CLASICII RELEVAȚIEI UNIVERSALE

DICKENS

DOCUMENTELE POSTUME ALE CLUBULUI PICKWICK

★

EDITURA DE STAT PENTRU RELEVAȚIUNEA ȘTIINȚEI

În românește de:
Ion Pas și *Nicolae Popescu*

*

Ilustrațiile din text sunt reproduceri după gravurile primei ediții, apărută în fascicole, la Londra — 1836-1837

Charles Dickens
The Posthumous Papers of The Pickwick Club
Bernhard Tauchnitz Leipzig, 1842

CHARLES DICKENS

DOCUMENTELE POSTUME ALE CLUBULUI PICKWICK

★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ
Bucureşti — 1954

DEDICAȚIE LA EDIȚIA ORIGINALĂ

DOMNULUI AVOCAT TALFOURD, MEMBRU IN PARLAMENT, ETC. ETC.

Chiar dacă nu aș fi avut fericirea de a vă cunoaște personal și de a mă bucura de prietenia dumneavoastră, v'aș fi dedicat totuși această operă ca pe un slab și foarte nepotrivit semn de recunoștință față de serviciile de nepreţuit pe care le aduceți literaturii țării dumneavoastră, față de foloasele temeinice pe care le veți dărui autorilor acestei generații și ai generațiilor viitoare, asigurând atât lor cât și urmașilor lor un avantaj permanent prin dreptul de editare a operelor lor.

Multe minți prinse de friguri, multe mâini obosite vor dobândi energie nouă în clipele de boală și mâhnire, din admirabila dumneavoastră strădanie ; în situația lor schimbată, multe mame văduve și mulți copii orfani, care altminteri nu ar fi avut de dobândit din faima geniului plecat de pe acest pământ nimic altceva decât prea deseori numai moștenirea sărăciei și-a suferinței lui, vor depune, cu privire la osârdia dumneavoastră, o mărturie mult mai prețioasă decât cele mai strălucite elogii pe care le-ar putea exprima vreodată graiul sau pana cuiva.

Pe lângă acest prinos, orice mărturisire a simțămintelor mele în legătură cu activitatea căreia v'ați închinat deopotrivă darurile elocinței, caracterului și geniului dumneavoastră, ar fi pe drept cuvânt fără niciun rost. Totuși, exprimându-mi astfel, în mod public, aprecierea adâncă și plină de recunoștință față de strădania dumneavoastră cu privire la literatura engleză și la cei care se consacră celei mai vitrege dintre toate activitățile, nu aș da curs decât în mod

cu totul imperfect simţămintelor puternice pe care le nutresc, chiar dacă nu v'aş prilejui o plăcere.

Aceste puţine fraze ar fi putut cuprinde tot ceeace aş fi avut de scris în cazul când v'aş fi cunoscut numai din viaţa publică. In ce priveşte simţămintele mele proprii, lăsaţi-mă să mai adaug câteva cuvinte.

Primiţi, scumpe domn, dedicaţia acestei cărţi, ca mărturie a celei mai calde consideraţii şi stime — în amintirea clipelor celor mai plăcute pe care le-am petrecut cândva şi a unei prietenii faţă de care nutresc sentimente pline de cea mai vie recunoştinţă — ca un semn al puternicei mele admiraţii pentru toate însuşirile deosebite ale minţii şi sufletului dumneavoastră — ca o încredinţare a sincerităţii şi consideraţiei cu care voi rămâne întotdeauna, scumpe domn,

al dumneavoastră sincer şi devotat
Charles Dickens

48 Doughty Street
27 Septembrie 1837

PREFAŢA LA EDIŢIA ORIGINALĂ

Ţelul autorului operei de faţă a fost acela de a pune dinaintea cititorului o înşiruire închegată de caractere şi întâmplări ; de a le zugrăvi în culorile cele mai vii cu putinţă şi de a înfăţişa în acelaş timp totul aidoma vieţii şi într'un mod hazliu.

Ţinând seama de părerea altora în întocmirea planului, autorul a recurs la motivul clubului, sugerat ca fiind cel mai potrivit pentru acest subiect ; dar, observând că mai mult îl încurcă, l-a părăsit treptat, considerând o chestiune de foarte mică însemnătate, pentru operă, dacă clubului îi era atribuit un sens strict epic, sau nu.

Publicarea cărţii în fascicole lunare, fiecare fascicolă cuprinzând numai treizeci şi două de pagini, a fost un fapt deosebit de important, căci în vreme ce diferite întâmplări erau îmbinate într'un lanţ asupra căruia veghea stăruitor ochiul autorului ca nu cumva ele să apară deslânate sau neverosimile, subiectul în general trebuia să fie atât de simplu încât să nu sufere deloc de pe urma felului trunchiat în care apărea cartea, în răstimp de nu mai puţin de douăzeci de luni. Pe scurt, era necesar — sau în orice caz, aşa i s'a părut autorului — ca fiecare fascicolă să fie, într'o oarecare măsură, de sine stătătoare, şi totuşi cele douăzeci de fascicole laolaltă să constitue un tot destul de armonios, fiecare număr urmând celuilalt printr'o continuitate delicată şi nu lipsită de naturaleţă.

Este firesc ca, dela o operă publicată în aceste condiţii, să nu te poţi aştepta la cine ştie ce acţiune artistic îmbi-

nată sau ingenios concepută. Autorul are curajul să-şi exprime speranţa că a trecut cu succes peste piedicile care i-au stat în cale. Şi dacă Documentelor Pickwick li s'ar aduce imputarea că sunt doar o simplă înşiruire de întâmplări, în care scenele se schimbă mereu, şi dacă personajele sunt într'un continuu du-te vino, aidoma bărbaţilor şi femeilor din viaţa reală, autorului nu i-ar rămâne decât să se declare mulţumit, gândind că şi-a atins scopul şi că aceeaşi imputare a fost adusă operelor unora dintre cei mai mari romancieri ai literaturii engleze.

Paginile care urmează au fost scrise în mod periodic, atunci când se ivea prilejul. Au fost scrise în cea mai mare parte în societatea unui tânăr prieten, care astăzi nu mai trăieşte, foarte drag autorului. Ele sunt legate de epoca cea mai fericită a autorului şi totodată de cea mai tristă, mai crâncenă durere.

La rândul său, domnul ale cărui desene însoţesc textul [1] are dreptul să spună că intervalul între compunerea fiecărui număr în manuscris şi apariţia lui de sub tipar a fost foarte scurt, că cea mai mare parte a ilustraţiilor a fost executată de artist doar după descrierea verbală a autorului, în legătură cu ceeace avea de gând să scrie.

Bunăvoinţa şi solicitudinea, aproape fără precedent, cu care aceste pagini au fost întâmpinate de către public, vor fi pentru autorul lor, tot restul vieţii, un izvor nesecat de recunoştinţă şi plăcută amintire. El nădăjdueşte că, dealungul acestei cărţi, nicio întâmplare sau expresie nu ar putea să facă să roşească obrazul cel mai delicat, să rănească sentimentele celei mai gingaşe făpturi. Dacă vreuna din povestirile sale imperfecte, stârnind hazul, ar determina un singur cititor să nutrească păreri mai bune despre semenul său şi să privească partea luminoasă şi bună a firii omeneşti, autorul va fi cu adevărat mândru şi fericit că s'a putut ajunge la asemenea rezultate.

---

[1] E vorba de Phiz, unul dintre ilustratorii primei ediţii *(n. tr.)*.

CAPITOLUL I

Pickwickienii.

Prima rază de lumină care, străbătând întunericul şi preschimbând într'o strălucire orbitoare bezna ce părea că învălue începutul carierei publice a nemuritorului Pickwick, s'a desprins din cercetarea amănunţită a următorului proces-verbal găsit printre documentele Clubului Pickwick, şi pe care editorul acestor pagini e foarte bucuros că poate să-l prezinte cititorilor săi, ca pe o dovadă a atenţiei plină de grijă, a stăruinţei neobosite, a puterii de discernământ ce l-au călăuzit în studierea vrafurilor de documente încredinţate lui :

„12 Mai 1827. Preşedinte Joseph Smiggers, esquire V.P.P.M.C. [1]. Au fost unanim acceptate hotărîrile următoare :

Că această Asociaţie a ascultat cu un sentiment de deplină satisfacţie şi cu aprobare totală, citirea hârtiilor comunicate de Samuel Pickwick, esquire P.P.M.P.C. [2] şi intitulate „Cercetări asupra izvoarelor iazurilor din Hampstead, cu câteva observaţii asupra teoriei mormolocilor" ; iar prin cele de faţă Asociaţia prezintă, pentru cele de mai sus, mulţumirile ei cele mai călduroase numitului Samuel Pickwick, esquire P.P.M.P.C.

---

[1] Vicepreşedinte perpetuu. Membru al Clubului Pickwick. *(nota ed. engleze).*

[2] Preşedinte perpetuu. Membru al Clubului Pickwick. *(nota ed. engleze).*

Că, adânc încredinţată fiind de foloasele care vor rezulta, pentru cauza ştiinţei, din lucrările luate chiar acum în consideraţie, şi deasemenea din neobositele cercetări făcute de Samuel Pickwick, esquire P.P.M.P.C., în Hormsey, Highgate, Brixton şi Camberwell,[1] Asociaţia nu poate decât să recunoască în mod viu nepreţuitele beneficii ce vor rezulta neapărat pentru progresul cunoaşterii şi răspândirii învăţăturii, ca urmare a ducerii cercetărilor acestui savant într'un domeniu mai larg, a extinderii călătoriilor sale şi, deci, a lărgirii câmpului său de observaţie.

Că, din punctul de vedere mai sus menţionat, Asociaţia a luat în serioasă considerare o propunere, emanând dela susnumitul Samuel Pickwick, esquire P.P.M.P.C. şi dela alţi trei pickwickieni mai jos numiţi, pentru a forma o nouă ramură de pickwickieni, uniţi sub titlul de Societatea Corespondentă a Clubului Pickwick.

Că amintita propunere a obţinut sancţionarea şi aprobarea acestei Asociaţii.

Că Societatea Corespondentă a Clubului Pickwick este astfel, prin cele de faţă, constituită, şi că Samuel Pickwick, esquire P.P.M.P.C., Tracy Tupman, esquire M.P.C., Augustus Snodgrass, esquire M.P.C., şi Nathaniel Winkle, esquire M.P.C., sunt prin cele de faţă aleşi şi numiţi membri ai Societăţii ; şi că ei sunt însărcinaţi să trimită din când în când Clubului Pickwick, stabilit la Londra, rapoarte autorizate asupra călătoriilor şi investigaţiilor lor, asupra observaţiilor privitoare la caractere şi moravuri, precum şi asupra tuturor aventurilor, împreună cu istorisiri şi alte însemnări pe care le-ar putea prilejui scenele locale sau amintirile în legătură cu ele.

Că această Asociaţie recunoaşte din inimă principiul ca fiecare membru al Societăţii Corespondente să-şi suporte singur cheltuelile de călătorie, şi nu vede niciun neajuns în faptul că membrii amintitei Societăţi să-şi urmeze cercetările cât timp vor vrea, în aceleaşi condiţiuni.

---

[1] Sate din împrejurimile Londrei *(n. tr.)*.

Că membrii amintitei Societăţi Corespondente urmează să fie şi sunt, prin cele de faţă, înştiinţaţi că propunerea lor de a plăti timbrele scrisorilor şi transportul coletelor, a fost bine cumpănită de Asociaţie. Că Asociaţia consideră asemenea propunere vrednică de spiritele mari dela care porneşte, şi că, prin cele de faţă, ea îşi declară perfecta ei consimţire în această chestiune.

Un observator întâmplător — adaugă secretarul ale cărui note au servit pentru povestirea care urmează — un observator întâmplător n'ar fi remarcat, poate, nimic extraordinar privind capul chel şi ochelarii circulari care erau stăruitor îndreptaţi spre chipul său (al secretarului) în timpul citirii hotărîrilor de mai sus. Pentru cine ştia că uriaşul creier al lui Pickwick lucra sub fruntea aceea, şi că ochii radioşi ai lui Pickwick licăreau dinapoia acelor sticle, spectacolul era cu adevărat interesant. Stătea acolo omul care urmărise până la izvoarele lor întinsele iazuri din Hampstead [1] şi care sguduise lumea ştiinţifică cu teoria sa asupra mormolocilor ; stătea calm şi nemişcat, asemenea apelor adânci ale unui iaz într'o zi de îngheţ, sau ca un specimen singuratic al mormolocilor în străfundul unui chiup de pământ. Dar cu cât mai interesant deveni spectacolul când, tresărind plin de viaţă şi de însufleţire la strigătele rostite într'un singur glas, de „Pickwick", ce izbucneau din gura adepţilor săi, ilustrul om se urcă domol pe scaunul simplu pe care şezuse mai înainte, şi se adresă Clubului întemeiat de dânsul. Ce subiect pentru un artist prezenta scena aceasta emoţionantă ! Elocventul Pickwick, cu o mână ascunsă graţios sub coada fracului său, şi cu cealaltă fluturând în aer, spre a întări arzătoarea sa declaraţie ; înălţat astfel, poziţia lui scotea în evidenţă pantalonii strâmţi şi ghetrele care, purtate de un om oarecare, ar fi trecut neobservate, dar care, îmbrăcate de Pickwick — dacă ne este îngăduit să folosim expresia aceasta — inspirau fără voie temere şi respect ; înconjurat de oamenii care, de bună voie, consimţiseră să împartă primej-

[1] Sat din apropierea Londrei *(n. tr.)*.

diile călătoriilor sale, şi care erau sortiţi să se împărtăşească din gloria descoperirilor sale. In dreapta sa se afla d. Tracy Tupman ; prea susceptibilul Tupman care adăuga înţelepciunii şi experienţei vârstei înaintate, entuziasmul şi înflăcărarea unui adolescent, în cea mai interesantă şi mai de iertat slăbiciune omenească — dragostea ! Anii şi mâncarea bună îi desvoltaseră silueta, altădată aşa de romantică ; vesta neagră de mătase se rotunjise tot mai mult ; puţin câte puţin, lanţul de aur dela ceas, dispăruse sub traectoria ochilor lui Tupman ; şi, treptat-treptat, bărbia-i grăsună se revărsase peste capătul cravatei albe ; dar sufletul lui Tupman nu cunoscuse nicio schimbare — admiraţia pentru sexul frumos era încă pasiunea sa dominantă. In stânga marelui său conducător, stătea poeticul Snodgrass, şi, lângă el, îndată, sportivul Winkle — primul, înfăşurat poetic într'o haină albastră plină de mister, cu un guler de iepure, iar al doilea comunicând o şi mai mare splendoare hainei sale de vânătoare nou-nouţă, fularului scoţian şi pantalonilor de postav cenuşiu lipiţi pe corp.

Cuvântarea d-lui Pickwick, rostită cu această ocazie, precum şi desbaterile care urmară au intrat în Documentele Clubului. Ambele au o asemănare izbitoare cu discuţiile altor celebre adunări, şi, pentrucă e totdeauna interesant să comparăm expunerile oamenilor mari, vom transcrie amintita cuvântare cu titlul de introducere a acestor pagini.

D. Pickwick a observat (spune secretarul) că gloria e dragă inimii tuturor oamenilor. Gloria poetică e dragă inimii prietenului Snodgrass, gloria cuceririlor e deasemenea dragă prietenului său Tupman, şi dorinţa de a dobândi gloria prin jocurile pe câmp, în aer şi în apă, există în gradul cel mai înalt în pieptul prietenului său Winkle. El (d. Pickwick) nu poate tăgădui că nu este influenţat de pasiunile omeneşti şi de sentimentele omeneşti (aclamaţii) — poate chiar de slăbiciunile omeneşti (strigăte violente de : Nu) ; însă el numai atâta ar vrea să spună : că dacă văpaia orgoliului se va fi aprins vreodată în pieptul său, în schimb dorinţa de a fi folositor speciei omeneşti a stins-o pe

deplin. Proslăvirea omenirii îi dădea aripi ; dragostea pentru om îl readucea la cele pământeşti (aplauze furtunoase). A simţit oarecare mândrie — o recunoştea deschis ; şi duşmanii pot să profite de această slăbiciune cât vor vrea — a simţit oarecare mândrie când a prezentat lumii teoria sa asupra mormolocilor ; teoria aceasta poate să fie preţuită sau să nu fie. (Un strigăt: Este, şi aplauze puternice.) El ar lua ca bună afirmaţia onorabilului pickwickian a cărui voce a auzit-o — că este preţuită ; şi chiar dacă renumele acelui tratat s'ar fi întins până în cele mai depărtate tărâmuri ale lumii cunoscute, mândria cu care s'ar gândi la calitatea de autor al acestei producţii n'ar putea fi comparată câtuşi de puţin cu mândria cu care privea în jurul său, în momentul de faţă, cel mai măreţ din existenţa sa. (Aclamaţii.) El este o persoană modestă. (Nu ! nu !) Cu toate acestea, nu putea să nu-şi dea seama că a fost ales pentru o misiune de mare cinste şi care comportă unele primejdii. Condiţiile în care se călătoreşte astăzi sunt jalnice şi vizitiii sunt nişte descreieraţi. Priviţi oriunde aiurea, şi contemplaţi scenele care se petrec în jurul dumneavoastră. Diligenţele se răstoarnă pretutindeni, caii sboară ca săgeata, vapoarele se răstoarnă, cazanele explodează. (Aclamaţii — o voce : Nu.) Nu ? (Aclamaţii.) Onorabilul pickwickian care a rostit un „Nu“ aşa de sgomotos, să înainteze şi să tăgăduiască dacă poate. (Aclamaţii.) Cine a fost acela care a strigat „Nu“ ? (Aclamaţii entuziaste.) Nu e cumva vreun vanitos desamăgit — n'ar vrea să spună un „pedant“ — (vii aclamaţii) — care, gelos de laudele ce au fost, poate fără motiv, acordate cercetărilor sale (ale d-lui Pickwick) şi înciudat de criticile cu care au fost copleşite firavele sale încercări de rivalitate, apucă acum pe această cale josnică şi calomnioasă de...

D. Blotton (din Aldgate) se ridică să ceară chemarea la ordine. La el face aluzie onorabilul pickwickian ? (Strigăte : La ordine ! — Prezidentul ![1] Da ! Nu ! Continuaţi ! Destul ! etc.)

---

1 Prin strigătul acesta, membrii Parlamentului invită pe preşedinte să restabilească ordinea *(n. tr)*.

D. Pickwick nu se va lăsa intimidat de strigăte. La onorabilul gentleman a făcut el aluzie ! (Senzaţie vie.)

D. Blotton are de spus numai că respinge cu profund dispreţ acuzaţia onorabilului gentleman, ca falsă şi calomnioasă. (Aplauze furtunoase.) Onorabilul gentleman e un fanfaron. (Imensă stupoare, strigăte puternice de : Prezidentul ! La ordine !)

D. Snodgrass se ridică să ceară chemarea la ordine. Apelează la prezident. (S'auzim !) Ar vrea să ştie dacă e îngăduit să continue această controversă dintre doi de vedere pickwickian. (S'auzim ! S'auzim !)

Prezidentul este absolut sigur că onorabilul pickwickian va retrage expresia de care s'a servit.

Cu tot respectul posibil pentru prezident, d. Blotton afirmă că este absolut sigur că nu o va retrage.

Prezidentul socoate ca o datorie imperativă să-l întrebe pe onorabilul gentleman, dacă a întrebuinţat expresia care i-a scăpat din gură, cu sensul ce i se dă în mod obişnuit.

D. Blotton nu şovăe să spună că nu — şi că n'a întrebuinţat cuvântul decât în sens pickwickian. (S'auzim ! S'auzim.) Este dator a recunoaşte că, personal, nutrea cea mai mare consideraţie şi stimă pentru onorabilul gentleman ; l-a considerat fanfaron doar dintr'un punct de vedere picwickian. (S'auzim ! S'auzim !)

D. Pickwick se simte pe deplin satisfăcut de explicaţia cuviincioasă, sinceră şi completă a onorabilului său prieten. El doreşte neapărat să rămână stabilit că şi observaţiile proprii pe care le-a făcut năzuiau să păstreze doar înţelesul pickwickian. (Aplauze.)"

Aci se încheie procesul-verbal, şi fără îndoială că şi desbaterile, după ce se ajunsese la un punct atât de satisfăcător şi de limpede. Nu avem mărturii oficiale asupra faptelor pe care cititorul le va găsi trecute în capitolul următor, însă ele au fost culese cu grijă, după scrisori şi alte manuscrise adevărate a căror autenticitate de nediscutat îndreptăţeşte înlănţuirea lor sub forma unei povestiri.

CAPITOLUL II

Prima zi de călătorie şi prima seară de aventuri, cu urmările lor.

Soarele, acest punctual slujitor al oricărei activităţi, tocmai răsărise şi începea să-şi reverse lumina în ziua de 13 Mai 1827, când, ca un alt astru, d. Samuel Pickwick, se smulse din braţele somnului, deschise larg fereastra camerei şi privi afară asupra lumii de sub el. Strada Goswell era la picioarele lui, strada Goswell era la dreapta lui — cât putea să vadă cu ochii — iar partea opusă a străzii Goswell era peste drum. „La fel, gândi d. Pickwick, sunt vederile înguste ale acelor filosofi care, mulţumiţi să examineze lucrurile ce le au sub ochi, nu caută să afle adevărurile tăinuite dincolo de ele. Ca şi ei m'aş putea mulţumi să contemplu veşnic strada Goswell, fără să fac nicio sforţare pentru a pătrunde în regiunile ascunse care o înconjoară de pretutindeni." Şi după ce dădu drumul acestei frumoase cugetări, d. Pickwick începu să-şi pună hainele pe el şi să-şi pună lucrurile celelalte în geamantan. Arareori oamenii mari sunt deosebit de scrupuloşi cu aranjarea ţinutei lor; operaţia bărbieritului, îmbrăcatul şi servitul cafelei fură curând îndeplinite, şi peste o oră, cu geamantanul în mână, cu ochianul în buzunarul redingotei, cu carnetul în buzunarul vestei, gata să recepteze orice descoperire vrednică de a fi notată, d. Pickwick ajunse la staţia trăsurilor dela Sfântul Martin cel Mare.

— Birjar! spuse d. Pickwick.

— Aici sunt, domnule! strigă un ciudat specimen al genului uman, care, purtând o bluză din pânză de sac, un şorţ la fel, şi o tăbliţă numerotată la gât, părea că face parte dintr'o colecţie de raritäţi. Era argatul pieţei. „Aici sunt, domnule. Hei, trăsura din cap!" Şi, după ce primul birjar ieşi din cârciuma unde îşi fuma prima pipă, d-lui Pickwick şi geamantanului său li se făcu vânt în trăsură.

— Golden Cross, spuse d. Pickwick.

— O cursă doar de-un shilling, Tomy! strigă bir-

jarul, ursuz, ţinând să-l informeze pe prietenul său, argatul, când trăsura pornea.

— Ce vârstă are animalul acesta, prietene ? întrebă d. Pickwick, frecându-şi nasul cu shillingul pe care îl ţinea pregătit pentru a plăti cursa.

— Patruzeci şi doi, răspunse birjarul privindu-l iscoditor.

— Cum ? ! exclamă d. Pickwick, punând mâna pe carnet.

Vizitiul repetă declaraţia de mai înainte. D. Pickwick îl privi fix în faţă, dar trăsăturile omului erau nemişcate, astfel că notă faptul numaidecât.

— Şi cât timp îl ţii afară din grajd ? continuă d. Pickwick căutând să capete şi alte informaţii.

— Două-trei săptămâni, replică omul.

— Săptămâni ! glăsui d. Pickwick plin de uimire şi scoase iar carnetul.

— Când e acasă, locueşte în Pentonwill, explică birjarul cu nepăsare, dar, din cauza slăbiciunii, îl băgăm foarte rar în grajd.

— Din cauza slăbiciunii ? repetă d. Pickwick nedumerit.

— Cade totdeauna când îl iei dela brişcă, continuă birjarul, dar când e înhămat bine, ţinem frânele strâns, aşa că nu mai poate să cadă, şi avem o pereche de roţi straşnice care, când se urnesc, vin peste el, încât e nevoit să meargă ; n'are încotro.

D. Pickwick notă în carnet fiecare vorbă a istorisirii birjarului, cu intenţia de a o comunica la Club ca pe un deosebit exemplu de vitalitate a cailor în împrejurările cele mai grele. Abia mântuise de notat, când ajunseră în Golden Cross. Birjarul sări jos, d. Pickwick coborî, d-nii Tupman, Snodgrass şi Winkle, care aşteptaseră cu încordare sosirea ilustrului lor şef, se îmbulzeau să-i ureze bun sosit.

— Ţine plata, rosti d. Pickwick întinzând birjarului, shillingul.

Care nu fu uimirea savantului personaj, când nesocotitul acela svârli moneda pe caldarâm, şi ceru în termeni figuraţi să-i fie îngăduită plăcerea de a boxa cu el (cu d. Pickwick) ca preţ al cursei.

— Eşti nebun, spuse d. Snodgrass.

— Beat, spuse d. Winkle.

— Şi una şi alta, spuse d. Tupman.

— Hai încoa! spuse vizitiul repezind în juru-i o ploaie de lovituri. Veniţi acilea tuspatru!

— Ce caraghiozlâc! strigară şase birjari. La lucru, Sam! şi, plini de voioşie, se îmbulziră în jurul grupului.

— Ce-i hărmălaia asta, Sam? întrebă un gentleman cu mâneci negre de americă.

— Hărmălaie? replică vizitiul. Să-mi spuie dece i-a trebuit numărul meu?

— Nu mi-a trebuit, spuse uimit d. Pickwick.

— Dece l-ai notat atunci? întrebă birjarul.

— Nu l-am notat! exclamă d. Pickwick cu indignare.

— Ii trăsneşte cuiva prin minte, continuă birjarul, adresându-se mulţimii, că vulpoiul ăsta se sue în brişca omului şi nu numai că-i pune numărul pe hârtie, dar pe deasupra şi fiecare vorbă pe care o scoate? (Carnetul reveni ca un fulger în memoria d-lui Pickwick.)

— Cum, a îndrăznit să facă una ca asta? strigă alt birjar.

— Da, a îndrăznit, răspunse primul, şi după ce m'a împins prin ocările lui să-l atac, iată că are trei martori gata să depună contra mea. Dar îi arăt eu lui, chiar de-o fi să intru la răcoare pe şase luni. Haide, veniţi încoa! şi, cu un dispreţ superb pentru propriile-i lucruri, birjarul îşi trânti pălăria pe caldarâm, svârli cât colo ochelarii d-lui Pickwick, şi îşi continuă atacul cu o lovitură în nasul d-lui Pickwick, alta în pieptul d-lui Pickwick, a treia în ochiul d-lui Snodgrass, şi a patra, ca variaţie, în jiletca d-lui Tupman; apoi ţopăi în mijlocul străzii, reveni pe trotuar, şi, în cele din urmă, răpi d-lui Winkle puţinul aer respirabil pe care îl conţineau momentan plămânii lui; totul în vreo şase secunde.

— Unde-i un poliţai? întrebă d. Snodgrass.

— Bagă-i sub pompă, îşi dădu cu părerea un negustor de plăcinte calde.

— Ai să mi-o plăteşti, spuse d. Pickwick trăgându-şi răsuflarea cu greutate.

— Copoilor! răcni mulţimea.

— Hai încoa! mugi birjarul care continuase să dea tot timpul lovituri de pumn.

Gloata fusese până atunci spectatoare pasivă a scenei, dar, cum svonul că pickwickienii ar fi copoi se răspândise în rândurile sale, începu să discute cu o considerabilă însufleţire dacă nu s'ar cuveni să încerce propunerea înfierbântatului plăcintar; şi nu se poate spune la ce acte de violenţă s'ar fi dedat, dacă încăierării nu i se punea capăt în chip neaşteptat, prin intervenţia unui nou venit.

— Ce e cu dănănaia asta? întrebă, ivindu-se deodată din remiza trăsurilor, un tânăr destul de înalt şi subţire, îmbrăcat într'un frac verde.

— Copoi! urlă din nou mulţimea.

— Nu suntem! răcni d. Pickwick cu un ton care l-ar fi putut convinge pe orice ascultător obiectiv.

— Şi cum, nu sunteţi — e adevărat? îl întrebă tânărul pe d. Pickwick, în timp ce-şi făcea loc prin mulţime, cu ajutorul acelui procedeu sigur ce constă în a izbi cu coatele în dreapta şi în stânga.

Savantul îi explică, în câteva fraze grăbite, adevărata faţă a lucrurilor.

— Dacă-i aşa, veniţi cu mine, spuse insul în frac verde, trăgând după sine, cu forţa, pe d. Pickwick şi vorbind tot timpul drumului. Numărul 924, ia-ţi plata pentru cursă şi cară-te — gentleman respectabil — îl cunosc bine — lasă prostiile — pe aici, domnule — unde-s prietenii dumitale? După câte văd, a fost o eroare — nu-i nimic — accidente se întâmplă — în familiile cele mai distinse — nu se moare de asta — înhaţă-l la post — să-şi bage minţile 'n cap — afurisiţi ticăloşi!

Şi, îndrugând cu o volubilitate extraordinară, un lung şir de fraze întretăiate, de natura acestora, străinul se îndreptă spre sala de aşteptare a călătorilor, urmat îndeaproape de d. Pickwick şi de discipolii săi.

— Vino încoa, băiete! strigă străinul trăgând clopoţelul cu o violenţă înspăimântătoare. Pahare pentru toată lumea — rachiu fiert şi tare şi dulce, şi să fie

mult — vătămat ochiul, domnule? Băiete, un biftec crud pentru ochiul domnului! Nimic mai bun ca biftecul crud pentru vătămătură, domnule; stâlp de felinar rece, excelent, dar stâlpul de felinar incomod — strașnic de caraghios ar fi să stai în plină stradă jumătate de oră, cu ochiul la felinar — bine! foarte bine — ha-ha!

Și, fără a se opri să-și tragă răsuflarea, străinul înghiți dintrodată o jumătate de cană din rachiul cu apă care aburea, apoi se svârli pe un scaun cu atâta plăcere de parcă nimic deosebit nu se întâmplase mai înainte.

Pe când cei trei tovarăși se zoreau să prezinte mulțumiri noii lor cunoștințe, d. Pickwick avu răgazul să-i studieze îmbrăcămintea și ținuta.

Omul era de statură mijlocie, dar trupul subțire și picioarele lungi îl făceau să pară mult mai înalt. Fracul verde fusese un veșmânt elegant în zilele când croiala în forma cozii de rândunică era la modă, dar, nici vorbă, gătise, pe vremea aceea, un bărbat mult mai scund decât străinul, căci mânecile, murdare și spălăcite, îi ajungeau abia până la încheietura mâinilor. Fracul era încheiat până sus la bărbie, cu riscul de a sta să plesnească în spate, și un fular vechi, sub care nu se zărea nicio urmă de guler de cămașă, împodobea gâtlejul. Pantalonii negri, strâmți, scoteau la iveală, ici-colo, acele pete lucitoare care trădau o întrebuințare îndelungată, și erau prinși strâns de pantofii peticiți pentru a ascunde niște ciorapi albi, murdari, care cu toate acestea ieșeau la iveală în chip foarte vădit. De o parte și de alta a unei pălării vechi, cu boruri sumese, cădea în șuvițe răvășite, părul lung, negru; iar între marginea mânușilor și manșetelor fracului se întrevedea pielea mâinilor. Obrazul îi era slab și supt, și din întreaga-i ființă se desprindea un aer nelămurit de cutezătoare fanfaronadă și de neturburată stăpânire de sine.

Așa arăta individul pe care d. Pickwick îl examina prin ochelarii (din fericire, regăsiți), și către care se apropie să-și exprime, în termeni aleși, mulțumirile sale cele mai călduroase, pentru ajutorul dat adineaori.

— Pentru nimic, spuse străinul, tăindu-i vorba scurt. Deajuns — gata ; straşnic vlăjgan, birjarul ; învârtea bine pumnii ; însă — dacă eram în locul prietenului dumitale în haină verde de vânătoare — afurisit să fiu, i-aş fi sfărâmat ţeasta — uite aşa — cât ai zice peşte ; şi pe a plăcintarului ; da, să mor !

Vorbirea sa rostită pe nerăsuflate fu întreruptă de vizitiul din Rochester care anunţă că *Commodorul* e gata de plecare.

— Commodorul ! murmură străinul tresărind. Diligenţa mea — locul reţinut — loc pe imperială ; plătiţi dumneavoastră rachiul cu apă — să nu mai schimb un bilet de cinci — monede false — moneda Brummagem [1] — nu — nu este aşa ?

Şi clătină din cap cu mult înţeles.

Din întâmplare, d. Pickwick şi cei trei tovarăşi ai săi hotărîseră să facă şi ei primul popas la Rochester ; declarară deci noii lor cunoştinţe că vor călători spre acelaş oraş, şi se învoiră să ocupe banca de dinapoia diligenţei, unde puteau să încapă cu toţii.

— Haide ! sus ! glăsui străinul ajutând d-lui Pickwick să se caţere sus pe imperială, cu o grabă care ştirbi considerabil gravitatea ţinutei obişnuite a gentlemanului.

— Niciun bagaj, domnule ? întrebă vizitiul.

— Cine ? Eu ? Pachet de hârtie cafenie, asta-i tot, celelalte bagaje au plecat pe apă — lăzi ţintuite — mari cât casele — şi grele, grele, afurisit de grele, replică străinul, în timp ce îndesa în buzunar, cât putea mai adânc, pachetul de hârtie cafenie care înfăţişa indiciile cele mai suspecte că ar conţine o cămaşă şi o batistă. Capu, capu ! Păzea capetele ! strigă guralivul străin când ieşiră sub bolta scundă care, pe vremea aceea, alcătuia intrarea în remiză. Cumplit loc — primejdioasă treabă — deunăzi, cinci copii — mama — o femeie înaltă, mâncând sandvişuri — uită de boltă — trosc — buf — copiii se uită împrejur — capul mamei s'a dus — sandvişul în mână — gura care să-l

---

[1] Similară ca aspect, dar falsă ; Brummagem, expresie populară pentru Birmingham *(n. tr.)*.

mănânce, ioc — capul familiei s'a dus — groaznic, groaznic. Vă uitaţi la Whitehall, domnule ? Frumos loc — fereastră mică — acolo a mai căzut capul cuiva [1]. Eh, domnule, nu luase nici el bine seama ! Hei, domnule, hei, la ce vă gândiţi ?

— Meditam, spuse d. Pickwick, asupra ciudatei nestatornicii a lucrurilor omeneşti.

— Aha, înţeleg : intri prin uşa palatului într'o zi, ieşi pe fereastră în ziua următoare. Domnul e filosof ?

— Observator al firii omeneşti, domnule, spuse d. Pickwick.

— Şi eu la fel. Aşa-s cei mai mulţi oameni când n'au mare lucru de făcut şi cu atâta mai puţin de câştigat. Domnul e poet ?

— Prietenul meu, domnul Snodgrass, are o dispoziţie poetică pronunţată, lămuri d. Pickwick.

— Şi eu la fel, glăsui străinul. Poem epic — zece mii de versuri — revoluţia din Iulie — compus la faţa locului — Marte ziua — Apolon noaptea — sbang tunul — tang lira.

— Eraţi de faţă la acea glorioasă scenă domnule ? întrebă d. Snodgrass.

— De faţă ! Cred şi eu c'am fost [2] ; slobozeam un foc de flintă — slobozeam o idee — o zbughiam în cârciumă — o aşterneam pe hârtie — din nou înapoi în stradă — vâjj ! sbang ! — altă idee — din nou în cârciumă — condeiul şi cerneala — în stradă din nou — tăiam şi spintecam. Vestite vremuri, domnule. Domnul e vânător ? şi se întoarse brusc spre d. Winkle.

— Oarecum, domnule, răspunse acesta.

— Frumoasă ocupaţie, domnule ; frumoasă ocupaţie. Aveţi câini, domnule ?

— In momentul acesta, nu, spuse d. Winkle.

— A, ar trebui să ţineţi câini — splendide animale — agere creaturi — aveam unul cândva — prepelicar — instinct uimitor — la vânătoare, într'o zi — intru

---

[1] Carol I., decapitat pe un eşafod ridicat la una din ferestrele acestui palat, *(n. tr.)*.

[2] Exemplu remarcabil de forţă profetică a imaginaţiei d-lui Jingle, dacă ne gândim că acest dialog a avut loc în 1827 iar revoluţia s'a produs în 1830 *(nota autorului)*.

într'un ocol — fluier — câinele se opreşte — mai fluier odată — Ponto, Ponto — degeaba; înlemnit — îl strig, Ponto, Ponto — nu se clinteşte — câinele pironit parcă — privind o placă — ridic privirea — văd o inscripţie: *Pădurarul are ordin să ucidă toţi câinii pe care îi va găsi în acest ocol.* Nu voia să înainteze; minunat câine; nepreţuit animal, da, da, într'adevăr.

— Extraordinară întâmplare[1], spuse d. Pickwick. Imi daţi voie s'o notez?

— Desigur, domnule, desigur — şi alte o sută de anecdote despre acelaş animal. Nostimă fată, domnule. (Adresându-se d-lui Tracy Tupman, care arunca ochiade antipickwickiene, unei tinere femei ce trecea pe marginea drumului.

— Foarte nostimă, spuse d. Tupman.

— Englezoaicele nu-s aşa de frumoase ca spaniolele — făpturi nobile — păr ca tăciunele — ochi negri — forme seducătoare — făpturi dulci — încântătoare!

— Aţi fost în Spania, domnule? întrebă d. Tupman.

— Am trăit veacuri acolo.

— Aţi făcut multe cuceriri, domnule? stărui d. Tupman.

— Cuceriri? Cu miile. Don Bolaro Fizzgig — Grande d'Espania — fiică unică — dona Christina — fiinţă superbă — mă iubea la nebunie — tată gelos — fiică pasionată — frumos englez — dona Christina disperată — acid prusic — pompă stomacală în geamantanul meu — operaţie executată — bătrânul Bolaro în extaz — consimte la unirea noastră — ne împreună mâinile, potop de lacrimi — istorie romantică — foarte.

— Doamna este acum în Anglia, domnule? întrebă d. Tupman, căruia descrierea farmecului ei îi produsese o puternică impresie.

— A murit, domnule — a murit, spuse străinul, punându-şi pe ochiul drept rămăşiţa neînsemnată a

[1] Deşi în carnetul d-lui Pickwick găsim această întâmplare considerată de el ca „extraordinară", nu ne putem opri de a exprima umilul nostru protest împotriva afirmaţiei ilustrului savant. Anecdota străinului nu e nici pe sfert atât de minunată ca unele dintre acelea cuprinse în „Culegerile d-lui Jesse". Ponto rămâne mult mai prejos faţă de câinii ale căror_isprăvi sunt istorisite în culegerea amintită *(nota autorului)*.

unei vechi batiste de chembrică. Nu s'a vindecat niciodată de pompa stomacală — constituţie distrusă — căzut victimă.

— Şi tatăl său ? întrebă poeticul Snodgrass.

— Remuşcări şi nenorocire, replică străinul. Dispariţie subită — tot oraşul vorbeşte — cercetări făcute peste tot — fără succes — fântâna publică din piaţa principală încetează ţâşnirea — trec săptămâni — tot nu ţâşneşte — lucrători angajaţi s'o cureţe — apa absorbită — socrul descoperit cu capu 'nţepenit în tubul cel mare, cu o spovedanie completă în cizma dreaptă — e scos, fântâna ţâşneşte iar ca înainte.

— Imi daţi voie să notez acest mic roman ? întrebă d. Snodgrass adânc mişcat.

— Desigur, domnule, desigur. Alte cincizeci încă, dacă vreţi să mai auziţi — ciudată, viaţa mea — poveste mai degrabă curioasă — nu extraordinară, dar unică.

Străinul continua să vorbească în felul acesta, întrerupându-se din când în când, la un pahar cu bere, în chip de paranteză, atunci când diligenţa îşi schimba caii. Până ajunseră la podul Rochester, carnetele d-lor Pickwick şi Snodgrass erau umplute cu o parte din aventurile lui.

— Splendide ruine ! exclamă d. Augustus Snodgrass cu toată înflăcărarea poetică ce-l distingea, când ajunseră în dreptul frumosului şi vechiului castel.

— Ce studiu pentru un arheolog ! fură cuvintele care scăpară din gura d-lui Pickwick în timp ce ducea luneta la ochi.

— A, un loc frumos ! declară străinul, clădire superbă — ziduri mohorîte — arcade şubrede — unghere întunecoase — scări dărăpănate. Şi o catedrală asemenea veche — miros muced — treptele vechi tocite de paşii pelerinilor — mici uşi saxone — confesionale ca la teatru — casa de bilete — ciudaţi oameni călugării aceştia. Popii şi cămăraşii şi toate soiurile de bătrâni cu feţe mari, dolofane, roşii, şi cu nasuri ciuntite care sunt scoase la iveală în fiecare zi — pieptarele din piele de bivol — flinte cu feştilă — sarco-

faguri — frumos loc — şi legende vechi — istorii straniі, uimitoare.

Şi străinul îşi continuă monologul până ce ajunseră la hanul *Taurului,* de pe Strada Mare, unde diligenţa se opri.

— Rămâneţi aici, domnule ? îl întrebă d. Nathaniel Winkle.

— Eu, nu ; dar dumneavoastră aţi face mai bine să rămâneţi — casă bună — paturi curate. Hotelul Wright de alături, scump — foarte scump — jumătate de coroană plată numai dacă te uiţi la chelner — şi te încarcă mai mult dacă iei masa la un prieten, decât dacă a-i lua-o în restaurant ; nu zău, ciudaţi oameni.

D. Winkle se întoarse către d. Pickwick şi îi şopti câteva cuvinte ; şuşotirea trecu dela d. Pickwick la d. Snodgrass, dela d. Snodgrass la d. Tupman, şi toţi schimbară semne de încuviinţare. D. Pickwick se adresă apoi străinului :

— Ne-aţi făcut azi dimineaţă un serviciu foarte însemnat, domnule, spuse el ; daţi-ne voie să vă oferim o mică dovadă a recunoştinţei noastre, rugându-vă să ne faceţi onoarea de-a lua masa cu noi.

— Cu multă plăcere — nu îndrăznesc să comand, dar friptura de pasăre şi ciupercile — excelent lucru ! La ce oră ?

— Să vedem, răspunse d. Pickwick, uitându-se la ceas ; acum e aproape trei. La cinci, dacă voiţi ?

— Imi convine perfect, spuse străinul, la cinci fix ; până atunci — vedeţi-vă de treburi.

Săltându-şi uşor de pe cap pălăria cu boruri ridicate, şi aşezând-o din nou, neglijent, foarte mult pe o parte, străinul străbătu sprinten curtea îndreptându-se spre Strada Mare, cu jumătate din pachetul de hârtie ieşit din buzunar.

— De bună seamă, un om care a călătorit prin multe ţări şi un profund cunoscător al oamenilor şi lucrurilor, spuse d. Pickwick.

— Aş vrea să-i văd poemul, glăsui d. Snodgrass.

— Şi eu aş fi vrut să-i văd câinele, spuse d. Winkle.

D. Tupman nu zise nimic, dar se gândi la dona Christina, la pompa stomacală, la fântână; şi ochii i se umplură de lacrimi.

După ce reţinură un salon separat, după ce examinară dormitoarele şi comandară cina, călătorii noştri ieşiră să vadă oraşul şi împrejurimile.

Am citit cu atenţie notele d-lui Pickwick asupra celor patru oraşe, Stroud, Rochester, Chatham şi Brompton, şi n'am găsit că opiniile lui diferă materialmente de cele ale altor călători care au parcurs aceleaşi locuri. Descrierea lui se poate rezuma lesne.

„Principalele produse ale acestor oraşe, spune d. Pickwick, par a fi soldaţi, mateloţi, evrei, cretă, creveţi, ofiţeri şi docheri. Principalele mărfuri înşirate pe străzi pentru vânzare sunt articole de marină, pesmeţi, mere, peşti turtiţi şi stridii. Străzile au un aer vesel, însufleţit, care se datorează în special voioşiei militarilor. Este cu adevărat încântător pentru un spirit iubitor de oameni să-i vadă pe aceşti viteji clătinându-se dealungul străzilor sub influenţa unui exces de bunăvoie şi de spirtoase, mai ales dacă ne gândim la bucuria ieftină şi inocentă a băieţandrilor care îi urmează şi cu care ei glumesc. Nimic (adaugă d. Pickwick) nu poate întrece buna lor dispoziţie. In ajunul sosirii mele, unul fusese insultat grosolan în casa unui cârciumar. Chelneriţa refuzase cu îndărătnicie să-i mai aducă alcool; drept care (pentru a glumi doar) el scoase baioneta şi o răni pe fată la umăr. Cu toate acestea, a doua zi dimineaţă, bunul flăcău veni cel dintâi la cârciumă, şi spuse că era gata să treacă totul cu vederea şi să uite cele întâmplate!

Consumul de tutun în aceste oraşe (continuă d. Pickwick) este desigur foarte mare, şi aroma pe care o răspândeşte pe străzi trebue să fie nespus de plăcută pentru cei care sunt ahtiaţi după fumat. Poate că un călător superficial ar critica murdăria care constitue caracteristica de seamă a străzilor; însă celor ce văd într'însa o indicaţie a traficului şi a prosperităţii comerciale, ea este un prilej de adevărată satisfacţie."

La orele cinci fix veni străinul, şi puţin mai târziu veni cina. El se descotorosise de pachetul de hârtie

cafenie, dar nu operase nicio altă schimbare în îmbrăcămintea sa, şi fu, dacă se poate spune, mai vorbăreţ decât oricând.

— Ce e asta ? întrebă în momentul când chelnerul ridică un capac.

— Limbă de mare, domnule.

— Limbă de mare — a ! — straşnic peşte — vine din Londra — antreprenorii de diligenţe se întrec să transporte căruţe cu limbi de mare — duzini de coşuri; daţi dracului ; un pahar cu vin, domnule ?

— Cu plăcere, răspunse d. Pickwick — şi străinul închină, mai întâi cu el, apoi cu d. Snodgrass, apoi cu d. Tupman, apoi cu d. Winkle, apoi, în sfârşit, cu toată societatea, aproape tot atâta de repede pe cât vorbea.

— Ce e tămbălăul ăsta pe scară, chelner ? spuse străinul ; bănci urcate — dulgheri coborînd — lămpi, pahare, harfe. Ce se întâmplă ?

— E un bal, domnule.

— O serată intimă, nu ?

— Nu, domnule, nu o serată intimă. Un bal public în folosul săracilor.

— Nu ştiţi, sunt multe femei frumoase în oraşul acesta, domnule ? întrebă d. Tupman cu un interes viu.

— Superbe — minunate. Kent, domnule — toată lumea cunoaşte ţinutul Kent — mere, cireşi, hamei şi femei. Un pahar cu vin, domnule ?

— Cu multă plăcere, răspunse d. Tupman.

Străinul îşi umplu paharul şi îl goli.

— Tare aş vrea să merg, spuse d. Tupman reluând subiectul balului ; foarte mult.

— Bilete la bufet, domnule, interveni chelnerul, juma de guinee biletul.

D. Tupman exprimă din nou o serioasă dorinţă de a lua parte la petrecere ; dar, neîntâlnind niciun răspuns în ochii întunecaţi ai d-lui Snodgrass şi nici în privirea meditativă a d-lui Pickwick, recurse cu mult interes la vinul de Porto şi la desertul care tocmai fusese adus la masă. Chelnerul se retrase şi societatea continuă să savureze cele două ore de tihnă care urmară cinei.

— Iertaţi-mă, domnule, spuse străinul, sticla doarme — să treacă din mână 'n mână — drumul soarelui — pân' la fund — niciun strop.

Şi îşi goli paharul pe care îl umpluse puţin mai înainte, apoi, cu aerul omului deprins cu aşa ceva, îşi turnă altul.

Vinul trecu din mână în mână, şi o nouă provizie fu comandată. Musafirul vorbi şi pickwickienii ascultară. D. Tupman simţea cu fiecare clipă care trecea tot mai multă dispoziţie pentru bal. Figura d-lui Pickwick strălucea cu o expresie de universală bunătate; d-nii Winkle şi Snodgrass căzuseră într'un somn adânc.

— Au şi început sus, glăsui străinul; ascultaţi zarva — înstrunează viorile — acum harfa — i-au dat drumul.

Sunetele variate care îşi găseau drum în jos pe scări, vesteau începerea primului cadril.

— Tare aş vrea să merg, spuse d. Tupman din nou.

— Şi eu, spuse străinul — afurisit bagaj — vaporul în întârziere — n'am ce îmbrăca — nostim, nu?

Bunăvoinţa generală era desigur una din trăsăturile caracteristice ale teoriei pickwickienilor, şi niciunul nu era mai remarcabil pentru felul zelos cu care ţinea seamă de un principiu atât de nobil, ca d. Tracy Tupman. Numărul cazurilor însemnate în Documentele Societăţii, în care admirabilul om trimisese la ceilalţi membri pe nenorociţii care i se adresau lui, spre a căpăta veşminte vechi sau ajutoare băneşti, este deadreptul de necrezut.

— Aş fi fericit să vă împrumut un schimb de haine pentru ocazia aceasta, spuse d. Tracy Tupman, dar dumneavoastră sunteţi cam subţirel, pe când eu...

— Cam dolofan — Bachus trecut de floarea vârstei — fără frunză de viţă; coborît de pe poloboc şi înţolit şi trecut prin ciur şi prin dârmon. Haha! daţi-mi vinul!

Nu e în întregime dovedit dacă pe d. Tupman l-a indignat cumva tonul poruncitor cu care i se cerea să dea vinul care atât de repede luneca pe gâtlejul străinului, sau dacă pe drept cuvânt l-a scandalizat comparaţia netrebnică făcută între un membru influent al

Clubului Pickwick şi un Bachus dat jos de pe boloboc. Bău vinul, tuşi de două ori şi-l aţinti pe străin, câteva secunde, cu-o privire severă ; dar cum individul rămânea, cu toate acestea, absolut stăpân pe sine şi calm sub privirea-i scrutătoare, se potoli treptat şi aduse iarăşi vorba despre bal.

— Voiam tocmai să vă atrag atenţia, domnule, spuse el, că dacă hainele mele vă sunt prea largi, un costum al prietenului meu, domnul Winkle, ar putea să vă vină mai bine.

Străinul luă dintr'o ochire măsura d-lui Winkle ; şi faţa i se lumină de mulţumire când spuse : — Ca turnate !

D. Tupman privi în jurul său. Vinul, care îşi exercitase influenţa somniferă asupra d-lor Snodgrass şi Winkle, toropise deasemenea simţurile d-lui Pickwick. Gentlemanul străbătuse, rând pe rând, diversele stări care precedează letargia cinei şi urmările ei. Trecuse prin fazele obişnuite, dela voioşia exagerată până la abisul tristeţii, şi dela abisul tristeţii până la voioşia exagerată. Ca un felinar cu gaz, pe stradă, prin a cărui ţeavă fluieră vântul, răspândise un timp o lumină extraordinară ; apoi lumina pălise într'atâta, că abia puteai s'o mai zăreşti ; după un scurt interval se aprinsese din nou, luminând doar o clipă, apoi pâlpâise cu un fel de flacără buimacă, nestatornică, şi pe urmă se stinsese cu totul. Capul îi era căzut în piept ; un sforăit continuu, întrerupt doar de rare înnecuri, era singurul semn care putea să-i confirme prezenţa.

Ispita de a merge la bal şi de a-şi forma primele impresii asupra frumuseţii doamnelor din Kent, îl îmboldea puternic pe d. Tupman. Ispita de a-l lua şi pe străin era la fel de mare. Habar nu avea de ţinut şi de localnici ; şi străinul părea să aibă cunoştinţe despre el, despre ei, de parcă ar fi trăit din copilărie aici. D. Winkle dormea, iar d. Tupman avea destulă experienţă ca să ştie că prietenul său, în momentul în care se va trezi, se va târî, potrivit firii sale, anevoie spre pat. Nu ştia ce să facă.

— Umpleţi-vă paharul şi daţi-mi vinul, spuse neobositul musafir.

D. Tupman îi împlini cerinţa; iar noul imbold datorit ultimului pahar îi pecetlui hotărîrea.

— Odaia de dormit a lui Winkle dă într'a mea, spuse d. Tupman; dacă-l trezesc acum, n'aş putea să-l fac să înţeleagă ce anume doresc; ştiu însă că are un costum complet în geamantan; iar dacă l-aţi îmbrăca pentru bal şi l-aţi scoate după ce ne întoarcem, aş putea să-l pun la loc, fără să-l deranjez câtuşi de puţin.

— Admirabil! exclamă străinul, strasnic plan — afurisită situaţie — bizară — să am patrusprezece costume în cufăr şi să fiu obligat să-l îmbrac pe al altuia; nu, zău, bună idee — foarte bună.

— Să ne luăm bilete, spuse d. Tupman.

— Nu merită să se schimbe o guinee, spuse străinul; tragem la sorţi, cine să le plătească pe amândouă; eu ghicesc; aruncaţi banul — haide primul — femeie — femeie, fermecătoare femeie.

Şi moneda căzu arătând balaurul numit în chip curtenitor femeie.

D. Tupman trase de clopoţel, luă bilete şi comandă lumânări pentru cameră. După un alt sfert de oră, străinul era gătit din creştet până în tălpi, cu costumul d-lui Nathaniel Winkle.

— E un frac nou, spuse d. Tupman în vreme ce străinul se privea încântat în oglinda mobilă. E cel dintâi împodobit cu nasturii Clubului nostru — şi atrase atenţia însoţitorului său asupra nasturilor mari, auriţi, pe care se vedeau literile C. P. de o parte şi de alta a bustului d-lui Pickwick.

— C. P., spuse străinul, nostimă trăsnaie — portretul bătrânului şi C. P. Dar ce înseamnă C. P.? Costum Particular, nu?

Cu multă importanţă şi cu o indignare crescândă, d. Tupman explică simbolul misticei devize.

— Cam scurt în talie, nu-i aşa? întrebă străinul, răsucindu-se pentru a vedea în oglindă nasturii din talia care-i venea la jumătatea spatelui. Aduce cu vestoanele postaşilor; caraghioase, fracurile astea

făcute de gata, fără să se ia măsura ; căile misterioase ale providenţei dau oamenilor scunzi fracuri lungi, oamenilor înalţi, scurte.

Sporovăind astfel, noul tovarăş al d-lui Tupman îşi potrivi costumul său, sau, mai bine zis, al d-lui Winkle ; şi, întovărăşit de d. Tupman, urcă scara care ducea în sala balului.

— Cum se numesc domnii ? întrebă omul dela uşă.

D. Tracy Tupman înaintă pentru a-şi spune titlurile, dar străinul îl opri.

— Nu dăm niciun fel de nume. Apoi îi şopti d-lui Tupman : Nume fără importanţă — necunoscute — nume admirabile în genul lor, dar nu ilustre — nume mari într'o adunare mică, însă într'o adunare mare n'ar produce niciun efect ; incognito, asta da ; gentlemeni din Londra — nobili străini — sau cam aşa ceva.

Uşa se deschise larg ; şi d. Tracy Tupman intră cu străinul în sala balului.

Era o încăpere lungă, cu bănci tapiţate în roşu aprins şi cu lumânări de ceară puse în policandre de sticlă. Muzicanţii erau aşezaţi în siguranţă pe o estradă înaltă şi cadrilul era executat în mod conştiincios de două sau trei rânduri de dansatori. Intr'o încăpere de alături erau aranjate două mese de joc, la care două perechi de doamne bătrâne, cu un egal număr de domni dolofani, îşi făceau partida lor de whist.

După terminarea cadrilului, dansatorii se plimbară prin sală, iar d. Tupman şi tovarăşul său se opriră într'un colţ pentru a observa societatea.

— Incântătoare femei ! spuse d. Tupman.

— Aşteptaţi o clipă, spuse străinul, interesant va fi îndată — elita n'a venit încă — ciudat loc — funcţionarii superiori din docuri nu vorbesc cu cei mici — funcţionarii inferiori nu vorbesc cu micii proprietari — micii proprietari nu vorbesc cu negustorii — comisarul guvernului nu vorbeşte cu nimeni.

— Cine e băieţelul acela cu păr blond şi ochi roşii, curios costumat ? întrebă d. Tupman.

— Sst, te rog ! Ochi roşii — curios costumat — băieţel — haida-de — sublocotenent din regimentul 97 — onorabilul Wilmot Snipe — familie mare — foarte mare.

— Sir Thomas Clubber, lady Clubber şi domnişoarele Clubber ! strigă cu glas de stentor omul dela uşă

O senzaţie profundă cuprinse toată sala când intrară un domn înalt, în frac albastru, cu nasturi sclipitori, o doamnă corpolentă în atlas albastru şi două tinere domnişoare croite pe aceeaşi măsură şi împodobite cu rochii elegante de aceeaşi nuanţă.

— Comisarul guvernului — şeful docurilor — om mare — remarcabil de mare, şopti străinul la urechea d-lui Tupman, în timp ce reprezentanţii comitetului de binefacere conduceau pe Sir Thomas Clubber cu familia lui până la capătul sălii.

Onorabilul Wilmot Snipe şi alţi gentlemeni distinşi se îngrămădiră să prezinte omagii domnişoarelor Clubber, iar Sir Thomas Clubber, drept ca o lumânare, contempla maiestuos adunarea dela înălţimea fularului său negru.

D. Smithie, d-na Smithie şi d-şoarele Smithie fură anunţaţi îndată după aceea.

— Cine e domnul Smithie? întrebă d. Tracy Tupman.

— Cineva din docuri, răspunse străinul.

D. Smithie se înclină cu respect în faţa lui Sir Thomas Clubber, şi Sir Thomas Clubber îi răspunse la salut cu o vădită condescendenţă. Lady Clubber examină dela distanţă, prin lornion, pe d-na Smithie şi familia ei ; iar la rându-i d-na Smithie privi de sus în jos pe o doamnă oarecare, al cărui soţ nu făcea parte dintre funcţionarii docurilor.

Sosiră colonelul Bulder, d-na colonel Bulder şi miss Bulder.

— Şeful garnizoanei, lămuri străinul ca răspuns la o privire întrebătoare a d-lui Tupman.

Miss Bulder fu călduros primită de d-şoarele Clubber ; salutul schimbat de d-na colonel Bulder şi Lady Clubber fu cât se poate de afectuos ; colonelul Bulder şi Sir Thomas Clubber îşi oferiră reciproc o priză de tabac. Semănau amândoi cu Alexandre Selkirk [1]. Mărimi, oriunde întorceai ochii.

---

[1] Marinar englez ale cărui aventuri l-au inspirat pe Daniel Defoë autorul lui „Robinson Crusoe" *(n. tr.)*.

In timp ce aristocraţia locului — Bulderii şi Clubberii şi Snipeii — îşi conservau astfel demnitatea la capătul de sus al sălii, celelalte clase ale societăţii imitau exemplul lor în alte colţuri ale încăperii. Ofiţerii mai puţin aristocratici, din regimentul 97, îşi consacrau timpul familiilor de funcţionari mai puţin importanţi din docuri. Nevestele notarilor şi nevasta negustorului de vinuri stăteau în fruntea unui alt grup (nevasta berarului îi vizita pe Bulderi) ; iar d-na Tomlinson, diriginta oficiului poştal, părea a fi fost aleasă, printr'o consimţire mutuală, să conducă tabăra negustorilor.

Unul din cele mai populare personaje în cercul său, prezent aci, era un omuleţ rotofei, cu o cunună de păr negru sburlit în jurul capului şi cu o chelie mare, netedă, în creştet : doctorul Slammer, medicul regimentului 97. Doctorul Slammer priza tabac cu toată lumea, vorbea cu toată lumea, râdea, dansa, glumea, juca whist, făcea orice. Acestor atât de numeroase îndeletniciri doctorul alătura încă una, mai importantă decât toate: el învăluia în atenţiile cele mai neobosite, mai devotate, pe o văduvă bătrânică, a cărei toaletă scumpă şi al cărei belşug de bijuterii indicau o partidă foarte ademenitoare pentru un bărbat cu venit limitat.

Privirile d-lui Tupman şi ale tovarăşului său erau aţintite de câtva timp asupra doctorului şi a văduvei, când străinul rupse tăcerea.

— Bănet mult — femeiuşcă bătrână — doctorul îngâmfat — nu-i o idee proastă — straşnică glumă! fură singurele vorbe inteligibile care ieşiră de pe buzele sale.

D. Tupman îl privea în ochi, întrebător.

— Mă duc să dansez cu văduva, spuse străinul.

— Cine e ea ? întrebă d. Tupman.

— Habar n'am — n'am văzut-o de când sunt — vreau să i-o suflu doctorului — p'aci mi-e drumul.

Străbătând îndată încăperea, străinul se rezimă de prichiciul căminului şi-şi fixă privirile, cu un aer de admiraţie respectuoasă şi melancolică, asupra figurii grăsune a micuţei doamne bătrâne. D. Tupman pri-

vea scena, mut de uimire. Străinul făcea progrese repezi; doctoraşul dansa cu altă doamnă; văduva lăsă să-i cadă evantaiul; străinul i-l ridică şi i-l înmână; un zâmbet, o plecăciune; o reverenţă; o conversaţie de câteva cuvinte. Străinul străbătu cutezător, sala, spre maestrul de ceremonii şi reveni cu el; o mică pantomimă introductivă, şi străinul cu d-na Budger ocupară locuri în cadril.

Mare era surprinderea d-lui Tupman văzând procedeul acesta atât de sumar, însă uimirea doctoraşului o întrecea cu vârf şi îndesat. Străinul era tânăr şi văduva se arăta măgulită. Nu mai lua în seamă atenţiile doctorului, iar indignarea acestuia nu producea nicio impresie asupra neturburatului său rival. Doctorul Slammer rămăsese parcă paralizat. El, doctorul Slammer din regimentul 97, să fie nimicit, într'o clipă, de un om pe care nimeni nu-l mai văzuse vreodată, şi pe care nimeni nici măcar acum nu-l cunoştea! Doctorul Slammer din regimentul 97, înlăturat astfel? De necrezut! Cu neputinţă! Da, şi totuşi era adevărat. Uite! Rivalul îşi prezintă prietenul! Cu neputinţă să-şi creadă ochilor! Privi din nou şi se văzu în penibila situaţie de a recunoaşte exactitatea organului său optic; d-na Budger dansa acum cu d. Tracy Tupman, asupra acestui fapt nu mai încăpea nicio îndoială. Văduva se afla în faţa ochilor lui, în carne şi oase, ţopăind cu o vigoare neobişnuită; iar d. Tracy Tupman sărea încoace şi încolo, cu o figură care exprima cea mai mare gravitate, dansând (ceeace se întâmplă în bună parte multora) ca şi cum cadrilul nu ar fi o distracţie, ci un examen sever de conştiinţă pentru care îţi trebue o hotărîre neclintită spre a putea să-l treci.

Doctorul îndură umilinţa; răbdător şi tăcut, îl văzu pe străin oferind punch, servind paharele, repezindu-se după pişcoturi, şi cochetând apoi; dar, la câteva secunde după ce străinul dispăruse spre a o conduce pe d-na Budger la trăsură, se năpusti din sală, şi fiecare părticică a mâniei lui îndelung stăpânită se revărsă într'un val de năduşeală pe chipu-i pătimaş.

Străinul se înapoie, şi d. Tupman se afla lângă el.

Vorbea încet, râdea. Doctoraşul se simţea însetat de sângele străinului care era radios, căci triumfase.

— Domnule! rosti doctorul cu o voce teribilă, arătându-şi cartea de vizită şi retrăgându-se într'un ungher din coridor. Numele meu e Slammer! Doctorul Slammer, domnule — regimentul 97, cazarma din Chatham. Cartea mea de vizită, domnule! Cartea mea de vizită!

Ar fi vrut să spună mai mult, dar indignarea îl înnăbuşea.

— A! replică străinul cu sânge rece, Slammer — foarte încântat — atenţie deosebită — nu sunt bolnav acum, Slammer; când am să fiu, voi bate la uşa dumitale.

— Dumneata eşti un intrigant, domnule, gâfâi furios doctorul, un poltron — un laş — un mincinos — un... Nimic nu te poate face să-mi dai cartea dumitale de vizită, domnule?

— A, înţeleg! spuse străinul cu jumătate glas — punchul prea tare aici — darnic amfitrion — din cale afară — foarte — limonada e mult mai bună — camerele prea călduroase — gentlemanul bătrâior — suferă a doua zi — cumplit — cumplit.

Şi se depărtă câţiva paşi.

— Locueşti în casa asta, domnule? strigă furios omuleţul. Eşti beat acum, domnule? Vei auzi de mine mâine, domnule! Pun eu mâna pe dumneata, domnule, pun eu mâna pe dumneata.

— Poate în altă parte, dar nu aici, răspunse neturburat străinul.

Doctorul Slammer îl privi cu o ferocitate ce nu se putea exprima şi înfundându-şi pălăria pe cap cu o smucitură care îi trăda întreaga indignare; străinul şi d. Tupman urcară în odaia acestuia din urmă pentru a înapoia gătelile împrumutate dela neştiutorul Winkle.

Gentlemanul dormea tun; restituirea se făcu repede. Străinul era extrem de bine dispus; iar d. Tracy Tupman, tare ameţit de vin, de punch, de lumini, de femei, privea întreaga afacere ca pe o admirabilă glumă. După plecarea noului său prieten, el găsi cu

oarecare greutate deschizătura scufei de noapte, menită la origină să-i acopere capul ; răsturnă sfeşnicul în sforţările de a şi-o pune şi, numai printr'o serie de evoluţii complicate, izbuti să se urce în pat ; la scurt timp după aceea, căzu într'un somn adânc.

A doua zi dimineaţa, orologiul abia încetase să sune orele şapte, când spiritul cuprinzător al d-lui Pickwick fu deşteptat din toropeala în care îl cufundase somnul, de bătăi violente în uşă.

— Cine-i ? întrebă d. Pickwick ridicându-se în capul oaselor.

— Servitorul, domnule.

— Ce vrei ? .

— Vă rog, domnule, aţi putea să-mi spuneţi, care domn din societatea dumneavoastră poartă un frac albastru cu nasturi auriţi şi cu C. P. pe ei ?

„I l-o fi dat cineva să-l perie, gândi d. Pickwick, şi omul a uitat cui aparţine."

— Domnul Winkle, strigă el, camera treia pe dreapta.

— Mulţumim, domnule, glăsui servitorul şi se depărtă.

— Ce e ? strigă d. Tupman trezit din odihna-i plină de uitare la auzul bătăilor puternice în uşă.

— Pot să vorbesc cu d. Winkle, domnule ? întrebă servitorul de afară.

— Winkle — Winkle ! strigă d. Tupman, chemându-l pe d. Winkle din camera de alături.

— Ei, da ! răspunse de sub aşternut o voce slabă.

— Eşti chemat — cineva la uşă .

Şi, după ce articulă cu trudă cuvintele acestea, d. Tracy Tupman se întoarse pe partea cealaltă, şi adormi din nou.

— Mă chiamă cineva ? întrebă d. Winkle, sărind din pat în grabă şi luând ceva pe spate. Chemat ! La distanţa asta de oraş — cine dracu poate să mă cheme ?

— Un domn, jos, în sala de mese, domnule, răspunse servitorul când d. Winkle deschise uşa şi dădu cu ochii de el. Domnul zice că nu vă ţine decât o clipă, domnule ; nu vrea să audă însă de nicio zăbovire.

— Foarte ciudat, spuse d. Winkle. Spune-i că viu îndată.

Işi înfăşură în grabă gâtul cu un fular de voiaj şi, în halat, coborî scara. O bătrână şi doi chelneri măturau sala de mese. Un ofiţer în ţinută de toate zilele privea pe fereastră; se întoarse la intrarea d-lui Winkle şi făcu o înclinare rigidă din cap. După ce porunci servitorilor să iasă şi zăvori uşile cu mare grijă, spuse:

— Domnul Winkle, nu e aşa?

— Da, domnule, numele meu e Winkle.

— Nu veţi fi surprins, domnule, dacă vă aduc la cunoştinţă că am venit aici, în dimineaţa aceasta, din partea prietenului meu, doctorul Slammer din 97.

— Doctorul Slammer?! exclamă d. Winkle.

— Doctorul Slammer. M'a rugat să vă spun din partea sa că purtarea dumneavoastră de aseară a fost de aşa natură încât niciun gentleman nu ar fi putut-o suporta; şi (adăugă el) pe care niciun gentleman nu şi-ar fi îngăduit-o faţă de altul.

Uimirea d-lui Winkle era prea reală şi prea vădită ca să nu fie remarcată de prietenul doctorului Slammer; deaceea ofiţerul urmă:

— Prietenul meu, doctorul Slammer, mi-a cerut să adaug că e ferm convins că, o parte din seara trecută dumneavoastră aţi fost ameţit, şi poate incapabil să vă daţi seama de insulta de care sunteţi învinuit. M'a însărcinat să vă spun că, dacă invocaţi motivul acesta ca explicaţie a purtării dumneavoastră, ar accepta să primească scuze scrise de dumneavoastră sub dicteul meu.

— Scuze scrise? repetă d. Winkle cu tonul celei mai mari uimiri.

— Fără îndoială, cunoaşteţi alternativa, reluă cu răceală ofiţerul.

— Aţi fost însărcinat cu mesajul acesta anume pentru mine? întrebă d. Winkle, a cărui inteligenţă se afla, din pricina uluitoarei conversaţii, într'o buimăceală desnădăjduită.

— Nu eram de faţă când s'a petrecut scena, răspunse vizitatorul, dar, ca urmare a refuzului dumneavoastră

îndărătnic de a da doctorului Slammer cartea de vizită, am fost rugat de către gentleman să identific pe purtătorul unui frac neobişnuit : un frac albăstriu, cu nasturi auriţi, având pe ei un bust cu literele C.P.

D. Winkle se clătină plin de uimire, auzind descrierea atât de amănunţită a costumului său. Prietenul doctorului Slammer continuă :

— Din cercetările pe care le-am făcut la cârciumă, chiar acum, am fost sigur că proprietarul fracului în chestiune sosise ieri după amiază aici cu trei domni. Am trimis imediat la domnul care mi-a fost descris ca fiind conducătorul grupului, şi el de îndată m'a îndreptat la dumneavoastră.

Dacă turnul cel mare al castelului din Rochester s'ar fi desprins brusc din temelii, plantându-se în dreptul ferestrei sălii de mese, mirarea d-lui Winkle n'ar fi însemnat nimic în comparaţie cu aceea pe care o simţi ascultând vorbele de mai sus. Prima lui impresie fu că i s'a furat fracul.

— Imi permiteţi să vă reţin o clipă ? spuse el.

— Desigur, răspunse nepoftitul vizitator.

D. Winkle urcă repede scările şi deschise cu o mână tremurândă geamantanul ; fracul albastru se găsea la locul obişnuit, arătând însă, după un control atent, semne vădite că fusese purtat noaptea trecută.

— Aşa trebue să fie, glăsui d. Winkle lăsând să-i cadă fracul din mână. Am băut prea mult vin după cină, şi-mi amintesc nelămurit că am umblat pe străzi şi am fumat pe urmă o ţigară. Fapt e că eram turtit. Oi fi schimbat fracul, oi fi fost undeva, oi fi insultat pe cineva ; nu încape îndoială. Şi teribilul rezultat e mesajul pe care l-am primit.

Spunând acestea, d. Winkle îşi întoarse paşii către sala de mese, cu hotărîrea sumbră şi îngrozitoare de a primi provocarea agresivului doctor Slammer, aşteptându-se la cele mai funeste consecinţe care vor decurge dintr'însa.

Motive felurite îl împingeau la această soluţie. Primul motiv era reputaţia sa faţă de Club. Fusese privit totdeauna ca o autoritate în toate chestiunile de amuzament şi performanţă, fie ele ofensive, defensive sau

inofensive ; şi dacă, dela întâia ocazie, ocolea încercarea, numele şi poziţia sa ar fi fost pierdute pentru deapururi în ochii şefului. Pe de altă parte, îşi amintea a fi auzit adeseaori spunându-se de către iniţiaţi în atari chestiuni că martorii se înţeleg între ei şi că arareori ei încearcă pistoalele cu gloanţe ; mai mult : gândea că, alegându-l pe d. Snodgrass ca martor, şi zugrăvindu-i primejdia în culori vii, gentlemanul ar putea să împărtăşească vestea d-lui Pickwick care, de bună seamă, nu va pierde o clipă spre a înştiinţa autorităţile locale şi a preveni astfel uciderea sau mutilarea discipolului său.

Cu gândurile acestea, se înapoie în sala de mese şi comunică intenţia sa de a accepta provocarea doctorului.

— Vreţi să-mi indicaţi un prieten pentru a stabili ora şi locul întâlnirii ? întrebă ofiţerul.

— E cu totul de prisos, replică d. Winkle. Vă rog să mi le comunicaţi dumneavoastră şi eu îmi voi aduce martorul.

— Să spunem — după asfinţit, diseară ? întrebă ofiţerul cu ton indiferent.

— Foarte bine, răspunse d. Winkle, gândind însă că era foarte rău.

— Cunoaşteţi Fortul Pitt ?

— Da. L-am văzut ieri.

— Ostenindu-vă să apucaţi pe câmpul ce mărgineşte şanţul, şi luând-o pe poteca din stânga, până la un unghi al fortificaţiei de unde o veţi ţine drept înainte, veţi da ochii cu mine. Vă voi conduce într'un loc izolat unde afacerea va putea să se termine fără teamă de întrerupere.

„Teamă de întrerupere !“ gândi d. Winkle.

— Nu mai avem nimic de aranjat, cred, glăsui ofiţerul.

— Nu ştiu ce s'ar mai putea spune, răspunse d. Winkle.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Şi ofiţerul se depărtă fluierând o melodie veselă.

Micul dejun decurse în ziua aceea, trist. D. Tupman nu era în stare să se trezească după desfrâul neobişnuit din timpul nopţii ; d. Snodgrass părea că trece printr'o poetică depresiune de spirit ; însuşi d. Pickwick arăta o preferinţă deosebită pentru linişte şi pentru apa gazoasă. D. Winkle păndea cu nerăbdare momentul potrivit, care nu întârzie să se ivească. D. Snodgrass propuse vizitarea castelului şi, deoarece d. Winkle era singurul membru al grupului dispus să facă o plimbare, ieşiră împreună.

— Snodgrass, spuse d. Winkle când coteau colţul străzii, Snodgrass, scumpul meu prieten, pot să mă bizui pe discreţia dumitale ?

Şi, vorbind astfel, dorea arzător şi cu toată seriozitatea să nu se poată bizui.

— Poţi, replică Snodgrass. Jur...

— Nu, nu ! îl întrerupse Winkle, înspăimântat la gândul că tovarăşul său putea să se angajeze în necunoştinţă de cauză, că nu-l va denunţa. Nu jura, nu jura; nu e deloc nevoie.

D. Snodgrass lăsă în jos mâna pe care o înălţase poetic când făcea jurământul, şi deveni atent.

— Dragă prietene, am nevoie de asistenţa dumitale pentru o chestiune de onoare, spuse d. Winkle.

— O vei avea, replică d. Snodgrass strângând mâna tovarăşului său.

— Cu un doctor, doctorul Slammer din regimentul 97, spuse d. Winkle dorind să prezinte lucrurile cât mai solemn cu putinţă ; o afacere cu un ofiţer care are ca martor alt ofiţer ; astăseară, la apusul soarelui, într'un câmp singuratic, dincolo de Fortul Pitt.

— Te voi întovărăşi, declară d. Snodgrass, uimit, însă nu speriat.

Este nemaipomenit cât sânge rece pot avea oamenii în împrejurările în care ei nu joacă rolul de frunte. D. Winkle uitase. El judecase sentimentele prietenului său după ale sale.

— Consecinţele pot fi groaznice, zise d. Winkle.

— Nădăjduesc că nu, glăsui d. Snodgrass.

— Doctorul este, îmi închipui, un foarte bun ochitor, spuse d. Winkle.

— Aşa sunt cei mai mulţi militari, observă d. Snodgrass ; şi aşa eşti şi dumneata, nu ?

D. Winkle răspunse afirmativ ; şi, băgând de seamă că nu-l neliniştise îndeajuns pe tovarăşul său, schimbă tactica.

— Snodgrass, spuse el cu o voce tremurândă de emoţie, dacă va fi să cad, vei găsi în pachetul pe care ţi-l voi înmâna o scrisoare pentru... pentru părintele meu.

Nici atacul acesta nu reuşi. D. Snodgrass fu mişcat, dar se obligă să predea scrisoarea cu promptitudinea unui factor poştal obişnuit.

— Dacă va fi să cad, spuse d. Winkle, sau dacă doctorul va cădea, dumneata, dragă prietene, vei fi adus în faţa judecăţii drept complice în această chestiune. Să expun oare pe un prieten deportării — poate pe toată viaţa ?

De data asta, d. Snodgrass tresări ; eroismul său era însă neclintit.

— Pentru cauza prieteniei, exclamă el cu aprindere, voi înfrunta orice primejdie !

Cât blestemă d. Winkle, în cugetul său, devotamentul prietenului ! Se plimbau unul lângă altul, tăcuţi, cufundat fiecare în meditaţii. Dimineaţa trecea fără rost şi desnădejdea d-lui Winkle creştea necontenit.

— Snodgrass, spuse el oprindu-se deodată, să nu laşi să mi se zădărnicească planurile — să nu mă trădezi cumva faţă de autorităţile locale — să nu ceri ajutorul acelor funcţionari împăciuitori care să ne bage, pe mine sau pe doctorul Slammer din regimentul 97, cu garnizoana actualmente în cazarma din Chatham, la închisoare, şi astfel să ne împiedice duelul. Ascultă, să n'o faci !

D. Snodgrass strânse cu căldură mâna prietenului său, răspunzându-i plin de entuziasm : pentru nimic în lume !

Un fior străbătu oasele d-lui Winkle când îl copleşi convingerea că nu putea nădăjdui nimic de pe urma temerilor prietenului său, şi că era sortit să devină o ţintă vie.

După ce explică d-lui Snodgrass, metodic, cum stăteau lucrurile şi după ce închiriară dela un armurier din Rochester o cutie cu pistoale de duel, cu o provizie îndestulătoare de pulbere, gloanţe şi capse, cei doi prieteni se înapoiară la han ; d. Winkle pentru a cugeta asupra luptei apropiate, d. Snodgrass pentru a pregăti armele de război şi a le pune într'o ordine desăvârşită, ca să poată servi numaidecât.

Era o seară posomorîtă şi apăsătoare, când ieşiră din nou pentru neplăcuta lor acţiune. D. Winkle se înfăşurase într'o manta largă spre a fi la adăpostul privirilor, iar d. Snodgrass purta sub a sa instrumentele nimicitoare.

— Ai luat tot ce trebue ? întrebă d. Winkle neliniştit.

— Tot ce trebue, răspunse d. Snodgrass, muniţii suficiente în cazul când împuşcăturile n'au să dea rezultate. In cutie e un sfert de funt [1] de pulbere, şi în buzunar am două ziare pentru încărcătură.

In faţa unor atari dovezi de prietenie, oricine n'ar fi putut să simtă decât recunoştinţă. De bună seamă că recunoştinţa d-lui Winkle era prea vie pentru ca el s'o poată exprima, căci nu spuse nimic, ci continuă să meargă cu pas domol.

— Venim tocmai la timp, spuse d. Snodgrass, în vreme ce se căţărau peste gardul de mărăcini ai primului câmp ; uite că soarele tocmai coboară la orizont.

D. Winkle privi discul care apunea şi se gândi îndurerat la posibilitatea apropiată a propriului său „apus".

— Uite ofiţerul ! exclamă d. Winkle după ce merseră un timp.

— Unde e ? întrebă d. Snodgrass.

— Colo ; domnul în manta albastră.

D. Snodgrass privi în direcţia indicată de degetul arătător al prietenului său şi zări o siluetă înfăşurată în felul de mai sus. Ofiţerul făcu un semn uşor cu mâna, dovedind că i-a recunoscut, şi merse mai departe. Prietenii noştri înaintară, pe urma sa, la o mică distanţă.

Din moment în moment seara devenea mai posomo-

---

[1] Cam 100 grame *(n. tr.)*

rîtă şi un vânt melancolic şuiera pe câmpiile pustii, ca un uriaş îndepărtat fluierând după câinele său. Tristeţea scenei răsfrângea o undă lugubră în sufletul d-lui Winkle. Trecând unghiul şanţului, el tresări: i se păruse că vede un mormânt colosal.

Ofiţerul coti de pe potecă, se căţără peste nişte uluci, încălecă un gard viu, şi intră într'un loc ferit. Doi domni îl aşteptau acolo; unul era un bărbat mic şi gras, cu păr negru; celălalt, o persoană chipeşă, purtând o redingotă cu găitane, stătea cu totală indiferenţă pe un scăunel portativ.

— Uite-i pe adversarii noştri, cu un felcer, după câte presupun, glăsui d. Snodgrass. Haide, soarbe o picătură de rachiu.

D. Winkle înhăţă bidonul pe care i-l întindea tovarăşul şi dădu peste cap o duşcă bună din lichidul înviorător.

— Prietenul meu, domnule, d. Snodgrass, spuse d. Winkle ofiţerului care se apropia.

Prietenul doctorului Slammer se înclină şi prezentă o cutie la fel cu aceea adusă de domnul Snodgrass.

— Imi închipui că nu mai avem nimic să ne spunem, domnule, remarcă el rece deschizându-şi cutia. Scuzele au fost refuzate categoric.

— Nimic, domnule, răspunse d. Snodgrass, care începea, şi el, să se simtă cam stingherit.

— Vreţi să faceţi un pas înainte? întrebă ofiţerul.

— Desigur, replică d. Snodgrass.

Terenul fu măsurat şi pregătirile fură îndeplinite.

— Veţi constata că armele acestea sunt mai bune decât ale dumneavoastră, spuse martorul advers, oferindu-şi pistoalele. Aţi văzut când le-am încărcat; aveţi ceva împotriva folosirii lor?

— Nu, deigur, răspunse d. Snodgrass.

Oferta îl scotea dintr'o mare încurcătură, căci ideile sale în materie de încărcare a unui pistol erau cam vagi şi nedefinite.

— Gândesc, în cazul acesta, că putem să ne aşezăm oamenii, continuă ofiţerul cu nepăsare, ca şi cum combatanţii ar fi fost nişte piese de şah, iar martorii ar fi fost jucători.

— Cred că putem, spuse d. Snodgrass care ar fi admis orice propunere, dat fiind că nu avea nicio pricepere în această materie.

Ofițerul trecu dincolo la doctorul Slammer, în timp ce d. Snodgrass se apropie de d. Winkle.

— Totul e gata, spuse el oferindu-i pistolul. Dă-mi mantaua.

— Ai în ea pachetul meu, dragă prietene, glăsui bietul Winkle.

— Foarte bine, spuse d. Snodgrass. Fii calm și ochește la umăr.

D. Winkle socoti că sfatul semăna cu îndemnul pe care spectatorii îl dau îndeobște strengarului mai mic în încăierările de pe străzi ; adică : „Dă-i la cap și doboară-l". Sfat admirabil, dacă știi să-l urmezi ! In orice caz, își scoase mantaua, în tăcere — totdeauna îi lua timp desbrăcatul mantalei — și acceptă pistolul. Martorii se retraseră ; domnul cu scăunelul portativ făcu la fel ; beligeranții înaintară unul către altul.

D. Winkle se remarcase întotdeauna prin extrema lui omenie. E de presupus că, în împrejurarea de față, sila ce încerca de a face rău cu intenție unui semen al său, îl obligase să închidă ochii când sosi la locul fatal, iar faptul de-a fi închis ochii îl scuti să observe conduita extraordinară și inexplicabilă a doctorului Slammer. Doctorul tresări, holbă ochii, se trase înapoi, se frecă la ochi, holbă iarăși ochii, și în cele din urmă strigă :

— Opriți ! Opriți ! — Ce înseamnă asta ? spuse doctorul Slammer când prietenul său și d. Snodgrass veniră în goană. Nu e omul meu.

— Nu-i omul dumneavoastră ? ! exclamă martorul doctorului Slammer.

— Nu e omul lui ? spuse d. Snodgrass.

— Nu e omul lui ? rosti domnul cu scăunel portativ în mână.

— Bineînțeles că nu, replică doctorașul. Nu e persoana care m'a insultat azi noapte.

— Extraordinar ! exclamă ofițerul.

— Foarte! spuse gentlemanul cu scăunel portativ. Singura chestie este, însă, dacă domnul, găsindu-se pe teren, nu urmează că trebue considerat, formal, ca fiind individul care l-a insultat aseară pe prietenul nostru doctorul Slammer, fie că e sau nu, realmente, individul în cauză.

După ce sugeră, inteligent şi misterios, această idee, omul cu scăunel portativ luă o priză enormă de tabac şi privi adânc în juru-i cu aer de expert.

Dar d. Winkle deschisese ochii şi, deasemenea, urechile când îl auzise pe adversar cerând încetarea ostilităţilor. Văzând din cele spuse apoi că era la mijloc, fără îndoială, o eroare de persoane, înţelese îndată cât putea să crească reputaţia sa dacă tăinuia motivele adevărate ce-l determinaseră să se bată; înaintă, deci, cutezător, şi declară:

— Ştiu bine că nu eu sunt adversarul dumnealui.

— Atunci, glăsui omul cu scăunel portativ, acesta e un afront pentru doctorul Slammer, şi un motiv îndestulător de a continua pe dată.

— Te rog, stai liniştit, Payne, spuse martorul doctorului; dece nu mi-aţi comunicat asta azi dimineaţă, domnule?

— De bună seamă! De bună seamă! strigă indignat omul cu scăunel portativ.

— Te implor să stai liniştit, Payne, reluă celălalt. Pot repeta întrebarea mea, domnule?

— Pentrucă, domnule — replică d. Winkle care avusese timp să-şi chibzuiască răspunsul — pentrucă mi-aţi spus, domnule, că individul beat şi nemanierat era îmbrăcat cu un frac pe care am onoarea, nu numai să-l port, dar şi să-l fi inventat — uniforma proiectată, domnule, a Clubului Pickwick din Londra. Mă cred obligat să susţin onoarea acestei uniforme şi, deaceea, fără alte informaţii, am primit provocarea.

— Scumpe domn, rosti doctoraşul cu bună dispoziţie, întinzându-i mâna, preţuesc nobleţea dumneavoastră. Permiteţi-mi să adaug că admir nespus de mult purtarea dumneavoastră şi că regret profund deranjul acestei întâlniri fără niciun rost.

— Vă rog să nu vorbiţi de aceasta, spuse d. Winkle.

— M'aş simţi onorat, domnule, să fac cunoştinţa dumneavoastră, glăsui doctoraşul.

— Mi-ar face cea mai mare plăcere să vă cunosc, domnule, replică d. Winkle.

După aceste cuvinte, doctorul dădu mâna cu d. Winkle, şi apoi d. Winkle cu locotenentul Tappleton (martorul doctorului), apoi d. Winkle cu posesorul scăunelului portativ, în sfârşit d. Winkle cu d. Snodgrass; cel din urmă cuprins de năvalnică admiraţie în faţa nobilei conduite a eroicului său prieten.

— Cred că acum ne putem înapoia, spuse locotenentul Tappleton.

— Desigur, adăugă doctorul.

— Dacă nu cumva, interveni omul cu scăunel portativ, dacă nu cumva d. Winkle se consideră ofensat de provocarea ce i-a fost adresată; în cazul acesta, mărturisesc că ar avea dreptul la o satisfacţie.

Cu multă abnegaţie, d. Winkle se declară în întregime satisfăcut.

— Sau poate că, spuse omul cu scăunel portativ, martorul gentlemanului se va fi simţit personal jignit de unele observaţii pe care le-am făcut la începutul acestei întâlniri; în acest caz, aş fi fericit să-i dau îndată satisfacţie.

D. Snodgrass se grăbi să declare că era foarte îndatorat gentlemanului pentru frumoasa ofertă pe care i-o făcea, şi că îl împiedica să se folosească de ea numai faptul că se simţea deosebit de satisfăcut de felul în care se desfăşuraseră lucrurile. Cei doi martori îşi puseră cutiile în ordine, apoi părăsiră cu toţii terenul, mult mai voioşi decât se simţiseră la sosire.

— Rămâneţi mult aci? întrebă doctorul Slammer pe d. Winkle, mergând împreună în modul cel mai prietenos.

— Cred că vom pleca poimâine, i se răspunse.

— Sper că voi avea plăcerea să vă văd, pe dumneavoastră şi pe prietenul dumneavoastră, la mine pentru a petrece o seară plăcută împreună, după încurcătura aceasta penibilă, spuse doctoraşul. Sunteţi liber astăseară?

— Avem câţiva prieteni aici, răspunse d. Winkle, şi n'aş vrea să-i părăsesc astăzi. Poate că ne veţi vizita dumneavoastră şi prietenul dumneavoastră la hanul *Taurul.*

— Cu multă plăcere, glăsui doctoraşul. La orele zece nu va fi prea târziu spre a vă face o scurtă vizită de o jumătate de oră ?

— O, nu, deloc, spuse d. Winkle. Aş fi tare fericit să vă pot prezenta prietenilor mei, d. Pickwick şi d. Tupman.

— Imi va face mare plăcere, sunt sigur, replică doctorul Slammer nebănuind cine era acest Tupman.

— Veniţi negreşit ? întrebă d. Snodgrass.

— O, sigur !

Vorbind astfel, ajunseră în şosea. Despărţirea se făcu în termeni cordiali. Doctorul Slammer şi prietenii săi se îndreptară spre cazarmă, iar d. Winkle, întovărăşit de prietenul său d. Snodgrass, se înapoie la han.

CAPITOLUL III

O nouă cunoştinţă. Povestea unui comediant ambulant. O întrerupere supărătoare şi o întâlnire neplăcută.

D. Pickwick simţise oarecare nelinişte din pricina lipsei neobişnuite a celor doi prieteni ai săi, iar purtarea lor misterioasă din cursul dimineţii nu putea câtuşi de puţin să' i-o împrăştie. Deaceea, când ei se înapoiară, el se sculă să-i salute cu o plăcere mai mare decât deobicei ; şi cu un interes mai mare decât deobicei îi întrebă ce li s'a întâmplat. Ca răspuns întrebării, d. Snodgrass se pregătea tocmai să facă istoricul împrejurărilor povestite mai sus, dar se opri deodată observând prezenţa, nu numai a d-lui Tupman şi a tovarăşului lor de călătorie din ajun, ci a încă unui străin cu o înfăţişare tot aşa de ciudată. Un om trudit, ai cărui obraji galbeni şi ochi adânciţi în orbite atrăgeau şi mai mult luarea-aminte din pricina părului său negru, aspru şi încâlcit, care-i acoperea chipul pe jumătate.

Privirile-i pătrunzătoare aveau o strălucire aproape nefirească ; pometii îi erau ieşiţi în afară, iar fălcile arătau aşa de lunguiete, de scobite, încât s'ar fi putut crede că omul îşi sugea uneori obrajii într'adins, printr'o contractare a muşchilor, dacă gura întredeschisă şi expresia-i nepăsătoare nu ar fi dovedit că aşa era înfăţişarea lui de totdeauna. Purta în jurul gâtului un şal verde ale cărui capete late erau petrecute pe piept şi se iveau din când în când prin cheotorile destrămate ale unei jiletci vechi. Purta pe deasupra o redingotă lungă, neagră ; iar sub ea, pantaloni de postav cenuşiu, gros, şi cizme mari, peticite.

Asupra acestei ciudate fiinţe se opriră ochii d-lui Winkle şi pe ea o arătă d. Pickwick cu mâna, spunând:

— Dumnealui e un prieten al prietenului nostru. Am descoperit azi dimineaţă că prietenul nostru are legături cu teatrul din localitate, deşi, îndeobşte, nu doreşte ca faptul să fie cunoscut, iar domnul acesta aparţine aceleiaşi profesiuni. Tocmai era pe cale, când aţi intrat, să ne desfăteze cu povestirea unei mici întâmplări legată de meseria sa.

— E tobă de anecdote, glăsui străinul îmbrăcat în verde, din ajun, apropiindu-se de d. Winkle şi adăugind în şoaptă cu ton de confidenţă : Ciudat om — duce greul în meserie — nu e actor — om foarte curios — tot felul de mizerii — Jemmy lugubrul îl numim între noi.

D. Winkle şi d. Snodgrass îl salutară politicos pe domnul care purta denumirea distinsă de „Jemmy lugubrul“ şi, aşezându-se în jurul mesei, cerură apă şi rachiu, după exemplul prietenilor lor.

— Acum, domnule, spuse d. Pickwick, vreţi să ne faceţi plăcerea de a începe povestirea ?

Individul lugubru scoase din buzunar un sul de hârtie pătată şi, înturnându-se spre d. Snodgrass care îşi scosese carnetul, îl întrebă cu o voce cavernoasă care se potrivea de minune înfăţişării sale : „Dumneavoastră sunteţi poetul ?“

— Mda... lucrez puţintel în această direcţie, răspunse d. Snodgrass, cam încurcat de felul cum îi fusese pusă întrebarea.

— O, poezia este pentru viaţă ceeace lumina şi muzica sunt pentru scenă ! Luaţi-i poeziei amăgitoarele podoabe şi scenei iluziile sale, şi ce mai rămâne într'însele pentru ca viaţa să merite a fi trăită ?

— Foarte adevărat, domnule, declară d. Snodgrass.

— Când te afli în faţa luminilor rampei, urmă omul lugubru, este ca şi cum ai lua parte la o reprezentaţie de gală, dată la curte, şi ai admira veşmintele de mătase ale mulţimii împopoţonate ; când te afli dinapoia rampei, eşti gloata de rând care migăleşte găteliile, nebăgată în seamă, necunoscută, lăsată în voia soartei, să se cufunde sau să plutească în viaţă, să moară de foame sau să trăiască.

— Desigur, spuse d. Snodgrass căci ochii omului lugubru, duşi în fundul capului, erau aţintiţi asupră-i, astfel că simţea nevoia să rostească ceva.

— Haide, Jemmy, vorbi călătorul spaniol, nu lua totul în tragic ca Suzana cea cu ochi negri [1] — lasă văicărelile — dă-i drumul — fii cu mai multă vlagă.

— Domnule, vreţi să mai luaţi un pahar cu rachiu înainte de a începe ? întrebă d. Pickwick.

Omul lugubru primi propunerea, amestecă băutura într'un pahar, sorbi pe îndelete jumătate din el, desfăcu sulul de hârtie şi începu, parte citind, parte povestind, întâmplarea de mai jos pe care o găsim trecută în Documentele Clubului sub titulatura de „Povestea unui comediant ambulant".

POVESTEA UNUI COMEDIANT AMBULANT

Nu e nimic nefiresc în ceeace am de gând să vă povestesc, spuse omul lugubru ; nu e nimic nici măcar neobişnuit. Nevoile şi boala sunt lucruri prea cunoscute în multe împrejurări ale vieţii pentru ca ele să merite mai multă luare-aminte decât se arată îndeobşte sbuciumărilor zilnice ale firii umane. Am adunat aceste câteva însemnări fiindcă personajul de care este vorba în ele îmi era bine cunoscut de mulţi ani. Am urmărit

---

[1] Personaj dintr'un basm spaniol *(n. tr.)*.

decăderea lui, pas cu pas, până când atinse ultima treaptă a prăbuşirii din care nu s'a mai ridicat.

Omul despre care vorbesc era un umil actor de pantomimă, şi, ca mulţi alţii de teapa lui, un beţiv nărăvit ; în zilele-i mai bune, înainte de a-l fi istovit desfrâul şi a-l fi măcinat bolile, căpăta un salariu ca lumea, pe care, dacă ar fi fost chibzuit şi prevăzător, ar fi putut să-l mai câştige un număr de ani — nu mulţi ; căci oamenii de teapa lui, ori mor de timpuriu, ori, bătându-şi joc de vlaga lor trupească, îşi pierd curând acele mijloace fizice, singurele de care poate atârna traiul lor. Patima pusese stăpânire în aşa măsură pe el, încât nu mai putu să fie angajat în rolurile pentru care era cu adevărat folositor în teatru. Cârciuma înfăţişa pentru el ispite cărora nu era în stare să li se împotrivească. Bolile neluate în seamă şi sărăcia cruntă îl pândeau tot aşa de sigur ca şi moartea, dacă va urma să meargă pe acelaş drum ; şi a mers, iar rezultatul vi-l puteţi închipui. Nu mai putu să fie angajat nicăieri, şi avea nevoie de bucata de pâine.

Toţi cei care cunosc teatrul cât de puţin, ştiu ce liotă de oameni jerpeliţi, săraci lipiţi pământului, se agaţă totdeauna de scena unei mari întreprinderi ; ei nu sunt actori angajaţi permanent, ci dansatori, figuranţi, paiaţe etc., întrebuinţaţi atâta cât durează o pantomimă sau o piesă de Paşti, şi concediaţi apoi, până când reprezentarea vreunui spectacol greu are nevoie iarăşi de ei. Omul nostru fu silit să recurgă la acest fel de viaţă ; producându-se în fiecare seară într'unul din teatrele de rând, câştiga câţiva shillingi pe săptămână, care-i îngăduiau să se dedea vechilor năravuri. Dar în curând îi lipsi şi mijlocul acesta ; viaţa sa desfrânată îl făcea să risipească prea mult ca să-i mai rămână şi pentru hrana amărîtă de fiecare zi. Ajunse în cele din urmă muritor de foame ; numai din când în când mai căpăta ceva, fie împrumutându-se la vreun camarad de demult, fie izbutind să joace pe scena vreunui teatru de cea din urmă speţă ; dar şi atunci cheltuia după obiceiul lui vechi.

Trăia ca vai de lume de mai bine de un an când eu mă angajasem pe o durată scurtă la un teatru în cartierul Surrey din partea de sud a Tamisei ; şi îl văzui acolo pe omul pe care-l pierdusem din vedere un timp căci, pe când el se afundase în mahalalele Londrei, eu cutreierasem prin ţară. Eram gata de plecare şi străbăteam scena să ies, când mă bătu pe umăr. N'am să uit niciodată imaginea respingătoare pe care o întâlniră privirile mele întorcând capul. Era îmbrăcat pentru pantomimă, în veşmântul jalnic de paiaţă. Stafiile din dansul morţilor, figurile cele mai oribile zugrăvite cândva pe pânză de cel mai iscusit pictor n'au întruchipat cândva o mai groaznică arătare. Trupul său buhăit şi picioarele-i subţiri ca nişte beţe — sluţenia fiindu-le sporită de costumul fantastic — ochii sticloşi, contrastând cumplit cu albul gros al vopselei care-i mânjea obrazul ; capul împodobit grotesc, tremurând de paralizie, şi mâinile lungi, descărnate, spoite cu tibişir, îi dădeau o înfăţişare hidoasă, nefirească, de nedescris ; mă înfior şi astăzi când îmi aduc aminte. Mă luă de o parte şi, cu o voce răguşită, tremurătoare, cu vorbe întretăiate, îmi istorisi din nou un pomelnic lung de boli şi lipsuri, încheind ca deobicei cu implorarea stăruitoare să-i împrumut câţiva gologani. Ii pusei câteva monede în mână, şi, când mă întorsei să plec, auzii în urmă hohotirile de râs pe care le deslănţuise întâia tumbă executată de el pe scenă.

Peste câteva zile un băieţaş îmi înmână un petic de hârtie murdară pe care erau mâzgălite cu creionul câteva cuvinte, vestindu-mă că omul era greu bolnav şi rugându-mă să viu după reprezentaţie să-l văd la el acasă — într'o stradă al cărei nume l-am uitat acum — nu departe de teatru. Făgăduii că viu şi, de îndată ce căzu cortina, mă grăbii să îndeplinesc trista îndatorire.

Era târziu, căci jucasem în ultimul număr al programului ; şi, deoarece era o seară în beneficiu, reprezentaţia se prelungise neobişnuit de mult. Noaptea era întunecată şi rece, iar un vânt îngheţat şi umed repezea greoi ploaia în ferestrele şi zidurile caselor. Băltoace de apă se adunaseră pe străzile înguste, arar străbă-

tute de trecători ; şi, fiindcă multe dintre felinarele cu petrol, risipite ici-colo, fuseseră stinse de înverşunarea vântului, drumul nu era numai pustiu, dar şi foarte nesigur. Din fericire, însă, mergeam pe calea bună, aşa că izbutii, după puţină bătaie de cap, să găsesc casa ce-mi fusese descrisă — un şopron pentru cărbuni cu un etaj deasupra ; acolo, într'o cameră dosnică, zăcea omul pe care-l căutam.

O femeie, cu înfăţişare jalnică, nevasta lui, îmi ieşi în întâmpinare pe scară şi, spunându-mi că el aţipise abia atunci, mă introduse încetişor în cameră ; apropie un scaun de pat şi-mi făcu semn să şez. Bolnavul era întors cu faţa la perete şi, deoarece nu simţise prezenţa mea, avui răgazul să cercetez încăperea în care mă găseam.

El zăcea pe un pat vechi care se strângea ziua. Resturile sdrenţuite ale unei perdele cadrilate erau trase jur-împrejur la căpătâiul patului pentru a opri vântul care cu toate acestea, răzbea printr'o sumedenie de crăpături ale uşii, în odaia jalnică, şi sufla neîntrerupt. Sub un grătar ruginit şi deschiolat pâlpâia în cenuşă un foc ; lângă foc era trasă o masă în trei colţuri, soioasă, veche, pe care se aflau câteva sticle de doctorii, un pahar spart şi alte lucruri casnice. Intr'un culcuş încropit ca vai de lume pe podea, stătea un copilaş şi, lângă el, pe un scaun, femeia. Odaia mai avea două poliţe cu câteva farfurii, ceşti şi farfurioare; dedesubt spânzurau o pereche de pantofi de teatru şi două florete. Acestea erau singurele obiecte din locuinţă, înafară de câteva grămezi de boarfe şi bocceluţe aruncate deavalma prin unghere.

Avusesem vreme să cercetez cuprinsul încăperii, să ascult respiraţia greoaie a bolnavului şi să-i prind svâcnirile mai înainte ca el să fi simţit că mă aflam acolo. In încercările necontenite pe care le făcea pentru a găsi o poziţie odihnitoare capului, el îşi smuci mâna care o atinse pe-a mea. Atunci tresări şi mă privi plin de încordare.

— John, este domnul Hutley, îi spuse nevastă-sa. Domnul Hutley după care, ştii, ai trimis aştăseară.

— Hm ! glăsui bolnavul trecându-şi palma peste frunte. Hutley ! Hutley !... A, da... Câteva clipe păru că se trudeşte să-şi adune gândurile şi, pe urmă, apucându-mă strâns de mână, rosti : Nu mă părăsi, dragul meu ! Ea mă va omorî, ştiu.

— Se află demult în starea asta ? o întrebai pe soţia lui plânsă.

— De aseară, răspunse ea. John ! John ! Nu mă cunoşti ?

— N'o lăsa să se apropie ! vorbi omul şi îl străbătu un fior când ea se aplecă deasupra lui. Alung'o ! N'o pot suferi lângă mine ! O fulgeră cu o privire îngrozită, sălbatică, apoi îmi şopti la ureche : Am bătut-o, Jem. Am bătut-o ieri şi în multe alte rânduri mai înainte. I-am lăsat să moară de foame, pe ea şi pe copil ; iar acum sunt slab şi fără ajutor, şi deaceea mă va omorî ; ştiu. Dacă ai fi văzut-o cum am văzut-o eu plângând, ai înţelege. Ţine-o la o parte !

Imi dădu drumul din strânsoare şi căzu din nou pe pernă, istovit.

Ştiam prea bine tâlcul sbuciumărilor lui. Dacă m'aş fi putut îndoi un singur moment, o ochire asupra chipului palid al femeii şi asupra trupului ei năruit mi-ar fi arătat îndeajuns adevărul adevărat. „Ar fi bine să staţi mai departe, o sfătuii pe biata femeie. Nu-l puteţi uşura cu nimic. Poate că, nevăzându-vă, se va mai linişti.“ Ea se feri de privirea bărbatului. După câteva secunde, el deschise ochii şi se uită neliniştit în juru-i.

— A plecat ? întrebă în prada frământărilor.

— Da, da, îi spusei eu, n'are să-ţi facă niciun rău.

— Ba nu, Jem, rosti el cu voce scăzută, îmi va face rău ! Este în ochii ei ceva care trezeşte în inima mea o teamă îngrozitoare ce mă scoate din minţi. Toată noaptea trecută m'au urmărit ochii ei mari ; oriunde mă întorceam, se întorceau şi ei ; şi, oridecâteori mă deşteptam din somn, ea era lângă patul meu şi mă privea. Mă trase mai aproape şi-mi vorbi lămurit, în şoaptă speriată : Jem, de bună seamă că ea este un duh rău — un demon ! Sst !... Ştiu că este aşa. Dacă era femeie, de multă vreme ar fi murit. Nicio femeie n'ar fi putut să rabde ce-a răbdat ea.

Cu silă m'am gândit la nenumăratele cruzimi pe care omul le săvârşise, la nepăsarea de care se făcuse vinovat; amintirea faptelor lui îl chinuia astfel. Nu putui să-i răspund nimic, căci ce speranţă sau ce alinare puteam să dăruesc josnicei făpturi din faţa mea?

Zăbovii acolo mai mult de două ceasuri, în care timp el se svârcoli, scoţând strigăte de durere sau de mânie, dând din mâini, răsucindu-se pe-o parte şi pe alta. Căzu la urmă în starea aceea de uitare în care gândirea hoinăreşte dela o întâmplare la alta, dintr'un loc într'altul fără ca raţiunea s'o poată urmări, dar şi fără să se poată descotorosi de un simţământ nedesluşit al suferinţelor încercate în momentul acela. Judecând după rătăcirile-i fără şir şi închipuindu-mi că starea lui nu se va înrăutăţi, am plecat făgăduindu-i femeii nenorocite că am să vin să-l mai văd pe bolnav în seara următoare, şi că, dacă va fi nevoie, am să petrec atunci noaptea lângă el.

Mă ţinui de cuvânt. Ultimele douăzeci şi patru de ceasuri îl schimbaseră groaznic. Ochii, deşi căzuţi adânc în fundul capului, străluceau de-o lumină care înfricoşa. Buzele îi erau arse, crăpate, pielea uscată şi scorojită dogorea de arşiţă, toată figura lui avea un aer aproape nefiresc de aprigă nelinişte, vădind şi mai puternic pustiirile boalei. Febra ajunsese la culme.

M'am aşezat pe scaunul pe care stătusem şi'n ajun şi am rămas aşa ceasuri în şir, ascultând sunetele care ar fi sguduit până în străfunduri cea mai nesimţitoare inimă omenească — aiurările îngrozitoare ale unui om în agonie. Ştiam dela medicul care-l căuta că nu mai era nicio speranţă: mă aflam lângă patul său de moarte. Ii văzui braţele istovite care, nu demult, se mişcau şi înveseleau o galerie gălăgioasă, chircindu-se în chinurile unei călduri mistuitoare; auzii râsul ascuţit al paiaţei topindu-se în şoapta muribundului.

E turburător să auzi exprimate gânduri care se leagă de îndeletnicirile de fiecare zi şi de năzuinţa însdrăvenirii atunci când trupul zace în faţa ta slab, lipsit de puteri; dar când aceste îndeletniciri nu se potrivesc, prin firea lor, cu ceeace noi alăturăm ideilor grave, solemne, impresia pe care o avem e nespus de

puternică. In aiurările nefericitului reveneau cu deosebire teatrul şi cârciuma. Işi închipuia că era seară, că trebuia să joace un rol în noaptea aceea ; că era târziu şi trebuia să plece numaidecât de acasă. Dece era împiedicat să plece ? Işi va pierde câştigul ; trebuia să plece. Nu, nu era lăsat. Işi tăinuia obrazul în palmele fierbinţi şi se tânguia molcom de slăbiciunea sa şi de răutatea celor ce-l chinuiau. După o scurtă pauză se apuca să răcnească, spunând nişte versuri fără şir — cele din urmă pe care le învăţase. Se sălta în pat, îşi înălţa braţele ofilite şi se svârcolea în poziţii ciudate. Işi juca rolul — era pe scenă. După un minut de tăcere murmura refrenul unui cântec de chef. Ajunsese în cele din urmă la cârciuma cea veche ; ce încălzită era încăperea ! Fusese bolnav, foarte bolnav, dar acum se simţea bine şi fericit. Umpleţi-i paharul. Cine i l-a smuls dela buze ? Acelaş călău care îl urmărise mai înainte. Căzu din nou pe pernă şi gemu tare. După un scurt răstimp de liniştire bâjbâia printr'un labirint obositor cu încăperi joase, boltite — aşa de joase pe-alocuri încât era nevoit să se târască pe mâini şi pe genunchi ca să-şi facă drum mai departe ; labirintul era îngust şi întunecos şi, oriunde se întorcea, o piedică sau alta îi oprea mersul. Mişunau acolo jivine multe, hidoase, cu ochi care îl aţinteau şi scânteiau înfricoşetor în beznă. Zidurile şi tavanul colcăiau de reptile — bolta devenise enormă — vietăţi năpraznice dădeau buzna de pretutindeni — şi, printre ele, chipurile oamenilor pe care-i cunoştea, groaznice din pricina schimonoselilor şi a scălămbăielilor, îl iscodeau cu privirea ; simţea că îl ard fiare înroşite şi că frânghii îi strâng capul până când ţâşnea sângele ; se sbătea amarnic să nu cadă răpus.

După o astfel de criză, când cu mare trudă izbutisem să-l ţin în pat, rămase toropit. Inchisesem câteva minute ochii, doborît de veghe şi de lupta cu el, când îmi simţii umărul apucat ca într'un cleşte ; mă trezii pe dată. Se sculase în capul oaselor ; înfăţişarea lui era înspăimântătoare şi, cu toate acestea, îşi venise în fire, căci era vădit că mă recunoştea. Copilul, pe care îl turburase îndelung aiurarea părintelui, se sculă din

pătuc şi alergă spre el, ţipând cu groază, dar mamă-sa îl luă repede în braţe pentru ca, în starea lui de rătăcire, părintele să nu-i facă vreun rău ; însă, înfricoşată de schimbarea trăsăturilor bolnavului, rămase şi ea înmărmurită lângă marginea patului. El îmi strângea umărul, în neştire, şi, izbindu-se cu cealaltă mână în piept, făcea sforţări desnădăjduite să lege un cuvânt. Truda-i era zadarnică. Intinse braţele spre copil şi femeie ; mai făcu o sforţare ; un horcăit, o străfulgerare a ochilor, apoi un geamăt scurt, înnăbuşit ; căzu pe spate — mort.

Ne-am fi bucurat foarte mult dacă am fi putut să împărtăşim cititorului părerea d-lui Pickwick asupra istorisirii de mai sus. Şi aproape nu ne îndoim că am fi izbutit s'o înfăţişăm cititorilor noştri dacă nu intervenea în momentul acela o întâmplare nenorocită.

D. Pickwick puse la loc, pe masă, paharul pe care îl ţinuse în mână când fuseseră rostite ultimele fraze ale povestirii ; şi tocmai se hotărîse să vorbească — mărturie avem carnetul vrednic de crezare al d-lui Snodgrass, că în clipa aceea, deschisese gura — când chelnerul intră în odaie vestind :

— Domnule, au sosit câţiva domni !

E de presupus că, atunci când se pomeni întrerupt, d. Pickwick fusese cât pe-aci să exprime câteva observaţii care ar fi luminat lumea, dacă nu Tamisa [1], căci îşi îndreptă plin de severitate ochii spre chelner, apoi se uită pe rând la cei din jurul său ca şi cum le-ar fi cerut lămuriri asupra noilor veniţi.

— A, da, spuse d. Winkle sculându-se, sunt câţiva prieteni ai mei ; poftească-i înăuntru. Persoane foarte simpatice, adăugă d. Winkle, după ce chelnerul ieşi. Ofiţeri din regimentul 97, cu care am făcut cunoştinţă azi dimineaţă într'un mod cam ciudat. Au să vă placă mult.

[1] Aluzie la proverbul „N'o să dea foc Tamisei", care echivalează cu „N'a descoperit America" *(n. tr.)*.

D. Pickwick își recăpătă numaidecât liniștea sufletească. Chelnerul se înapoie introducând în încăpere trei domni.

— Locotenent Tappleton, spuse d. Winkle; locotenent Tappleton, domnul Pickwick; doctorul Payne, domnul Pickwick; pe domnul Snodgrass l-ați mai văzut; prietenul meu, domnul Tupman, doctorul Payne; doctorul Slammer, domnul Pickwick; domnul Tupman, doctorul Slam...

Aci d. Winkle se opri brusc, deoarece o emoție puternică se zugrăvea pe figura d-lui Tupman și pe a doctorului.

— L-am mai întâlnit pe domnul acesta, declară doctorul cu un anumit înțeles.

— Serios? întrebă d. Winkle.

— Și... și pe dumnealui dacă nu mă înșel, spuse doctorul Slammer îndreptând o privire pătrunzătoare asupra străinului îmbrăcat în frac verde. Imi pare că i-am făcut, azi noapte, o invitație foarte stăruitoare, pe care a socotit de cuviință s'o refuze.

Rostind aceste cuvinte, doctorul aruncă străinului o privire chiorîșă, plină de semeție și șopti ceva prietenului său, locotenentul Tappleton.

— Nu cumva vrei să spui că...? întrebă gentlemanul după vorbele șoptite pe care le auzise.

— Ba da, răspunse doctorul Slammer.

— Ar trebui să-i dai un picior îndată, undeva, murmură cu mare importanță proprietarul scăunelului portativ.

— Te rog, Payne, să fii liniștit, interveni locotenentul. Imi permiteți să vă întreb, domnule, spuse el adresându-se d-lui Pickwick, care era foarte intrigat de nepoliticoasele aparteuri — îmi permiteți să vă întreb, domnule, dacă persoana aceasta face parte din societatea dumneavoastră?

— Nu, domnule, e numai un musafir al nostru.

— E, poate, un membru al Clubului dumneavoastră? continuă locotenentul iscoditor.

— Nu, v'asigur că nu, răspunse d. Pickwick.

— Și nu poartă niciodată nasturii Clubului? urmă locotenentul.

— Nu, niciodată, replică d. Pickwick plin de uimire.

Locotenentul Tappleton se întoarse spre prietenul său, doctorul Slammer, mişcând foarte uşor din umeri, în semn că avea oarecare îndoieli asupra exactităţii memoriei acestuia. Doctoraşul părea înfuriat, dar şi nedumerit ; iar d. Payne fixa cu o expresie feroce chipul radios al nevinovatului Pickwick.

— Domnule, spuse doctorul adresându-se deodată d-lui Tupman cu un ton care îl făcu pe acesta să tresară de parcă l-ar fi împuns un ac în pulpă, azi noapte ai fost aici la bal ?

D. Tupman răspunse cu un „Da" îngăimat, slab, privindu-l toată vremea, ţintă, pe d. Pickwick.

— Te întovărăşea persoana aceea, reluă doctorul arătând spre străinul ce stătea încă neturburat.

D. Tupman recunoscu.

— Acum, domnule, se adresă doctorul către străin, te întreb încă odată, în prezenţa acestor domni, dacă eşti hotărît să-mi dai cartea dumitale de vizită, şi să te tratez ca pe un gentleman ; de nu, mă voi vedea silit să te pedepsesc personal şi pe loc.

— Opriţi-vă, domnule, spuse d. Pickwick, nu pot îngădui ca afacerea să meargă mai departe fără unele explicaţii. Tupman, istoriseşte cu deamănuntul împrejurările !

Implorat atât de solemn, d. Tupman povesti întâmplarea în câteva cuvinte ; trecu repede peste împrumutarea fracului ; zăbovi îndelung asupra amănuntului că faptul se întâmplase „după masă" ; şi încheie cu oarecare căinţă întrucât îl privea personal, lăsându-l pe străin să se descurce cum va putea.

Străinul părea că se pregătea tocmai să facă acest lucru, când locotenentul Tappleton, care îl cercetase cu multă luare-aminte, declară, plin de un dispreţ considerabil :

— Domnule, nu cumva te-am văzut la teatru ?

— Desigur, replică fără turburare străinul.

— E un comedian ambulant, spuse locotenentul întorcându-se dispreţuitor către doctorul Slammner. Joacă în piesa pe care ofiţerii din regimentul 52 au montat-o pentru mâine seară la teatrul din Rochester.

Nu poţi să împingi lucrurile mai departe, Slammer; este cu neputinţă.

— Absolut! spuse trufaşul Payne.

— Imi pare rău că v'am pus în această situaţie neplăcută, spuse locotenentul Tappleton, adresându-se d-lui Pickwick; permiteţi-mi să vă sfătuesc a fi mai prevăzători în alegerea prietenilor dumneavoastră dacă vreţi ca astfel de scene să nu se mai repete în viitor. Bună seara, domnule!

Şi locotenentul părăsi încăperea.

— Ingăduiţi-mi să spun, domnule, adăugă arţăgosul domn Payne, că în locul lui Tappleton sau al lui Slammer, eu v'aş fi tras o chelfăneală sdravănă şi dumitale şi celorlalţi. Da, domnule, tuturora. Payne e numele meu, domnule; doctorul Payne din regimentul 43. Bunăseara, domnule!

După această declaraţie şi după ce rostise cu glas mai tare ultimele trei cuvinte, porni cu demnitate după prieten, urmat numaidecât de doctorul Slammer care nu mai spunea nimic ci se mulţumea a strivi grupul sub privirile sale.

Când fusese svârlită provocarea de adineaori, o furie crescândă şi o turburare cumplită umflaseră nobilul piept al d-lui Pickwick; jiletca lui sta gata să plesnească. Rămăsese pironit locului, uitându-se în gol. Izbitura uşii îl aduse în fire. Se repezi mânios, cu ochi scăpărători. Pusese mâna pe ivăr; încă o clipă, şi s'ar fi năpustit în gâtul doctorului Payne din regimentul 43, dacă d. Snodgrass nu l-ar fi apucat pe şeful venerabil de coada fracului, să-l tragă înapoi.

— Ţineţi-l, răcni d. Snodgrass; Winkle, Tupman, el nu trebue să-şi rişte viaţa sa preţioasă într'o chestiune ca aceasta.

— Daţi-mi drumul, spuse d. Pickwick.

— Ţineţi-l bine, strigă d. Snodgrass.

Şi, datorită sforţărilor celor prezenţi, d. Pickwick fu împins într'un jilţ.

— Lăsaţi-l în pace, glăsui purtătorul fracului verde — daţi-i rachiu — bătrân straşnic — curaj cu ghiotura — ia de bea — da, da, ce mai pramatie!

După ce gustă din deliciile unei cupe mari, pregătită de omul lugubru, străinul o duse la gura d-lui Pickwick; băutura, câtă mai rămăsese, dispăru într'o clipă.

Urmă o scurtă pauză; licoarea îşi producea efectul; şi din nou figura simpatică a d-lui Pickwick îşi căpătă îndată expresia pe care o avea totdeauna.

— Nu sunt vrednici de atenţia dumneavoastră, spuse omul lugubru.

— Aveţi dreptate, domnule, declară d. Pickwick. Nu sunt vrednici. Mi-e ruşine că m'am lăsat târît de căldura sentimentelor mele. Veniţi mai aproape de masă, domnule.

Omul lugubru se supuse fără întârziere. Cercul se alcătui iarăşi în jurul mesei, şi armonia iarăşi domni. O oarecare nervozitate, prilejuită poate de sfeterisirea vremelnică a fracului, stăruia în pieptul d-lui Winkle, unde părea că îşi găsise loc bun pentru odihnă, deşi cu greu s'ar crede că o împrejurare atât de neînsemnată ar fi putut aprinde într'o inimă pickwickiană, un simţământ de mânie, măcar şi trecător. Altminteri, bunădispoziţia lor era pe dea'ntregul restabilită şi seara se încheie voios, aşa cum începuse.

CAPITOLUL IV

O zi de manevră şi bivuac. Alţi noi prieteni şi-o poftire la ţară.

Mulţi autori dovedesc o îndărătnicie nu numai prostească, dar şi necinstită în a recunoaşte izvoarele de unde şi-au luat multe informaţii de preţ. Noi nu suntem ca ei. Singura noastră străduinţă este să ne achităm, aşa cum se cuvine, de răspunderea îndatoririlor pe care ni le impun funcţiunile editoriale; şi, indiferent de ambiţia pe care am fi simţit-o în alte împrejurări, de a pretinde calitatea de autor al acestor întâmplări, respectul pentru adevăr ne împiedică să facem mai mult decât să cerem a ni se recunoaşte meritul unei alcătuiri chibzuite şi al unei nepărtinitoare nara-

ţiuni. Documentele Clubului Pickwick sunt izvorul nostru cel nou şi s'ar putea face o comparaţie între noi şi o Societate de distribuire a apei. Din truda altora s'a înălţat pentru noi un rezervor imens de fapte importante. Le scoatem la iveală şi le împărtăşim prin mijlocirea acestor numere[1] — fluviu limpede şi domol — unei lumi însetată de ştiinţa pickwickiană.

Lucrând în acest spirit şi urmând cu perseverenţă hotărîrea de a respecta obligaţiile noastre faţă de somităţile pe care le-am consultat, declarăm cu sinceritate că amănuntele cuprinse în prezentul capitol şi în cele ce urmează — amănunte care vor fi reproduse fără vreun comentariu — acum când ne-am uşurat conştiinţa — le datorăm însemnărilor d-lui Snodgrass.

A doua zi, toţi locuitorii din Rochester şi din oraşele învecinate se sculară din pat foarte devreme, într'o stare de mare frământare şi emoţie. Se pregătise o măreaţă trecere în revistă a trupelor. Şase regimente care luaseră parte la manevre urmau să fie inspectate de privirea vulturească a comandantului-şef; fortificaţii vremelnice fuseseră ridicate; cetăţuia trebuia atacată şi cucerită, o mină va exploda în aer.

Aşa cum cititorii noştri au putut să deducă din notele scurte privitoare la descrierea oraşului Chatham, d. Pickwick era un admirator entuziast al armatei. Nimic nu putea să-l încânte mai mult, nimic nu se potrivea mai bine cu predilecţiile tovarăşilor săi, ca acest spectacol. Prin urmare, se sculară fără întârziere şi porniră spre locul exerciţiilor către care mulţimea se şi scurgea din toate cartierele.

Infăţişarea trupelor vestea întru totul că ceremonia va fi de o deosebită însemnătate şi măreţie. Fuseseră postaţi ostaşi de santinelă spre a menţine liber terenul pentru trupe, şi vistavoi în baterii, ca să păstreze locuri pentru doamne; sergenţii alergau pretutindeni, la subsuori cu registre legate în pergament; călare, în uniformă de paradă, colonelul Bulder galopa de colo până colo, năpustindu-şi calul în mulţime, silindu-l să se salte în două picioare, să facă sărituri; răcnind în

---

[1] Această operă a lui Ch. Dickens, ca şi altele, a fost publicată întâia oară în fascicule ce apăreau lunar *(n. tr.)*.

chipul cel mai înspăimântător, fără vreun motiv anume şi fără nicio noimă, răguşise cu totul, şi se înroşise la faţă. Ofiţerii se zoreau în sus şi în jos, vorbind mai întâi cu colonelul Bulder, dând ordine sergenţilor, apoi pornind în goană ; şi până şi ostaşii de rând priveau de dinapoia ţevilor lustruite ale puştilor, solemni, misterioşi, subliniind cu prisosinţă caracterul special al serbării.

D. Pickwick se aşezase dimpreună cu cei trei însoţitori ai săi în rândul din faţă, aşteptând răbdători începerea demonstraţiei. Mulţimea sporea necontenit, astfel că sforţările pe care erau nevoiţi să le facă pentru a-şi păstra locul câştigat le dădură destule bătăi de cap în răstimpul celor două ceasuri care urmară. Se producea unecri din spate un asalt şi atunci d. Pickwick era svârlit câţiva metri înainte, cu un grad de viteză şi elasticitate în total contrast cu gravitatea obişnuită a ţinutei sale ; alteori se auzea ordinul „Daţi-vă înapoi", după care patul unei arme era lăsat să cadă peste degetele picioarelor d-lui Pickwick, spre a-i reaminti porunca, ori îi era repezit în piept pentru mai multă siguranţă că va fi respectată. Apoi, câţiva domni poznaşi, după ce se îmbulziră din partea stângă, strivindu-l pe d. Snodgrass şi pricinuindu-i cele mai cumplite chinuri, îl întrebară tot ei : „Unde tot împinge ?" ; iar când d. Winkle îşi exprimă cu aprindere indignarea, în calitate de martor al neprovocatei năvale, un individ de dinapoia lui îi înfundă pălăria pe ochi şi-l rugă să binevoiască a-şi băga capul în buzunar. Acestea, şi alte glume, alăturate absenţei neexplicabile a d-lui Tupman (care dispăruse pe neaşteptate şi nu se vedea nicăieri) făceau în genere situaţia lor mai mult nesuferită decât plăcută sau de invidiat.

In cele din urmă se înălţă din mulţime freamăt nelămurit de voci, vestind sosirea evenimentului mult aşteptat. Ochii tuturor se îndreptară spre locul de pornire. După câteva clipe de aşteptare înfrigurată, drapelele fâlfâiră vesel în aer, armele scăpărară luminos în soare : coloane după coloane se scurgeau pe câmpie. Trupele se opriră şi se orânduiră ; comenzi răsunară

dealungul frontului; armele fură prezentate într'un zăngănit general; şi comandantul-şef, urmat de colonelul Bulder şi de numeroşi ofiţeri, porni în trap către linia frontului. Fanfarele militare începură să cânte toate deodată, caii se ridicară în două picioare şi svâcniră înapoi, plesnind cu cozile în dreapta şi în stânga; câinii lătrau, mulţimea striga; trupele luară poziţia de drepţi şi, pretutindeni, cât privirea putea cuprinde, nu se vedea decât o lungă înşiruire de oameni pironiţi locului, în tunici roşii şi în pantaloni albi.

D. Pickwick fusese atât de tare preocupat să se strecoare şi să se descurce dintre picioarele cailor, încât nu se bucurase de răgazul trebuitor pentru a observa scena din faţa sa, până ce ea luă înfăţişarea pe care am descris-o. Când izbuti, în sfârşit, să se ţină bine pe picioare, mulţumirea şi încântarea lui fură neţărmurite.

— Poate să existe ceva mai frumos şi mai încântător? îl întrebă el pe d. Winkle.

— Nu, răspunse cel întrebat, căruia un bondoc îi stătea de un sfert de oră când pe un picior, când pe altul.

— E într'adevăr un spectacol nobil, splendid, spuse d. Snodgrass, în al cărui piept izbucnise subit o flacără poetică, să-i vezi pe vitejii apărători ai patriei desfăşurându-se în şiruri strălucitoare dinaintea cetăţenilor paşnici; chipurile lor strălucind, nu de ferocitate războinică, ci de o blândeţe civilizată; ochii lor, înflăcăraţi, nu de focul cumplit al jafului sau răzbunării, ci de blânda lumină a omeniei şi a inteligenţei.

D. Pickwick înţelese întregul sens al elogiului, dar nu putea împărtăşi pe deantregul toate cuvintele care îl tălmăceau, căci blânda lumină a inteligenţei ardea cam slab în ochii războinicilor, cu atât mai mult cu cât fusese dat ordinul „Pentru onor înainte", iar spectatorul nu vedea în faţa sa decât câteva mii de ochi holbaţi şi lipsiţi de expresie.

— Ne aflăm acum într'o poziţie admirabilă, spuse d. Pickwick privind în jurul său.

Mulţimea se risipise puţin câte puţin din apropierea lor; erau aproape singuri.

— Admirabila, repetară d-nii Snodgrass şi Winkle.

— Dar ce fac ei acum ? întrebă d. Pickwick potrivindu-şi ochelarii.

— M-mi se pare că... îngăimă d. Winkle, schimbând feţe-feţe, m-mi se pare că vor să tragă !

— Prostii ! strigă d. Pickwick cu grabă.

— Eu — eu... cred că este adevărat, se grăbi să spună d. Snodgrass oarecum neliniştit.

— Cu neputinţă, replică d. Pickwick.

Dar abia rosti cuvintele acestea, că cele şase regimente puseră puştile la ochi, de parcă n'ar fi avut decât un obiectiv, iar obiectivul erau pickwickienii, şi descărcară cel mai năpraznic şi înspăimântător foc ce a cutremurat vreodată măruntaiele pământului sau ale unui om.

In situaţia critică în care se aflau, expuşi unui foc distrugător de cartuşe oarbe, hărţuiţi de operaţiunile militare, în decursul cărora începuse să se înşirue, în partea opusă, un nou corp de armată, d. Pickwick arătă acel perfect sânge rece şi acea stăpânire de sine, care sunt atribute nelipsite pentru un spirit mare. El îl apucă pe d. Winkle de braţ şi, aşezându-se între acesta şi d. Snodgrass, îi imploră cu seriozitate să înţeleagă că, înafară de posibilitatea de a-i asurzi sgomotul, nu exista niciun pericol imediat de care să se teamă în timpul tragerii.

— Dar... dar... presupuneţi că s'ar putea ca unii soldaţi să aibă, din greşeală, gloanţe adevărate, obiectă d. Winkle, palid din pricina bănuelii ce-i năzărise. Am auzit ceva şuierând prin aer chiar acum şi trecând pe lângă urechea mea.

— Ar fi mai bine să ne aruncăm cu faţa la pământ, nu-i aşa ? fu de părere d. Snodgrass.

— Nu, nu, s'a terminat acum, glăsui d. Pickwick.

Ii tremurau buzele, se îngălbenise la faţă — dar nicio expresie de teamă sau de nelinişte nu-i scăpă de pe buze.

D. Pickwick avea dreptate : tragerea încetase. Abia avusese, însă, timp să se felicite pentru temeinicia părerii sale, când zări în front o mişcare grăbită ; o comandă răguşită răsună dealungul liniei şi, mai îna-

inte ca vreunul dintre ei să-şi fi putut forma o părere despre tâlcul noii manevre, toate cele şase regimente porniră la atac cu baionetele la armă chiar spre locul unde se aflau d. Pickwick şi prietenii săi.

Dar omul e muritor şi există o limită dincolo de care curajul omenesc nu-i în stare să treacă. D. Pickwick privi o clipă, prin ochelari, masa care înainta, apoi îi întoarse frumos spatele şi... nu vom spune că a luat-o la sănătoasa — în primul rând pentrucă termenul ar fi jignitor, iar în al doilea rând pentrucă ţinuta d-lui Pickwick nu era câtuşi de puţin potrivită cu acest soi de retragere; o luă din loc, atâta cât îi îngăduiau picioarele, şi aşa de iute, într'adevăr, că nu-şi dădu seama decât prea târziu de primejdia situaţiei sale, în toată realitatea ei.

Trupele din partea potrivnică, a căror desfăşurare îl nedumerise pe d. Pickwick cu câteva clipe mai înainte, fuseseră organizate pentru a respinge atacul imaginar al aşa zişilor asediatori ai cetăţuii; ca urmare, d. Pickwick şi tovarăşii săi se pomeniră prinşi pe neaşteptate între două coloane foarte lungi; una înaintând grăbită, cealaltă aşteptând ciocnirea, cu dârzenie, gata de luptă.

— Hei! răcniră ofiţerii coloanei care înainta.

— Daţi-vă la o parte! strigară ofiţerii din rândul care stătea pe loc.

— Incotro să ne ducem? ţipară pickwickienii cuprinşi de turburare.

— Hei! Hei! Hei! atât li se răspunse.

Se produse o mare zăpăceală; se auzi un tropot greu de paşi, o sguduitură puternică; râsete înnăbuşite răsunară şi cele şase regimente ajunseseră departe, la cinci sute de stânjeni, când călcâiele d-lui Pickwick încă mai scăpărau.

D. Snodgrass şi d. Winkle executaseră cu multă sprinteneală, fără de voie, câte o tumbă, iar primul obiect asupra căruia se opriră ochii celui din urmă care se aşezase jos şi îşi tampona, cu-o batistă galbenă de mătase, şuvoiul de sânge ce-i curgea din nas, fu, la oarecare depărtare, venerabilul său şef în goană să-şi prindă pălăria care se rostogolea, poznaşă, pe-o dungă.

Rare sunt în viaţa unui om clipele în care e cuprins de mai multă ridicolă mâhnire sau întâmpină mai puţină compătimire ca atunci când aleargă după propria-i pălărie. Trebue să fii înzestrat cu o doză de sânge rece şi cu o deosebită inteligenţă ca să poţi prinde o pălărie. Nu-ţi este îngăduit să dai buzna asupră-i, căci s'ar putea s'o calci; nu-ţi este îngăduit să cazi în extrema cealaltă, căci s'ar putea s'o pierzi. Metoda cea mai bună este să te ţii uşurel, în pas cu obiectul pe care-l urmăreşti, să fii prudent şi cu luare-aminte, să pândeşti momentul, să porneşti câţiva paşi înainte, apoi să te apleci repede, să apuci numaidecât pălăria de vârf şi s'o înfunzi pe cap, surâzând toată vremea ca şi cum gluma ţi s'ar părea la fel de reuşită cum pare celorlalţi.

Sufla un vânt sprinţar, şi pălăria d-lui Pickwick se rostogolea sprintenă, înainte. Sufla vântul, sufla şi d. Pickwick, iar pălăria se rostogolea, mereu, mereu, voioasă ca un purcel de mare, bine dispus, dus de un val puternic, şi s'ar fi rostogolit aşa mult mai departe decât îl puteau duce picioarele pe d. Pickwick, dacă goana nu i-ar fi fost oprită, providenţial, chiar în clipa când gentlemanul se pregătea să lase pălăria în voia soartei.

Aşa dar, istovit cu totul, d. Pickwick era gata să renunţe la urmărire, când pălăria fu svârlită cu oarecare putere în roata unei trăsuri, trasă în rând cu o jumătate de duzină de alte vehicule, în locul spre care i se îndreptau paşii. D. Pickwick se repezi, înhăţă pălăria, o afundă pe cap şi zăbovi o clipă, să mai răsuile puţin. Se afla acolo de o jumătate de minut, când îşi auzi numele rostit cu accent călduros de-o voce pe care o recunoscu îndată ca fiind aceea a d-lui Tupman; şi, ridicându-şi privirile, văzu un spectacol care-l umplu de mirare şi de plăcere.

Intr'o caleaşcă deschisă ai cărei cai fuseseră deshamaţi pentru ca ea să-şi facă mai lesne loc în mulţime, se aflau un domn bătrân, corpolent, purtând un frac albastru cu nasturi lucitori, pantaloni vărgaţi de catifea şi cizme cu carâmbii răsfrânţi; două domnişoare tinere gătite cu eşarfe şi pene; un tânăr ce părea îndrăgostit de una dintre tinerele domnişoare cu eşarfe şi

pene; o doamnă între două vârste, de bună seamă mătuşa amintitelor domnişoare, şi d. Tupman care arăta că se simţea acolo atât de bine, de parcă din fragedă copilărie ar fi făcut parte din această familie. Dinapoia trăsurii era prinsă o coşarcă enormă, una din acele coşarce care trezesc totdeauna într'un spirit contemplativ, asociaţii legate de păsări reci, de limbi şi clondire cu vin. Pe capră dormita un flăcăiandru grăsun şi roşcovan în care un observator cu mintea ascuţită ar fi recunoscut numaidecât pe împărţitorul oficial al bunătăţilor mai sus pomenitei coşarce atunci când vor trebui să fie consumate.

D. Pickwick aruncase o ochire fugară asupra interesantelor obiecte, când i se adresă din nou credinciosul discipol.

— Pickwick ! Pickwick ! exclamă d. Tupman ; urcă-te aici ! Haide, repede !

— Haideţi, domnule, vă rog, suiţi, spuse domnul cel corpolent. Joe ! Afurisit băiat ! Doarme şi acum ! Joe, lasă jos scara !

Grăsunul lunecă domol de pe capră, lăsă în jos scara şi deschise îmbietor uşa trăsurii. In clipa aceea sosiră d-nii Snodgrass şi Winkle.

— Domnilor, este loc pentru toţi, spuse domnul cel corpolent ; doi înăuntru, unul afară. Joe, fă loc pe capră pentru unul dintre domni. Poftiţi, domnilor !

Şi domnul cel corpolent întinse braţul, trăgându-l cu putere în caleaşcă, întâi pe d. Pickwick, apoi pe d. Snodgrass. D. Winkle se urcă pe capră. Tot acolo se urcă greoi şi băiatul grăsun care adormi numaidecât.

— Ei, îmi pare bine că vă văd, domnilor, spuse domnul cel corpolent ; vă cunosc foarte bine, cu toate că poate nu v'amintiţi de mine. Am petrecut astă iarnă câteva seri la Clubul dumneavoastră, iar în dimineaţa aceasta am dat de prietenul meu, d. Tupman, şi am fost încântat. Ei, cum vă mai simţiţi, domnule ? Arătaţi neobişnuit de bine ; da, pe cuvântul meu !

D. Pickwick acceptă complimentul şi strânse, plin de însufleţire, mâna domnului corpolent care purta cizme cu carâmbi răsfrânţi.

— Dumneavoastră cum vă mai simţiţi, domnule ?

îl întrebă cu părintească bunăvoinţă domnul cel corpolent pe d. Snodgrass. Minunat, nu ? A, foarte bine, foarte bine ! Dar dumneavoastră cum vă simţiţi, domnule ? (Către d. Winkle.) A, sunt încântat că vă simţiţi bine ; pe cuvântul meu, foarte încântat. Fiicele mele, domnilor : astea-s fetele mele ; aceasta-i sora mea, d-ra Rachel Wardle ; e domnişoară, da, fără ca totuşi să fie domnişoară. Hahaha !

Şi domnul cel corpolent îşi repezi cotul în coastele d-lui Pickwick, râzând din toată inima.

— Vai, frăţioare ! spuse d-ra Wardle c'un zâmbet dojenitor.

— Da, da, stărui domnul cel corpolent, e aşa cum vă spun. Domnilor, mă iertaţi, dumnealui e prietenul meu, d. Trundle. Iar acum, că vă cunoaşteţi, haidem să ne simţim în voie şi fericiţi, şi să vedem urmarea ; asta-i părerea mea.

Vorbind astfel, domnul cel corpolent îşi puse ochelarii, iar d. Pickwick îşi scoase luneta ; şi se ridicară cu toţii în caleaşcă urmărind, unul peste umărul celuilalt, operaţiunile militare.

Operaţiunile stârneau uimirea tuturora. Un şir trăgea pe deasupra capetelor altui şir, şi pe urmă o lua la fugă ; apoi, alt şir trăgea peste capetele celuilalt şir şi, de data aceasta, el era acela care o lua la fugă ; după aceea se formară careuri cu ofiţeri în centru ; coborîră în şanţuri pe-o parte, cu scări de asediu, şi urcară pe cealaltă parte slujindu-se de aceleaşi mijloace şi dărâmând baricadele de coşuri. Curajul pe care îl arătau era fără pereche. Apoi, cu ajutorul unor şomoioage imense fu îndesată încărcătura în tunurile năpraznice din baterie, şi erau făcute atâtea pregătiri înainte de tragere, atâta sgomot deslănţuia descărcarea tunurilor, încât văzduhul răsuna de ţipetele doamnelor. In caleaşcă, tinerele domnişoare Wardle erau aşa de speriate, încât d. Trundle se văzu obligat s'o sprijine pe una dintre ele, în timp ce d. Snodgrass o susţinea pe a doua ; sora d-lui Wardle se afla şi ea într'o stare de agitaţie nervoasă aşa de grozavă, încât d. Tupman socoti neapărat de cuviinţă că e cazul să-şi treacă braţul pe după mijlocul ei pentru a o susţine.

Toată lumea era stăpânită de încordare, cu excepţia grăsunului care dormea atât de sdravăn de parcă bubuiturile tunurilor ar fi fost cântecu-i de leagăn de totdeauna.

— Joe, Joe ! spuse domnul cel corpolent după cucerirea cetăţuii şi după ce asediatorii se aşezaseră să mănânce. Afurisit băiat, iar doarme ! Vă rog, domnule, ciupiţi-l de picior numai asta îl trezeşte din somn. Mulţumesc. Joe, desfă coşarca !

Grăsunul, pe care ciupitura d-lui Winkle îl trezise deabinelea, se rostogoli de pe capră şi se apucă de treabă cu o agerime pe care nu i-ai fi bănuit-o, dată fiind lenevia lui de până atunci.

— Să ne strângem un pic, glăsui domnul cel corpolent.

După ce făcu multe glume în legătură cu mototolirea mânecilor doamnelor, şi după ce propunerea lui hazlie, repetată, ca doamnele să se aşeze pe genunchii domnilor pricinui îmbujorarea obrazului femeilor, întreaga societate se îngrămădi în trăsură, iar domnul corpolent începu a împărţi obiectele pe care le lua din mâinile grăsunului cocoţat la spatele trăsurii.

— Joe, dă cuţitele şi furculiţele !

Cuţitele şi furculiţele fură date doamnelor şi domnilor dinlăuntru şi d-lui Winkle care se-afla pe capră, aşa că aveau cu toţii tacâmurile trebuincioase.

— Farfurii, Joe ! Farfurii !

La fel fură împărţite farfuriile de faianţă.

— Păsările, Joe ! Afurisitul, a adormit din nou ! Joe ! Joe !

In cele din urmă câteva uşoare lovituri de baston peste cap îl treziră pe grăsun din amorţire.

— Hai, dă-ne de mâncare !

Sonoritatea ultimului cuvânt îl desmetici cu totul pe flăcăul cu obraji lucitori de grăsime. Tresări ; ochii lui plumburii clipeau trădând că jinduesc cumplit după bunătăţile pe care le scotea din coşarcă.

— Haide, mai repede, îi spuse d. Wardle, căci dolofanului nu-i venea parcă să se despartă de un clapon pe care îl mânca din ochi.

Băiatul oftă din rărunchi şi, aruncând o privire

aprinsă păsării durdulii, o trecu stăpânului cu părere de rău.

— Bun ! Ochii în patru ! Acum limba ; acum pateurile de porumbei. Ia seama la viţel şi la şuncă ; atenţie la homari ; scoate salata din şervet ; dă-mi serviciul de salată !

D. Wardle continua să dea porunci zorite în timp ce depunea în mâinile şi pe genunchii fiecăruia dintre cei prezenţi amintitele lucruri.

— Nu e aşa că sunt delicioase ? întrebă voiosul bătrânel când începură opera de distrugere.

— Delicioase ! declară d. Winkle care desfăcea o bucată de pasăre.

— Vreţi un pahar de vin ?

— Cu cea mai mare plăcere.

— Nu e aşa că ar fi mai bine să aveţi o sticlă pentru dumneavoastră ?

— Sunteţi cât se poate de bun.

— Joe !

— Da, domnule. (De data aceasta nu era adormit, căci tocmai izbutise să sfeterisească o chifteluţă de viţel.)

— O sticlă de vin pentru domnul, pe capră. Sunt încântat că vă văd, domnule !

— Mulţumesc.

D. Winkle goli paharul şi aşeză sticla lângă el.

— Vreţi să-mi faceţi plăcerea, domnule ? îl întrebă d. Trundle pe d. Winkle.

— Cum să nu ! răspunse d. Winkle d-lui Trundle.

Ciocniră şi băură, după care toţi domnii, dimpreună cu doamnele, goliră câte un pahar cu vin.

— Cum cochetează scumpa noastră Emily cu domnul acela străin ! şopti cu adevărată invidie de fată bătrână, fratelui său, d. Wardle, mătuşa-domnişoară.

— Ah ! Nu ştiu, spuse voiosul bătrânel ; cred că e un lucru foarte firesc ; nu văd nimic deosebit în asta. Doriţi un pahar cu vin, domnule Pickwick ?

D. Pickwick, care era foarte ocupat cu un pateu de porumbel, se grăbi să încuviinţeze.

— Emily, draga mea, spuse mătuşa-domnişoară cu un aer protector, nu vorbi, iubito, aşa de tare !

— Vai, mătușico!

— Am impresia că mătușa și bătrânelul acela ar vrea să trăiască numai ei, șușoti d-șoara Isabella Wardle surorii sale Emily.

Tinerele domnișoare râdeau din toată inima, în vreme ce domnișoara bătrână se străduia zadarnic să se arate amabilă.

— Fetele tinere sunt așa de voioase, spuse d-șoara Wardle d-lui Tupman cu un aer de delicată compătimire, ca și cum voioșia era un lucru de contrabandă pe care ar fi fost o nelegiuire, o mare crimă, să-l porți fără permis.

— Oh, așa sunt ele, replică d. Tupman, care nu dădu tocmai răspunsul așteptat; și e o încântare să le privești!

— Hm! făcu d-șoara Wardle cu îndoială.

— Imi dați voie? întrebă d. Tupman cât se poate de blând, atingând cu o mână brațul seducătoarei Rachel, și cu cealaltă ridicând ușurel sticla. Imi dați voie?

— O, domnule!

D. Tupman luă un aer și mai impunător, iar Rachel își exprimă temerea că se vor trage iarăși focuri de armă și că atunci va avea nevoie din nou să fie sprijinită.

— Ți se par drăguțe scumpele mele nepoate? șopti drăgăstoasa mătușă, d-lui Tupman.

— Mi s'ar părea drăguțe, de n'ar fi mătușa lor de față, răspunse agerul pickwickian cu o privire plină de foc.

— Vai, răutăciosule! Dar, nu crezi că dacă ar avea tenul ceva mai frumos, ele ar putea să pară drăguțe la lumina lumânării?

— Mda... cred că ar fi, spuse d. Tupman indiferent.

— Ironicule!... Știu ce voiai să spui.

— Ce? întrebă d. Tupman, căruia nu-i trecuse prin minte să spună ceva.

— Voiai să spui că Isabella e cam gârbovită, știu că asta voiai. Voi, bărbații, sunteți observatori așa de buni! Da, da, așa este; nu încape îndoială! Și nici vorbă că nimic nu este mai urît pentru o fată, decât

să fie gârbovită ; deseori îi spun că atunci când va mai îmbătrâni, are să fie cu adevărat groaznică.

D. Tupman nu avea nimic împotriva faptului că dobândea în chip atât de ieftin reputaţia de bun observator ; aşa că luă un aer foarte şiret şi zâmbi misterios.

— Ce zâmbet sarcastic ai ! spuse Rachel plină de admiraţie. Iţi declar că sunt speriată de dumneata.

— Speriată de mine ?

— O, nu poţi să-mi tăinueşti nimic ! Ştiu foarte bine ce vrea să spună zâmbetul dumitale.

— Ei, ce ? întrebă d. Tupman care habar n'avea.

— Vrei să spui, urmă binevoitoarea mătuşă, cu glas tot mai scăzut, vrei să spui că nu socoteşti gârbovirea Isabellei un cusur tot aşa de mare ca neruşinarea Emilyei. Intr'adevăr, e o neruşinată. Nu-ţi poţi închipui cât mă simt uneori de nenorocită din pricina aceasta. Sunt sigură că deaceea plâng ceasuri întregi. Scumpul meu frate este aşa de bun, de puţin bănuitor, că nu vede nimic. Dacă ar vedea, sunt convinsă că i s'ar rupe inima. Aş vrea să pot crede că la ea nu este decât pozâ. Sper să fie aşa ! (Drăgăstoasa rudă oftă adânc şi clătină abătută din cap.)

— Sunt sigură că mătuşa vorbeşte pe seama noastră, şopti d-şoara Emily Wardle surorii ei. Sunt absolut sigură ; are un aer aşa de răutăcios !

— Crezi ? răspunse Isabella. Hm ! Mătuşică dragă !

— Da, drăguţa mea.

— Mi-e teamă să nu răceşti, mătuşică ; ia o basma de mătase şi pune-o pe capul dumitale bătrânel şi iubit. Ar trebui să te îngrijeşti ; gândeşte-te la vârsta dumitale.

Oricât de bine meritată ar fi fost răzbunarea, faptul de a fi recurs la ea însemna totuşi o cruzime. Nu putem să ne închipuim cum s'ar fi tălmăcit indignarea mătuşii, dacă d. Wardle, fără să-şi dea seama, nu ar fi schimbat subiectul, strigându-l pe Joe cu glas puternic.

— Afurisit băiat ! spuse bătrânelul. Iar doarme !

— E extraordinar băiatul ăsta ! declară d. Pickwick; totdeauna doarme aşa ?

— Doarme ? răspunse bătrânelul ; pică totdeauna de

somn. Moţăe deanpicioarele când îl pui la treabă ; iar când serveşte la masă, sforăe.

— Curios ! spuse d. Pickwick.

— Da, într'adevăr curios, glăsui bătrânelul. Sunt chiar mândru de dânsul şi n'aş vrea să mă despart cu niciun preţ de el. E un fenomen al naturii ! Hei, Joe — Joe — auzi ? Strânge lucrurile şi desfundă încă o sticlă !

Grăsunul se sculă, deschise ochii, înghiţi halca de pateu pe care tocmai o mesteca în momentul când adormise ultima oară şi îndeplini molatic poruncile stăpânului ; adunând farfuriile şi punându-le în coşarcă, arunca priviri galeşe rămăşiţelor festinului. Sticla cea nouă fu predată şi golită la repezeală ; coşarca fu legată la locul ei ; grăsunul se urcă iarăşi pe capră ; ochelarii şi lunetele fură potrivite din nou ; operaţiunile militare reîncepură. Se produseră spre spaima doamnelor alte bubuituri de arme ; apoi, spre mulţumirea tuturor, fu svârlită o mină ; iar după ce mina îşi luă drumul, trupele şi privitorii îi urmară exemplul.

— Nu uitaţi, spuse bătrânelul strângând mâna d-lui Pickwick după o conversaţie care se desfăşurase cu întreruperi la sfârşitul demonstraţiilor militare, ne vedem mâine iarăşi.

— Neapărat, răspunse d. Pickwick.

— Aveţi adresa mea ?

— Conacul din Dingley Dell, spuse d. Pickwick cercetându-şi carnetul.

— Intocmai, glăsui bătrânelul. Nu vă voi lăsa să plecaţi, ţineţi minte, o săptămână întreagă, şi mă oblig să vă arăt tot ceeace merită a fi văzut. Dacă vreţi să cunoaşteţi viaţa de ţară, veniţi la mine, şi veţi avea material berechet. Joe ! — iar doarme, afurisitul ! — Joe, ajută-l pe Tom să înhame caii.

Fură înhămaţi caii, vizitiul se urcă, grăsunul se cocoţă alături ; se schimbară bineţe şi caleaşca porni. Când pickwickienii se întoarseră să arunce o ultimă privire, soarele în amurg svârlea o văpaie aprinsă de lumină pe chipurile amfitrionilor, şi cădea peste făptura băiatului grăsun ; capul lui era prăbuşit în piept ; dormita iarăşi.

CAPITOLUL V

Un capitol scurt arătând, între altele, cum d. Pickwick s'a apucat să mâne caii, iar d. Winkle să călărească; şi cum au scos-o la capăt.

Cerul era luminos şi plăcut, aerul era îmbălsămat, şi toate lucrurile din jur se înfăţişau în culori frumoase când, rezemat de parapetul podului din Rochester, d. Pickwick contempla firea şi aştepta dejunul. Scena ar fi putut desigur să umple de încântare şi un spirit mult mai puţin meditativ decât cel înaintea căruia ea se desfăşura.

La stânga spectatorului zăcea zidul năruit, spart în multe locuri, povârnit ici-colo, în forme colţuroase, greoaie, peste malul îngust. Mari tufe de ierburi marine spânzurau pe pietrele dantelate şi ascuţite, mişcându-se la fiecare adiere a vântului; şi iedera verde se agăţa jalnic în jurul crenelurilor mohorîte, dărăpănate. Dinapoia zidului se înălţa vechiul castel, cu turnurile fără acoperiş şi cu pereţii masivi, măcinaţi pe alocuri, dar povestindu-ne despre măreţia şi tăria de odinioară când, cu şapte sute de ani în urmă, răsunau de zăngănitul armelor sau huiau de hărmălaia serbărilor şi a chiolhanurilor. De o parte şi de alta, coasta Madway, acoperită cu lanuri de grâne şi păşuni, cu, ici-colo, o moară de vânt sau o biserică prizărită în zare, se întindea până departe cât puteau să cuprindă ochii, desvăluind o privelişte bogată, variată, înfrumuseţată şi mai mult de umbrele rătăcitoare care treceau grabnic dealungul ei, când norii firavi, deslânaţi, se lăsau duşi în lumina soarelui dimineţii. Râul, oglindind azurul limpede al cerului, lucea şi scânteia curgând tăcut la vale; şi vâslele pescarilor lunecau în apă cu un plescăit de lichid sonor; în timp ce bărcile greoaie, dar pitoreşti, lunecau lenevoase în jos.

Un oftat adânc şi o atingere pe umăr îl deşteptară pe d. Pickwick din visarea plăcută în care îl pironise privelişte a din faţa ochilor lui. Se întoarse; era lângă el omul lugubru.

— Contemplaţi scena? îl întrebă omul lugubru.

— Da, domnule, răspunse d. Pickwick.

— Şi vă felicitaţi că v'aţi trezit atâta de devreme?

D. Pickwick schiţă un semn de încuviinţare.

— A, oamenii sunt datori să se trezească devreme pentru a vedea soarele în toată splendoarea lui, căci rareori strălucirea sa durează toată ziua. Dimineaţa zilei şi dimineaţa vieţii se aseamănă întru totul.

— Aveţi dreptate, domnule, spuse d. Pickwick.

— De câte ori se zice, urmă omul lugubru: „Prea frumos e în dimineaţa asta, n'o să dureze!" Cât de bine se potriveşte această cugetare existenţei noastre de fiecare zi! Doamne, ce n'aş da să trăiesc din nou zilele copilăriei mele, sau să le pot uita pentru totdeauna!

— Aţi trecut prin multe necazuri, domnule, glăsui d. Pickwick compătimitor.

— Am trecut, răspunse cu grăbire omul lugubru; am trecut. Mai mult decât ar putea să-şi închipue cine mă vede astăzi.

Se opri o clipă şi reluă brusc:

— V'a venit vreodată în minte, într'o dimineaţă ca aceasta, că a vă înneca, ar însemna fericire şi pace?

— Nu, ferească-mă dumnezeu!... declară d. Pickwick, trăgându-se puţintel înapoi, căci îi trecu prin cap, aproape fără voie, gândul că, în chip de experienţă, omul lugubru ar putea să-l arunce peste parapet.

— Eu m'am gândit de multe ori, spuse omul lugubru fără să-i observe mişcarea. Apa rece şi liniştită susură parcă o îmbiere la odihnă şi pace. O săritură, un plescăit, te sbaţi puţin, se produce, o clipă, un vârtej, care, treptat, se schimbă într'o undă uşoară; apele se închid deasupra capului tău... şi lumea se închide în veci peste necazurile şi nenorocirile tale.

Ochii cufundaţi în orbite ai omului lugubru scânteiau aprins în vreme ce vorbea; dar aţâţarea de moment se domoli; spuse înturnându-se calm:

— Haide, să sfârşim cu subiectul acesta. Voiam să vă văd pentru alte motive. M'aţi poftit aseară să vă citesc o povestire, şi aţi ascultat-o toată vremea cu luare-aminte.

— Da, răspunse d. Pickwick; şi gândeam desigur că...

— Nu v'am cerut părerea, spuse omul lugubru întrerupându-l, şi nu am nevoie de ea. Dumneavoastră călătoriţi de plăcere şi ca să vă instruiţi. Inchipuiţi-vă că vă adresez un manuscris ciudat; luaţi seama, nu ciudat pentrucă ar fi fantastic şi de necrezut, ci ciudat ca o pagină de roman din viaţa reală. L-aţi aduce la ştiinţa Clubului despre care mi-aţi vorbit de atâtea ori?

— Desigur, replică d. Pickwick, dacă doriţi; şi-şi va găsi locul între Documentele Clubului.

— Il veţi avea, spuse omul lugubru. Care e adresa dumneavoastră?

Şi d. Pickwick, comunicându-i itinerariul său probabil, omul lugubru îl însemnă cu grijă într'un carnet de linos; refuzând poftirea stăruitoare de a se împărtăşi din gustarea de dimineaţă, îl părăsi la han, şi se depărtă agale.

D. Pickwick văzu că cei trei tovarăşi ai săi se scuaseră şi-l aşteptau ca să înceapă dejunul care fusese adus şi care se înfăţişa ademenitor. Luară loc la ospăţ, şi şunca la grătar, ouăle, ceaiul, cafeaua, şi altele începură să dispară cu o repeziciune care dovedea totodată calitatea bucatelor şi pofta de mâncare a comesenilor.

— Ce facem cu conacul? întrebă d. Pickwick; cum ajungem acolo?

— Poate ar fi mai bine să-l întrebăm pe chelner, propuse d. Tupman.

Ca atare, chelnerul fu chemat.

— Dingley Dell, domnilor? Cincisprezece mile, domnilor; drumul lateral. Doriţi o brişcă, domnule?

— Intr'o brişcă nu încap mai mult de două persoane, declară d. Pickwick.

— Adevărat, domnule; vă cer iertare, domnule. Avem o trăsură foarte drăguţă cu patru roţi, domnule; două locuri în fund, unul în faţă pentru domnul care conduce. Oh! vă cer iertare, domnule, nu încap în ea decât trei persoane.

— Ce este de făcut? întrebă d. Snodgrass.

— Poate că unul dintre domni ar dori să meargă călare, propuse chelnerul privind spre d. Winkle. Foarte

buni cai de călărie, domnule ; cineva dintre oamenii d-lui Wardle, venind la Rochester, i-ar aduce înapoi, domnule.

— Intocmai ! spuse d. Pickwick. Winkle, vrei să mergi călare ?

In cele mai adânci unghere ale inimii sale, d. Winkle tăinuia covârşitoare îndoieli asupra iscusinţei sale de călăreţ ; cum însă n'ar fi vrut cu niciun preţ să se bănuiască acest lucru, răspunse pe dată, cu mare cutezanţă :

— Desigur, m'ar încânta mai presus de orice !

D. Winkle dăduse singur buzna înaintea destinului; chip de a se retrage nu mai era.

— Ingrijeşte ca, pe la ceasurile unsprezece, să fie la scară trăsura şi calul, spuse d. Pickwick.

— Prea bine, domnule, răspunse chelnerul.

Chelnerul ieşi ; dejunul luă sfârşit ; şi călătorii se urcară în odăile lor de dormit pentru a pregăti lucrurile pe care le vor lua cu dânşii în expediţie.

D. Pickwick îşi făcuse primele pregătiri şi privea de după stolurile sălii de mese lumea care trecea pe stradă, când chelnerul intră înştiinţându-l că trăsura era gata — ştire pe care o întări însuşi vehiculul prin ivirea lui neîntârziată în dreptul storurilor pomenite mai sus.

O lăditţă ciudată şi de culoare verde, pe patru roţi, asemenea unei lăzi de vin, pentru două persoane în spate, cu locuri scunde, iar în faţă cu o capră înaltă pentru o persoană ; la ea era înhămat un cal uriaş, cafeniu, vârtos. Lângă el, un rândaş ţinea de frâu un alt cal uriaş, după aparenţe rudă foarte apropiată cu cel dela trăsură, gata înşeuat pentru d. Winkle.

— Doamne sfinte ! spuse d. Pickwick când prietenii se adunaseră pe trotoar şi le erau urcate bagajele. Doamne sfinte ! Cine mână calul ? Nu m'am gândit deloc.

— O, firește că dumneavoastră ! glăsui d. Tupman.

— Firește, spuse d. Snodgrass.

— Eu ? ! exclamă d. Pickwick.

— Nicio teamă, domnule, se amestecă rândaşul. Vă încredinţez că e liniştit, domnule ; ar putea să-l mâne şi un copil de ţâţă.

— Nu e nărăvaş ? Ce zici ? întrebă d. Pickwick.

— Nărăvaş, domnule ? Nu s'ar speria nici dac'ar fi să întâlnească un cârd de maimuţe cu foc în coadă.

Ultima asigurare era convingătoare. D. Tupman şi d. Snodgrass se urcară în ladă. D. Pickwick se sui pe capră şi-şi aşeză picioarele pe o scândură învelită în muşama.

— Villiam, fercheşule, spuse rândaşul ajutorului său, dă-i dumnealui hăţurile.

„Fercheşul Villiam" — poreclit astfel, poate, din cauza părului lins şi a feţii sale lucioase — puse hăţurile în mâna stângă a d-lui Pickwick, şi rândaşul-şef îi aruncă un bici în mâna dreaptă.

— Ptru-ptru ! strigă d. Pickwick, căci voinicul patruped arăta o pornire hotărîtă să se tragă înapoi, către fereastra cârciumii.

— Ptru-ptru ! repetară din ladă d-nii Tupman şi Snodgrass.

— Este în toane bune, domnilor, spuse rândaşul-şef, îmbietor ; Villiam, ţine-l bine !

Ajutorul de rândaş domoli avântul animalului, iar rândaşul-şef alergă la d. Winkle să-l ajute să urce.

— Vă rog, domnule, pe partea astălaltă.

— Dracu să mă ia dacă nu era cât pe ce să'ncalece deandăratelea ! şopti rânjind un surugiu chelnerului pe care scena îl veselea foarte mult.

Povăţuit astfel, d. Winkle se căţără în şea cam cu anevoinţa cu care s'ar fi urcat pe un mare vas de război.

— E în regulă ? întrebă d. Pickwick, stăpânit de presimţirea că treaba mergea rău.

— In regulă, îngăimă d. Winkle.

— Hai, dă-i drumul ! strigă rândaşul. Domnule, ţine-l bine !

Trăsura şi calul înşeuat porniră, spre desfătarea generală şi bucuria întregii curţi a hanului — trăsura cu d. Pickwick pe capră, calul cu d. Winkle în şea.

— Dece o fi mergând într'o parte ? îl întrebă d. Snodgrass din ladă pe d. Winkle care se afla călare.

— Nu înţeleg nici eu, răspunse d. Winkle.

Calul mergea într'un chip foarte ciudat, pe uliţă, cu

capul pieziş într'o parte a drumului, cu coada în cealaltă.

D. Pickwick nu avea răgaz să observe aceste amănunte sau altele, căci îşi concentrase toate facultăţile asupra purtării animalului înhămat la trăsură, şi care arăta ciudăţenii felurite, foarte interesante pentru un spectator, dar nicidecum în aceeaşi măsură hazlii pentru cel de dinapoia lui. Pe lângă că-şi smucea întruna, în sus, capul, într'un mod foarte neplăcut şi stânjenitor, şi trăgea de hăţuri cu atâta putere încât d. Pickwick abia îl putea stăpâni, calul avea din când în când o deosebită predilecţie de a se năpusti într'o parte a drumului şi a se opri brusc, pentruca apoi, câteva minute, să se năpustească drept înainte, cu o iuţeală peste putinţă să fie domolită.

— Ce i s'a năzărit ? întrebă d. Snodgrass după ce animalul executase manevra pentru a douăzecea oară.

— Habar n'am, răspunse d. Tupman. Pare să fie foarte nărăvaş, nu-i aşa ?

D. Snodgrass era pe cale să răspundă, când îl întrerupse un strigăt al d-lui Pickwick.

— Oooo ! exclamă el, am scăpat biciul.

— Winkle, strigă d. Snodgrass când călăreţul, cu pălăria trasă peste urechi, veni la trap pe calul său voinic, scuturându-se din tot corpul şi lăsând impresia că violenţa mişcării îl va face bucăţi. „Fii bun, prietene, şi ridică-mi biciul". D. Winkle trase vârtos de frâul calului, până ce i se învineţi chipul, şi, când, în sfârşit, izbuti să-l oprească, descălecă, dădu d-lui Pickwick biciul, apoi, apucând frâul, se pregăti să încalece din nou.

Dacă, în sburdălnicia naturală a firii sale, animalul dorise să-şi ofere o mică şi nevinovată recreaţie cu d. Winkle, ori dacă-i năzărise că ar putea să urmeze călătoria pentru propria-i mulţumire, tot aşa de bine fără de călăreţ ca şi cu el — sunt chestiuni în privinţa cărora nu am putea ajunge la nicio încheiere limpede şi precisă. Indiferent de motivele care îl făceau să se poarte astfel, fapt e că d. Winkle abia atinsese hăţurile când animalul le dădu peste cap şi svâcni îndărăt, atâta cât ele îi îngăduiau.

— Căluţule, băiete ! spuse d. Winkle duios ; căluţule, băiete, bunul meu căluţ !

Dar „căluţul" era neînduplecat faţă de linguşeli, şi, cu cât d. Winkle căuta să se apropie, cu atâta el se trăgea în lături ; în ciuda tuturor alintărilor şi momelilor, d. Winkle şi căluţul cel bun se învârtiră timp de zece minute, unul în jurul altuia, pentru ca fiecare dintre ei să se găsească exact la aceeaşi distanţă, unul de altul, ca şi la început — situaţie care ar fi fost neplăcută în orice împrejurări, şi cu atât mai mult pe un drum singuratic unde nu putea să-ţi vină nimeni în ajutor.

— Ce mă fac ? strigă d. Winkle, deoarece manejul se prelungi încă o bucată de vreme ; ce mă fac ? Nu pot încăleca.

— Ar fi mai bine să-l duci aşa până ajungem la o barieră, îi răspunse d. Pickwick din trăsură.

— Dar nu vrea să meargă ! răcni d. Winkle. Veniţi încoa, să-l ţineţi !

D. Pickwick era întruparea bunăvoinţei şi-a omeniei; svârli hăţurile pe spinarea calului său şi, după ce coborî, împinse cu băgare de seamă trăsura în gardul viu al drumului pentru cazul când un alt vehicul ar trece pe acolo ; apoi se înapoie să-l ajute pe nefericitul său tovarăş, lăsându-i pe d-nii Tupman şi Snodgrass în trăsură.

Calul, de cum îl văzu pe d. Pickwick că înaintează spre el cu biciul în mână, îşi schimbă mişcarea de învârtire cu care se distrase până atunci, prin alta, în sens invers ; şi făcu acest lucru cu atâta hotărîre, încât, cu o mare iuţeală, îl târî pe d. Winkle, care ţinea încă frâul în mână, exact în direcţia dinspre care veniseră. D. Pickwick alergă în ajutorul prietenului său, dar cu cât gonea înainte, cu atâta calul alerga înapoi. Picioarele scurmau pământul şi stârneau praful ; în cele din urmă, cu braţele aproape smulse din umeri, d. Winkle îi dădu drumul frumuşel din strânsoare. Atunci, calul se opri, privi, scutură din cap, se întoarse şi porni liniştit înapoi, spre Rochester, lăsându-i pe d-nii Winkle şi Pickwick să se uite unul la altul, cu figuri palide de

spaimă. Un huruit la o mică distanţă le atrase luarea-aminte. Priviră într'acolo.

— Doamne dumnezeule, exclamă d. Pickwick în culmea disperării, uite că şi calul celălalt şi-a luat câmpii!

Faptul era cât se poate de adevărat. Animalul se speriase de tărăboiul de mai înainte şi avea hăţurile aruncate pe spate. Rezultatul poate fi ghicit. Işi luase vânt cu trăsura pe patru roţi după el, cu d-nii Tupman şi Snodgrass înlăuntrul trăsurii pe patru roţi. Cursa nu ţinu mult. D. Tupman se svârli în gardul viu, d. Snodgrass îi urmă pilda, calul izbi trăsura cu patru roţi de un pod de lemn, despărţi roţile de hulubă, corpul trăsurii de capră, şi rămase la urmă înlemnit, privind prăpădul pe care îl făcuse.

Prima grijă a celor doi prieteni rămaşi teferi fu să-i scoată pe nenorociţii lor tovarăşi din tufăriş, având nespusa mulţumire de a constata că nu se aleseseră cu niciun beteşug; veşmintele le erau însă sfâşiate pe-alocuri şi pielea sdrelită de mărăcini. Numaidecât după aceea deshămară calul. După îndeplinirea acestei complicate operaţiuni, călătorii îşi continuară drumul, târîş-grăpiş, ducând între ei calul şi lăsând trăsura în voia soartei.

Ajunseră după un ceas de umblet în dreptul unei cârciumioare ce se găsea la marginea şoselei, având doi ulmi în faţă, un jghiab pentru adăpatul cailor şi o firmă; la spatele ei, vreo două căpiţe răvăşite de fân; într'o parte, o grădină de legume, şoproane stricate, acareturi dărăpănate, totul într'o ciudată învălmăşeală. In grădină lucra un bărbat roşcovan; lui i se adresă d. Pickwick, strigând tare:

— Ascultă!

Roşcovanul îşi înălţă trupul, duse palma streaşină la ochi, şi se holbă îndelung, cu nepăsare, la d. Pickwick şi la ceilalţi.

— Ascultă! repetă d. Pickwick.

— Ei, ce e? răspunse roşcovanul.

— Cât e de aici până la Dingley Dell?

— Mai bine de şapte mile.

— E bun drumul?

— Deloc!

Şi, după ce dădu răspunsul acesta scurt, după ce mai svârli drumeţilor o privire iscoditoare, şi parcă mulţumită, roşcovanul îşi văzu iar de lucru.

— Am vrea să lăsăm calul aici, spuse d. Pickwick; cred că se poate, nu e aşa?

— Vreţi să lăsaţi calul aici, nu e aşa? repetă roşcovanul, sprijinindu-se în hârleţ.

— Chiar aşa, răspunse d. Pickwick, care, în vremea aceasta, înaintase până la zăplazul grădinii, ţinând telegarul cu mâna.

— Femeie! răcni omul cu cap roşcat ieşind din grădină şi privind cu luare-aminte calul; femeie!

O femeie înaltă, ciolănoasă, într'un cojocel scorţos, vineţiu, cu talia aproape de subsuori, răspunse la chemare.

— Femeie dragă, putem să lăsăm calul aici? întrebă d. Tupman înaintând şi vorbindu-i cu tonul cel mai mieros.

Femeia cercetă cu asprime grupul, în timp ce roşcovanul îi şoptea ceva la ureche.

— Nu, răspunse femeia după o clipă de chibzuială; mi-e frică.

— Frică?! exclamă d. Pickwick; dece îi e frică femeii?

— Am mai păţit-o noi odată, spuse femeia intrând în casă, aşa că nu mă mai bag în d'alde astea.

— E lucrul cel mai extraordinar ce mi s'a întâmplat până acum în viaţă, declară d. Pickwick plin de uimire.

— Eu... eu... eu cred într'adevăr, şopti d. Winkle prietenilor care se adunaseră în juru-i, că ne bănuesc a fi ajuns în stăpânirea calului într'un mod necurat.

— Cum?! exclamă d. Pickwick cu o explozie de indignare.

D. Winkle repetă modest părerea sa.

— Ascultă, omule! spuse d. Pickwick, aprins. Iţi închipui cumva că am furat calul?

— Sunt chiar sigur că da, răspunse roşcovanul cu un rânjet care-i schimonosi faţa dela o ureche la alta.

Pe urmă, intră în casă şi trânti uşa în urma lui.

— S'ar părea că visez, exclamă d. Pickwick; un vis groaznic! Să mergi toată ziua cu un cal îngrozitor, de care să nu te poţi scăpa...

Mâhniţi, abătuţi, pickwickienii porniră mai departe cu îndărătnicul patruped pentru care simţeau cel mai adânc desgust şi care mergea domol în urma lor.

Târziu după amiază, tuspatru, însoţiţi de tovarăşul lor patruped intrară în sfârşit pe uliţa ce ducea la conac; şi, cu toate că erau atâta de aproape de ţintă, mulţumirea pe care ar fi încercat-o altădată, se domolise mult, dându-şi seama de înfăţişarea neobişnuită pe care o aveau şi de absurditatea situaţiei în care se găseau. Veşminte rupte, obrazuri sgâriate, încălţăminte prăfuită, aere istovite şi, colac peste pupăză, calul. O, cât blestema d. Pickwick calul acesta! Ii arunca din când în când nobilului animal priviri de ură şi răzbunare; calculase în mai multe rânduri suma probabilă a despăgubirii pe care va trebui s'o plătească dacă i-ar tăia gâtul; chiar şi acum îi trecu prin minte, cu o violenţă înzecită, ispita de a-l ucide sau de a-l lăsa să se piardă în lume. Il trezi din cumplitele-i gânduri ivirea neaşteptată a două persoane la cotitura uliţei. Erau d. Wardle şi credinciosul său însoţitor, băiatul cel grăsun.

— Ei, dar unde aţi fost? îi întrebă ospitalierul bătrânel. V'am aşteptat toată ziulica. Ei, dar arătaţi obosiţi! Ce, sgârieturi? Nădăjduesc că nu sunteţi răniţi. Ei, îmi face mare plăcere să aud că nu; foarte mare. V'aţi dat deaberbeleacul? Nu? Nu-i nimic! Prin părţile noastre, astfel de păţanii sunt ceva obişnuit. Joe — afuristul iar doarme — Joe, ia calul dela domnul şi du-l în grajd.

Grăsunul se târa leneş cu animalul în urma lor; şi bătrânelul îşi consola oaspeţii cu vorbe prietenoase, multe privind aventurile zilei pe care ei socotiseră de cuviinţă să i le împărtăşească; îi conduse, vorbindu-le, până în bucătărie.

— Să căutăm să vă aranjaţi puţin, spuse bătrânelul, şi să vă prezint apoi persoanelor care se găsesc în salon. Emma, adu rachiu; Jane, ac şi aţă; Mary, prosoape şi apă. Haide repede, fetelor, zoriţi-vă!

Trei-patru feţişcane sprintene se împrăştiară degrabă în căutarea lucrurilor cerute, iar doi flăcăi voinici, cu capete mari şi cu chipuri rotunde, se ridicară dela locurile lor din colţul sobei (cu toate că era într'o seară de Mai, îndrăgeau focul atât de mult de parcă ar fi fost la Crăciun) şi se mistuiră în întunericul unghierelor de unde aduseră repede o cutie de cremă şi vreo şase perii.

— Zoriţi! spuse bătrânelul din nou.

Indemnul era cu totul de prisos, căci o fetişcană turna rachiul, alta aducea prosoape, un bărbat, înşfăcându-l pe d. Pickwick de picior, gata să-l răstoarne, îi periă cizmele până îi înfierbântă bătăturile, iar al doilea îl frecă pe d. Winkle cu o perie grea de haine, scoţând în timpul operaţiei şuieratul pe care deobicei îl scot rândaşii când ţesală un cal.

După ce isprăvi cu spălatul, d. Snodgrass cercetă cât se poate de mulţumit încăperea, stând cu spatele la foc şi sorbindu-şi rachiul. El o descrie ca pe o cameră foarte mare, cu cărămizi roşii pe jos şi cu o sobă imensă; tavanul era împodobit cu şunci, cu hălci de slănină şi cu funii de ceapă. Pereţii aveau ca podoabe multe cravaşe de vânătoare, două-trei hăţuri, o şea şi o armă veche, ruginită, purtând dedesubt o inscripţie care atrăgea luarea-aminte că este „încărcată" — aşa cum dealtfel şi era, după aceeaşi lămurire, de cel puţin jumătate de veac. Un orologiu vechi, din acelea care se întorc la opt zile, şi care îşi plimba solemn, liniştit, limbile, bătea grav într'un colţ; iar un ceas de argint, de-o egală vechime, se bălăbănea într'unul din numeroasele cârlige care împodobeau bufetul.

— Gata? întrebă iscoditor bătrânelul după ce musafirii fuseseră spălaţi, cârpiţi, periaţi şi înviorați de rachiu.

— Pe deplin, răspunse d. Pickwick.

— Atunci, poftiţi cu mine.

Şi grupul, după ce străbătu mai multe coridoare întunecoase, fiind ajuns din urmă de d. Tupman, care zăbovise furând o sărutare Emmei şi primind ca răs-

plată, cum i se cuvenea, o porție bună de ghionți și de sgârieturi, se opri în pragul salonului.

— Bine ați venit! spuse, ospitalieră, gazda, deschizând ușa larg și pășind înainte pentru a-i vesti. Bine ați venit la conacul meu, domnilor!

CAPITOLUL VI

O partidă de cărți ca pe vremuri. Versurile pastorului. Povestirea despre întoarcerea ocnașului.

Câțiva musafiri care se aflau adunați în vechiul salon, se ridicară pentru a-i saluta pe Pickwick și pe prietenii săi când ei intrară și, în timp ce se desfășura cu toate formalitățile cuvenite ceremonialul prezentărilor, d. Pickwick avu răgazul să scruteze figurile și să mediteze asupra caracterului și îndeletnicirilor persoanelor din juru-i — un obicei căruia, asemenea multor oameni mari, îi plăcea să se consacre.

O doamnă foarte bătrână, cu o bonetă înaltă și cu o rochie veștedă de mătase — o persoană destul de importantă, doar era mama domnului Wardle — ocupa locul de cinste în colțul din dreapta al căminului; felurite lucruri care arătau că fusese pregătită să ducă un anume trai în tinerețe, și de care nu se despărțise nici la bătrânețe, împodobeau pereții sub forma unor broderii, peisaje din lână, lucrate de mână, la fel de vechi și a unor învelitori de ceainic din mătase stacojie, de dată mai recentă. Mătușa, cele două domnișoare și domnul Wardle, fiecare întrecându-se în a arăta stăruitoare și neobosite atențiuni bătrânei doamne, se aflau în jurul fotoliului ei — o persoană ținându-i cornetul acustic, alta o portocală, a treia un flacon cu arome, în vreme ce a patra era ocupată să păturească și să-i potrivească de zor pernele pe care se sprijinea. In fața ei se afla un domn bătrân, plешuv, cu o față voioasă, binevoitoare — pastorul din Dingley Dell; iar lângă el, soția lui, o doamnă bătrână, corpolentă, plină de viață, foarte pricepută,

pare-se, în arta şi tainele pregătirii anumitor băuturi întăritoare, nu numai spre marea mulţumire a oaspeţilor, dar şi pentru a le gusta şi ea din când în când şi a se bucura de ele. Un omuleţ cu aer prostănac, cu faţa ca un măr creţesc, discuta într'un ungher cu un domn gras şi vârstnic; şi alţi doi-trei domni mai în vârstă, şi două-trei doamne mai în vârstă, stăteau ţepeni ca lumânarea, încremeniţi pe scaune, scrutându-i cu multă severitate pe d. Pickwick şi pe tovarăşii săi de călătorie.

— Domnul Pickwick, mamă! răcni domnul Wardle din adâncul rărunchilor.

— Vai, se tângui bătrâna doamnă clătinând din cap, nu te-aud.

— Domnul Pickwick, mam'mare! strigară împreună cele două tinere domnişoare.

— Ei, n'are nicio importanţă! exclamă bătrâna doamnă. Ce-l poate interesa pe el o bătrână ca mine?

— Vă asigur, doamnă, spuse d. Pickwick, luând mâna bătrânei şi vorbind atât de tare încât, din pricina sforţării, figura lui binevoitoare căpătă o nuanţă stacojie, vă asigur, doamnă, că nimic nu mă încântă mai mult decât să văd, în fruntea unei familii atât de distinse, o doamnă la vârsta dumneavoastră, arătând aşa de tânără şi de bine.

— Oh! glăsui bătrâna doamnă după o scurtă pauză. Cred că vorbele lui sunt foarte plăcute, dar nu'nţeleg ce spune.

— Mam'mare e acum prost dispusă, spuse cu ton scăzut domnişoara Isabella Wardle, însă vă va vorbi îndată.

D. Pickwick clătină din cap în semn că înţelegea beteşugurile vârstei şi intră în vorbă cu ceilalţi.

— O poziţie splendidă! spuse d. Pickwick.

— Admirabilă! repetară d-nii Snodgrass, Tupman şi Winkle.

— Da, şi eu cred! răspunse d. Wardle.

— Nu există o mai bună bucată de pământ în tot ţinutul Kent, domnule, declară omul prostănac cu faţa ca un măr creţesc; nu există, domnule — sunt sigur, domnule, că nu există.

Şi omul prostănac privi triumfător în juru-i, ca şi cum cineva îl contrazisese aprig şi îl redusese la tăcere.

— Nu există o mai bună bucată de pământ în tot Kentul, spuse prostănacul din nou, după o pauză.

— Afar'de Mullins Meadows! remarcă solemn domnul cel gras.

— Mullins Meadows! strigă cu adânc dispreţ celălalt.

— Hm! Mullins Meadows! repetă omul gras.

— Un pământ straşnic, interveni al doilea om gras.

— Da, nici vorbă, spuse al treilea om gras.

— Toată lumea o ştie, adăugă bătrânelul amfitrion.

Prostănacul se uită bănuitor în juru-i, dar, văzându-se în minoritate, luă un aer compătimitor şi tăcu.

— Despre ce vorbesc ei? întrebă cu voce foarte sonoră doamna bătrână, pe una din nepoate, căci, asemenea multor surzi, ea nu părea să ţină seamă de faptul că celelalte persoane ar putea s'o audă.

— Despre pământ, mam'mare.

— Care pământ? Nu cumva s'a întâmplat ceva?

— Nu, nu. Domnul Miller zicea tocmai că locul nostru e mai bun decât Mullins Meadows.

— Ce se pricepe el? întrebă plină de indignare bătrâna doamnă. Miller e un mofturos îngâmfat, şi puteţi să-i spuneţi părerea mea.

După care, fără a bănui că vorbise mai tare decât în şoaptă, bătrâna doamnă se înalţă din şale şi aruncă prostănacului priviri săgetătoare.

— Haide-haide, rosti sprinţarul amfitrion cu grija firească de a schimba vorba; ce ziceţi, domnule Pickwick, de-o partidă de whist?

— Mi-ar face o plăcere deosebită, răspunse gentlemanul, dar vă rog să nu vă deranjaţi pentru mine.

— O, vă asigur că mama ţine foarte mult să facă un whist. Nu-i aşa, mamă?

Bătrâna doamnă răspunse afirmativ, căci era mult mai puţin surdă asupra acestui subiect decât asupra oricărui altul.

— Joe, Joe, spuse bătrânelul; Joe, afurisitule — of, uite-l — pune mesele de joc.

Fără să se mai lase poftit a doua oară, grăsunul rândui două mese de joc; una pentru „21“ şi alta pentru whist. Jucătorii de whist erau: d. Pickwick şi bătrâna doamnă; d. Miller şi gentlemanul gras. Jocul de „21“ reunea pe ceilalţi.

Partida se desfăşura cu gravitatea şi în liniştea deplină cerută de operaţiunea care se numeşte „whist“ — un act solemn, căruia, după părerea noastră, i s'a dat în chip lipsit de cuviinţă şi aproape ca o înjosire denumirea de „joc“. Masa alăturată era însă de o voioşie aşa de gălăgioasă, încât stânjenea deadreptul concentrarea d-lui Miller; nefiind atent la joc cum s'ar fi cuvenit, el săvârşea crime şi greşeli grave care stârneau în cel mai înalt grad furia gentlemanului gras dar, în aceeaşi măsură, bunădispoziţia bătrânei doamne.

— Nici că s'ar fi putut juca mai bine, exclamă criminalul Miller, triumfător, făcând levată la sfârşitul unui joc; mă felicit; altă combinaţie ar fi fost imposibilă!

— Nu-i aşa, domnule, că Miller ar fi trebuit să taie cu caroul? spuse bătrâna doamnă.

D. Pickwick dădu afirmativ din cap.

— Trebuia într'adevăr? întrebă nefericitul adresându-se nedumerit asociatului său.

— Trebuia, domnule! rosti cu o voce teribilă domnul cel gras.

— Îmi pare foarte rău, replică plin de mâhnire Miller.

— Şi la ce foloseşte părerea dumitale de rău? mormăi domnul cel gras.

— Două cu atu fac opt pentru noi, spuse d. Pickwick.

Cărţile fură date din nou.

— Ai deschiderea? întrebă bătrâna doamnă.

— Da, răspunse d. Pickwick; dublă, simplă şi „rub“.

— Nu s'a mai pomenit asemenea noroc! spuse d. Miller.

— Nu s'au mai pomenit asemenea cărţi! spuse domnul cel gras.

Tăcere solemnă; d. Pickwick era voios, bătrâna doamnă serioasă, gentlemanul cel gras, pus pe gâlceavă, d. Miller, intimidat.

— Incă o dublă, spuse bătrâna doamnă, triumfătoare, şi sublinie faptul punând sub lumânare o monedă de şase penny şi una tocită de-o jumătate pence.

— Dublă, spuse d. Pickwick.

— Am luat notă, domnule! replică înţepat domnul cel gras.

Jocul următor, cu acelaşi rezultat, se caracteriză prin neanunţarea culorii de către ghinionistul Miller, ceeace îl făcu pe domnul cel gras să fie cumplit de iritat împotrivă-i, până la încheierea partidei, când se retrase într'un colţ unde, o oră şi douăzeci şi şapte de minute, nu scoase un cuvânt; în cele din urmă, ieşi din locul său retras şi, cu aerul omului care şi-a pus în gând să ierte creştineşte ofensele îndurate, oferi d-lui Pickwick o priză de tabac. Hotărît lucru, auzul bătrânei doamne se îmbunătăţise, în vreme ce nenorocosul Miller părea a se simţi strâmtorat ca un delfin într'o gheretă de santinelă.

In răstimp, partida de „21“ continua plină de voioşie. Isabella Wardle şi d. Trundle erau „asociaţi“, Emily Wardle cu d. Snodgrass făcuseră la fel; şi chiar d. Tupman şi domnişoara mătuşică alcătuiseră o tovărăşie de joc şi sentimente. Bătrânul domn Wardle se simţea în culmea bucuriei; şi era aşa de hazliu în conducerea băncii, iar doamnele bătrâne se arătau aşa de avide după câştig, încât masa toată răsuna neîntrerupt de hohote de râs şi veselie. O bătrână doamnă trebuia să plătească mereu cam pentru vreo jumătate de duzină de cărţi, şi la fiecare tur lumea râdea; iar când bătrâna doamnă se uita piezişş, trebuind să plătească, lumea râdea mai tare; atunci figura ei începea să se înseninеze până ce, în cele din urmă, se pornea pe un râs mai sgomotos decât al celorlalţi. Apoi, când domnişoara mătuşică făcea o „căsătorie“, fetele izbucneau iarăşi în râs şi mătuşica părea gata să se posomorască; dar, simţindu-şi mâna strânsă pe sub masă de către d. Tupman.

obrazul i se înseninа ; privirea ei lăsa a se înţelege că adevărata căsătorie nu era atât de depărtată cum îşi închipuiau unii, iar din această cauză toată lumea râdea din nou, şi în special bătrânul domn Wardle care se amuza la glume deopotrivă cu tinerii. Cât despre d. Snodgrass, el murmura tot timpul la urechea asociatei sale, sentimente poetice care ofereau unui domn bătrân şi foarte şugubăţ prilejul de a face anume observaţii, însoţite de clipiri şi chicotiri cu tâlc, pe tema tovărăşiei la cărţi şi-a tovărăşiei pe viaţă, sporind veselia celorlalţi şi cu deosebire a soţiei lui. Se producea şi d. Winkle cu vorbe de spirit foarte cunoscute în oraş, dar neştiute încă în provincie ; şi cum lumea râdea cu poftă şi le declara admirabile, d. Winkle se simţea onorat şi copleşit de glorie. Binevoitorul pastor privea cu mulţumire voioşia din juru-i, căci chipurile fericite dela masă îl făceau fericit şi pe bunul bătrân ; cu toate că petreceau cam sgomotos, oamenii râdeau din toată inima, nu numai cu buzele, şi aceasta însemna veselia adevărată.

Seara se scursese repede în aceste voioase petreceri ; iar când cina substanţială, dar simplă, luă sfârşit şi mica societate formă un semicerc în jurul focului, d. Pickwick gândi că niciodată în viaţa sa nu se simţise mai fericit şi nicicând nu fusese mai înclinat să se bucure şi să primească tot ce-i putea dărui clipa trecătoare.

— Ei, da, spunea ospitalierul amfitrion care stătea ceremonios lângă jilţul bătrânei doamne şi-i ţinea o mână şi i-o strângea ; asta-i plăcerea mea ; am trăit clipele cele mai fericite din viaţă lângă căminul acesta bătrânesc ; şi mă simt foarte legat de el ; şi-i întreţin flacăra aprinsă în fiecare seară până când dogoreşte atât de tare încât trebue să mă dau la o parte. Uite, aici, pe scăunelul acesta, obişnuia să se aşeze, când era fetiţă, bătrâna şi buna mea măicuţă, nu-i aşa, mamă ?

Lacrima ce se iveşte fără voie în ochi când amintirea vremurilor trecute şi fericirea de demult revin pe neşteptate în minte, se furişă pe obrazul bătrânei doamne care clătina din cap c'un zâmbet melancolic.

— Domnule Pickwick, mă veţi ierta dacă vă vorbesc despre lucrurile acestea vechi — încheie amfitrionul după o scurtă pauză — dar îmi sunt foarte dragi, şi altele eu nu cunosc ; casele bătrâne şi câmpurile îmi par prieteni vii, ca şi bisericuţa noastră, împodobită cu iederă, despre care, în treacăt fie zis, admirabilul nostru prieten a făcut un cântec când a venit printre noi pentru întâia oară. Domnule Snodgrass, mai aveţi ceva în pahar ?

— E plin, mulţumesc, răspunse gentlemanul a cărui curiozitate poetică fusese mult stârnită de ultimele observaţii ale gazdei. Iertaţi-mă, dar vorbeaţi de un cântec al iederei ?

— In privinţa aceasta trebue să vă adresaţi prietenului nostru de colo, spuse amfitrionul arătându-l printr'o mişcare a capului pe pastor.

— Imi daţi voie să vă spun, domnule, că m'aş bucura să v'aud recitând poezia ? glăsui d. Snodgrass.

— Ah, la drept vorbind, replică pastorul, nu e cine ştie ce de ea, şi singura scuză că am scris-o cândva este că eram tânăr pe vremea aceea. Oricum, dacă doriţi, o puteţi auzi.

I se răspunse printr'un murmur de curiozitate ; şi bătrânul domn începu să recite amintitele versuri, cu ajutorul soţiei sale, care îi sufla din când în când.

— Le-am dat, spuse el, titlul :

Iedera verde

Ce delicată plantă e iedera cea verde !
Ea creşte printre ruini şi ziduri fulgerate,
Cu grijă se hrăneşte, nimica ea nu pierde
In recea 'ntunecata şi grea singurătate.
Ca ea să prindă viaţă, cad ziduri la pământ,
Şi pietre năruite se sparg în pulberi dese,
Iar colbul de pe ruini purtat de ani şi vânt
E pentru ea o hrană din cele mai alese.
Căci ea trăieşte unde e viaţa alungată ;
Bătrâna plantă verde e-atâta de ciudată !

Deşi nu are aripi, ea parcă totuşi sboară,
Iar inima-i bătrână îi bate voinicește.

Ce strâns se'nvolburcază peste copaci, uşoară ;
Stejaru-i bun prieten şi ea-l incolăceşte ;
Vicleană se aşterne, se'ntinde pe pământ,
Uşor ca mângâierea târîndu-se'nainte,
Iar frunza ca de ceară şi-o tremură în vânt
Când gingaş se'nfăşoară peste străvechi morminte...
Căci ea trăieşte unde e moartea'ntunecată ;
Bătrâna plantă verde e-atâta de ciudată !

Se fugăresc milenii, iar rodul lor se pierde,
S'au spulberat popoare şi alte s'au născut,
Dar iedera bătrână cu frunza pururi verde
Mereu îşi trage seva din ruine şi trecut.
Şi tot ce face omul şi tot ce construeşte
Se cataără voinică, se urcă neîncetat.
Şi tot ce face omul şi tot ce construeşte
Ajunge pân'la urmă ospăţul ei bogat.
Căci ea trăieşte numai din ce a fost odată ;
Bătrâna plantă verde e-atâta de ciudată !

In vreme ce bătrânul gentleman repeta versurile pentru a doua oară, pentru ca d. Snodgrass să le poată nota, d. Pickwick îi studia cu mult interes trăsăturile feţei. După ce bătrânul domn termină să dicteze, şi după ce d. Snodgrass îşi bagă în buzunar carnetul, d. Pickwick spuse :

— Permiteţi-mi, domnule, să fac o observaţie, deşi ne-am cunoscut de aşa de puţin timp ; aş vrea să cred că un gentleman ca dumneavoastră nu poate să nu fi reţinut, în decursul experienţei de slujitor al Evangheliei, multe scene şi întâmplări vrednice să fie amintite.

— Am trăit ceva, fără îndoială, replică bătrânul domn, însă întâmplările şi caracterele oamenilor au fost totdeauna simple şi obişnuite, sfera mea de acţiune fiind foarte mărginită.

— Imi închipui că aţi adunat câteva note asupra lui John Edmunds ; nu-i aşa ? i se adresă d. Wardle care ţinea să-şi pună în valoare prietenul faţă de noii săi musafiri.

Bătrânul gentleman dădu uşor din cap în semn că : da, şi se pregătea să schimbe subiectul conversaţiei, când d. Pickwick spuse :

— Iertați-mă, domnule, dar vă rog, dacă îmi îngăduiți îndrăzneala, să vă întreb: cine era acest Edmunds?

— Tocmai că voiam să întreb și eu, adăugă d. Snodgrass cu însuflețire.

— Cum-necum, ați pățit-o, rosti voiosul amfitrion. Mai curând sau mai târziu, va trebui să le satisfaceți curiozitatea, încât ar fi mai bine să vă folosiți de această împrejurare prielnică și să vă achitați chiar acum.

Bătrânul domn zâmbi cu blândețe și-și trase scaunul mai în față; ceilalți își apropiară și ei scaunele, cu deosebire d. Tupman și mătușica — poate fiindcă deveniseră ceva mai tari de ureche; fu potrivit cornetul bătrânei doamne; pișcătura dojenitoare, pe sub masă, a fostului său partener, domnul rotofei și solemn, îl trezi din dormitare pe d. Miller care ațipise în timp ce se recita poezia. Fără vreo introducere, bătrânul gentleman începu următoarea povestire căreia ne-am îngăduit să-i fixăm de mai înainte titlul:

INTOARCEREA OCNAȘULUI

La început, când m'am așezat în satul acesta — spuse bătrânul gentleman — se împlinesc astăzi exact douăzeci și cinci de ani de atunci — persoana cea mai cunoscută printre enoriașii mei era un om cu numele de Edmunds, care ținea în arendă, prin preajma locului, o mică fermă. Un om ursuz, rău și hain la suflet; leneș și cu păcătoase apucături, crud, sălbatic din fire. Afară de câteva haimanale trândave și fără niciun rost, cu care hoinărea pierzându-și vremea pe câmpuri ori abrutizându-se prin cârciumi, nu avea niciun prieten și nicio cunoștință; nimeni nu catadicsea să vorbească unui om de care se temeau mulți și pe care toți îl disprețuiau. Toată lumea îl ocolea pe Edmunds.

Avea o nevastă și un fiu care, pe vremea când am venit aci, era în vârstă de vreo doisprezece ani. Nimeni nu-și poate închipui cu adevărat suferințele crâncene ale femeii, blândețea și răbdarea cu care le-a îndurat, și chinul grijilor în care ea și-a crescut băiatul. Dum-

nezeu să mă ierte dacă-l bănuesc pe nedrept, dar în sufletul meu cred cu tărie că bărbatul ei încercase necontenit, ani în şir, să-i sdrobească inima; femeia a îndurat însă chinurile de dragul odraslei sale şi, chiar dacă multora li se va părea ciudat, de dragul lui; căci deşi el era o brută şi deşi se purta cu cruzime faţă de dânsa, îl iubise cândva; iar amintirea dragostei pe care i-o purtase trezea încă în inima ei, în ciuda suferinţelor îndurate, acele simţăminte de îngăduinţă şi duioşie cu care, dintre toate făpturile domnului, numai femeile sunt dăruite.

Erau săraci; şi nu puteau fi altfel, de vreme ce soţul mergea pe asemenea căi; dar truda necurmată şi neostenită a femeii, din zori până în noapte, îi ţinea la adăpost de nevoile zilnice. Truda ei era însă prost răsplătită. Oamenii care treceau seara prin partea locului — uneori noaptea la o oră târzie — povesteau că auziseră plânsetele şi tânguirile unei femei nenorocite, şi deasemenea sgomot de lovituri; deseori, după miezul nopţii, copilul bătea încetişor la vreo casă vecină, unde mamă-sa îl trimisese pentru a-l scăpa de furia beţiei părintelui cel rău.

In toată vremea asta, şi cu toate că biata fiinţă purta de multe ori semnele unor groaznice maltratări, pe care nu putea să le tăinuiască în întregime, ea venea statornic în bisericuţa noastră. In fiecare duminică, dimineaţa şi în amurg, ocupa cu fiul ei aceeaşi bancă; şi măcar că erau amândoi îmbrăcaţi sărăcăcios — mai rău decât mulţi vecini ai lor care făceau parte dintr'o categorie mai nevoiaşe — se înfăţişau totdeauna îngrijiţi şi curaţi. Lumea o saluta cu prietenie şi avea un cuvânt binevoitor pentru „biata doamnă Edmunds"; iar când, după sfârşitul slujbei, se oprea sub aleea de ulmi ce ducea spre porticul bisericii, să schimbe câteva vorbe cu un vecin, sau când îşi încetinea pasul spre a-şi privi cu mândria şi dragostea unei mame copilul sănătos, care se juca în faţa ei cu câţiva mici tovarăşi, obrazul brăzdat de griji al femeii se lumina căpătând o expresie plină de recunoştinţă şi părea, dacă nu veselă şi fericită, cel puţin împăcată şi mulţumită.

Trecuseră cinci sau şase ani ; băiatul ajunsese un flăcău robust şi bine desvoltat. Timpul, care întărise făptura delicată a copilului şi dăduse mădularelor lui firave o vigoare bărbătească, încovoiase statura mamei şi îi slăbise mersul ; dar braţul care ar fi trebuit s'o sprijine nu mai era petrecut sub al ei ; figura care ar fi trebuit s'o înveselească, n'o mai privea. Femeia se aşeza în vechea bancă, însă lângă dânsa rămânea gol un loc. Işi păstra cu aceeaşi grijă Biblia, cu unele foi îndoite ca deobicei la colţuri, dar nu mai era nimeni s'o citească dimpreună cu ea ; şi lacrimi grele, dese, îi curgeau pe carte, înceţoşând cuvintele de dinaintea ochilor. Vecinii erau tot aşa de binevoitori ca şi altădată, dar dânsa le ocolea salutul întorcând capul. Nu se mai oprea printre ulmii bătrâni, nu mai aduna comori de fericire pentru viitor. Desnădăjduita femeie îşi trăgea boneta peste faţă şi se depărta cu paşi zoriţi.

Să vă mai spun că flăcăul care, privind în urmă spre întâile zile ale copilăriei sale, până unde conştiinţa şi memoria puteau ajunge, şi care, evocând acele clipe, nu şi-ar fi putut aminti nimic care să nu fi fost legat într'un fel sau altul de un şir lung de lipsuri suferite de mama sa, pentru el, maltratări şi insulte şi violenţe ; să vă mai spun că el, cu o nepăsare dispreţuitoare faţă de inima ei sdrobită, nesocotind cu încăpăţânare răutăcioasă tot ceeace dânsa făcuse şi îndurase de dragul lui, se înhăitase cu toţi desfrânaţii şi cu toate lepădăturile, pornind nebuneşte pe un drum nesăbuit care avea să-i aducă lui moartea şi mamei lui, ruşinea ? Vai, ce înseamnă firea omului ! V'aţi dat seama demult.

Mizeria nefericitei femei şi nenorocirile ei erau pe cale să atingă culmea. Fuseseră săvârşite prin vecinătate numeroase nelegiuiri ; vinovaţii rămăseseră nedescoperiţi, şi cutezanţa lor creştea. Un furt îndrăzneţ şi foarte însemnat dădu loc unei urmăriri severe şi unor cercetări stăruitoare la care făptaşii nu se aşteptau. Tânărul Edmunds fu bănuit, împreună cu trei complici ; fu arestat, dus în faţa judecăţii, găsit vinovat şi osândit — la moarte.

Ţipătul străpungător şi sălbatec al unui glas de

femeie, care a răsunat în sala tribunalului când fu pronunţată hotărîrea solemnă, îmi sună şi astăzi în urechi. Strigătul îngrozi inima vinovatului, pe care judecata, condamnarea, însăşi apropierea morţii, nu-l puturseră desmetici. Buzele, până atunci strânse cu o îndărătnicie ursuză, tremurară şi se deslipiră fără de voie ; faţa lui căpătă o paloare cenuşie, sudoarea rece îl năpădi ; braţele voinice ale criminalului tremurară; se clătină pe banca acuzaţilor.

In prima pornire a sbuciumului ei, nefericita mamă se aruncă în genunchi la picioarele mele, implorându-l fierbinte pe cel atotputernic care o susţinuse până atunci în necazuri, s'o mântuiască de lumea de durere şi mizerie şi să cruţe viaţa unicului ei copil. Urmă o năvală de plânsete, o luptă sufletească puternică, aşa cum nădăjduesc că nu voi mai vedea vreodată. Din clipa aceea ştiam că inima ei era sdrobită pentru totdeauna ; dar nicio tânguire şi niciun murmur nu mai ieşiră de pe buzele ei.

Ţi se sfâşia sufletul văzând-o în curtea închisorii, zi de zi, încercând cu ardoare şi evlavie, prin dragoste şi rugi fierbinţi, să îmblânzească inima crudă a feciorului ei împietrit. Truda i-a fost zadarnică. El rămase posomorît, îndărătnic şi neclintit. Nici măcar preschimbarea neaşteptată a pedepsei în deportare pe patrusprezece ani nu îmblânzi o clipă mohorîta îndârjire a purtării lui.

Dar spiritul de răbdare şi resemnare care o susţinuse pe femeie atâta timp, nu mai putea să lupte cu slăbiciunea trupească şi cu boala. Căzu la pat. Işi târî din patul de suferinţă picioarele şovăelnice pentru a-şi mai vedea odată feciorul, însă puterile o părăsiră şi căzu sleită la pământ.

Atunci crâncena nepăsare şi tembelismul tânărului, fură puse cu adevărat la încercare ; şi plata se abătu grea asupra lui, aproape luându-i minţile. Trecu o zi şi mama lui nu veni ; se scurse altă zi, fără ca ea să vină lângă el ; sosi a treia seară şi tot nu o văzu ; iar peste douăzeci şi patru de ceasuri urma să fie despărţit de ea — poate că pentru totdeauna. O, cum îl năpădiră gândurile demult uitate ale primelor zile, alergând în

sus şi în jos prin curtea îngustă, ca şi cum goana ar fi putut să grăbească sosirea veştilor, şi ce amarnic îl copleşi simţământul de neputinţă şi mâhnire când află adevărul ! Mama, singura rudă pe care o cunoscuse în viaţă, zăcea bolnavă, poate pe moarte, la o milă de locul unde se găsea el ; dacă ar fi fost liber şi neferecat, ar fi ajuns la ea în câteva minute. Se năpusti asupra uşii şi, apucând cu energia disperării, gratiile de fier, le sgâlţâi ; se repezi în peretele gros, vrând parcă să-şi facă drum prin piatră ; dar clădirea trainică îşi bătea joc de sforţările lui neputincioase ; îşi frământă mâinile şi plânse ca un copil.

Dusei fiului întemniţat iertarea şi binecuvântarea mamei ; şi adusei la patul bolnavei făgăduelile lui solemne de căinţă, rugăminţile lui fierbinţi de iertare. Il ascultai cu milă şi compătimire pe vinovatul pocăit care născocea mii de planuri spre a-şi mângâia şi sprijini mama când se va înapoia ; dar ştiam că, multe luni înainte ca el să ajungă la destinaţie, mama lui nu va mai fi pe lume.

Fu dus în timpul nopţii. După câteva săptămâni, sufletul bietei femei îşi luă sborul spre un loc de veşnică fericire şi pace, după cum sper şi cred cu tărie. Oficiai slujba înmormântării lângă rămăşiţele ei. Se odihneşte în micul nostru cimitir. La căpătâiul mormântului ei nu este nicio piatră. Necazurile ei erau cunoscute oamenilor ; virtuţile ei, lui dumnezeu.

Inainte de plecarea ocnaşului, fusese vorba că el va scrie mamei sale de îndată ce va putea să capete încuviinţarea şi că scrisoarea lui îmi va fi adresată mie. Tatăl său nu mai voise cu niciun chip să-l vadă din ceasul arestării ; şi nu se mai sinchisea dacă el trăia sau murise. Trecură mulţi ani fără vreo veste dela el ; şi când mai bine de jumătate din timpul lui de osândă se scurse, fără ca eu să primesc vreo scrisoare, îmi închipuii că era mort, cum, la drept vorbind, aproape nădăjduiam să fie.

Când ajunsese în colonie, Edmunds fusese trimis înlăuntrul ţinutului, la mare depărtare ; şi aşa se explică, poate, dece, deşi expediase multe scrisori, niciuna nu mi-a căzut în mâini. Rămase acolo timp de

patrusprezece ani încheiați. Când mântui osânda, credincios vechii hotărîri și făgăduieli făcute mamei sale, străbătu cu nenumărate greutăți drumul spre Anglia și se înapoie pe jos acasă.

Intr'o seară frumoasă de duminică, din luna August, John Edmunds puse piciorul în satul pe care îl părăsise rușinat și umilit cu șaptesprezece ani înainte. Calea cea mai apropiată trecea prin cimitir. Ii svâcni inima când trecu bariera. Ulmii înalți și bătrâni, prin ramurile cărora soarele în asfințit arunca, ici-colo, peste poteca adumbrită, raze bogate de lumină, îi trezeau amintiri din zilele copilăriei. Se vedea așa cum era atunci, agățându-se de mâna mamei și mergând liniștiți la biserică. Își amintea cum privea fața ei palidă ; și cum ochii ei se umpleau uneori de lacrimi când și-i cobora pe chipul lui, lacrimi fierbinți care cădeau pe fruntea lui când ea se apleca să-l sărute, stârnindu-i și lui plânsul, măcar că pe vremea aceea nu știa cât de amare erau lacrimile ei. Se gândea de câte ori sburdase vesel pe cărarea aceea cu tovarăși de joacă, privind înapoi din când în când pentru a prinde zâmbetul mamei sau pentru a auzi glasul ei blând ; și atunci un văl părea că se ridică de pe mintea lui, cuvinte de dragoste, neîmpărtășite, și povețe neluate în seamă, și făgăduieli uitate, năvăliră în amintire, sguduindu-i inima și făcându-l să sufere cumplit.

Intră în biserică. Slujba de seară se sfârșise și lumea se împrăștiase, dar ușa nu era încă zăvorită. Pașii lui sunau sub bolta joasă, înnăbușiți ; liniștea și evlavia aproape că îl înfiorau. Privi în jur. Nicio schimbare. Biserica i se părea mai mică decât o știa, însă ea cuprindea și acum vechile monumente asupra cărora își ațintise de mii de ori ochii cu o teamă copilărească : micul pupitru cu perna decolorată ; altarul dinaintea căruia repetase de atâtea ori poruncile pe care le cinstise în copilărie și le uitase când ajunsese bărbat. Se apropie de banca veche ; părea rece și părăsită. Perna fusese luată și Biblia lipsea. Poate că mama lui ocupa acum un scaun mai umil, sau poate că ajunsese infirmă și nu mai era în stare să vină singură la biserică. Nu cuteza să meargă cu gândul mai departe. Il cuprinse

o senzaţie de frig ; iar când se înturnă să plece, tremura din toate încheieturile.

Un bătrân intră pe uşă în clipa când el se afla în prag. Edmunds tresări, căci îl cunoştea bine ; îl văzuse deseori săpând morminte în cimitir. Ce va spune despre ocnaşul care se înapoiase ? Bătrânul îşi înălţă ochii către faţa străinului, îi spuse „bună seara" şi se depărtă domol. Il uitase.

Edmunds coborî colina, străbătu satul. Vremea era caldă şi oamenii stăteau în pragul porţilor sau se plimbau în grădiniţele lor, bucurându-se de calmul serii şi de odihna meritată după o zi de muncă. Multe priviri se îndreptară asupra lui, multe ochiri furişe aruncă el spre a se încredinţa dacă îl mai cunoştea cineva sau dacă îl ocolea. Vedea în mai toate casele chipuri străine ; recunoştea pe-alocuri înfăţişarea butucănoasă a vreunui tovarăş de şcoală — copil când îl văzuse ultima oară — înconjurat de-o droaie de copii veseli ; în alte locuri vedea într'un jilţ, dinaintea căsuţei, un bătrân slab şi beteag despre care îşi aducea aminte că fusese cândva un lucrător sdravăn şi inimos ; însă îl uitaseră toţi, astfel că trecu neştiut, mai departe.

Cele din urmă raze blânde ale soarelui care apunea cădeau pe pământ, aruncând o strălucire de jăratec peste snopii aurii de grâu şi prelungind umbrele pomilor, când ajunse în faţa bătrânei case, casa copilăriei, după care inima lui tânjise neînchipuit de tare în anii lungi şi grei ai captivităţii şi ai durerii. Gardul era scund, deşi îşi amintea bine vremea când îi părea un zid foarte înalt ; şi privi pe deasupra, în grădina bătrână. Erau mai multe semănături, şi flori mai vesele decât altădată, dar copacii bătrâni se aflau încă acolo — chiar şi copacul sub care se culcase de nenumărate ori, trudit de sburdatul prin soare, simţind cum îl fura lin somnul dulce al copilăriei fericite. Se auzeau voci în casă. Ascultă, dar ele îi răsunau în ureche, ciudat ; nu le cunoştea. Şi vocile erau voioase; ştia bine că bătrâna şi sărmana lui mamă nu putea să fie veselă când el se afla departe. Uşa se deschise şi răsări un cârd de copilaşi, ţipând şi ţopăind. Părintele, cu un prunc în braţe, se arătă în prag, iar copiii se îmbulzeau

în juru-i, bătând din mânuțe și trăgându-l să intre în jocurile lor sburdalnice. Ocnașul se gândi de câte ori, acolo, se ferise de privirile tatălui său. Își reaminti de câte ori își îngropase, tremurând, capul în așternut, auzind vorbele grele și izbiturile tatălui său, precum și tânguirile mamei ; și cu toate că, depărtându-se, suspina, sguduit până în adâncul sufletului, o ură cumplită, ucigătoare, îi încleșta dinții și pumnii.

Asta era întoarcerea pe care o văzuse prin perspectiva istovitoare a atâtor ani, și pentru care îndurase atâtea suferințe ? Nicio figură care să-l întâmpine cu o vorbă de bun sosit, nici o privire iertătoare, niciun cămin care să-l primească, nicio mână care să-l ajute în satul lui bătrân. Ce însemna singurătatea în pădurile sălbatice, stufoase, unde nu se pomenise vreodată țipenie de om, față de pustiul de-aici !

Își dădu atunci seamă că, pe tărâmul depărtat al robiei și umilinței, își închipuise locul nașterii așa cum îl lăsase — nu cum avea să fie la înapoiere. Realitatea tristă îi îngheță sufletul, și curajul i se năruí. Nu avu tăria să facă cercetări, nici să se înfățișeze singurei ființe care l-ar fi primit, poate, cu blândețe și compătimire. Merse mai departe ; ocolind ca un vinovat șoseaua, intră într'o poiană de care își amintea bine ; și, acoperindu-și fața cu mâinile, se prăvăli în iarbă.

Nu observase că un om stătea lungit pe o bancă învecinată ; veșmintele omului fâșâiră când se întoarse să arunce o privire noului venit. Edmunds înălță capul.

Omul făcu o mișcare fără să se ridice. Trupul îi era gârbovit, chipul sbârcit și galben. După îmbrăcăminte arăta să fie un pensionar al azilului ; avea înfățișarea unui moșneag dar părea așa mai mult din cauza vieții necumpătate și a bolilor, decât din a bătrâneții. Se uită la străin cu asprime și, deși ochii îi erau la început șterși și încețoșați, după ce îl fixă puțin timp, se aprinseră căpătând o expresie nefirească și speriată, gata parcă să iasă din orbite. Edmunds se săltă treptat în genunchi și se uită cu tot mai multă luare-aminte la figura bătrânului. Se priviră unul pe altul în tăcere.

Bătrânul arăta îngrozitor de palid. Tremura și se

clătina pe picioare. Edmunds sări şi el în sus. Bătrânul se trase puţintel înapoi. Edmunds înaintă.

— Vorbeşte-mi, vreau să-ţi aud glasul! spuse ocnaşul cu o voce răguşită, dogită.

— La o parte! strigă bătrânul însoţindu-şi cuvintele de-un blestem groaznic.

Ocnaşul se apropie tot mai mult.

— La o parte! răcni bătrânul.

Cutremurat de furie şi groază, ridică toiagul şi-l lovi pe Edmunds peste faţă.

— Tată!... Ticălosule!... murmură ocnaşul, scrâşnind din dinţi.

Se năpusti plin de furie, îl apucă de gât — dar era tatăl lui; şi mâinile îi căzură fără vlagă în jos.

Bătrânul scoase un strigăt puternic, care răsună peste câmpiile pustii ca urletul unui duh rău. Obrazul i se învineţi, sângele îi ţâşni pe gură şi din nas şi coloră iarba în roşu întunecat; se clătină şi se prăbuşi. Ii plesnise o vână; iar când fiul îl ridică din băltoaca de sânge gros, vâscos, era mort.

In ungherul acela al cimitirului, despre care am amintit — spuse bătrânul gentleman după o tăcere de câteva clipe — odihneşte un om pe care l-am avut în serviciu timp de trei ani după întâmplarea aceasta; şi, dacă un om s'a pocăit, s'a spovedit şi s'a umilit cu adevărat vreodată, acela a fost el. N'a ştiut nimeni înafară de mine, cât a trăit, cine era sau de unde venea: a fost John Edmunds, ocnaşul reîntors.

CAPITOLUL VII

Cum d. Winkle, în loc să tragă în porumbel şi să ucidă cioara, a tras în cioară şi a rănit porumbelul; cum Clubul de cricket din Dingley Dell a jucat cu All Muggleton şi cum cei din All Muggleton s'au ospătat pe cheltuiala celor din Dingley Dell; şi alte subiecte instructive şi interesante.

Obositoarele aventuri ale zilei, sau influenţa somniferă a povestirii pastorului, se răsfrânseseră atât de puternic asupra tendinţelor de dormitare ale d-lui

Pickwick că, în mai puţin de cinci minute după ce fusese condus în dormitorul său confortabil, căzu într'un somn adânc, fără vise, din care nu-l treziră decât razele luminoase ale soarelui dimineţii, ce năvăleau în odaie ca o dojană. D. Pickwick nu era câtuşi de puţin leneş, astfel că sări ca un războinic brav din cort — adică din pat.

— Plăcut, plăcut ţinut, oftă gentlemanul cu încântare deschizând fereastra zăbrelită. Cine ar putea trăi având zi de zi în faţa ochilor casele de cărămizi şi ardezie, după ce a gustat farmecul unei asemenea privelişti ? Cine ar putea să îndure viaţa acolo unde nu se văd alte vaci decât cele de pe vazele căminului ; unde nu aduce nimic a Pan ci doar a pan-tomimă ; unde, în loc de recolta de grâne, e recoltă de pietre ? Cine ar putea suporta să-şi târâie viaţa în locuri ca acelea ? Intreb, cine ar putea să rabde o asemenea viaţă ?

Şi, după ce se ciondăni astfel mai multă vreme cu sine, potrivit întemeiatelor pilde ale înaintaşilor, d. Pickwick îşi scoase capul prin gratiile ferestrei şi se uită în jur.

Dulcea şi bogata mireasmă a căpiţelor de fân urca până la fereastra odăii. Nenumăratele arome din grădiniţa cu flori îmbălsămau aerul ; pajiştea verde-închis lucea sub roua dimineţii, care scânteia pe fiecare frunză clătinată de adierea blândă a vântului ; iar păsările cântau ca şi cum fiecare strop strălucitor ar fi fost pentru ele izvor de inspiraţie. D. Pickwick căzu într'o dulce şi tainică visare.

— Hei ! îl trezi un sunet.

Privi la dreapta, dar nu văzu pe nimeni ; îi rătăciră ochii spre stânga şi străpunseră întinderea ; îşi aţinti privirile spre cer, dar nu dintr'acolo venea strigătul ; în cele din urmă, făcu ce-ar fi făcut din întâia clipă o minte simplă : se uită în grădină şi-l văzu pe d. Wardle.

— Cum vă simţiţi ? rosti d. Wardle năpădit de bucuria ce avea să urmeze. Frumoasă dimineaţă, nu-i aşa ? Mă bucur că vă văd sculat aşa devreme. Grăbiţi-vă, coborîţi şi veniţi afară. V'aştept aici,

D. Pickwick nu se lăsă poftit de două ori. Îi ajunseră zece minute pentru a-şi sfârşi toaleta, după care se găsi alături de bătrânul gentleman.

— Hei ! spuse la rându-i d. Pickwick, văzând că gazda sa era înarmată cu o puşcă şi că mai avea una pregătită pe iarbă. Ce aveţi de gând ?

— Prietenul dumneavoastră şi cu mine, răspunse amfitrionul, mergem înainte de dejun să împuşcăm ciori. E un foarte bun ochitor, nu-i aşa ?

— L-am auzit spunând că e un vânător excelent, replică d. Pickwick, dar nu l-am văzut niciodată ţintind ceva.

— Aş vrea, spuse d. Wardle, să vină odată. Joe ! Joe !

Grăsunul care, datorită influenţei înviorătoare a dimineţii, nu părea adormit mai mult decât cam pe vreo trei sferturi, ieşi din casă.

— Du-te sus şi poftește-l pe domnul ; înştiinţează-l că mă va găsi cu d. Pickwick în pădurea ciorilor. Să-i arăţi drumul ; ai auzit ?

Băiatul plecă să îndeplinească însărcinarea, iar amfitrionul, cu puştile în mâini, ca un alt Robinson Crusoe, arătă drumul.

— Uite locul, glăsui bătrânelul oprindu-se după câteva minute într'o alee de copaci.

Lămurirea era de prisos, căci croncănitul necontenit al ciorilor neştiutoare indica îndeajuns că acolo le era sălaşul.

Bătrânelul puse o puşcă pe pământ, şi o încărcă pe cealaltă.

— Uite-i că au venit, spuse d. Pickwick.

Şi, în timp ce vorbea, se zărea în depărtare silueta d-lui Tupman, a d-lui Snodgrass şi a d-lui Winkle. Nefiind întrutotul sigur pe care anume dintre domni trebuia să-l aducă, grăsunul îi poftise, în marea lui înţelepciune, pe toţi ca să nu facă astfel vreo greşeală.

— Ascultă ! strigă bătrânelul adresându-se d-lui Winkle. Un ţintaş strașnic ca dumneavoastră ar fi trebuit să fie gata demult, chiar şi pentru o treabă atât de neînsemnată.

D. Winkle răspunse printr'un zâmbet silit, şi-şi luă

arma cu aerul pe care s'ar putea presupune că l-ar fi avut o cioară metafiziciană, sbuciumată de presimţirea unei morţi apropiate, groaznice. Era poate amărăciune în zâmbetul lui, dar semăna nespus de mult cu deprimarea.

Bătrânelul dădu din cap ; şi doi băieţaşi sdrenţăroşi, aduşi la locul vânătoarei de tânărul Lambert, prinseră pe dată să se caţăre sprinteni în doi copaci.

— Ce fac băieţii ăştia ? întrebă d. Pickwick deodată.

Simţea oarecare nelinişte ; avea oarecare temeri că, poate, starea nenorocită a agricultorilor, despre care auzise adesea multe lucruri, îi silea pe copilandrii gliei să-şi câştige traiul în chip atât de periculos şi de nesigur, oferindu-se ţintă unor vânători nedibaci.

— Stârnesc numai vânatul, răspunse d. Wardle râzând.

— Pentruce ? întrebă d. Pickwick.

— Cum se zice în popor, sperietori de ciori.

— A, numai atât ?

— Sunteţi satisfăcut ?

— Pe deplin.

— Foarte bine. Incep eu ?

— Dacă vreţi, spuse d. Winkle, bucuros de orice răgaz ce i se oferea.

— In cazul acesta, daţi-vă la o parte. Aşa, acum...

Un băiat ţipă şi scutură o creangă care avea un cuib.

Şase stăncuţe, care se aflau într'o aprigă conversaţie, dădură buzna să întrebe ce s'a întâmplat. Drept răspuns, bătrânelul trase. Căzu o pasăre; celelalte îşi luară sborul.

— Ridic'o, Joe ! spuse bătrânelul.

Un zâmbet lumina figura flăcăului, înaintând. Vedenii nelămurite de ciori fripte pluteau în închipuirea lui aţâţată. Râdea, înapoindu-se cu pasărea ; o cioară grasă, dolofană.

— Acum e rândul domnului Winkle, spuse amfitrionul încărcându-şi iar puşca. Trageţi !

D. Winkle înaintă, puse arma la ochi. D. Pickwick şi prietenii săi se ghemuiră fără voie, ca să scape nevătămaţi la căderea grea a ciorilor, încredinţaţi fiind de efectele plumbului nimicitor descărcat de prietenul lor.

Urmă o pauză solemnă, un strigăt, un fâlfâit de aripi, un ţăcănit uşor.

— Oho ! rosti bătrânelul.

— Nu vrea să meargă ? întrebă d. Pickwick.

— N'a luat foc, spuse d. Winkle care era foarte palid, probabil din pricina desamăgirii.

— Curios, spuse bătrânelul luând puşca. N'am ştiut până acum că vreuna din ele nu ia foc. Nu văd nicio urmă de capsă.

— Doamne sfinte, exclamă d. Winkle, recunosc că am uitat de capsă !

Uşoara scăpare din vedere fu îndreptată. D. Pickwick se tupilă din nou. D. Winkle păşi înainte cu aer hotărît, stăpânit ; d. Tupman se uita de după tulpina unui copac. Copilul strigă ; patru păsări îşi luară sborul. D. Winkle trase. Se auzi un ţipăt ca de om — nu de cioară — prioinuit de-o durere trupească. D. Tupman salvase viaţa multor păsări nevinovate, primind o parte din încărcătură în braţul stâng.

Ar fi cu neputinţă să descriem buimăceala care urmă. Să spunem cum, în primele porniri ale emoţiei, d. Pickwick îl numise „mizerabil" pe d. Winkle. Cum d. Tupman zăcea doborît la pământ ; şi cum d. Winkle, cuprins de groază, îngenunchie alături ; cum d. Tupman, turburat, invocă un oarecare nume feminin de botez, şi apoi deschise, întâi, un ochi, pe urmă altul, pe urmă recăzu pe spate, închizându-i pe amândoi ; toate acestea ne-ar fi tot aşa de greu să le descriem în amănunte, după cum greu ar fi să-l înfăţişăm pe nefericitul personaj rănit, care, după ce-şi veni încet-încet în fire, bandajat cu batiste şi sprijinit de îngrijoraţii săi prieteni, porni încetişor spre casă.

Se apropiau de casă. Doamnele erau în poarta grădinii, aşteptând sosirea lor la dejun. Domnişoara mătuşică se arătă şi ea ; zâmbi şi le făcu semn să se grăbească. Era vădit că nu ştia nimic despre nenorocire. Biata fiinţă ! Sunt clipe când neştiinţa este într'adevăr o fericire.

Se apropiau tot mai mult.

— Dar ce i s'o fi întâmplat bătrânelului acela ? întrebă Isabella Wardle.

Domnişoara mătuşică nu dădu atenţie întrebării, crezând că era vorba de d. Pickwick. In ochii ei, Tracy Tupman era tânăr ; ea vedea anii printr'o sticlă care micşora.

— Nu vă speriaţi ! exclamă amfitrionul, grijuliu să nu-şi neliniştească fiicele.

Micul grup era aşa de înghesuit în jurul d-lui Tupman că nu se putea încă distinge lămurit natura accidentului.

— Nu vă speriaţi ! spuse amfitrionul.

— Dar ce e ? ţipară doamnele.

— S'a întâmplat un mic accident domnului Tupman; atâta tot.

Mătuşica scoase un strigăt ascuţit, izbucni într'un râs nevricos şi căzu pe spate în braţele nepoatelor.

— Stropiţi-o cu apă rece ! porunci bătrânelul.

— Nu ! Nu ! murmură mătuşica. Mă simt acum mai bine. Bella, Emily — un doctor ! E rănit ? E mort ? E... Hahaha !...

Pe domnişoara mătuşică o cuprinse atacul numărul doi al râsului nevricos, presărat de ţipete.

— Liniştiţi-vă, vorbi d. Tupman mişcat aproape până la lacrimi de mărturia simpatiei arătată suferinţelor sale. Dragă, dragă doamnă, calmaţi-vă !

— E glasul lui ! exclamă domnişoara mătuşică.

Şi simptomele puternice ale atacului numărul trei se manifestară îndată.

— Nu vă frământaţi, vă implor, scumpă doamnă, spuse d. Tupman, mângâietor. Sunt foarte uşor rănit, vă asigur.

— Aşa dar, nu sunteţi mort ? îl întrebă năbădăioasa doamnă. O, spuneţi-mi că nu sunteţi mort !

— Rachel, nu fii nebună ! interveni d. Wardle cu ton ceva mai aspru decât s'ar fi potrivit naturii poetice a scenei. Pentruce dracu e nevoie să-ţi spună că nu e mort ?

— Nu, nu, nu sunt, zise d. Tupman ; nu cer alt ajutor decât pe-al dumneavoastră. Lăsaţi-mă să mă reazim de braţul dumneavoastră, adăugă în şoaptă. O, domnişoară Rachel !

Creatura cu nevricale înainta şi-i oferi braţul. Se îndreptară spre sufragerie. D. Tracy Tupman apăsă uşurel mâna ei pe buze şi se lăsă pe-o canapea.

— Te simţi rău ? îl întrebă Rachel îngrijorată.

— Nu, spuse d. Tupman. Nu e nimic. O să-mi fie numaidecât mai bine.

Inchise ochii.

— Doarme ! murmură domnişoara mătuşică. (Organele lui vizuale erau închise de aproape douăzeci de secunde.) Dragă... dragă domnule Tupman.

D. Tupman sări în picioare.

— O, spune-mi din nou cuvintele acestea ! exclamă el.

Domnişoara tresări.

— Vreau să cred că nu le-ai auzit, spuse ea ruşinată.

— O, ba da, le-am auzit ! răspunse d. Tupman ; repetă-le ! Dacă vrei să mă vindec, repetă-le !

— Sst ! îi atrase domnişoara luarea-aminte ; fratele meu !

D. Tracy Tupman îşi reluă poziţia de mai înainte ; d. Wardle intră în cameră însoţit de un doctor.

Braţul fu examinat, rana pansată şi declarată ca fiind foarte uşoară ; spiritele celor de faţă satisfăcute astfel, purceseră la satisfacerea poftei de mâncare ; şi voioşia reveni pe chipurile lor. Numai d. Pickwick era tăcut şi rezervat. Indoiala şi tristeţea se puteau citi pe figura sa. Increderea în d. Winkle, fusese sdruncinată — adânc sdruncinată — de întâmplările din timpul dimineţii.

— Jucaţi cricket ? îl întrebă d. Wardle pe straşnicul ţintaş.

In orice altă împrejurare, d. Winkle ar fi răspuns afirmativ. Işi dădu seama de gingăşia situaţiei sale şi răspunse cu modestie : Nu !

— Dar dumneavoastră, domnule ? întrebă d. Snodgrass.

— Jucam pe-vremuri, răspunse amfitrionul ; însă acum am renunţat. Cotizez la Clubul de aici, măcar că nu mai joc.

— Mi se pare că astăzi are loc marele match, spuse d. Pickwick.

— Da, răspunse amfitrionul ; desigur că v'ar face plăcere să luaţi parte.

— Pentru mine, domnule, răspunse d. Pickwick, e o încântare să văd orice exerciţii cărora te poţi consacra fără pericol, şi în îndeplinirea cărora neputinţa stângacilor nu pune în primejdie viaţa omenească.

D. Pickwick făcu o pauză, şi se uită ţintă la d. Winkle, care stătea abătut sub privirea tăioasă a mentorului său. După câteva minute, marele om îşi întoarse privirile şi adăugă :

— Am avea oare dreptul să-l lăsăm pe prietenul nostru rănit în seama femeilor ?

— Nu m'aţi putea lăsa pe alte mâini mai bune, declară d. Tupman.

— Nici c'ar fi cu putinţă, adăugă d. Snodgrass.

Rămase deci înţeles că d. Tupman va fi lăsat acasă în seama doamnelor ; şi că musafirii ceilalţi vor merge, conduşi de d. Wardle, pe terenul unde urma să se dispute iscusitul joc care scosese Muggletonul din toropeală şi inoculase Dingley Dellului un avânt plin de înflăcărare.

Intrucât drumul de numai două mile trecea pe uliţi umbrite şi pe cărărui singuratice, şi întrucât conversaţia avea ca obiect fermecătoarele peisaje care-i înconjurau de pretutindeni, d. Pickwick aproape că regreta expediţia din pădurea ciorilor, când se pomeni pe strada principală a Muggletonului.

Orice persoană al cărei geniu are o predilecţie pentru topografie ştie perfect de bine că Muggletonul este un oraş al corporaţiilor, cu un primar, cu burghezi şi cu cetăţeni liberi ; şi oricine ar consulta adresele, dela primar la cetăţenii liberi, sau dela cetăţenii liberi la primar, sau dela ambii la corporaţie, sau dela tustrei la Parlament, ar afla atunci ceeace ar fi trebuit să ştie dinainte, şi anume că Muggletonul e un burg vechi, cinstit, îmbinând apărarea zeloasă a principiilor creştinismului cu un ataşament devotat pentru drepturile comerciale ; dovadă este faptul că primarul, corporaţia şi alţi locuitori au prezentat, în diferite epoci, nu mai puţin de o mie patru sute douăzeci petiţii împotriva continuării sclavajului negrilor în străinătate, şi un

număr egal de petiţii împotriva oricărei intervenţii în sistemul fabricilor din ţară ; şaizeci şi opt spre a se permite comercializarea funcţiilor parohiale şi optzeci şi şase spre a se interzice comerţul pe străzi în zile de duminică.

D. Pickwick privea cu un aer de curiozitate împletită cu interes aspectele din juru-i pe strada principală a ilustrului oraş. Era un careu deschis pentru piaţă ; şi, în centru, un han mare, cu o firmă în faţă, reprezentând un obiect foarte obişnuit în artă, dar arareori întâlnit în natură şi anume un leu albastru, cu trei labe îndoite în aer, legănându-se pe marginea unghiei mijlocii a celei de a patra labe. Vedeai în preajma hanului un birou de licitaţii şi de asigurare contra incendiului, magaziile unui negustor de grâne, ale unui negustor de pânză, ale unui şelar, unui rachier, unui băcan, şi o cizmărie — aceasta folosită deasemenea pentru vânzarea de pălării, bonete, articole de îmbrăcăminte, umbrele de bumbac şi cunoştinţe folositoare. Era şi o căsuţă de cărămidă roşie, în faţă cu o curticică pavată, şi pe care oricine o putea recunoaşte ca aparţinând procurorului ; mai era o casă din cărămidă roşie, cu obloane veneţiene ; o placă mare de alamă pe uşă arăta cu litere foarte citeţe că aparţinea doctorului. Câţiva băieţi se îndreptau spre locul de cricket ; doi-trei prăvăliaşi îi priveau din pragul dughenelor arătând, după expresia figurilor, că jinduiau şi ei să meargă într'acolo ; după toate aparenţele, ar fi putut să-şi împlinească pofta fără a pierde prin asta un prea mare număr de muşterii. După ce se opri să facă aceste observaţii pe care şi le va nota într'un moment mai potrivit, d. Pickwick se grăbi să-şi ajungă prietenii care cârmiseră din strada principală şi se aflau acum în raza câmpului de bătaie.

Porţile erau înfipte ; gata întinse erau şi două corturi destinate odihnei şi răcoririi combatanţilor. Jocul nu începuse încă. Doi-trei jucători din Dingley-Dell şi Muggleton se distrau cu aere măreţe, aruncându-şi alene mingea dintr'o mână într'alta ; alţi câţiva domni, purtând ca şi ei pălării de pai, vestă de flanelă, pantaloni albi — costum care îi făcea să semene foarte

mult cu niște cioplitori amatori — se învârteau în preajma corturilor; spre unul din ele își conduse d. Wardle prietenii.

Câteva duzini de „Ce mai faceți?" salutară sosirea bătrânelului; și urmă o ridicare generală de pălării de pai, cu înclinarea vestelor de flanelă, când el își recomandă oaspeții ca pe niște gentlemeni din Londra, foarte nerăbdători să asiste la evenimentul zilei care, nu încăpea îndoială, îi va încânta foarte mult.

— Cred, domnule, că ar fi mai bine să intrați în cort, spuse un foarte corpolent gentleman al cărui corp semăna cu jumătatea unui uriaș balot de flanelă așezat pe două suluri umflate.

— Va fi mult mai plăcut în cort, domnule, stărui alt gentleman corpolent, care aducea tare mult cu a doua jumătate a balotului de flanelă.

— Sunteți prea bun, spuse d. Pickwick.

— Pe aci, rosti primul vorbitor; aci se marchează; e locul cel mai bun de pe tot câmpul.

Și jucătorul de cricket îi conduse, gâfâind din greu, spre cort.

— Joc grozav — straşnic sport — exercițiu frumos — foarte frumos! auzi d. Pickwick intrând.

Și prima ființă pe care ochii săi o întâlniră fu prietenul îmbrăcat în verde din diligența de Rochester; străinul continua să se extazieze, prilejuind marea satisfacție și sufletească înălțare a unui cerc din elita orașului All Muggleton. Ținuta lui era ceva mai îngrijită, și purta cizme; cu neputință să nu-l recunoști, însă.

Străinul își recunoscu numaidecât prietenii: se repezi în întâmpinarea lor și, apucându-l pe d. Pickwick de mână, îl trase cu înflăcărarea-i obișnuită spre un scaun, vorbind întruna, ca și cum toate pregătirile de aci fuseseră făcute sub directa și speciala sa supraveghere.

— Pe aci! Pe aci! Va fi grozav de amuzant — bere cu nemiluita — poloboace — movile de friptură — boi întregi; muștar — căruțe doldora; zi minunată — stați jos — ca la dumneavoastră acasă — încântat că vă văd — foarte încântat.

D. Pickwick se aşează, precum era rugat, iar d-nii Winkle şi Snodgrass se conformară la fel indicaţiilor misteriosului lor prieten. D. Wardle îl privi cu o uimire mută.

— Domnul Wardle, un prieten al meu, spuse d. Pickwick.

— Un prieten al dumneavoastră ? Scumpe domn, ce mai faci ? Prietenul prietenului meu. Dă-mi mâna, domnule !

Şi străinul apucă mâna d-lui Wardle cu toată căldura unei mari şi vechi intimităţi, apoi se retrase vreo doi paşi îndărăt ca pentru a-i cuprinde mai bine cu privirea, figura, ţinuta, pe urmă îi scutură mâna din nou, cu mai multă căldură chiar decât întâia oară.

— Cum aţi venit aci ? întrebă d. Pickwick cu un zâmbet în care bunăvoinţa se lupta cu surpriza.

— Venit ? replică străinul — am tras la *Coroana* — hanul *Coroana* din Muggleton — întâlnit o societate — jiletci de flanelă — pantaloni albi — sandvişuri cu sardele — rinichi la grătar — minunaţi băieţi — admirabili.

D. Pickwick cunoştea îndeajuns sistemul stenografic de vorbire al străinului spre a deduce din rapida şi trunchiata comunicare că, într'un fel sau altul, omul în verde făcuse cunoştinţă cu cei din Muggleton şi că, printr'un procedeu al său, transformase cunoştinţa într'o strânsă prietenie, izbutind să obţină cu uşurinţă o invitaţie. Curiozitatea fiindu-i satisfăcută astfel, îşi puse ochelarii şi se pregăti să urmărească jocul care începea tocmai.

Cei din Muggleton avură prima lovitură ; şi interesul deveni şi mai mare, când d. Dumkins şi d. Podder, doi dintre cei mai renumiţi jucători ai celui mai distins club, se duseră cu racletele în mână, spre porţile respective. D. Luffey, cea mai de seamă podoabă a Dingley Dellului, fu pus în poziţia să-l atace pe temutul Dumkins, iar d. Struggles fu ales să facă acelaş oficiu nebiruitului până atunci, Podder. Mai mulţi jucători, plasaţi să „pândească" în diferite părţi ale terenului, se aşezară în atitudinea cea mai potri-

vită, sprijinindu-şi mâinile pe genunchi şi încovoindu-se foarte mult ca şi cum ar fi vrut să „pună capul la cutie“ pentru vreun începător al jocului de-a capra. Aşa procedează toţi jucătorii clasici şi, în genere, se crede că, în orice altă poziţie, ei n'ar putea să stea cum se cade la pândă.

Arbitrii se aşezară dinapoia porţilor ; numărătorii se pregătiră să marcheze punctele ; se aşternu o tăcere deplină. D. Luffey se retrase câţiva paşi dinapoia porţii indiferentului Podder şi ţinu câteva secunde mingea în faţa ochiului drept. Dumkins aştepta sosirea mingii, cu încredere, cu ochii aţintiţi asupra mişcărilor lui Luffey.

— Atenţie ! strigă deodată aruncătorul.

Mingea sbură din mâna lui, iute şi drept, spre stâlpul din centrul porţii. Prudentul Dumkins era în gardă: mingea căzu în capătul rachetei şi sări departe, peste capetele alergătorilor care se plecaseră în jos, atâta cât s'o lase să sboare peste ei.

— Fuga — fuga — altă minge ! Acum, haide, svârle-o ! Sus cu ea — opreşte-o — alta — nu — da — nu — svârle-o, svârle-o !

Strigătele acestea urmară loviturii, la sfârşitul căreia cei din Muggleton marcaseră două puncte. Nici Podder nu era mai prejos în a dobândi lauri cu care să se acopere pe sine şi Muggletonul. El bloca mingile îndoielnice, le lăsa pe cele rele să treacă, le lua pe cele bune şi le trimitea să sboare în toate părţile terenului. Alergătorii erau înfierbântaţi şi obosiţi ; aruncătorii fură schimbaţi şi aruncară mingile până ce le amorţiră braţele. Dar Dumkins şi Podder rămaseră neînvinşi. Când un domn mai vârstnic se străduia să oprească înaintarea mingii, ea se rostogolea printre picioarele lui sau îi luneca printre degete. Când un domn subţire încerca s'o prindă, ea îl izbea în nas şi sărea în lături, mai năstruşnic, cu-o putere sporită, în vreme ce ochii domnului subţirel se umpleau de lacrimi, iar trupul îi svâcnea de durere. Când era svârlită direct în poartă, Dumkins ajungea acolo mai înainte. Pe scurt, când Dumkins prinse mingea din sbor, şi

Podder termină jocul, Muggleton marcase vreo cincizeci şi patru de puncte, în timp ce tabolul echipei Dingley Dell era alb ca şi obrazul ei. Avantajul era prea mare ca să fie redobândit. Zadarnic impetuosul Luffey şi entuziastul Struggles făcură tot ce iscusinţa şi experienţa le putea sugera pentru a recâştiga terenul pierdut de Dingley Dell în dispută ; zadarnic şi, la începutul reprizei finale, Dingley Dell cedă recunoscând superioritatea biruitoare a celor din Muggleton.

In vremea aceasta, străinul băuse, mâncase şi vorbise, fără întrerupere. La fiecare lovitură izbutită el îşi exprima satisfacţia şi aprobarea faţă de jucători în chipul cel mai binevoitor şi ocrotitor, desigur spre mulţumirea lor, pe când, după fiecare încercare greşită şi după fiecare nereuşită de a opri mingea, îşi vărsa paraponul în capul blestematului individ, apostrofându-l cu epitete de soiul următor : „Ah, nerodul ! Hai tu, molâule ! — Tontule ! — Mişelule !“ şi aşa mai departe — exclamaţii care păreau să-l consacre în opinia celor din jurul său ca pe cel mai excelent şi netăgăduit judecător în arta şi misterele nobilului joc de cricket.

— Straşnică partidă ! Bine jucată — unele lovituri admirabile ! spuse străinul când, la sfârşitul jocului, taberele se îmbulziră în cort.

— Dumneata ai jucat vreodată, domnule ? i se adresă d. Wardle pe care vorbăria lui îl înveselea mult.

— Jucat ? Cred şi eu că da ! De mii de ori — nu aici — în Indiile Occidentale — palpitantă chestie — înfierbântată, foarte înfierbântată.

— De bună seamă că e o ocupaţie caldă într'un atare climat ! observă d. Pickwick.

— Caldă ? Fierbinte ca para focului — frige — mistue. Am jucat odată un match — o singură poartă — prietenul meu colonelul — Sir Thomas Blazo — care face cel mai mare număr de puncte. Câştig la sorţi — prima lovitură — ora şapte dimineaţa — şase indigeni pândeau mingile — i-am dat drumul — m'am ţinut bine — zăpuşeală cumplită — indigenii leşină toţi — sunt luaţi — alţi şase îi înlocuesc — leşină şi

ei — Blazo aruncă mingea — susţinut de doi indigeni — nu-mi puteau veni de hac — a leşinat şi el — a fost dus şi colonelul — n'am vrut să cedez — servitor credincios — Quanko Samba — ultimul om rămas — soarele foarte fierbinte, rachetele fac numai beşici, mingea frigea — cafenie — cinci sute şaptezeci de puncte — aproape că nu mai puteam — Quanko îşi adună ultimele puteri — şi cu asta basta — am făcut o baie — m'am dus la masă.

— Şi ce a devenit domnul, cum îl chiamă ? întrebă un domn bătrân.

— Blazo ?

— Nu, celălalt.

— Quanko Samba ?

— Da, domnule.

— Bietul Quanko — nu şi-a mai venit în fire de atunci, a jucat pentru mine şi şi-a jucat propria piele — a murit, domnule.

Spunând acestea, străinul îşi îngropă faţa într'o stacană cafenie — nu putem afirma precis dacă pentru a-şi ascunde emoţia ori pentru a-i savura conţinutul. Ştim numai că se opri deodată, trase prelung şi adânc aer în piept, şi privi cu nelinişte când doi dintre membrii principali ai clubului din Dingley Dell se apropiară de d. Pickwick spunându-i :

— Vrem, domnule, să luăm parte la o masă modestă la *Leul Albastru*. Nădăjduim să ne întâlnim acolo cu dumneavoastră şi cu prietenii dumneavoastră.

— Firește, spuse d. Wardle, că printre prietenii noştri îl socotim şi pe domnul...

Se uită la străin.

— Jingle, răspunse isteţul personaj acceptând numaidecât propunerea. Jingle — Alfred Jingle, esquire, de Nicăieri. Niciun castel.

— Desigur, îmi va face mare plăcere, încuviinţă d. Pickwick.

— Şi mie la fel ! exclamă d. Alfred Jingle, trecându-şi un braţ pe după al d-lui Pickwick, celălalt pe după al d-lui Wardle, şi şoptind confidenţial la urechea celui dintâi : Ospăţ afurisit de bun ! Rece, dar straşnic ! Am dat o raită prin încăpere azi dimineaţă

— păsări şi plăcinte, şi toate celea — admirabili băieţi — pe deasupra bine crescuţi — foarte bine crescuţi.

Deoarece nu mai era nevoie de punerea la punct a altor pregătiri, societatea se împrăştie în oraş, în grupuri mici de câte doi sau trei ; peste un sfert de oră se aflau cu toţii în marea sală a hanului *Leul Albastru* din Muggleton — d. Dumkins îndeplinind funcţiunea de preşedinte, iar d. Luffey oficiind-o pe aceea de vice.

Se auzea o vorbărie imensă, zornăit de cuţite, furculiţe şi farfurii ; trei chelneri cu capete grăsune alergau de colo până colo, belşugul de bucate se mistuia de pe masă cât ai clipi din ochi ; hazliul domn Jingle se ospăta cât cel puţin şase oameni obişnuiţi. După ce se îndestulă toată lumea, faţa de masă fu ridicată, sticlele, paharele şi desertul fură aduse şi chelnerii se retraseră pentru a „curăţa“ sau, cu alte cuvinte, pentru a-şi însuşi spre folosinţa şi desfătarea lor toate rămăşiţele bune de mâncat şi băut pe care izbutiseră să le pună deoparte.

In mijlocul gălăgiei neîntrerupte a celor care vorbeau şi se înveseleau, stătea foarte calm un omuleţ umflat în pene, cu aerul a toate ştiutor ; privea în juru-i când lâncezeau discuţiile ca şi cum ar fi avut de gând să trântească o vorbă plină de greutate şi, din timp în timp, cu o demnitate de negrăit, tuşea scurt. In cele din urmă, într'o clipă de relativă linişte, omuleţul strigă cu voce puternică, solemnă :

— Domnule Luffey !

Toată lumea păstră o tăcere adâncă, în vreme ce persoana numită răspunse :

— Da, domnule.

— Doresc să vă adresez câteva cuvinte, domnule, dacă rugaţi stăruitor adunarea să-şi umple paharele.

D. Jingle exclamă cu ton protector : „S'auzim, s'auzim !“ ; repetară cuvintele lui şi ceilalţi ; după ce paharele se umplură, vicepreşedintele glăsui plin de gravitate, într'o atitudine de adâncă luare-aminte :

— Domnule Staple, aveţi cuvântul.

— Domnule! spuse omuleţul ridicându-se. Doresc să vă adresez ceeace am de spus, *dumneavoastră* şi nu vrednicului nostru preşedinte, fiindcă vrednicul nostru preşedinte este întrucâtva — pot spune în mare parte — subiectul a ceeace am de spus, sau, pot spune, de... de...

— De demonstrat, sugeră d. Jingle.

— Da, de demonstrat, reluă omuleţul; mulţumesc onorabilului meu prieten, dacă-mi va da voie să-l numesc astfel (patru exclamaţii „s'auzim" şi un „desigur" al domnului Jingle) pentru sugestie. Domnule, eu sunt un cetăţean din Dell, din Dingley Dell. (Aplauze.) Nu pot revendica onoarea de a face parte din populaţia Muggletonului, nici domnule, voi mărturisi sincer, nu râvnesc la această onoare şi vă voi spune dece, domnule (s'auzim); voi fi gata să acord Muggletonului toate acele onoruri şi distincţiuni, pe care cu bună dreptate le poate cere — ele sunt prea numeroase şi prea bine cunoscute pentru a face dovada lor sau a le recapitula. Dar, domnule, în timp ce noi ne reamintim că Muggletonul a dat naştere unui Dumkins şi unui Podder, să nu uităm niciodată că Dingley Dellul se poate făli cu un Luffey şi un Struggles. (Aplauze tumultoase.) Să nu se considere că doresc a defăima meritele gentlemenilor pe care i-am numit în primul rând. Domnule, invidiez cu această ocazie noblеţea sentimentelor lor. (Aplauze.) Oricine mă ascultă, cunoaşte, cred, răspunsul dat împăratului Alexandru de un individ care, ca să folosesc o expresie comună, „huzurea" într'un butoi. Dacă nu eram Diogene, spusese el, aş fi vrut să fiu Alexandru. Mi-i pot închipui pe aceşti domni spunând: „Dacă nu eram Dumkins, aş fi vrut să fiu Luffey; dacă nu eram Podder, aş fi vrut să fiu Struggles". (Entuziasm.) Dar, domnilor din Muggleton, numai în ce priveşte mingea stau oare în frunte compatrioţii dumneavoastră? Nu aţi auzit niciodată de Dumkins şi de energia sa? Nu aţi fost până acum învăţaţi să asociaţi numele de Podder cu bunacuviinţă? (Aplauze îndelungate.) Nu vi s'a întâmplat niciodată,

luptând pentru drepturile dumneavoastră, pentru libertăţile dumneavoastră, pentru privilegiile dumneavoastră, să vă cuprindă măcar o clipă îndoiala şi desnădejdea ? Şi când eraţi, astfel, descurajaţi, numele lui Dumkins nu a aprins din nou în pieptul dumneavoastră focul care se stinsese ; şi oare nu un singur cuvânt al acestui om l-a aprins din nou aşa de luminos de parcă niciodată nu se stinsese ? (Aplauze furtunoase.) Domnilor, vă rog să încununaţi cu o falnică aureolă de aplauze entuziaste numele unite ale lui Dumkins şi Podder !

Aici omuleţul se opri, iar lumea prezentă se deslănţui într'un iureş de strigăte, de izbituri în masă, care dură, cu scurte întreruperi, toată seara. Fură închinate alte toasturi. D. Luffey şi d. Stuggles, d. Pickwick şi d. Jingle deveniră pe rând subiectul unor elogii fără pereche ; şi fiecare, la momentul cuvenit, mulţumi pentru onoarea ce i se făcea.

Entuziaşti cum suntem pentru cauza nobilă, careia ne-am devotat, am încerca o senzaţie de nedescrisă mândrie şi am avea conştiinţa că am făcut ceva pentru a merita nemurirea de care deocamdată suntem lipsiţi, dacă am izbuti să dăm înflăcăraţilor noştri cititori o cât de palidă idee despre aceste cuvântări. Ca deobicei d. Snodgrass luă o sumedenie de note care, fără îndoială, ar fi prezentat cea mai folositoare şi importantă informaţie, dacă elocvenţa arzătoare a cuvintelor sau ameţitoarea influenţă a vinului n'ar fi pricinuit extrema şovăire a mâinii gentlemanului, făcându-i scrisul aproape de neînţeles, şi stilul tot aşa. Graţie unei cercetări stăruitoare, am izbutit să lămurim câteva trăsături având o slabă asemănare cu numele vorbitorilor şi putem distinge deasemenea începutul unui cântec (probabil cântat de d. Jingle) în care cuvintele „punch“, scânteietor“, „rubin“, „luminos“ şi „vin“ sunt repetate la scurte interviale. Ni se pare deasemenea că putem descifra la sfârşitul acestor note câteva litere care ar vrea să spună : „oase frânte“ ; şi apoi cuvintele „frig“, „afară“ confirmă presupunerea ; dar cum orice ipoteze pe care le-am putea construi cu ele ar rămâne simple presupuneri,

nu suntem dispuşi să ne dedăm niciunui fel de speculaţii.

Deaceea, ne vom înapoia la d. Tupman, adăugând doar că, puţine minute înainte de ora douăsprezece noaptea, somităţile reunite din Dingley Dell şi Muggleton au fost auzite cântând cu mare însufleţire şi gravitate frumosul şi pateticul cântec naţional:

Noi ne-om întoarce doar mâine dimineaţă,
Noi ne-om întoarce doar mâine dimineaţă,
Noi ne-om întoarce doar mâine dimineaţă,
Când zorii zilei vor răsări. [1]

CAPITOLUL VIII

Care dovedeşte în chip temeinic că drumul adevăratei iubiri nu e o cale ferată.

Liniştea şi izolarea Dingley Dellului, prezenţa atâtor persoane de sex frumos, bunăvoinţă şi grija ce ele i-o arătau, totul era prielnic creşterii şi desvoltării unor sentimente gingaşe pe care natura le sădise adânc în inima d-lui Tracy Tupman şi care părea sortite acum să se concentreze asupra unui obiect plăcut. Tinerele domnişoare erau drăguţe, manierele lor, îmbietoare, caracterul, fără niciun cusur; însă, în înfăţişarea mătuşii domnişoare era o demnitate, un „nu-mă-atinge" în mers, o măreţie în priviri, însuşiri la care celelalte fiinţe, dată fiind vârsta lor, nu puteau nici măcar să râvnească, şi care o dosebeau de orice altă femeie asupra căreia privirile d-lui Tupman se vor fi oprit vreodată. Desigur că ele erau întrucâtva înrudite prin firea lor, că aveau sufleteşte o anume asemănare, ceva simpatic şi tăinuit în sentimentele lor. Numele ei fu cel dintâi care scăpă de pe buzele d-lui Tupman când zăcea rănit în iarbă; şi râsul ei isteric fu cel dintâi sunet care îi izbi urechea, când fu adus acasă. Dar neliniştea se ivise oare dintr'o sensibilitate prietenoasă şi feminină pe care

[1] Refrenul unui cântec bahic *(n. tr.)*.

în orice caz nu şi-ar fi putut-o stăpâni ; sau fusese zămislită de un simţământ mai arzător şi mai pasionat, pe care numai el, dintre toţi muritorii, îl putea trezi ? Acestea erau îndoielile care chinuiau cugetul d-lui Tupman în vreme ce zăcea lungit pe divan ; acestea erau îndoielile pe care el se hotărî să le rezolve îndată şi pentru totdeauna.

Asfinţise. Isabella şi Emily ieşiseră la plimbare cu d. Trundle ; bătrâna doamnă surdă adormise în jilţ ; grăsunul sforăia tărăgănat şi monoton la bucătărie ; servitoarele vesele tălălăiau în faţa uşii de serviciu, bucurându-se de farmecul serii şi de hârjoana cu blândele animale din bătătura fermei ; aci stătea şi perechea care ne interesează pe noi, nestingherită de nimeni, nesinchisindu-se de cei din jur, doar ea cu visurile ei. Stătea ca o pereche de mănuşi de piele păturite cu grijă şi bine strânse una într'alta.

— Am uitat florile mele, spuse domnişoara mătuşică.

— Stropeşte-le acum, replică d. Tupman cu accent convingător.

— Ai să răceşti în răcoarea serii, stărui plină de căldură d-ra Rachel.

— Nu, nu, exclamă d. Tupman, ridicându-se ; îmi va face bine. Lasă-mă să te însoţesc !

Domnişoara se opri să potrivească eşarfa în care era aşezat braţul stâng al tinerelului şi, apucându-l de braţul drept, îl duse în grădină.

La capătul mai depărtat al grădinii se vedea o boltă de caprifoi, iasomie şi plante agăţătoare — unul din acele locuri plăcute şi retrase, pe care oamenii buni le ridică pentru mulţumirea păianjenilor.

Domnişoara mătuşică luă o stropitoare mare, aflată într'un colţ, şi se pregătea să iasă de sub boschet. D. Tupman o reţinu şi o trase pe-un scaun lângă el.

— Domnişoară Wardle, îi spuse.

Domnişoara mătuşică tremura, astfel că pietricelele care, întâmplător, ajunseseră în stropitoare, zăngăneau ca o jucărioară de copil.

— Domnişoară Wardle, spuse d. Tupman, eşti un înger.

— Domnule Tupman ! exclamă Rachel înroşindu-se ca stropitoarea pe care o ţinea.

— Da, urmă înflăcăratul pickwickian, o ştiu prea bine.

— Se spune că toate femeile sunt îngeri, murmură cu ton sglobiu Rachel.

— Dar ce-ai putea să fii ? Cu ce aş putea să te-asemăn, fără să greşesc ? replică d. Tupman. Unde s'a mai văzut o femeie care să fie ca dumneata ? Unde aş putea nădăjdui să găsesc o atât de rară îmbinare de superioritate şi frumuseţe ? Unde aş mai putea s'o caut... Oh !

D. Tupman se opri şi strânse mâna care ţinea mânerul fericitei stropitori.

Domnişoara întoarse capul într'o parte.

— Bărbaţii sunt atât de amăgitori... şopti ea.

— Aşa e, aşa e ! exclamă d. Tupman ; însă nu toţi bărbaţii. Există cel puţin o făptură care nu poate să se schimbe niciodată, o făptură care ar fi încântată să-şi închine toată viaţa pe altarul fericirii dumitale, care trăieşte numai de dragul ochilor dumitale, care nu respiră decât prin zâmbetul dumitale, care îndură numai pentru dumneata povara grea a vieţii.

— S'ar putea găsi oare o asemenea fiinţă ? întrebă domnişoara.

— Da, s'a şi găsit ! o întrerupse înflăcăratul domn Tupman. S'a găsit ! e aici, domnişoară Wardle !

Şi, mai înainte ca ea să-i poată ghici intenţiile, d. Tupman căzu în genunchi la picioarele ei.

— Domnule Tupman, ridică-te ! spuse Rachel.

— Niciodată ! îi răspunse el curajos. O, Rachel !

Apucă mâna ei nemişcată şi, când o apăsă pe buze, stropitoarea căzu.

— O, Rachel, spune-mi că mă iubeşti !

— Domnule Tupman, zise domnişoara mătuşică întorcând capul, mi-e greu să pronunţ cuvintele acestea ; dar... nu-mi eşti cu totul indiferent.

De îndată ce auzi această mărturisire, d. Tupman lăsă drum liber simţămintelor sale înflăcărate şi făcu şi ceeace după câte ştim (căci noi suntem prea puţin familiarizaţi cu astfel de lucruri) oamenii fac totdeauna

în atari împrejurări. Sări în picioare şi, aruncându-şi braţele în jurul gâtului mătuşichii, îi acoperi buzele cu sărutări numeroase ; după ce arătă cuvenita împotrivire, ea le primi cu atâta supunere că nu s'ar putea spune câte i-ar mai fi dăruit d. Tupman, dacă domnişoara mătuşică nu ar fi tresărit deodată, fără a se preface câtuşi de puţin, şi nu ar fi strigat cu înfricoşare în glas :

— Domnule Tupman, ne-a văzut cineva ! Suntem descoperiţi !

D. Tupman privi în juru-i. Grăsunul stătea absolut nemişcat, fixând boschetul cu ochii lui mari şi rotunzi, dar cu o figură aşa de lipsită de expresie încât cel mai dibaci fizionomist n'ar fi putut descoperi uimirea, curiozitatea, sau orice altă pasiune cunoscută care sbuciumă inima omenească. D. Tupman se uită ţintă la grăsun, şi grăsunul îl aţinti pe el ; şi, cu cât d. Tupman privea mai mult înfăţişarea complet ştearsă a grăsunului, cu atâta devenea mai încredinţat că grăsunul, sau nu ştia sau nu înţelesese nimic din ce se petrecuse mai înainte. Stăpânit de această impresie, spuse cu tărie :

— Ce cauţi aici, domnule ?

— Masa e gata, domnule, răspunse grăsunul fără întârziere.

— Ai sosit chiar acum, domnule ? îl întrebă d. Tupman aruncându-i o privire sfredelitoare.

— Chiar acum, răspunse dolofanul.

D. Tupman îl privi din nou cu multă asprime ; dar celălalt nici nu clipi din ochi ; şi pe chipul lui nu se arătă nicio încreţitură.

D. Tupman luă braţul mătuşichii şi se îndreptă spre casă ; grăsunul îi urmă.

— Nu ştie nimic, şopti el.

— Nimic, spuse domnişoara mătuşică.

Auziră dinapoia lor un fel de chicotit. D. Tupman se întoarse repede. Nu ; nu putuse chicoti dolofanul ; nu se deslușea pe figura lui nici cea mai mică rază de veselie, nimic altceva decât un aer de lăcomie.

— Desigur c'a dormit sdravăn, şuşoti d. Tupman.

— Nici nu mă îndoiesc, răspunse domnişoara mătuşică.

Şi se porniră amândoi să râdă cu poftă.

D. Tupman se înşela. Odată în viaţa sa grăsunul nu adormise sdravăn. Fusese treaz deabinelea şi văzuse tot ce se petrecuse.

Masa decurse fără ca cineva să se străduiască a însufleţi conversaţia. Bătrâna doamnă plecase la culcare; Isabella Wardle se devotase exclusiv d-lui Trudle; atenţiile mătuşichii erau rezervate d-lui Tupman; iar gândurile Emilyei păreau să rătăcească departe; poate că-l însoţeau pe d. Snodgrass care lipsea.

Bătură orele unsprezece, douăsprezece, unu, şi domnii absenţi nu mai soseau. Pe toate figurile se citea consternarea. Nu cumva căzuseră într'o capcană şi fuseseră jefuiţi? Nu era oare cazul să fie trimişi oameni cu felinare în toate direcţiile pe unde se putea presupune că ar fi apucat spre casă? Atenţiune! Uite-i. De ce-aţi zăbovit atâta? Se aude şi-un glas străin! Al cui o fi? Cei de faţă se îmbulziră în bucătărie unde hoinarii se aciuaseră; şi se lămuriră pe dată.

Cu mâinile în buzunare şi cu pălăria trasă complet pe ochiul stâng, d. Pickwick stătea rezemat de bufet, clătinându-şi capul dela dreapta la stânga şi împrăştiind întruna, fără vreun motiv temeinic sau pretext, cele mai blânde şi mai binevoitoare surâsuri; bătrânul Wardle, al cărui chip era tare învăpăiat, strângea mâna unui domn străin, bolborosind mărturisiri de prietenie veşnică; d. Winkle, sprijinindu-se de orologiul care se întorcea odată la opt zile, dorea cu glas stins să se aleagă praful din oricare dintre membrii familiei ce-i va spune că ar fi bine să meargă la culcare; iar d. Snodgrass se prăbuşise pe-un scaun, având întipărită pe chip expresia celei mai decăzute şi desnădăjduite păcătoşenii pe care mintea omenească şi-ar putea-o imagina.

— S'a întâmplat ceva? întrebară cele trei doamne.

— Nu-i nimic, răspunse d. Pickwick. S-suntem... t-teferi. Ascultă, Wardle, s-suntem t-teferi, nu e aşa?

— Oar-recum, replică amfitrionul vesel. D-da, dragele mele, ăsta-i p-prietenul meu, domnul Jingle, p-prie-

tenul domnului Pickwick; d-domnul Jingle a venit p-pentru o s-scurtă vizită.

— Domnule, i s'a întâmplat ceva domnului Snodgrass? întrebă Emily foarte neliniştită.

— Nimic, doamnă, răspunse străinul. Ospăţul la cricket; straşnică societate; cântece admirabile; Porto vechi; vin de Bordeaux bun; foarte bun. Vinul, doamnă, vinul.

— Nu era vinul, gângăvi d. Snodgrass cu o voce dogită. Era somonul. (Intr'un fel sau altul, niciodată în astfel de împrejurări nu e vinul.)

— N'ar fi mai bine, doamnă, ca domnii să meargă la culcare? întrebă Emma. Ar putea să-i urce doi argaţi.

— Nu vreau să merg la culcare! spuse cu tărie d. Winkle.

— Nu există argat care să mă ducă pe mine! spuse cutezător d. Pickwick şi continuă să surâdă ca mai înainte.

— Uraa! îngăimă stins d. Winkle.

— Uraa! repetă d. Pickwick, luându-şi pălăria, izbind-o de podea, şi svârlind ca un smintit ochelarii în mijlocul bucătăriei.

Isprava sa hazlie îl făcu să râdă cu hohotiri puternice.

— Să-mi ad-ducă altă sticlă! strigă d. Winkle, începând pe un ton foarte tare şi sfârşind pe-un ton foarte scăzut.

Capul îi căzu în piept; bombănind hotărîrea neînduplecată de a nu se duce la culcare şi regretul sângeros că în dimineaţa aceea nu-l „dăduse gata pe bătrânul Tupman", adormi buştean. In starea aceasta îl purtară în odaia lui doi vlăjgani tineri, sub supravegherea personală a grăsunului în a cărui grijă, puţin mai târziu, d. Snodgrass îşi încredinţa propria sa persoană. D. Pickwick acceptă braţul d-lui Tupman, şi dispăru liniştit, zâmbind mai mult decât oricând; şi d. Wardle, după ce îşi luă dela întreaga sa familie un rămas bun atât de călduros, de parcă ar fi fost condamnat la o execuţie imediată, acordă d-lui Trundle onoarea de a-l

ajuta să urce treptele, silindu-se zadarnic să păstreze un aer foarte solemn şi demn.

— Ce scenă scandaloasă! spuse domnişoara mătuşică.

— Desgustătoare! exclamară cele două domnişoare.

— Ingrozitoare — îngrozitoare! spuse Jingle cu o mină foarte gravă ; el o luase înaintea tuturor tovarăşilor săi cu cel puţin o sticlă şi jumătate. Oribil spectacol ; foarte oribil!

— Simpatic om! şopti domnişoara mătuşică d-lui Tupman.

— Şi pe deasupra chipeş, murmură Emily Wardle.

— O, desigur! observă domnişoara mătuşică.

D. Tupman îşi aminti de văduvioara din Rochester ; şi se simţi turburat. Jumătatea de oră de conversaţie care urmă, nu fu în stare să-i liniştească sbuciumul. Musafirul cel nou era foarte vorbăreţ şi numărul anecdotelor sale putea fi întrecut doar de marea sa politeţă. D. Tupman simţi că, pe măsură ce popularitatea lui Jingle creştea, el, (Tupman) se pierdea tot mai mult în umbră. Râsul îi era silit, voioşia prefăcută ; şi când, la urmă, îşi băgă între perne tâmplele care-l dureau, se gândi cu o voluptate deosebită la satisfacţia ce ar fi putut să aibă înnăbuşind în momentul acela capul lui Jingle între pătură şi saltea.

Neobositul străin se sculă a doua zi devreme şi, deşi tovarăşii săi întârziau în pat, covârşiţi de desfrânările nopţii, el se strădui cu mare succes să înveselească dejunul. Sforţările lui fură aşa de norocoase că însăşi bătrâna doamnă surdă ceru să i se repete, prin cornetul ei, două sau trei dintre cele mai bune glume ale lui Jingle, şi avu chiar bunăvoinţa de a face mătuşichii observaţia că „el" (adică Jingle) era un „ştrengar împiedicat" — părere pe care toate rudele care se aflau atunci de faţă o împărtăşeau pe deplin.

In dimineţile frumoase de vară, bătrâna doamnă obişnuia să meargă chiar sub boschetul unde d. Tupman se dăduse de gol ; se ducea acolo în felul următor : mai întâi, grăsunul lua de pe un cuier dela uşa dormitorului bătrânei doamne o bonetă strâmtă, neagră de satin, un şal călduros de bumbac şi un baston gros

cu mâner mare; potrivindu-şi bine boneta şi şalul, bătrâna doamnă se sprijinea cu o mână în baston, cu alta de umărul grăsunului, şi mergea încetişor spre boschet, unde grăsunul o lăsa, timp de o jumătate de oră, să se bucure de prospeţimea aerului, după care se înapoia şi o însoţea iarăşi spre casă.

Bătrâna doamnă era foarte precisă, şi ţinea la tabieturile ei; şi cum, de trei veri la rând, ceremonia se îndeplinea fără cea mai uşoară abatere dela regulile stabilite, nu mică fu, în dimineaţa cu pricina, mirarea ei văzând că grăsunul, în loc să se depărteze de boschet, da târcoale, privea atent în juru-i şi se întoarse spre ea, tiptil, cu aerul cel mai misterios.

Bătrâna doamnă era fricoasă — aşa sunt cele mai multe doamne bătrâne — şi prima ei impresie fu aceea că grăsunul urzea cine ştie ce nelegiuire, ca să pună mâna pe puţinii bani pe care îi avea la dânsa. Ar fi vrut să ţipe după ajutor, dar vârsta şi infirmitatea o lipsiseră demult de puterea de a striga; deaceea îi urmărea mişcările cu o senzaţie de groază profundă care nu scăzu câtuşi de puţin când el veni întins şi-i strigă în ureche cu o voce agitată care ei îi păru ameninţătoare:

— Doamnă!

Dar întâmplarea făcu atunci ca d. Jingle să se plimbe prin grădină, chiar în preajma boschetului. Auzi şi el strigătul: „Doamnă", şi se opri să asculte. Trei motive îl îndemnau să procedeze astfel. Primul, nu avea nicio treabă, şi era curios; al doilea, nu avea niciun fel de scrupul; al treilea şi ultimul, îl tăinuiau tufele înflorite, încât nu putea să-l vadă cineva. Stătu locului, deci, şi trase cu urechea.

— Doamnă! strigă grăsunul.

— Ei, ce e Joe? întrebă bătrâna doamnă, tremurând ca varga. Nici vorbă, Joe, că am fost totdeauna o stăpână bună cu tine. Ne-am purtat totdeauna foarte bine cu tine. N'ai avut niciodată prea multă treabă de făcut; şi totdeauna ai căpătat mâncare îndeajuns.

Ultimele cuvinte erau un apel la simţămintele cele mai gingaşe ale grăsunului care părea mişcat când răspunse tare:

— Căpătat.

— Atunci, ce vrei să faci? îl întrebă bătrâna doamnă, recăpătând curaj.

— Vreau să vi se facă părul măciucă! îi răspunse flăcăul.

Modul acesta de-a arăta cuiva recunoştinţă părea cât se poate de crud; şi deoarece batrâna doamnă nu prea înţelegea bine cum va dobândi el rezultatul pe care-l urmărea, groaza o cuprinse din nou.

— Ce credeţi c'am văzut taman sub boschetul ăsta, aseară? o întrebă flăcăul.

— Doamne fereşte, ce?! exclamă bătrâna doamnă, înfricoşată de aerul solemn al flăcăului dolofan.

— Pe domnul ăl străin, ăl cu braţul lovit, pupând-o de zor şi strângând-o în braţe...

— Pe cine, Joe? Pe vreo servitoare, nădăjduesc.

— Mai rău decât aşa! răcni flăcăul în urechea bătrânei doamne.

— Nu cumva pe vreuna din nepoatele mele?

— Mai rău decât aşa!

— Mai rău decât aşa, Joe? spuse bătrâna doamnă care socotise că eventualitatea din urmă ar fi fost cea mai mare dintre blestemăţiile omeneşti. Cine era, Joe? Vreau neapărat să ştiu.

Grăsunul privi iscoditor în juru-i şi, după ce mântui cercetarea, strigă în urechea bătrânei doamne:

— Pe miss Rachel!

— Ce?! exclamă cu voce ascuţită bătrâna doamnă. Vorbeşte mai tare!

— Pe miss Rachel! urlă băiatul.

— Pe fiica mea?

Grăsunul dădea mereu din cap, în semn de încuviinţare, şi, din cauza mişcărilor pe care le făcea, obrajii lui dolofani tremurau ca piftia.

— Şi ea l-a lăsat?! exclamă bătrâna doamnă.

Un rânjet se furişă pe faţa dolofanului când spuse:

— Am văzut-o cum l-a pupat şi ea.

Dacă, din ascunzătoarea sa, d. Jingle ar fi putut să vadă expresia pe care o căpătase chipul bătrânei doamne la auzul acestei veşti, poate că un hohot năpraznic de râs i-ar fi trădat prezenţa lângă umbrar.

El asculta cu luare-aminte. Îi ajungeau la ureche frânturi de fraze furioase: „Fără îngăduinţa mea!“ — „La vârsta ei!“ — „Nefericită bătrână ce sunt!“ — „Putea să aştepte până muream!“ şi aşa mai departe; pe urmă, auzi pietrişul scrâşnind sub tălpile grăsunului care se depărta lăsând-o pe bătrâna doamnă singură.

A fost o potrivire deosebită poate, dar fapt e că, la cinci minute după ce sosise aseară la conac, d. Jingle îşi propusese să asedieze fără întârziere inima bătrânei domnişoare. El avea un spirit de observaţie destul de ascuţit, ca să bage de seamă că gesturile lui degajate nu displăceau deloc frumosului obiect al atacurilor sale şi avea mai mult decât bănuiala că ea poseda bunul cel mai necesar, adică o mică independenţă materială. Necesitatea categorică de a-l sili pe rival să-şi ia într'un fel sau altul tălpăşiţa, îl fulgeră subit, astfel că se hotărî fără întârziere la anume măsuri în această privinţă. Fielding ne spune că bărbatul e foc, femeia câlţi, şi că prinţul întunericului îl aprinde. D. Jingle ştia că tinerii sunt pentru mătuşile domnişoare asemenea fitilului pentru praful de puşcă; şi îşi propusese să încerce de îndată efectul unei explozii.

Năpădit de gânduri în legătură cu această importantă hotărîre, se strecură din tainiţa sa şi, ocrotit de tufişurile amintite, se apropie de casă. Norocul părea dispus să-i înlesnească planurile. D. Tupman şi ceilalţi domni părăseau grădina printr'o poartă lăturalnică, în clipa când el se-apropie; ştia că tinerele domnişoare ieşiseră împreună, curând după dejun. Terenul era liber.

Uşa salonului era întredeschisă. Furişă o privire înăuntru. Domnişoara mătuşică împletea. El tuşi; ea ridică ochii şi zâmbi. In felul de a fi al d-lui Jingle şovăiala n'avea ce căuta. Duse tainic degetul la buze, păşi în încăpere şi închise uşa.

— Miss Wardle, spuse d. Jingle cu o seriozitate prefăcută, iertaţi-mi amestecul; cunoştinţă scurtă; nu e timp de ceremonie; totul descoperit.

— Domnule! zise domnişoara mătuşică întrucâtva

uimită de neașteptata apariție și întrucâtva îndoindu-se că d. Jingle era în toate mințile.

— Tăcere ! spuse d. Jingle cu un șoptit teatral. Băiatul rotofei — mutra ca o găluscă — ochi rotunzi — ticălos !

Clătină din cap cu înțeles, în timp ce domnișoara mătușică tremura de neliniște.

— Imi închipui că vă gândiți la Joseph, domnule, spuse domnișoara făcând sforțarea de a părea calmă.

— Da, doamnă — afurisit Joe ăsta — câine trădător, Joe ! — a spus bătrânei doamne — bătrâna doamnă furioasă — înverșunată — turbează — umbrar — Tupman — sărutări și îmbrățișări — multe — oh, doamnă, oh !

— Domnule Jingle, strigă domnișoara mătușică, dacă ați venit aci, domnule, să mă insultați...

— Câtuși de puțin — nicidecum, spuse neturburatul domn Jingle — auzit întâmplător istoria — venit să vă apăr de pericol — ofer serviciile mele — preîntâmpin tărăboiul. Nu-i nimic — socotiți asta o insultă — părăsesc camera...

Și se răsuci pe călcâie ca pentru a înfăptui amenințarea.

— Ce mă fac ? ! exclamă biata fată izbucnind în lacrimi. Fratele meu va fi furios !

— Firește că va fi, spuse d. Jingle făcând o pauză, scandalizat.

— O, domnule Jingle, ce să-i spun ? ! exclamă domnișoara mătușică după alt potop de lacrimi disperate.

— Spuneți că a visat, replică d. Jingle rece.

O rază de mângâiere lumină mintea mătușichii auzindu-i sugestia. D. Jingle o observă și merse mai departe, folosind prilejul :

— Eh ! Eh ! nimic mai ușor — un mișel — femeie drăguță — băiatul rotofei biciuit — dumneavoastră veți fi crezută — afacerea terminată — totul în ordine.

Fie că probabilitatea de a scăpa de urmările buclucașei descoperiri încânta sentimentele mătușichii, fie că auzindu-se numită „femeie drăguță" își simțea îndulcită amărăciunea supărării, ea roși ușor și îndreptă spre d. Jingle privirea-i recunoscătoare.

Fățarnicul domn oftă adânc, își aținti câteva minut ochii asupra chipului mătușichii, o privi melodramatic și numaidecât îi întoarse în altă parte.

— Păreți nefericit, domnule Jingle, rosti domnișoar cu glas tânguitor. Imi dați voie să-mi exprim recunoș tința pentru binevoitoarea dumneavoastră intervenți întrebându-vă care e cauza supărărilor ce aveți spre căuta, dacă e cu putință, să le alin ?

— Oh ! exclamă d. Jingle tresărind din nou. Să l alinați — să alinați nefericirea mea, în timp ce iubire dumneavoastră e acordată unui om nepăsător, ingra — care chiar acum se gândește la un plan de a captiv nepoata ființei care... Dar nu : îmi e prieten ; și n vreau să-i desvălui viciile. Domnișoară Wardle ! Adio

După acest discurs, cel mai închegat din câte rostis vreodată, d. Jingle își apăsă pe ochi rămășița de batist despre care am mai vorbit și se îndreptă spre ușă.

— Stați, domnule Jingle, spuse cu tărie domnișoar mătușică. Ați făcut aluzie la d. Tupman. Explicați-vă

— Niciodată ! exclamă Jingle cu aer profesiona (adică teatral). Niciodată !

Și, ca să arate că nu voia să fie întrebat mai mult trase un scaun chiar lângă acela al mătușichii și s așeză.

— Domnule Jingle, spuse mătușica, vă rog fierbinte vă implor, dacă există vreun mister groaznic în legă tură cu d. Tupman, destăinuiți-l.

— Aș putea, glăsui d. Jingle ațintindu-și ochii p chipul mătușichii, aș putea să văd — fermecătoar ființă — jertfită pe altar — nemiloasă sgârcenie Păru că mai luptă câteva secunde cu tot felul de emoți care nu se împăcau între ele, și apoi spuse cu voc înceată și profundă : Tupman vrea numai banii dum neavoastră.

— Mizerabilul ! exclamă ea cu o indignare energică (Bănuelile d-lui Jingle erau întemeiate. Ea *avea* bani.)

— Mai mult decât atât, spuse Jingle, iubește pe alta

— Pe alta ? strigă fata. Pe cine ?

— Fetișcană — ochi negri — nepoata Emily.

Urmă o pauză.

Dacă exista în lumea largă o fiinţă împotriva căreia domnişoara mătuşică ar fi putut să simtă o gelozie ucigătoare, adânc înrădăcinată, aceasta era tocmai nepoata sa Emily. Sângele îi năpădi faţa şi gâtul ; svâcni din cap în tăcere, cu aer de nespus dispreţ. In cele din urmă, muşcându-şi buzele subţiri şi avântându-şi pieptul, zise :

— Nu se poate. Nu vreau să cred.
— Pândiţi-l, spuse Jingle.
— Am s'o fac ! rosti mătuşica.
— Urmăriţi-i privirile.
— Am s'o fac !
— Şuşotirile lui.
— Am s'o fac !
— Se va aşeza la masă lângă ea.
— Să se aşeze !
— Ii va face ochi dulci.
— Să-i facă !
— Ii va da toată atenţia.
— Să-i dea !
— Şi nu se va uita la dumneavoastră.
— Să nu se uite *la mine ?* strigă domnişoara mătuşică, el să nu se uite *la mine ?* Va fi în stare să facă asta ?

Şi tremura de furie şi desnădejde.

— Vreţi să vă convingeţi singură ? întrebă Jingle.
— Vreau.
— Veţi da dovadă de caracter ?
— Voi da !
— Nu-l veţi mai lua apoi ?
— Niciodată !
— Veţi alege pe altul ?
— Da.
— Aşa să faceţi !

D. Jingle căzu în genunchi şi rămase astfel cinci minute ; când se ridică, era iubitul acceptat al mătuşichii cu condiţia ca infidelitatea d-lui Tupman să fie dovedită.

Sarcina de a produce dovezi căzu asupra d-lui Alfred Jingle şi el le învederă chiar în aceeaşi zi, la cină. Domnişoara mătuşică abia putea să-şi creadă ochilor.

D. Tracy Tupman luase loc lângă Emily, aruncându-i ochiade, şoptind, zâmbind, în rivalitate cu d. Snodgrass. Niciun cuvânt, nicio privire, niciun semn nu dărui aceleia care, cu o seară înainte, fusese mândria inimii lui.

„Afurisitul de Joe, gândi bătrânul domn Wardle. Auzise din gura mamei lui povestea. Afurisit băiat! Nici vorbă că dormea. Totul e o simplă închipuire."

„Trădătorul! gândi domnişoara mătuşică. Scumpul domn Jingle nu m'a înşelat. Oh, cum îl urăsc, mizerabilul!"

Conversaţia următoare poate sluji cititorilor noştri ca explicaţie a acestei schimbări, aparent inexplicabilă, în purtarea d-lui Tracy Tupman.

Era seara ; scena se petrecea în grădină. Două persoane mergeau pe-o alee lăturalnică ; una, cam scundă şi grasă, cealaltă cam înaltă şi pirpirie. Erau d. Tupman şi d. Jingle. Persoana grasă începu dialogul.

— Cum am procedat ? întrebă.

— Splendid ! Straşnic ! Nici n'aţi fi putut juca mai bine. Trebue să repetaţi mâine, în fiecare seară, până la noi ordine.

— Rachel mai doreşte ?

— Fireşte — nu-i e pe.plac — dar trebue făcut — spulberate bănuelile — speriată de fratele ei — spune că nu-i poate ajuta nimic — doar câteva zile încă ; bătrânii amăgiţi — ea va încununa fericirea dumneavoastră.

— Nu aveţi să-mi comunicaţi nimic din partea ei ?

— Iubire — cea mai mare iubire — cele mai frumoase salutări — afecţiune nesdruncinată. Pot să-i spun ceva din partea dumneavoastră ?

— Dragul meu prieten, răspunse încrezător d. Tupman strângând călduros mâna „prietenului" său, spuneţi-i ce greu îmi este să mă prefac, spuneţi-i tot ce se poate spune plăcut ; dar mai adăugaţi că-mi dau seama foarte bine de necesitatea sugestiei pe care mi-a făcut-o prin dumneavoastră, azi dimineaţă. Spuneţi-i că aplaud înţelepciunea ei şi că-i admir discreţia.

— Îi voi spune. Mai aveţi ceva ?

— Nimic ; adăugaţi doar că tânjesc arzător cu gândul la vremea când o voi putea numi a mea, când orice prefăcătorie va deveni de prisos.

— Desigur, desigur. Mai e ceva ?

— O, prietene ! spuse bietul domn Tupman apucând din nou mâna tovarăşului său, primiţi mulţumirile mele cele mai calde pentru bunătatea dumneavoastră desinteresată şi iertaţi-mă dacă, măcar în gând, v'am făcut cândva nedreptatea de a presupune că aţi putea să-mi staţi în cale. Dragă prietene, am să vă pot răsplăti vreodată ?

— Nu vorbiţi despre asta, replică d. Jingle. Se întrerupse brusc, ca şi cum şi-ar fi amintit deodată de ceva, şi spuse : Ascultaţi — nu vă prisosesc cumva zece lire sterline ? — chestiune foarte specială — vi le înapoiez peste trei zile.

— Cred că vă pot servi, răspunse d. Tupman, plin de însufleţire. Peste trei zile, ziceţi ?

— Numai trei zile — totul aranjat atunci — nu mai sunt dificultăţi.

D. Tupman numără monedele în palma tovarăşului său care le strecură în buzunar, piesă cu piesă, în timp ce se îndreptau spre casă.

— Fiţi cu băgare de seamă, spuse d. Jingle ; nicio privire.

— Nici măcar o ochire, rosti d. Tupman.

— Nici măcar o silabă.

— Nicio şoaptă.

— Toate atenţiile pentru nepoată — mai degrabă brutal decât altfel faţă de mătuşă — singurul mijloc de a-i înşela pe bătrâni.

— O să am grijă, spuse cu glas tare d. Tupman.

„Şi eu o să am grijă", îşi spuse d. Jingle în gând ; şi intrară în casă.

Scena de după amiază se repetă în seara aceea, şi la rând în cele trei după amiezi şi seri care urmară. In a patra zi gazda era foarte bine dispusă convingându-se că insinuările împotriva d-lui Tupman nu aveau niciun temei. La fel era şi d. Tupman, căci d. Jingle îi spusese că afacerea se va hotărî în curând. La fel era şi d. Pickwick, căci rareori el era altfel. Nu tot astfel

era d. Snodgrass care devenise gelos pe d. Tupman Foarte bine dispusă era bătrâna doamnă care câşti gase la whist. La fel erau d. Jingle şi miss Wardl pentru motive destul de importante în istoria aceast plină de peripeţii ce vor fi povestite în alt capitol.

CAPITOLUL IX

O descoperire şi-o urmărire.

Cina era servită, scaunele fuseseră trase în juru mesei, sticlele, cănile şi paharele se aflau puse în bun rânduială pe bufet, şi totul vestea apropierea celui ma plăcut moment din ultimele douăzeci şi patru d ceasuri.

— Unde e Rachel ? întrebă d. Wardle.

— Da ; şi Jingle ? adăugă d. Pickwick.

— Vai de mine, spuse amfitrionul ; mă mir că n i-am observat lipsa până acum. Cred că de cel puţi două ceasuri nu i-am auzit glasul. Sună, Emily, drag mea !

La chemarea clopoţelului se arătă grăsunul.

— Unde e domnişoara Rachel ?

Grăsunul nu putea să răspundă.

— Dar domnul Jingle ?

Nu ştia.

Toată lumea părea mirată. Era târziu, unsprezec trecute. D. Tupman râdea pe înfundate. Ei hoinărea cine ştie pe unde, vorbind despre *el.* Haha, straşni idee ; plină de haz.

— Nu-i nimic, spuse d. Wardle după o scurtă pauz cred că au să vină îndată ; eu nu aştept niciodată cineva cu masa.

— Minunată, admirabilă regulă, aprobă d. Pickwic

— Vă rog să luaţi loc, urmă amfitrionul.

— Desigur, spuse d. Pickwick.

Şi se aşezară.

Era pe masă o pulpă uriaşă de carne rece ; şi d. Pic wick căpătă din ea o porţie respectabilă. Dusese furc liţa la gură şi tocmai se pregătea să înfulece o buca

când deodată se stârni în bucătărie hărmălaie de glasuri. Se opri, şi lăsă furculiţa jos. D. Wardle se opri şi el şi, pe nesimţite, dădu drumul cuţitului cu care împărţea, lăsându-l înfipt în pulpa uriaşă. Se uită la d. Pickwick. D. Pickwick se uită la el.

Răsunau paşi grei pe coridor ; uşa salonului se deschise, împinsă cu putere ; şi omul care curăţase cizmele d-lui Pickwick în ziua sosirii la conac, se năpusti în cameră, urmat de grăsun şi de toţi servitorii.

— Ce dracu înseamnă asta ? ! exclamă gazda.

— Emma, nu cumva a luat foc soba dela bucătărie ? întrebă bătrâna doamnă.

— Dumnezeule, mam'mare, nu ! ţipară cele două domnişoare.

— Ce s'a întâmplat ? răcni stăpânul casei.

Omul răsuflă din adâncul pieptului şi abia izbuti să rostească :

— Au plecat, dom'le ! Au şters putina, dom'le ! (In momentul acesta critic se băgă de seamă că d. Tupman pusese jos furculiţa şi cuţitul şi că devenise foarte palid.)

— Cine a plecat ? întrebă furios d. Wardle.

— Domnu Jingle şi domnişoara Rachel, într'o caleaşcă dela *Leul Albastru* din Muggleton ! Eram de faţă ; da n'am putut să-i opresc ; de-aia am alergat încoace, să vă spui...

— Şi eu care i-am plătit cheltuelile ! exclamă d. Tupman, sărind în sus ca ieşit din minţi. M'a tras pe sfoară cu zece lire ! Opriţi-l ! Puneţi mâna pe el ! M'a pungăşit ! Nu 'ndur aşa ceva ! Vreau dreptate, Pickwick ! Nu admit !

Nefericitul personaj se învârtea prin cameră, în prada furiei, scoţând tot felul de exclamaţii lipsite de înţeles.

— Dumnezeule ! strigă d. Pickwick privind cu uimire şi temere gesturile neobişnuite ale prietenului său. A înnebunit ! Ce facem ?

— Facem ce trebue să facem ! spuse vigurosul şi bătrânul amfitrion, care reţinuse numai cuvintele din urmă. Puneţi calul la brişcă ! Iau dela *Leul Albastru* o caleaşcă şi pornesc repede în urmărirea lor. Unde e —

exclamă după ce servitorul ieşise în fugă să îndepli
nească porunca — unde-i ticălosul de Joe ?

— Aici, da nu sunt ticălos ! răspunse o voce.

Era vocea grăsunului.

— Lasă-l pe seama mea, Pickwick ! strigă Wardl
repezindu-se spre nenorocit. L-a plătit mişelul de Jin
gle ca să mă pună pe o cale greşită, îndrugându-m
verzi şi uscate despre sora mea şi prietenul dumnea
voastră Tupman ! (D. Tupman se prăbuşi în clipa
aceea pe scaun.) Lasă-l pe seama mea !

— Nu-l lăsaţi ! ţipară femeile ; şi mai tare decâ
ţipetele lor se auzeau văicărelile grăsunului.

— Daţi-mi drumul ! răcni bătrânul. Domnule Winkl
ia mâinile ! Domnule Pickwick ! Lasă-mă să plec
domnule.

Un spectacol frumos oferea ochilor, în clipa acee
de frământare şi învălmăşeală, expresia feţei d-lu
Pickwick, calmă şi filosofică, deşi îmbujorată uşor d
sforţarea pe care o făcea ţinându-şi braţele înlăn
ţuite pe după talia rotofeiului amfitrion şi strângân
du-l vârtos pentru a-i domoli pornirile năvalnice, în
vreme ce grăsunul era sgâriat, târît şi îmbrâncit afară
de femei. D. Pickwick abia slăbise strânsoarea, când
servitorul intră vestind că brişca era gata.

— Nu-l lăsaţi să plece singur, începură să miorlăe
femeile. Face moarte de om !

— Merg eu cu el, spuse d. Pickwick.

— Eşti un om cumsecade, Pickwick ! rosti amfitrio-
nul, apucându-l de mână. Emma, dă un şal domnulu
Pickwick, să-şi înfăşoare gâtul ; grăbeşte-te. Fetelor
aveţi grijă de mama mare ; e aproape leşinată. Hai
sunteţi gata ?

— Da, răspunse d. Pickwick cu bărbia şi gura înfă-
şurate grabnic într'un şal mare, cu pălăria pe cap şi
cu pardesiul larg, svârlit pe braţ.

Săriră în brişcă.

— La drum, Tom ! porunci amfitrionul, şi trăsura o
luă din loc pe uliţele înguste, poticnindu-se prin hâr-
toape şi izbindu-se de gardurile vii, gata-gata în fie-
care clipă să se facă fărâme.

— Cu cât ne-au luat-o înainte ? strigă d. Wardle

când traseră la uşa *Leului Albastru,* în jurul căruia, deşi ora era târzie, se adunase un pâlc de oameni.

— Să tot fie vreo trei sferturi de ceas, i se răspunse.

— Repede, o caleaşcă şi patru cai ! Haide, scoateţi caii din grajd ! Pe urmă, o să băgaţi brişca în şopron !

— Haide, băieţi, strigă hangiul, scoateţi caleaşca şi patru cai ; zor-zor !

Argaţii şi rândaşii alergau pe 'ntrecute. Oamenii fugeau de colo până colo la lumina felinarelor pâlpâitoare ; copitele cailor bocăneau pe caldarâmul desfundat al curţii ; caleaşca scoasă din şopron hurui ; era pretutindeni zarvă şi forfoteală.

— Haide odată ! strigă Wardle. Nu mai vine caleaşca ?

— Este în curte, domnule, îi răspunse argatul

Caleaşca ieşi, caii fură înhămaţi, surugiii încălecară, călătorii urcară.

— Să-mi străbateţi cele şapte mile până la prima haltă în mai puţin de o jumătate de ceas ! răcni Wardle. Daţi-i drumul !

Surugiii puseră în funcţiune biciul şi pintenii ; chelnerii începură să strige şi argaţii să chiue ; caleaşca porni în goană mânioasă.

„Hazlie situaţie ! gândi d. Pickwick când avu un răgaz de-o clipă să mediteze. Hazlie situaţie pentru preşedintele perpetuu al Clubului Pickwick ! O caleaşcă şubredă, nişte cai amărîţi, cincisprezece mile pe ceas — toate astea în miez de noapte."

Pe parcursul primelor trei sau patru mile, nu scoaseră o vorbă ; erau prea adânciţi în gândurile lor pentru a-şi mai spune ceva. Dar, după o bucată bună de drum, când caii începuseră să gonească în lege, iuţeala cursei îi stârni mult prea mult d-lui Pickwick bună dispoziţia ca să mai rămână cu gura amuţită.

— Suntem siguri că-i prindem, spuse ; ce zici ?

— Nădăjduesc, răspunse tovarăşul său.

— Frumoasă noapte ! urmă d. Pickwick privind luna strălucitoare.

— Asta e rău, bombăni Wardle ; lor, lumina le-a ajutat să ajungă departe, în timp ce nouă o să ne lipsească ; să vezi că peste un ceas luna are s'apună.

— Va fi cam neplăcut să mergem prin beznă cu iuţeala de-acum, nu-i aşa ? întrebă d. Pickwick.

— Fireşte, răspunse sec prietenul său.

Gândind la neajunsurile şi primejdiile expediţiei în care se băgase cu atâta nesăbuinţă, d. Pickwick simţ că voioşia de adineaori începea să-l părăsească. Il des metici răcnetul surugiului de pe calul înaintaş.

— Hi-hi ! Hi-hi-hii ! chiui surugiul din faţă.

— Hi-hi ! Hi-hi ! chiui următorul.

— Hi-hi ! Hi-hi ! chiui cu multă veselie şi bătrânu Wardle scoţându-şi din trăsură capul şi jumătate corpului.

— Hi-hi ! Hi-hi-hii ! răcni d. Pickwick, măcar că n avea habar de tâlcul strigărilor.

In toiul chiuiturilor pe care le scoteau tuspatru, trăsura se opri.

— Ce s'a întâmplat ? întrebă d. Pickwick.

— E o barieră, răspunse bătrânul Wardle. Aici să aflăm ceva despre fugari.

După cinci minute de strigăte şi bătăi neîntrerupte în uşă, ieşi din casa vămii un bătrânel în cămaşă şi nădragi ; deschise bariera [1].

— E mult de când a trecut o caleaşcă pe-aici ? întrebă d. Wardle.

— O caleaşcă ?

— Ei, da !

— Păi, ştiu eu ? Nici prea mult, nici prea puţin Aşa şi-aşa.

— N'a trecut o caleaşcă ?

— Ba da, o caleaşcă a trecut.

— Cât e de-atunci, prietene ? se amestecă d. Pickwick. Un ceas ?

— Da, se prea poate... aşa cred... răspunse omul.

— Două ceasuri ? întrebă surugiul rotaş.

— Păi, nu m'aş mira să fi fost şi două, răspunse bătrânul, cu îndoială.

— Daţi-i drumul înainte, băieţi ! strigă d. Wardle scos din sărite ; nu mai pierdeţi vremea cu idiotul ăsta bătrân.

---

[1] In Anglia drumurile erau întreţinute printr'o vamă care se percepea din distanţă în distanţă *(n. tr.)*

— Idiot! exclamă bătrânul, rânjind în mijlocul drumului cu bariera pe jumătate închisă şi uitându-se după trăsura care se făcea tot mai mică pe măsură ce se depărta. Idiot! Parcă tu eşti mai breaz; pierduşi zece minute aici, da pleci tot aşa de deştept cum ai venit. Dacă fiecare om de pe şosea capătă o liră şi o merită măcar pe jumătate, apoi, bondocule bătrân şi gras, nici la Sfântu-Aşteaptă n'ai să pui mâna pe caleaşca aia.

Rânjind iarăşi îndelung, bătrânelul închise bariera, intră în casă şi zăvori uşa în urma lui.

In răstimp caleaşca gonea fără încetinire. Aşa cum prezisese Wardle, luna apunea repede; pâlcuri de nori negri şi grei care acopereau dela o vreme cerul, atârnau acum întunecaţi deasupra capului; stropi mari de ploaie împroşcau din când în când geamurile trăsurii, vestind călătorilor o noapte furtunoasă. Vântul care îi izbea drept în faţă răbufnea în vârtejuri furioase pe şoseaua îngustă şi urla trist printre copacii care o străjuiau. D. Pickwick îşi strânse pardesiul în jurul trupului, se ghemui cât mai bine în ungherul trăsurii şi căzu într'un somn adânc din care nu-l mai smulse decât oprirea vehiculului, clopoţelul unui rândaş şi un strigăt puternic: „Repede, caii!"

Dar aci se produse altă întârziere. In chip ciudat surugiii dormeau atât de adânc încât trebuiră cam cinci minute de fiecare pentru a fi treziţi. Grăjdarul lăsase, nu ştia unde, cheia grajdului şi, chiar după ce o găsi, doi servitori somnoroşi aşezară atât de anapoda hamurile pe cai încât operaţia trebuia să fie luată dela început. Dacă d. Pickwick ar fi fost singur, aceste numeroase piedici ar fi zădărnicit cu totul urmărirea. Dar bătrânul Wardle nu se descuraja uşor. El dădu dovadă de atâta sârguinţă, înghiontindu-l pe unul, îmbrâncindu-l pe altul, strângând o cataramă ici şi prinzând un lanţ colo, că trăsura fu gata mult mai repede decât, în mod firesc, ar fi fost de aşteptat, având în vedere toate acele greutăţi.

Călătoria reîncepu, bineînţeles cu perspective deloc surâzătoare. Etapa a doua era de cincisprezece mile, noaptea întunecoasă, vântul aprig şi ploaia — cu

găleata. Peste putinţă să ai spor la drum luptând cu atâtea piedici ; trecuse ora unu ; şi le trebuiră aproape două ceasuri ca să ajungă la halta următoare. Dar, iaci, li se înfăţişă ochilor ceva care le aprinse din nou nădejdile şi le învioră cugetul abătut.

— Când a sosit trăsura asta ? strigă bătrânul Wardle sărind din caleaşcă şi arătând o altă trăsură care se afla în curte, plină de noroi încă proaspăt.

— Nu e niciun sfert de ceas de atunci, domnule, răspunse rândaşul pe care-l întrebase.

— O doamnă şi un domn ? întrebă Wardle, cu respiraţia tăiată de nerăbdare.

— Da, domnule.

— Un bărbat înalt, subţire, cu picioarele lungi, îmbrăcat în frac ?

— Da, domnule.

— O doamnă în vârstă, faţa slabă, numai piele şi oase, nu-i aşa ?

— Da, domnule.

— Dumnezeule ! Pickwick, ei sunt ! exclamă bătrânul.

— Ar fi ajuns mai devreme aici, spuse rândaşul, dar li s'a rupt un şleau.

— Ei sunt, repetă Wardle. Pe Jupiter, că-s ei ! O caleaşcă şi patru cai, îndată ! Ii vom prinde până să ajungă la halta următoare ! Flăcăi, o liră de fiecare, daţi-i zor, haide, mişcaţi-vă, fiţi băieţi cumsecade !

Bătrânul alerga în sus şi în jos prin curte, îndemnând, făgăduind, învârtindu-se de colo până colo cu o însufleţire care şi pe d. Pickwick îl molipsi ; sub înrâurirea d-lui Wardle, el se încurcă printre hamuri, se vârî în chipul cel mai surprinzător printre picioarele cailor şi roţile trăsurilor, încredinţat fiind cu tărie că astfel grăbea într'adevăr pregătirile de continuare a călătoriei.

— Urcă, urcă ! strigă bătrânul Wardle, căţărându-se în caleaşcă, ridicând scara şi trântind uşa după el. Hai, grăbeşte-te, dă-i drumul !

Până să se lămurească despre ce era vorba, o smucitură a bătrânului şi un brânci al rândaşului îl siliră pe d. Pickwick să intre pe uşa din partea cealaltă, şi porniră din nou la drum.

— Aha, acum zic şi eu că ne mişcăm, spuse cu plăcere bătrânul.

Şi, într'adevăr, se mişcau, după cum îi dovedeau îndeajuns d-lui Pickwick ciocnirile repetate, când de lemnăria tare a trăsurii, când de trupul tovarăşului său.

— Tine-te bine, îl sfătui robustul domn Wardle, când d. Pickwick îşi înfundă capul în jiletca-i imensă.

— In viaţa mea n'am fost aşa de sdruncinat, mărturisi d. Pickwick.

— Nu-i nimic, îi răspunsee prietenul. Va trece în curând. Ţine-te ! Ţine-te bine !

D. Pickwick se propti cât putu mai sdravăn în ungherul său ; şi caleaşca îşi mări goana.

Străbătură în felul acesta vreo trei mile, când d. Wardle care, de vreo două-trei minute, privea înafară, îşi trase deodată înăuntru capul stropit de glod şi exclamă, gâfâind de încordare :

— Iată-i !

D. Pickwick se repezi cu capul afară pe cealaltă fereastră. Da, la o mică depărtare în faţa lor gonea o trăsură cu patru cai în galop.

— Haide, haide ! strigă din răsputeri bătrânul. Două lire de fiecare, băieţi — nu-i lăsaţi să ne scape din mână. Daţi-i înainte. Daţi-i înainte ! Caii trăsurii din faţă îşi înteţiră galopul ; caii d-lui Wardle se năpustiră furioşi după ei.

— Ii văd capul ! strigă mâniosul bătrân. Să mă bată dumnezeu dacă nu-i văd capul.

— Şi eu ! întări d. Pickwick. El e !

D. Pickwick nu se înşela. Se deslușea limpede la fereastra trăsurii figura d-lui Jingle, mânjită de noroiul pe care-l împroşcau roţile ; se deslușea deasemenea şi mişcarea braţului pe care d. Jingle îl agita cu violenţă spre surugii, îndemnându-i desigur să sporească sforţările.

Incordarea era la culme. Câmpia, copacii, tufişurile păreau că fug pe lângă ei cu o viteză ameţitoare, atât de cumplită era goana în care se avântaseră. Ajunseseră lângă trăsura de dinaintea lor. In ciuda huruitului făcut de roţi se putea auzi lămurit glasul d-lui Jingle care-şi îndemna surugiii. Bătrânul domn Wardle

spumega de furie şi enervare, răcnind duzini de ocări : „Ticălos", „Mârşav", strângând pumnul şi scuturându-l în chip foarte expresiv spre obiectul indignării sale. D. Jingle nu răspundea insultelor şi ameninţărilor decât printr'un zâmbet ironic, dispreţuitor ; scoase apoi un strigăt triumfător când caii săi, ascultând de îmboldirea sporită a biciului şi-a pintenului, înteţiră galopul, depărtându-se de urmăritori.

D. Pickwick tocmai îşi trăsese capul înăuntru, iar d. Wardle, istovit să tot strige, făcuse la fel, când o sguduitură cumplită îi svârli pe amândoi în faţă. Se auzi o bufnitură, o trosnitură năpraznică, o roată se rostogoli cât colo — şi caleaşca veni peste cap.

După câteva secunde de învălmăşeală şi zăpăceală, în care vreme nu se putea lămuri decât nechezatul cailor şi zăngănitul geamurilor sparte, d. Pickwick se simţi smuls cu violenţă dintre sfărâmăturile trăsurii. Indată ce se ridică pe picioare şi-şi scoase capul din pulpanele redingotei care îl împiedicau să se folosească de ochelari, îşi dădu seama de dezastrul situaţiei.

Bătrânul domn Wardle se afla alături, fără pălărie şi cu hainele rupte ; resturile trăsurii zăceau la picioarele lor. Mânjiţi de glod şi necăjiţi de neplăcerile călătoriei, surugiii izbutiseră să taie şleaurile, iar acum ţineau caii de căpestre. Cam la o sută de paşi în faţă era trăsura cealaltă care se oprise auzind trosnetul. Surugiii ei, cu chipurile strâmbate într'un rânjet batjocoritor, priveau din şea spre adversarii lor ; dela fereastra trăsurii, d. Jingle contempla prăpădul, cu o mulţumire vădită. Se iveau zorile, astfel că în lumina de plumb a dimineţii scena se vedea limpede.

— Hei, e vătămat careva ? strigă neruşinatul Jingle. De ! Domni în vârstă ; nu prea uşurei ; treabă periculoasă ; foarte periculoasă...

— Ticălosule ! urlă d. Wardle.

— Haha ! hohoti Jingle drept răspuns.

Adăugă cu-o clipire şireată, arătând cu-o mişcare bruscă a degetului mare înlăuntrul trăsurii :

— Vă asigur că se simte foarte bine ; vă trimite complimente ; vă roagă să nu-i duceţi grija. Salutări lui

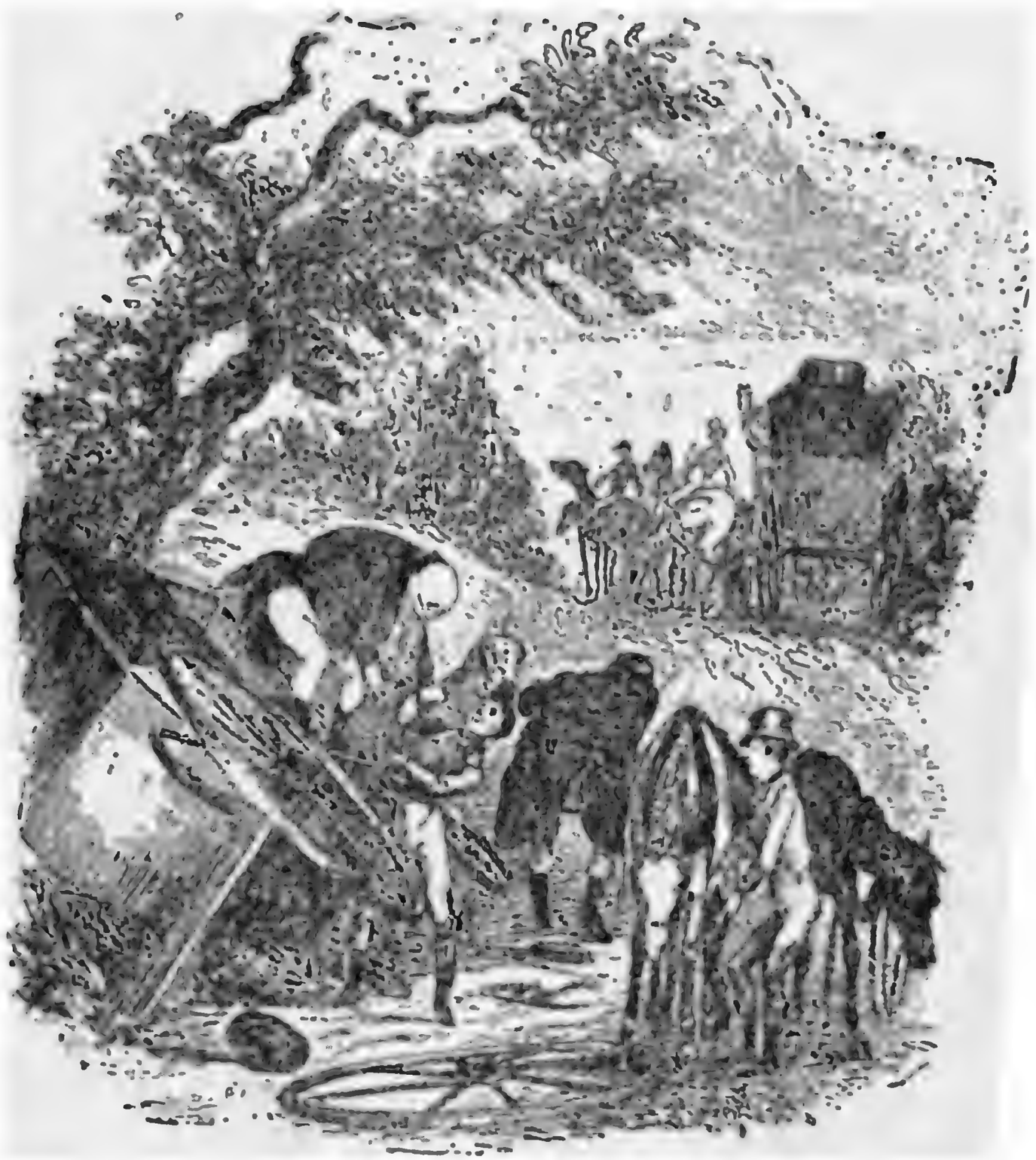

Tuppy. Nu vreţi să vă urcaţi la spatele nostru? Mânaţi, băieţi!

Surugiii îşi reluară locurile şi caleaşca porni mai departe, huruind. In bătaie de joc, d. Jingle flutură din uşă o batistă albă.

Nimic din toată întâmplarea aceasta, nici măcar răsturnarea trăsurii, nu turburase firea liniştită a d-lui Pickwick. Dar josnicia celui care, după ce fusese în stare să împrumute bani dela credinciosul său discipol, îi scurtase numele în „Tuppy", îl scoase din sărite. Răsuflă greu şi se înroşi până peste ochelari, când spuse tărăgănat, semeţ:

— Dacă-l voi întâlni vreodată pe acest om, am să...

— Da, da, îl întrerupse d. Wardle, toate astea sunt foarte bune, dar, în vreme ce noi stăm aci de vorbă, ei vor căpăta la Londra dispensa şi se vor căsători.

D. Pickwick tăcu, zăvorindu-şi dorinţa de răzbunare în tainiţele inimii.

— Cât e de aici până la prima haltă? întrebă d. Wardle pe un surugiu.

— Şase mile; nu-i aşa, Tom?

— Ceva mai mult.

— Ceva mai mult de şase mile, domnule.

— N'avem încotro; trebue s'o luăm pe jos, Pickwick.

— Altceva nu avem de făcut, răspunse d. Pickwick, omul cu adevărat mare.

Trimiseră înainte un surugiu călare, să facă rost de o nouă trăsură cu cai şi, lăsându-l pe celălalt să păzească trăsura sfărâmată, d. Pickwick şi d. Wardle porniră vitejeşte la drum, după ce-şi legară şalurile la gât şi-şi înfundară pălăriile pe cap, pentru a scăpa, pe cât cu putinţă, de potopul ploii care, după o scurtă oprire, începuse iarăşi să toarne cu găleata.

CAPITOLUL X

Care risipeşte orice îndoială (dacă a existat cumva) asupra desinteresării d-lui Jingle.

Se găsesc în Londra mai multe hanuri vechi care erau cartierul general al diligenţelor cu faimă, pe vremea când acestea porneau la drum într'un chip mai

impunător şi mai solemn decât astăzi ; hanurile însă au decăzut ajungând nişte biete locuri unde trag şi sunt tocmite căruţele de ţară. Zadarnic ar căuta cititorul vreuna din locantele vechi, printre *Crucile de Aur* şi *Taurii* şi *Gurile,* care îşi ridică impunătoarele frontoane pe străzile înfrumuseţate ale Londrei. Dacă ar vrea să poposească la vreuna din ele ar trebui să-şi îndrepte paşii spre cartierele mai întunecoase ale oraşului ; şi acolo, în cine ştie ce ungher retras, ar găsi câteva care se mai ţin pe picioare, cu îndărătnicie posacă, printre inovaţiile moderne ce le înconjoară.

Cu deosebire în Borough au mai rămas vreo şase hanuri vechi care şi-au păstrat neschimbate liniile exterioare, scăpând totodată de furia îmbunătăţirilor publice şi de abuzurile speculei particularilor. Sunt construcţii mari, ciudate, cu galerii şi coridoare, cu scări şi balustrade, destul de vaste şi de străvechi spre a furniza subiecte pentru sute de poveşti cu strigoi, dacă ne-am găsi cândva în situaţia jalnică de a trebui să născocim vreuna, şi dacă lumea ar dura atâta cât să epuizăm nenumăratele şi veridicile legende în legătură cu vechiul pod al Londrei şi cu învecinatul Surrey.

Disdedimineaţă, după evenimentele povestite în capitolul trecut, un bărbat curăţa de zor noroiul de pe o pereche de ghete în curtea unuia dintre hanurile cele mai faimoase, cu firma *La Cerbul Alb.* Purta o jiletcă grosolană, vărgată, cu mâneci negre de stambă şi cu nasturi albaştri de sticlă, pantaloni cenuşii de postav şi jambiere. O basma de un roşu aprins, înnodată ca vai de lume, îi înfăşura gâtul, iar pălăria veche, albă, îi era pleoştită pe-o ureche. Dinaintea lui se aflau două şiruri de cizme şi pantofi, un şir curăţat, altul încă nu, şi oridecâteori sporea şirul celor curăţate, omul se oprea contemplând cu vădită mulţumire rezultatele muncii sale.

Curtea nu avea nimic din zarva şi forfota care sunt caracteristice hanurilor unde trag diligenţele. Trei sau patru care de povară, cu mormane de mărfuri sub coviltirul încăpător care ajungea până aproape de ferestrele celui de al doilea cat al unei case obişnuite, erau

rânduite, deoparte, sub un şopron enorm dintr'un capăt al curţii ; alt car, pare-se gata să pornească la drum în dimineaţa aceea, era tras afară în bătătură. Două rânduri de odăi de dormit, cu galerii şi parmaclâcuri vechi şi groase, înconjurau, de-o parte şi de alta, ograda nesfârşită ; două şiruri de clopoţei adăpostiţi sub câte o apărătoare înclinată atârnau deasupra uşii care dădea în cârciumă şi în sala de mâncare. Două-trei cabrioiete şi trăsurici se aflau trase sub nişte şoproane mici ; tropăitul îndesat al unui cal de povară, sau zornăitul unui lanţ la celălalt capăt al curţii vesteau că într'acolo era grajdul. Dacă adăugăm că nişte flăcăi îmbrăcaţi în straie de cărăuşi dormeau pe baloturi şi pe saci de lână, dacă mai amintim şi alte lucruri pe care dormeau, răspândite pe grămezi de paie, vom fi descris, atât cât e nevoie, înfăţişarea generală, în dimineaţa despre care e vorba, a curţii hanului *La Cerbul Alb* de pe strada principală a Boroughului.

Clinchetul puternic al unui clopoţel fu urmat de ivirea unei cameriste sprintene în galeria de sus a odăilor de dormit ; după ce bătu la o uşă şi cineva dinlăuntru o rugă ceva, fata strigă, aplecându-se peste balustradă :

— Sam !

— Da, răspunse omul cu pălărie albă.

— Numărul 22 cere cizmele.

— Eh ! Intreabă-l pe 22 dacă le vrea chiar acum, sau binevoieşte să mai aştepte, răspunse omul.

— Haide, Sam ! Lasă prostiile ! zise fata cu-o voce alintată ; domnul vrea cizmele îndată.

— Phii, ce fată drăguţă ! rosti văcsuitorul ; nu zău, tocmai bună pentru o adunare muzicală. Ia te uită aici: unsprezece perechi de încălţări şi un pantof al numărului 6, ăla cu piciorul de lemn. Aste unsprezece perechi trebue să fie gata la opt şi jumătate, şi pantoful la nouă. Cine-i numărul 22 ca să le-o ia înainte ? Nu, nu ! Fiecare la rând ! cum zicea Jack Ketch [1] când punea ştreangul de gâtul cuiva. Imi pare rău că vă fac să

---

[1] Călău din vremea revoluţiei engleze dela 1688, sub Iacob II *(n. tr.)*.

aşteptaţi , domnule, dar vă voi servi şi pe dumneavoastră numaidecât.

Vorbind astfel, omul cu pălărie albă se apucă să lustruiască de zor, cu şi mai multă râvnă, o cizmă cu carâmbul răsfrânt.

Se auzi din nou un sunet asurzitor de clopoţel, şi bătrâna hangioaică a *Cerbului Alb* se arătă zoritâ în galeria din partea cealaltă.

— Sam ! strigă hangioaica. Unde-i leneşul, trântorul ăla ? Hei, Sam ? A, eşti aici ? Dece nu răspunzi ?

— N'ar fi politicos să răspund pân'ce dumneavoastră nu isprăviţi, glăsui Sam, ursuz.

— Na, lustrueşte pantofii ăştia pentru numărul 17 ; numaidecât ; şi du-i în salonul special numărul 5 dela întâiul.

Hangioaica aruncă în curte o pereche de pantofi de damă şi se depărtă grăbită.

— Numărul 5, bombăni Sam ridicând pantofii şi, scoţând o bucată de tibişir din buzunar, făcu un semn pe talpă ca să-şi aducă aminte ai cui erau. Pantofi de damă şi salon special ; de bună seamă că *asta* n'a venit cu căruţa !

— A venit devreme, azi dimineaţă, strigă fata care rămăsese rezemată de balustradă ; a venit într'o birjă c'un domn şi dumnealui îţi cere încălţămintea pe care ai face mai bine să i-o dai.

— Dece n'ai spus aşa dela început ? ! exclamă cu indignare Sam, alegând din grămadă cizmele amintite. Credeam că e vreunul dintre muşteriii noştri de rând. Odaie specială ! Şi e cu o cocoană ! Dacă are cât de cât obraz, mă'nvârtesc de cel puţin un shilling pe zi, başca alte bacşişuri pentru alergătură.

Gândul ispititor îi dădu ghes d-lui Samuel să frece cu atâta sârguinţă cizmele şi pantofii încât peste câteva minute încălţămintea lustruită ar fi putut să umple de gelozie sufletul simpaticului domn Warren (cáci la *Cerbul Alb* se întrebuinţa vaxul d-lor Day şi Martin). O duse apoi la uşa cu numărul 5.

— Intră ! rosti un glas de bărbat ca răspuns la ciocănitul lui Sam.

Sam făcu o plecăciune foarte frumoasă când păşi înăuntru şi se văzu în faţa unei doamne şi a unui domn care dejunau. După ce depuse ceremonios cizmele la dreapta şi la stânga picioarelor domnului şi pantofii la dreapta şi la stânga picioarelor doamnei, se retrase spre uşă.

— Băiete ! îl chemă domnul.

— Da, domnule ! răspunse Sam închizând uşa şi ţinând mâna pe clanţă.

— Ştii unde vine... cum îi zice... Doctor's Commons ? [1]

— Da, domnule.

— Unde e ?

— Pe la cimitirul Sfântul Paul, domnule. O arcadă joasă în stradă ; o librărie într'un colţ, un hotel în celălalt, şi doi portari în mijloc — agenţi pentru dispense de căsătorie.

— Agenţi pentru dispense de căsătorie ? întrebă domnul.

— Da, agenţi pentru dispense de căsătorie, repetă Sam. Doi inşi cu şorţuri albe ; când intri, ei duc mâna la pălărie : „Dispensă, domnule, vreţi o dispensă ?" Indivizi ciudaţi ca şi stăpânii lor. Sunt împuterniciţii Curţii Criminale Superioare [2]. Treaba merge strună !

— Şi ce-ţi dau la mână ? întreabă gentlemanul.

— Vă dau gata, domnule ! Şi asta n'ar fi mare lucru. Dar bagă în capul bătrânilor lucruri de care ei nici n'au visat vreodată. Tatăl meu, domnule, era vizitiu... Văduv, domnule, şi destul de gras ca să mai fie în stare de ceva ; ce mai tura-vura, nemaipomenit de gras. Moare stăpâna lui şi-i lasă patru sute de lire. Se duce la Commons să-l vadă pe omul legii ca să-şi încaseze gologănetul. Se găteşte : cizme răsfrânte, buchet la cheotoare, pălărie cu boruri largi pe cap, fular verde ; gentleman în toată puterea cuvântului ! Trece pe sub

---

[1] Colegiu de avocaţi în Londra (n. tr.).

[2] La Londra, The Old Bailey — Curtea Criminală Superioară — se află în cartierul Sft. Paul, lângă penitenciarul Newgate şi îşi exercită autoritatea judecătorească pe o rază de 10 mile engleze (aprox. 16 km.) *(n. tr.)*.

arcadă, gândindu-se din vreme cum să-şi plaseze banii. Vine agentul, duce mâna la pălărie: „Dispensă, domnule, vreţi dispensă ?“ „Ce-i aia ?“ zice tata. „Dispensă, domnule !“ zise ăla. „Ce dispensă ?“ zice tata. „Dispensă de căsătorie“, zice agentul. „Ei, drăcia dracului, zice tata. Aşa ceva nu mi-a trecut prin minte.“ „Eu cred că vă trebue o femeie, domnule !“ zice agentul. Tata se opreşte şi chibzueşte un pic. „Nu ! zice el. Să mă ia naiba ! Sunt prea bătrân, şi unde mai pui că-s coşcogea matahală“, zice. „Ba deloc, domnule“, zice agentul. „Crezi că nu ?“ zice tata. „Sunt sigur că nu, zice el ; am însurat luniea trecută pe un domn care era de două ori cât dumneavoastră.“ „Adevărat ?“ zice tata. „Da, ce mai calea-valea ! zice agentul ; dumneavoastră sunteţi un prunc pe lângă el. Pe aici, domnule, pe aici !“ Şi iată-mi-l pe tata că intră după el, ca o maimuţă îmblânzită după o flaşnetă, într'un birouaş dosnic unde şedea unul între nişte hârtii unsuroase şi nişte cutii de tablă, lăsând să se creadă că avea treabă. „Vă rog să luaţi loc, domnule, până să vă fac certificatul“, zice omul legii. „Mulţumesc, domnule“, zice tata ; şi se aşează şi se holbează cu ochii mari, cu gura căscată, la numele de pe cutii. „Cum vă numiţi, domnule?“ zice omul legii. „Tony Weller“, zice tata. „Parohia ?“ zice omul legii. *„Sălbăticuţa“*, zice tata ; căci el se oprea la hanul acela când era cu trăsura şi habar n'avea de parohii. „Şi care e numele doamnei ?“ zice omul legii. Tata rămâne ca trăsnit. „Să mă ia dracu dacă ştiu!“ zice el. „Nu ştiţi?“ zice omul legii. „Aşa cum nu ştiţi nici dumneavoastră, zice tata ; n'aş putea să-l pui mai târziu ?“ „Cu neputinţă“, zice omul legii. „Foarte bine, zice tata, după ce chibzueşte o clipă ; puneţi doamna Clarke.“ „Clarke şi mai cum ?“ zice omul legii, muind pana in cerneală. „Suzana Clarke, dela *Marchizul de Granby,* din Dorking, zice tata ; cred că dacă o cer, mă ia. N'am vorbit cu ea o iotă ; dar ştiu c'o să mă ia.“ Dispensa fu gata în doi timpi, şi nici vorbă că ea l-a luat ; şi unde mai pui că îl ţine şi astăzi, iar *eu* n'am văzut para chioară din cele patru sute de lire. Ghinion. Iertaţi-mă, domnule, adăugă Sam, dar

când încep cu jelania asta, mă pornesc ca o roabă nouă cu osia unsă.

Zăbovi o clipă ca să vadă de nu cumva mai aveau nevoie de el, şi pe urmă ieşi.

— Nouă şi jumătate ; tocmai bine ; la drum ! vorbi domnul despre care nu mai trebue să spunem că era d. Jingle.

— Cum adică tocmai bine ? întrebă domnişoara mătuşică cu cochetărie în glas.

— Pentru dispensă, înger scump ; să dăm de ştire la biserică. Mâine o să pot spune că eşti a mea, răspunse d. Jingle strângând mâna mătuşii domnişoare

— Dispensa ! exclamă Rachel îmbujorându-se.

— Dispensa, repetă d. Jingle.

In goana mare alerg după'o dispensă
In goana mare, la, la mă'ntorc.

— Ce repede merg toate la tine ! zise Rachel.

— Repede ? Când o să fim uniţi, nici n'ai să ştii cum au să treacă orele, zilele, săptămânile, lunile, anii... Au să sboare repede ca săgeata... ca locomotiva... cu o mie de cai putere...

— N'am putea... n'am putea să ne căsătorim chiar astăzi ? întrebă Rachel.

— Cu neputinţă ; trebue să înştiinţăm biserica ; astăzi scoatem dispensa ; cermonia va avea loc mâine.

— Mi-e groază să nu ne dea de urmă fratele meu, spuse Rachel.

— Să ne dea de urmă ? Prostii... Prea sguduit de căzătură... Dealtminteri, noi precauţiune extremă — lăsat caleaşca — mers mai departe — luat o birjă — venit la Borough — ultimul loc din lume unde ar putea să ne caute. Haha, straşnică idee — foarte bună.

— Nu sta mult, îl rugă domnişoara mătuşică, drăgăstoasă, când d. Jingle îşi îndesă pe cap pălăria cu boruri înălţate.

— Mult departe de tine, fiinţă fermecătoare şi crudă?

Şi d. Jingle alergă sglobiu spre mătuşica, depuse o sărutare castă pe buzele ei, apoi ieşi ţopăind din odaie.

— Bărbăţel drag ! spuse domnişoara când uşa se închidea după el.

„Fată bătrână şi nebună", gândi d. Jingle străbătând coridorul.

E dureros să cugetăm asupra făţărniciei speciei noastre ; deaceea nu vom urma firul meditaţiilor d-lui Jingle în drum spre Doctor's Commons. Ajunge, în vederea scopului nostru, să spunem că, scăpând de laţul cerberilor cu şorţuri albe care păzesc intrarea locului vrăjit, ajunse teafăr în biroul vicarului general, şi că, procurându-şi o epistolă pe pergament, foarte măgulitoare, din partea arhiepiscopului de Canterbury : „Credincioşilor săi Alfred Jingle şi Rachel Wardle, închinare", băgă în buzunar, cu grijă, documentul mistic, după care, triumfător, îşi îndreptă din nou paşii spre Borough.

Era încă în drum spre *Cerbul Alb,* când doi domni rotofei şi unul slăbănog intrară în curte şi-şi rotiră privirile, căutând vreo persoană căreia să-i poată pune câteva întrebări. Chiar în clipa aceea d. Samuel Weller era ocupat cu lustruirea unei perechi de cizme proaspăt văcsuite, proprietatea particulară a unui fermier care, după osteneala târgului din Borough, îşi întărea puterile luând un dejun frugal în valoare de două-trei lire, alcătuit din o porţie de carne rece şi vreo două stacane de vin ; domnul cel slab se îndreptă întins spre Sam :

— Prietene, începu domnul cel slab.

„Eşti unul din ăia care cer lămuriri pe gratis, gândi Sam ; altfel, nu te-ar apuca dragostea de mine aşa, pe nepusă masă."

Se mărgini să întrebe :

— Ce doriţi, domnule ?

— Prietene, spuse cu voce mieroasă domnul cel slab, poposeşte multă lume aici, nu-i aşa ? Ai mult de lucru, nu ?

Sam furişă o privire spre cel care-i vorbea. Un omuleţ tare uscăţiv, cu o faţă oacheşă şi stearsă, cu ochi mici, negri, foarte neastâmpăraţi, clipind şi scăpărând de o parte şi de alta a unui nas micuţ, iscoditor, de parcă s'ar fi jucat necontenit cu el de-a v'aţi ascunselea. Era îmbrăcat în negru din cap până'n picioare, cu încălţămintea strălucitoare ca şi ochii lui, cu o cravată albă,

îngustă şi o cămaşă curată cu dantelă. Un lanţ de aur cu brelocuri atârna din buzunărelul ceasului. Îşi ţinea *în* mână, şi nu *pe* mână, mânuşile negre de piele ; iar când vorbea, îşi petrecea mâinile sub pulpanele fracului, ca omul obşinuit să pună totdeauna întrebări ocolite.

— Tare ocupat, nu ? urmă omuleţul.

— Oh, foarte mult, domnule răspunse Sam. N'o să dăm faliment, dar nici n'o să ne pricopsim. Carnea de oaie o mâncăm fără mirodenii şi, când căpătăm carne de vacă, ne lipsim de hrean.

— Aha, spuse omuleţul, eşti şugubăţ.

— De boala asta suferea şi fratele meu mai mare, răspunse Sam ; poate m'am molipsit, căci dormeam cu el deobicei.

— Interesantă casa asta veche ! reluă omuleţul uitându-se în juru-i.

— Dacă trimiteaţi vorbă că veniţi, am mai fi reparat-o, replică neturburatul Sam.

Omuleţul păru cam descumpănit de aceste riposte ; avu loc o scurtă sfătuire între el şi domnii rotofei ; luă apoi o priză de tabac dintr'o tabacheră lunguiaţă de argint, şi păru că se pregăteşte să reia convorbirea, când interveni unul dintre domnii cei dolofani care, pe lângă o mină binevoitoare, mai era posesorul unei perechi de ochelari şi-al unor ghetre negre.

— Fapt e, începu acesta binevoitor, că prietenul meu de aici (şi arătă către celălalt domn rotofei) îţi va da o jumătate de liră dacă vei răspunde la una sau două...

— Iertaţi-mă, scumpe domn ! îl opri omuleţul. Daţi-mi voie, vă rog, scumpe domn. Primul principiu care trebue respectat în astfel de cazuri este tocmai acesta : când încredinţaţi o chestiune în mâinile unui profesionist, dumneavoastră nu mai aveţi căderea să vă amestecaţi cât durează afacerea ; trebue să aveţi implicit încredere deplină într'însul. Intr'adevăr, domnule (se întoarse spre celălalt domn rotofei şi spuse) : Am uitat numele prietenului dumneavoastră.

— Pickwick, răspunse d. Wardle care nu era altul decât voiosul nostru personaj.

— A, Pickwick ! Intr'adevăr, dragă domnule Pick-

wick, scuzați-mă, voi fi fericit să primesc în particular orice sfat din partea dumneavoastră, ca *amicus curiae*, [1] dar trebue să înțelegeți că e nelalocul ei, în prezența mea, intervenția dumneavoastră, printr'un argument așa de *ad captandum* [2], ca de pildă oferirea unei jumătăți de liră. Intr'adevăr, scumpe domn, într'adevăr.

Și, foarte grav, omulețul mai luă o priză de tabac.

— Singura mea dorință, domnule, răspunse d. Pickwick, a fost de a duce la bun sfârșit, cât mai repede cu putință, această foarte neplăcută afacere.

— Foarte bine, foarte bine, încuviință omulețul.

— In acest scop, urmă d. Pickwick, am făcut uz de argumentul prin care experiența mea cu oamenii mi-a arătat că am cele mai multe șanse de izbândă în orice împrejurare.

— Da, da, glăsui omulețul ; foarte bun argumentul ! Foarte bun, într'adevăr ! Dar ar fi trebuit să-mi sugerați mie aceasta. Scumpe domn, sunt sigur că nu se poate să nu cunoașteți gradul de încredere care trebue acordat profesioniștilor. Dacă poate fi nevoie de o autoritate în această privință, scumpe domn, permiteți-mi să apelez la cazul bine cunoscut cu Barnewell și...

— Nu-i mai dați zor cu George Barnewell, îl întrerupse Sam, care urmărise cu multă mirare scurtul dialog dintre cei doi ; știe toată lumea ce a fost cu el, și, aflați dela mine, părerea mea a fost din totdeauna că tânăra femeie merita streangul mult mai mult decât el [3]. Dar ce are a face una cu alta ? Vreți să primesc o jumătate de liră. Foarte bine, sunt gata, altceva ce-aș putea să vă spun ? Nu-i așa, domnule ? (Domnul Pickwick zâmbi,) Să mergem mai departe ; chestia e : ce dracu vreți dela mine, cum zicea careva când vedea strigoi.

— Vrem să știm... începu d. Wardle.

— Vă rog, scumpe domn... scumpe domn... îl întrerupse omulețul cu aer grav.

---

[1] Expresie din dreptul roman : prietenul maselor, al poporului ; aici, om popular, notoriu. *(n. tr.)*.

[2] Convingător *(n. tr.)*.

[3] Aluzie la un proces celebru *(n. tr.)*.

Domnul Wardle ridică din umeri şi tăcu.

— Vrem să ştim, reluă omuleţul solemn — şi îţi punem întrebarea ca să nu trezim cumva bănueli pe aici — vrem să ştim cine locuieşte acum în casa asta.

— Cine e în casă ? răspunse Sam în mintea căruia locatarii erau totdeauna reprezentaţi prin acel articol special care se afla sub supravegherea sa imediată. E un picior de lemn la numărul 6, o pereche de cizme nemţeşti la numărul 13, două perechi de ghete în camera negustorilor ; sunt cizmele astea cu turetci răsfrânte în salonaşul de lângă bar şi alte cinci perechi în cafenea.

— Nimic mai mult ? întrebă omuleţul.

— Staţi un pic, spuse deodată Sam căutând să-şi aducă aminte. Da, la numărul 5 e o pereche à la Wellington, foarte prăpădite, şi o pereche de pantofi de damă.

— Ce fel de pantofi ? întrebă repede d. Wardle pe care, ca şi pe d. Pickwick, îl năucise ciudata catalogare a muşteriilor.

— Făcuţi la ţară, răspunse Sam.

— Nu au cumva numele cismarului ?

— Brown.

— De unde ?

— Din Muggleton.

— *Ei sunt !* strigă Wardle. Slavă cerului, i-am găsit.

— Sst ! glăsui Sam ; Wellingtonul s'a dus la Doctor's Commons.

— Ei nu ! exclamă omuleţul.

— Da-da, pentru o dispensă.

— Sosim la timp, strigă Wardle. Arată-ne camera ; nu avem nicio clipă de pierdut.

— Vă rog, scumpe domn, vă rog ! se amestecă omuleţul. Prudenţă, prudenţă ! (Scoase din buzunar o pungă roşie de mătase din care luă o monedă de aur şi se uită ţintă la Sam.)

Sam rânji într'un chip lămuritor.

— Du-ne numaidecât în cameră, fără să ne vesteşti, urmă omuleţul, şi e a dumitale.

Sam svârli într'un colţ ciubota cu carâmbul răsfrânt, şi-i conduse printr'un coridor întunecos, apoi pe-o

scară lată. Când ajunse la capătul coridorului al doilea, se opri şi întinse mâna.

— Na ! şopti omul legii punând piesa în mâna călăuzei.

Sam mai merse câţiva paşi, urmat de cei doi prieteni şi de sfetnicul lor legal. Se opri în dreptul unei uşi.

— Asta-i camera ? murmură pirpiriul.

Sam încuviinţă din cap.

Bătrânul Wardle deschise uşa ; şi tustrei intrară în odaie tocmai când d. Jingle, care abia se înapoiase, arăta mătuşii domnişoare, dispensa.

Domnişoara scoase un strigăt ascuţit şi, năruindu-se pe un scaun, îşi acoperi faţa cu mâinile. D. Jingle mototoli dispensa şi o vârî în buzunarul hainei. Vizitatorii nepoftiţi înaintară până în mijlocul odăii.

— Eşti... eşti un ticălos şi jumătate, asta eşti ! strigă bătrânul Wardle cu respiraţia tăiată de mânie.

— Scumpe domn ! Scumpe domn ! îl domoli omuleţul punându-şi pălăria pe masă. Vă rog, luaţi seama ; vă rog ; defăimare de caracter ; acţiune pentru daune. Vă rog, liniştiţi-vă, scumpe domn.

— Cum îndrăzneşti s'o răpeşti pe sora mea din casă ? reluă bătrânul.

— Aşa, aşa, foarte bine, glăsui omuleţul, asta puteţi întreba. Cum de îndrăzneşit, domnule ? Răspunde, domnule ?

— Dar dumneata cine dracu eşti ? întrebă d. Jingle, cu atâta aprindere că omuleţul se trase, fără voie, vreo doi paşi îndărăt.

— Vrei să ştii cine e, ticălosule ? interveni Wardle. E avocatul meu, domnul Perker dela hanul Gray. Perker, vreau să fie pus în urmărire individul ăsta ! Denunţat... Vreau. Vreau. Să mă bată dumnezeu ! Vreau să-l ruinez ! Şi ţie, continuă d. Wardle, întorcându-se brusc spre sora lui, ţie, Rachel, la vârsta ta, când ar trebui să deschizi ochii mai bine, ce ţi-a venit să fugi cu un coate goale, să-ţi necinsteşti familia, să te nenoroceşti ? Pune-ţi boneta şi haide înapoi. Chiamă numaidecât o birjă şi adu nota doamnei ; auzi ? auzi ?

— Da, domnule, încuviinţă Sam.

El răspunsese chemării violente de clopoţel a lui Wardle cu o grabă de neînţeles pentru cine nu ar fi ştiut că toată vremea se uitase prin gaura cheii.

— Pune-ţi boneta ! porunci Wardle.

— Să nu faci una ca asta, se amestecă Jingle. Părăseşte camera, domnule ! N'ai ce căuta aci. Doamna e liberă să hotărască după plac. A trecut de douăzeci şi unul de ani.

— De douăzeci şi unul ? repetă d. Wardle dispreţuitor. A trecut de patruzeci şi unul.

— Ba nu ! strigă domnişoara mătuşică a cărei indignare îi învinse hotărîrea de-a leşina.

— Ba da ! ripostă d. Wardle. Ai cincizeci de ani cum te văd şi mă vezi.

De data aceasta domnişoara mătuşică scoase un strigăt ascuţit şi-şi pierdu cunoştinţa.

— Un pahar cu apă, îi porunci simţitorul domn Pickwick hangioaicei pe care o chemase.

— Un *pahar* cu apă ? spuse mâniosul Wardle ; adu o găleată şi toarnă-i-o pe cap ; are să-i facă bine şi o merită cu vârf şi îndesat.

— Uf, că brută mai eşti ! strigă hangioaica plină de milă. Sărăcuţa de ea !

Apoi, cu vorbe de mângâiere : „Haide-hai, drăguţă, bea puţintel, o să-ţi facă bine", şi ajutată de o cameristă, hangioaica începu să ude cu oţet fruntea mătuşichii, să-i bată mâinile, să-i gâdile nasul, să-i descheie corsetul, să-i dea calmante pe care femeile miloase le folosesc îndeobşte pentru doamnele care se trudesc să aibă crize de nervi.

— Trăsura e gata, domnule, vesti Sam ivindu-se în uşă.

— Veniţi după mine ! strigă Wardle. O duc eu până jos.

Auzindu-i propunerea, domnişoara mătuşică fu cuprinsă şi mai aprig de criza ei de nervi.

Hangioaca tocmai voia să protesteze cu aprindere împotriva unui atare procedeu şi pusese întrebarea, plină de indignare, dacă d. Wardle îşi închipuia cumva că este dumnezeu, când d. Jingle interveni.

— Băiete ! porunci ; chiamă un poliţai.

— Aşteaptă ! spuse mititelul domn Perker. Gândeşte-te, domnule, gândeşte-te !

— *Nu* vreau să gândesc nimic, replică Jingle. E stăpână pe sine ; să vedem, cine îndrăzneşte s'o ia de aici fără voia ei ?

— Să *nu* mă ia de-aici, murmură domnişoara mătuşică. Nu vreau ! (Avu o nouă şi înfricoşătoare criză.)

— Scumpe domn, spuse omuleţul încetişor, luându-i la o parte pe d. Wardle şi pe d. Pickwick ; scumpe domn, ne găsim într'o situaţie tare încurcată. E un caz sguduitor ; foarte sguduitor ; n'am mai cunoscut altul la fel ; şi, la drept vorbind, scumpe domn, la drept vorbind, n'avem nicio cădere să controlăm faptele doamnei. V'am prevenit înainte de a veni, scumpe domn, că nu există decât soluţia bunei înţelegeri.

Urmă o scurtă pauză.

— Dumneavoastră ce aţi recomanda ? întrebă d. Pickwick.

— Vedeţi, scumpe domn, prietenul nostru e într'o situaţie neplăcută, nespus de neplăcută. Trebue să consimţim a suporta unele pierderi pecuniare.

— Suport oricât, numai să nu'ndur ocara asta şi s'o las, nebună cum e, să se nenorocească pe toată viaţa, declară Wardle.

— Cred că lucrurile se pot aranja, spuse omuleţul cu însufleţire. Domnule Jingle, vreţi să veniţi cu noi, o clipă, în odaia de alături ?

D. Jingle se învoi şi tuspatru trecură într'o încăpere unde nu era nimeni.

— Domnule, spuse omuleţul închizând cu luare-aminte uşa, nu există oare nicio cale pentru aplanarea chestiunii ? Veniţi încoa, domnule, pentru o clipă ; în dreptul ferestrei, domnule, unde vom fi între patru ochi; aci, domnule, aci ; vă rog, domnule, să luaţi loc. Acum, scumpe domn, între noi fie zis, ştim foarte bine, scumpe domn, că aţi fugit cu doamna de dragul banilor ei. Nu vă încruntaţi, nu vă încruntaţi, domnule. Ascultaţi, între *noi* vorbim, ştim asta. Suntem amândoi oameni de lume şi *noi* ştim foarte bine că prietenii de aci nu sunt oameni de lume ; nu ?

Figura d-lui Jingle se destindea treptat; ochiul lui stâng clipi aproape imperceptibil.

— Foarte bine, foarte bine! continuă omuleţul observând impresia pe care o făcuse. Acum, fapt e că, înafară de câteva sute de lire, doamna nu posedă, până la moartea mamei ei, nimic, sau prea puţin. Bătrâna se ţine bine, scumpe domn...

— E *bătrână*, observă d. Jingle scurt şi energic.

— Ei, da, încuviinţă omul legii tuşind uşor. Aveţi dreptate, scumpe domn, e cam bătrână. Şi se trage dintr'o veche familie, scumpe domn, veche în toată puterea cuvântului. Intemeietorul acestei familii a venit în Kent odată cu năvălirea lui Juliu Cezar în Britania; şi de atunci numai unul dintre membrii săi n'a trăit până la optzeci şi cinci de ani, fiind decapitat din ordinul unui Henric. Bătrâna doamnă nu are încă şaptezeci şi trei de ani, scumpe domn.

Omuleţul se opri şi luă o priză de tabac.

— Şi? se răsti d. Jingle.

— Şi, scumpe domn... nu luaţi tabac?... cu atât mai bine — o deprindere costisitoare — ei bine, scumpe domn, sunteţi un tânăr drăguţ, un om de lume, în stare să vă încercaţi norocul dacă aţi avea capital; nu?

— Şi? repetă d. Jingle.

— Mă înţelegeţi?

— Nu prea.

— Nu credeţi — acum, scumpe domn, vă fac o propunere — nu credeţi că cincizeci de lire şi libertatea ar fi mai bune decât domnişoara Wardle şi speranţele?

— Suma e mult prea mică, răspunse d. Jingle ridicându-se.

— Nu, nu, scumpe domn! îl dojeni omul legii apucându-l de-un nasture. E o sumă rotundă, respectabilă; un om ca dumneata ar putea, cât ai bate din palme, s'o întreiască. Cu cincizeci de lire se pot face multe, scumpe domn.

— Se pot face mai multe cu o sută cincizeci, replică d. Jingle cu răceală.

— Haide, scumpe domn, să nu ne pierdem timpul despicând firul în patru. Să zicem — începu din nou omuleţul — să zicem şaptezeci.

— Nu e deajuns, spuse d. Jingle.

— Staţi, scumpe domn ; vă rog, nu vă grăbiţi, stărui omuleţul. Optzeci ; haideţi ; vă semnez numaidecât un cec.

— Nu e deajuns, repetă d. Jingle.

— Bine, scumpe domn, bine, spuse omuleţul continuând să-l reţină ; spuneţi-mi, cât vreţi ?

— Afacere costisitoare, declară d. Jingle ; bani cheltuiţi ; caleaşcă, nouă lire ; dispensă, trei — total douăsprezece lire ; compensaţie, o sută — o sută douăsprezece ; onoarea pătată şi pierderea doamnei...

— Da, scumpe domn, da, îl încredinţă omuleţul cu şiretenie. Să nu pomenim însă de ultimele două articole. In total o sută douăsprezece ; să zicem o sută ; haide.

— Şi douăzeci, spuse d. Jingle.

— Haide-haide ! Vă fac un cec (şi se-aşează să-l scrie). Il fac plătibil pentru poimâine, urmă omuleţul cu ochii la d. Wardle ; iar pe doamna o putem lua acum.

D. Wardle încuviinţă posomorît, din cap.

— O sută, glăsui omuleţul.

— Şi douăzeci, adăugă Jingle.

— Scumpe domn ! îl dojeni omuleţul.

— Dă-i ! interveni d. Wardle. Şi să plece !

Omuleţul scrise cecul şi d. Jingle îl vârî în buzunar.

— Acum părăseşte casa asta, imediat ! izbucni d. Wardle repezindu-se asupra lui.

— Scumpe domn... îi atrase omuleţul luarea-aminte.

— Şi ţine minte, urmă d. Wardle, că nimic pe lume nu m'ar fi putut face să primesc învoiala asta — nici măcar consideraţia pentru familia mea — dacă n'aş fi ştiut că, din clipa în care ai băgat nişte bani în buzunar, te vei duce dracului mult mai repede decât te-ai fi dus fără ei.

— Scumpe domn... îi atrase din nou omuleţul luarea-aminte.

— Fii pe pace, Porker, glăsui Wardle. Părăseşte camera, domnule !

— Pornesc numaidecât la drum, anunţă nerușinatul Jingle. Adio, Pickwick !

Spectatorul nepărtinitor care ar fi putut contempla, în partea din urmă a conversației, înfățișarea omului ilustru al cărui nume caracterizează opera prezentă, spectatorul acesta ar fi fost înclinat să se minuneze că focul indignării ce țâșnea din ochii d-lui Pickwick nu-i mistuise sticlele ochelarilor. Nările d-lui Pickwick se umflară, și pumnii i se strânseră fără voie, auzind că ticălosul i se adresează. Dar se stăpâni ; *nu-l* făcu praf.

— Na ! continuă vicleanul fără suflet svârlind dispensa la picioarele d-lui Pickwick ; schimbați numele și luați-o acasă pe doamna — bună pentru Tuppy.

D. Pickwick era un filosof. La urma urmei, însă, filosofii nu sunt nici ei decât niște oameni care poartă armură. Săgeata îl nimeri și pătrunse prin împlătoșarea filosofică drept în inimă. Svârli călimara în neștire spre ușă, și se năpusti pe urma ei. Insă d. Jingle dispăruse, astfel că se pomeni încleștat de brațele lui Sam.

— Hehe, spuse năzdrăvanul, mobilierul o fi ieftin la dumneavoastră acasă. Cerneala asta scrie singură ; v'a scris numele pe zid, bătrâne domn. Liniștiți-vă, domnnule ; ce rost are să alergați după un om care și-a luat tălpășița și a ajuns la capătul celălalt al Boroughului ?

Spiritul d-lui Pickwick era, ca al tuturor oamenilor cu adevărat mari, deschis pentru orice convingere. Judeca repede și puternic ; îi ajunse o singură clipă de meditare ca să înțeleagă zădărnicia înverșunării sale. Se potoli tot așa de repede precum se aprinsese. Răsuflă cu năduf și se uită blajin la prietenii săi.

Să mai povestim tânguirile care urmară, când d-șoara Wardle se văzu părăsită de necredinciosul Jingle ? Să desprindem crâmpeie din descrierea măiestrită a d-lui Pickwick cu privire la această sfâșietoare scenă ? Carnetul lui de note, pătate de lacrimile unei înduioșate simpatii, se găsește deschis în fața noastră ; un cuvânt, și e în mâna tipografului. Dar nu ! Ne vom stăpâni. Nu vom chinui inima publicului cu zugrăvirea unor asemenea groaznice suferințe.

A doua zi caleașca greoaie de Muggleton îi aduse înapoi, în mers tărăgănat și trist, pe cei doi prieteni

dimpreună cu femeia părăsită. Umbrele mohorîte ale unei nopţi de vară căzuseră turburi şi întunecoase peste întreaga fire, când ei ajunseră la poarta conacului din Dingley Dell.

CAPITOLUL XI

Care cuprinde o altă călătorie şi descoperire arheologică, dă în vileag hotărîrea d-lui Pickwick de a fi de faţă la o alegere — şi are un manuscris adus de bătrânul pastor.

O noapte de odihnă şi linişte în tăcerea adâncă dela Dingley Dell, precum şi o oră de înviorare în aerul proaspăt, înmiresmat, al dimineţii următoare, îl refăcură întîiu totul pe d. Pickwick după oboseala şi sbuciumul din ajun. De două zile ilustrul om nu-i mai văzuse pe prietenii şi discipolii săi, iar când, după matinala plimbare, se întâlni cu d-nii Winkle şi Snodgrass, înaintă spre ei să le dea bineţe cu simţăminte de plăcere şi încântare pe care o minte obişnuită nu le-ar putea înţelege cum se cuvine. Plăcerea era de ambele părţi, căci cine ar putea să contemple cu nepăsare figura luminoasă a d-lui Pickwick? Şi, totuşi, un nor părea că pluteşte deasupra tovarăşilor săi — nor pe care marele om nu-l putea pricepe şi care îl nedumerea foarte mult. Amândoi aveau un aer misterios, îngrijorător şi neobişnuit.

— Cum se simte Tupman? îşi întrebă d. Pickwick discipolii după ce le strânse mâinile şi schimbară calde salutări de bună revedere.

D. Winkle, căruia îi era adresată în mod special întrebarea, nu răspunse. Intoarse capul, cufundat parcă în gânduri melancolice.

— Snodgrass, reluă cu aprindere d. Pickwick, cum se simte prietenul nostru? Este cumva bolnav?

— Nu! răspunse d. Snodgrass; şi o lacrimă tremură pe pleoapa sa sensibilă, ca un strop de ploaie pe cerceveaua unei ferestre. Nu! Nu-i bolnav!

D. Pickwick tăcu o clipă, uitându-se, rând pe rând, la prietenii săi.

— Winkle, Snodgrass, întrebă el apoi, ce înseamnă asta? Unde-i prietenul nostru? Ce s'a întâmplat? Vorbiţi; vă rog din suflet, vă implor; ei bine, vă poruncesc, vorbiţi!

Era în ţinuta d-lui Pickwick o solemnitate, o demnitate, cărora nu s'ar fi putut nimeni împotrivi.

— A plecat, răspunse d. Snodgrass.

— A plecat? exclamă d. Pickwick; a plecat?!

— A plecat, repetă d. Snodgrass.

— Unde? repetă Pickwick.

După cele scrise aici, nu putem decât să bănuim, răspunse d. Snodgrass scoţând o scrisoare din buzunar şi înmânând-o prietenului său. Ieri dimineaţă, când a sosit o scrisoare dela d. Wardle vestind că astănoapte veţi fi acasă cu sora lui, am observat că melancolia care îl învăluise toată vremea pe prietenul nostru, devenise mai mare. Puţin după aceea, dispăru; a lipsit toată ziua, iar seara rândaşul dela *Coroana* din Muggleton ne aduse scrisoarea aceasta. Prietenul nostru i-o lăsase de dimineaţă, punându-i serios în vedere să n'o predea decât pe înnoptate.

D. Pickwick desfăcu scrisoarea. Scrisul era al prietenului său, şi iată ce cuprindea:

Dragă Pickwick,

Dumneata, prieten drag, te-ai înălţat dincolo de tărâmul nimicniciei şi al slăbiciunilor omeneşti pe care oamenii de rând nu le pot învinge. Nu ştii ce înseamnă să fii părăsit pe neaşteptate de o fermecătoare, de o fascinantă făptură, şi să cazi victima înşelătoriilor unui netrebnic care tăinuia cursa şireteniei sub masca prieteniei. Nădăjduesc că n'o să afli niciodată...

Scrisorile ce-mi vor fi adresate la *Clondirul de piele,* la Cobham Kent, îmi vor fi transmise, presupunând că mai sunt în viaţă. Mă grăbesc să părăsesc lumea asta care mi-a devenit odioasă. Dacă o voi părăsi pentru totdeauna, deplânge-mă şi iartă-mă. Viaţa, scumpul meu Pickwick, mi-a devenit nesuferită! Spiritul care arde în noi e asemenea chingei hamalului, de care se reazimă povara copleşitoare a grijilor şi necazurilor vieţii; iar când spiritul ne

părăseşte, povara devine prea grea ca s'o mai putem îndura, şi ne prăbuşim covârşiţi. Poţi să-i spui totul Rachelei. Ah, numele acesta!

Tracy Tupman

— Trebue să părăsim locul acesta numaidecât, spuse d. Pickwick păturind scrisoarea. După cele întâmplate, nu se cade să mai zăbovim aici, sub niciun motiv ; suntem datori să pornim în căutarea prietenului nostru.

După ce rosti aceste cuvinte, se îndreptă spre casă.

Intenţiile sale fură comunicate îndată. Rugăminţile de a-l reţine fură stăruitoare, dar d. Pickwick rămase neînduplecat. „Afacerile, spunea el, îl reclamau fără întârziere."

Bătrânul pastor era de faţă.

— Vreţi cu adevărat să plecaţi ? îl întrebă el pe d. Pickwick luându-l de o parte.

D. Pickwick repetă hotărîrea de mai înainte.

— Dacă-i aşa, spuse bătrânul domn, vă rog să primiţi un mic manuscris pe care nădăjduiam să am plăcerea de a vi-l citi personal. L-am găsit la moartea unui prieten — un doctor ce-şi făcea serviciul la azilul nostru de nebuni din regiune — printre o sumedenie de hârtii, pe care mi-era îngăduit să le ard sau să le păstrez, după cum aş fi socotit de cuviinţă. Deşi sunt sigur că nu e scris de prietenul meu, mi-e totuşi greu să cred că manuscrisul este autentic. Oricum, fie că a fost scris de un maniac, fie că zugrăveşte, ceeace-mi pare mai probabil, aiurările vreunuia dintre nenorociţii de acolo, citiţi-l şi daţi-vă părerea.

D. Pickwick acceptă manuscrisul şi se despărţi de binevoitorul bătrân cu nenumărate încredinţări de stimă şi iubire.

Mult mai greu îi era să-şi ia rămas bun dela locuitorii conacului unde fuseseră primiţi cu atâta ospitalitate şi bunăvoinţă. D. Pickwick le sărută pe tinerele domnişoare — cât pe ce să spunem, ca pe fiicele sale, dar comparaţia ar putea să nu fie întru totul potrivită, căci le sărută cu ceva mai multă căldură decât poate s'ar fi cuvenit — o îmbrăţişă pe bătrâna doamnă cu o afecţiune filială şi, strecurând în mâna servitoarelor

câteva temeinice dovezi ale bunăvoinței sale, le mângâie obrajii trandafirii într'un chip pe deaîntregul patriarhal. Mult mai călduroase și mai prelungite fură declarațiile de dragoste pe care le schimbă cu bunul lor amfitrion și cu Trundle. Abia după ce d. Snodgrass fu strigat de mai multe ori pentru a ieși în sfârșit dintr'un coridor întunecos, urmat în curând de Emily (ai cărei ochi luminoși îndeobște, arătau neobișnuit de mohorîți) prietenii putură să se smulgă din brațele prietenoaselor gazde. In timp ce se depărtau încet de fermă, aruncară multe priviri în urmă, iar d. Snodgrass trimise nenumărate sărutări, exprimându-și astfel recunoștința pentru fluturarea unei batiste de femeie la o fereastră ; un cot al drumului le ascunse bătrâna locuință.

La Muggleton, călătorii luară caleașca pentru Rochester. Când ajunseră acolo, durerea lor cumplită se alinase îndeajuns spre a le îngădui fără zăbavă să se ospăteze în lege și, căpătând informațiile necesare cu privire la drum, cei trei prieteni plecară să se plimbe după amiază la Cobham.

Fu o plimbare încântătoare ; era o plăcută după-amiază de Iunie, iar drumul trecea printr'o pădure străveche și umbroasă, răcorit de adierea unui vânt care foșnea domol prin frunzișul des, și însuflețit de cântul păsărilor cocoțate pe crengi. Iedera și mușchiul îmbrăcau cu îmbelșugare copacii bătrâni, și verdeața moale acoperea pământul ca un covor de mătase. Drumeții se pomeniră într'un parc în care se afla un castel vechi, înfățișând arhitectura ciudată și pitorească a epocii elisabetane. Alei lungi, străjuite de ulmi și ștejari falnici, se întretăiau la tot pasul, cârduri mari de căprioare pășteau iarba proaspătă și, din când în când, un iepure speriat o sbughea cu repeziciunea umbrelor aruncate de nourașii care lunecă aidoma suflului trecător al vântului de vară peste un peisaj însorit.

— Dacă aici, spuse d. Pickwick privind în juru-i, ar veni toți cei care sunt turburați de boala prietenului nostru, îmi închipui că vechea dragoste pentru lumea asta ar renaște foarte curând.

— Aşa cred şi eu! încuviinţă d. Winkle.

— Şi, într'adevăr, adăugă d. Pickwick când, după o jumătate de ceas de umblet ajunseră în sat, într'adevăr, locul acesta de odihnă ales de un mizantrop, este unul dintre cele mai frumoase şi mai îmbietoare pe care le-am întâlnit vreodată.

D. Winkle şi d. Snodgrass se alăturară părerii lui. Arătându-li-se unde era *Clondirul de piele,* o cârciumă curată şi plăcută, cei trei călători intrară acolo şi se informară numaidecât despre un domn cu numele de Tupman.

— Tom, zise stăpâna, du-i pe dumnealor în salon.

Un flăcău vânjos deschise o uşă la capătul unui coridor şi cei trei prieteni intrară într'o cameră lungă şi scundă, mobilată cu o sumedenie de scaune căptuşite cu piele, care aveau spătarul înalt şi o formă fantastică; camera era înfrumuseţată de numeroase portrete vechi şi imagini grosolan colorate, datând şi ele de cine ştie când. La capătul salonului se afla o masă cu o învelitoare albă; o masă garnisită cu o pasăre friptă, cu slănină, bere şi altele; iar la masă şedea d. Tupman care nu avea câtuşi de puţin aerul unui om ce şi-a luat rămas bun dela viaţă.

Când intrară prietenii săi, el puse jos cuţitul şi furculiţa şi-i întâmpină posomorît.

— Nu mă aşteptam să vă văd aici, spuse strângând mâna d-lui Pickwick. E foarte frumos din partea voastră.

— O! exclamă d. Pickwick, aşezându-se şi ştergându-şi de pe frunte sudoarea pe care i-o pricinuise plimbarea. Isprăveşte masa şi vino afară cu mine. Doresc să-ţi vorbesc între patru ochi.

D. Tupman nu se împotrivi şi d. Pickwick, răcorindu-se cu o copioasă duşcă de bere, aşteptă ca prietenul său să termine. Acesta mântui repede ospăţul, după care ieşiră împreună.

Timp de jumătate de ceas siluetele lor putură fi văzute trecând în sus şi'n jos prin cimitir — d. Pickwick străduindu-se a combate hotărîrea tovarăşului său. Ar fi de prisos să repetăm argumentele lui, căci ce limbaj ar putea să redea energia pe care o des-

văluia firea marelui creator ? Nu e nevoie nici să ştim dacă d. Tupman era obosit de singurătate, ori dacă îi fusese peste putinţă să se împotrivească elocventului apel ce-i era adresat ; până la urmă, *nu* se împotrivi.

Puţin îl interesa, spunea el, unde îşi va târî jalnicele zile care-i mai rămâneau şi, de vreme ce prietenul său punea atâta preţ pe umila lui tovărăşie, era dispus să-l însoţească pe drumul aventurilor.

D. Pickwick zâmbi, îşi strânseră mâna şi se întoarseră la prietenii lor.

Atunci făcu d. Pickwick nemuritoarea descoperire care constitui falnica mândrie a prietenilor săi şi stârni invidia tuturor arheologilor din cele patru colţuri ale lumii. Trecuseră dincolo de poarta hanului şi merseră ceva mai departe în sat până să-şi reamintească locul lor de popas. Pe când se înapoiau, ochii d-lui Pickwick zăriră dinaintea unei căsuţe o lespede mică, fărâmiţată, pe jumătate îngropată în pământ.

D. Pickwick se opri.

— Uite ceva foarte ciudat ! exclamă el.

— Anume ce ? întrebă d. Tupman privind cu neastâmpăr toate obiectele din juru-i, afară de acela care era în cauză. Dumnezeule mare, despre ce este vorba ?

Exclamaţia dela urmă trăda o uimire nestăvilită, căci d. Pickwick, ahtiat după descoperiri, căzuse în genunchi în faţa lespedei şi se apucase s'o şteargă de praf cu batista.

— Aici e o inscripţie ! zise d. Pickwick.

— Tot ce se poate ! spuse d. Tupman.

— Pot desluşi, continuă d. Pickwick frecând din răsputeri piatra şi privind-o cu luare-aminte prin ochelari, pot desluşi o cruce şi un B, pe urmă un T. Asta-i ceva foarte important, adăugi el ridicându-se. E o inscripţie străveche şi care exista poate cu mult înaintea vechilor aziluri de prin partea locului. Descoperirea nu trebue să ne scape.

D. Pickwick bătu la uşa căsuţei. Un muncitor deschise.

— Prietene, nu ştii cum a ajuns piatra asta aici ? întrebă d. Pickwick binevoitor.

— Nu, dom'le, nu ştiu, răspune omul cu bunăcuviinţă

în glas. Era aici cu mult înainte să fi venit pe lume eu sau alţii ca noi.

D. Pickwick aruncă o privire triumfătoare tovarăşului său.

— Imi închipui că dumneata... dumneata nu ţii prea mult la ea, continuă d. Pickwick tremurând de nelinişte. Ai avea ceva împotrivă s'o vinzi ?

— Aşi, nu ! Da cin's'o cumpere ? întrebă omul cu un aer pe care-l socotea, pesemne, foarte şiret.

— Uite, eu îţi dau îndată zece shillingi pe ea dacă vrei s'o scoţi din pământ, glăsui d. Pickwick.

Se poate închipui lesne uimirea satului când, după ce piatra fu scoasă din pământ cu o lovitură de hârleţ, d. Pickwick o duse în braţe cu multă caznă, până la han şi, după ce o spălă cu grijă, o aşeză pe masă.

Inflăcărarea şi bucuria pickwickienilor nu mai cunoscură margini, când îşi văzură încununate de succes răbdarea, stăruinţa, spălăturile, frecăturile. Piatra era colţuroasă şi spartă, literele prost aliniate şi neregulate, dar se putea descifra limpede următoarea frântură de inscripţie :

BILST UM PSHI S. M. ARK

Privirile d-lui Pickwick scânteiară de încântare când se aşeză la masă, mâncând din ochi comoara pe care o descoperise. Atinsese cel mai mare obiect al ambiţiei sale. Intr'un ţinut despre care se ştia că e plin de urme din vremuri străvechi, într'un sat unde existau şi acum mărturii din timpurile demult apuse, el, preşedintele Clubului Pickwick, găsise o ciudată şi curioasă inscripţie de netăgăduită vechime şi care scăpase cu totul observaţiilor tuturor savanţilor de dinaintea sa. Abia putea să-şi creadă ochilor.

— Lucrul acesta, spuse el, mă îndeamnă să iau o hotărîre. Ne vom înapoia mâine în oraş.

— Mâine ? ! exclamară plini de admiraţie discipolii.

— Mâine, repetă d. Pickwick. Comoara trebue depusă numaidecât într'un loc unde să poată fi studiată temeinic şi înţeleasă cum se cuvine. Şi mai am un motiv

să procedez astfel. Peste câteva zile vor avea loc alegeri în burgul Eatanswill ; d. Perker, o persoană pe care am întâlnit-o de curând, susţine pe unul dintre candidaţi. Vom privi, vom studia cu luare-aminte o scenă care este deosebit de interesantă pentru orice englez.

— Aşa vom face ! strigară trei voci însufleţite.

D. Pickwick îşi plimbă privirile în juru-i. Dragostea, înflăcărarea, aprinseseră în pieptul său focul entuziasmului. Era conducătorul lor, şi-şi dădea seama de acest fapt.

— Să sărbătorim norocoasa noastră întâlnire închinând un pahar, spuse el.

Aplauze unanime primiră ambele propuneri. Şi, după ce aşeză importanta piatră într'o cutie de brad anume cumpărată dela hangioaică, d. Pickwick se aşeză într'un jilţ, la capătul mesei ; seara fu închinată veseliei şi conversaţiei.

Erau ceasurile unsprezece trecute — oră târzie pentru sătucul Cobham — când d. Pickwick se retrase în odaia de culcare, ce-i fusese pregătită. Deschise larg fereastra cu gratii, puse lumânarea pe masă şi căzu într'o meditaţie adâncă, depănând în minte întâmplările furtunoase din ultimele două zile.

Ceasul şi locul erau deopotrivă prielnice meditării. Din ea îl smulse pe d. Pickwick orologiul bisericii care bătea orele douăsprezece. Prima bătaie răsună în ureche solemn, dar, când clopotul amuţi, liniştea i se păru nesuferită ; avea parcă simţământul de a fi pierdut un tovarăş. Era nervos şi turburat ; se desbrăcă repede, aşeză lumânarea pe cămin şi se urcă în pat.

Starea neplăcută când senzaţia de oboseală trupească luptă în zadar cu insomnia a încercat-o oricine. Prin această stare trecea şi d. Pickwick. Se întoarse întâi pe-o parte, pe urmă pe cealaltă ; ţinu stăruitor ochii închişi, ca pentru a se îndemna s'adoarmă, dar degeaba. Fie din cauza oboselii neobişnuite, fie din a zăpuşelii, a grogului, ori a culcuşului străin, fie din alte pricini, gândurile îi sburau neastâmpărate îndărăt spre înfricoşetoarele picturi pe care le văzuse în sala de joc şi spre legendele evocate în cursul serii. După ce se frământă o jumătate de ceas, ajunse la încredinţarea

nemulţumitoare că zadarnic se trudea să adoarmă, astfel că se dădu jos din pat şi îşi puse ceva pe el. Oricum, gândea, era mai bine să se scoale decât să stea lungit şi să i se năzărească toate grozăviile. Se uită afară pe fereastră ; întuneric beznă. Incepu să se plimbe prin odaie; singurătatea îl apăsa.

Făcuse câteva ocoluri, dela uşă la fereastră, şi dela fereastră la uşă, când îi veni pentru prima oară în minte manuscrisul bătrânului pastor. Un gând fericit. Dacă manuscrisul nu-l va interesa, va putea cel puţin să-i aducă somnul. Il scoase din buzunarul redingotei, şi, trăgând o măsuţă lângă pat, potrivi lumina, îşi puse ochelarii şi se aşeză să citească. Era un scris ciudat, pe-o hârtie tare mânjită. Insuşi titlul îi dădu un fior ; şi nu se putu împiedica să arunce o privire iscoditoare jur-împrejurul camerei. Cugetând totuşi că era absurd să se lase în voia unor astfel de simţăminte, potrivi din nou lumina, şi citi cele ce urmează:

MANUSCRISUL UNUI NEBUN

Da — al unui nebun ! Cum m'ar fi izbit în inimă cuvântul acesta acum câţiva ani ! Cum ar fi trezit în mine spaima aceea care mă cuprindea uneori, făcând să-mi vâjâe şi să-mi clocotească sângele în vine, până ce, de frică, pielea mi se acoperea de broboane reci şi genunchii mi se izbeau de groază. Şi, totuşi, acum îmi place. Numele acesta sună frumos. Arătaţi-mi monarhul a cărui privire mânioasă a trezit mai multă frică decât trezeşte străfulgerarea ochilor unui nebun ; a cărui frânghie şi secure să fi fost vreodată măcar pe jumătate aşa de sigure ca ghiarele unui nebun. O ! o ! E mare lucru să fii nebun! Să te privească lumea ca pe un leu sălbatic printre gratii de fier; să scrâşneşti din dinţi şi să urli în răstimpul lungilor nopţi tăcute, în sunetul vesel al lanţului greu ; să te dai de-a berbeleacul şi să te rostogoleşti prin paie, vrăjit de o muzică atât de măreaţă. Ura, casa de nebuni ! Ah, ce loc minunat !

Mi-amintesc zilele când mi-era teamă că sunt nebun; când obişnuiam să sar din somn, să cad în genunchi cerând cerului să mă scape de blestemul care apasă

asupra fiinţei omeneşti ; când fugeam de privelişteа voioşiei şi-a fericirii, pentru a mă ascunde într'un loc singuratic şi a trăi acolo ceasuri istovitoare, pândind progresele fierbinţélii care îmi va mistui creierul. Ştiam că nebunia era amestecată în chiar sângele meu şi în măduva oaselor mele ; că se scursese o generaţie de oameni fără ca asupra lor să se fi abătut acel flagel nimicitor şi că eu eram întâiul în care ea avea să reînvie. Ştiam că aşa *trebuia* să fie ; că aşa fusese întotdeauna şi că aşa va fi întotdeauna ; iar când mă ghemuiam în ungherul vreunui salon ticsit de lume, şi vedeam oamenii care şuşoteau făcând semne şi îndreptându-şi ochii spre mine, ştiam că vorbeau între ei despre nebunul predestinat. Atunci plecam pe furiş să tânjesc în singurătate.

Aşa a fost ani în şir, şi au fost ani lungi, foarte lungi. Uneori nopţile sunt aci lungi, foarte lungi, dar ele nu înseamnă nimic pe lângă nopţile fără odihnă, pe lângă visurile înspăimântătoare pe care le aveam pe vremea aceea. Mă cuprind fiori de frig când îmi amintesc. Făpturi mari, nelămurite, cu chipuri viclene şi batjocoritoare se tupilau prin unghere'e odăii şi, noaptea, se plecau asupra patului meu, scoţându-mă din minţi. Imi spuneau, încet, în şoaptă, că podeaua casei noastre vechi în care murise tată! tatălui meu era pătată de propriul lui sânge, vărsat de propriile-i mâini, în furiile nebuniei. Mi-afundam degetele în urechi, însă vedeniile continuau a-mi sfredeli auzul, iar apoi odaia răsuna de glasurile lor spunând că nebunia dormitase timp de o generaţie înaintea bunicului, şi că bunicul trăise ani în şir cu mâinile înfipte în pământ spre a nu se sfâşia singur. Ştiam că spuneau adevărul — ştiam bine. Descoperirea o făcusem cu ani înainte, deşi ai mei se străduiseră să mi-o ascundă. Haha! Eram prea şiret pentru ei, cu toate că mă credeau nebun.

In cele din urmă, nebunia mă cuprinse, şi mă miram că într'o vreme îmi fusese teamă de ea. Puteam acum să merg printre oameni şi să râd, să mă bucur cu cei mai de seamă dintre ei. Ştiam că sunt nebun, însă ei nu bănuiau deloc. Cum mă mai bucuram în gându-mi

de rengliul pe care li-l jucam, după ce urmărisem toate semnele şi privirile lor chiorîşe pe vremea când nu eram nebun, ci numai mă temeam că am să înnebunesc! Cum mai râdeam de bucurie când eram singur, gândindu-mă ce bine-mi păzeam taina şi ce repede s'ar fi lepădat bunii mei prieteni de mine dacă ar fi cunoscut adevărul. Când cinam cu vreun tinerel gălăgios, îmi venea să urlu de bucurie, cugetând cât de palid ar fi devenit şi cum ar fi fugit dacă ar fi ştiut că scumpul prieten aşezat lângă dânsul, şi care ascuţea un cuţit de o strălucire orbitoare, era un nebun înzestrat cu puterea şi aproape cu voinţa de a i-l înfige în inimă. O, era o viaţă, veselă, plăcută!

Mă îmbogăţisem, mă scăldam în averi şi mă dedam plăcerilor care sporeau înmiit, conştient fiind de secretul pe care îl păstram atât de bine. Avui parte de o moştenire. Legea cu ochi de vultur, ea însăşi, fu înşelată; puse în mâna unui nebun o avere îndelung disputată. Unde era mintea oamenilor cuminţi şi clarvăzători? Unde era iscusinţa oamenilor legii, lacomi să descopere o neregulă? Şiretenia unui nebun îi păcălise pe toţi.

Aveam bani; cum mă linguşeau! Ii cheltuiam în stânga şi în dreapta; cum mă lăudau! Cum se mai umileau trei fraţi trufaşi în faţa mea! Şi, deasemenea, bătrânul cu păr alb! Atâta supunere, atâta respect, atâta prietenie devotată! Ce mai încoa şi'ncolo, mă idolatriza. Bătrânul avea o fată — şi tinerii o soră; şi toţi cinci erau săraci; eu eram bogat; iar când mă însurai cu fata văzui un zâmbet de triumf mijind pe chipul rudelor ei nevoiaşe care cugetau la proiectele lor, aşa de bine ticluite, şi la chilipirul ce le căzuse în mână. Imi venea să zâmbesc... Să zâmbesc?... Să râd în hohote, să-mi smulg părul şi să mă tăvălesc pe jos cu strigăte de bucurie! Ei nu bănuiau că o măritaseră cu un nebun.

O clipă. Dacă ar fi ştiut, oare ar fi scăpat-o? Fericirea unei surori ar fi fost jertfită pentru aurul soţului ei?

In ciuda şiretenieî mele, m'am înşelat asupra unui punct. Dacă n'aş fi fost nebun — căci, noi nebunii, deşi destul de isteţi, ne mai încurcăm uneori — aş fi

băgat de seamă că fata ar fi preferat să fie pusă, ţeapănă şi rece, într'un sicriu greu de plumb decât s'o aducă, mireasă vrednică de invidiat, în casa mea superbă. Aş fi ştiut că inima ei era lângă tânărul cu ochi negri al cărui nume l-am auzit murmurat de ea în somnu-i sbuciumat, că-mi era jertfită pentru a scăpa de sărăcie pe bătrânul cu păr alb şi pe fraţii trufaşi.

Nu-mi mai amintesc nici chipurile lor, nici înfăţişarea fetei, dar ştiu că ea era frumoasă. Ştiu că era frumoasă căci, în nopţile strălucitoare cu lună, când tresar din somn şi când liniştea e deplină în juru-mi, văd stând liniştită şi nemişcată într'un colţ al acestei celule o figură slăbuţă, istovită, cu păr lung, negru, revărsat pe spate, nerăsfirat niciodată de vânt, cu ochi ce aţintesc asupră-mi privirea lor mirată care nu clipeşte şi nu se fereşte niciodată. Sst! Scriind aceste lucruri, sângele îmi înghiaţă în inimă — figura asta, e *ea* — obrazul ei e foarte palid şi ochii-i sunt sticloşi ; însă îi cunosc bine. Figura asta nu se clinteşte niciodată ; nu se încruntă niciodată, nu se schimonoseşte cum fac arătările care forfotesc adeseori pe aici ; dar e mult mai înfricoşetoare pentru mine chiar şi decât duhurile care îmi dădeau târcoale cu mulţi ani în urmă ; iese din mormânt şi seamănă aşa de mult cu moartea !

Aproape un an văzui cum chipul se ofilea tot mai mult ; aproape un an văzui lacrimi furişându-se pe obrajii-i mâhniţi ; nu ştiam pricina. Insă, în cele din urmă, am descoperit-o. Nu mi-au mai putut-o ascunde multă vreme. Fata nu ţinuse niciodată la mine ; şi nici n'am crezut vreodată că ţinuse ; dispreţuia averea mea şi-i era silă de splendoarea în care trăia ; la aceasta nu mă aşteptasem. Iubea pe altul ; ideea aceasta nu-mi venise în mnite. Mă stăpâneau simţăminte ciudate, mă sfredeleau gânduri tiranice, inspirate de o putere tainică. Nu o uram, deşi uram pe tânărul pe care ea îl plângea încă. Mi-era milă — da, mi-era milă — de viaţa mizerabilă la care o osândiseră neamurile ei nepăsătoare şi egoiste. Ştiam că n'o să trăiască mult, dar gândul că, înainte de moarte, ar putea să dea naştere unei fiinţe nefericite, sortită să

transmită copiilor săi nebunia, gândul acesta mă determină să iau o hotărîre. Luai hotărîrea s'o ucid.

Câteva săptămâni am vrut s'o otrăvesc, apoi mă gândii la înnec, şi pe urmă la foc. Ce spectacol frumos să vezi casa aceea măreaţă în flăcări, şi pe femeia nebunului făcută scrum! Ce ispravă straşnică să făgăduieşti o recompensă mare, şi apoi să trimiţi la spânzurătoare un om cumsecade, nevinovat, pentru o faptă pe care niciodată n'o săvârşise! Şi asta, prin şiretenia unui nebun! Am meditat adesea asupra planului, însă în cele din urmă am renunţat la el. O, ce plăcere să ascuţi zi de zi briciul, să-i simţi tăişul şi să te gândeşti la rana pe care o singură lovitură a lamei sclipitoare ar putea-o pricinui!

Până la urmă, duhurile care mai înainte mă învăţaseră aşa de des, îmi şoptiră la ureche că sosise vremea, şi-mi svârliră un brici deschis în mână. Il strânsei cu putere, mă ridicai încetişor din pat şi mă aplecai asupra femeii mele adormite. Figura ei era tăinuită în mâini. Le îndepărtai binişor şi ele căzură, molatice, pe sân. Plânsese, căci obrajii îi erau încă umezi de lacrimi. Chipul îi era calm şi blând; şi, în timp ce-o priveam, un zâmbet senin îi luminâ trăsăturile palide. Pusei încetişor mâna pe umărul ei. Tresări; visul îşi luase sborul. Mă aplecai din nou. Scoase un ţipăt şi se trezi.

O mişcare a mâinii mele — şi n'ar mai fi scos alt ţipăt sau sunet. Insă m'a înspăimântat, astfel că m'am tras înapoi. Ochii ei erau aţintiţi asupră-mi. Nu ştiu cum, dar mă intimidau şi mă înfricoşau; mă făceau să tremur. Se ridică din pat continuând să mă privească ţintă. Tremuram; aveam briciul în mână, însă nu mă puteam mişca. Se îndreptă spre uşă. Apropiindu-mă de ea, se întoarse şi-şi luă ochii dela mine. Vraja era ruptă. Svâcnii înainte şi-o apucai de braţ. Se prăvăli ţipând pe podea.

Aş fi putut s'o ucid atunci, fără împotrivire, dar se neliniştise casa, auzeam sgomot de paşi pe scări. Pusei briciul la loc în sertar, deschisei uşa şi strigai după ajutor.

A venit lume, am ridicat-o, am aşezat-o pe pat. Ea rămase fără cunoştinţă câteva ceasuri, iar când des-

chise ochii şi-şi recăpătă viaţa şi graiul, îşi pierduse minţile, aiurând sălbatic, furios.

Au fost chemaţi medici, savanţi cu lachei galonaţi; se zoreau să vină în cupeuri elegante, trase de cai frumoşi. Rămaseră săptămâni întregi lângă patul ei. Ţinură un mare consiliu într'altă cameră, sfătuindu-se cu glas încet, solemn. Unul, cel mai destoinic şi mai vestit dintre ei, mă luă deoparte şi, spunându-mi să mă pregătesc pentru cea mai rea veste, îmi aduse la ştiinţă — mie nebunului — că soţia mea era nebună. Stătea aproape de mine, lângă o fereastră deschisă, privindu-mă în faţă, cu mâna pe braţul meu. Puteam să-l arunc în stradă cu-o singură mişcare. Dacă aş fi făcut-o, i-aş fi tras o păcăleală straşnică, dar era în joc secretul meu, aşa că-l lăsai să plece. După câteva zile, mi se spuse că eu ar trebui s'o supraveghez, să-i iau un păzitor. M'am dus pe câmp, unde nu mă putea auzi nimeni, şi am râs aşa de tare, încât aerul vuia de hohotele mele!

Muri peste o zi. Bătrânul cu păr alb o urmă la groapă, iar fraţii trufaşi lăsară să le cadă o lacrimă pe trupul neînsufleţit al aceleia la a cărei suferinţă asistaseră cu nervi de oţel, cât timp ea fusese în viaţă. Toate acestea nutreau tainica mea voioşie, şi, înapoindu-mă acasă, râsei până la lacrimi, sub batista albă pe care o ţineam la ochi.

Dar, deşi îmi atinsesem ţinta, omorînd-o, eram neliniştit şi supărat, şi simţeam că taina va fi desvăluită în curând. Nu puteam ascunde plăcerea şi bucuria sălbatică ce-mi clocoteau în sânge şi care mă făceau, când eram acasă numai eu, să ţopăi şi să bat din palme, să dansez, să mă învârtesc şi să urlu din răsputeri. Când ieşeam şi vedeam mulţimea zorită, îmbulzindu-se pe străzi sau la teatru, când auzeam sunetele muzicii şi vedeam lumea dansând, simţeam o veselie aşa de mare, că îmi venea să mă năpustesc printre oameni, să le smulg mădularele bucată cu bucată şi să urlu extaziat. Dar scrâşneam din dinţi, izbeam în podea cu piciorul, îmi înfigeam unghiile ascuţite în palmă. Mă înfrânam; nu ştia încă nimeni că eram nebun.

Mi-aduc aminte — măcar că e unul dintre ultimele

lucruri pe care mi-le *pot* aminti ; căci acum amestec visurile cu faptele reale, şi, având atâtea de făcut aici, şi fiind totdeauna aşa de grăbit, nu am răgazul să le despart unele de altele din vălmăşagul ciudat în care-s încâlcite — mi-aduc aminte cum în cele din urmă am renunţat. Haha ! Văd parcă şi acum privirile înfricoşetoare ale oamenilor şi simt uşurinţa cu care i-am aruncat de lângă mine, şi am izbit cu pumnii strânşi în obrajii lor păliţi, şi cum apoi am fugit ca vântul lăsându-i să huiduiască şi să strige în urma mea până departe. Când mă gândesc, forţa unui uriaş pune stăpânire pe mine. Uite cum se îndoaie drugul ăsta de fier sub încleştarea mea furioasă ! Aş putea să-l frâng ca pe-o creangă, dar sunt aici galerii lungi, cu multe uşi — cred că n'aş putea să le dau de capăt; şi, chiar de aş putea, ştiu că sunt jos porţi de fier pe care ei le ţin încuiate şi zăbrelite. Ei ştiu ce nebun dibaci am fost ; şi se mândresc că mă au pentru a mă arăta lumii.

Ia, să văd — da, fusesem plecat ; era târziu, noaptea, când mă înapoiai acasă, şi găsii pe cel mai trufaş dintre cei trei fraţi trufaşi, care mă aştepta. Chestiune urgentă — spusese el mi-aduc bine aminte. Il urmam pe omul acesta cu toată ura unui nebun. De multe ori degetele mele ar fi dorit să-l sfâşie. Mi se spuse că era acolo. Urcai repede scara. Avea să-mi spună un cuvânt: dădui drumul servitorilor. Era târziu, şi ne aflam singuri împreună — pentru întâia oară !

In prima clipă îmi ferii ochii de el, căci îmi dădeam seama de ceeace lui nici nu-i trecea prin minte — iar eu mă mândream a şti — şi anume că lumina nebuniei lucea ca un foc în privirile mele. Stăturăm în tăcere, câteva minute. In cele din urmă, vorbi el. Desfrânările mele recente şi observaţiile ciudate, făcute îndată după moartea surorii lui, erau o insultă adusă memoriei ei. Asociind numeroase împrejurări care, la început, îi scăpaseră atenţiei, gândea că nu m'am purtat bine cu ea. Dorea să ştie dacă avea dreptate să creadă că voiam să-i întinez memoria şi să fiu necuviincios faţă de familie. Era obligat, pentru uniforma pe care o purta, să-mi ceară această explicaţie.

Omul avea o funcţie militară; o funcţie cumpărată cu banii mei şi cu preţul suferinţii surorii sale! Jucase rol de frunte în complotul urzit pentru a mă prinde în capcană şi a pune mâna pe averea mea. El, mai cu seamă, o silise pe sora lui să mă ia în căsătorie, deşi ştia prea bine că ea îşi avea inima dată tânărului acela sclifosit. Era obligat! Obligat pentru *uniforma* lui! Livreaua josniciei lui! Imi îndreptai ochii spre el — nu puteam altfel — dar nu rostii o vorbă.

Văzui schimbarea subită pe care o produse asupră-i privirea mea. Era un om cutezător, dar cu toate astea se îngălbeni şi-şi trase scaunul înapoi; eu mi-l apropiai; şi deoarece râdeam — eram foarte vesel atunci — îl văzui tresărind. Simţii că nebunia punea stăpânire pe mine. Ii era frică.

„O iubeai mult pe sora dumitale, când trăia? îl întrebai; o iubeai mult?"

El se uită stânjenit în juru-i, şi văzui că pune mâna pe spătarul scaunului; dar nu răspunse nimic.

„Nemernicule, am răcnit, te-am prins! Ţi-am descoperit uneltirile infernale împotriva mea. Ştiu că inima ei era dăruită altuia mai înainte ca tu s'o fi silit să mă ia de bărbat. Ştiu, ştiu!"

Sări brusc de pe scaun, îl ridică în aer şi-mi strigă să mă trag înapoi; căci, în timp ce vorbeam, aveam grijă să mă apropii tot mai mult de el.

Mai mult răcneam decât vorbeam — simţind cum clocotea în vinele mele tumultul pasiunilor şi cum vechile duhuri şuşoteau îmboldindu-mă să-i smulg inima din piept.

„Blestem! strigai sărind în sus şi năpustindu-mă asupră-i; da, am ucis-o! sunt nebun! la pământ! sânge, vreau sânge şi-l voi avea!"

Cu o lovitură dădui în lături scaunul pe care, în groaza lui, îl svârlise asupră-mi, şi mă încăierai cu el; ne rostogolirăm cu o bufnitură grea pe podea.

A fost o luptă straşnică, fiindcă era un bărbat înalt şi voinic, care îşi apăra viaţa, iar eu eram un nebun puternic şi vream cu însetare să-l nimicesc. Ştiam că nicio forţă omenească nu putea să se măsoare cu a mea, şi aveam dreptate. Da, aveam dreptate, deşi eram

nebun! Puterile îl părăseau din ce în ce. Îi pusei genunchiul în piept, îi încleştai sdravăn, cu amândouă mâinile, grumazul muşchiulos. Faţa i se făcu roşie ca focul; ochii îi ieşiră din cap şi, cu limba scoasă, voia parcă să-şi bată joc de mine. Îl strângeam tot mai tare.

Deodată uşa se deschise larg cu sgomot mare; sumedenie de oameni se năpustiră în cameră, strigând unul altuia să pună mâna pe nebun.

Taina mea era descoperită; trebuia să lupt acum pentru libertate; o luai la sănătoasa, mai înainte ca vreunul să m'atingă; mă năpustii printre cei ce mă atacau şi-mi croii drum cu braţul viguros, doborîndu-i de parcă aş fi avut o toporişcă în mână. Ajunsei la uşă, sării peste rampă şi, într'o clipă, eram în stradă.

Alergam într'un suflet drept înainte, şi nu îndrăznea nimeni să mă oprească. Auzeam sgomot de paşi în urma mea şi înteţeam goana. Sgomotul se pierdea tot mai mult în depărtare până ce, în sfârşit, se stinse, în timp ce eu săream peste mlaştini şi pâraie, peste garduri şi ziduri, scoţând strigăte sălbatice pe care făpturile ciudate care forfoteau în juru-mi le repetau cu tărie, sfâşiind văzduhul. Eram purtat pe braţele demonilor care treceau ca vântul, răsturnând zăgazuri şi îngrădituri în calea lor, şi mă învârteau cu o iuţeală şi într'o hărmălaie ce mă ameţiră în cele din urmă; cu o svâcnitură năpraznică, mă aruncară departe de ele; căzui greu la pământ.

Când m'am deşteptat, m'am pomenit aici — în celula aceasta veselă, unde lumina soarelui vine arar şi unde luna îşi furişează razele care m'ajută doar să deslușesc mai bine umbrele întunecate din juru-mi şi făptura tăcută din vechiul ei ungher. Când stau lungit, fără să dorm, pot să aud uneori strigăte ciudate, tânguiri care răsună din colţurile depărtate ale acestei mari clădiri. Ce-or fi, nu ştiu; dar ele nu vin niciodată dela făptura palidă, care nici nu le bagă în seamă. Căci, de când se lasă întâiele umbre ale înserării şi până încep să licărească zorile, ea rămâne în acelaş loc, neliniştită, ascultând muzica lanţurilor mele de fier, şi veghind asupra tumbelor pe care le fac pe patul meu de paie.

La sfârşitul manuscrisului, era următoarea notă scrisă de altă mână :

„Nenorocitul a.e cărui rătăciri sunt însemnate mai sus este un trist exemplu al rezultatelor dăunătoare pe care le pot avea pasiunile îndreptate pe un făgaş greşit, şi excesele prelungite la o vârstă fragedă, când urmările lor devin ireparabile. Orgia nesăbuită, desmăţul şi desfrâul din tinereţe îi pricinuiseră febra şi delirul. Primul efect al delirului fu gândul bizar, întemeiat pe o idee medicală bine cunoscută, puternic susţinută de unii şi tot atâta de puternic combătută de alţii, că în familia sa ar fi fost un caz de nebunie ereditară. El îi pricinui o dispoziţie melancolică, iar ea degeneră cu timpul într'o stare morbidă, sfârşind în accese de nebunie. Am unele motive să cred că întâmplările povestite aici s'au petrecut într'adevăr, deşi denaturate de închipuirea-i bolnavă. Ceeace ar trebui să-i mire pe oamenii care au avut cunoştinţă de viciile tinereţii lui, e că pasiunile sale nu l-au împins, atunci când au scăpat de sub controlul raţiunii, la săvârşirea unor crime şi mai grozave."

Lumânarea se topea în sfeşnic chiar în clipa când d. Pickwick termina lectura manuscrisului dat de bătrânul pastor ; iar când lumina se stinse brusc, fără ca măcar să fi pâlpâit ca să-i dea de veste, îşi simţi nervii în prada unei profunde turburări. Îşi lepădă cu grabă veşmintele pe care le îmbrăcase când coborîse din patul incomod, şi, rotind priviri speriate în juru-i, se vârî numaidecât sub pături unde adormi fără întârziere.

Când se deşteptă, dimineaţa era târzie şi soarele strălucea puternic în odaie. Tristeţea copleşitoare din timpul nopţii se împrăştiase odată cu umbrele ce învăluiau, ca un linţoliu, firea ; gândurile şi simţămintele lui erau voioase şi sglobii ca însăşi dimineaţa. După un dejun intim, cei patru domni se grăbiră să pornească pe jos spre Gravesend, urmaţi de un om care ducea piatra în cutia de brad. Ajunseră în oraş pe la ora unu (bagajul fusese expediat din Rochester, la Londra, aşa cum dăduseră dispoziţii) şi, având norocul să

găsească locuri pe imperiala diligenței, sosiră în aceeași după amiază la Londra, sănătoși și teferi.

Consacrară trei-patru zile în șir pregătirilor necesare călătoriei în burgul Eatanswill ; dar, pentrucă orice acțiune importantă cere un capitol separat, vom folosi rândurile pe care le mai avem până la încheierea acestuia ca să redăm, foarte pe scurt, povestea descoperirii arheologice.

Rezultă din Documentele Clubului că d. Pickwick a vorbit despre descoperirea sa într'o Adunare generală care a avut loc în seara următoare sosirii, expunând o sumedenie de ipoteze ingenioase și erudite în legătură cu tâlcul inscripției. Deasemenea se pare că un artist iscusit a executat un desen fidel al acestei curiozități, săpându-l în piatră și prezentându-l Societății Regale a Arheologilor precum și altor societăți savante ; că invidii și rivalități se iscară din controversele scrise cu privire la acest subiect ; și că d. Pickwick a scris el însuși un pamflet de nouăzeci și șase de pagini, cu literă măruntă, cuprinzând douăzeci și șapte de versiuni diferite asupra inscripției ; că trei domni în vârstă, ai căror fii mai vârstnici cutezaseră să pună la îndoială vechimea acestei piese, și-au desmoștenit odraslele lăsându-le numai un shilling, și că un individ entuziast își puse capăt zilelor, disperat că nu-i putuse pătrunde înțelesul ; că pentru descoperirea făcută, d. Pickwick fu ales membru de onoare în șaptesprezece societăți științifice, atât naționale cât și străine ; că niciuna din cele șaptesprezece societăți nu a putut să priceapă o iotă din inscripție, dar că toate șaptesprezece au fost de acord în a recunoaște că ea era extraordinară.

E drept că d. Blotton — și numele lui va fi sortit disprețului veșnic al tuturor celor ce cultivă enigmaticul și sublimul — d. Blotton, zicem, cârcotaș și bănuitor cum sunt spiritele de rând, și-a îngăduit să privească chestiunea dintr'un punct de vedere deopotrivă josnic și ridicol. D. Blotton în persoană a întreprins o călătorie la Cobham, cu scopul urît de a umbri numele nemuritor al d-lui Pickwick și, la înapoiere, a declarat ritos, într'un discurs ținut în prezența Clubului, că-l

văzuse pe omul dela care piatra fusese cumpărată; că omul o credea veche, însă că tăgăduia solemn vechimea inscripţiei — cu atât mai mult cu cât el ne încredinţa că a săpat singur, stângaci, într'un moment când nu avea treabă, literele acelea ce însemnau nici mai mult nici mai puţin decât propoziţiunea simplă: „Bill Stumpe, his mark", şi că d. Stumpe care nu se prea îndeletnicea cu gramatica, lăsându-se deobicei călăuzit de sunetul cuvintelor mai mult decât de regulile severe ale ortografiei, nu pusese decât un „l" la sfârşitul pronumelui.

Precum era de aşteptat din partea unei societăţi aşa de savante, Clubul Pickwick primi declaraţia cu dispreţul pe care-l merita, alungă din sânul său pe răutăciosul şi îngâmfatul Blotton, şi votă pentru d. Pickwick o pereche de ochelari de aur, ca semn al admiraţiei şi încrederii membrilor săi; drept mulţumire, d. Pickwick lăsă să i se picteze portretul, care fu atârnat în sala Clubului — portret pe care, oricum, *nu* vru să-l distrugă când mai îmbătrâni cu câţiva ani.

D. Blotton era alungat, dar nu înfrânt. Scrise şi el un pamflet adresat celor şaptesprezece societăţi ştiinţifice, repetând declaraţia pe care o făcuse şi lăsând să se înţeleagă că membrii celor şaptesprezece societăţi amintite erau nişte „şarlatani". La care, cele şaptesprezece societăţi fură copleşite de indignarea cuvenită, astfel că se iviră multe alte pamflete. Societăţile ştiinţifice naţionale tălmăciră în englezeşte pamfletele societăţilor ştiinţifice străine, societăţile ştiinţifice străine tălmăciră în tot soiul de limbi pamfletele societăţilor ştiinţifice naţionale, şi aşa începu acea luptă ştiinţifică atât de cunoscută lumii sub numele de *Controversa pickwickiană.*

Dar sforţările nevrednice de a-l ponegri pe d. Pickwick se năruiră peste capul netrebnicului autor. Cele şaptesprezece societăţi ştiinţifice votară în unanimitate că îngâmfatul Blotton nu era decât un ignorant meschin. De aici înainte se puseră să scrie la tratate câte nu s'au scris de când e lumea. Până în ziua de astăzi piatra a rămas un monument, care nu poate să fie descifrat, al măreţiei d-lui Pickwick şi o veşnică mărturie a meschinăriei duşmanilor lui.

CAPITOLUL XII

Care descrie o foarte însemnată ispravă a d-lui Pickwick, epocală în viaţa lui şi nu mai puţin epocală în această povestire.

Deşi de proporţii foarte restrânse, apartamentul d-lui Pickwick din strada Goswell era, nu numai foarte curat şi confortabil dar şi, mai ales, potrivit ca locuinţă pentru un om înzestrat cu geniul şi spiritul său de observaţie. Salonaşul se afla în faţă la parter şi dormitorul tot în faţă, la etajul întâi, încât — fie că se găsea la birou, fie că stătea în picioare dinaintea oglinzii pentru bărbierit — el putea să contemple deopotrivă pe strada aceea, la fel de populată pe cât de populară, omenirea care trecea cu preocupările ei felurite. Proprietăreasa d-lui Pickwick, d-na Bardell — văduvă şi singura împuternicită testamentară a unui vameş — era o femeie cumsecade, harnică şi plăcută la înfăţişare, cu o înclinaţie firească în ale bucătăriei, înclinaţie pe care o desăvârşise prin studii şi prin practică îndelungă, devenind un talent rar. Nu existau în casă nici plozi, nici servitori, nici orătănii. Locatarii ceilalţi erau doar: un om mare şi un băieţaş. Primul, un chiriaş; al doilea, o producţie a d-nei Bardell. Omul cel mare era totdeauna acasă exact la zece seara, când cu regularitate se înghesuia într'un pătuc franţuzesc în camera din dos. Jocurile copilăreşti şi exerciţiile de gimnastică ale domnişorului Bardell se desfăşurau numai pe caldarâm şi în şanţurile din vecinătate. Curăţenia şi liniştea domneau în toată casa, iar voinţa d-lui Pickwick era lege.

Oricine ar fi cunoscut regula casei şi ar fi fost familiarizat cu spiritul admirabil cumpănit al d-lui Pickwick, înfăţişarea şi conduita sa în dimineaţa de dinaintea celeia ce fusese fixată pentru călătoria la Eatanswill, ar fi părut misterioasă, inexplicabilă. Măsura camera în sus şi în jos, cu paşi grăbiţi. Cam din trei în trei minute, îşi scotea capul pe fereastră, se uita necontenit la ceas şi trăda alte multe semne de neastâmpăr, foarte neobişnuite la el. Era vădit că punea

la cale ceva de mare însemnătate — dar ce anume, nici măcar d-na Bardell nu fusese în stare să ghicească.

— Doamnă Bardell, spuse în cele din urmă d. Pickwick când simpatica femeie era pe punctul să isprăvească mult prelungitul dereticat al camerei.

— Da, domnule, răspunse d-na Bardell.

— Băieţaşul dumneavoastră a plecat cam demult.

— Păi, domnule, de-aici până la Borough e ceva.

— A, da ! glăsui d. Pickwick. Adevărat ; aşa e.

D. Pickwick recăzu în tăcere şi d-na Bardell se apucă din nou de curăţenie.

— Doamnă Bardell, reluă d. Pickwick după câteva minute.

— Da, domnule.

— Credeţi că pentru două persoane cheltuiala e mult mai mare decât pentru una singură ?

— Vai, domnule Pickwick ! replică d-na Bardell roşind până la dantela bonetei, căci i se părea că zărise în ochii chiriaşului o anume clipire matrimonială. Vai, domnule Pickwick, ce întrebare !

— Ei, ce credeţi ?

— Asta depinde, răspunse d-na Bardell apropiind foarte mult cârpa de praf de cotul proptit pe masă al d-lui Pickwick ; depinde în bună parte de persoană ; ştiţi asta, domnule Pickwick ; şi dacă e o persoană grijulie şi econoamă, atunci, domnule...

— Foarte adevărat, încuviinţă d. Pickwick, dar persoana pe care o am în vedere (aci se uită ţintă la d-na Bardell) posedă, îmi închipui, aceste calităţi ; în plus, este înzestrată cu o mare cunoaştere a lumii, doamnă Bardell, şi cu multă deşteptăciune. Darurile acestea mi-ar fi nespus de folositoare.

— Vai, domnule Pickwick ! murmură d-na Bardell în timp ce roşeaţa i se urcă din nou până la dantela bonetei.

— Sunt încredinţat ! rosti d. Pickwick cu o energie sporită, aşa cum avea obiceiul când vorbea într'o chestiune care-l interesa. Sunt încredinţat şi, ca să vă spun adevărul, doamnă Bardell, am luat o hotărîre.

— Dumnezeule, domnule Pickwick ! exclamă d-na Bardell.

— Poate vi se va părea ciudat, urmă simpaticul domn Pickwick svârlind tovarăşei sale o privire voioasă, că nu m'am sfătuit cu dumneavoastră în această chestiune, şi că nici măcar n'am pomenit de ea până în clipa când l-am trimis azi dimineaţă pe băieţel; ce ziceţi ?

D-na Bardell nu putu să răspundă decât printr'o privire. Il adora demult, în taină, pe d. Pickwick, dar iată că, brusc, se văzu înălţată pe o culme către care n'ar fi cutezat să năzuiască nici în cele mai nesăbuite speranţe ale ei. D. Pickwick era pe cale s'o ceară în căsătorie şi, după un plan bine chibzuit, îi trimisese băieţelul la Borough ca să nu-l stânjenească. Ce iscusit ! Cât de prevăzător !

— Ei, ce părere aveţi ? întrebă d. Pickwick.

— O, domnule Pickwick, răspunse d-na Bardell tremurând de turburare ; sunteţi tare bun, domnule !

— Ideea mea vă va scuti de multe osteneli, nu e aşa ? întrebă d. Pickwick.

— O, nu m'am gândit niciodată la osteneală, domnule, răspunse d-na Bardell, şi, firește, îmi voi da silinţa mai mult decât oricând ca să vă fiu pe plac ; sunteţi aşa de bun, domnule Pickwick, că ţineţi seamă de singurătatea mea !

— A, desigur, spuse d. Pickwick, nu mă gândiscm la asta niciodată... Când voi fi în oraş, veţi avea totdeauna pe cineva cu care să staţi de vorbă. Intr'adevăr, aşa e.

— Cu siguranţă că voi fi o femeie fericită, spuse d-na Bardell.

— Iar băieţelul dumneavoastră...

— Dumnezeu să-l binecuvânteze ! îl întrerupse d-na Bardell cu un oftat matern.

— Va avea şi el un tovarăş, urmă d. Pickwick zâmbind graţios ; un tovarăş vesel care, pun rămăşag, îl va învăţa într'o săptămână mai multe pozne decât ar fi învăţat într'un an.

— O, dragul meu ! exclamă d-na Bardell.

D. Pickwick tresări.

— O, scumpul meu, bunul meu, iubitul meu hazliu ! continuă d-na Bardell şi, nici una nici două, ridicân-

du-se depe scaun îşi aruncă braţele pe după gâtul d-lui Pickwick, cu un potop de lacrimi şi-un refren de suspine.

— Vai, doamnă ! strigă d. Pickwick plin de uimire. Doamnă Bardell ! Buna mea doamnă ! Doamne, ce situaţie ! Vă rog, luaţi seama, doamnă Bardell ; nu... Dacă vine cineva ?

— Ei, să vină ! exclamă d-na Bardell cu frenezie ; nu-ţi mai dau drumul ! Dragul, scumpul, sufleţelul meu bun !

Şi, rostind cuvintele acestea, d-na Bardell se lipi şi mai strâns.

— Dumnezeule, fie-ţi milă de mine ! spuse d. Pickwick luptându-se din răsputeri ; aud pe cineva urcând scara. Nu, nu, fii femeie detreabă ; nu !

Dar rugăminţile şi mustrările erau deopotrivă de zadarnice, căci d-na Bardell leşinase în braţele d-lui Pickwick. Mai înainte ca el să fi avut timpul s'o aşeze pe-un scaun, domnişorul Bardell intră în odaie poftindu-i pe d-nii Tupman, Winkle şi Snodgrass.

D. Pickwick rămase împietrit şi mut. Stătea în picioare cu povara amoroasă în braţe, şi se uita năuc la feţele prietenilor săi fără să încerce măcar să-i salute sau să le dea vreo explicaţie. La rândul lor, ei se uitau ţintă la el ; la rândul lui, domnişorul Bardell se uita la ei toţi.

Aşa de adâncă era mirarea pickwickienilor şi atât de cumplită zăpăceala d-lui Pickwick, încât ei ar fi putut să rămână exact cam în aceeaşi situaţie până la revenirea femeii în simţiri, dacă nu se producea o splendidă şi mişcătoare manifestare de afecţiune filială din partea tânărului fiu. Imbrăcat cu un costum strâmt de catifea vărgată, împodobit cu nasturi foarte mari de alamă, el rămăsese la început, nesigur şi încurcat, în uşă ; dar, treptat, ideea că mama lui suferise vreo vătămare personală puse stăpânire pe mintea lui desvoltată numai pe jumătate ; socotindu-l pe d. Pickwick drept agresor, scoase un urlet înspăimântător, oarecum nefiresc, şi, năpustindu-se cu capul în jos, începu să-l atace pe nemuritorul gentleman prin preajma spatelui şi-a picioarelor, izbindu-l şi ciupindu-l atâta cât îi îngăduiau voinicia braţului şi aprinderea furiei.

— Luaţi-l pe ticălosul ăsta mic de aici! strigă d. Pickwick scos din fire; e nebun!

— Dar ce s'a întâmplat? întrebară uluiţi cei trei pickwickieni.

— Nu ştiu nici eu, răspunse d. Pickwick, ursuz; luaţi băiatul de-aici! (D. Winkle duse în capătul celălalt al apartamentului pe năbădăiosul băiat, care striga şi se sbătea.)

— Acum, ajutaţi-mă să cobor scările cu femeia.

— Ah, mă simt mai bine! îngăimă d-na Bardell.

— Ingăduiţi-mi să vă conduc până jos, spuse d. Tupman totdeauna galant.

— Mulţumesc, domnule, mulţumesc! exclamă femeia cu-o voce nevricoasă.

Fu condusă jos, însoţită de odrasla-i iubită.

— Nu pot pricepe, reluă d. Pickwick după înapoierea prietenului său, nu pot pricepe ce s'a întâmplat cu femeia aceasta. O anunţasem numai că am de gând să-mi iau un servitor, când a apucat-o spasmul ciudat în care aţi găsit-o. E extraordinar!

— Adevărat! exclamară cei trei prieteni.

— M'a pus într'o situaţie tare neplăcută, continuă d. Pickwick.

— Adevărat! răspunseră discipolii tuşind uşor şi privindu-se cu'nţeles.

Atitudinea lor nu-i scăpă d-lui Pickwick. Observă neîncrederea lor. Era vădit că ei îl suspectau.

— Aşteaptă un om, jos, în antreu, îl vesti d. Tupman.

— E acela despre care v'am vorbit, glăsui d. Pickwick; am trimis după el la Borough azi dimineaţă. Snodgrass, fii bun şi chiamă-l sus.

D. Snodgrass îi îndeplini dorinţa şi d. Samuel Weller se înfăţişă pe dată.

— Haha, îmi închipui că mă recunoşti, îl întâmpină d. Pickwick.

— Ba bine că nu, răspunse Sam cu o privire binevoitoare. Şmecherul v'a băgat în răcori; o făcuse prea de oaie, nu-i aşa? Să-i fi tras vreo două după ceafă, n'ar fi fost rău.

— Acum nu e vorba de asta, i-o tăie d. Pickwick repede; vream să-ţi vorbesc despre altceva. Ia loc!

— Mulţumesc, domnule! răspunse Sam şi se aşează fără să mai fie rugat, după ce mai întâi îşi puse pălăria albă, veche, afară, pe podea. Nu e cine ştie ce când te uiţi la ea, dar te cruceşti de când ţine... Până să i se ducă borul era o găină tare frumoasă... Acuşi e mai uşoară fără bor ; este ceva ; unde mai pui că prin găuri intră niţeluş aer ; şi asta e ceva. Eu îi zic găină-ventilator.

Şi, după ce rosti aceste cuvinte, d. Weller zâmbi cu prietenie pickwickienilor.

— Acum, glăsui d. Pickwick, e vorba de afacerea pentru care, cu aprobarea dumnealor, te-am chemat.

— Aşa, domnule, să-i dăm drumul, cum zicea unul plodului său, care înghiţise un gologan.

— Dorim să ştim în primul rând, spuse d. Pickwick, dacă ai vreun motiv să fii nemulţumit de situaţia dumitale actuală ?

— Până să vă răspund la întrebare, declară d. Weller, aş vrea mai întâi să ştiu dacă aveţi alta mai pricopsită să-mi oferiţi.

O rază de calmă bunăvoinţă jucă pe chipul d-lui Pickwick când îi răspunse :

— Sunt aproape hotărît să te iau la mine în serviciu.

— Adevărat ? întrebă Sam.

D. Pickwick încuviinţă din cap.

— Ce leafă ? întrebă Sam.

— Douăsprezece lire sterline pe an.

— Ţoale ?

— Două rânduri de haine.

— Ce fel de treabă ?

— Să mă serveşti şi să călătoreşti cu mine şi cu dumnealor.

— S'a făcut ! exclamă Sam cu ifos. Mă închiriez unui gentelmen ; pe chestia lefii, ne-am înţeles.

— Accepţi propunerea mea ? întrebă d. Pickwick.

— Gata ! declară Sam. Dacă ţoalele o să-mi vie măcar pe jumătate cum îmi convine locul, este în regulă.

— De bună seamă că ai certificate bune ? reluă d. Pickwick.

— Intrebaţi-o pe hangioaica dela *Cerbul Alb,* răspunse Sam.

— Poţi să vii astă seară ?

— In doi timpi şi trei mişcări mă'mbrac în frac — numai să-l am ! exclamă Sam cu multă voioşie.

— Inapoiază-te astă seară, la opt, îi puse în vedere d. Pickwick, şi, dacă referinţele sunt bune, de îmbrăcăminte vom îngriji.

Afară de o amabilă abatere de care era în parte vinovată una din servitoare, conduita d-lui Weller fusese totdeauna bună. D. Pickwick nu şovăi, deci, să-l angajeze chiar în seara aceea. Cu graba şi energia ce caracterizau nu numai faptele publice, dar toate acţiunile particulare ale extraordinarului om, el îl duse îndată pe noul servitor la unul din acele magazine convenabile, unde se pot procura haine confecţionate sau de ocazie, şi unde eşti scutit de formalitatea neplăcută de-a ţi se lua măsura ; şi, înainte de căderea nopţii, d. Weller era înzestrat cu o redingotă cenuşie ai cărei nasturi aveau iniţialele C.P., cu o pălărie neagră cu cocardă, cu o vestă trandafirie, vărgată, cu pantaloni de culoare deschisă, cu ghetre şi cu alte obiecte — prea numeroase pentru a le mai înşira aici.

„Prea bine ! îşi zise fiinţa aşa de subit transformată, când a doua zi, dimineaţă, îşi luă locul pe capra trăsurii de Eatanswill ; nu ştiu de-oi fi valet, rândaş, pădurar sau simigiu. S'ar părea că sunt din toate câte ceva. Dar nu-i nimic ; schimb aerul, o să văz multe, mare brânză n'am de făcut ; şi straiele îmi vine ca turnate ; d'aia strig : să trăiască pickwickienii !"

CAPITOLUL XIII

Câteva date despre Eatanswill, despre situaţia partidelor locale şi despre alegerea unui membru în Parlament care să apere intersele acestui burg vechi, loial şi patriot.

Mărturisim deschis că, înainte de a ne fi cufundat în maldărele de hârtii ale Clubului Pickwick, nu auzisem niciodată de Eatanswill. Recunoaştem cu aceeaşi sinceritate că zadarnic am căutat dovezi cu privire la existenţa actuală a acestei localităţi. Ştiind cât de pro-

fundă încredere se cuvine să dăruim tuturor afirmaţiilor cuprinse în însemnările d-lui Pickwick, şi neîngăduindu-ne să opunem cunoştinţele noastre declaraţiilor făcute de marele om, am consultat, în această privinţă, toate izvoarele pe care le-am putut găsi. Am cercetat toate numele cuprinse în tabelele A. şi B.[1], fără să-l găsim pe acela de Eatanswill ; am cercetat minuţios, de-a-fir-a-păr, toate hărţile ţinutului, publicate spre folosinţa societăţii de distinşii noştri editori, dar investigaţiile noastre au ajuns la acelaş rezultat.

Am fost, deci, îndemnaţi să credem că, din dorinţa grijulie de a nu jigni pe cineva, şi dintr'un sentiment de delicateţă cu care toţi cei ce îl cunoşteau bine, ştiau că d. Pickwick era în chip atât de eminent înzestrat, el înlocuise, într'adins, cu o denumire fictivă, numele real al localităţii unde îşi făcuse observaţiile. Ne întăreşte în această credinţă o împrejurare măruntă care ar putea să pară neînsemnată şi josnică în sine, dar care, privită din punctul de vedere mai sus menţionat, merită să fie consemnată. Mai mult decât atât : în carnetul d-lui Pickwick putem găsi o însemnare a faptului că locurile pentru sine şi discipolii săi au fost reţinute în diligenţa de Norwich ; dar însemnarea fu după aceea ştearsă, de bună seamă spre a tăinui direcţia în care este situat burgul. Nu ne vom aventura, deci, pe calea deducţiilor în această privinţă, ci vom continua îndată firul povestirii, mulţumindu-ne cu datele pe care descrierile sale ni le-au pus la îndemână.

Se pare că, pe atunci, locuitorii din Eatanswill ca şi cei din multe alte oraşe mici, îşi închipuiau că ei prezintă o importanţă extraordinară, imensă ; şi fiecare om, conştient de greutatea ce decurgea din exemplul său, se simţea îndatorat să se alăture cu trup şi suflet unuia din cele două mari partide în care se împărţeau cetăţenii oraşului : albaştrii şi galbenii. Dar albaştrii nu scăpau niciun prilej să pună beţe în roate galbenilor, după cum galbenii nu scăpau niciun prilej să pună beţe în roate albaştrilor ; astfel că, atunci când galbenii şi albaştrii se găseau faţă în faţă, la vreo în-

[1] Adică în listele electorale *(n. tr.)*.

trunire publică, la primărie, la târg, în vreo piaţă, cuvinte grele şi certuri se iveau între ei. De prisos să adăugăm că, din pricina acestor neînţelegeri, toate lucrurile deveniseră la Eatanswill o chestiune de partid. Dacă galbenii propuneau să se facă noi ferestruici în acoperişul halei din piaţă, albaştrii ţineau adunări publice împotrivindu-se acestei acţiuni. Dacă albaştrii propuneau să se mai construiască o pompă în Strada Mare, galbenii se ridicau ca un singur om înfierând ideea năzdrăvană. Existau prăvălii albastre şi prăvălii galbene, hanuri albastre şi hanuri galbene; exista o tabără albastră şi o tabără galbenă, chiar în biserică.

Firește, era esenţial şi absolut necesar ca fiecare din aceste puternice partide să aibă ziarele şi reprezentanţii lor, drept care, în oraş, apăreau două foi publice: *Gazeta din Eatanswill,* şi *Independentul din Eatanswill.* Prima, susţinea principiile albastre, al doilea se aşeza pe un teren hotărît galben. Ce ziare minunate! Ce articole de fond şi cât de înfocate atacuri cuprindeau. — „Gazeta, netrebnicul nostru confrate... — *Independentul,* acest ziar desgustător şi laş... — *Independentul,* această publicaţie mincinoasă şi murdară... — *Gazeta,* această josnică şi scandaloasă calomniatoare...“ Acestea şi alte ocări aţâţătoare erau din plin răspândite în coloanele fiecărui număr al ambelor publicaţii, trezind în piepturile orăşenilor sentimentele cele mai aprinse de plăcere sau indignare.

Cu obişnuitu-i spirit de prevedere şi pătrundere, d. Pickwick alesese, pentru a vizita burgul, un moment deosebit de prielnic. Niciodată nu se mai pomenise o luptă atât de îndârjită acolo. Onorabilul Samuel Slumkey, din Slumkey Hall, era candidatul albastru; Horaţio Fizkin, esquire de Fizkin Lodge, de lângă Eatanswill, se lăsase convins de prietenii săi să susţină interesele galbene. *Gazeta* preveni pe alegătorii din Eatanswill că, nu numai privirile Angliei, dar ale întregii lumi civilizate, erau aţintite asupra lor. *Independentul* întrebă pe un ton categoric dacă alegătorii din Eatanswill erau „personalităţi însemnate aşa cum fuseseră socotiţi totdeauna, sau nişte unelte josnice şi slugarnice“, nevrednici deopotrivă de numele de englez şi

de binefacerile libertăţii. Nicicând un asemenea cutremur nu mai sguduise oraşul.

Era seară, târziu, când d. Pickwick şi tovarăşii săi, ajutaţi de Sam, coborîră de pe imperiala diligenţei de Eatanswill. Drapele de mătase mari, albastre, fluturau în dreptul ferestrelor hotelului cu firma *La Stema Oraşului* şi anunţuri lipite pe fiecare geam indicau, cu litere uriaşe, că acolo îşi ţinea zilnic şedinţele comitetul onorabilului Samuel Slumkey. Un grup de gură-cască, adunaţi în stradă, priveau spre un om răguşit din balconul hotelului care, vorbind pare-se cu atâta ardoare în favoarea d-lui Samuel Slumkey, se învăpăiase ca focul, dar tăria şi însemnătatea argumentelor lui erau micşorate întrucâtva de răpăitura necontenită a patru tobe mari, pe care comitetul d-lui Fizkin le pusese la colţul străzii.

Lângă orator, un omuleţ neastâmpărat îşi scotea din când în când pălăria şi făcea mulţimii semn să aplaude. Atunci mulţimea aplauda fără întârziere şi cu cel mai mare entuziasm. Figura oratorului se încinsese în timpul vorbirii din ce în ce mai mult, şi s'ar fi putut spune că discursul său răspundea scopului urmărit dacă i-ar fi dat cineva ascultare.

Pickwickienii nu apucaseră să coboare bine din trăsură, că se şi văzură înconjuraţi de o parte din tabăra celor „cinstiţi şi independenţi", care, numaidecât, scoaseră trei aclamaţii asurzitoare. Aclamaţiile, repetate de gloată (căci mulţimea n'are deloc nevoie să ştie pentruce strigă) se tălăzuiră într'un urlet năpraznic de triumf care impuse tăcere până şi omului cu obraz stacojiu din balcon.

— Ura ! urlă poporul ca încheiere.

— Incă o aclamaţie ! strigă oratorul mititel din balcon ; gloata urlă din nou ca şi cum plămânii ei ar fi fost turnaţi din tuci şi oţel.

— Trăiască în veci Slumkey ! mugiră „cinstiţii şi independenţii".

— Trăiască în veci Slumkey ! repetă d. Pickwick, scoţându-şi pălăria.

— Jos Fizkin ! urlă gloata.

— Jos cu el ! strigă d. Pickwick.

— Ura !

Atunci se deslănţui un alt urlet, asemănător celui dintr'o menajerie, când elefantul îşi cere prânzul.

— Cine e Slumkey ? întrebă d. Tupman în şoaptă.

— Habar n'am ! răspunse d. Pickwick pe acelaş ton. Sst, nu mai pune întrebări ! In astfel de ocazii, lucrul cel mai bun e să urmezi mulţimea.

— Dar gândeşte-te că or fi două tabere, îi atrase d. Snodgrass luarea-aminte.

— Urlă cu cei mai tari ! replică d. Pickwick.

Mai elocvent decât aşa n'ar fi putut să grăiască tomuri întregi.

Intrară în hotel ; mulţimea se dădea la o parte ca să le facă loc, scoţând aclamaţii gălăgioase. Prima lor grijă era să-şi asigure o locuinţă pentru noapte.

— Putem să găsim paturi aci ? întrebă d. Pickwick adresându-se unui chelner căruia îi făcuse semn să se apropie.

— Nu ştiu, dom'le, răspunse chelnerul. Mi-e teamă că-s toate ocupate. Mă duc să văz.

Se depărtă şi se înapoie numaidecât, ca să întrebe dacă domnii erau albaştri.

Deoarece nici d. Pickwick, nici tovarăşii săi nu acordau un interes deosebit cauzei vreunuia dintre candidaţi, le era cam greu să răspundă. In dilema în care se găseau, d. Pickwick îşi aduse aminte de noul său prieten, d. Perker.

— Cunoşti un domn cu numele de Perker ? întrebă d. Pickwick.

— Desigur, dom'le ; agentul onorabilului domn Samuel Slumkey.

— Este albastru, nu ?

— Fireşte, dom'le !

— Atunci suntem şi noi albaştri, declară domnul Pickwick.

Dar, observând că servitorul primea cam cu neîncredere asigurarea lui, îi dădu cartea sa de vizită şi-i spuse s'o înmâneze pe dată d-lui Perker, dacă d. Perker era cumva acolo. Servitorul se retrase, dar se înapoie pe dată, şi, rugându-l pe d. Pickwick să-l urmeze, îl conduse într'o odaie mare la etajul întâi,

unde, la o masă lungă, acoperită de cărţi şi de hârtii, se afla d. Perker.

— Haha, scumpe domn ! exclamă omuleţul venind în întâmpinarea d-lui Pickwick. Foarte bucuros că vă văd, scumpe domn. Luaţi loc, vă rog. Aşa dar, aţi făcut cum ne-am înţeles. Aţi venit aici să vedeţi alegerile, nu-i aşa ?

D. Pickwick răspunse afirmativ.

— Va fi o luptă înverşunată, scumpe domn, declară omuleţul.

— Sunt încântat, răspunse d. Pickwick frecându-şi mâinile. Imi place să văd manifestările de patriotism dârz, indiferent de partidul care este în cauză ; vasăzică, va fi o luptă înverşunată ?

— Da-da, spuse omuleţul, nu mai încape vorbă. Am reţinut toate cârciumile de aici şi nu am lăsat adversarilor decât berăriile. Magistrală lovitură de stat, scumpe domn, ce ziceţi ?

Omuleţul zâmbi satisfăcut şi trase pe nări o serioasă priză de tabac.

— Şi care este rezultatul probabil al bătăliei ? întrebă d. Pickwick.

— Cam îndoielnic, scumpe domn, îndoielnic până acum, răspunse omuleţul. Oamenii lui Fizkin au treizeci şi trei de votanţi închişi în şoproanele dela *Cerbul Alb*.

— In şoproane ?! exclamă d. Pickwick foarte mirat de această nouă lovitură de stat.

— Ii ţin închişi acolo, până când vor avea nevoie de ei, reluă omuleţul. Şi asta, desigur, ca să ne împiedice să ajungem la dânşii ; şi, chiar de am putea, nu ne-ar sluji la nimic, deoarece îi ţin într'adins, beţi turtă. Isteţ om, agentul lui Fizkin !... Ce mai la deal la vale, foarte isteţ !

D. Pickwick făcu ochii mari, dar nu spuse nimic.

— Cu toate astea, noi suntem oarecum asiguraţi, rosti d. Perker cu glas abia şoptit. Am dat aseară un ceai modest, aici. Am invitat patruzeci şi cinci de femei, scumpe domn, iar la plecare am oferit fiecăreia câte-o umbrelă verde.

— Umbrelă ?! exclamă d. Pickwick.

— Da, scumpe domn, da, patruzeci şi cinci de umbrele verzi, a şapte shillingi şi şase penny una. Toate femeile ţin la zorzoane ; umbrelele au produs un efect de neînchipuit. Ni i-am asigurat pe soţii lor şi pe jumătate din fraţi ; i-am băgat pe adversari la apă cu ciorapii, flanele şi celelalte fleacuri ale lor. A fost ideea mea, scumpe domn, numai şi numai a mea. Pe grindină, pe ploaie, pe soare, n'ai să faci nici şase paşi în oraş şi ai să întâlneşti o jumătate de duzină de umbrele verzi.

Aci, omuleţul dădu frâu liber unei veselii extraordinare căreia îi puse capăt apariţia altei persoane.

Era un bărbat lung şi deşirat. Capul, cu păr cânepiu, arăta semne de pleşuvie ; chipul lui avea un aer foarte grav ; privirile îi trădau o gândire adâncă, fără margini. Purta o redingotă lungă, cafenie, o jiletcă neagră de postav, pantaloni cenuşii ; la jiletcă atârna un lornion ; pălăria de pe cap avea fundul tare turtit şi borurile mari. Noul venit fu prezentat d-lui Pickwick ca fiind d. Pott, directorul *Gazetei din Eatanswill.* După câteva observaţii preliminare, d. Pott se întoarse spre d. Pickwick şi îi spuse cu ton solemn :

— Domnule, alegerea aceasta a stârnit în metropolă un mare interes.

— Imi închipui, răspunse d. Pickwick.

— La care, îmi pot da seama, continuă d. Pott privindu-l pe d. Perker ca să-i capete încuviinţarea, la care îmi pot da seama că a contribuit întrucâtva şi articolul meu de sâmbătă.

— Fără nicio îndoială, rosti omuleţul.

— Domnule, urmă d. Pott, presa e o armă puternică.

D. Pickwick aprobă întru totul această afirmaţie.

— Dar sunt încredinţat, domnule, declară Pott, că nu am abuzat niciodată de puterea enormă pe care o deţin. Sunt încredinţat, domnule, că n'am îndreptat niciodată ascuţişul lăncii mele împotriva lăcaşului sacru al vieţii private, împotriva reputaţiei individuale. Sunt încredinţat, domnule, că mi-am consacrat toată energia în direcţia unor... unor sforţări... umile poate, da, recunosc, umile, pentru a sădi aceste principii... de care...

Directorul *Gazetei din Eatanswill* încurcându-se. d. Pickwick îi veni în ajutor, spunând:

— Desigur.

— Şi, care este, domnule, spuse Pott, care e, daţi-mi voie să vă întreb ca pe un om imparţial, atitudinea opiniei publice londoneze, cu privire la disputa mea cu *Independentul?*

— Fără îndoială că e foarte pornită, se amestecă d. Perker, în priviri cu o viclenie ce părea să fie întâmplătoare.

— Disputa asta, declară Pott, va fi dusă atâta timp cât voi mai avea sănătate, putere şi acel talent cu care-s înzestrat. Am să duc această dispută, domnule, măcar că ea ar putea să sdruncine spiritul oamenilor, să le îndârjească inimile şi să-i abată dela îndeplinirea îndatoririlor vieţii de fiecare zi. Am să duc această dispută, domnule, până când voi pune călcâiul în ceafa *Independentului din Eatanswill.* Doresc ca populaţia Londrei şi populaţia ţinutului meu să ştie, domnule, că se pot bizui pe mine; că n'o voi părăsi, că sunt hotărît, domnule, să rămân alături de ea până la capăt.

— Purtarea dumneavoastră, domnule, este cât se poate de nobilă! exclamă d. Pickwick şi strânse mâna generosului Pott.

— Văd, domnule, că sunteţi un om de bun simţ şi talent, spuse d. Pott cu suflarea aproape curmată din pricina declaraţiei patriotice pe care o făcuse atât de vehement. Sunt cât se poate de fericit, domnule, că fac cunoştinţă c'un om ca dumneavoastră.

— Şi eu, declară d. Pickwick, mă simt adânc onorat de felul cum vă exprimaţi despre mine. Ingăduiţi-mi, domnule, să vi-i recomand pe tovarăşii mei de călătorie, membri corespondenţi ai Clubului pe care mă mândresc a-l fi întemeiat.

— Voi fi încântat, declară d. Pott.

D. Pickwick se depărtă şi, întorcându-se cu cei trei prieteni ai săi, îi prezentă aşa cum se cuvenea directorului *Gazetei din Eatanswill.*

— Acum, dragă Pott, glăsui mititelul domn Perker, se pune întrebarea: ce facem cu prietenii noştri?

— Imi închipui că putem rămâne sub acoperământul acesta, spuse d. Pickwick.

— Sub acoperământul acesta nu mai este niciun pat liber, scumpe domn, nici măcar unul !...

— Situaţia e cât se poate de neplăcută, spuse d. Pickwick.

— Nespus de neplăcută ! declarară tovarăşii săi de călătorie.

— Am, în privinţa aceasta, spuse d. Pott, o idee care cred că ar putea să fie adoptată cu mult succes. La *Păunul* sunt două paturi şi dacă doi dintre gentlemeni şi servitorul lor ar accepta să se aranjeze acolo, eu pot declara fără sfială, în numele doamnei Pott, că ea ar fi încântată să acorde ospitalitate domnului Pickwick şi încă unui tovarăş al său.

După stăruinţele repetate ale d-lui Pott, şi după repetatele proteste ale d-lui Pickwick cum că nici prin minte nu-i trecea s'o deranjeze ori s'o supere pe amabila soţie a directorului, rămase stabilit că altă soluţie nu există, încât o adoptară pe aceasta. După ce luară masa la *Stema Oraşului,* prietenii se despărţiră, d. Tupman şi d. Snodgrass retrăgându-se la *Păunul,* d. Pickwick şi d. Winkle îndreptându-se către locuinţa d-lui Pott. Se înţeleseseră ca a doua zi dimineaţă să se întâlnească cu toţii la *Stema Oraşului* şi să însoţească alaiul onorabilului Samuel Slumkey la locul alegerilor.

Familia d-lui Pott se compunea din el însuşi şi din soţia lui. Oamenii cărora geniul lor puternic le-a creat în lume o mare faimă au deobicei o mică slăbiciune, care apare şi mai vădită prin contrast cu trăsăturile generale ale caracterului lor. Slăbiciunea d-lui Pott era, poate, supunerea prea mare faţă de supraveghearea şi dominaţia întrucâtva dispreţuitoare, a soţiei sale. Nu avem totuşi dreptul să stăruim asupra acestui fapt, căci în împrejurările prezente d-na Pott puse la contribuţie manierele-i cele mai îmbietoare pentru a-i primi pe cei doi gentlemeni.

— Scumpa mea, glăsui d. Pott, domnul Pickwick — domnul Pickwick dela Londra...

D-na Pott primi cu o blândeţe fermecătoare părintească strângere de mână a d-lui Pickwick, iar d.

Winkle, care nu fusese recomandat, salută şi se strecură neobservat într'un ungher întunecos.

— Dragul meu ! spuse d-na Pott.

— Comoara mea ! răspunse d. Pott.

— Prezintă-l, te rog, şi pe celălalt gentleman.

— Iţi cer de o mie de ori iertare, glăsui d. Pott. Permite-mi : doamna Pott, domnul...

— Winkle, spuse d. Pickwick.

— Winkle, repetă d. Pott şi ceremonia prezentării se termină.

— Vă datorăm multe scuze, doamnă, declară d. Pickwick, pentru deranjul pe care vi-l pricinuim, după ce abia am făcut cunoştinţă.

— Vă rog să nu pomeniţi de asta, domnule, protestă cu însufleţire d-na Pott. Vă asigur că eu, trăind aşa cum trăiesc zi de zi, săptămână cu săptămână, în locul acesta trist, fără să văd pe nimeni, simt o plăcere deosebită atunci când întâlnesc chipuri noi.

— Pe nimeni, draga mea ? ! exclamă d. Pott surâzător.

— Pe nimeni, afară de tine ! ripostă d-na Pott cu asprime.

— Vedeţi, domnule Pickwick, spuse amfitrionul lor ţinând să explice tânguirile nevestei, noi suntem oarecum lipsiţi de multe plăceri şi bucurii la care altfel am putea să luăm parte. Situaţia mea ca director al *Gazetei din Eatanswill,* poziţia pe care acest ziar o ocupă în ţară, amestecul meu permanent în vârtejul politicii...

— Dragul meu ! interveni d-na Pott.

— Comoara mea ! răspunse directorul.

— Aş dori, dragul meu, să-ţi dai osteneala de a găsi un subiect de conversaţie la care domnii să poată participa cu oarecare interes.

— Dar, draga mea, spuse d. Pott cu adâncă supunere, pe domnul Pickwick îl interesează subiectul.

— Dacă e aşa, îl priveşte, declară d-na Pott cu voce răspicată, dar eu sunt sătulă până peste cap de politica ta, de certurile cu *Independentul* şi de toate prostiile. Mă mir foarte mult, Pott, că-ţi dai în vileag astfel, absurdităţile.

— Dar, draga mea... spuse d. Pott.

— Oh, prostii !... Nu-mi mai vorbi... Jucaţi *ecarté* domnule ?

— Aş fi foarte fericit, doamnă, să învăţ cu dumneavoastră, răspunse d. Winkle.

— Bine, atunci trageţi măsuţa lângă fereastră, ca să nu mai aud vorbindu-se mereu despre politica asta plictisitoare.

— Jane, spuse d. Pott servitoarei care aducea lumânări, du-te în birou şi adu-mi colecţia *Gazetei* pe anul 1828. Am să vă citesc, continuă el înturnându-se spre d. Pickwick, am să vă citesc câteva din articolele de fond, pe care le-am scris în epoca aceea, asupra conspiraţiei Galbenilor care urmăreau să numească un nou perceptor la bariera noastră. Sunt sigur că vă vor amuza.

— Voi fi cu adevărat încântat să v'ascult, răspunse d. Pickwick.

Colecţia de ziare fu adusă şi directorul se aşeză lângă d. Pickwick.

Zadarnic am cercetat în carnetul d-lui Pickwick, nădăjduind că vom întâlni măcar niscai însemnări sumare asupra acestor frumoase compoziţii. Avem toate motivele să credem că vigoarea şi prospeţimea stilului l-au captivat cu totul pe d. Pickwick ; ba chiar d. Winkle a notat faptul că, tot timpul cât a ţinut lectura, ochii d-lui Pickwick rămăseseră închişi, ca într'un exces de plăcere.

Vestea că masa era servită puse capăt jocului de *ecarté* şi întrerupse recapitularea perlelor *Gazetei din Eatanswill.* D-na Pott era plină de însufleţire şi din cale afară de bine dispusă. D. Winkle făcuse progrese considerabile în a intra în graţiile ei, şi doamna nu şovăi să-l informeze confidenţial că d. Pickwick era „un bătrânel simpatic". E în această expresie o familiaritate pe care puţini dintre cei ce cunoşteau în intimitate înţelepciunea, spiritul colosal al filosofului s'ar fi încumetat să şi-o îngădue. Cu toate acestea, noi am păstrat-o, deoarece ea dovedeşte în mod mişcător şi convingător preţuirea imensă pe care i-o arătau toate clasele sociale şi uşurinţa cu care câştiga toate inimile.

Era noaptea târziu. D. Tupman şi d. Snodgrass dormeau demult sub aripile *Păunului,* când cei doi prieteni ai noştri se retraseră să se odihnească. Somnul puse curând stăpânire pe simţurile d-lui Winkle, dar gândurile îi erau turburate şi admiraţia sa pentru d-na Pott era foarte deslănţuită ; şi, mult timp după ce somnul îl făcuse nesimţitor pentru lucrurile pământeşti, chipul şi statura agreabilei doamne se înfăţişau mereu-mereu fanteziei sale rătăcitoare.

Zarva şi forfota de a doua zi dimineaţa erau de natură să alunge din mintea celui mai romantic visător din lume orice altă idee, cu excepţia acelora legate direct de alegerea tot mai apropiată. Răpăitul tobelor, sunetul cornului şi trompetelor, strigătele oamenilor, tropotul cailor, răsunau pe străzi, din zorii zilei ; şi, din când în când, o încăierare între avangărzile ambelor partide, înveselea îndată pregătirile, dându-le un caracter plăcut şi variat.

— Ei, Sam, zise d. Pickwick valetului său care se ivi în uşa odăii de culcare tocmai în clipa când stăpânul îşi mântuia toaleta ; cred că oraşul este astăzi în fierbere, nu-i aşa ?

— Lupta e în toi, dom'le ! Oamenii noştri se adună în faţa *Stemei Oraşului* şi-a răguşit urlând.

— Aha, au aerul că sunt devotaţi partidului lor ; nu-i aşa, Sam ?

— De când sunt n'am mai văzut aşa devotament, dom'le.

— Şi sunt energici, nu-i aşa ? întrebă d. Pickwick.

— Nemaipomenit, replică Sam ; n'am văzut niciodată oameni care să mănânce şi să bea atâta. Şi mă mir cum de nu se teme c'o să plesnească.

— Acestea sunt urmările generozităţii rău înţelese a nobilimii oraşului.

— Se prea poate, i-o tăie Sam.

— Par a fi flăcăi chipeşi, vioi şi vânjoşi, spuse d. Pickwick privind pe fereastră.

— Foarte vioi, replică Sam. Doi chelneri dela *Păunul,* dimpreună cu mine, i-am udatără cu furtunul pe toţi alegătorii independenţi care s'au îndopat aseară.

— Aţi udat nişte alegători independenţi?

— Da, dom'le, declară servitorul. Dormise azi noapte care pe unde i-a răzbit beţia. Azi dimineaţă i-am târît pe rând şi i-am băgatără sub furtun, aşa că acum se simte cât se poate de bine. Pentru treaba pe care am făcut-o, comitetul ne-a dat câte-un shilling de cap.

— E cu putinţă oare ? ! exclamă d. Pickwick plin de uimire.

— Dumnezeule mare, pe ce lume trăiţi ? Asta nu e nimic !

— Nimic ?

— Absolut nimic, dom'le ! declară servitorul. In noaptea din ajunul alegerilor care a mai fostără aici, partidul ălălalt mituise o chelneriţă dela *Stema Oraşului* să meşterească grogul din care bea vreo paisprezece alegători care nu votaseră încă, aşa că a rămas laţi.

— Ce înţelegi prin a meşteri grogul ? întrebă d. Pickwick.

— Să pui în el o buruiană adormitoare, răspunse Sam. Să mă bată dumnezeu dacă pe urmă n'a sforăit douăsprezece ceasuri după alegeri. A încercat şi l-a dus pe unul pe targă, adormit, la secţia de vot, dar, degeaba, n'a pututără să facă nimic cu el, aşa că l-a luat înapoi şi l-a pus iar în pat.

— Ce metodă ciudată ! murmură d. Pickwick, jumătate pentru sine, jumătate pentru Sam.

— Nici pe departe aşa de ciudată, dom'le, ca o chestie de pomină care s'a întâmplat cu tata chiar când era alegeri.

— Şi cum a fost ? întrebă d. Pickwick.

— Păi, a venit odată cu o diligenţă aici. Se apropia alegerile şi era tocmit de-un partid să-i aducă alegătorii din Londra. Noaptea, în ajun, când să pornească la drum, comitetul ăluilalt partid trimete frumuşel după el, şi el se duce cu trimesul ăsta care îl bagă într'o odaie mare ; acolo sumedenie de domni, maldăre de hârtie, condeie şi cerneală şi multe altele... „A, domnu Weller, zice prezidentul, încântat că te văz. Ce mai faci ?“ zice el. „Foarte bine, domn'le, mulţumesc, zice tata ; nădăjduesc că şi dumneavoastră sunteţi bine.“

„Mulţumesc, foarte bine, zice domnul; ia loc, domnule Weller; te rog, domnule, ia loc.“ Tata se aşează; domnul ăla şi el se uită ţintă unul în ochii altuia. „Nu mă recunoşti?“ zice domnul. „N'aş putea zice că da“, zice tata. „A, eu te cunosc, zice domnul. Te cunosc de copil“, zice el. „Ei, eu nu-mi aduc aminte de dumneavoastră“, zice tata. „E foarte ciudat“, zice domnul. „Foarte“, zice tata. „Cu siguranţă că ai o memorie slabă, domnule Weller“, zice domnul. „Adevărat, foarte slabă“, zice tata. „Imi închipuiam“, zice domnul. Ii toarnă un pahar cu vin, şi-i tot îndrugă cum că ştie că mână bine, şi-l cherchelește, şi la urmă îi arată o hârtie de douăzeci de lire sterline. „E prost drumul de aici la Londra“, zice domnul. „Da, ici-colo e locuri păcătoase“, zice tata. „Şi mai cu seamă crez că pe lângă canal“, zice domnul. „Acolo e un loc parşiv“, zice tata. „Ascultă, domnule Weller, zice ăla, ştim că dumneata eşti un vizitiu straşnic şi că poţi să faci tot ce vrei cu caii dumitale. Noi ţinem foarte mult la dumneata, domnule Weller, aşa că dacă ţi s'ar întâmpla cumva un accident când i-aduci pe alegători aici, şi i-ai arunca puţintel în canal fără să le faci vreun rău, uite, capeţi hârtia asta“, zice el. „Dom'le, sunteţi foarte bun, zice tata, şi beau în sănătatea dumneavoastră înc'un pahar cu vin“, zice el. Zis şi făcut, pe urmă înşfacă bagnota, salută şi iese. Ei bine, n'o să mă credeţi, dom'le, continuă Sam privindu-şi stăpânul cu o nerușinare de negrăit, că, tocmai în ziua când i-aducea pe alegători, trăsura lui s'a răsturnat taman acolo şi că toţi călătorii a căzutără bâldâbâc în canal.

— Dar au fost scoşi repede? se grăbi d. Pickwick să întrebe.

— Mda, răspunse agale Sam, însă mi se pare că lipsea un bătrân. Ştiu că i s'a pescuit pălăria, dar nu sunt sigur dacă într'însa era şi căpăţâna lui. Mă miră şi acum potriveala asta straşnică şi plină de mirare că trăsura tatălui meu s'a răsturnat tocmai acolo şi în ziua aceea, aşa cum îi spusese gentlemanul.

— Fără îndoială, e o întâmplare plină de mirare, glăsui d. Pickwick; dar perie-mi pălăria, Sam, căci

îl aud pe domnul Winkle că mă chiamă să iau dejunul.

După aceste cuvinte, d. Pickwick coborî în salon unde găsi masa pusă şi familia adunată. Dejunul fu luat în grabă ; pălăriile domnilor fură împodobite cu enorme panglici albastre, prinse chiar de frumoasele mâini ale d-nei Pott ; iar d. Winkle se îndatoră s'o întovărăşească pe doamna pe terasa acoperişului unei case din apropierea tribunei oratorilor, în timp ce d. Pickwick şi d. Pott urmau să se ducă la *Stema Oraşului,* unde, la o fereastră dosnică, vorbea un membru din comitetul d-lui Slumkey, în faţa a şase băieţaşi şi a unei fete cărora le făcea onoarea să-i numească mereu pompos: bărbaţi din Eatanswill ; cei şase băieţaşi amintiţi aclamau furtunos.

Curtea din spate învedera categoric măreţia şi puterea albaştrilor din Eatanswill. Era acolo o pădure de flamuri şi drapele albastre, de pancarte pe care erau scrise lozinci confecţionate din litere de aur de patru picioare înălţime şi de o lăţime proporţională. O bandă de trâmbiţaşi, fagotişti şi toboşari, câte patru în rând, îşi meritau câştigul ca nimeni alţii, mai ales toboşarii care erau foarte vânjoşi. Erau trupe de poliţişti cu bastoane albastre, douăzeci de membri din comitet cu eşarfe albastre şi o sumedenie de alegători cu cocarde albastre ; unii alegători, călări ; alţii, pe jos. Era o trăsură deschisă cu patru cai, pentru onorabilul Samuel Slumkey ; mai erau patru trăsuri cu câte doi cai, pentru prietenii lui şi pentru cei care-l apărau. Şi steagurile fâlfâiau, muzicanţii cântau, poliţiştii înjurau, cei douăzeci de membri din comitet se ciorovăiau, gloata urla, caii se smuceau în hamuri, surugiii asudau ; şi toate şi toţi, adunaţi grupuri-grupuri, se găseau aci anume întru folosul, cinstirea şi gloria onorabilului Samuel Slumkey din Slumkey Hall, unul dintre candidaţii pentru reprezentarea burgului Eatanswill în Camera Comunelor din Parlamentul Regatului Unit.

Lungi şi sgomotoase au fost aclamaţiile, iar un steag albastru pe care erau scrise cuvintele „Libertatea Presei", fâlfâi puternic atunci când mulţimea zări capul cânepiu al d-lui Pott la fereastră ; entuziasmul deveni năpraznic atunci când însuşi onorabilul Samuel Slum-

key, cu cizme răsfrânte şi cu un fular albastru, înaintă şi strânse mâna numitului Pott, mărturisind lumii, prin gesturi melodramatice, recunoştinţa sa veşnică pentru *Gazeta din Eatanswill.*

— E în ordine totul? întrebă onorabilul Samuel Slumkey pe d. Perker.

— Da, totul, scumpe domn, răspunse omuleţul.

— Nu s'a uitat nimic, nădăjduesc... spuse onorabilul Samuel Slumkey.

— Nu s'a trecut nimic cu vederea, scumpe domn; absolut nimic. La poartă sunt douăzeci de bărbaţi, spălaţi, cărora le veţi strânge mâna; şi, apropiindu-vă de cei şase copii pe care-i ţin în braţe mamele lor, îi veţi mângâia pe creştet şi-i veţi întreba ce vârstă au; luare-aminte mai ales la copii, scumpe domn. Chestiile acestea produc totdeauna efecte mari.

— Voi avea grijă, încuviinţă onorabilul Samuel Slumkey.

— Şi poate, scumpe domn, adăugă omuleţul prevăzător, dacă aţi *putea*... nu vreau să zic că e neapărat necesar... dacă aţi săruta un copilaş, impresia produsă asupra mulţimii ar fi puternică.

— Efectul nu ar fi acelaş dacă treaba ar face-o un membru al comitetului? întrebă d. Samuel Slumkey.

— Mă tem că nu, răspunse d. Perker; dacă aţi face-o dumneavoastră, scumpe domn, cred că aţi deveni foarte popular.

— Foarte bine! glăsui resemnat onorabilul Samuel Slumkey. Aşa dar, trebue s'o fac şi pe asta; nu există scăpare.

— Formaţi coloana! strigară cei douăzeci de membri din comitet.

In aclamaţiile mulţimii adunate, muzicanţii, poliţiştii, membrii comitetului, alergătorii, călăreţii şi trăsurile îşi ocupară locurile hotărîte de mai înainte. In trăsurile cu doi cai, domnii stăteau în picioare înghesuiţi ca sardelele; în aceea rezervată d-lui Perker se aflau d-nii Pickwick, Tupman, Snodgrass şi încă şase membri din comitet.

O tăcere solemnă se produse în momentul urcării onorabilului Samuel Slumkey în trăsura sa.

Apoi mulţimea începu să aclame.

— A ieşit ! strigă micul domn Perker cu atât mai emoţionat cu cât poziţia sa nu-i îngăduia să vadă scena care se petrecea în faţă.

O altă aclamaţie mai puternică.

— A strâns mâna bărbaţilor ! strigă d. Perker.

O altă aclamaţie mult mai vehementă.

— A mângâiat copiii pe creştet ! continuă d. Perker tremurând de încordare.

Un ropot de aplauze ce sfâşia văzduhul.

— A sărutat un copil ! exclamă omuleţul cu încântare.

Al doilea ropot.

— A mai sărutat unul ! spuse d. Perker cu suflarea tăiată de emoţie.

Al treilea ropot.

— Ii sărută pe toţi ! strigă entuziastul domn.

Şi, salutat de aclamaţiile asurzitoare ale mulţimii, convoiul se puse în mişcare.

Cum şi din ce cauză cele două cortegii se amestecară, şi cum se smulseră din îmbulzeala ce a urmat, nu vom izbuti să descriem, pentrucă, în chiar clipa deslănţuirii încăierării, o izbitură dată cu băţul unui steag galben îi înfundă d-lui Pickwick pălăria pe ochi, pe nas şi gură. El însuşi mărturiseşte că, după ce şi-a mai venit îi fire, s'a văzut înconjurat din toate părţile de mutre înfuriate şi fioroase, de un nor gros de praf, de o turmă de bătăuşi. Istoriseşte apoi că o putere nevăzută l-a svârlit din trăsură şi că a luat personal parte la o luptă cu pumnii ; dar cu cine, sau cum, sau pentruce, nu este în stare să lămurească. S'a simţit după aceea îmbrâncit pe nişte trepte de lemn de către persoanele din urma lui, şi, scoţându-şi pălăria, s'a pomenit în primele rânduri din stânga tribunei, înconjurat de prietenii săi. Partea dreaptă era rezervată partidului galben, iar centrul, primarului şi slujbaşilor lui. Unul dintre aceştia — crainicul dolofan al Eatanswillului — scutura un clopot enorm, să impună tăcere, în vreme ce d. Horaţio Fizkin şi onorabilul Samuel Slumkey salutau în chipul cel mai afectuos, cu mâinile pe inimă, marea vijelioasă de capete care inundau spa-

ţiul liber din faţă şi de unde se înălţa o furtună de gemete, aclamaţii, huidueli, urlete, ce ar fi făcut cinste unui cutremur de pământ.

— Uite-l pe Winkle, zise d. Tupman trăgându-şi prietenul de mânecă.

— Unde ? întrebă d. Pickwick punându-şi ochelarii pe care, din fericire, îi ţinuse până atunci în buzunar.

— Colo, pe acoperişul casei aceleia, răspunse d. Tupman.

Şi, într'adevăr, pe terasa acoperişului de ţiglă, d. Winkle şi d-na Pott stăteau confortabil pe scaune, fluturându-şi batistele ca să fie recunoscuţi mai lesne. D. Pickwick răspunse amabilităţii, trimiţând doamnei o sărutare cu mâna.

Festivitatea nu începuse încă, şi, deoarece mulţimea fără treabă e îndeobşte înclinată spre pozne, gestul lui nevinovat prilejui o sumedenie de glume.

— Hehe, vulpoi bătrân ! strigă un glas. Ţi se scurg ochii după fete, hai ?

— Hm, păcătos bătrân ! strigă altul.

— Işi pune ochelarii ca să ochiască o femeie măritată ! spuse al treilea.

— Ii face cu ochiul, ghiujul naibii ! strigă al patrulea.

— Pott, păzeşte-ţi nevasta ! răcni al cincilea.

Răsunară hohote de râs.

Deoarece zeflemelele erau însoţite de vorbe răutăcioase care-l comparau pe d. Pickwick c'un ţap bătrân, precum şi de alte glume de acelaş fel, şi cum ele tindeau oarecum să ducă la comentarii care puneau în joc onoarea unei femei nevinovate, indignarea d-lui Pickwick atinse culmea ; dar, deoarece în clipa aceea se porunci să se facă linişte, el se mulţumi să arunce mulţimii o privire plină de dispreţ şi de milă pentru mintea ei rătăcită. Lumea însă râse cu mai multă poftă ca până atunci.

— Linişte ! urlară ajutoarele primarului.

— Whiffin, porunceşte să se facă linişte ! spuse primarul cu solemnitatea potrivită situaţiei înalte pe care o avea.

Crainicul se apucă din nou să sune clopotul, după

care un domn din mulţime strigă : „Franzeluţe calde", stârnind alte hohote de râs.

— Domnilor ! strigă primarul ridicând cât putu mai mult glasul. Domnilor ! Fraţi alegători ai burgului Eatanswill ! Ne-am adunat astăzi aici să alegem un reprezentant în locul ultimului nostru...

Aci, primarul fu întrerupt de un glas din mulţime.

— Trăiască primarul ! strigă glasul acela ; să nu se lase niciodată de cuiele şi tigăile care l-au pricopsit !

Aluzia la îndeletnicirea oratorului fu primită cu o furtună de voioşie care, dimpreună cu acompaniamentul clopotului, acoperi restul discursului, excepţie făcând ultima frază ; prin ea, primarul mulţumea celor prezenţi pentru atenţia şi răbdarea cu care-l ascultaseră toată vremea : expresie de recunoştinţă ce prilejui o altă explozie de veselie care dură vreun sfert de ceas.

Un domn înalt, slăbănog, cu o cravată albă foarte scrobită, ceru — întrerupt de repetatele intervenţii ale gloatei care-l sfătuia „să trimită pe cineva acasă şi să întrebe de nu şi-a uitat cumva glasul sub pernă" — permisiunea de a numi o persoană cumsecade, vrednică să-i reprezinte în Parlament pe alegătorii din Eatanswill. Când spuse că această persoană era Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, de lângă Eatanswill, fizkinienii aplaudară, iar slumkeyenii protestară atât de îndelung şi sgomotos, că amândoi, candidatul şi propunătorul, ar fi putut să nu mai vorbească, ci să cânte cântece hazlii, fără să se bage de seamă.

După ce prietenii lui Horaţio Fizkin, esquire, avură privilegiul întâietăţii, un omuleţ nervos, îmbujorat la faţă, înaintă pentru a numi o altă persoană cumsecade, vrednică să-i reprezinte în Parlament pe alegătorii din Eatanswill ; domnul îmbujorat la faţă ar fi putut să vorbească mai departe nestingherit, dar, fiind foarte nervos, se formaliză prea mult de hazul pe care-l făcea mulţimea. După câteva sentinţe bogate în înfloriturі de stil, domnul îmbujorat la faţă începu să-i ameninţe pe întrerupători, apoi se luă la harţă cu domnii din tribună ; atunci se stârni o hărmălaie de voci care îl sili să-şi exprime sentimentele printr'o pantomimă în

regulă, după care cedă locul celui propus de el. Timp de o jumătate de oră, acesta citi un discurs scris şi nu se lăsă întrerupt; avusese grijă să-l trimită dinainte *Gazetei din Eatanswill,* şi *Gazeta din Eatanswill* îl tipărise cuvânt cu cuvânt.

Pe urmă se înfăţişă Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, de lângă Eatanswill, pentru a vorbi alegătorilor, dar n'apucă să scoată două vorbe, că muzicanţii angajaţi de onorabilul Samuel Slumkey se porniră cu atâta vigoare încât forţa cu care cântaseră mai înainte era un fleac; în schimb mulţimea galbenă se porni să bată ca la fasole în capetele şi spinările mulţimii albastre; mulţimea albastră căută să se descotorosească de vecinătatea atât de stânjenitoare a mulţimii galbene, astfel că se deslănţui o bătălie în lege. Primarul se străduia zadarnic să-i pună capăt, deşi poruncise categoric celor doisprezece poliţişti să-i înhaţe pe principalii făptuitori care puteau să fie în număr de două sute cincizeci, sau cam aşa ceva. In decursul încăierării, Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, şi prietenii săi, deveneau tot mai furioşi; până la urmă, Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, avu onoarea să întrebe pe adversarul său, onorabilul Slumkey din Slumkey Hall, dacă muzicanţii cântau din ordinul lui; onorabilul Samuel Slumkey ocolind răspunsul, Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, bălăbăni pumnul în direcţia onorabilului Samuel Slumkey din Slumkey Hal; onorabilului Samuel Slumkey, urcându-i-se sângele la cap, îl provocă pe Horaţio Fizkin, esquire, la o luptă pe viaţă şi pe moarte. Când auzi de această violare a tuturor regulilor cunoscute şi a tuturor precedentelor, primarul ordonă un nou concert de clopot şi declară că-i va chema în faţa sa pe Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Londge, şi pe onorabilul Samuel Slumkey din Slumkey Hall, pentru a-i pune să jure că se vor împăca. Auzind greaua ameninţare, susţinătorii ambilor candidaţi interveniră şi, după ce prietenii celor două partide se sfădiră perechi-perechi, vreo trei sferturi de ceas, Horaţio Fizkin, esquire, duse mâna la pălărie, privindu-l pe onorabilul Samuel Slumkey; onorabilul Samuel Slumkey

duse mâna la pălărie, privindu-l pe Horaţio Fizkin, esquire, muzicanţii fură opriţi, mulţimea se mai domoli, iar Horaţio Fizkin, esquire, putu să continue.

Cuvântările ambilor candidaţi, deşi deosebite în toate celelalte privinţe, aduseră un aport însemnat în ce priveşte recunoaşterea calităţii şi înaltei valori a alegătorilor din Eatanswill. Fiecare îşi exprimă părerea că n'au existat niciodată pe pământ cetăţeni mai independenţi, mai luminaţi, mai patrioţi, cu un suflet mai nobil, mai desinteresaţi decât cei care făgăduiseră să voteze pentru el ; fiecare lăsă să se înţeleagă că alegătorii celuilalt partid sunt oameni mărginiţi şi că ar avea anumite slăbiciuni înjositoare, care îi făceau nevrednici de a exercita importantele îndatoriri ce trebuiau duse la îndeplinire. Fizkin îşi exprimă dorinţa de a face cu râvnă tot ce i s'ar pretinde ; Slumkey, hotărîrea de a nu face nimic din ce i s'ar cere. Şi unul şi altul aduseră la ştiinţă că meseriile, manufacturile, negoţul, prosperitatea Eatanswillului, vor fi totdeauna mai scumpe inimii lor decât orice pe lume. Fiecare se socoti îndreptăţit să-şi arate convingerea că, probabil, alesul va fi el.

Apoi mâinile se ridicară pentru votare ; primarul hotărî în favoarea onorabilului Samuel Slumkey din Slumkey Hall ; Horaţio Fizkin, esquire din Fizkin Lodge, ceru un scrutin şi, în consecinţă, fu decretat scrutinul. Se votară apoi mulţumiri la adresa primarului pentru vrednicia cu care ocupase fotoliul prezidenţial ; iar primarul mulţumi adunării, dorind în sineşi ca fotoliul prezidenţial să nu fi fost o figură de stil deoarece, cât ţinuseră alegerile, stătuse în picioare. Cortegiile se formară din nou ; trăsurile mergeau agale prin mulţime, iar oamenii aplaudau sau fluierau după ele, aşa cum le dictau sentimentele sau toanele.

Cât a ţinut scrutinul, oraşul a fost într'o fierbere necurmată. Totul se petrecu în modul cel mai liberal şi mai încântător. Articolele monopolizate erau deosebit de ieftine în toate cârciumile ; şi, pe străzi, se vedeau cărucioare pentru transportarea alegătorilor care s'ar fi întâmplat să se simtă stânjeniţi de ameţeli trecătoare, epidemie care, cât durară luptele electorale, făcu

ravagii îngrijorătoare printre alegători, şi din cauza căreia îi găseai adesea pe caldarâm într'o stare de nesimţire desăvârşită. In ultima zi se constată că un număr restrâns de alegători nu votaseră totuşi. Erau oameni cu scaun la cap, chibzuiţi, neîndeajuns câştigaţi de argumentele unuia sau ale celuilalt partid, măcar că avuseseră consfătuiri numeroase cu amândouă. Cu un ceas înainte de închiderea scrutinului, d. Perker solicită onoarea unei întrevederi particulare cu aceşti nobili inteligenţi, cu aceşti patrioţi.

I s'a îngăduit. Argumentele lui au fost scurte şi convingătoare. Intârziaţii merseră în corpore la scrutin, iar când ieşiră de acolo, onorabilul Samuel Slumkey din Slumkey Hall era ales membru al Parlamentului.

CAPITOLUL XIV

Cuprinzând o scurtă descriere a societăţii adunată la Păunul şi o poveste istorisită de un voiajor comercial.

E plăcut să te întorci, după ce ai contemplat frământările şi tumultul vieţii politice, la liniştea tihnită a vieţii particulare. Deşi d. Pickwick nu prea avea la inimă niciun partid, entuziasmul d-lui Pott îl înflăcărase deajuns ca să-şi consacre toată vremea şi luarea aminte operaţiilor pe care capitolul precedent le descrie potrivit propriilor lui însemnări. In timp ce el avea aceste preocupări, d. Winkle nu stătea degeaba, ci îşi închina toată vremea unor plimbări plăcute şi unor mici excursii la ţară cu d-na Pott, ea nedându-se niciodată în lături, dacă i se ivea prilejul, să încerce o uşurare a monotoniei plicticoase de care de atâtea ori se plângea. După ce d. Pickwick şi d. Winkle începură să se simtă ca la ei acasă în căminul directorului, d. Tupman şi d. Snodgrass se văzură siliţi să caute distracţii pe cont propriu. Intrucât chestiunile publice îi interesau prea puţin, se distrau cu ceeace le putea oferi *Păunul ;* biliardul dela primul etaj şi terenul de popice din fundul curţii. Ii iniţie în tainele acestor recreaţii, mult mai complicate decât îşi închipuesc oamenii de

rând, d. Weller care le cunoştea temeinic. Astfel, deşi în mare măsură lipsiţi de plăcerea şi sprijinul tovărăşiei d-lui Pickwick, izbutiră să-şi petreacă vremea şi să nu se lase copleşiţi de urît.

Seara în special, *Păunul* oferea celor doi prieteni atracţii care le îngăduiau să reziste până şi invitaţiilor talentatului dar prea vorbăreţului Pott. Seara, camera voiajorilor comerciali era populată de un cerc de oameni ale căror caractere şi purtări prilejuiau d-lui Tupman clipe de încântare ; iar d. Snodgrass avea obiceiul să noteze vorbele şi faptele lor.

Cei mai mulţi ştiu ce fel de locuri sunt îndeobşte încăperile rezervate voiajorilor comerciali. In linii generale, aceea dela *Păunul* nu se deosebea în nicio privinţă de altele : anume, o încăpere vastă, destul de sărăcăcios mobilată ; mobila fusese desigur cândva într'o stare mai bună — o masă spaţioasă la mijloc şi o sumedenie de altele mai mici prin colţuri ; o mare colecţie de scaune de diferite forme şi un covor vechi turcesc, păstrând între mărimea lui şi a camerei cam aceeaşi proporţie care ar fi între batista unei femei şi pardoseala unei gherete. Pereţii erau împodobiţi cu două-trei hărţi mari ; mai multe pardesiuri aspre şi tocite de vremea rea, cu pelerine complicate, atârnau în nişte cuiere aşezate la rând într'un ungher. Pe cămin se aflau, ca podoabe, o călimară de lemn cu un ciot de pană şi un căpeţel de ceară roşie, un ghid şi o carte cu adrese, o istorie a ţinutului, fără coperte şi rămăşiţele pământeşti ale unui păstrăv într'o raclă de sticlă. Aerul era îmbâcsit de fumul tutunului, dând o nuanţă cam întunecată întregii încăperi şi mai ales perdelelor roşii, prăfuite, care astupau ferestrele. Pe bufet se aflau aruncate deavalma o sumedenie de lucruri felurite, dintre care cele mai de seamă erau câteva sticluţe foarte murdare dintr'un serviciu de masă pentru sosul de peşte, două capre de trăsură, două-trei bice, şi tot atâtea fulare de călătorie, o tavă cu furculiţe, cuţite şi-un borcan de muştar.

Aci beau şi fumau d-nii Tupman şi Snodgrass cu mai mulţi locatari vremelnici ai hotelului, în seara care urmă alegerii.

— Haidem, domnilor! spuse un personaj rotofei, viguros, cu un singur ochi — un ochi negru, foarte scânteietor, care clipea cu o expresie şugubeaţă, plină de haz şi bună dispoziţie. Haidem, domnilor, să bem în sănătatea noastră! Aşa închin eu totdeauna cu prietenii mei, dar în gând beau pentru Mary. E adevărat, Mary?

— Ia slăbeşte-mă, amăriţule! răspunse servitoarea, căreia totuşi complimentul nu putea să-i displacă.

— Nu pleca, Mary, mai spuse omul cu un ochi negru.

— Lasă-mă în pace, neobrăzatule!

— Nu-i nimic, zise omul c'un ochi, strigând după fată care ieşea din cameră. Viu şi eu acuşi-acuşi afară, Mary. Nu te pierde cu firea, dragă.

Clipi din ochiul stingher, spre marea bucurie a unui personaj vârstnic cu-o faţă îngălată şi o lulea de lut.

— Ciudate făpturi e femeile! zise după o pauză omul cu faţa îngălată.

— A, că bine zici! exclamă de dinapoia ţigării un domn cu obrajii învăpăiaţi ca focul.

După acest crâmpei de filosofie urmă încă o pauză.

— Cu toate astea, să ştii, există pe lume lucruri mai ciudate decât femeile, zice iarăşi omul cu ochiul negru umplându-şi domol o pipă olandeză de dimensiuni uriaşe.

— Eşti însurat? întrebă omul cu faţa îngălată.

— N'aş putea spune.

— Mi-am închipuit că nu eşti.

Vorbind astfel, omul cu faţa îngălată era în culmea bucuriei din pricina propriului său răspuns, la care se alăturase un om cu o voce mieroasă şi figură blajină, al cărui principiu era să fie totdeauna de aceeaşi părere cu toată lumea.

— La urma urmei, domnilor, declară entuziastul domn Snodgrass, femeile sunt reazimul şi mângâierea vieţii noastre.

— Aşa-i! răspunse domnul blajin.

— Când sunt în toane bune, interveni omul cu faţă îngălată.

— O, asta e foarte adevărat! spuse domnul blajin.

— Resping această observaţie! reluă d. Snodgrass,

al cărui gând se întoarse numaidecât spre Emily Wardle. O resping cu dispreţ şi cu indignare. Arătaţi-mi bărbatul care bârfeşte împotriva femeilor, ca femei, şi declar sus şi tare că el nu e bărbat.

Şi, spunând acestea, d. Snodgrass îşi scoase ţigara din gură şi izbi din răsputeri cu pumnul în masă.

— Asta-i un argument, nu glumă! făcu omul blajin.

— Conţinând o afirmaţie pe care eu o tăgăduesc, întrerupse cel cu chipul îngălat.

— Desigur, domnule, că şi în observaţia dumitale este mult adevăr, declară blajinul.

— In sănătatea dumitale, domnule! reluă voiajorul comercial cu un singur ochi aprobându-l din cap pe d. Snodgrass.

D. Snodgrass răspunse, mulţumind.

— Totdeauna mi-au plăcut, continuă voiajorul comercial, argumentele bine întemeiate şi sdrobitoare, de acest fel — şi din care poţi să înveţi ceva. Discuţia despre femei mi-a adus aminte o poveste pe care am auzit-o dela un unchi al meu mai bătrân : deaceea am spus adineaori că există pe lume ceva şi mai ciudat decât femeile.

— Aş vrea s'o aud, glăsui omul cu ţigară şi cu figura învăpăiată.

— Da ? replică laconic voiajorul comercial şi continuă să pufăe de zor.

— Şi eu, adăugă d. Tupman care vorbea pentru întâia oară.

Era ahtiat să-şi îmbogăţească experienţa.

— Da ? Ei bine, atunci s'o povestesc. Sau, mai bine, nu. Ştiu că n'o să-i daţi crezare, rosti omul cu ochiu isteţ, clipind şi mai isteţ.

— Dacă spui că e adevărată, nici vorbă c'am să cred, îl încredinţă d. Tupman.

— In cazul ăsta, o spun, răspunse călătorul. Aţi auzit de marea firmă Bilson şi Slum ? Dealtminteri, dacă aţi auzit sau nu, e tot una, căci demult s'au retras din afaceri. Istoria i s'a întâmplat acum optzeci de ani unui reprezentant al firmei, prieten foarte bun cu unchiul meu, şi unchiul meu mi-a povestit-o mie. Are un titlu ciudat ; el însă obişnuia s'o numească :

şi o spunea cam astfel :

Intr'o după amiază de iarnă, pe la ceasurile cinci, când umbrele serii începeau să devină tot mai fumurii, putea fi văzută mergând spre Bristol, pe drumul ce taie colinele Marlboroughului, o trăsurică, iar în trăsurică se afla un om care-şi îmboldea calul trudit. Spun că putea să fie văzută, şi nu mă îndoiesc, căci oricine ar fi trecut pe acolo ar fi putut s'o vadă, numai orb să nu fi fost. Era o vreme nespus de urîtă, o înserare rece şi ploioasă că nu zăreai decât apă şi iar apă, când călătorul trecea pe drumul plin de hârtoape, pustiu şi mohorît. Dacă vreun voiajor comercial de pe-atunci ar fi observat trăsurica şubredă, gălbuie, cu roţi roşii, şi iapa murgă, afurisită, nărăvaşă, iute de picior, trăgându-se parcă dintr'un cal de măcelar şi dintr'o mârţoagă de poştă, ar fi înţeles dela prima ochire că nu putea să fie vorba decât de Tom Smart reprezentantul marii firme Bilson şi Slum, de pe Cateaton Street, City. Dar fiindcă nu se găsea pe acolo niciun voiajor comercial, habar nu avea nimeni că era el, aşa că Tom Smart şi trăsurica lui de culoare gălbuie cu roţi roşii, cu iapa nărăvaşă şi iute de picior, rămâneau învăluiţi în taină ; mergeau împreună şi nimeni nu-i ştia.

Chiar în lumea asta tristă sunt locuri mult mai plăcute decât colinele din Marlborough peste care vântul suflă cu putere, dacă puneţi la socoteală şi o seară mohorîtă de iarnă, un drum desfundat, plin de mocirle, precum şi ploaia care cădea năpraznic, şi dacă aţi încerca să simţiţi răceala ploii pe pielea dumneavoastră — numai aşa v'aţi putea da seama de adevărul spuselor mele.

Vântul nu sufla din faţă şi nici din spate, măcar că şi aşa ar fi fost destul de neplăcut, ci venea pieziş, abătând ploaia asemenea liniilor trase în caietele de caligrafie care-i învaţă pe copii să scrie oblic. Se mai potolea la răstimpuri şi călătorul începea să se amăgească închipuindu-şi că, istovit de furia de mai înainte, vântul aţipise în sfârşit. Dar, vjjj ! îi auzea din nou urletul şi şuieratul în depărtare; şi iarăşi se năpustea peste coline, măturând câmpia în lung şi'n lat.

Vuetul şi furia lui creşteau pe măsură ce se apropia, până când se arunca asupra calului şi-a omului, în răbufniri cumplite, repezind ploaia şfichiuitoare în ochii şi urechile lor ; răsuflarea umedă şi rece îi pătrundea până în măduva oaselor ; apoi vântul o sbughea departe, hăt departe, mugind asurzitor ca şi cum ar fi vrut să-şi bată joc de slăbiciunea lor şi să se fălească de puterea şi de însufleţirea sa.

Iapa murgă lipăia prin zloată, cu urechile blegite, şi, din când în când, îşi scutura capul ca pentru a-şi arăta desgustul faţă de purtarea neobrăzată a elementelor naturii ; călca totuşi cu sârg, până ce o nouă răbufnire, mai furioasă decât toate cele de până atunci, îi reteza mersul şi o silea să-şi proptească sdravăn copitele în pământ, ca nu cumva să vină peste cap. Bine că făcea aşa, căci altminteri iapa nărăvaşă fiind atâta de lihnită, trăsurica aşa de uşoară, şi pe deasupra Tom Smart atât de puţintel la trup, tustrei s'ar fi rostogolit fără doar şi poate, departe-departe, până la capătul pământului, sau până când vântul s'ar fi potolit. Dar, şi într'un caz şi într'altul, nici iapa nărăvaşă, nici trăsurica gălbuie cu roţi roşii, nici Tom Smart n'ar mai fi putut să fie buni de ceva.

— Pe barba mea ! strigă Tom Smart (Tom avea uneori prostul nărav să înjure) ; pe barba mea, strigă Tom, bine am mai nimerit-o, n'am ce zice — înţepeni-m'ar dracu !

Mă veţi întreba, poate, dece îşi arăta Tom Smart dorinţa să mai fie supus acestui tratament când el şi aşa era aproape înţepenit. Habar nu am ; ştiu numai că aşa a vorbit Tom Smart, sau cel puţin îi spunea totdeauna unchiului meu că aşa a vorbit, ceeace e tot una.

— Înţepeni-m'ar dracu ! zise Tom Smart ; şi iapa necheză ca şi cum ar fi fost întru totul de aceeaşi părere. Hai, curaj, bătrânico ! mai zise el atingându-i grumazul cu codirişca biciului ; nu e chip să mergem mai departe pe o noapte ca asta. O să ne oprim la întâia casă la care om ajunge. Aşa că, pe cât ai să mergi mai iute, pe atâta scăpăm mai repede de urgie. Oho, bătrânico, uşurel ! uşurel !...

N'aş putea să vă spun dacă iapa nărăvaşă era îndea-

juns de deprinsă cu vocea lui Tom ca să priceapă ce spune el, sau dacă socotea că i-ar fi fost mai frig zăbovind pe loc decât mergând. Insă ce vă pot spune este că Tom n'apucase să mântuiască vorba când ea își ciuli urechile și porni înainte cu atâta zor că trăsurica gălbuie începu să hurue de ai fi crezut că spițele ei roșii erau gata-gata să sboare pe plaiul din Marlborough — și nici măcar Tom, oricât știa el de bine să mâne, nu putu s'o oprească sau să-i încetinească fuga, până ce iapa nu se poticni singură în fața unui han aflat pe dreapta drumului, cam la vreo două sute de metri de colinele Marlboroughului.

Tom aruncă o privire fugară acoperământului casei, svârli hățurile în mâna rândașului și vârî biciul în lada de sub capră. O clădire veche, ciudată, construită din scânduri și din bârne. Ferestrele având deasupra o mică streașină ascuțită erau scoase înafară ; ușa era scundă, dădea într'o tindă întunecoasă și, ca să intri, trebuia să cobori două-trei trepte repezi în loc să urci șase trepte domoale, așa cum e la hanurile mai noi. Cu toate astea, locuința părea atrăgătoare căci la fereastra cârciumii era o lumină puternică, veselă, ce arunca spre drum o dâră strălucitoare, luminând până și gardul viu de pe partea cealaltă ; la altă fereastră pâlpâia o lumină roșie, când slabă că abia se mai zărea, când vie și puternică, răzbind prin perdelele trase și vestind că un foc sdravăn ardea în încăpere. Observând cu ochii unui călător priceput semnele astea mărunte, Tom coborî, cu toată sprinteneala pe care i-o îngăduiră mădularele pe jumătate înghețate, și intră în han.

In mai puțin de cinci minute se afla cuibărit în odaia alăturată cârciumii — chiar aceea pe care și-o închipuise încălzită în lege — dinaintea unui foc care dogorea sdravăn ; ardeau în cămin cam o baniță de cărbuni și vreascuri — câte să poată alcătui o duzină bună de tufișuri, puse unele peste altele până la jumătatea sobei ; duduiau și trosneau cu un sgomot care ar fi putut să încălzească inima oricărui om cuminte. Era plăcut, însă nu era totul, căci o fată în straie frumoase, cu ochi strălucitori, cu glesne delicate, așternea o față

de masă albă ca zăpada ; şi, stând dinaintea căminului, în papuci, cu picioarele pe gratia cenuşarului, cu spatele spre uşa deschisă, Tom văzu prin oglinda de pe cămin perspectiva fermecătoare a cârciumii cu şiruri încântătoare de sticle verzi purtând etichete poleite, alături de borcane cu murături şi conserve, de brânzeturi, de şunci şi hălci de carne aşezate pe rafturi în chip cât se poate de ademenitor. Da, şi acestea erau plăcute ; însă nici ele nu erau totul, căci în cârciumă şedea, bând ceai la cea mai drăguţă mescioară, trasă foarte aproape de cel mai scânteietor foc, o văduvă voinică, în vârstă de vreo patruzeci şi opt de ani, sau cam aşa ceva, cu o înfăţişare tot atâta de îmbietoare ca şi a cârciumii ; ea era gazda casei şi stăpâna supremă a tuturor bunătăţilor de acolo ! O umbră întuneca însă frumuseţea tabloului : aceea a unui bărbat înalt, foarte înalt, îmbrăcat într'o redingotă cafenie cu nasturi lucitori de metal; omul avea favoriţi negri şi păr negru, cârlionţat. Lua ceaiul lângă văduvă şi, după cum se putea ghici fără multă pătrundere, era pe calea bună s'o convingă să se lase de văduvie şi să-i dăruiască favoarea de a se statornici acolo pe toată viaţa.

Tom Smart nu era deloc omul care să se supere din nimic şi nici pismuitor nu era ; totuşi, într'un fel sau altul, omul înalt cu redingotă cafenie şi cu nasturi lucitori de metal răscoli puţinul venin pe care îl avea într'însul şi-i stârni indignarea, cu atât mai mult cu cât vedea din când în când, de pe scaunul din faţa oglinzii, anumite familiarităţi drăgăstoase schimbate între bărbatul înalt şi văduvă ; ele dovedeau îndeajuns că favoarea de care se bucura era pe măsura înălţimii lui. Lui Tom îi plăcea punchul cald — aş putea îndrăzni să spun că punchul cald îi plăcea mult — astfel încât, după ce se încredinţă că iapa nărăvaşă se săturase şi i se pregătise un culcuş bun, şi după ce dădu gata până la ultima fărâmă minunata gustare caldă pe care i-o preparase văduva, ceru un pahar cu punch în chip de probă. Nu exista însă în arta culinară un articol pe care văduva să-l meşterească mai iscusit decât tocmai acesta ; primul pahar se nimeri deci să se potrivească într'atâta cu gustul lui Tom Smart, încât îl comandă

fără nicio zăbavă pe-al doilea. Punchul cald e o băutură foarte plăcută, domnilor, o băutură nespus de plăcută în toate împrejurările — dar lui Tom Smart i se păru fără seamă de'ncântător în încăperea bătrână și tihnită, dinaintea focului duduitor, în vuetul vântului care se'nvârtea afară, făcând să trosnească din toate încheieturile clădirea cea veche. Mai ceru un pahar; apoi altul — nu sunt sigur dacă n'a mai poruncit unul după acesta — și, cu cât sorbea mai mult din băutura fierbinte, cu atâta se gândea mai stăruitor la bărbatul înalt.

„Ce neobrăzare! spuse pentru sine Tom Smart; ce caută nesuferitul și nemernicul în cârciumioara asta plăcută? Dacă văduva avea cât de puțin gust, ar putea, nici vorbă, să găsească un bărbat mai de soi.“ Aci, ochii lui Tom se plimbară dela oglinda de pe cămin la paharul cu punch. Și, deoarece simțea că începe să devină sentimental, goli al patrulea pahar și-l comandă pe-al cincilea.

Tom Smart, domnilor, avusese totdeauna o înclinație deosebită pentru îndeletnicirea de cârciumar. Râvnise multă vreme să stea la o tejghea a lui, îmbrăcat cu-o redingotă verde, cu pantaloni de catifea până la genunchi și cu cizme răsfrânte. Visa mult să prezideze ospățuri și se gândea adesea ce bine ar fi putut să îndrumeze discuția într'o sală care să-i aparțină, și ce pildă strașnică ar fi putut să le fie în ale băuturii, mușteriilor săi. Toate aceste gânduri trecură cu iuțeală prin mintea lui Tom, în timp ce-și sorbea punchul, lângă focul duduitor, și se simți pe drept cuvânt foarte pornit împotriva bărbatului înalt, care era pe cale să se înstăpânească în casa minunată, pe când el, Tom Smart, avea sorți de izbândă mai puțin decât oricând. Ca atare, după ce chibzui, în răstimpul ultimelor două pahare, dacă avea sau nu dreptul să caute pricină bărbatului înalt care încerca să intre în grațiile văduvei sdravene, ajunse la încheierea mulțumitoare că el era un biet om foarte oropsit, foarte persecutat de soartă, și că ar fi mai bine să meargă la culcare.

Fata cea drăgălașă porni înaintea lui Tom pe o scară lată și veche, ferind cu mâna lumânarea de vântul care,

într'o clădire bătrână, coşcovită, ca aceasta, ar fi putut, nici vorbă, să găsească o mulţime de unghere spre a se sbengui, fără să sufle în lumânare; totuşi luminiţa se stinse, îndreptăţindu-i astfel pe duşamnii lui Tom să susţină că el şi nu vântul suflase în lumânare şi că, în timp ce pretindea că vrea s'o aprindă din nou, de fapt o săruta pe faţă. Dar lumina se aprinse din nou şi Tom fu condus, printr'un labirint de camere şi coridoare, în încăperea pregătită pentru găzduirea lui; fata îi spuse noapte bună şi-l lăsă singur.

Era o odaie destul de încăpătoare, cu firide în zid; patul ar fi putut să slujească pentru un internat întreg, fără să mai pomenim de cele două dulapuri de stejar care ar fi cuprins bagajul unei mici armate; dar ceeace izbi mai mult luarea-aminte a lui Tom, fu un jilţ ciudart, cu spătar înalt, cu aer îmbufnat, sculptat în chipul cel mai bizar, având o pernă de damasc, înfloratã, şi capetele picioarelor rotunde înfăşurate cu grijă în postav roşu, de parcă ar fi suferit de gută. Despre orice alt jilţ curios Tom ar fi gândit că era un jilţ curios şi atâta; avea însă ceva atâta de neobişnuit jilţul acesta — şi totuşi i-ar fi fost peste putinţă să spună ce — ceva atâta de ciudat şi de neasemuit cu orice altă mobilă pe care o văzuse cândva, încât parcă îl fascina. Se aşeză în faţa focului şi, vreo jumătate de ceas, privi cu ochii mari jilţul cel vechi. Lua-l-ar dracu de jilţ!... O vechitură aşa de ciudată, că nu mai putea să-şi ridice privirile de pe ea.

„Ia uite! zise Tom desbrăcându-se pe îndelete şi ţintind mereu jilţul care stătea lângă pat cu un aer misterios; ceva mai năstruşnic n'am văzut de când sunt; tare curios, zise Tom, care, din pricina punchului devenise foarte înţelept. Tare curios". Clătină din cap cu aer de adâncă înţelepciune şi privi iarăşi jilţul. Nu putea să înţeleagă nimic, aşa că se vârî în pat, se înveli bine şi adormi.

După vreo jumătate de ceas, se deşteptă speriat dintr'un vis încâlcit în care se arătau nişte bărbaţi înalţi şi pahare de punch. Primul lucru care se înfăţişă ochilor săi fu jilţul cel ciudat.

„Nu vreau să mă mai uit la el!“ îşi zise Tom, strângând pleoapele şi căutând să se încredinţeze că va adormi din nou. Degeaba; în faţa ochilor săi dansau numai jilţuri bizare, bătând din picioare, sărind capra, făcând toate năzdrăvăniile.

„Parcă nu-i tot una dacă mă uit la un jilţ adevărat sau dacă sunt două sau trei duzini de jilţuri închipuite“, spuse Tom scoţând capul de sub aşternut.

Obiectul uimirii sale era acolo şi se putea desluşi foarte lămurit la lumina flacărilor focului, sgândărindu-l ca şi până atunci.

Se uita ţintă la el. Deodată cum îl privea astfel, o schimbare nemaipomenită se făptui în înfăţişarea jilţului. Sculpturile spătarului căpătau treptat trăsăturile şi expresia unui chip omenesc bătrân şi smochinit; perna de damasc deveni o jiletcă străveche, lăbărţată; picioarele scaunului se preschimbară în două picioare vârîte în papuci de postav roşu; jilţul semăna întru totul cu un bătrân, foarte ursuz, din veacul trecut, cu mâinile în şolduri. Tom se ridică pe pat în capul oaselor şi se frecă la ochi să alunge vedenia. Dar nu! jilţul era un bătrân ursuz; şi unde mai pui că începu să clipească din ochi către Tom Smart.

Tom era din fire un om cutezător care nu punea totul la inimă şi, pe deasupra, băuse cinci pahare de punch fierbinte; deaceea, cu toate că la început se cam speriase, simţea că fierea fierbea într'însul de ciudă văzând cum clipea bătrânul domn şi se sgâia la el cu atâta neobrăzare. Hotărî în cele din urmă să nu mai rabde şi, cum mutra bătrână continua să clipească din ochi repede-repede, Tom se răsti plin de mânie:

— Ce tot naiba clipeşti la mine?

— Pentrucă aşa îmi place, Tom Smart, răspunse jilţul sau bătrânul domn — cum vreţi să-i spuneţi.

Cu toate astea, când vorbi Tom, încetă să clipească dar figura i se schimonosi într'un rânjet de maimuţă bătrână, căzută în prosteală.

— De unde-mi ştii numele, hodorogule? întrebă Tom Smart oarecum mirat, deşi voia să pară nepăsător.

— Haide-hai, Tom, spuse bătrânul domn, nu se vorbeşte aşa cu un mahon masiv din Spania! Ce dracu,

nu s'ar cădea să te porţi mai puţin respectuos nici dacă aş fi acoperit cu placaj.

Rostind cuvintele acestea, bătrânul domn părea aşa de fioros, că Tom începu să se sperie.

— Nici prin gând nu mi-a trecut să fiu rău crescut faţă de dumneavoastră, domnule, răspuns Tom cu un ton mult mai umil decât la început.

— Bine, bine !... glăsui bătrânelul ; fie, fie, Tom !

— Domnule...

— Ştiu totul despre tine, Tom ; totul. Eşti un om foarte nevoiaş, Tom.

— Asta-i adevărat, dar de unde ştiţi ?

— Nu-ţi bate capul să afli, spuse domnul bătrân ; îţi place prea mult punchul, Tom.

Tom Smart se pregătea să declare că n'a mai gustat o picătură dela ultima lui onomastică, dar întâlnind ochii bătrânului domn, se îmbujoră şi tăcu, pentrucă bătrânul părea că ştie totul.

— Tom, spuse bătrânul domn, văduva e o femeie frumoasă, o femeie deosebit de frumoasă ! Nu-i aşa, Tom ?

Bătrânul îşi roti ochii, şi ridică unul din picioarele lui mici şi uscate, cu un aer aşa de libidinos, încât Tom se scârbi deabinelea văzându-i la o astfel de vârstă, purtarea uşuratică.

— Tom ! zise bătrânul domn ; eu sunt tutorele ei.

— Adevărat ? întrebă Tom Smart.

— Am cunoscut-o pe mama ei, Tom, şi pe bunica ei. Ţinea mult la mine ; ea mi-a făcut jiletca asta, Tom.

— Da ?

— Şi pantofii ăştia, continuă bătrânul ridicând un picior înfăşurat în postav roşu. Dar să nu spui nimănui, Tom ; n'aş vrea să se ştie cât ţinea la mine ; ar putea să aibă unele neplăceri în familie.

Spunând acestea, ştrengarul bătrân avea aerul aşa de neobrăzat că, după cum a mărturisit Tom mai târziu, îi venea să se aşeze pe el fără vreo remuşcare.

— Pe vremea mea, eram răsfăţatul femeilor, Tom, urmă desfrânatul bătrân ; sute de femei frumoase am

ţinut, ceasuri întregi, pe genunchi! Hei, băiete, ce zici?

Bătrânul domn vroia să mai povestească, fără îndoială, şi alte isprăvi din tinereţe, dar îl apucă un acces de scârţâituri, astfel că nu mai putu să continue.

„Aşa îţi trebue, bătrâne!" gândi Tom, dar nu spuse nimic.

— Of, mult mă stânjeneşte boala asta acum! se tângui bătrânul. Incep să îmbătrânesc, Tom; mi se desfac încheieturile. Mi-au mai făcut o operaţie — mi-au pus un petec în spate — şi treaba n'a fost deloc uşoară, Tom.

— Cred şi eu că n'a fost, domnule, zise Tom Smart.

— Dar, spuse bătrânul, nu de asta e vorba acum; Tom, vreau să te însor cu văduva.

— Pe mine, domnule? întrebă Tom.

— Pe tine, răspunse bătrânul domn.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze şuviţele venerabile. (Bătrânul mai avea încă, ici-colo, nişte peri de cal) — Dumnezeu să vă binecuvânteze şuviţele venerabile, spuse Tom; dar n'o să mă vrea!

Şi Tom oftă fără de voie căci se gândea la ce văzuse în cârciumă!

— N'o să vrea?! întrebă cu mirare bătrânul domn.

— Nu, nu! rosti Tom. S'a băgat altul în joc: unul înalt, afurisit de înalt, cu favoriţi negri.

— Tom, spuse bătrânul domn; n'o să se mărite niciodată cu acela.

— Nu? Dacă aţi fi fost în cârciumă, domnule, aţi vorbi altfel.

— Haha, ştiu tot ce se întâmplă acolo.

— Ce anume?

— Cum se sărută după uşă, şi câte şi mai câte, Tom, glăsui bătrânul şi din nou aruncă o privire necuviincioasă care îl mânie foarte mult pe Tom pentrucă, după cum ştiţi cu toţii, e foarte neplăcut, este cât se poate de neplăcut să auzi un bătrân, care ar trebui să aibă mai multă minte, vorbind despre astfel de lucruri. Ştiu tot ce se petrece, Tom, reluă bătrânul domn; am mai văzut de astea, destule, în viaţa mea, cu atâţia, că nici

nu mi-i mai amintesc; dar, până la urmă, nu s'a întâmplat nimic.

— De bună seamă că ați văzut lucruri ciudate, căută să-l iscodească Tom.

— Ba bine că nu, Tom! glăsui bătrânul clipind cu înțeles. Eu sunt ultimul din familia mea, Tom, adăugă el cu'n oftat melancolic.

— Era numeroasă? întrebă Tom Smart.

— Am fost doisprezece, Tom, băieți frumoși, și ne țineam drepți că era o plăcere să ne privești. Nu ca pocitaniile de acum. Toți aveam brațe și un lustru așa de frumos — deși n'ar trebui să mă laud chiar eu — că-ți creștea inima când te uitai la noi.

— Și ce s'a întâmplat cu ceilalți, domnule?

Bătrânul domn își duse cotul la ochi și răspunse:

— S'au dus, Tom, s'au dus. Am îndeplinit o slujbă anevoioasă, Tom, și nu aveau toți alcătuirea mea. Au căpătat reumatism la picioare și la brațe, astfel că au fost trimiși pe la bucătării și în alte aziluri. Unul dintre ei, din pricina serviciului îndelungat și a maltratărilor, și-a pierdut mințile deabinelea și se șubrezise în așa hal încât a trebuit să fie pus pe foc. Ingrozitor, Tom!

— Inspăimântător! zise Tom Smart.

Câteva clipe bietul bătrân făcu o pauză, împotrivindu-se parcă emoțiilor, apoi continuă:

— Dar ne depărtăm de subiect, Tom. Bărbatul acela înalt, Tom, e un aventurier ticălos. De îndată ce ar lua-o de nevastă pe văduvă, i-ar vinde toate lucrurile și ar șterge-o. Ce s'ar întâmpla apoi? Ea ar rămâne părăsită, ruinată, iar eu aș muri de frig în vreo prăvălie de vechituri.

— Da, dar...

— Nu mă întrerupe, spuse domnul bătrân. Despre tine, Tom, am o părere cu totul deosebită; pentrucă știu bine că, odată ce te așezi într'o cârciumă, n'ai mai pleca de acolo câtă vreme ar mai fi ceva de băut între cei patru pereți ai ei.

— Vă sunt foarte îndatorat pentru buna dumneavoastră părere, domnule, spuse Tom Smart.

— Deaceea, declară bătrânul domn cu ton poruncitor, deaceea tu, şi nu el, o vei lua de nevastă.

— Dar ce l-ar putea împiedica? întrebă Tom cu însufleţire.

— Faptul că e însurat, răspunse bătrânul domn.

— Cum s'ar putea dovedi asta? exclamă Tom sărind pe jumătate afară din pat.

Bătrânul domn lăsă jos braţul pe care îl ţinuse la şold şi, după ce arătă un dulap de stejar, îşi reluă îndată vechia poziţie.

— Habar n'are, spuse bătrânul domn, că în buzunarul drept al unui pantalon închis în dulapul de colo a uitat o scrisoare a nefericitei lui soţii, care îl imploră să se înapoieze acasă ca să dea de mâncare celor şase — ia seama bine, Tom — celor şase copii ai săi, toţi de vârstă fragedă.

Când bătrânul domn rosti cu solemnitate cuvintele acestea, trăsăturile lui se deslușiră din ce în ce mai puţin şi făptura-i deveni tot mai adumbrită. Un văl se întinse parcă pe ochii lui Tom. Treptat, bătrânul se contopea cu scaunul; jiletca de damasc se preschimbă într'o pernă; papucii roşii se micşorară ajungând nişte săculeţe de postav roşu. Lumina se stinse încetişor şi Tom Smart, recăzând pe pernă, adormi adânc.

— Lumina dimineţii îl smulse pe Tom din amorţirea de plumb care pusese stăpânire pe el după ce bătrânul se mistuise. Se ridică în capul oaselor pe pat şi, câteva minute, se strădui zadarnic să-şi reamintească întâmplările nopţii. Deodată ele năvăliră în mintea lui. Privi jilţul; era desigur o mobilă fantastică, mohorîtă, şi ţi-ar fi trebuit un mare şi viu dar al închipuirii ca să descoperi vreo asemănare între un scaun şi un bătrân.

— Ce faci, bătrâne? întrebă Tom.

Aşa cum se întâmplă multor oameni, avea, la lumina zilei, mai mult curaj.

Jilţul rămase nemişcat; nu răspunse o iotă.

— Afurisită dimineaţă!... urmă Tom.

Nu, jilţul nu voia să se lase târît pe panta vorbei.

— Ce dulap mi-ai arătat? Asta poţi să mi-o spui? întrebă Tom.

Nici cârc, domnilor, nu voia să sufle.

— In orice caz, greu nu e să-l deschid, rosti Tom şi coborî din pat, ştiind bine ce avea de făcut.

Se apropie de dulap. Cheia era în broască ; o răsuci şi deschise uşa. In dulap era o pereche de pantaloni. Tom vârî mâna în buzunar şi scoase chiar scrisoarea despre care pomenise bătrânul domn.

„Ciudată chestie mai e şi asta ! zise Tom Smart privind mai întâi jilţul, apoi dulapul, după aceea scrisoarea şi, în cele din urmă, încă odată, jilţul. Foarte ciudată !" Dar cum nimic în jurul lui nu izbutea să limpezească în vreun fel ciudăţenia, se gândi că ar fi mai nimerit să se îmbrace şi să mântuie chestia cu bărbatul înalt ca să nu se mai chinuiască aşa de mult.

Coborând scările, Tom se uita cu luare-aminte în juru-i ; avea ochiul cercetător al stăpânului şi cugeta că s'ar putea ca toate încăperile acelea, cu tot ce se afla în ele, să devină în curând ale lui. Bărbatul cel înalt stătea în picioare în sala cârciumioarei plăcute, cu mâinile la spate, ca acasă la el. Rânji spre Tom, cu gândul în altă parte. Un observator întâmplător ar fi putut să-şi închipuie că nu rânjise decât ca să-şi arate dinţii cei albi ; însă Tom Smart îşi dădu seama că un simţământ conştient de triumf sălăşluia acolo unde ar fi trebuit să fie mintea bărbatului înalt, dacă bărbatul înalt ar fi avut aşa ceva. Tom îi râse în nas ; şi-o chemă pe stăpână în camera de-alături.

— Bună dimineaţa, doamnă, spuse Tom Smart închizând uşa încăperii după ce văduva intră.

— Bună dimineaţa, domnule, răspunse văduva ; ce gustare vreţi să luaţi, domnule ?

Tom nu răspunse deoarece căuta să chibzuiască în ce fel trebuia să aducă vorba.

— Am o şuncă straşnică şi o minunată friptură rece de pasăre. Să vi le trimit, domnule ?

Cuvintele ei puseră capăt gândurilor lui Tom. Admiraţia lui pentru văduvă spori, auzind-o. Pricepută făptură !... Prevăzătoare ! Plăcută !

— Doamnă, o întrebă el, cine e domnul din cârciumă ?

— Il chiamă Jinkins, domnule, şi-i un domn tare distins, răspunse văduva uşor îmbujorată.

— E un bărbat înalt, rosti Tom.

— Un bărbat foarte frumos, domnule, spuse văduva, şi-un domn tare distins.

— Aha ! glăsui Tom.

— Mai doriţi ceva, domnule ? întrebă văduva, cam nedumerită de purtarea lui Tom.

— O, da, nici vorbă ! răspunse el. Scumpă doamnă, vreţi să aveţi bunătatea de a vă aşeza o clipă ?

Văduva păru foarte mirată, dar se aşeză, şi Tom luă loc foarte aproape de ea. Nu ştiu cum s'a făcut, domnilor, şi unchiul meu spunea deobicei că nici Tom Smart nu ştia cum s'a făcut, dar, într'un fel sau altul, palma mâinii lui căzu pe dosul mâinii văduvei, şi rămase acolo cât timp zăboviră de vorbă.

— Scumpă doamnă, zise Tom Smart — el se pricepea foarte bine să fie politicos — scumpă doamnă, da, într'adevăr, dumneavoastră meritaţi un bărbat admirabil.

— Vai, domnule! exclamă văduva şi exclamaţia ei era cât se poate de îndreptăţită ; felul lui Tom de a începe vorba era destul de neobişnuit, ca să nu spun uimitor, dacă ţinem seama că, până în seara din ajun, nu o mai văzuse.

— Disprețuesc lingușirea, scumpă doamnă, spuse Tom Smart. Meritaţi un bărbat fără cusur şi, oricine ar fi el, se va socoti un om cu mult noroc.

Glăsuind astfel, ochii lui rătăceau fără voie de pe chipul văduvei pe obiectele plăcute din juru-i.

Văduva se arătă şi mai încurcată decât până atunci; făcu o sforţare să se ridice, însă Tom îi apăsă uşurel mâna, pentru a o ţine în loc, şi ea rămase pe scaun. Domnilor, văduvele sunt foarte rareori sperioase, spunea deobicei unchiul meu.

— Nu zău, domnule, vă sunt îndatorată pentru buna dumneavoastră părere, rosti aproape râzând hangiţa cea voinică ; şi dacă o să mă mai mărit vreodată...

— *Dacă,* apăsă Tom Smart privind-o viclean cu coada ochiului stâng. *Dacă...*

— Ei bine, spuse văduva, izbucnind de astădată în

râs, *când* am să mă mărit, nădăjduiesc că voi avea un soţ la fel de bun cum spuneţi dumneavoastră.

— Adică Jinkins ? întrebă Tom.

— Vai, domnule ! exclamă văduva.

— Haida-de, să nu-mi vorbiţi de el ; îl cunosc.

— Sunt sigură că cei care-l cunosc, nu ştiu nimic rău despre el, spuse văduva scoasă din ţâţâni de aerul misterios cu care vorbea Tom.

— Hm ! exclamă Tom Smart.

Văduva începu să-şi dea seama că era timpul să plângă. Işi scoase deci batista şi-l întrebă pe Tom dacă nu cumva vrea s'o jignească, dacă îşi închipuie că e faptă de gentleman să vorbească în spate, de rău, despre alt gentleman; dece, dacă avea ceva de spus, nu i-o spunea bărbatului, ca un bărbat, în loc să sperie, în felul ăsta, o biată femeie slabă etc., etc.

— I-o voi spune-o şi lui numaidecât, răspunse Tom. Doresc numai ca, deocamdată, să mă ascultaţi dumneavoastră.

— Ce anume ? întrebă văduva privindu-l pe Tom drept în obraz.

— O să vă miraţi, declară Tom băgând mâna în buzunar.

— Dacă vreţi să-mi spuneţi că are nevoie de bani, ştiu, aşa că nu mai e nevoie să vă osteniţi.

— Eh, asta nu-i nimic ! spuse Tom. Şi *eu* am nevoie de bani. Nu de asta e vorba.

— O, doamne, ce-ar putea să fie ?! exclamă biata văduvă.

— N'o să vă speriaţi ? o întrebă Tom Smart.

Scoase încet scrisoarea şi o despături.

— N'o să strigaţi ? urmă Tom cu'ndoială.

— Nu, nu ! răspunse văduva ; lăsaţi-mă s'o văd !

— N'o să leşinaţi, sau n'o să vi se întâmple cine ştie ce ? întrebă Tom.

— Nu, nu ! răspunse văduva cu grăbire.

— Dar să nu vă repeziţi la el ca să-l faceţi cu ou şi cu oţet, spuse Tom, pentrucă treaba asta am s'o fac eu în locul dumneavoastră, e mai bine să nu vă osteniţi cu aşa ceva.

— Haide, haide, spuse văduva, lăsaţi-mă s'o văd!

— Poftim ! răspunse Tom Smart şi, rostind cuvântul acesta, puse scrisoarea în mâna văduvei.

Domnilor, l-am auzit pe unchiul meu spunând — îi povestise Tom Smart — că tânguirile văduvei, la aflarea vestei, ar fi străpuns şi-o inimă de piatră. Tom avea, firește, o inimă foarte duioasă, deaceea şi-o simţi străpunsă până în străfunduri. Văduva se frământa şi-şi frângea mâinile.

— O, trădarea ! O, mârşăvia bărbaţilor ! strigă văduva.

— Sunt înspăimântătoare, scumpă doamnă ; dar potoliţi-vă, spuse Tom Smart.

— Nu ! Nu pot să mă potolesc ! hohoti văduva. N'am să mai găsesc pe nimeni ca să-l iubesc cum l-am iubit pe el.

— Ba da, ai să găseşti, viaţa mea ! exclamă Tom Smart lăsând să-i cadă şiroaie de lacrimi mari, din milă pentru suferinţele văduvei.

In ardoarea compătimirii sale, Tom Smart îşi petrecuse braţul pe după mijlocul văduvei ; şi văduva, în culmea mâhnirii, strânsese mâna lui Tom. Se uită la Tom şi zâmbi printre lacrimi; Tom se plecă spre ea zâmbind şi el printre lacrimi.

N'am putut să aflu niciodată, domnilor, dacă în momentul acela Tom Smart a sărutat-o sau nu pe văduvă. El spunea deseori unchiului meu că n'a sărutat-o, însă mă îndoiesc. Intre noi fie zis, domnilor, îmi închipui că da.

Fapt este că, după o jumătate de ceas, Tom îl alungă prin uşa din faţă pe bărbatul înalt, iar peste o lună se însură cu văduva. Era văzut adesea plimbându-se prin împrejurimi în trăsurica de culoare gălbuie, cu roţi roşii, trasă de iapa nărăvaşă şi iute de picior, până ce peste alţi mulţi ani se retrase din afaceri şi plecă în Franţa cu nevastă-sa : atunci hanul străvechi fu dărâmat.

— Imi îngăduiţi să vă întreb, spuse iscoditor un domn bătrân, ce s'a întâmplat cu jilţul ?

— Păi, răspunse voiajorul comercial beteag de-un-ochi, s'a băgat de seamă că el trosnea tare în ziua nunţii ; dar Tom Smart nu putea să spună singur dacă

de plăcere, sau din pricina vătămării trupeşti. Gândea mai de grabă că trosnise din ultima pricină. De atunci n'a mai pomenit niciodată.

— Şi lumea a crezut povestea, nu-i aşa? întrebă omul cu faţa îngălată, umplându-şi din nou pipa.

— Afară de duşmanii lui Tom, răspunse voiajorul comercial. Unii spuneau că toată întâmplarea, dela început până la sfârşit, n'a fost decât o născocire de-a lui Tom; alţii, că el era beat, că visase, şi că luase din greşeală alţi pantaloni. Dar nimeni nu dădea luare-aminte spuselor lor.

— Tom Smart susţinea că întâmplarea era în întregime adevărată?

— Dela un cap la altul.

— Şi unchiul dumneavoastră?

— Cuvânt cu cuvânt.

— De bună seamă, amândoi erau nişte oameni de treabă, spuse omul cu faţa îngălată.

— Da, aşa erau, declară voiajorul comercial. Intr'adevăr, nişte oameni foarte detreabă!

CAPITOLUL XV

In care găsim prezentarea fidelă a două persoane distinse, şi descrierea exactă a unui ospăţ ce a avut loc în casa şi pe domeniul lor, ospăţ care prilejueşte întâlnirea cu o veche cunoştinţă şi începutul altui capitol.

Pe d. Pickwick îl cam mustra conştiinţa că, în ultima vreme, îşi lăsase oarecum în părăsire prietenii dela *Păunul*, astfel că a treia zi dimineaţa, după alegeri, tocmai se pregătea să treacă pe la ei, când servitorul său credincios îi aduse o carte de vizită pe care erau tipărite cuvintele:

Doamna Leo Hunter

Peştera, Eatanswill

— Vă caută cineva, glăsui Sam laconic.

— Pe mine mă caută cineva, Sam? întrebă d. Pickwick.

— Dumnealui doreşte să vă vază în particular pe dumneavoastră; da, nu se mulţumeşte cu nimeni altul, cum zicea secretarul diavolului când a venit să-l înhaţe pe doctorul Faust, răspunse d. Weller.

— Dumnealui? Vasăzică e vorba de un domn? întrebă d. Pickwick.

— Dacă nu-i domn, aduce mult cu el, răspunse d. Weller.

— Dar asta e cartea de vizită a unei doamne, rosti d. Pickwick.

— Cu toate astea, mi-a dat-o un domn, replică Sam. Aşteaptă în salon şi zice că mai bine rămâne toată ziua în aşteptare decât să nu vă vază.

Aflând despre hotărîrea aceasta, d. Pickwick coborî în salon, unde stătea un bărbat grav care, la ivirea lui, sări îndată în picioare şi zise cu un aer de respect profund:

— Domnul Pickwick, nu e aşa?

— Da, domnule.

— Ingăduiţi-mi, domnule, onoarea de a vă da mâna. Permiteţi-mi să v'o strâng, spuse omul cel grav.

— Firește, încuviinţă Pickwick.

Străinul strânse mâna care-i era oferită, şi continuă:

— Domnule, am auzit de faima dumneavoastră. Svonul despre polemica în materie de arheologie a ajuns la urechea doamnei Leo Hunter, soţia mea; *eu* sunt domnul Leo Hunter.

Străinul făcu o pauză, ca şi cum s'ar fi aşteptat ca d. Pickwick să rămână copleşit de această veste; văzând însă că rămânea absolut calm continuă:

— Domnule, soţia mea, doamna Leo Hunter, e mândră că numără printre cunoştinţele sale pe toţi cei care au ajuns celebri prin lucrările şi prin talentul lor. Permiteţi-mi, domnule, să pun la loc de frunte, pe lista aceasta, numele domnului Pickwick şi pe al confraţilor săi din Clubul care îi poartă numele.

— Aş fi foarte fericit, domnule, să fac cunoştinţa unei astfel de doamne, declară d. Pickwick.

— O veţi face, domnule, spuse omul cel grav. Mâine dimineaţă, domnule, noi dăm o mare serbare — une fête champêtre — în cinstea unui număr considerabil

de persoane care au devenit celebre prin lucrările şi prin talentul lor. Acordaţi doamnei Leo Hunter, domnule, satisfacţia de-a vă prenumăra printre oaspeţii ei la Peşteră.

— Cu multă plăcere, răspunse d. Pickwick.

— Doamna Leo Hunter oferă numeroase serbări de acest fel, domnule, continuă noua cunoştinţă ; banchete ale raţiunii, încântări ale sufletului, cum a observat cu multă originalitate şi simţire cineva care a închinat un sonet doamnei Leo Hunter, cu privire la aceste petreceri.

— Era celebru prin lucrările şi prin talentul lui ? întrebă d. Pickwick.

— Desigur, domnule, declară omul cel grav ; toate cunoştinţele doamnei Leo Hunter sunt celebre ; ambiţia ei, domnule, este să nu aibă altfel de cunoştinţe.

— O ambiţie foarte nobilă, recunoscu d. Pickwick.

— Când o voi informa pe doamna Leo Hunter că observaţia aceasta a ieşit din gura dumneavoastră, domnule, ea va fi, nici vorbă, foarte mândră, declară omul cel grav. Aveţi cu dumneavoastră, domnule, un gentleman care a produs, mi se pare, câteva poeme mici, frumoase.

— Prietenul meu, domnul Snodgrass, are multă înclinare pentru poezie, răspunse d. Pickwick.

— Ca şi doamna Leo Hunter, domnule. Iubeşte la nebunie poezia, o adoră. Pot spune că tot sufletul şi mintea ei întreagă sunt împletite, îngemănate cu poezia. Ea însăşi a produs câteva bucăţi fermecătoare, domnule. Poate că aţi dat de oda ei : *Unei broaşte în agonie.*

— Mi se pare că nu, spuse d. Pickwick.

— Mă mir, domnule, rosti d. Leo Hunter. A stârnit o senzaţie imensă. A apărut pentru prima oară în *Revista Femeii* şi era semnată cu un „L“ şi opt stele. Incepea astfel :

Pot să te văd zăcând, suflând din greu,
O, biată broască, pot să te văd şi totuşi eu
De piatră să rămân mereu
Văzându-te murind,
Suflet agonizând ?

— Fermecător! exclamă d. Pickwick.

— Frumos! zise Leo Hunter. Aşa de simplu!

— Foarte! declară d. Pickwick.

— Strofa următoare e şi mai mişcătoare. Vreţi s'o recit?

— Vă rog, răspunse d. Pickwick.

— Sună astfel, continuă omul cel grav cu un ton şi mai grav:

Poate că de ştrengarii vrăjmaşi tu fost-ai gonită
Cu strigare sălbatică şi neistovită
Din balta în care trăiai liniştită
Baltă pe care un câine o'mproaşcă,
O, biată broască!

— Frumos exprimat! glăsui d. Pickwick.

— Ce izbutită, domnule, ce izbutită! spuse d. Leo Hunter; dar trebue s'o auziţi pe doamna Leo Hunter, recitând-o. Numai ea o poate pune în valoare, domnule. Mâine dimineaţă, domnule, o va recita, costumată.

— Costumată?

— In chip de Minervă. Dar uitam. Dejunul e costumat.

— Vai de mine! exclamă d. Pickwick aruncând o privire asupra persoanei sale. Mi-e cu neputinţă...

— Dece, domnule, dece?! exclamă d. Leo Hunter. Solomon Lucas, evreul de pe strada principală, are mii de costume. Gândiţi-vă, domnule, câte personalităţi care să vă vină bine puteţi alege: Platon, Zenon, Epicur, Pitagora — toţi întemeietori de cluburi.

— Ştiu, spuse d. Pickwick, dar deoarece nu mă pot compara cu aceşti oameni mari, nu mi-aş îngădui să port veşmântul lor.

Câteva clipe omul cel grav medită adânc; pe urmă spuse:

— Judecând bine, domnule, nu ştiu dacă doamna Leo Hunter nu va fi mai încântată să prezinte oaspeţilor săi o persoană de celebritatea dumneavoastră în costumu-i obişnuit, decât sub o haină de împrumut. Cred că pot făgădui o excepţie pentru dumneavoastră, domnule. Da, domnule, sunt absolut sigur, că în numele doamnei Leo Hunter îmi pot permite să fac această declaraţie.

— In acest caz, glăsui d. Pickwick, voi avea marea plăcere să răspund invitaţiei dumneavoastră.

— Dar eu vă răpesc timpul, domnule, spuse omul cel grav ca şi cum şi-ar fi adus brusc aminte că zăbovea. Cunosc valoarea timpului dumneavoastră, domnule, şi nu vreau să vă mai reţin. Pot spune, deci. doamnei Leo Hunter să vă aştepte cu încredere, ca şi pe iluştrii dumneavoastră prieteni ? Cu bine, domnule, sunt mândru de a fi văzut un personaj aşa de eminent. Niciun pas, domnule, niciun cuvânt.

Şi, fără a da d-lui Pickwick răgazul de a se împotrivi sau de a protesta, d. Leo Hunter se depărtă ţanţoş, cu paşi măsuraţi.

D. Pickwick îşi luă pălăria şi plecă la *Păunul,* dar, până să ajungă acolo, d. Winkle adusese prietenilor vestea despre balul mascat.

— Merge şi doamna Pott, fură primele cuvinte cu care el îşi salută mentorul.

— Da ? întrebă d. Pickwick.

— In chip de Apollon, lămuri d. Winkle. Numai că Pott se opune în privinţa tunicii.

— Are dreptate. Are perfectă dreptate ! spuse d. Pickwick, declamator.

— Da, deaceea doamna Pott va purta o rochie de atlas alb, cu paiete de aur.

— Ceilalţi îşi vor da seama greu pe cine întruchipează, nu e aşa ? glăsui d. Snodgrass.

— Nu, îşi vor da seama cu uşurinţă, ripostă indignat d. Winkle. N'o să i se vadă lira ?

— Adevărat ; uitasem, recunoscu d. Snodgrass.

— Eu, interveni d. Tupman, voi merge costumat ca bandit.

— Cum ? ! exclamă d. Pickwick tresărind de parcă s'ar fi fript.

— Ca bandit, repetă d. Tupman cu tot blajin.

— Nu vrei să spui cumva, replică d. Pickwick examinându-şi prietenul cu asprime şi gravitate, nu vrei să spui cumva, domnule Tupman, că ai de gând să îmbraci o jiletcă verde de catifea cu pulpane de două degete ?

— Totuşi, aşa am de gând să fac, răspunse cu aprindere d. Tupman, şi dece nu, mă rog ?

— Pentrucă, glăsui d. Pickwick foarte întărâtat, pentrucă eşti prea bătrân, domnule !

— Prea bătrân ! exclamă d. Tupman.

— Şi, dacă mai e nevoie de încă un motiv, continuă d. Pickwick, pentrucă eşti prea gras, domnule !...

— Domnule, zise d. Tupman devenind purpuriu la faţă, asta e o insultă.

— Domnule ! replică d. Pickwick cu acelaş ton. insulta nu e nici pe jumătate aşa de gravă pentru dumneata cât va fi pentru mine dacă vei apare în faţă-mi îmbrăcat într'o jiletcă verde de catifea şi cu pulpane de două degete.

— Domnule ! spuse d. Tupman, eşti un neobrăzat !

— Domnule, şi dumneata la fel, rosti d. Pickwick.

D. Tupman înaintă vreo doi paşi, şi svârli d-lui Pickwick o privire învăpăiată. D. Pickwick, la rându-i, îl fulgeră cu o privire care, prin ochelari, părea mistuitoare şi arăta o sfidare îndrăzneaţă. D. Snodgrass şi d. Winkle înmărmuriseră văzând o atare scenă între atare oameni.

— Domnule, reluă d. Tupman după o scurtă pauză, pe un ton scăzut şi profund ; m'ai făcut bătrân.

— Da, spuse d. Pickwick.

— Şi gras.

— Repet.

— Şi neobrăzat.

— Precum şi eşti !

Urmă un răstimp de tăcere înfricoşetoare.

— Ataşamentul meu pentru persoana dumitale, domnule, rosti d. Tupman cu glas tremurător de emoţie şi suflecându-şi în acelaş timp manşetele, e mare, foarte mare, dar trebue să mă răzbun îndată.

— Poftеşte, domnule ! ripostă d. Pickwick.

Stârnit de caracterul aţâţător al dialogului, eroicul om luă îndată o atitudine de paralitic, presupusă de cei doi martori ai scenei a fi o ţinută de apărare.

— Cum ? strigă d. Snodgrass recăpătându-şi deodată graiul pe care strâşnicia uimirii i-l răpise până atunci şi năpustindu-se între ei cu riscul iminent de

a primi în tâmple câte un punin din partea fiecăruia. Cum, domnule Pickwick, dumneata ? Dumneata, asupra căruia sunt aţintiţi ochii lumii ! Domnule Tupman ! Dumneata care eşti iluminat, ca noi toţi, de strălucirea nepieritoare a numelui său ? Ce ruşine domnilor, ce ruşine !

Cutele neobişnuite, întipărite de-o furie vremelnică pe fruntea curată şi senină a d-lui Pickwick, se şterseră treptat în răstimpul vorbirii tânărului său prieten, aşa cum urmele creionului pe hârtie cedează influenţei blânde a gumei. Până să încheie d. Snodgrass, trăsăturile d-lui Pickwick îşi recăpătaseră expresia blajină de totdeauna.

— M'am cam pripit, mărturisi d. Pickwick ; da, prea mult. Tupman, dă-mi mâna.

Umbra întunecată de pe figura d-lui Tupman dispăru când strânse plin de căldură mâna prietenului său.

— Şi eu m'am cam pripit, zise el.

— Nu, nu, protestă d. Pickwick, vina a fost a mea ; vei îmbrăca jiletca verde de catifea.

— Nu, nu ! replică d. Tupman.

— De hatârul meu ai s'o pui, stărui d. Pickwick.

— Bine, bine, o pun, încuviinţă d. Tupman.

Rămase, prin urmare, un lucru înţeles că d. Tupman, d. Winkle şi d. Snodgrass se vor costuma. Căldura sentimentelor îl convinse pe d. Pickwick să încuviinţeze o conduită pe care judecata lui matură nu ar fi acceptat-o. O mai izbitoare dovadă a firii sale blânde cu greu s'ar putea născoci, chiar dacă întâmplările povestite în volumul acesta ar fi pe deantregul imaginare.

D. Leo Hunter nu exagerase resursele d-lui Solomon Lucas. Garderoba acestuia era foarte mare, imensă ; poate nu chiar clasică ; poate nu în întregime nouă şi neavând costume făcute anume după moda cine ştie cărei epoci sau vremi, dar toate erau mai mult sau mai puţin paietate ; ce poate fi mai frumos decât un lucru cu paiete ? Se va obiecta că ele nu sunt potrivite pentru lumina zilei ; dar toată lumea ştie că ele ar scânteia dacă ar fi lămpi ; şi este cât se poate de limpede că, atunci când unii dau baluri costumate în

timpul zilei, iar veşmintele nu arată aşa de strălucitoare cum ar arăta noaptea, vina e numai a acelora care organizează balurile şi câtuşi de puţin a paietelor. Acestea au fost raţionamentele convingătoare ale d-lui Solomon Lucas; şi, convinşi de asemenea argumente, d-nii Tupman, Winkle şi Snodgrass se obligară să se îmbrace în costumele pe care gustul şi experienţa lui le recomandară ca foarte potrivite cu împrejurarea.

Fu închiriată dela *Stema Oraşului* o trăsură pentru folosinţa pickwickienilor; un cupeu fu comandat tot acolo spre a transporta pe d. şi pe d-na Pott pe domeniul d-nei Leo Hunter. Ca o atenţie delicată pentru invitaţia ce primise, d. Pott prezisese cu încredere, în *Gazeta din Eatanswill,* că d-na Leo Hunter va oferi o scenă de basm, deopotrivă variată şi încântătoare, un lux uimitor de frumuseţi şi talente — un spectacol de risipă şi ospitalitate îmbelşugată, şi mai cu seamă prilejul desfăşurării unei splendori estompată de gustul cel mai distins; podoabe alese, într'o perfectă armonie cu manierele cele mai gingaşe, pe lângă care minunile fabuloase din Ţara Zânelor dela Soare-Răsare se vor înfăţişa în culori întunecate şi mohorîte, aşa cum e şi spiritul făpturii ursuze şi nedemne ce nădăjdueşte să împroaşte cu veninul invidiei pregătirile făcute de virtuoasa şi deosebit de distinsa doamnă pe al cărei altar a fost depus acest umil tribut de admiraţie. Ultima frază cuprindea o notă de sarcasm muşcător îndreptat împotriva *Independentului,* care, nefiind invitat la serbare, încercase, în ultimele-i patru numere, să ia, cu cele mai groase caractere şi cu majuscule pentru toate adjectivele, în bătaie de joc întreaga chestiune.

Dimineaţa sosi. Era un spectacol plăcut să-l vezi pe d. Tupman în costum de brigand, cu o jiletcă foarte strânsă care-i venea ca o perniţă de ace, pe spate şi pe umeri. Porţiunea superioară a pulpelor fusese comprimată în pantalonii de catifea, iar partea inferioară era înfăşurată în moletierele acelea complicate pentru care toţi briganzii au o slăbiciune deosebită. Era o plăcere să-i vezi figura senină şi naivă, cu mustăţile

în furculiță, înnegrite cu dop ars, ivindu-se din gulerul răsfrânt al cămășii; să-i contempli pălăria care avea forma unei căpățâni de zahăr, împodobită cu panglici de toate culorile, și pe care era nevoit s'o țină pe genunchi, căci în niciun vehicul cu poclit de pe fața pământului n'ar fi fost chip să încapă un om cu asemenea pălărie pe cap. Infățișarea d-lui Snodgrass era și ea plăcută și înveselitoare; avea mantie și pantaloni până la genunchi din atlas albastru, ciorapi și pantofi albi de mătase, un coif grecesc pe cap; după cum toată lumea știe, iar dacă nu, o știe d. Solomon Lucas, costumul acesta era exact acela de toate zilele, autentic, al trubadurilor din timpurile cele mai depărtate și până în clipa când ei dispărură cu totul de pe fața pământului.

Toate acestea erau plăcute ochiului, însă nu însemnau nimic față de strigătele care izbucniră în rândurile mulțimii când trăsura trase dinapoia cupeului d-lui Pott, cupeu care trase la ușa d-lui Pott, ușă care la rându-i se deschise arătându-l pe marele Pott îmbrăcat ca un ofițer rus de poliție și ținând în mână un cnut teribil — simbol bine ales al puterii mari și serioase pe care o poseda *Gazeta din Eatanswill* și al biciuirilor năpraznice aplicate de ea vinovaților politici.

— Bravo! strigară d-nii Tupman și Snodgrass din coridor, văzând alegoria în mers.

— Bravo! se auzi vocea d-lui Pickwick strigând din coridor.

— Uraa, Pott! răcni mulțimea.

In mijlocul acestor ovații, d. Pott se urcă în cupeu, zâmbind cu o demnitate prietenoasă ce arăta îndeajuns că era conștient de puterea sa și știa cum s'o folosească.

După el, ieși din casă d-na Pott, care ar fi semănat foarte mult cu Apollon dacă ar fi fost fără rochie; o conducea d. Winkle care, în haina de culoare roșie deschisă, nu putea fi confundat decât cu un călăreț, deși semăna deopotrivă și c'un poștaș din Londra. In urma tuturora venea d. Pickwick, pe care ștrengarii îl aplaudară la fel de sgomotos ca pe ceilalți, de bună seamă pentrucă, în ochii lor, pantalonii și ghetrele lui

treceau drept o rămăşiţă din negura vremurilor ; apoi, ambele trăsuri se îndreptară spre domeniul d-nei Leo Hunter. D. Weller (care urma să servească la masă) se afla pe capra trăsurii stăpânului său.

Bărbaţii, femeile, băieţii, fetele şi copiii, care se adunaseră să-i vadă pe vizitatori în costumele lor, scoaseră strigăte pline de admiraţie şi încântare când d. Pickwick, la braţ cu brigandul într'o parte şi cu trubadurul în cealaltă parte, păşi solemn spre intrare. Nicicând nu s'au mai auzit strigăte ca acelea care salutară străduania d-lui Tupman de a-şi fixa pe cap pălăria ca o căpăţână de zahăr, pentru a putea să pătrundă în grădină precum se cuvenea.

Pregătirile atinseseră culmea, realizând întru totul anticiparea profetică a lui Pott cu privire la minunile fabuloase din Ţara Zânelor dela Soare-Răsare, şi contraziceau totodată declaraţiile răutăcioase ale veninosului *Independent*. Parcul avea o întindere de peste cinci mii de metri şi era plin de lume. Nicicând nu se văzuse atâta strălucire de frumuseţe, eleganţă şi literatură. Tânăra doamnă care „făcea" poezii în *Gazeta din Eatanswill,* se afla şi ea acolo în veşmânt de sultană, sprijinindu-se de braţul tânărului domn care „făcea" pagina critică, şi care era îmbrăcat, precum se cuvenea, într'o uniformă de feld-mareşal, exceptând cizmele. Era acolo o oaste de asemenea genii că orice persoană cuminte s'ar fi socotit onorată să le cunoască şi, mai mult decât atâta, se afla acolo o jumătate de duzină de glorii londoneze, autori, autori adevăraţi, care scriseseră cărţi întregi şi pe care apoi le tipăriseră : puteai să-i vezi plimbându-se în sus şi în jos ca nişte oameni obişnuiţi, zâmbind şi vorbind ; da ; şi spunând prostii cu duiumul, fără îndoială cu intenţia binevoitoare ca lumea de rând din jurul lor să-i poată înţelege. Mai era orchestra de muzicanţi cu pălării de carton ; patru cântăreţi în costumul lor naţional, şi o duzină de chelneri angajaţi, deasemenea în costumul lor naţional — în treacăt fie zis, costum foarte murdar. In sfârşit, şi mai presus de toată lumea, era d-na Leo Hunter, travestită în Minerva, primind societatea şi lăsând să se reverse mândria şi

satisfacţia ei că persoane aşa de distinse fuseseră reunite aci.

— Domnul Pickwick, doamnă, vesti un servitor când d. Pickwick cu pălăria într'o mână, la un braţ cu brigandul şi la celălalt cu trubadurul, se apropia de zeiţa care prezida.

— Cum ? Unde ? ! exclamă d-na Leo Hunter tresărind cu prefăcută încântare în faţa surprizei ce-i era anunţată.

— Aci, spuse d. Pickwick.

— E cu putinţă să am într'adevăr mulţumirea de a-l vedea chiar pe domnul Pickwick ? ! exclamă d-na Leo Hunter.

— In persoană, doamnă, replică d. Pickwick salutând cu o plecăciune până la pământ. Permiteţi-mi să prezint autoarei „Broaştei în agonie" pe prietenii mei domnul Tupman, domnul Winkle şi domnul Snodgrass.

Foarte puţine persoane, înafară de acelea care au trecut prin astfel de momente, ştiu ce treabă anevoioasă este să faci o plecăciune când ai pantaloni strâmţi de catifea verde, jiletcă lipită pe corp şi o pălărie înaltă ; sau pantaloni de atlas albastru şi ciorapi albi de mătase ; ori pantaloni bufanţi şi cizme răsfrânte care n'au fost făcute pentru cel ce le poartă, când nu s'a ţinut câtuşi de puţin seama de dimensiunile omului în comparaţie cu acelea ale îmbrăcăminţii lui. Nu s'au mai pomenit chinuri ca acelea pe care le-a îndurat d. Tupman în strădania de a lăsa impresia că se simte la largu-i şi de-a se arăta graţios ; nu s'au mai văzut poziţii de originalitatea acelora ale prietenilor săi deghizaţi.

— Domnule Pickwick, spuse d-na Leo Hunter, trebue să-mi făgăduiţi că nu vă veţi mişca de lângă mine toată ziua. Sunt aici sute de persoane cărora trebue neapărat să vă prezint.

— Sunteţi foarte bună, doamnă, rosti d. Pickwick.

— In primul rând, iată-le pe fetiţele mele ; aproape le uitasem, zise Minerva, arătând nepăsătoare spre două domnişoare în toată puterea cuvântului, dintre care una putea să aibă vreo douăzeci de ani, iar cealaltă un an sau doi mai mult, şi care purtau costume

copilăreşti — fie ca să pară ele tinere, fie ca să arate mama lor mai tânără. D. Pickwick nu ne informează lămurit în această privinţă.

— Sunt foarte frumoase, glăsui d. Pickwick când fetiţele se depărtară după ce fuseseră prezentate.

— Leite mama lor, domnule! spuse d. Pott maiestos.

— Oh, răutăciosule! exclamă d-na Leo Hunter, lovind în joacă cu evantaiul braţul directorului (Minerva cu evantai!)

— Vai de mine, scumpă doamnă Hunter, declară d. Pott (care era trâmbiţa oficială a Peşterii) ştiţi bine că anul trecut, când portretul dumneavoastră se afla la expoziţia Academiei Regale, toată lumea întreba dacă este al dumneavoastră sau al fiicei mai mici; semănaţi aşa de mult încât nu era chip să se facă vreo deosebire.

— Ei, şi chiar dacă ar fi aşa, dece e nevoie să repetaţi lucrul acesta în faţa străinilor? zise d-na Leo Hunter acordând din nou o uşoară lovitură leului îmblânzit al *Gazetei din Eatanswill.* Conte! Conte! strigă apoi d-na Leo Hunter unui ins cu favoriţi vajnici, care trecea pe aproape într'o uniformă străină.

— A, aveţi nevoie mine? întrebă contele înturnându-se.

— Vreau să prezint, unul altuia, pe doi oameni foarte inteligenţi, zise d-na Leo Hunter. Domnule Pickwick, sunt fericită să vă recomand contelui Smorltork. Faimosul străin, îi şopti ea în grabă d-lui Pickwick, adună material pentru lucrarea sa asupra Angliei... Hm — contele Smorltork — domnul Pickwick.

D. Pickwick îl salută pe conte cu tot respectul cuvenit unui om aşa de mare, iar contele îşi scoase carnetul.

— Cum aţi spus, doamnă Hunt! întrebă contele zâmbind graţios d-nei Leo Hunter. Big Wig [1]? Cu alte cuvinte, avocat, nu-i aşa? Da, acum ştiu: Big Wig.

Şi contele se pregătea să-l treacă pe d. Pickwick în carnetul său ca pe un domn cu robă, trăgându-şi

---

1 Joc de cuvinte; Big Wig — peruca pe care o poartă judecătorii şi avoçaţii. Indică, în general, o funcţie juridică *(n. tr.)*.

numele din profesia căreia aparţinea, când d-nă Leo Hunter interveni:

— Nu, nu conte! Pick-wick.

— Haha! Ştii, declară contele; Peek — nume de botez, Weeks — nume de familie; bine, forte bine. Ce faceţi dumneavostră, Weeks?

— Foarte bine, mulţumesc, răspunse d. Pickwick cu amabilitatea-i obişnuită. Sunteţi demult în Anglia?

— Mult — forte mult timp — doi săptămâni — mai mult.

— Mai rămâneţi mult timp?

— Un săptămâni.

— Veţi mai avea destul de lucru pentru a aduna în acest răstimp tot materialul trebuitor, spuse d. Pickwick zâmbind.

— Hehe, este adunat, zise contele.

— Intr'adevăr?! exclamă d. Pickwick.

— Este aici, adăugă contele lovindu-şi semnificativ fruntea. La mine mare carte acas — plin note — muzic, tablou, ştiinţă, poezi, poltica, tot lucruri.

— Cuvântul politică, domnule, spuse d. Pickwick, cuprinde în sine un studiu dificil de o nemărginită întindere.

— A! rosti contele scoţându-şi din nou carnetul. Foarte bun! Cuvinte frumose pentru începe capitol. Capitol 47. Poltica. „Cuvântul poltica surprinde în sine..."

Şi observaţia d-lui Pickwick fu notată în carnet cu adausurile şi variantele sugerate de imaginaţia exuberantă a contelui Smorltork, sau de cele ale cunoaşterii imperfecte a limbii.

— Conte! spuse d-na Leon Hunter.

— Doamna Hunt! răspunse contele.

— Iată-l pe domnul Snodgrass, prieten al domnului Pickwick, şi poet.

— Stai! exclamă contele scoţându-şi din nou carnetul. Titlu, poezi — capitol, prieteni literari — nume, Snowgrass. Forte bine. Presentat lui Snowgrass — poet mare, prieten cu Peek Weeks — de doamna Hunt, care scrie alt dulce poema. Cum e numele? — Broască — broască transpirândă. Forte bine, forte bine, da, da.

Şi contele îşi vârî înapoi carnetul, făcu o sumedenie de plecăciuni, exprimă o sumedenie de mulţumiri şi se depărtă încântat pe deplin că adusese cele mai importante şi mai preţioase adausuri cunoştinţelor sale.

— Minunat om e contele Smorltork ! exclamă d-na Leo Hunter.

— Un filosof profund ! spuse Pott.

— O minte luminată, un spirit puternic ! adăugă d. Snodgrass.

O droaie de spectatori, clătinând grav din cap şi strigând în cor, se făcu ecoul elogiilor aduse contelui Smorltork :

— Extraordinar !

Cum entuziasmul în favoarea contelui Smorltork se aprindea tot mai mult, elogiile aduse lui s'ar fi putut prelungi până la sfârşitul serbării dacă cei patru cântăreţi aşezaţi în faţa unui merişor, astfel ca tabloul să pară mai pitoresc, nu ar fi început să cânte melodiile lor naţionale, care nu păreau prea anevoioase din punctul de vedere al execuţiei ; cu atât mai mult cu cât marele secret stătea, pasă-mi-te, în faptul că trei dintre ei mormăiau, pe când al patrulea urla. Când interesanta reprezentaţie se încheie în aplauzele sgomotoase ale întregii societăţi, un băieţandru începu să se vâre printre picioarele unui scaun, să sară pe deasupra, să se târască pe dedesubt, să se dea tumba cu el şi să facă orice, afară de-a se aşeza pe el ; îşi făcu apoi o cravată din propriile sale picioare, încolăcindu-le în jurul gâtului ; pe urmă, arătă cu ce uşurinţă o făptură omenească poate căpăta înfăţişarea unei broaşte ţestoase de proporţii mărite — şi toate aceste trucuri stârniră încântarea şi admiraţia spectatorilor. După aceea se auzi vocea d-nei Pott ciripind uşor ceva pe care politeţa îl interpreta ca fiind un cântec foarte clasic şi foarte potrivit costumului pe care îl purta ; Apollon era şi el compozitor, iar compozitorii îşi cântă rare ori operele proprii, şi niciodată pe ale altora. D-na Leo Hunter începu apoi recitarea faimoasei sale ode închinată unei broaşte în agonie. Oda fu bisată şi ar mai fi fost bisată încă odată dacă majoritatea invitaţilor, gândind că era în sfârşit timpul să

mănânce ceva, n'ar fi spus că e o adevărată ruşine să se abuzeze de bunătatea d-nei Leo Hunter. Şi în ciuda protestelor d-nei Leo Hunter care declara că era cât se poate de dispusă să-şi mai recite oda, prietenii ei politicoşi şi grijulii nu vrură în ruptul capului să audă de aşa ceva. Uşa sălii unde se serveau răcoritoarele fu deschisă larg, şi toţi cei care veniseră pe acolo se năpustiră înăuntru cu graba cea mai mare. Ştiau că obiceiul d-nei Leo Hunter era de a trimite invitaţii pentru o sută de persoane şi de a întocmi un dejun pentru cincizeci ; sau, cu alte cuvinte, de a hrăni leii mai de seamă şi de a lăsa animalele mici să se descurce cum vor putea.

— Dar unde e domnul Pott ? întreba d-na Leo Hunter în timp ce-i aşeza în juru-i pe leii amintiţi.

— Iată-mă ! strigă directorul din capătul cel mai îndepărtat al încăperii, dincolo de orice speranţă de a se hrăni, dacă gazda nu va face un lucru extraordinar pentru el.

— Vreţi să veniţi aci ? îl întrebă ea.

— O, vă rog, nu vă frământaţi pentru el ! spuse d-na Pott cu cea mai îndatoritoare voce. Nu vă mai bateţi atâta capul, doamnă Leo Hunter. Stai acolo foarte bine, nu-i aşa, dragul meu ?

— Desigur, iubito, replică cu un zâmbet acru nefericitul Pott.

Oh, cnutul ! Braţul vânjos care învârtea cnutul cu o putere uriaşă peste capul oamenilor din viaţa publică, era paralizat de privirile imperioasei doamne Pott !

D-na Leo Hunter se uită în juru-i, triumfătoare. Contele Smorltork nota de zor conţinutul tăvilor ; d. Tupman oferi câtorva mondene salata de homari cu o graţie pe care un brigand n'o cunoscuse niciodată ; după ce svârlise în lături pe domnul care svârlea la coş cărţile în coloanele *Gazetei din Eatanswill,* d. Snodgrass se cufundase într'o discuţie aprinsă cu tânăra doamnă care făcea poezii ; iar d. Pickwick se făcea plăcut întregii lumi. Nimic nu părea că lipseşte pentru ca selectul cerc să poată fi considerat complet, când d. Leo Hunter — a cărui treabă în aceste împrejurări era să stea în picioare pe lângă uşi şi să se

întreţină cu oamenii mai puţin importanţi — strigă deodată :

— Draga mea, uite-l pe domnul Charles Fitz Marshall !

— Oh, dragă ! exclamă d-na Leo Hunter. Cu ce nerăbdare l-am aşteptat ! Vă rog, faceţi loc să treacă domnul Fitz Marshall. Spune-i domnului Fitz Marshall, dragul meu, să vină imediat la mine ca să-l cert că a sosit cu atâta întârziere.

— Vin, scumpă doamnă, se auzi o voce limpede ; cât pot de repede — droaie de lume — cameră înţesată — ce cazană — mare cazană.

Cuţitul şi furculiţa îi scăpară din mâini d-lui Pickwick. Se uită peste masă la d. Tupman care deasemenea dăduse drumul furculiţei şi cuţitului *lui,* şi care arăta că n'ar vrea decât să intre în pământ.

— Ah, exclamă vocea, în timp ce posesorul ei îşi deschidea drum printre vreo douăzeci şi cinci de turci, de ofiţeri, de călăreţi şi de Charles II care mai rămăseseră între el şi masă.

— Fier de călcat în toată regula — brevet de invenţie — nicio cută la frac după atâta înghesuială. Nu era nevoie să-mi mai calc rufăria... Haha, ideea nu e rea — să vii aici să ţi se calce rufele pe corp... Grea, foarte grea încercare.

Rostind cuvintele acestea fără şir, un tânăr îmbrăcat ca ofiţer de marină îşi făcu drum până la masă şi prezentă pickwickienilor uimiţi ţinuta şi trăsăturile identice ale d-lui Alfred Jingle.

Vinovatul abia avusese timp să ia mâna pe care i-o întindea d-na Leo Hunter, când ochii săi întâlniră căutătura indignată a d-lui Pickwick.

— Hei ! spuse Jingle. Am uitat cu totul — n'am dat încă porunci surugiilor — le dau numaidecât — sosesc înapoi într'o clipă.

— Servitorul sau domnul Leo Hunter o va face îndată, domnule Fitz Marshall, spuse d-na Leo Hunter.

— Nu, nu ! o fac eu — nu zăbovesc mult — înapoi într'o clipă, răspunse Jingle.

După aceste cuvinte, dispăru în mulțime.

— Doamnă, îmi permiteți să vă întreb, spuse d. Pickwick iritat, sculându-se de pe scaun, cine e tânărul acesta și unde locuește ?

— E un gentleman foarte bine situat, domnule Pickwick, rosti d-na Leo Hunter ; abia aștept să vă prezint. Contele va fi încântat de el.

— Da, da ! spuse d. Pickwick cu însuflețire. Unde locuește ?

— Deocamdată la hotelul *Ingerul,* dela Bury.

— Dela Bury ?

— Bury St. Edmunds, la câteva mile de aici... Dar, vai, domnule Pickwick, nu cumva vreți să ne părăsiți ? Domnule Pickwick, nu puteți să plecați atât de repede.

Cu mult înainte ca d-na Leo Hunter să fi rostit cuvintele acestea, d. Pickwick se pierduse în mulțime și ajunsese în grădină unde, curând după aceea, se întâlni cu d. Tupman care își urmase îndeaproape prietenul.

— Degeaba, spuse d. Tupman. A plecat.

— Știu, rosti d. Pickwick, dar îl voi urmări.

— Să-l urmărești ? Dar unde ? întrebă d. Tupman.

— La Bury, hotelul *Ingerul,* replică d. Pickwick cu glas pripit. De unde știm pe cine mai păcălește și acolo ? Din cauza noastră a înșelat odată pe-un om detreabă. Dacă izbutesc să-l împiedic, n'o să mai facă asta niciodată. Vreau să-i smulg masca. Sam ! Unde e servitorul meu ?

— Aici, dom'le, răspunse d. Weller ieșind dintr'un loc dosnic, unde se îndeletnicea cu examinarea unei sticle de Madera pe care o șterpelise dela masă, cu un ceas sau două înainte. Sluga dumneavoastră, dom'le ! Mândru de titlul ăsta, cum zicea scheletul viu când era scos la vedere.

— Urmează-mă numaidecât ! îi porunci d. Pickwick. Tupman, dacă rămân la Bury, ai să poți veni după mine când îți voi scrie. Până atunci, adio !

Impotrivirile erau zadarnice. D. Pickwick se trezise; hotărîrea sa era luată. D. Tupman se înapoie la tovarășii săi și, peste un ceas, înnecase într'un cadril

înveselitor şi într'o sticlă de şampanie orice amintire despre Alfred Jingle sau despre d. Charles Fitz Marshall.

In vremea asta, cătărați pe imperiala unei diligențe, d. Pickwick şi Sam Weller vedeau micşorându-se din minut în minut distanța care îi despărțea de oraşul patriarhal Bury St. Edmunds.

CAPITOLUL XVI

Prea plin de aventuri ca să poată fi istorisit pe scurt.

Nu există, cât ține anul, o lună în care firea să se arate mai încântătoare decât în luna August. Primăvara este foarte frumoasă, iar în Mai totul înfloreşte şi e plin de prospețime ; însă vraja acestui anotimp câştigă prin contrastul cu lunile iernii care a trecut. August nu se bucură de acest avantaj. August vine când nimic altceva nu este prezent în mintea noastră, nimic decât cerul senin, ogoarele verzi şi miresmele suave ale florilor — când amintirea zăpezii, gheții şi a viscolirilor s'a şters cu totul din memoria noastră şi de pe fața lumii. Şi totuşi, ce lună plăcută ! Lanurile şi livezile răsună de zumzetul muncii ; copacii, încărcați cu roade bogate, îşi apleacă crengile până la pământ ; grâul, strâns în snopi mlădioşi, sau legănându-se la cea mai uşoară adiere a vântului fugar, de parcă ar dori să fie secerat, învălue în aur peisajul ; ai zice că o moleşeală dulce pluteşte peste întreaga fire ; ai putea spune că molatica înrâurire a anotimpului se întinde şi la carul a cărui mişcare domoală în lanurile bine secerate abia o bagi de seamă ; niciun sgomot aspru nu supără urechea.

Când diligența trece în goană printre ogoarele şi livezile care străjuesc drumul, pâlcuri de femei şi copii, umplând coşuri cu fructe sau adunând spicele risipite de grâu, se opresc o clipă din munca lor, îşi pun streaşină figurii bronzate de soare mâna şi mai bronzată şi se uită după călători cu o privire plină de

interes ; în timp ce vreun brosco dolofan, prea mic pentru vreo treabă, dar şi prea neastâmpărat ca să fie lăsat acasă, se caţără pe marginea coşului în care a fost pus ca nu cumva să facă o boroboaţă, şi de-acolo ţopăe şi ţipă bucuros. Secerătorul se opreşte din lucru, îşi încrucişează braţele şi priveşte trăsura care trece ca un vârtej ; animalele voinice ale carului său îndreaptă asupra echipajului strălucitor uitături adormite, care spun lămurit, aşa cum numai ochii unui cal ar putea să grăiască : „E foarte frumos să priveşti la aşa ceva, dar la urma urmei e mai bine să mergi pe'ndelete pe-un pământ cu hârtoape decât să-ţi scoţi sufletul într'o goană ca asta, pe un drum colbuit !"

Când cârmeşti pe şosea şi te uiţi înapoi, femeile şi copiii şi-au reînceput munca ; secerătorul s'a aplecat din nou asupra lanului, caii înhămaţi la car s'au urnit din loc şi totul e iarăşi în mişcare.

Era cu neputinţă ca spiritului atât de echilibrat al d-lui Pickwick să-i scape o scenă ca aceasta. Frământat de hotărîrea pe care o luase, de a da în vileag adevăratul caracter al ticălosului Jingle, oriunde acesta va încerca să-şi pună în aplicare mişelnicele planuri, el rămăsese la început tăcut şi cufundat în gânduri, trudindu-şi mintea să găsească mijloacele cele mai potrivite spre a-şi atinge ţinta ; încetul cu încetul, luarea-aminte îi fu atrasă tot mai mult de aspectele înconjurătoare ; şi, până la urmă, călătoria îi prilejui o bucurie aşa de mare, de parcă ar fi întreprins-o pentru cauza cea mai plăcută din lume.

— Incântătoare privelişte, Sam ! exclamă d. Pickvick.

— Bate toate hornurile, domnule, răspunse d. Weller ducând mâna la pălărie.

— Sam, îmi închipui că tu n'ai văzut niciodată decât hornuri, cărămizi şi tencuială, rosti d. Pickwick zâmbind.

— N'am fost totdeauna slugă de han, dom'le, spuse d. Weller clătinând din cap. Intr'o vreme eram şi eu ajutor de camionagiu.

— Când asta ? întrebă d. Pickwick.

— Când am dat piept întâi cu viaţa şi am jucat capra cu necazurile, lămuri Sam. La început am fost ajutor de cărăuş, apoi de camionagiu şi pe urmă comisionar, şi pe urmă slugă la han. Acuma, uite-mă servitorul unui gentelman. Poate că odată şi-odată o s'ajung şi eu un gentelman cu pipă în gură şi cu o căsuţă în fundul grădinii. Cine ştie? Zău că nu m'aş mira.

— Eşti un adevărat filozof, Sam, zise d. Pickwick.

— Mi se pare că asta-i în familie, dom'le, declară d. Weller. Cam aşa e şi tata. Când mamă-mea vitregă îl sâcâe, el fluieră; ea se umflă ca o supă care dă în foc, şi-i sparge pipa; el iese şi se întoarce cu alta. Atunci ea ţipă şi mai tare şi o apucă nervicalele, da el, lasă-mă să te las, fumează mai departe, până când ei îi trece inervările. Asta se chiamă filosofie, dom'le; nu-i aşa?

— Sau cam aşa ceva, răspunse d. Pickwick râzând. Nici vorbă că ţi-a fost de mult folos în viaţa ta rătăcitoare, Sam.

— De mult folos, dom'le! exclamă Sam. Puteţi s'o mai spuneţi odată. După ce m'am cărăbănit dela cărăuş şi până să intru la camionagiu, am dormit vreo două săptămâni într'o locuinţă nemobilată.

— O locuinţă nemobilată? întrebă d. Pickwick.

— Da, sub bolţile uscate ale podului Waterloo. Mamă-mamă, ce mai loc de dormit! La zece minute de toate instituţiile; da dacă ceva nu-mi plăcea acolo, apoi să ştiţi era că se lăsa cu prea multă aeriseală. Insă ce de mai chestii am văzut!

— Haha, îmi închipui! spuse d. Pickwick cu interes vădit.

— Chestii, dom'le, care ar intra în inima dumneavoastră miloasă, pe-o parte, şi ar ieşi pe alta, declară d. Weller. Nu găseşti acolo bagabonţi obişnuiţi; nicio grijă, cunosc ei locuri ceva mai bune. Când şi când se adăposteşte acolo şi cerşetorii tineri, bărbaţi şi femei, care nu şi-a croit încă drumul în meserie; da mai mult se tăvălesc prin ungherele posace ale bolţilor pustii, criaturile acelea prăpădite, lihnite de foame, fără căpătâi, criaturi sărace care nu poate să-şi facă rost de o funie de doi sfanţi.

— Ia spune-mi, Sam, ce e funia de doi sfanți ?

— Funia de doi sfanți, dom'le, răspunse d. Weller, e o casă ieftină cu odăi de închiriat, care paturile lor costă doi sfanți pe noapte...

— Dar dece li se dă paturilor denumirea de funii ? întrebă d. Pickwick.

— Eh, că habar n'aveți, dom'le ! Uite cum stă chestia, lămuri Sam. Când doamna și domnul care ține hotelu și-a început afacerea, ei așternea de obicei paturile pe podea, dar nu le ieșea deloc la socoteală, că chiriașii, în loc să doarmă cuminte ca pentru doi sfanți, aveau obiceiul să se lăfăiască în ele o jumătate de zi. D'aia, acum, propitarii are două funii, depărtate între ele cam cu șase picioare și ridicate la trei picioare de podea ; funiile merge d'alungu camerii și paturile e făcute din fâșii de pânză groasă, întinse peste ele.

— Și ? întrebă d. Pickwick.

— Și șmecheria e la mintea cocoșului. Dimineața, la șase, ei dă drumul funiei la un capăt, așa că chiriașii vine toți tumba jos. Treziți deabinelea, se ridică foarte liniștiți și-și ia tălpășița. Vă cer iertare, dom'le, glăsui Sam întrerupându-și deodată vorbăria, am ajuns la Bury St. Edmunds ?

— Da, răspunse d. Pickwick.

Diligența huruia pe străzile bine pavate ale unui orășel frumos, curat și înfloritor ; se opri în dreptul unui han mare care se afla pe-o stradă largă, cam în fața vechii mânăstiri.

— Hanul se numește și el *La Ingerul,* rosti d. Pickwick privind firma de sus. Coborîm aici, Sam. Dar trebue să fim prevăzători. Poruncește să ni se dea o cameră specială și nu pomeni de numele meu; pricepi?

— Cum să nu, dom'le ! răspunse d. Weller clipind cu înțeles.

Și, după ce scoase geamantanul din lada dela spate unde fusese trântit în grabă când luaseră diligența dela Eatanswill, d. Weller dispăru pentru a îndeplini ordinul. Reținu în grabă o cameră specială și-l pofti pe d. Pickwick numaidecât.

— Acum, Sam, zise d. Pickwick, primul lucru pe care se cuvine să-l facem...

— E să comandăm masa, dom'le, declară d. Weller. E târziu al naibii, dom'le.

— A, da, adevărat! încuviinţă d. Pickwick uitându-se la ceas. Ai dreptate, Sam.

— Şi pe urmă, dacă ar fi după mine, dom'le, adăugă d. Weller, eu aş căuta să dorm sdravăn până dimineaţa târziu, înainte ca să mă apuc să întreb despre nepricopsitul nostru. Nimic nu înviorează mai bine decât somnul, dom'le, cum zicea servitoarea înainte de a da pe gât păhăruţul de băutură cu buruiană adormitoare.

— Cred că ai dreptate, Sam, aprobă d. Pickwick. Insă, în primul rând, vreau să fiu sigur că el se găseşte în casa asta şi că nu-mi va scăpa.

— Lăsaţi pe mine, dom'le! îl încredinţă Sam. Mă duc să comand o cină în lege şi'n timp ce-or pregăti-o, m'apuc să-l trag de limbă pe servitor; în cinci minute îi smulg toate sicretele.

— Aşa să faci! glăsui d. Pickwick; şi d. Weller se retrase îndată.

Peste o jumătate de ceas, d. Pickwick se afla în faţa unui ospăţ foarte îmbietor; iar peste trei sferturi de ceas, d. Weller se întoarse cu vestea că d. Charles Fitz Marshall comandase să i se reţină până la noi dispoziţiuni o cameră specială. Se dusese să petreacă seara într'o casă particulară din vecinătate, poruncise slugii dela han să-l aştepte până când se înapoiază, şi îşi luase servitorul cu el.

— Acum, dom'le, spuse d. Weller după ce-şi încheie raportul, dacă am să pot să stau mâine dimineaţă de vorbă cu servitorul lui, el o să-mi povestească toate despre stăpân.

— De unde ştii? întrebă d. Pickwick.

— Vai de mine şi de mine, dom'le, toţi servitorii face la fel! răspunse d. Weller.

— A, da, uitasem; bun! exclamă d. Pickwick.

— O să vedeţi atunci ce este de făcut, dom'le, şi o să lucrăm precum devine cazu.

Căzură de acord, întrucât aceasta părea să fie calea cea mai bună ce trebuia urmată. Cu învoirea stăpânului, d. Weller se retrase pentru a-şi petrece seara după

pofta inimii. Curând, apoi, fu ales prin vot unanim în scaunul prezidenţial al cârciumii şi, spre mulţumirea clienţilor, se achită aşa de bine de îndatoririle demnităţii sale, că hohotele de râs şi aprobarea lor răzbiră până în odaia de culcare a d-lui Pickwick, scurtându-i odihna cu cel puţin trei ceasuri.

A doua zi, disdedimineaţă, d. Weller alungă rămăşiţele fierbinţelii care mai stăruia într'însul după cheful nocturn, graţie unui duş de jumătate penny ; îşi revenise în fire înduplecând pe un tânăr domnişor dela departamentul grajdului ca, în schimbul jumătăţii de penny, să-l stropească sub pompă din creştet până'n tălpi. Atunci băgă de seamă prezenţa unui tânăr care, îmbrăcat într'o livrea de culoarea dudelor, stătea pe o bancă în curte, foarte cufundat, s'ar fi zis, în citirea unei cărţi de rugăciuni, deşi din când în când furişa o ochire spre omul de sub pompă, ca şi cum isprava lui l-ar fi interesat foarte mult.

„Ce mutră caraghioasă are când te uiţi la el!" cugetă d. Weller, întâlnind pentru prima dată uitătura străinului cu haine de culoarea dudelor, cu figură lividă, lătăreaţă, urîtă, cu ochi adânciţi şi cu un cap uriaş peste care atârna un păr des, negru, lins. „Ce mutră caraghioasă ai, nenişorule!" îşi spuse d. Weller şi îşi văzu de spălat fără să se mai gândească la el.

Cu toate astea, omul continua să-şi poarte privirile dela cartea de rugăciuni la Sam, şi dela Sam la cartea de rugăciuni, de parcă ar fi vrut să intre în vorbă. Până la urmă, ca să-i vină în ajutor, Sam dădu din cap în chip prietenos şi-i puse întrebarea :

— Ce faci, jupâne ?

— Sunt fericit să pot spune că destul de bine, domnule, răspunse omul alegându-şi cuvintele şi închizând cartea. Nădăjduesc că şi dumneavoastră tot aşa, domnule...

— Hehe, dacă m'aş simţi în dimineaţa asta ceva mai puţin ca un clondir umblător de rachiu, nu m'aş bălăbăni atâta pe picioare, răspunse Sam. Ai tras şi dumneata, prietene, aici la han ?

Omul îmbrăcat în haine de culoarea dudelor răspunse : da.

— Cum se face că aseară n'ai fost cu noi ? întrebă Sam frecându-şi obrazul cu un prosop. Pari să fii om de viaţă, vesel ca un păstrăv într'un coş de răchită ! adăugă d. Weller cu voce mai scăzută.

— Am ieşit aseară cu stăpânul meu, răspunse străinul.

— Cum îl chiamă ? întrebă d. Weller, învăpăindu-se la faţă ca focul din pricina uimirii şi totodată şi din pricina frecării cu prosopul.

— Fitz Marshall, spuse omul în haine de culoarea dudelor.

— Haide să batem laba ! exclamă d. Weller înaintând spre el ; aş vrea să te cunosc mai bine. Infăţişarea dumitale îmi place, fiule.

— La naiba, e foarte curios ! ripostă omul în haine de culoarea dudelor arătând o mare simplicitate în felul său de-a fi. Şi mie îmi place aşa de mult figura dumitale că am ţinut să-ţi vorbesc chiar din prima clipă când te-am văzut sub pompă.

— Adevărat ?

— Pe cuvântul meu ! Nu-i aşa că este curios ?

— Foarte curios ! răspunse Sam felicitându-se în gând de naivitatea străinului. Cum te chiamă, venerabile ?

— Job.

— Straşnic nume ! Singurul care, după câte ştiu, n'are poreclă. Şi numele ălălalt ?

— Trotter, zise străinul. Dar a dumitale ?

Sam nu uitase ce-i pusese în vedere stăpânul său, aşa că răspunse :

— Numele meu e Walker, numele stăpânului meu e Wilkins. Dom'le Trotter vrei să iei o duşcă acum de dimineaţă ?

D. Trotter dărui încuviinţarea sa plăcutei propuneri şi, băgând cartea în buzunarul hainei, îl însoţi pe d. Walker în cârciumă, unde se apucară să discute despre un anume amestec înveselitor preparat din anume cantităţi de rachiu de ienuper şi din esenţă înmiresmată de cuişoare, într'un vas de cositor.

— Ai un loc bun ? întrebă Sam umplând pentru a doua oară paharul tovarăşului său.

— Prost, răspunse Job plescăind din buze, foarte prost!

— Adevărat? întrebă Sam.

— Da, nici vorbă; şi, ce este mai prost, e că stăpânul meu are de gând să se însoare.

— Ei, nu!

— Ba da! Mai rău decât atâta: are de gând să răpească dintr'un internat pe o moştenitoare putred de bogată.

— I-auzi, monstru! glăsui Sam, umplând iarăşi paharul tovarăşului său. E vorba de un internat din oraşul ăsta, nu?

Dar, cu toate că întrebarea fusese pusă cu ton cât se poate de nepăsător, d. Job Trotter arăta lămurit prin gesturi că simţise dorinţa noului său prieten de a-i smulge răspunsul. Goli paharul, îl privi pe prieten în chip misterios, clipi pe rând din ochii săi mici, şi, în cele din urmă, făcu gestul mânuirii unei pompe închipuite, dând să se înţeleagă astfel că el (d. Trotter) se vedea supus unei acţiuni de pompare din partea d-lui Samuel Weller.

— Nu, nu! zise d. Trotter în încheiere. Aşa ceva nu se spune la toată lumea. E un secret, un mare secret, domnule Walker.

Omul în haine de culoarea dudelor îşi întoarse apoi paharul cu gura în jos spre a arăta tovarăşului său că nu mai avea cu ce să-şi potolească setea. Sam observă semnul şi, recunoscând felul delicat în care fusese făcut, porunci să se umple din nou vasul de cositor; ochii mici ai omului cu haine de culoarea dudelor, luciră.

— Vasăzică, e cu sicret? întrebă Sam.

— Bine'nţeles că este! spuse omul în haine de culoarea dudelor sorbind cu multă plăcere din licoare.

— Imi dau cu ideea că stăpânul dumitale este foarte bogat, glăsui Sam.

D. Trotter zâmbi; ţinând paharul în mâna stângă, lovi de patru ori cu dreapta buzunarul pantalonului de culoarea dudelor ca pentru a arăta că şi stăpânul său ar fi putut să facă tot aşa, fără teamă că zornăitul banilor ar fi putut să supere urechile cuiva.

— A, vasăzică, aşa stă povestea ? se dumiri Sam.

Omul în haine de culoarea dudelor clătină din cap cu înţeles.

— Ei, şi nu te gândeşti, prietene, îl dojeni d. Weller, că ai fi un mare ticălos lăsându-l pe stăpânul dumitale s'o înhaţe pe fată ?

— Ştiu, recunoscu Job Trotter gemând încetişor şi îndreptând spre tovarăşul său o faţă chinuită de adânci remuşcări. Ştiu, şi gândul, gândul ăsta mă arde, dar ce pot să fac ?

— Ce să faci ? exclamă Sam ; să-i dai directoarei de veste şi să-ţi iei tălpăşiţa dela stăpânu tău.

— Cine m'ar crede ? replică Job Trotter. Tânăra domnişoară e socotită ca un model de nevinovăţie şi de discreţie ; ea ar tăgădui, şi stăpânul meu la fel. Cine m'ar crede ? Mi-aş pierde locul şi aş fi învinuit de uneltiri sau mai ştiu eu ce ; cu-atâta m'aş alege din toată dandanaua.

— Hm, asta cam aşa e, spuse Sam şi căzu pe gânduri ; hm, cam aşa !

— Dacă aş cunoaşte vreun gentleman respectabil care să vrea să se ocupe de chestie, urmă d. Trotter, aş putea nădăjdui în împiedicarea răpirii ; dar şi aici mă lovesc de aceeaşi greutate, domnule Walker ; exact aceeaşi. Sunt străin în locurile astea şi nu cunosc pe niciun gentleman şi, chiar de aş cunoaşte vreunul, pun prinsoare că nu m'ar crede.

— Vino încoa ! spuse Sam svâcnind din picioare şi apucând braţul omului cu haine de culoarea dudelor. Stăpânul meu e omul care îţi trebue ; să ştii.

După o uşoară împotrivire din partea lui Job Trotter, Sam îl conduse pe noul său prieten în încăperea d-lui Pickwick şi îl prezentă, povestind totodată, pe scurt, dialogul pe care îl cunoaşteţi.

— Imi pare foarte rău că-mi trădez stăpânul, domnule, zise Job Trotter ducând la ochi un petecuţ de batistă roză, pătrată.

— Te onorează foarte mult sentimentul acesta, spuse d. Pickwick, însă erai dator.

— Ştiu că sunt dator, domnule, declară Job cu multă emoţie. Trebue să ne silim toţi a ne împlini dato-

riile, domnule, şi cu umilinţă mă străduesc să mă achit de ele ; dar e greu, domnule, să trădezi un stăpân ale cărui haine le porţi, a cărui pâine o mănânci, chiar când el e un nemernic, domnule.

— Eşti un om foarte detreabă, declară d. Pickwick mişcat la culme ; un om foarte detreabă.

— Haide-haide ! se amestecă Sam, plictisit de lacrimile d-lui Trotter ; nu zău, te smiorcăeşti degeaba.

— Sam, îl dojeni d. Pickwick, îmi pare rău că eşti aşa de nepăsător în faţa sentimentelor acestui tânăr.

— Sentimentele lui e foarte frumoase, dom'le, replică d. Weller, şi pentrucă-i frumoase, şi-i păcat să le piardă, eu îmi dau cu ideea că mai bine ar fi să le ţie în inimă, decât să le lase să se envaporeze în apă caldă ; unde pui că nici nu-i foloseşte la ceva. Niciodată lacrimile n'a fost în stare să întoarcă un orologiu, ori să puie în mişcare o maşină cu aburi. Bagă-ţi asta, în cap, prietene, când o fi ca să mai ieşi în lume; şi până atunci, vâră-ţi în buzunar cârpa trandafirie. Nu-i destul de frumoasă ca s'o fluturi în aer cum face un dansator pe frânghie.

Adresându-se lui Job, d. Pickwick spuse :

— Sam are dreptate, cu toate că felul lui de a-şi exprima părerile este cam din topor şi uneori nu poţi să-l înţelegi.

— Are toată dreptatea, domnule, recunoscu d. Trotter, şi-am să mă stăpânesc.

— Foarte bine, reluă d. Pickwick. Iar acum —unde-i internatul de domnişoare ?

— E o casă mare, veche, din cărămidă roşie, tocmai afară din oraş, domnule, răspunse Job Trotter.

— Şi când, întrebă d. Pickwick, când urmează să fie pus în aplicare planul acela mârşav ? Când urmează să aibă loc răpirea ?

— La noapte, domnule, răspunse Job.

— La noapte ?! exclamă d. Pickwick.

— Chiar la noapte, domnule, replică Job Trotter. Deaceea sunt aşa de neliniştit.

— Trebue să luăm numaidecât măsuri, declară d. Pickwick. Mă duc s'o văd îndată pe doamna care conduce instituţia.

— Vă cer iertare, domnule, rosti Job, însă în felul acesta n'o să izbutiţi mare lucru.

— Dece nu ? întrebă d. Pickwick.

— Stăpânul meu, domnule, e un om foarte viclean.

— Ştiu, rosti d. Pickwick.

— A îmbrobodit-o pe bătrâna doamnă în aşa hal, domnule, reluă Job, că n'ar crede nimic rău despre el, chiar de aţi cădea în genunchi şi-aţi jura ; mai ales că n'aveţi altă dovadă, afară de cuvântul unui servitor care, din cine ştie ce pricină (şi stăpânul meu, fără doar şi poate, aşa va spune) a fost concediat iar acum îl pârăşte ca să se răzbune.

— In cazul acesta, ce ar fi mai bine să facem ? întrebă d. Pickwick.

— Nimic n'o va convinge, domnule, pe bătrână, dacă el nu-i prins în momentul răpirii, lămuri Job.

— Mâţele astea bătrâne vrea mai întâi să se lovească cu capu de toţi pereţii, observă în treacăt d. Weller.

— Dar, spuse d. Pickwick, mi-e teamă că va fi peste măsură de greu să-l prindem asupra faptului.

— Nu ştiu, domnule, glăsui d. Trotter după o clipă de gândire. Cred că am putea să-l prindem foarte uşor.

— Cum ? întrebă d. Pickwick.

— Stăpânul meu şi cu mine, lămuri d. Trotter, ne-am înţeles cu două servitoare ale internatului să ne lase să ne furişăm în bucătărie la ceasurile zece. După ce toată lumea va pleca la culcare, noi vom ieşi de-acolo ; tânăra domnişoară va coborî din odaia ei de dormit, o trăsură ne va aştepta şi — pe-aici ne e drumul !

— Ei, şi ? întrebă d. Pickwick.

— Cred, domnule, că dacă ne-aţi aştepta în grădina din dos, dumneavoastră singur...

— Singur ? ! se miră d. Pickwick ; pentruce singur ?

— Mi s'a părut dela sine înţeles că bătrânei nu i-ar conveni ca o descoperire aşa de neplăcută să se facă în faţa mai multor persoane decât ar fi nevoie ; şi apoi, tânăra domnişoară, domnule, gândiţi-vă — cum s'ar simţi ?

— Ai foarte multă dreptate, aprobă d. Pickwick. Gândul dumitale dovedeşte o mare gingăşie de sentimente. Urmează ; ai dreptate.

— Domnule, cred că dacă dumneavoastră aţi aştepta singur în grădina din spate iar eu v'aş putea introduce în casă pe uşa dela capătul sălii care dă către curte, tocmai bine veţi putea la ceasurile unsprezece şi jumătate fix să mă ajutaţi a zădărnici planurile omului rău care, din nenorocire, m'a prins în mrejele lui.

Rostind cuvintele din urmă, d. Trotter oftă adânc.

— Nu te întrista din pricina asta, îi spuse d. Pickwick ; dacă el ar avea măcar un grăunte din gingăşia sentimentelor dumitale, măcar că eşti un om de condiţiune umilă, aş mai nădăjdui în îndreptarea lui.

Job se înclină până în podea ; şi, în pofida mustrărilor de adineaori ale d-lui Weller, ochii i se umplură iarăşi de lacrimi.

— De când mama m'a făcut n'am mai pomenit un smiorcăit ca el ! exclamă Sam. Dumnezeu să mă ierte de n'o avea în cap o tulumbă din care îi dă drumul să curgă !

— Sam, rosti cu multă asprime d. Pickwick, ţine-ţi gura !

— Prea bine, dom'le ! răspunse d. Weller.

— Planul ăsta nu-mi place, obiectă d. Pickwick după ce gândi îndelung. Pentruce n'aş putea să stau de vorbă cu rudele tinerei domnişoare ?

— Pentrucă ele locuesc la o sută de mile de aici, domnule, răspunse Job Trotter.

— Asta e mai cu moţ ca toate ! spuse d. Weller pentru sine.

— Şi-apoi grădina aceea... urmă d. Pickwick. Cum să intru acolo ?

— Zidul e foarte scund, domnule, şi servitorul dumneavoastră vă va ajuta să-l săriţi.

— Servitorul meu mă va ajuta să-l sar ! repetă mecanic d. Pickwick. Cred că dumneata n'ai să uiţi să fii lângă uşa de care pomeneai.

— N'o să vă puteţi înşela, domnule ; nu e decât o uşă care dă spre grădină ; băteţi în ea când veţi auzi orologiul sunând, şi eu am să vă deschid îndată.

— Planul ăsta nu-mi place, spuse d. Pickwick ; dar fiindcă nu văd altul, şi fiindcă în joc e fericirea vieţii întregi a acestei tinere domnişoare, îl accept. Am să fiu acolo negreşit.

Astfel, pentru a doua oară, bunătatea înnăscută a d-lui Pickwick îl târî într'o acţiune pe care, în adâncul sufletului său, ar fi dorit foarte mult să nu o întreprindă.

— Cum se numeşte casa ? întrebă d. Pickwick.

— Westgate House, domnule. Cotiţi puţin la dreapta când ajungeţi la capătul oraşului ; casa e izolată, la mică depărtare de şosea, şi numele ei se află pe-o tăbliţă de alamă în poartă.

— Ştiu, spuse d. Pickwick ; am observat-o când am mai fost odată în oraşul acesta. Poţi să te bizui pe mine.

D. Trotter se aplecă din nou salutând şi se întoarnă să plece, când d. Pickwick îi puse o guinee în mână.

— Eşti un om foarte de treabă, glăsui d. Pickwick, şi admir bunătatea inimii dumitale. Nu-mi mulţumi. Adu-ţi aminte — unsprezece.

— Nu încape, domnule, să uit, răspunse Job Trotter.

Şi, după această încredinţare, ieşi din încăpere urmat de Sam.

— Ascultă, îi spuse Sam, te-ai ales cu ceva de pe urma bocitului. Dacă-i vorba pe-aşa, eu aş plânge ca o streaşină pe-o ploaie cu găleata. Cum faci ?

— Vine din inimă, domnule Walker, declară Job solemn. Bună ziua, domnule.

„Măi, că găgăuţă mai eşti ; ştiu că te-am tras de limbă !" cugetă d. Weller când Job se depărtă.

Nu putem să spunem cu precizie cam ce gânduri treceau prin mintea d-lui Trotter, întrucât nu ştim nimic în privinţa aceasta.

Ziua se scurse, veni seara şi, puţin înainte de ceasurile zece, Sam Weller dădu de ştire că Jingle şi Job ieşiseră împreună, că bagajele lor erau împachetate şi că porunciseră să li se aducă o trăsură. Vădit lucru, complotul era pe cale de a se săvârşi, aşa cum prezisese d. Trotter.

Sosiră ceasurile zece şi jumătate şi era timpul ca d. Pickwick să pornească în îndeplinirea delicatei sale acţiuni. Ca să nu fie stânjenit la escaladarea zidului, renunţă să mai ia pardesiul pe care i-l oferea Sam. Ieşi, însoţit de servitorul său.

Luna era plină, însă tăinuită pe după nori. O noapte frumoasă şi uscată, dar foarte întunecoasă. Potecile, gardurile vii, câmpurile, casele şi copacii, totul era cuprins într'o umbră adâncă. Aerul era cald şi înnăbuşitor ; scăpărau din când în când, în zare, fulgerări, şi doar ele mai însufleţeau bezna tristă care învăluise firea. Nu se auzea niciun sunet, afară de lătratul depărtat al vreunui câine neliniştit.

Nimeriră casa, citiră inscripţia de pe tăbliţa de alamă, ocoliră zidul şi se opriră acolo unde îi despărţea de fundul grădinii.

— Sam, zise d. Pickwick, după ce mă ajuţi să trec dincolo, te înapoiezi la han.

— Prea bine, dom'le.

— Şi aştepţi până mă întorc.

— S'a făcut, dom'le.

— Ia-mi piciorul, şi când am să zic : „Sus“ — tu mă vei sălta binişor.

— Sunt gata, dom'le.

După ce-i dădu instrucţiunile acestea, d. Pickwick se prinse cu mâinile de coama zidului şi rosti cuvântul „Sus“, care fu executat întocmai. Fie că trupul său se împărtăşea într'o oarecare măsură din elasticitatea spiritului, fie că ideile d-lui Weller cu privire la săltarea cuiva într'un mod'uşurel avea oarecum un caracter mai dur decât acelea ale d-lui Pickwick, fapt este că-l svârli pe nemuritorul gentleman bâldâbâc peste zid într'un strat, în care se întinse cât era de lung, după ce nimicise trei tufe de coacăze şi-un trandafir.

— Dom'le, nu v'aţi rănit cumva ? întrebă Sam şoptind cam tare, de cum îşi reveni din uimirea pe care i-o pricinuise dispariţia misterioasă a stăpânului său.

— Nu *m'am* rănit, răspunse d. Pickwick de dincolo de zid ; cred mai degrabă că *m'ai* rănit.

— Nădăjduesc că nu, dom'le, spuse Sam.

— Fii pe pace, adăugi d. Pickwick, sculându-se; nu e nimic... numai câteva sgârieturi. Du-te, să nu ne-audă cineva.

— Vă salut, dom'le.

— Cu bine.

Sam Weller se depărtă tiptil, lăsându-l pe d. Pickwick în grădină.

Lumini se iveau din când în când, la ferestre, sau zăboveau o clipită pe scări, ca şi cum ar fi arătat că locatarii se duceau la odihnă. Neţinând câtuşi de puţin să se apropie de uşă, înaintea orei ce fusese fixată, d. Pickwick se ghemui într'un ungher al zidului şi rămase în aşteptare.

Pe mulţi i-ar fi întristat situaţia în care se găsea el. D. Pickwick nu simţi totuşi nici tristeţe, nici rele presimţiri. Ştia că scopul său era lăudabil în fond, şi se bizuia întru totul pe sufletul cel nobil al lui Job. Situaţia era, firește, plictisitoare, ca să nu spunem că era dezolantă; însă o fire contemplativă poate să-şi treacă oricând vremea în meditaţie. Meditând, d. Pickwick căzu într'o anume toropeală din care îl trezi dangătul orologiului bisericii vecine; bătea ora — unsprezece şi jumătate.

„A sosit momentul", gândi d. Pickwick ridicându-se cu băgare de seamă în picioare.

Examină casa: luminile pieriseră, obloanele fuseseră închise; nici vorbă, toată lumea se afla în pat. Înaintă cu băgare de seamă spre uşă; ciocăni încetişor. Trecură două-trei minute fără niciun răspuns; ciocăni iarăşi, mai tărişor, apoi încă odată, ceva mai tare.

Se auzi în cele din urmă sgomot de paşi pe scară; pâlpâirea unei lumânări se ivi apoi prin gaura cheii. Fură trase lanţurile, zăvoarele, o sumedenie, şi uşa se deschise încet.

Uşa se deschidea înafară şi, pe măsură ce se deschidea, d. Pickwick se trăgea tot mai mult îndărăt. Mare îi fu mirarea când, uitându-se pe furiş, cu prudenţă, văzu că persoana care deschidea uşa nu era Job Trotter, ci o servitoare cu o lumânare în mână! D. Pickwick îşi trase capul înapoi, repede, aidoma acelui minunat artist de melodramă Punch, când

aşteaptă pe scamatorul, cu cap turtit care, face să svâcnească o muzicuţă de tinichea cu păcăleală.

— Sarah, cu siguranţă c'a fost pisica, glăsui servitoarea adresându-se cuiva dinăuntru. Pis !... pis !... pis !...

Şi cum blânda chemare nu scotea la iveală nicio lighioană, servitoarea închise uşa încetişor şi o zăvorî din nou, lăsându-l pe d. Pickwick lipit de perete.

„Foarte ciudat ! gândi d. Pickwick. După câte deduc, ele se culcă astăzi mai târziu decât deobicei. E o mare nenorocire că au ales tocmai noaptea această pentru ce vor să facă ; e nemaipomenit !"

Cugetând astfel, d. Pickwick se retrăgea cu băgare de seamă în ungherul zidului unde stătuse pitit mai înainte ; luase hotărîrea să aştepte până când, fără pericol, va putea să repete semnalul.

Era acolo abia de cinci minute, când lucirea orbitoare a unui fulger fu urmată de o bubuitură năpraznică de tunet, care hurui şi se pierdu departe cu un sgomot înspăimântător ; apoi, alt fulger mai strălucitor decât primul ; apoi, altă bubuitură, mai năpraznică decât cea dinainte; pe urmă, se porni ploaia cu o putere şi o furie care mătură totul în calea ei.

D. Pickwick ştia foarte bine că un copac este un vecin foarte primejdios pe timp de vijelie. Avea un copac la dreapta, un copac la stânga, al treilea în faţă, al patrulea în spate. Rămânând locului, s'ar fi putut întâmpla să cadă victima unei nenorociri ; arătându-se în mijlocul grădinii, s'ar fi putut întâmpla să fie dat pe mâna unui poliţist. Incercă odată sau de două ori să sară peste zid ; însă, neavând în momentul acela decât picioarele cu care-l înzestrase natura, nu se alese decât cu o mulţime de foarte neplăcute sgârieturi la turloaie şi la genunchi ; era leoarcă de năduşeală.

— Ce situaţie îngrozitoare !... zise d. Pickwick oprindu-se şi ştergându-şi fruntea după încercările pe care le făcuse.

Privi spre casă : era cufundată în întuneric. Fără îndoială că lumea plecase la culcare. Va repeta semnalul.

Păşi tiptil prin prundişul jilav şi bătu la uşă. Îşi ţinu răsuflarea şi lipi urechea de gaura cheii. Niciun răspuns. Foarte ciudat. Altă bătaie. Ascultă din nou: înăuntru se auzi un şuşotit, şi o voce strigă apoi:

— Cine-i acolo?

„Nu e Job, gândi d. Pickwick făcându-se repede una cu zidul. E o femeie."

Abia avusese timp să formuleze încheierea aceasta, că o fereastră se deschise larg, sus, şi trei sau patru glasuri femeieşti repetară întrebarea:

— Cine-i acolo?

D. Pickwick nu cuteză să se clintească. Era limpede că întreaga clădire se trezise. Hotărî să rămână unde se găsea, până ce alarma se va domoli, şi, pe urmă, cu o sforţare supranaturală, să sară peste zid — sau să piară.

Ca toate hotărîrile d-lui Pickwick, aceasta era cea mai bună pe care o putea lua în împrejurările în care se afla; din nefericire, însă, ea se întemeia pe ipoteza că făpturile casei nu vor cuteza să deschidă uşa din nou. Mare-i fu înciudarea când auzi că zăvoarele şi lanţul sunt date la o parte, şi când văzu că uşa se cască tot mai mult. Se trase în lături, pas cu pas, dar, orice făcea, trupul său rămânea ca un obstacol într'o parte a uşii, împiedicând-o să se deschidă larg.

— Cine-i acolo? strigă de pe scară un cor numeros de voci piţigăiate, alcătuit din bătrâna domnişoară, directoarea internatului, trei profesoare, cinci servitoare şi treizeci de eleve, toate îmbrăcate sumar şi având în păr o pădure de moaţe.

Firește, d. Pickwick nu răspunse cine era *acolo,* şi atunci refrenul corului se schimbă în:

— Doamne! Dumnezeule! Ce frică mi-e!...

— Bucătăreaso, glăsui directoarea care avusese grijă să rămână în capul scării, ultima din grup — bucătăreaso, dece nu ieşi puţin în grădină să vezi?

— Iertaţi-mă, doamnă, nu ţin deloc să ies, răspunse bucătăreasa.

— Doamne! Dumnezeule! ce nătângă e şi bucătăreasa asta! strigară cele treizeci de eleve.

— Bucătăreaso, reluă cu multă demnitate directoarea, te rog să nu răspunzi! Stăruesc să te uiţi îndată în grădină.

Atunci bucătăreasa începu să plângă; o servitoare spuse că e „O ruşine“ şi, pentrucă luase partea bucătăresei, directoarea îi puse îndată în vedere că peste o lună va fi concediată.

— Bucătăreaso, n'auzi? strigă directoarea bătând din picior, enervată.

— Bucătăreaso, n'o auzi pe stăpâna ta? strigară cele trei profesoare.

— E o neruşinată bucătăreasa asta! strigară cele treizeci de eleve.

Imboldită astfel, nefericita bucătăreasă făcu vreo doi paşi înainte, ţinând lumânarea într'o poziţie care nu-i îngăduia să vadă nimic. Declară că afară nu era nimic şi că, de bună seamă, bătuse vântul.

Ca atare, uşa era cât pe ce să fie închisă, când, o elevă curioasă, încumetându-se să privească printre ţâţâni, scoase un ţipăt înfricoşetor; auzind ţipătul, cât ai clipi din ochi, bucătăreasa, o servitoare şi alte câteva fiinţe mai îndrăzneţe dădură buzna înapoi.

— Ce i s'a întâmplat domnişoarei Smithers? întrebă directoarea în timp ce numita domnişoară Smithers cădea într'o criză de nervi — de patru domnişoare tinere putere.

— Doamne! Dumnezeule! scumpă domnişoară Smithers! strigară celelalte douăzeci şi nouă de eleve.

— Oh! omul — omul — de după uşă! ţipă d-şoara Smithers.

De îndată ce auzi înfricoşetoarele cuvinte ale domnişoarei, directoarea o luă la fugă până în odaia ei de culcare, răsuci cheia de două ori şi leşină în voie. Elevele, profesoarele, servitoarele, se îmbulzeau pe scară, unele peste altele; şi nicicând nu se mai pomeniseră acolo atâtea ţipete, nu se mai văzuseră atâtea leşinuri, atâtea îmbrânceli. In toiul hărmălaiei, d. Pickwick ieşi din ascunzătoarea sa şi se înfăţişă.

— Domnişoarelor!... Domnişoarelor dragi!... glăsui d. Pickwick.

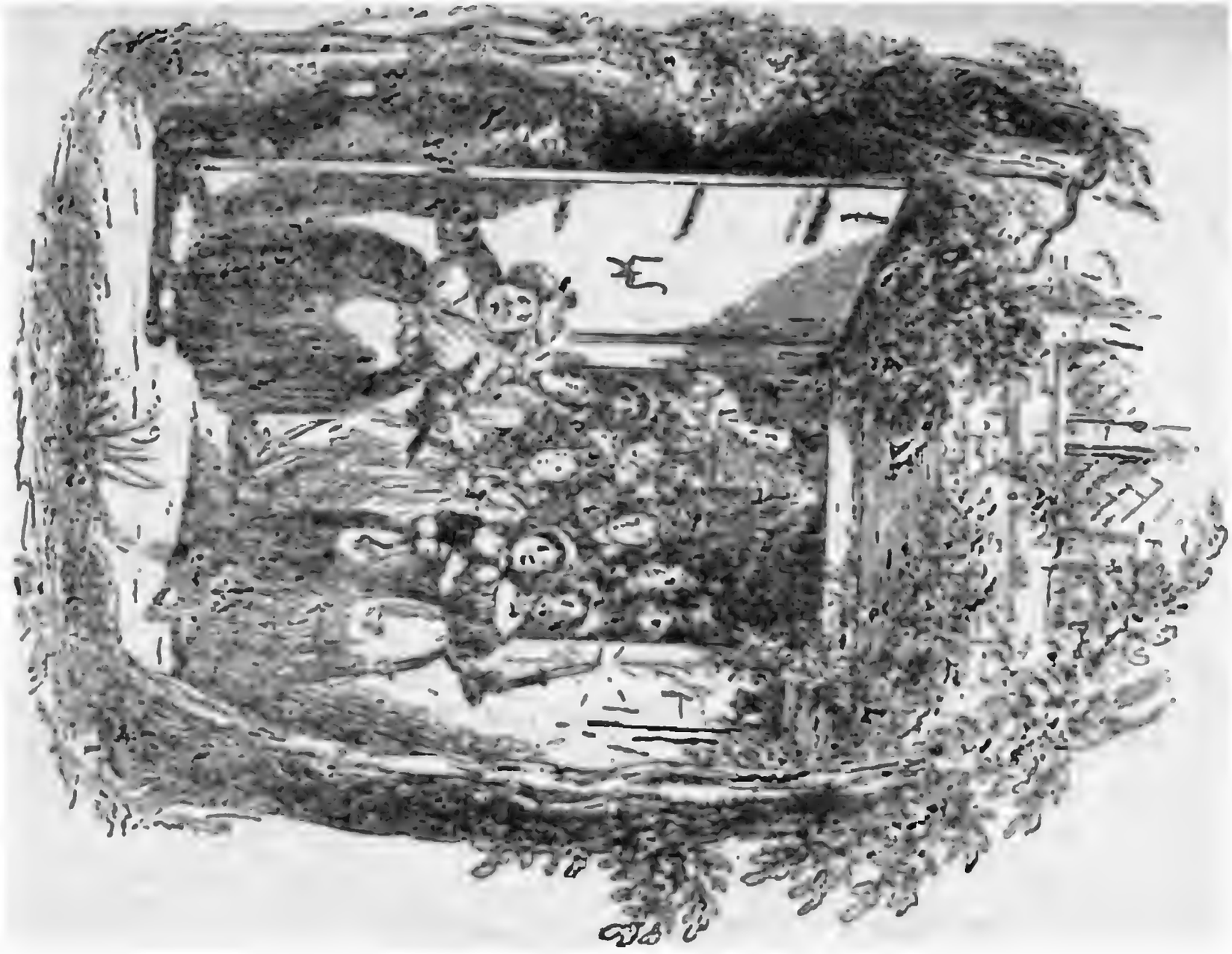

— Oh, ne spune dragi ! strigă cea mai urîtă şi mai bătrână dintre profesoare. Oh, mizerabilul !

— Domnişoarelor ! răcni d. Pickwick disperat de situaţia primejdioasă în care se afla. Ascultaţi-mă !... Nu sunt un făcător de rele ! O vreau numai pe stăpâna casei !

— Vai, ce monstru feroce ! ţipă altă profesoară ; o vrea pe domnişoara Tomkins !

Ţipetele deveniseră de data aceasta, unanime.

— Să sune cineva clopotul de alarmă ! strigară vreo douăsprezece voci.

— Nu ! Nu ! strigă d. Pickwick. Uitaţi-vă la mine : am eu aerul unui făcător de rele ? Scumpele mele domnişoare, dacă poftiţi, puteţi să mă legaţi de mâini şi picioare şi să mă încuiaţi într'o cămăruţă. Insă, ascultaţi ce aş vrea să vă spun ! Vă rog să m'ascultaţi !...

— Cum ai intrat în grădina noastră ? îngăimă o servitoare.

— Chemaţi-o pe stăpâna casei şi-i voi povesti totul, totul ! continuă d. Pickwick să strige din adâncul rărunchilor. Chemaţi-o, dar păstraţi-vă liniştea ; veţi auzi totul !

Poate că figura d-lui Pickwick, poate că purtarea sa, poate curiozitatea de neînvins pe care o simt femeile când e vorba să afle un lucru învăluit în taină, le convinse pe fiinţele cu judecată mai cumpănită, ale internatului (cam vreo patru la număr) să se mai liniştească. Ele propuseră d-lui Pickwick să se supună îndată unei constrângeri, spre a dovedi că e sincer ; după ce el consimţi să stea de vorbă cu d-şoara Tomkins, dintr'o cămăruţă în care externele îşi atârnau bonetele şi pungile cu merinde, păşi numaidecât acolo, de bună voie, şi se lăsă să fie încuiat. Femeile şi fetele căpătară atunci oarecare curaj ; interogatoriul începu după ce d-şoara Tomkins fu readusă în simţiri şi adusă jos.

— Ascultă, omule, întrebă d-şoara Tomkins cu voce slabă, ce ai căutat în grădină ?

— Venisem să vă previn că una dintre domnişoarele dumneavoastră plănueşte să fugă în noaptea asta, răspunse d. Pickwick din cămăruţă.

— Să fugă ?! exclamară d-şoara Tomkins, cele trei profesoare, treizeci de eleve şi cinci servitoare. Dar cu cine ?

— Cu prietenul dumneavoastră, domnul Charles Fitz Marshall.

— Prietenul *meu* ? Nu cunosc pe nimeni cu acest nume.

— Ei bine, atunci domnul Jingle.

— N'am auzit în viaţa mea de numele acesta !

— In cazul acesta, am fost înşelat ! Păcălit ! spuse d. Pickwick ; am fost victima unui complot, a unui ruşinos şi mârşav complot ! Trimiteţi la *Ingerul* scumpă doamnă, dacă nu mă credeţi. Vă implor, doamnă, trimiteţi la *Ingerul* după servitorul domnului Pickwick.

— Trebue să fie un om respectabil — ţine un servitor ! spuse d-şoara Tomkins profesoarei de caligrafie şi aritmetică.

— Părerea mea, domnişoară Tomkins, declară profesoara de caligrafie şi aritmetică, este că servitorul acesta îl ţine pe *el* ; cred că e nebun, domnişoară Tomkins, şi că celălalt e păzitorul său.

— Cred că ai multă dreptate, domnişoară Gwynn, îi răspunse d-şoara Tomkins. Să se ducă două servitoare la *Ingerul,* iar celelalte să rămână aci în apărarea noastră.

Ca atare, două servitoare fură expediate la *Ingerul* spre a-l căuta pe d. Samuel Weller, iar celelalte trei rămaseră — chipurile, să le apere pe d-şoara Tomkins, pe cele trei profesoare şi pe cele treizeci de eleve. D. Pickwick se aşeză pe podeaua cămăruţei, sub o pădure de săculeţe pentru merinde, aşteptând întoarcerea mesagerelor, cu toată filosofia şi tot curajul ce putu să cheme în ajutorul său. Până la înapoierea lor se scurse un ceas şi jumătate, iar când se înapoiară — d. Pickwick recunoscu, înafară de glasul lui Samuel Weller alte două glasuri al căror accent îi părea cunoscut, neputând însă în ruptul capului să-şi amintească ale cui ar fi putut să fie.

Urmă o sfătuire scurtă. Uşa fu descuiată. D. Pickwick ieşi din cămăruţă şi se găsi în prezenţa întregu-

lui pension Westgate House, a d-lui Samuel Weller, a bătrânului Wardle şi a d-lui Trundle, viitorul ginere al bătrânului.

— Scumpe prietene, spuse d. Pickwick repezindu-se şi strângând mâna lui Wardle, scumpe prietene, pentru numele lui dumnezeu, explică-i doamnei încurcătura îngrozitoare, nenorocită, în care am intrat. Desigur că ai aflat dela servitorul meu ; spune-le, în orice caz, scumpul meu prieten, că nu sunt nici făcător de rele şi nici nebun.

— Am spus, dragă prietene, am şi spus, răspunse d. Wardle strângând mâna dreaptă a prietenului său, în timp ce d. Trundle îi strângea mâna stângă.

— Şi oricine spune, ori a spus cumva, că este — se amestecă d. Weller păşind înainte — îndrugă ceva care nu-i adevărat, ba dimpotrivă şi la dincontră. Iar dacă în casa asta e bărbaţi care a spus aşa, m'aş bucura să-i fac să înţeleagă chiar aici în odaie că minte, dacă onoratele doamne ar avea bunătatea să plece şi să-i cheme pe ei, unul câte unul, pe rând.

Exprimând plin de însufleţire această provocare, d. Weller izbi tare cu pumnul strâns în palma deschisă, şi clipi din ochi, şugubăţ, spre d-şoara Tomkins a cărei cumpliită groază, la presupunerea că ar exista bărbaţi în pensionul de domnişoare din Westgate, nu putea să fie redată prin cuvinte.

D. Pickwick isprăvi curând şirul lămuririlor sale care, într'o măsură, nu erau cunoscute. Insă, nici în drumul spre han, nici când stătu cu prietenii săi în faţa unui foc sdravăn, înfruptându-se din mâncarea de care avea atâta nevoie, ei nu putură scoate dela el nici măcar un cuvânt. Părea buimac. Odată şi numai odată d. Pickwick se întoarse spre d. Wardle şi-l întrebă :

— Cum ai ajuns aici ?

— Trundle şi cu mine venisem să facem o vânătoare straşnică de zi'ntâi. Am sosit astăseară şi am fost foarte miraţi aflând dela servitorul dumitale că erai şi dumneata aici. Dar îmi pare bine că te văd, continuă glumeţul bătrân bătându-l pe spate ; îmi pare bine că

te văd ; vom face o partidă veselă de vânătoare la zi'ntâi, şi-i vom da lui Winkle un nou prilej să-şi arate iscusinţa. Nu-i aşa, prietene ?

D. Pickwick nu-i răspunse ; nici măcar nu întrebă de prietenii săi din Dingley Dell ; curând după aceea merse la culcare, după ce îşi exprimă dorinţa faţă de Sam să vină să-şi ia lumânarea când va suna.

Nu după multă vreme, sună clopoţelul şi d. Weller se arătă.

— Sam ! îi zise d. Pickwick privindu-l din aşternut.

— Da, dom'le, răspunse Sam.

D. Pickwick făcu o pauză; d. Weller curăţa mucul lumânării.

— Sam ! repetă d. Pickwick cu o sforţare supremă.

— Da, dom'le, răspunse d. Weller din nou.

— Unde-i Trotter acela ?

— Job, dom'le ?

— Da.

— A plecat, dom'le.

— Cu stăpânul lui, nu-i aşa ?

— Prieten sau stăpân, sau cine-o fi, şi-a luat tălpăşiţa cu el, răspunse d. Weller. Halal pereche, dom'le !

— Mi se pare că Jingle a bănuit cam ce plănuiam eu şi ţi l-a trimis plocon pe individul acela cu istoria lui, reluă d. Pickwick cu glasul sugrumat.

— Taman cum spuneţi, dom'le ! replică d. Weller.

— De bună seamă că totul a fost o minciună.

— Totul, dom'le, glăsui d. Weller. Ne-a băgat la apă, dom'le ; ne-a dus de nas numărul unu.

— Cred că altădată n'o să ne mai scape atâta de uşor, nu-i aşa, Sam ? întrebă d. Pickwick.

— Crez că n'o să mai poată, dom'le.

— Oricând l-oi întâlni pe acest Jingle şi oriunde l-oi întâlni, exclamă d. Pickwick ridicându-se în capul oaselor şi izbind perna c'un pumn cumplit, am să-i aplic pedeapsa cu mâna mea, pe lângă că am să-l dau de gol, aşa cum merită, cu vârf şi îndesat. Să nu mi se mai spună Pickwick de n'am să fac aşa !

— Şi eu... glăsui Sam — orişicând oi pune mâna pe sfrijitul, pe tuciuriul ăla, de nu l-oi face să plângă deadevăratelea, aşa, măcar odată, să nu-mi mai ziceţi Weller ! Noapte bună, dom'le !

CAPITOLUL XVII

In care se arată că un atac de reumatism acţionează, în unele împrejurări, ca stimulent pentru un geniu inventiv.

Deşi constituţia d-lui Pickwick era în măsură să facă faţă multor străduinţe şi osteneli, ea nu era totuşi destul de călită împotriva unor lovituri cum au fost acelea pe care le îndurase în noaptea memorabilă şi pe care le-am istorisit în capitolul precedent. Este deopotrivă periculos şi ciudat să faci fără voie o baie în răcoarea nopţii şi apoi să te usuci într'o odăiţă închisă. Un atac de reumatism îl trânti pe d. Pickwick la pat.

Dar dacă forţele fizice ale marelui om erau slăbite astfel, energiile sale mintale îşi păstrară pe deantregul vechea vigoare. Spiritul său era elastic ; îşi recăpătă dispoziţia bună. Se şterse din cugetu-i până şi jignirea pe care o suferise cu prilejul ultimei aventuri ; fără mânie şi stânjenire ţinu hangul voioşiei d-lui Wardle care se pornea pe râs oridecâteori venea vorba de păţania prietenului său. Mai mult decât atâta. In cele două zile cât d. Pickwick zăcu la pat, Sam îl îngriji fără întrerupere, străduindu-se în prima zi să-şi distreze stăpânul cu anecdote şi cu discuţii ; a doua zi, d. Pickwick ceru nu numai măsuţa pliantă, dar şi cerneala şi tocul, zăbovind apoi până târziu într'o concentrare adâncă. A treia zi, putând să coboare din pat şi să umble prin cameră, îl trimise pe servitor la d-nii Wardle şi Trundle să-i înştiinţeze că le va fi foarte îndatorat dacă ar veni să guste un pahar de vin cu el, seara. Invitaţia fu acceptată numaidecât ; şi, în faţa unui pahar de vin, d. Pickwick citi, îmbujorându-se mereu-mereu, următoarea istorioară ticluită de el, în timpul boalei, după notele pe care le luase ascultând povestirea simplă a d-lui Weller.

POVESTEA UNEI IUBIRI ADEVĂRATE

Trăia odată, într'un orăşel de provincie, la o foarte mare depărtare de Londra, un omuleţ, pe numele de Nathaniel Pipkin, care era diaconul parohiei de-acolo ; locuia pe uliţa principală, într'o căscioară, la zece minute depărtare de bisericuţă, şi-l găseai în fiecare zi, dela ceasurile nouă până la patru, dând copilaşilor puţintică învăţătură. Nathaniel Pipkin era o fiinţă blândă, inofensivă, un om bun la suflet, cu un nas sumes, cu picioare cam strâmbe, cu ochii cam şaşii ; cam trăgea un picior. Işi împărţea vremea între biserică şi şcoală, încredinţat fiind că nu există pe întregul pământ un om mai deştept ca vicarul, un lăcaş mai impunător decât sacristia sau un seminar mai bine ţinut ca al său. Odată, numai odată în viaţa sa, Nathaniel Pipkin văzuse un episcop, un episcop adevărat, cu braţele în mâneci de dantelă şi pe cap cu perucă. Il văzuse mergând, îl auzise vorbind, la ceremonia unei confirmări. In această importantă împrejurare, Nathaniel Pipkin fusese cuprins de o veneraţie atât de covârşitoare şi de o temere aşa de respectuoasă, când numitul episcop îşi pusese mâinile pe capul lui, că, pur şi simplu, îşi pierdu cunoştinţa, astfel că paraclisierul trebui să-l scoată pe braţe din biserică.

Acesta fusese un eveniment măreţ, un moment nemaipomenit în viaţa lui Nathaniel Pipkin, şi singurul care turburase cândva cursul domol al existenţei sale. Dar, într'o după amiază frumoasă când, într'o clipă de sforţare a minţii, îşi ridică ochii de pe tabla pe care formula o înfricoşetoare problemă de adunare compusă, ce trebuia să fie rezolvată, ca pedeapsă, de un strengar, privirile-i se opriră deodată asupra gingaşului chip al Mariei Lobbs, unica fiică a bătrânului Lobbs, şelarul bogat de peste drum. In multe rânduri, până atunci, privirile-i se opriseră asupra figurii drăgălaşe a Mariei Lobbs, fie la biserică, fie în alte locuri, dar ochii Mariei Lobbs nu fuseseră niciodată aşa de strălucitori, obrajii Mariei Lobbs nu arătaseră niciodată aşa de rumeni ca în împrejurarea aceasta neobiş-

nuită. Deaceea nu a fost de mirare că Nathaniel Pipkin nu putu să-şi ia ochii de pe chipul d-şoarei Lobbs; nu a fost de mirare că d-şoara Lobbs, băgând de seamă că e privită stăruitor de un tânăr, şi-a retras capul dela fereastra prin care se uita afară, că a închis fereastra şi a coborît storurile; nu a fost de mirare că Nathaniel Pipkin s'a năpustit îndată după aceea asupra strengarului micuţ care făcuse o poznă, cărându-i cu năduf o mulţime de pumni. Totul era cât se poate de firesc, aşa că mirarea nu mai putea să'ncapă.

Uimitor *este,* însă, că un om cu o fire timidă şi discretă ca a lui Nathaniel Pipkin, un om al cărui venit era aşa de neînsemnat, a putut cuteza să năzuiască, din ziua aceea, la mâna şi la inima unicei fiice a aprigului Lobbs, a bătrânului Lobbs, şelarul cel bogat care ar fi putut să cumpere cu o trăsătură de condei târgul întreg fără să simtă un gol în pungă — bătrânul Lobbs cunoscut că are grămezi de bani la banca din oraşul cel mai apropiat, bătrânul Lobbs de care s'a spus că ar avea un tezaur nemaipomenit de mare, nesecat, pus la adăpost într'o lădiţă de fier, prevăzută cu-o broască uriaşă şi aşezată pe prichiciul căminului, în salonul din fund, bătrânul Lobbs care, toată lumea ştia, îşi împodobea masa, la sărbători, cu un ceainic, cu un vas de smântână şi cu o zaharniţă, toate din argint veritabil, şi care, precum plin de trufie se lăuda mereu, vor aparţine fiicei sale când ea îşi va găsi un bărbat după dorinţa inimii. Repet, n'am putea să ne mirăm, să ne minunăm îndeajuns că Nathaniel Pipkin a avut îndrăzneala să-şi arunce ochii asupra ei. Dar iubirea e oarbă şi Nathaniel era beteag de ochi; şi poate că aceste două pricini adunate la un loc, îl împiedicară să vadă lucrurile în lumina adevărată.

Iar dacă bătrânul Lobbs ar fi avut cea mai mică bănuială, sau măcar cea mai vagă idee, cu privire la starea sufletească a lui Nathaniel Pipkin, ar fi ras şcoala până în temelii, sau l-ar fi şters pe dascălul ei de pe faţa pământului, ori ar fi săvârşit cine ştie ce altă cruzime sau grozăvie cruntă; căci era un bătrân cumplit Lobbs când se simţea rănit în îngâmfarea lui,

când i se urca sângele la cap. Sudalme, potop de vorbe grele ieşeau din gura lui atunci. Aşa de tare tuna şi fulgera uneori când îşi certa ucenicul — un slăbănog, numai oase, cu picioare firave — învinuindu-l de lenevie, că Nathaniel Pipkin se cutremura de groază, iar elevilor li se sburlea părul pe cap.

Ei bine, zi de zi, după ce isprăvea lecţiile şi copiii plecau, Nathaniel Pipkin se aşeza la fereastra care dădea în stradă ; prefăcându-se că citeşte o carte, arunca uitături peste drum, în aşteptarea ivirii strălucitorilor ochi ai Mariei Lobbs; nu după multe zile, strălucitorii ochi se arătară la o fereastră dela etaj, ocupaţi şi ei, s'ar fi zis, cu lectura. Ce încântare, ce fericire pentru inima lui Nahaniel Pipkin ! Avea pentruce să rămână acolo ceasuri întregi şi să privească figura drăgălaşă, cu ochi plecaţi ; dar când Maria Lobbs îşi ridică ochii de pe carte, svârlind razele lor asupra lui Nathaniel Pipkin, încântarea şi admiraţia lui nu mai cunoscură margini. In cele din urmă, într'o bună zi, ştiind că bătrânul Lobbs era plecat, Nathaniel Pipkin se încumetă să-i trimită o sărutare Mariei Lobbs ; iar Maria Lobbs, în loc să închidă fereastra şi să coboare storurile, zâmbi şi-i înapoie sărutarea. După care, Nathaniel Pipkin se hotărî, fie ce-o fi, să-i împărtăşească, neîntârziat, Mariei Lobbs, simţămintele sale.

Nicicând n'a săltat mai uşor, pe pământul pe care-l cinstea, un pas mai sprinten, o mai sglobie inimă, un chip cu gropiţe mai drăgălaşe şi o siluetă mai mlădioasă ca acelea ale Mariei Lobbs, fiica bătrânului şelar. Ochii ei strălucitori clipeau aşa de şăgalnic, încât ar fi învăpăiat o inimă mult mai puţin simţitoare decât a lui Nathaniel Pipkin ; iar în râsul ei sglobiu era atâta voioşie încât şi cel mai încruntat mizantrop, auzindu-l, ar fi zâmbit. Insuşi bătrânul Lobbs, în răbufnirile lui de furie cumplită, nu se putea împotrivi alintărilor odraslei drăgălaşe ; iar când ea şi verişoara ei, Kate — un drac împielităt de fetişcană, o obrăznicătură fermecătoare — îl luau cu asalt pe bătrân — şi, ca să spunem adevărul, îl luau foarte adesea — el nu era în stare să zică nu, chiar dacă i-ar fi cerut o parte din comorile lui nemaipomenit

de mari şi nesecate, tăinuite de lumina zilei în lădiţa de fier.

Intr'o seară de vară, Nathaniel Pipkin îşi simţi inima bătând în piept năvalnic când văzu ispititoarea pereche la vreo câteva sute de metri în faţa lui, chiar pe câmpul unde hoinărise de atâtea ori, în asfinţit, târziu, şi meditase asupra frumuseţii Mariei Lobbs. Deşi până atunci se gândise în multe rânduri cât de cutezător ar întâmpina-o pe Maria Lobbs şi i-ar destăinui iubirea, dacă ar avea norocul s'o întâlnească măcar odată, acum, când nu se aştepta s'o aibă în faţa ochilor, simţi tot sângele năvălindu-i în obraz, spre paguba vădită a picioarelor care, secătuite de cantitatea obişnuită de fluid, dârdâiau. Când fetele se opreau să culeagă o floare dintr'un tufiş sau să asculte o pasăre, Nathaniel Pipkin se oprea şi el, prefăcându-se adâncit în gânduri, cum dealtfel şi era ; pentrucă se gândea ce va face când ele se vor înapoia, aşa cum neapărat trebuia să se întâmple după o vreme, şi se vor întâlni faţă în faţă. Măcar că nu îndrăznea să vină lângă ele, nu se putea resemna la gândul să le piardă din ochi ; deaceea, când ele grăbeau pasul, îl grăbea şi el ; când mergeau agale, mergea şi el la fel ; când poposeau, făcea şi el popas ; şi ar fi putut continua aşa până i-ar fi prins noaptea, dacă şireata de Kate nu s'ar fi uitat înapoi şi nu i-ar fi făcut lui Nathaniel un semn să se apropie. Nu te puteai împotrivi felului de-a fi al Katei, deaceea Nathaniel Pipkin se supuse poftirii, şi după ce se îmbujoră până'n vârful urechilor, iar îndrăcita de verişoară râse cu hohote, Nathaniel Pipkin îngenunchie în iarba înrourată, mărturisindu-şi hotărîrea de-a rămâne veşnic acolo dacă nu i se va îngădui să se ridice cu titlul de îndrăgostit acceptat de Maria Lobbs. La auzul declaraţiei lui, râsul voios al Mariei Lobbs izbucni, fără să turbure însă aerul calm al serii, atât de armonios era sunetul lui ; îndrăcita de verişoară se porni pe-un râs şi mai nestăvilit, iar Nathaniel Pipkin se îmbujoră mai mult decât oricând. In cele din urmă, prididită de stăruinţa omuleţului mistuit de iubire, Maria Lobbs întoarse capul şi-i şopti verişoarei — sau poate Kate vorbi în numele ei fără

să-i fi şoptit ceva — că se simţea foarte onorată de cererea d-lui Pipkin ; că mâna şi inima ei atârnau de hotărîrea tatălui ei, dar că nimeni n'ar putea să rămână nesimţitor în faţa calităţilor d-lui Pipkin. Deoarece cuvintele acestea fuseseră rostite cu multă gravitate, şi deoarece în drumul spre casă cu Maria Lobbs, căutase, la despărţire, să-i smulgă un sărut, Nathaniel Pipkin se culcă fericit, visând toată noaptea că-l îmbuna pe bătrânul Lobbs, că bătrânul descuia lădiţa de fier, şi că se însura cu Maria.

A doua zi, Nathaniel Pipkin îl văzu pe bătrânul Lobbs plecând pe căluţu-i bătrân şi sur ; după ce îndrăcita de verişoară îi făcu dela fereastră o mulţime de semne din care nu putea să priceapă nimic, ucenicul slăbănog, numai oase, cu picioare firave, veni să-l înştiinţeze că stăpânul său nu se va înapoia toată seara, şi că domnişoarele îl aşteptau pe d. Pipkin să ia ceaiul cu ele, la ceasurile şase fix. Cum a predat în ziua aceea lecţiile, nici Nathaniel Pipkin, nici elevii săi n'ar fi putut să spună, cum n'aţi putea nici voi ; dar, de bine de rău, ele au fost predate, iar până să plece copiii şi până să se gătească Nathaniel Pipkin, se făcuse şase şi ceva ; nu-i trebuise multă vreme să-şi aleagă veşmintele pe care urma să le pună pe el, dat fiind că nu avea de făcut nicio alegere în această privinţă, însă problema grea şi de mare însemnătate era să le îmbrace cât mai cuviincios, după ce le pusese în ordine.

Nathaniel Pipkin găsi la şelar o mică societate plăcută, alcătuită din Maria Lobbs, din verişoara ei Kate şi din alte trei-patru fete nebunatice, sglobii, cu obrajii îmbujoraţi. Atunci îşi dădu seama cu ochii lui că svonurile privitoare la comorile bătrânului Lobbs nu erau gogonate ; se aflau pe masă ceainicul, vasul de smântână, zaharniţa, linguriţele pentru amestecatul ceaiului, toate de argint veritabil, şi ceştile de porţelan veritabil, din care se bea ceaiul, şi farfuriile din acelaş material, cu dulciuri şi cu pâine prăjită. Singura neplăcere o pricinuia un frate al Katei, văr cu Maria Lobbs, căruia ea îi spunea Henry, şi care părea că o păstrează pe Maria Lobbs pentru el singur, la un capăt al mesei.

E încântător să-i vezi pe membrii unei familii cum se iubesc, dar iubirea ar putea să meargă prea departe, şi Nathaniel Pipkin nu se putea opri de-a gândi că Maria Lobbs ţinea în mod deosebit la rudele sale dacă fiecăreia din ele îi arăta tot atâta atenţie cât vărului acesta. Dar nu numai atât ; după ceai, când îndrăcita de verişoară propuse jocul de-a baba-oarba, într'un fel sau altul, Nathaniel Pipkin avea aproape totdeauna ochii legaţi, şi, oridecâteori punea mâna pe verişor, era sigur că o găsea pe Maria Lobbs lângă el. Şi dacă îndrăcita de verişoară şi celelalte fete îl pişcau, îl trăgeau de păr, împingeau scaune în calea lui, îi făceau câte şi mai câte, Maria Lobbs părea că nu se apropie niciodată de dânsul; iar odată — odată — Nathaniel Pipkin ar fi putut să jure că a auzit sunetul unei sărutări urmată de o slabă dojană a Mariei Lobbs şi de râsetele pe jumătate înnăbuşite ale prietenelor ei. Toate întâmplările acestea erau ciudate, foarte ciudate, şi nu s'ar putea spune ce ar fi făcut sau nu ar fi făcut Nathaniel Pipkin, ca atare, dacă gândurile nu i-ar fi fost îndreptate deodată pe alt făgaş.

Imprejurarea care îi îndreptă gândurile pe alt făgaş fu o ciocănitură puternică în uşa dinspre uliţă, iar fiinţa care ciocănea puternic în uşa dinspre uliţă nu era alta decât bătrânul Lobbs, care se înapoiase pe neaşteptate, şi bătea ca un dulgher de cosciuge ; căci era flămând şi voia să cineze. Abia aduse ucenicul uscăţiv, cu picioare firave, vestea la cunoştinţă, că fetele o şi luară, fără sgomot, la sănătoasa, spre odaia de dormit a Mariei Lobbs, iar vărul şi Nathaniel Pipkin fură vârîţi în două dulapuri din pereţii salonului, întrucât alte ascunzători mai bune nu se puteau găsi ; după ce-i tăinuiră acolo şi după ce făcură ordine în odaie, Maria Lobbs şi îndrăcita de verişoară descuiară uşa dinspre uliţă bătrânului Lobb, care bătea întruna.

Din nefericire, fiind flămând la culme, bătrânul Lobbs era în toane rele. Nathaniel Pipkin îl auzea mormăind ca un dulău bătrân, răguşit, şi oridecâteori nefericitul ucenic cu picioarele firave intra în odaie, bătrânul Lobbs se pornea să înjure în cel mai fioros chip, ca un pirat, fără alt scop vădit decât să se uşu-

reze vărsându-şi focul printr'o ploaie de vorbe grele. In cele din urmă, cina încălzită fu adusă pe masă; atunci bătrânul Lobbs se năpusti asupră-i ca un lup, iar după ce înfulecă într'o clipă bucatele, îşi sărută fiica şi îşi ceru luleaua.

Din naştere, genunchii lui Nathaniel Pipkin erau foarte apropiaţi unul de altul; când auzi că bătrânul Lobbs cere luleaua, ei începură a se bâţâi, gata-gata să se sfărâme, deoarece chiar în dulapul în care se afla Pipkin, era atârnată, de două cârlige, o lulea mare, cu ţeava cafenie şi cap de argint, lulea pe care, zi de zi şi seară de seară, o văzuse în ultimii cinci ani în gura bătrânului Lobbs. Fetele coborîră scările, suiră scările căutând luleaua pretutindeni, afară de loçul unde ştiau că este, iar în răstimp bătrânul Lobbs tuna şi fulgera, năpraznic. Până la urmă, el îşi aduse aminte de dulap şi se îndreptă într'acolo. Era absolut de prisos ca un omuleţ de teapa lui Nathaniel Pipkin să încerce a ţine uşa pe dinăuntru, când o namilă, înaltă şi sdravănă, ca bătrânul Lobbs, o smucea de afară. Bătrânul Lobbs o smuci odată şi o deschise cât ai clipi, descoperindu-l pe Nathaniel Pipkin în picioare, drept ca o lumânare, tremurând de spaimă din tot trupul. Dumnezeule doamne! Ce privire înfricoşetoare îi aruncă bătrânul Lobbs, scoţându-l afară de guler şi ţinându-l la un cot depărtare de el.

— Da ce dracu cauţi aici? strigă bătrânul Lobbs cu-o voce fioroasă.

Nathaniel Pipkin nu putu să răspundă nimic, şi, pentru ca el să-şi poată aduna gândurile, bătrânul Lobbs îl sgâlţâi cu toată puterea, vreo două-trei minute.

— Ce cauţi aici? urlă Lobbs. Te pomeneşti că ai venit pentru fiica mea.

Bătrânul Lobbs vorbea astfel în bătaie de joc, căci nu-i venea să creadă că îngâmfarea omenească l-ar putea împinge pe Nathaniel Pipkin până acolo. Care nu-i fu deci indignarea când bietul om răspunse:

— E adevărat, domnule Lobbs, am venit pentru fiica dumneavoastră; o iubesc, domnule Lobbs.

— Cum, un maimuţoi ca tine? Stârpitura naibii, calicule! şuieră bătrânul Lobbs, înmărmurit de îngrozitoarea destăinuire pe care-o auzea. Ce înseamă asta? Imi spui aşa ceva mie? Să mă bată dumnezeu de nu te strâng de gât!

Nu încape nicio îndoială că, în furia-i cumplită, bătrânul Lobbs şi-ar fi dus la capăt ameninţarea, dacă nu-l împiedica o apariţie cu totul neaşteptată, adică verişorul care, ieşind din dulapul lui şi îndreptându-se spre bătrânul Lobbs, declară:

— Nu pot lăsa, domnule, pe această nevinovată persoană, invitată de fete aici în glumă, să ia asupră-şi, într'un mod foarte nobil, vina (dacă este o vină) care este a mea şi pe care nu mă dau în lături s'o mărturisesc. *Eu o* iubesc pe fiica dumitale, domnule, şi *am* venit aici s'o văd.

Auzind cuvintele acestea, bătrânul Lobbs făcu ochii mari, nu mai mari însă decât Nathaniel Pipkin.

— Aha, ai venit s'o vezi pe fiica mea? spuse Lobbs când îi reveni graiul.

— Da.

— Şi nu ţi-am interzis să mai calci în casa mea? Şi încă decând!

— Da! Altminteri n'aş fi venit într'ascuns, astăseară.

Imi pare rău că spun despre bătrânul Lobbs cele ce spun, însă cred că l-ar fi lovit pe verişor dacă drăgălaşa lui fiică, ai cărei ochi strălucitori înnotau în lacrimi, nu se agăţa de braţul lui.

— Nu-l opri, Maria! glăsui tânărul. Dacă vrea să dea în mine, lasă-l. Pentru nimic în lume nu mă voi atinge de-un fir din părul lui cărunt.

Sub mustrarea aceasta bătrânul îşi plecă ochii şi-i întâlni pe-ai fiicei sale. Am mai spus de câteva ori că ea avea ochi foarte strălucitori şi că, deşi plini de lacrimi atunci, influenţa lor nu era câtuşi de puţin micşorată. Bătrânul Lobbs întoarse capul ca şi cum s'ar fi ferit să se lase înduplecat de privirile fiicei, dar norocul vru să le întâlnească pe-ale îndrăcitei de verişoare care, pe jumătate speriată pentru fratele ei, pe jumătate râzând de Nathaniel Pipkin, avea în înfăţi-

şarea ei ceva şăgalnic, ceva care ar fi putut să vrăjească pe oricine, tânăr sau bătrân, dacă ar fi văzut-o. Ea îşi trecu, desmierdătoare, braţul pe după al bătrânului, şi-i şopti la ureche ; şi bătrânul Lobbs făcu ce făcu şi nu putu să-şi oprească un zâmbet, în timp ce o lacrimă i se furişa pe obraz.

Peste cinci minute, fetele fură aduse jos din odaia de dormit a Mariei, chicotind şi codindu-se să vină ; şi, în vreme ce tinerii se bucurau, fericiţi pe deplin, bătrânul Lobbs, scoţându-şi pipa, se apucă să pufăe din ea ; un amănunt deosebit era că pipa aceasta a fost atunci cea mai mângâietoare şi mai plăcută din câte fumase în viaţa lui.

Nathaniel Pipkin socoti că lucrul cel mai nimerit era să-şi păstreze taina. El intră astfel, treptat, în graţiile bătrânului Lobbs care, cu timpul, îl învăţă să fumeze. Ani în şir după aceea, ei se obişnuiseră să stea în grădină, în serile frumoase, trăgând din pipă şi bând vârtos. Nathaniel se lecui curând de pasiunea sa, căci în condica parohiei aflăm numele lui printre acelea ale martorilor la cununia Mariei Lobbs cu verişorul ei ; şi reiese deasemenea, referindu-ne la alte documente, că, în noaptea nunţii, el a fost băgat la răcoare în arestul comunei, deoarece aflându-se într'o stare de completă beţie, îşi făcuse de cap pe străzi — ispravă la care îl însoţise şi-l încurajase ucenicul uscăţiv, cu picioare firave.

CAPITOLUL XVIII

Care dă în vileag, pe scurt, două lucruri : în primul rând puterea nevricalelor şi, în al doilea rând, tăria împrejurărilor.

După dejunul dela d-na Hunter, pickwickienii rămaseră două zile la Eatanswill, aşteptând cu încordare vreo veste dela veneratul lor conducător. D. Tupman şi d. Snodgrass erau din nou lăsaţi să-şi petreacă timpul în voie ; căci d. Winkle, cedând unor foarte

stăruitoare invitații, continua să locuiască în casa d-lui Pott și să trăiască toată vremea în societatea atrăgătoarei doamne. Nu le lipsea nici societatea d-lui Pott, ca desfătarea să le fie deplină. Cufundat adânc în noianul gândurilor consacrate binelui public și distrugerii *Independentului,* marele om nu era obișnuit să coboare din înălțimile inteligenței sale, la nivelul umil al spiritelor de rând. Totuși în împrejurarea aceasta și pentru a-și manifesta considerația față de un adept al d-lui Pickwick, el binevoi să coboare de pe piedestal, acceptă să meargă pe pământ și își potrivi cu îngăduință observațiile pe înțelesul gloatei, lăsând impresia, măcar prin gesturi dacă nu prin spirit, că ar fi deopotrivă cu ea.

Aceasta fiind conduita faimosului publicist față de d. Winkle, se poate închipui lesne uimirea întipărită pe figura celui din urmă când, găsindu-se singur în sufragerie, ușa fu în grabă deschisă larg și închisă tot așa de repede la intrarea d-lui Pott care, înaintând plin de demnitate, împinse în lături mâna ce i se oferea, scrâșni din dinți, de parcă ar fi vrut să fie și mai tăios în ceeace avea de gând să spună și exclamă cu o voce care suna ca hârșîitul unui ferestrău :

— Șarpe !

— Domnule ! strigă d. Winkle, sărind de pe scaun.

— Șarpe, domnule ! repetă d. Pott, ridicând glasul și apoi coborîndu-l deodată : Am spus șarpe, domnule ; să nu mă înțelegeți greșit.

Când te-ai despărțit de un om la două noaptea, în cei mai amicali termeni și când, revăzându-l dimineața la nouă jumătate, el te întâmpină cu vorba : „Șarpe", nu este lipsit de sens să deduci că s'a întâmplat ceva neplăcut în răstimp. La fel cugetă d. Winkle. Ii înapoie d-lui Pott privirea glacială și, potrivit cererii lui, căută să nu înțeleagă greșit cuvântul „șarpe", însă nu izbuti, astfel că, după o tăcere adâncă de câteva minute, rosti :

— Șarpe, domnule ? Șarpe, domnule Pott ? Ce vreți să spuneți cu asta, domnule ? De bună seamă că e o glumă.

— O glumă, domnule ! exclamă Pott cu o mişcare a mâinii care desvăluia dorinţa violentă de a trânti în capul musafirului ceainicul englezesc de metal. Glumă, domnule ?... Dar, nu : voi fi calm ; vreau să fiu calm, domnule !

Şi, spre a dovedi cât era de calm. d. Pott se trânti spumegând într'un jilţ.

— Scumpe domn, i se adresă d. Winkle.

— *Scumpe* domn, replică Pott. Cum de îndrăzneşti domnule, să-mi spui scumpe domn ? Cum de îndrăzneşti să mă priveşti în faţă, spunându-mi astfel, domnule ?

— A, dacă e aşa, domnule, cum de îndrăzneşti să *mă* priveşti în faţă şi să-mi spui şarpe ?

— Fiindcă eşti ! răspunse d. Pott.

— Dovedeşte, domnule ! rosti cu aprindere d. Winkle. Dovedeşte !

Un nor sumbru şi ameninţător trecu peste chipul grav al directorului. Scoase din buzunar *Independentul* de dimineaţă şi, punând degetul pe un anume pasaj, aruncă jurnalul peste masă, d-lui Winkle.

D. Winkle luă ziarul şi citi cele ce urmează :

„In desgustătoarele sale observaţii asupra ultimelor alegeri din circumscripţia noastră, obscurul şi murdarul nostru contemporan a cutezat să violeze sanctuarul sacru al vieţii private şi să facă aluzii foarte clare la chestiunile personale ale ultimului nostru candidat — da — şi, în ciuda înfrângerii ruşinoase a adversarului, putem adăuga, viitorul nostru membru în Parlament, d. Fizkin. Ce-şi închipue laşul nostru contemporan ? Ce va spune acest potlogar dacă noi, disprețuind ca el convenienţele societăţii, am ridica perdeaua care, din fericire, tăinueşte viaţa *lui* particulară faţă de ridicolul public, ca să nu spunem faţă de oprobiul public ? Ce va spune dacă am da în vileag, dacă am comenta fapte şi împrejurări notorii, observate de toată lumea afară de contemporanul nostru care are orbul găinii ? Ce ar fi dacă am tipări următoarele versuri înflăcărate, primite dela un talentat corespondent concetăţean în momentul când începusem să scrim acest articol :

O, oală, de-ai fi putut şti
Ce falsă ea va deveni,
Când la nuntă clopotele sunau tin-tinkle;
De-atunci ai fi făcut, precis o ştiu,
Ce astăzi este prea târziu:
O dăruiai lui W...

— Ei, ce ? glăsui d. Pott cu solemnitate ; ce rimează cu tinkle, mizerabile ?

— Ce rimează cu tinkle ? întrebă d-na Pott care intră în cameră, înainte ca musafirul întrebat să răspundă. Ce rimează cu tinkle? Eu cred că Winkle.

Rostind cuvintele acestea, d-na Pott zâmbi fermecător pickwickianului uluit şi-i intinse mâna. In buimăceala care-l stăpânea, tânărul turburat i-ar fi luat mâna dacă Pott n'ar fi intervenit cu indignare.

— Inapoi, doamnă ! înapoi ! strigă directorul. Vrei să-i strângi mâna sub nasul meu ?

— Domnule P. ! exclamă soţia cu uimire.

— Femeie mizerabilă ! priveşte aci ! răcni soţul ; priveşte aci, doamnă ! Versuri unei oale de alamă ! oala de alamă eu sunt, doamnă ! Falsă *ea* va deveni ! Dumneata eşti, doamnă, dumneata!

Cu o clocotire de furie domolită întrucâtva de expresia chipului soţiei sale, d. Pott svârli la picioarele ei numărul din *Independentul din Eatanswill.*

— Pe cuvântul meu ! spuse d-na Pott mirată, plecându-se să ridice ziarul. Pe cuvântul meu, domnule !

D. Pott şovăi sub privirea dispreţuitoare a nevestei. Ar fi vrut, cu o sforţare desnădăjduită, să-şi adune curajul, dar el îl părăsi.

Când citiţi fraza scurtă : „Pe cuvântul meu, domnule!“ aţi putea crede că ea nu cuprinde nimic înfricoşetor; dar tonul cu care fu rostită şi privirea care o însoţi, părând că vestesc o răzbunare ce urma să cadă peste capul lui Pott, produseră asupră-i un efect puternic. Cel mai neiscusit observator ar fi descoperit pe

[1] Oală — pot ; joc de cuvinte *(n. tr.)*.

obrazul său turburat graba de a-şi ceda locul oricui ar fi acceptat în momentul acela să-l ocupe.

D-na Pott citi pasajul, scoase un strigăt sfâşietor, şi se întinse cât era de lungă pe covoraşul din faţa căminului, ţipând şi izbind cu tocurile pantofilor în covor, într'un mod ce nu lăsa nicio îndoială asupra sentimentelor sale neprihănite în împrejurarea aceea.

— Draga mea, îngăimă d. Pott înspăimântat, n'am spus că eu cred asta. N'am...

Dar glasul nefericitului soţ era acoperit de urletele partenerei lui.

— Doamnă Pott, daţi-mi voie să vă implor, scumpă doamnă, să vă calmaţi, interveni d. Winkle, dar strigătele şi sbuciumările ei deveneau mai aprige, mai dese.

— Draga mea, reîncepu d. Pott, îmi pare foarte rău. Dacă nu vrei să ţii seamă de sănătatea dumitale, fă-o cel puţin pentru mine, draga mea. Ai să aduni toată lumea în jurul casei noastre...

Dar cu cât punea d. Pott mai multă căldură în implorări, cu atât se revărsau mai cumplite ţipetele ei.

Din fericire, totuşi, d-na Pott ataşase pe lângă persoana sa un fel de gardiană, o tânără lady a cărei funcţie vădită era să vegheze la toaleta stăpânei sale, dar care se făcea utilă în fel şi chip îndrumându-i dorinţele şi toanele cu totul împotriva preferinţelor bietului Pott. Ţipetele d-nei Pott ajunseră curând la urechile tinerei femei şi o aduseră în salon cu o grabă ce ameninţa să sdruncine armonia distinsă a scufei şi-a zulufilor ei.

— O, scumpa mea stăpână ! Scumpa mea stăpână ! exclamă tânăra fiinţă, aruncându-se ca nebună în genunchi lângă d-na Pott pe care durerea o covârşise. O, scumpa mea stăpână ! Ce s'a întâmplat ?

— Stăpânul tău ! Brutalul tău stăpân ! bolborosi bolnava.

Pott era înclinat să cedeze.

— E o ruşine ! spuse fata cu ton dojenitor. Sunt sigură că o să vă mănânce zilele, doamnă ! Biata femeie !

Pott ceda din ce în ce mai mult. Tabăra adversă continua atacurile.

— Oh, nu mă părăsi! Nu mă părăsi, Goodwin! murmură d-na Pott agățându-se în spasme de mâna fetei. Tu ești singura făptură care este bună cu mine, Goodwin.

Auzind mișcătorul apel, Goodwin puse și ea la cale o mică tragedie, vărsând lacrimi cu'mbelșugare.

— Niciodată, doamnă! suspină ea. Ah, domnule, ar trebui să luați seama... ar trebui să știți! Habar n'aveți ce rău puteți face stăpânei mele; o să vă pară într'o zi rău; știu, totdeauna am spus!

Nefericitul Pott privi scena în tăcere, timid.

— Goodwin! glăsui d-na Pott cu glas blajin.

— Doamnă...

— Dacă ai ști cât l-am iubit pe omul acesta!

— Nu vă mai sbuciumați cu-aducerea aminte, doamnă!

Pott părea cuprins de o mare înfricoșare. Era momentul când urma să capete lovitura de grație.

— Și acum, suspină d-na Pott, acum... După toate astea, să fiu tratată astfel! Să fiu dojenită și insultată în prezența unei a treia persoane, a unui străin aproape! Dar nu voi îndura, Goodwin! continuă d-na Pott ridicându-se în brațele cameristei. Fratele meu, locotenentul, va interveni. Vreau să divorțez, Goodwin.

— Desigur, așa merită, doamnă! încuviință Goodwin.

D. Pott se stăpâni să tălmăcească gândurile, oricare ar fi fost ele, pe care amenințarea cu divorțul le stârnea poate în mintea lui; se mărgini doar să spună cu smerenie:

— Scumpa mea, vrei să m'asculți?

Îi răspunse un nou potop de bocete și apoi d-na Pott ceru, mai nervoasă decât până atunci, să i se spună dece a fost adusă pe lume; mai puse și alte întrebări de acelaș fel.

— Scumpa mea, o dojeni d. Pott, nu te lăsa în voia acestor sentimente delicate. Draga mea, n'am crezut o clipă că pasajul în chestiune are vreun temei. Nu! Eram numai mâniat, draga mea, pot să spun într'un

chip jignitor, pe cei dela *Independentul* care au avut neobrăzarea să-l publice ; atâta tot.

Vorbind astfel, d. Pott aruncă o privire implorătoare obiectului inocent al gâlcevii, de parcă l-ar fi rugat fierbinte să nu pomenească nimic despre cuvântul şarpe.

— Şi ce aveţi de gând să întreprindeţi, domnule, pentru a obţine satisfacţie ? întrebă d. Winkle care căpătase iarăşi curaj, văzând că d. Pott şi-l pierduse pe-al său.

— Oh, Goodwin, murmură d-na Pott, se gândeşte oare să-l biciuiască pe directorul *Independentului* ? Va face el una ca asta, Goodwin ?

— Sst ! Sst ! Vă rog, liniştiţi-vă doamnă ! Cred c'o să-l biciuiască, dacă aceasta vă e dorinţa, doamnă.

— Nici vorbă ! glăsui Pott văzând că soţia lui dădea iarăşi semne de leşin. Sigur că îl voi biciui.

— Când, Goodwin, când ? urmă d-na Pott neştiind încă dacă era cazul să leşine.

— Firește, numaidecât ! răspunse d. Pott ; până deseară...

— Oh, Goodwin, urmă d-na Pott, ar fi singurul mijloc de a preîntâmpina calomniile şi a mă pune iarăşi în stima lumii.

— Desigur, doamnă ! o încredinţă Goodwin. Niciun bărbat, dacă este bărbat, nu se poate da în lături dela o faptă ca aceasta.

Şi, deoarece criza de nervi plutea încă în aer, d. Pott repetă că-l va biciui ; dar d-na Pott era aşa de copleşită la gândul că ar putea măcar să fie bănuită, încât în vreo şase rânduri fu pe cale să leşine din nou; fără doar şi poate că şi-ar fi pierdut cunoştinţa dacă n'ar fi avut parte de îngrijirile neobosite ale grijuliei Goodwin şi de implorările repetate, să fie iertat, ale biruitului Pott ; în cele din urmă, când nefericitul fu băgat bine în sperieţi şi pus cu botul pe labe, d-na Pott îşi reveni în fire şi se aşezară să ia dejunul.

— Domnule Winkle, cred că nu veţi face jocul calomniilor josnice ale acestui ziar pentru a scurta şederea dumneavoastră aici, spuse d-na Pott cu un zâmbet care străfucea printre lacrimi.

— Nădăjduesc că nu, adăugă d. Pott, dorind totuşi fierbinte ca oaspetele său să se înnece cu dumicatul de pâine prăjită pe care îl ducea tocmai atunci la gură, şi să-şi termine astfel cu-adevărat şederea. Nădăjduesc că nu.

— Sunteţi tare bun, răspunse d. Winkle, dar s'a primit o scrisoare dela domnul Pickwick — şi am aflat vestea aceasta printr'o notă a domnului Tupman pe care am găsit-o azi dimineaţă la uşa odăii mele de culcare; domnul Pickwick ne roagă să venim azi la Bury. Trebue să plecăm cu diligenţa dela amiază.

— Dar veţi reveni? întrebă d-na Pott.

— O, desigur! replică d. Winkle.

— Sunteţi absolut sigur? continuă d-na aruncând pe furiş o privire drăgăstoasă musafirului ei.

— Absolut! răspunse d. Winkle.

Dejunul se sfârşi în tăcere — fiecare dintre cei prezenţi rumegându-şi necazurile: d-na Pott regreta pierderea cavalerului; d. Pott, făgăduiala pripită de a biciui *Independentul*; şi d. Winkle, de a se fi expus în chip nevinovat unei situaţii aşa de penibile. Ora amiezii se-apropia; după multe cuvinte de rămas bun şi de făgădueli că se va înapoia, d. Winkle se desprinse de acolo.

„Dacă se mai înapoiază vreodată, îl otrăvesc!" gândi d. Pott, retrăgându-se în birouaşul dosnic unde pregătea fulgerele elocinţei sale.

„Dacă mă mai întorc vreodată şi mă vâr printre oamenii ăştia, gândi d. Winkle îndreptându-se spre *Păunul,* merit să fiu biciuit eu însumi; da".

Prietenii lui erau gata de plecare, diligenţa era şi ea aproape pregătită şi, peste o jumătate de ceas, cei trei pickwickieni călătoreau pe acelaş drum pe care d. Pickwick îl străbătuse nu de mult cu Sam. Nevoia de a mai reproduce crâmpeie din frumoasa şi poetica descriere făcută de d. Snodgrass în legătură cu această călătorie, nu o simţim deloc.

In pragul *Ingerului* se afla d. Weller care-i întâmpină şi-i pofti în apartamentul d-lui Pickwick unde, spre marea uimire a d-lui Winkle şi a d-lui Snodgrass şi

spre marea turburare a d-lui Tupman, găsiră pe bătrânul Wardle dimpreună cu Trundle.

— Ce faci? zise bătrânul strângând mâna d-lui Tupman. Haide! Nu cumva s'o ştergi de aici. Nu te mai uita la mine aşa de trist. Leac, flăcăule, pentru ce-ai păţit, nu există. Pentru binele ei voiam ca dumneata s'o fi luat de nevastă, însă în interesul dumitale mă bucur că n'ai luat-o. Un tânăr ca dumneata va nimeri mai bine, în curând; nu-i aşa?

Rostind aceste consolări, bătrânul Wardle îl bătu pe spate pe d. Tupman şi râse din toată inima.

— Şi dumneavoastră, bunii mei prieteni, cum o mai duceţi? urmă bătrânul domn dând în acelaş timp mâna cu d. Winkle şi cu d. Snodgrass. Tocmai îi spusesem domnului Pickwick că vreau să veniţi la mine cu toţii de Crăciun. Vom avea şi o nuntă — de data asta o nuntă adevărată.

— O nuntă?! exclamă d. Snodgrass, îngălbenindu-se.

— Da, o nuntă. Dar nu te speria, replică binevoitorul bătrân; e vorba numai de Trundle şi de Bella.

— A, numai atâta? glăsui d. Snodgrass uşurat de o bănuială dureroasă care îi năpădise şi-i copleşise inima. Felicitările mele, domnule. Ce face Joe?

— El? Foarte bine. Somnoros ca totdeauna.

— Şi mama dumneavoastră? Şi pastorul? Şi toată lumea?

— Cât se poate de bine.

— Domnule, întrebă d. Tupman cu trudă, ea... unde-i *ea?*

Punând întrebarea, îşi întorsese capul şi-şi acoperise ochii cu mâinile.

— *Ea!* replică bătrânul gentleman clătinând din cap cu înţeles. Vrei să spui, ruda mea nemăritată —nu?

D. Tupman arătă printr'un semn că întrebarea sa se referea la desamăgita Rachel.

— A, ea a plecat, spuse bătrânul domn. Locueşte la o rudă, destul de departe de aici. Nu le mai putea suferi pe fetele mele, aşa că am lăsat-o să se ducă. Dar veniţi, uite masa; de bună seamă că sunteţi flă-

mânzi după drum. Eu sunt, chiar fără să fi călătorit. Haidem să'nfulecăm !

Ospățul fu onorat cum se cuvine, iar după ce se ridicară tacâmurile, după ce prietenii noștri se așezară în jurul mesei, d. Pickwick istorisi, în fața discipolilor săi indignați, cutremurați de groază, neplăcerile pe care le îndurase și succesul pe care îl avusese viclenia mârșavă a diabolicului Jingle.

— Din pricina atacului de reumatism pe care l-am căpătat în grădina aceea, spuse d. Pickwick în încheiere, mai șchiopătez și acum.

— Am avut și eu un soi de aventură, mărturisi d. Winkle, zâmbind ; iar la cererea d-lui Pickwick vorbi despre pamfletul răutăcios publicat în *Independentul din Eatanswill* și despre enervarea prietenului lor, directorul *Gazetei*.

Fruntea d-lui Pickwick se întunecă în timpul povestirii. Prietenii observară și, după ce d. Winkle isprăvi, păstrară o liniște adâncă. Lovind energic cu pumnul în masă, d. Pickwick declară următoarele :

— Nu este de mirare că suntem sortiți parcă să nu putem intra în casa unui om, fără a-i pricinui un necaz. Vă întreb dacă nu am dreptul să cred în indiscreția sau și mai grav, în nelegiuirea — ca să spun așa — a discipolilor mei care, sub orice acoperământ s'ar adăposti, turbură tihna inimii și fericirea unei femei credule ? Vă întreb, nu-i oare...

După toate probabilitățile, d. Pickwick ar mai fi continuat un timp pe acest ton dacă intrarea lui Sam, în mână cu-o scrisoare, nu ar fi întrerupt elocventu-i discurs. Își trecu batista pe frunte, își scoase ochelarii, îi șterse, și-i puse iar pe nas; glasul își căpătase iarăși blândețea obișnuită când întreba :

— Ce ai în mână, Sam ?

— Am trecut pe la poștă unde am găsit scrisoarea asta, care stătea acolo de două zile, răspunse d. Weller. Are pecete și adresa e scrisă cu literă rotundă.

— Nu cunosc scrisul, zise d. Pickwick deschizând scrisoarea. Dumnezeule, ce-i asta ? De bună seamă, o glumă ! Nu poate să fie adevărat !

— Ce s'a întâmplat ? îl întrebară toți.

— A murit cineva? exclamă d. Wardle, neliniştit de groaza care se citea pe chipul d-lui Pickwick.

D. Pickwick nu răspunse; trecând scrisoarea peste masă, îl rugă pe d. Tupman s'o citească cu voce tare, şi recăzu în scaun cu un aer uluit, buimac, care înfricoşa.

Cu glas tremurător, d. Tupman citi scrisoarea; ceeace urmează este o copie:

Freeman's Court, Cornhill,
28 August, 1827

Bardell contra Pickwick

Domnule,

Fiind angajaţi de d-na Martha Bardell să intentăm o acţiune împotriva dumneavoastră pentru călcarea unei făgăduieli de căsătorie, pentru care reclamanta îşi fixează daunele la o mie cinci sute de lire, ne permitem a vă informa că o citaţie a fost lansată în contra dumneavoastră pentru acest proces, în faţa Curţii Civile; şi vă rugăm să ne anunţaţi, cu prima poştă, numele avocatului dumneavoastră din Londra, pe care îl veţi însărcina cu urmărirea acestei afaceri.

Suntem, domnule, supuşii dumneavoastră servitori,

Dodson şi Fogg

Domnului Samuel Pickwick

Era mişcătoare uimirea mută cu care cei de faţă se priveau între ei; fiecare se temea parcă să vorbească şi se uita, rând pe rând, la vecini şi la d. Pickwick. Tăcerea fu, în cele din urmă, ruptă de d. Tupman:

— Dodson şi Fogg! repetă el în neştire.

— Bardell şi Pickwick! şopti d. Snodgrass pe gânduri.

— Tihna inimii şi fericirea femeilor credule! murmură d. Winkle distrat.

— E un complot! exclamă d. Pickwick recăpătând în sfârşit puterea de-a grăi. E un complot infam pus la cale de avocaţii hrăpăreţi Dodson şi Fogg. Doamna

Bardell n'ar fi făcut niciodată aşa ceva. N'are ea inima să facă una ca asta ; şi nici n'ar fi fost cazul. Ridicol ! Ridicol !

— Oh, inima ei ! spuse d. Wardle c'un zâmbet. Poate că eşti dumneata cel mai bun judecător, nimic de zis, nu vreau să te descurajez, dar ţin să te asigur că Dodson şi Fogg sunt judecători mult mai straşnici decât oricare dintre noi.

— E o tentativă josnică de-a stoarce bani ! declară d. Pickwick.

— Nădăjduesc că da, replică d. Wardle cu o tuse seacă şi scurtă.

— Cine m'a auzit vreodată vorbindu-i altfel decât vorbeşte un chiriaş cu proprietăreasa lui ? continuă Pickwick cu înflăcărare. Cine m'a văzut vreodată cu ea ? Nici chiar prietenii mei de aici.

— Numai odată, îl întrerupse d. Tupman.

D. Pickwick făcu feţe-feţe.

— Aha, asta-i important ! glăsui d. Wardle. Insă, nu-i aşa că nu era nimic suspect atunci ?

D. Tupman svârli mentorului său o ochire timidă.

— Intr'adevăr, spuse el, nu era nimic suspect ; dar — nu ştiu cum se întâmplase, staţi să-mi aduc aminte — da, nicio îndoială, ea era în braţele lui.

— Dumnezeule mare ! exclamă d. Pickwick amintindu-şi deodată scena. Adevărat ! Ce groaznică dovadă a tăriei împrejurărilor ! Da, da, aşa era.

— Şi prietenul nostru căuta să-i risipească temerile, adăugă d. Winkle c'un grăunte de răutate.

— E adevărat, zise d. Pickwick. Nu voi tăgădui, este adevărat !

— Hoho ! exclamă d. Wardle, pentru o afacere în care nu-i nimic suspect, amănuntul pare cam ciudat. Hehe, Pickwick, vulpoiule ! Pui de lele ce-mi eşti!

Şi se porni pe râs cu atâta putere că paharele zornăiră pe bufet.

— Ce înfricoşetoare îmbinare de aparenţe ! exclamă d. Pickwick rezemându-şi bărbia în mâini. Winkle, Tupman, vă rog să-mi iertaţi observaţiile pe care le-am făcut adineaori. Suntem toţi victimele împrejurărilor, iar eu cea mai mare dintre toţi trei !

Cu aceste scuze, d. Pickwick îşi îngropă capul în mâini şi începu să cugete, în vreme ce d. Wardle svârlea celorlalţi membri ai societăţii clipiri din ochi şi clătina din cap.

— In orice caz, spuse d. Pickwick ridicându-şi cu indignare fruntea şi bătând în masă, vreau ca lucrurile să se explice. Ii voi vedea pe aceşti Dodson şi Fogg. Mâine mă duc la Londra.

— Nu, nu mâine, îl sfătui d. Wardle; şchiopătezi prea tare.

— Bine, atunci poimâine!

— Poimâine e întâi Septembrie, şi ai făgăduit că vii neapărat cu noi la moşia lui Sir Geofirey Manning, să luăm masa împreună, dacă nu ne întovărăşeşti la vânătoare.

— Atunci, răspoimâine, încuviinţă d. Pickwick; joi, Sam!

— Da, dom'le! replică d. Weller.

— Opreşte două locuri pe imperială, pentru Londra, joi dimineaţa; pentru tine şi pentru mine.

— Foarte bine, dom'le.

D. Weller părăsi camera, pornind alene cu mâinile în buzunare şi cu ochii aţintiţi în pământ să-şi îndeplinească însărcinarea.

„Al naibii om, şefu ăsta al meu! îşi spuse d. Weller păşind pe drum agale. Auzi, să dea târcoale doamnei Bardell, care are şi-un plod! Dé, aşa e babalâcii, orişicât de respectabeli ar fi. Dar nu mi-ar fi trecut prin gând să facă şefu aşa ceva; nu zău, n'aş fi crezut!"

Şi, dojenindu-l astfel, d. Sam Weller îşi îndreptă paşii către staţia de trăsuri.

CAPITOLUL XIX

O zi plăcută, neplăcut încheiată.

Păsările salutară, de bună seamă, dimineaţa de 1 Septembrie ca pe una dintre cele mai plăcute pe care le-au putut trăi în acest anotimp; aflându-se din fericire, într'o stare de dumnezeiască neştiinţă, nu bănuiau

nimic în legătură cu pregătirile care se făceau tinzând să le pustiiască tihna şi pacea inimii. Mulţi pui de potârniche îşi înfoiau nestânjeniţi aripile prin mirişte, cu întreaga înfumurare a tinereţii, şi multe potârnichi mai vârstnice îi priveau cu ochişori rotunzi, cu aerul dispreţuitor al unor păsări pline de experienţă şi înţelepciune, însă tot atât de neştiutoare de destinul trist care le aştepta ; se scăldau şi ele cu un simţământ de fericire şi voioşie, în aerul proaspăt al dimineţii, şi, vai, peste câteva ceasuri aveau să zacă la pământ ! Dar ne înduioşăm. Haide, mai bine să urmăm firul istorisirii.

Aşa dar, ce mai încoa şi încolo, era o dimineaţă frumoasă, aşa de frumoasă, încât cu greu ai fi putut să crezi că cele câteva luni de vară din Anglia aproape se scurseseră. Tufişuri, câmpii, arbori, dealuri, pământuri mlăştinoase, înfăţişau ochiului nuanţe mereu-mereu schimbătoare de un verde copt şi bogat; doar vreo frunză căzută pe-alocuri, câte o pată galbenă amestecată cu culorile verii, te vesteau că toamna a început. Cerul era fără nori ; soarele strălucea puternic şi cald ; văzduhul răsuna de cântul păsărilor şi de zumzetul miilor de gângănii ; grădinile căsuţelor de ţară, încărcate de flori frumoase în culori de tot felul, bogate în nuanţe, scânteiau sub stropii grei de rouă, ca nişte straturi de nestemate ce-ţi luau ochii. Totul purta pecetea verii şi niciuna din frumoasele ei culori nu se ofilise încă.

Aşa arăta dimineaţa acelei zile când o trăsură deschisă, în care se aflau trei pickwickieni (d. Snodgrass preferase să rămână acasă) d. Wardle, d. Trundle şi Sam Weller pe capră alături de birjar, se opri la o poartă din marginea drumului, în faţa căreia stătea un pădurar înalt, ciolănos, şi un băieţandru cu nişte cizme scunde şi cu jambiere de piele ; şi unul şi altul, întovărăşiţi de doi prepelicari, purtau câte o tolbă uriaşă.

— Ia spuneţi-mi, şopti d. Winkle lui Wardle, pe când omul lăsa scările, nu cumva îşi închipue că vom ucide atâta vânat încât să umplem tolbele astea ?

— Nici vorbă c'o să le umplem ! exclamă bătrânul Wardle. Dumneata ai să umpli una şi eu alta, iar pe urmă vom vârî tot pe-atâta şi'n buzunare.

D. Winkle coborî în tăcere ; dar îşi spuse în gând că dacă trebuiau să rămână în acr liber până va umple el o tolbă, vor avea multe şanse, desigur, să se-aleagă c'un guturai.

— Hei, juno, hei bătrânico ; jos, Daph, jos ! glăsui d. Wardle mângâind câinii. Martin, nu-i aşa că sir Geoffrey este încă în Scoţia ?

Pădurarul cel înalt îi răspunse afirmativ, purtându-şi cu mirare privirea dela d. Winkle care îşi ţinea arma ca şi cum ar fi vrut ca buzunarul hainei să-i cruţe osteneala apăsării pe trăgaci, la d. Tupman care şi-o purta pe a sa de parcă i-ar fi fost frică de ea — şi nu mai încape nicio îndoială că-i era frică într'adevăr.

— Martin, prietenii mei nu prea sunt deprinşi cu lucrurile astea, lămuri Wardle observându-i privirea. Ştii... cât trăieşte, omul învaţă. Vor fi buni ţintaşi într'o zi. Cer iertare prietenului meu Winkle, el are totuşi oarecare experienţă.

Drept mulţumire pentru complimentul acesta, d. Winkle zâmbi uşor pe deasupra cravatei sale albastre şi, în turburarea-i modestă, se'mpletici în armă în aşa fel, încât, dacă ar fi fost încărcată, cu siguranţă că l-ar fi ucis pe loc.

— Domnule, să nu care cumva s'o mânuiţi aşa când o să aveţi încărcătură în ea, spuse morocănos pădurarul înalt ; altminteri, să mă ia dracu dacă unul dintre noi n'o să dea ortul popii.

Admonestat astfel, d. Winkle schimbă brusc poziţia şi, în felul acesta, izbuti să aducă patul puştii în imediata vecinătate a capului d-lui Weller.

— Hei ! strigă Sam ridicându-şi pălăria care-i sburase de pe cap şi frecându-şi tâmplele. Hei, dom'le, uşurel ! Altfel, dintr'un foc o să umpleţi cu vârf şi îndesat o tolbă.

Atunci băieţelul cu jambiere de piele se porni pe o hohotire de râs, trudindu-se pe urmă să redobândească un aer grav, pentru a se crede că râsese altcineva, ceeace îl făcu pe d. Winkle să se încrunte cu demnitate.

— Martin, întrebă d. Wardle, unde i-ai pus în vedere băiatului să vină cu gustarea ?

—I-am spus, domnule, să fie la ceasurile douăsprezece pe coasta dealului c'un copac.

— Locul nu face parte din moşia lui sir Geoffrey ?

— Nu, domnule, e la o svârlitură de băţ de aici. Coasta se află pe moşia căpitanului Boldwig, dar n'o să ne supere nimeni, şi e acolo şi un pic de verdeaţă.

— Foarte bine, zise bătrânul Wardle. Acum, cu cât vom porni mai devreme, cu atâta va fi mai bine. Pickwick, dumneata vii să ne întâlneşti la amiază ?

D. Pickwick dorea în mod deosebit să vadă vânătoarea, mai ales că se cam temea pentru viaţa şi integritatea mădularelor d-lui Winkle. Dealtminteri, într'o dimineaţă aşa de ademenitoare, ar fi fost o cruzime să se înapoieze şi să-şi lase prietenii singuri cu petrecerea lor. Răspunse deci cu un aer tânguitor :

— Imi închipui că trebue...

— Gentlemanul nu trage ? întrebă pădurarul înalt.

— Nu, răspunse Wardle, şi pe lângă toate mai e şi şchiop.

— Tare mult aş vrea să merg, mărturisi d. Pickwick; tare mult.

Urmă o scurtă pauză de compătimire.

— In partea ailaltă a hăţişului e o roabă, spuse băiatul. Dacă servitorul gentlemanului ar vrea să-l ducă în roabă, pe cărări, poate să vie ; noi l-am trece peste pârleazul barierelor.

— S'a făcut ! se grăbi Sam Weller să aprobe, căci ţinea şi el cu ardoare să vadă vânătoarea. S'a făcut ! Bravo ! Puştiul are dreptate. Mă înfiinţez numaidecât cu ea.

Se ivi însă o greutate. Pădurarul cel lung protestă categoric împotriva introducerii unui gentleman tras cu roaba, la o partidă de vânătoare, susţinând că aceasta era o violare grosolană a tuturor regulilor stabilite şi a tuturor precedentelor. Obiecţiunea era puternică, dar nu de neînvins. Pădurarul fu luat cu binişorul, i se puse ceva în mână; el îşi uşură inima dându-i câteva după cap băieţaşului inventiv care propusese întrebuinţarea roabei ; d. Pickwick se aşează în ea şi grupul porni la drum — Wardle şi pădurarul înalt în

frunte ; d. Pickwick în roaba pe care o împingea Sam, formând ariergarda.

— Opreşte, Sam ! strigă d. Pickwick când ajunseră pe la jumătatea primului câmp.

— Ce s'a întâmplat ? întrebă d. Wardle.

— Nu permit ca roaba să fie împinsă nici măcar cu un pas mai departe, rosti hotărît d. Pickwick, dacă Winkle nu-şi ţine altfel puşca.

— Cum s'o ţin ? întrebă bietul Winkle.

— Ţine-o cu ţeava în jos ! porunci d. Pickwick.

— Poziţia nu e deloc vânătorească ! îşi dădu părerea d. Winkle.

— Nu-mi pasă dacă e vânătorească sau nu, răspunse d. Pickwick, dar n'am poftă ca, de dragul aparenţelor şi pentru a face plăcere altuia, să fiu împuşcat într'o roabă.

— Parcă văd că gentlemanul o să-şi descarce arma în cineva, mormăi pădurarul cel lung.

— Bine, bine, nu mă opun, glăsui bietul Winkle sucindu-şi patul puştii în sus. Poftim...

— Ce nu face omul pentru liniştea lui ! spuse d. Weller.

Porniră mai departe.

— Opreşte ! strigă d. Pickwick după ce mai înaintară câţiva metri.

— Ce mai e ? întrebă Wardle.

— Puşca lui Tupman e periculoasă ; sunt sigur ! rosti d. Pickwick.

— Cum periculoasă ? ! exclamă d. Tupman foarte neliniştit.

— Periculoasă dacă o porţi aşa. Imi pare foarte rău că fac iarăşi obiecţiuni, dar nu pot consimţi să merg mai departe dacă n'o ţii ca Winkle.

— Cred că ar fi bine să faceţi aşa, domnule, adăugă pădurarul cel lung, altminteri aţi putea slobozi încărcătura în dumneavoastră sau cine ştie unde.

Cu graba cea mai politicoasă, d. Tupman îşi aşeză puşca în poziţia cerută, şi grupul porni din nou, cei doi amatori purtând armele cu ţeava în jos, ca doi ostaşi la nişte funeralii regale.

Deodată câinii se opriră la pândă ; grupul mai făcu doar un pas în tăcere, pe urmă se opri.

— Ce-or fi având la picioare? întrebă în şoaptă d. Winkle. Ce ciudat stau !

— Sst ! gura ! replică Wardle încet. Nu vezi că adulmecă ?

— Adulmecă ? repetă d. Winkle privind jur-împrejur ca şi cum s'ar fi aşteptat să descopere vreun colţ frumos în natură, care ar fi atras în mod deosebit luarea-aminte a agerilor câini. Auzi, adulmecă ! Ce adulmecă ?

— Deschide ochii ! spuse Wardle care, din pricina turburării, nu luase în seamă întrebarea. Acum, haidem !

Atât de neaşteptat se auzi o fâlfâire violentă de aripi, că d. Winkle se trase înapoi de parcă s'ar fi împuşcat singur. Pac ! Pac ! răsunară două focuri de armă. Fumul se destrămă repede în zare, peste câmp, şi se învălătuci în aer.

Unde sunt păsările ? exclamă d. Winkle în culmea turburării, răsucindu-se în toate direcţiile. Unde sunt ? Spuneţi-mi când să trag ! Unde sunt ? Unde sunt ?

— Unde sunt ? spuse Wardle ridicând două potârnichi pe care câinii le depuseseră la picioarele sale. Unde sunt ? Uite-le !

— Nu, nu ; vreau să zic celelalte ! reluă d. Winkle puimac.

— Cine ştie unde or fi acum ! răspunse Wardle cu răceală, încărcându-şi puşca din nou.

— In cinci minute o să dăm iară de un stol de potârnichi, glăsui pădurarul cel lung. Dacă gentlemanul începe să tragă acum, te pomeneşti că plumbul o să iasă din ţeavă tocmai când le-om făcea să-şi ia zborul.

— Hahaha ! hohoti d. Weller.

— Sam ! îl dojeni d. Pickwick mişcat de zăpăceala şi turburarea discipolului său.

— Da, dom'le...

— Nu râde !

— Prea bine, dom'le ! răspunse Sam.

Dar, ca să nu rămână de căruţă, d. Weller se strâmbă înapoia roabei, spre înveselirea numai a băiatului cu

jambiere de piele, care izbucni într'un râs sgomotos; fără multă vorbă, pădurarul cel lung care avea nevoie de un pretext spre a se întoarce şi a-şi tăinui propria-i poftă de râs, îi trase vreo două după ureche.

— Bravo, tinere! îi spuse Wardle d-lui Tupman Dumneata cel puţin ai tras de data asta!

— O, da! răspunse d. Tupman cu o mândrie conştientă; am descărcat arma.

— De minune! Rândul viitor,dacă te uiţi cu băgare de seamă, ai să şi nimereşti ceva. E foarte uşor, nu-i aşa?

— Da, foarte uşor, zise d. Tupman. Cu toate astea, mă doare straşnic umărul! Cât pe-aci să vin tumba. Habar n'aveam că arme aşa de mici svâcnesc aşa de tare.

— O, ai să te obişnueşti cu vremea! îi spuse bătrânul gentleman şi zâmbi. Acum suntem gata? Şi roaba? Totu-i în regulă?

— Totul, dom'le, răspunse d. Weller.

— Atunci, la drum!

— Ţineţi-vă bine, dom'le, zise Sam săltând roaba.

— Da, da! răspunse d. Pickwick.

Porniră mai departe cât se poate de repede.

— Acum să rămâi în urmă! strigă d. Wardle după ce roaba fusese trecută peste o barieră, şi după ce d. Pickwick fu aşezat iarăşi într'însa.

— Bine, dom'le, răspunse d. Weller, oprindu-se în loc.

— Dumneata, Winkle, continuă bătrânul domn, urmează-mă încetişor şi, de data asta, nu mai întârzia.

— N'aveţi nicio teamă, glăsui d. Winkle. Adulmecă?

— Nu, nu; încă nu. Tăcere acum, tăcere!

Păşeau tiptil şi ar fi putut să înainteze astfel, în linişte deplină, dacă, vrând să execute o mişcare foarte complicată cu puşca, d. Winkle nu o descărca din greşeală în clipa cea mai critică, trimiţându-i încărcătura peste creştetul băieţaşului, exact unde ar fi fost creierul pădurarului cel înalt în cazul când el s'ar fi găsit unde era băiatul.

— Pentru numele lui dumnezeu, dece-ai tras? întrebă bătrânul Wardle în vreme ce păsările îşi luau tefere sborul.

— De când sunt n'am văzut o asemenea puşcă, răspunse bietul Winkle privind încărcătorul armei ca şi cum privirea ar fi putut să-i fie de vreun folos. Porneşte singură, îşi face de cap.

— Işi face de cap ! repetă Wardle arătând prin mişcarea mâinilor că e scos oarecum din sărite. Ar mai trebui să ţintească şi singură.

— O s'o facă şi p'asta îndată, domnule ! spuse profetic cu glas scăzut, pădurarul înalt.

— Ce vrei să spui cu asta, domnule ? întrebă înţepat d. Winkle.

— Nimic, domnule, nimic, răspunse pădurarul cel lung. Eu n'am familie, iar mama băieţelului va căpăta o despăgubire frumoasă dela sir Geoffrey dacă ţâncul e omorît pe domeniul lui. Mai încărcaţi-o odată, domnule, mai încărcaţi-o !

— Luaţi-i puşca ! strigă d. Pickwick din roabă, înfricoşat de insinuările sumbre ale lunganului. Luaţi-i arma ! N'aude nimeni ?

Cu toate acestea, nu se oferi nimeni să-i execute ordinul, astfel că, după ce aruncă d-lui Pickwick o privire răzvrătită, d. Winkle îşi încărcă din nou puşca şi porni înainte, alături de ceilalţi.

Suntem datori să constatăm, după mărturia d-lui Pickwick, că modul de a proceda al d-lui Tupman se dovedea a fi mult mai prudent şi mai cuminte decât cel adoptat de d. Winkle.Lucrul nu trebue, totuşi, să micşoreze în niciun chip marea autoritate a acestuia din urmă în problemele sportului, căci — după cum observă admirabil d. Pickwick — nu se ştie din ce motive, încă din timpuri imemoriale, mulţi dintre filosofii cei mai buni şi mai vrednici, care, în materie de teorie, au fost lumini desăvârşite ale ştiinţei, n'au izbutit niciodată să-şi pună ideile în practică.

Modul de a proceda al d-lui Tupman era extrem de simplu, ca dealtfel cum se întâmplă cu multe dintre cele mai valoroase descoperiri făcute de noi în viaţă. Cu repeziciunea şi pătrunderea omului genial, el remarcase din întâiul moment că cele mai de seamă puncte care trebuiau să fie aduse la îndeplinire erau : întâi, să descarce arma fără a-şi pricinui vreun rău sieşi ; al

doilea, să facă aşa fel încât să nu-i vatăme pe cei din jur ; de bună seamă, după ce înfrângeai dificultatea de a descărca arma, lucrul cel mai bun era să închizi ochii sdravăn şi să tragi în aer.

Intr'un rând, după ce făcuse isprava asta, d. Tupman, deschizând ochii, văzu o potârniche dolofană care tocmai cădea rănită la pământ. Se pregătea să-l felicite pe d. Wardle pentru repetatele lui succese, când acesta înaintă spre el şi-i strânse călduros mâna:

— Tupman, spuse bătrânul domn, ai ţintit într'adins potârnichea ?

— Nu, nu ! rosti d. Tupman.

— Ba da ! glăsui Wardle. Te-am văzut cu ochii mei — am observat cum ai ales-o dintre toate — m'am uitat la dumneata cum ai ridicat puşca s'o ţinteşti ; şi voi adăoga că nici cel mai bun ochitor din lume n'ar fi putut să facă o treabă ca asta în chip mai admirabil. Eşti mai iscusit decât te credeam. Tupman, ai mai vânat, firește.

Zadarnic protestă d. Tupman, cu un zâmbet modest, că nu mai vânase niciodată. Insuşi zâmbetul său fu socotit ca dovadă contrarie, şi din momentul acela, reputaţia-i rămase întemeiată. Nu e ea singura reputaţie dobândită aşa de lesne, iar efectele fericite ale hazardului nu se limitează numai la vânătoarea de potârnichi.

In răstimp, d. Winkle scotea flacări, fulgera, fumega, fără să producă niciun rezultat pozitiv, vrednic de-a fi notat. Uneori îşi irosea încărcătura, hăt, în văzduh; alteori o trimitea rasă cu suprafaţa pământului de parcă ar fi vrut să pună în pericol viaţa celor doi câini. Felul său fantezist de a trage era extrem de curios şi variat ; de fapt, în ce priveşte folosul practic, însemna desigur un eşec. O axiomă cunoscută este că „fiece ghiulea îşi are ţelul ei"; dacă putem s'o aplicăm deopotrivă alicelor, acelea ale d-lui Winkle erau nişte bieţi copii găsiţi, despuiaţi de drepturile lor naturale, svârliţi la întâmplare în lume şi fără niciun ţel.

— Ei, dar azi e o căldură că te topeşti, nu-i aşa ? întrebă d. Wardle, apropiindu-se de roabă şi ştergân-

du-şi şiroaiele de pe faţa sa voioasă şi aprinsă ca focul.

— Intr'adevăr, răspunse d. Pickwick. Soarele dogoreşte groaznic; îl simt chiar eu. Nu ştiu cum vi se pare dumneavoastră?

— Cam la fel, spuse bătrânul domn. Insă n'are a face; a trecut de amiază. Vezi colina aceea verde?

— Firește.

— Acolo e locul unde vom prânzi; şi — pe Jupiter! — uite că vine băiatul cu panerul, punctual ca un ornic.

— Il văd, spuse d. Pickwick luminându-se la faţă. Asta-i un băiat de ispravă! Am să-i dau un shilling numaidecât. Hai, Sam, du-mă într'acolo.

— Ţineţi-vă bine, dom'le, rosti d. Weller, înviorat de perspectiva unei gustări. Păzea, împieliţatule! Dacă preţueşti scumpa mea viaţă, nu mă da peste cap, cum spunea gentlemanul ăla căruţaşului care-l ducea în Tyburn [1].

Şi, aproape fugind, d. Weller îşi purtă stăpânul cu iscusinţă până la colina cea verde; foarte îndemânatic, îl descărcă chiar lângă panerul cu merinde, pe care fără zăbavă se-apucă să-l desfacă.

— Pateu de viţel, spunea d. Weller vorbind de unul singur în timp ce orânduia mâncarea pe iarbă. Foarte bună chestie pateul de viţel când cunoşti pe cocoana care l-a făcut şi eşti sigur de tot că tocătura nu este de pisoi; la urma urmei, nu e nimic că este şi de pisoi dacă seamănă aşa de bine cu viţelul că nici plăcintarii n'o deosebesc.

— N'o deosebesc, Sam? întrebă d. Pickwick.

— Nu, dom'le, răspunse d. Weller ducând mâna la pălărie. Am trăit odată într'o casă c'un plăcintar, dom'le, un om foarte simpatic — deştept numărul unu! Făcea pateuri din orice. „Ce de pisici ai dumneata, dom'le Brooks", îi zic eu când m'am mai împrietenit cu el. „Hehe, am o droaie", zice el. „Trebue că ţii mult la pisici", îi zic eu. „Da, zice el şi clipea din ochi;

---

1 Până în anul 1783 exista în partea de vest a Londrei un loc de osândă, numit piaţa Tyburn *(n. tr.)*.

alţii ţine la ele. Cu toate astea, îmi zice el, până la iarnă nu e încă sezonul lor". „Nu e sezonul lor ?" zic eu. „Nu, zice el. Acu e vremea fructelor, nu a pisicilor". „Ce înţelegi prin asta ?" îi zic eu. „Nu înţeleg nimic, zice el. Să vezi, nu vreau să intru în cârdăşie cu măcelarii ca să urc preţul cărnii, zice el ; dom'le Weller, zice strângându-mi mâna din răsputeri şi suflându-mi la ureche, nu mai pomeni de asta, chestia e să ştii să le dai gust. Toate pateurile sunt făcute din aceste nobile animale, zice el arătând spre o pisicuţă vărgată. Şi eu le dau gust de biftec, de viţel, de rinichi, după cum e cererile. Mai mult decât atâta, zice el, poci, cât ai bate din palme, ca să fac viţel din biftec, sau din biftec rinichi, sau carne de oaie cu amândouă, după nevoile târgului sau după pofta omului."

— Desigur că era un tânăr foarte iscusit, Sam, spuse d. Pickwick cu-o uşoară înfiorare.

— Cred şi eu, dom'le, răspunse d. Weller continuând să golească panerul; şi pateurile era minunate. Limbă... Se-aprobă. E foarte bună dacă nu e vorba de-o limbă de femeie. Pâine; ciolan afumat, parcă ar fi pictat ; friptură rece de vacă, pe cinste. Sarsailă, ce e în ulcioarele astea ?

— In ăsta, bere, îi răspunse băiatul dând jos de pe umeri două ulcioare mari de piatră, legate împreună printr'o curea; în ăstălalt, punch rece.

— Dacă stai să te gândeşti, gustarea e alcătuită în lege, declară d. Weller urmărind cu multă mulţumire pregătirile pentru masă. Şi acum, domnilor, înfulecarea ! cum zicea englezii franţujilor când îşi punea la puşcă baionetele.

Nu fu nevoie de a doua poftire pentru a îndemna societatea să onoreze prânzul, şi multe stăruinţe nu trebuiră nici pentru a hotărî pe d. Weller, pe pădurarul cel înalt şi pe cei doi băieţi să se aşeze în iarbă, la o mică distanţă, spre a da gata nişte respectabile hălci de carne. Un stejar bătrân dăruia umbra lui plăcută comesenilor; dinaintea lor se desfăşura, nemărginită, privelişte bogată a ogoarelor şi a pajiştilor întretăiate de tufărişuri dese, dincolo de care se vedea brâul lat al pădurilor.

— E încântător, absolut încântător! exclamă d. Pickwick, pe obrazul căruia pielea arsă de soare se jupuia repede.

— Intr'adevăr! încuviinţă Wardle. Vrei să bei un pahar de punch?

— Cu multă plăcere, declară d. Pickwick, şi expresia de mulţumire de pe figura sa, după ce bău, era o mărturie a sincerităţii răspunsului. Bun! zise d. Pickwick, plescăind din buze; foarte bun! Am să mai iau un pahar. Rece! Foarte rece! Haidem, domnilor, continuă d. Pickwick fără să lase ulciorul, o închinare! Pentru prietenii noştri din Dingley Dell!

Aclamaţii sgomotoase îi întâmpinară urarea.

— Să vă spun cum voi face ca să-mi recapăt dibăcia la vânătoare, glăsui d. Winkle care mânca pâine şi şuncă, servindu-se de un briceag. Am să pun o potârniche împăiată pe-un stâlp şi am să trag în ea, întâi dela distanţă mică şi pe urmă depărtându-mă treptat-treptat. Este un exerciţiu straşnic.

— Eu cunosc pe-un domn, dom'le, spuse Sam, care a făcut aşa şi a început dela vreo doi metri; însă, după aia, n'a mai încercat căci dintr'un foc a mătrăşit pasărea de pe faţa pământului că nu s'a mai văzut măcar un fulg din ea.

— Sam! spuse d. Pickwick.

— Da, dom'le, răspunse d. Weller.

— Fii bun şi păstrează-ţi anecdotele până când au să-ţi fie cerute.

— Prea bine, dom'le.

D. Weller clipi cu atâta haz din ochiul pe care nu i-l tăinuia cana cu bere dusă la gură, că cei doi băieţandri se tăvăliră numaidecât de râs; binevoi să zâmbească până şi pădurarul înalt.

— Nu zău, punchul ăsta rece e nemaipomenit, declară d. Pickwick privind cu gravitate ulciorul de pământ; şi ziua este nespus de caldă, şi... Tupman, dragă prietene, vrei un pahar cu punch?

— Cu multă plăcere, încuviinţă d. Tupman.

După ce bău paharul, d. Pickwick luă încă unul, numai spre a vedea de nu cumva în punch e vreo coajă de portocală, căci coaja de portocală îi făcea totdeauna

rău şi, convingându-se că nu era, mai bău un pahar în sănătatea prietenului absent, d. Snodgrass ; se simţi pe urmă foarte îndatorat să închine în cinstea necunoscutului care făcuse punchul.

Succesiunea necurmată de pahare cu punch produse un efect remarcabil asupra d-lui Pickwick ; zâmbetul cel mai luminos îi strălucea pe chip ; râsul îi mijea pe buze ; şi o sinceră bună dispoziţie îi scânteia în ochi. Cedând treptat influenţei lichidului aţâţător şi căldurii, d. Pickwick exprimă dorinţa puternică de a-şi reaminti un cântec pe care-l auzise în copilărie ; dar sforţările sale rămânând zadarnice, se gândi să-şi stimuleze memoria cu alte pahare de punch care produseră, pare-se, asupră-i, un efect pe deantregul opus ; căci, uitând vorbele cântecului, începu să nu mai ştie cum se articulează măcar două cuvinte. In cele din urmă, după ce se ridică pe picioare să adreseze societăţii un discurs elocvent, căzu din nou în roabă şi adormi aproape imediat.

Panerul fu împachetat la loc. Intrucât se văzu că era absolut cu neputinţă ca d. Pickwick să fie trezit din toropeală, avură loc unele discuţii în sensul dacă e mai bine ca d. Weller să-şi ducă stăpânul înapoi cu roaba, sau să-l lase unde se afla până când toată lumea va fi gata de plecare acasă. Până la urmă fu adoptată ultima părere, şi, deoarece expediţia nu avea să dureze mai mult de-un ceas, iar pentrucă d. Weller cerea stăruitor să-i întovărăşească, prietenii hotărîră să-l părăsească pe d. Pickwick, adormit în roabă, şi să-l ia la întoarcere. Grupul se depărtă, deci, lăsându-l pe d. Pickwick să sforăe în tihnă la umbră.

Nu există niciun motiv să ne îndoim că d. Pickwick ar fi continuat să sforăe până la înapoierea prietenilor săi — sau, de nu, până când umbrele serii ar fi învăluit firea, presupunând că el ar fi rămas acolo, în pace. Dar nu a fost lăsat în pace. Şi iată ce anume l-a împiedicat.

Când căpitanul Boldwig, un omuleţ cam violent de felu-i, purtând o redingotă albastră şi o cravată neagră, scrobită, catadicsea să pornească în plimbare pe moşia sa, plimbarea o făcea în tovărăşia unui baston de pal-

mier prevăzut c'un inel de alamă, a unui grădinar şi a ajutorului acestuia, oameni foarte smeriţi, cărora căpitanul Boldwig le dădea porunci cu ton de sus şi aspru; căci sora nevestei căpitanului Boldwig se măritase cu un marchiz, iar casa căpitanului era o vilă, şi proprietatea lui un domeniu; şi totul la el era plin de măreţie, putere şi nobleţă.

D. Pickwick nu dormise nicio jumătate de ceas, când micul căpitan Boldwig, urmat de grădinarii lui, veni cu paşii mari pe care i-i îngăduiau statura şi importanţa lui; ajungând lângă stejar, căpitanul Boldwig se opri, răsuflă adânc şi contemplă peisajul cu priviri care ar fi vrut să arate că peisajul trebuia să se simtă desigur foarte măgulit că el l-a luat în seamă; la urmă, izbind tare în pământ cu bastonul, îl chemă pe grădinarul-şef.

— Hunt! spuse căpitanul Boldwig.

— Da, domnule, răspunse grădinarul.

— Să netezeşti locul ăsta mâine dimineaţă, auzi Hunt?

— Da, domnule.

— Şi să ai grijă să ţii locul în ordine; auzi, Hunt?

— Da, domnule.

— Să-mi aduci aminte să pun o placă spre înştiinţarea acelora care îmi încalcă terenul pe furiş, iar tu să aşezi pocnitori şi ce mai trebue ca să împiedici apropierea mocofanilor. Auzi, Hunt? Auzi?

— N'am să uit, domnule.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule, zise celălalt înaintând cu pălăria în mână.

— Ei, Wilkins, ce ţi s'a întâmplat? întrebă căpitanul Boldwig.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule, dar mi se pare că astăzi s'au furişat oameni pe aici.

— Cum?! exclamă căpitanul aruncând o privire fioroasă în juru-i.

— Da, domnule, după câte îmi pare, au mâncat aici.

— Blestemată fie-le cutezanţa! Uite ce-au făcut! strigă căpitanul Boldwig, dând cu ochii de cojile de pâine şi de resturile risipite pe iarbă; într'adevăr, şi-au devorat hrana aici. Ah, derbedeii, de mi-ar pica

în mână! răcni căpitanul strângând în mână bastonul gros.

— Vă rog să mă iertaţi, zise Wilkins, dar...

— Ei, ce mai e? răcni căpitanul.

Şi, urmărind privirea sfioasă a lui Wilkins, ochii săi se opriră asupra roabei şi a d-lui Pickwick.

— Cine eşti tu, ticălosule? strigă căpitanul izbind de câteva ori cu bastonul în d. Pickwick. Cum te chiamă?

— Punch rece, murmură d. Pickwick şi adormi numaidecât din nou.

— Ce? întrebă căpitanul Boldwig.

Niciun răspuns.

— Cum a spus că-l chiamă?

— Mi se pare, domnule, că Punch.

— E un nerușinat, un mizerabil nerușinat. Se preface că doarme, zise căpitanul în culmea furiei. E beat, un beţiv ordinar. Ia-l, Wilkins, ia-l îndată!

— Unde să-l duc, domnule, întrebă Wilkins foarte sfios.

— Du-l la dracu! răspunse căpitanul Boldwig.

— Prea bine, domnule.

— Stai! spuse căpitanul.

Wilkins se opri îndată.

— Du-l, spuse căpitanul, du-l în ocolul vitelor şi să vedem dacă o să-l mai cheme Punch când s'o trezi... N'o să-şi mai bată joc de mine! N'o să-şi mai bată el joc de mine! Du-l!

Ca urmare a acestui ordin imperios, d. Pickwick fu dus, iar marele căpitan Boldwig îşi continuă preumblarea.

Uimirea micului grup a fost de negrăit observând, la înapoiere, că d. Pickwick dispăruse şi că luase cu el şi roaba. Acesta era lucrul cel mai misterios şi mai inexplicabil care s'a pomenit vreodată. Era extraordinar că un şchiop, ridicându-se deodată pe picioare, fără să fi băgat cineva de seamă, pornise în lumea largă; dar că se distrase împingând înainte-i o roabă grea, asta era curată minune. Prietenii căutară jur-împrejur, prin toate ungherele, împreună şi fiecare în parte; strigară, fluierară, râseră, chemară; degeaba. Nici

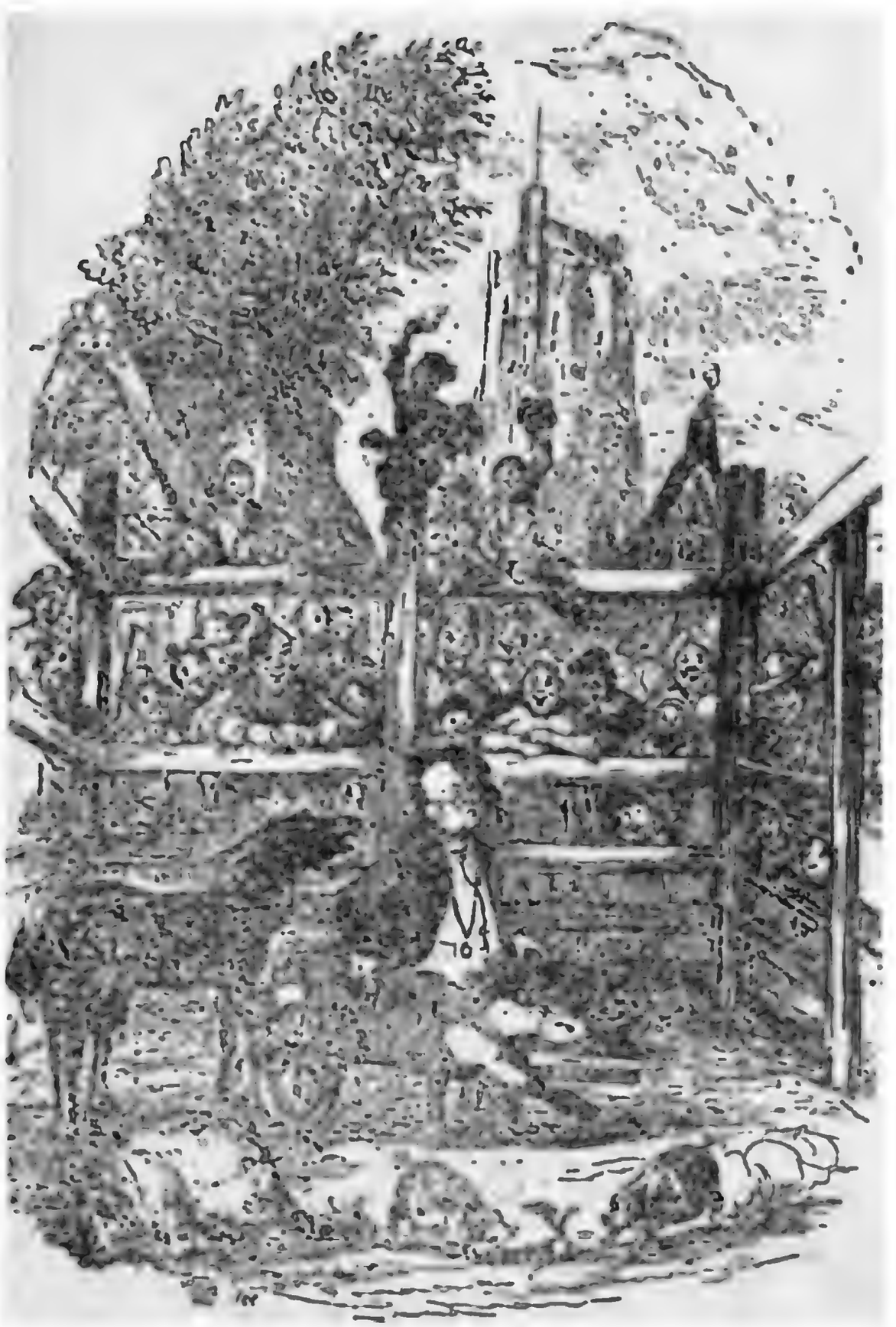

urmă de d. Pickwick, încât, după mai multe ceasuri de cercetări zadarnice, ajunseră la încheierea penibilă că trebuiau să se înapoieze fără el.

In vremea asta, d. Pickwick, dormind buştean în roabă, fusese dus în ocolul vitelor şi pus acolo în siguranţă, spre încântarea şi mulţumirea fără margini, nu numai a tuturor băieţilor din sat, dar şi a celor mai mulţi locuitori care se strânseseră în preajmă-i şi-i aşteptau trezirea. Spectacolul transportării lui acolo stârnise printre ei un haz imens; bucuria lor deveni infinit mai mare când, după ce rosti împleticit în mai multe rânduri numele „Sam", d. Pickwick se ridică în roabă şi privi figurile din juru-i cu luare-aminte, cu o mirare de nedescris.

Strigăte se auziră din toate părţile dând, după cum vă puteţi închipui, semnalul trezirii lui din somn; iar întrebarea nevinovată: Ce s'a întâmplat? deslănţui exclamaţii şi mai puternice decât cele de pân'atunci.

— Ho-ho-ho, ce dandana! urlă mulţimea.

— Unde mă aflu? întrebă d. Pickwick.

— In ocol! răcni gloata.

— Cum am ajuns aci? Ce făceam? De unde-am fost adus?

— Boldwig! Căpitanul Boldwig! i se răspunse.

— Scoteţi-mă de aici! strigă d. Pickwick. Unde e servitorul meu? Unde sunt prietenii mei?

— Care prieteni? Nu ai prieteni! Ura!

Un nap, după aceea un cartof, apoi un ou şi alte câteva semne ale voioşiei mulţimii, îl năpădiră.

Nu se poate spune cât ar mai fi durat scena şi nici cât ar mai fi avut d. Pickwick de îndurat dacă o trăsură care venea în goană pe drum, nu s'ar fi oprit în faţa ocolului, dintr'însa coborînd bătrânul Wardle şi Sam Weller. In mult mai scurtă vreme decât ar trebui pentru a scrie cuvintele acestea, şi chiar poate pentru a le citi, cel dintâi îşi făcu drum până la d. Pickwick şi-l puse în trăsură, în vreme ce al doilea tocmai termina cu aprodul satului a treia repriză a unei bătălii curioase.

— Daţi de veste judecătorului! strigară o duzină de voci.

— Da, daţi-i de veste zise d. Weller sărind pe capra trăsurii ; spuneţi-i judecătorului complementuri dela mine, complementuri dela domnul Weller, şi mai spuneţi-i că i l-am cam scărmănat pe aprod ; dacă vrea să mai tipărească unul, mă întorc mâine dimineaţă ca să-l scarmăn şi p'ăla. Dă-i drumul, bătrâne !

— Cum ajung la Londra, îl dau în judecată pe căpitanul Boldwig pentru deţinere ilegală, declară d. Pickwick de îndată ce trăsura ieşi din sat.

— Pare-se, eram în contravenţie, îi atrase d. Wardle atenţia.

— Nu-mi pasă, strigă d. Pickwick, îl dau în judecată !

— Nu, n'o să-l dai ! rosti Wardle.

— Ba da, îl dau pe... dar observând expresia hazlie de pe chipul lui Wardle, d. Picwick se întrerupse şi întrebă : dece nu ?

— Pentrucă, zise bătrânul Wardle prăpădindu-se de râs, pentrucă s'ar putea ca judecătorii să tabere asupra vreunuia din noi şi să spună că băusem punch rece cam prea mult.

De voie, de nevoie, un zâmbet lumină faţa d-lui Pickwick; treptat, zâmbetul se schimbă în râs, râsul în hohote şi hohotirea de râs îi molipsi pe toţi. Ca să-şi păstreze buna dispoziţie, se opriră la prima cârciumă pe care o întâlniră în cale şi comandară câte un pahar cu brandy şi apă de fiecare, iar pentru d. Samuel Weller, în special, unul cât se poate de tare.

CAPITOLUL XX

In care se vede că Dodson şi Fogg erau oameni de afaceri, iar secretarii lor, oameni de viaţă ; şi cum o întrevedere mişcătoare a avut loc între d. Weller şi tatăl lui pe care îl pierduse demult ; în care se vede, în sfârşit, ce spirite alese se adunau la Butucul şi Coţofana şi ce admirabil capitol va fi următorul.

Intr'o încăpere aflată în faţă, la parterul unei case mohorîte, în fundul lui Freman's Court din cartierul Cornhill, stăteau cei patru secretari ai d-lor Dodson şi Fogg, avocaţi pe lângă Inalta Curte a cancelariei

procurori ai Majestăţii sale pe lângă Curtea King's ench şi Curtea Civilă din Westminster ; amintiţii cretari aveau în desfăşurarea activităţii lor de fie- re zi tot atâtea şanse să zărească lumina zilei şi arele de pe cer câte ar putea să aibă un om într'un ıţ foarte adânc de-a se bucura de prilejul să zărească e!e în puterea amiezii.

Biroul d-lor Dodson şi Fogg era o încăpere întune- asă, umedă şi mirosea a igrasie ; o despărţitură de mn îi ferea pe secretari de privirile oamenilor ; se lau acolo două scaune vechi de lemn, un orologiu cu c-tac sgomotos, un calendar, un port-umbrele, un ıier pentru pălării, câteva rafturi cu teancuri de hâr- i soioase, etichetate, nişte cutii vechi din scândură e brad cu etichete de hârtie, şi diverse călimări cion- ănite de piatră, deosebindu-se unele de altele prin rmă şi mărime. O uşă de sticlă se deschidea spre un ang care dădea în curte. Dinapoia acestei uşi de icl ă se înfăţişă vineri dimineaţă, a doua zi după ıtâmplarea pe care am istorisit-o fidel în capitolul recedent, d. Pickwick urmat îndeaproape de Sam Veller.

— Intră, ce mai aştepţi ! strigă o voce de după des- ărţitura de lemn, ca răspuns la bătaia uşoară a d-lui 'ickwick.

Drept urmare, d. Pickwick şi Sam intrară.

— Domnul Dodson sau domnul Fogg sunt aici, omnule ? întrebă d. Pickwick politicos, apropiindu-se e despărţitură cu pălăria în mână.

— Domnul Dodson nu e aici, iar domnul Fogg u-şi vede capul de treabă ! replică vocea şi, în acelaş mp, chipul căreia-i aparţinea se arătă cu o pană la reche, deasupra meterezului, examinându-l pe d. 'ickwick.

Un cap colţuros ; părul cânepiu, cârlionţat, despărţit u grijă, uns cu pomadă, împodobea o figură turtită, ızestrată cu o pereche de ochi mici, cu un guler de ămaşă foarte slinos, cu o cravată neagră şi roasă.

— Domnul Dodson nu e aici, iar domnul Fogg nu-şi ede capul de treabă, repetă omul căruia îi aparţinea cest chip.

— Domnule, când se înapoiază domnul Dodson? întrebă d. Pickwick.

— Nu ştiu.

— Domnul Fogg va fi ocupat multă vreme?

— Nu ştiu.

După ce răspunse astfel, tânărul se apucă să-şi ascută foarte liniştit pana, pe când alt secretar râdea aprobativ amestecând praf de Seidlitz dinapoia biroului.

— Cred că-i voi aştepta, declară d. Pickwick.

Nu i se răspunse nimic. Ca atare, d. Pickwick se aşeză fără să fi fost poftit, ascultând tic-tacul zgomotos al orologiului şi vorbirea şoptită a secretarilor.

— Aşa chestie mai zic şi eu! spuse unul dintre ei în legătură cu o întâmplare din seara trecută, pe care o istorisise încet.

Povestitorul purta o haină cafenie cu nasturi de alamă, nădragi groşi de culoarea cernelii şi era încălţat cu ghete.

— Nemaipomenită, nemaipomenită! exclamă omul care se îndeletnicea cu praful de Seidlitz.

— Prezida Tom Commins, reluă insul cu haină cafenie; erau ceasurile patru şi jumătate când am ajuns acasă la Somers Town, şi mă cherchelisem aşa de zdravăn că n'am putut nimeri gaura broaştei, aşa că a trebuit s'o trezesc pe bătrână. Tare aş vrea să ştiu ce-ar zice bătrânul Fogg aflând. Nici vorbă că mi-ar da paşaportul. Nu-i aşa?

Auzindu-l, secretarii se porniră pe râs.

— Azi dimineaţă, spuse omul în haină cafenie, a fost o chestie straşnică, aici, cu Fogg. Pe când Jack îşi rânduia hârtiile sus, şi voi vă aflaţi la arhivă, Fogg îşi desfăcea scrisorile; atunci iată-l pe ăl din Camberwell contra căruia avem o citaţie. Ştiţi care. Cum îl chiamă?

— Ramsey, lămuri secretarul care vorbise cu d. Pickwick.

— Aha, Ramsey... Un muşteriu tare jigărit... „Ascultă, domnule, zice bătrânul Fogg privindu-l fioros — cunoaşteţi felul lui — ascultă, domnule, ai venit să punem chestiunea la punct?" „Da, domnule,

răspunde Ramsey băgând mâna în buzunar şi scoţând banii. Datoria de două lire sterline şi zece shillingi şi spezele trei lire sterline şi cinci shillingi; poftim, domnule! Oftând ca nişte foale, întinse banii înfăşuraţi într'o bucăţică de sugativă. Bătrânul Fogg se uită mai întâi la bani, pe urmă la om, şi tuşi cum are obiceiul, încât ştiam că o să se întâmple ceva. „Pare-mi-se, nu ştii, zice Fogg, că a mai fost depusă o plângere care sporeşte mult cheltuelile?" „Ce vreţi să spuneţi, domnule? spuse Ramsey cu-o tresărire; termenul nu s'a împlinit decât aseară, domnule". „N'are a face, zice Fogg. Secretarul meu tocmai a plecat s'o înregistreze. Domnule Wicks, nu e aşa că d. Jackson s'a dus să înregistreze declaraţia privitoare la Bullman şi la Ramsey?" Firește că eu răspund că da, şi atunci Fogg tuşeşte din nou şi se uită la Ramsey. „Vai de mine, se tânguește Ramsey, până să fac rost de bani am înnebunit aproape; şi degeaba!" „Absolut degeaba! spune Fogg cu răceală! deaceea ar fi mai bine să te înapoiezi să mai faci rost de ceva bani şi să-i aduci la timp." „Zău, nu mai am de unde!" strigă Ramsey şi loveşte cu pumnul în birou. „Nu mă ameninţa, domnule!" zise Fogg prefăcându-se furios. „N'am avut de gând să vă ameninţ, domnule", răspunse Ramsey. „Ba da! stărui Fogg; ieşi de aici, domnule! Ieşi din biroul meu, domnule, şi nu mai veni decât când vei fi învăţat să te porţi, domnule!" Atunci Ramsey a încercat să mai spună ceva, dar Fogg îi tăie vorba, aşa că a fost nevoit să-şi bage banii în buzunar şi să-şi ia tălpăşiţa. Abia se închisese uşa în urma lui, şi bătrânul Fogg se întoarse spre mine cu un zâmbet dulceag, scoţând din buzunar declaraţia. „Domnule Wicks, zise Fogg, ia o brişcă şi du-te cât mai repede la Temple[1] de-o înregistrează. Cheltuelile sunt sigure, căci e un om de încredere, cu o familie numeroasă, şi câştigă douăzeci şi cinci de shillingi pe săptămână; dacă ne semnează o procură — şi va trebui s'o semneze! — sunt sigur că stăpânii lui vor avea grijă de plată. Deaceea, domnule Wicks, trebue

[1] Temple — Colegiul avocaţilor *(n. tr.)*.

să scoatem dela el cât mai mult. Facem o faptă creştinească, domnule Wicks, căci având o familie numeroasă şi-un venit mic, va fi fericit să primească o lecţie care să-l înveţe să nu se mai îndatoreze. Nu-i aşa, domnule Wicks, nu-i aşa ?" Depărtându-se, zâmbea cu atâta bunăvoinţă că era o încântare să-l vezi. Straşnic om în materie de afaceri, adăugă Wicks cu tonul celei mai adânci admiraţii ; straşnic om, nu-i aşa ?

Ceilalţi trei secretari se alăturară, plini de căldură, acestei păreri. Povestirea îi înveselise la culme.

— Ce soi de oameni or fi şi ăştia, dom'le ? murmură d. Weller în auzul stăpânului său. Bună idee mai au ei, dom'le, despre glume, n'am ce să zic !

D. Pickwick încuviinţă din cap şi tuşi pentru a atrage atenţia domnilor tineri de după meterezul de lemn, care, în răstimpul unei pauze, binevoiră să se ocupe şi de străin.

— Domnul Fogg o fi liber acum ? întrebă Jackson.

— Mă duc să văd, glăsui Wicks ridicându-se alene de pe scaun. Ce nume să comunic domnului Fogg ?

— Pickwick, declară ilustrul subiect al acestor memorii.

D. Jackson urcă scară ca să-l anunţe şi se înapoie îndată, aducând la ştiinţă că d. Fogg îl va primi pe d. Pickwick peste cinci minute. După împărtăşirea mesajului, se aşează iarăşi la biroul său.

— Cum a spus că-l chiamă ? întrebă Wicks în şoaptă.

— Pickwick, răspunse Jackson. E împricinatul în afacerea Bardell şi Pickwick.

O frecătură subită de picioare, amestecată cu hohote de râs, înnăbuşite, se auzi dinapoia peretelui de lemn.

— Dom'le, şopti Sam, vă ia în balon; dom'le.

— In balon, Sam ? întrebă d. Pickwick. Ce înţelegi prin a lua în balon ?

D. Weller răspunse, făcând semne cu degetul cel mare peste umăr. D. Pickwick, ridicându-şi privirea, observă că tuspatru secretari întindeau peste paravanul de lemn chipuri pline de veselie, examinând cu multă luare-aminte ţinuta şi înfăţişarea presupusului seducător de inimi femeieşti, turburătorul fericirii

meilor. Când își înălță privirea, șirul de capete dis-ăru ca prin farmec și îndată penele scârțâiră, călăto-nd pe hârtie cu viteză nebună.

Deodată țârâitul unui clopoțel spânzurat în birou chemă pe d. Jackson în apartamentul lui Fogg de nde reveni curând cu înștiințarea că el (Fogg) era ispus să-l primească pe d. Pickwick dacă d. Pickwick a vrea să urce scara.

Drept urmare, d. Pickwick, urcă, lăsându-l jos pe am. La întâiul etaj o ușă arăta cu litere vizibile npunătoarele cuvinte : *D. Fogg ;* iar după ce bătu în șă și i se răspunse să intre, d. Jackson îl introduse e d. Pickwick la avocat.

— S'a înapoiat domnul Dodson ? întrebă d. Fogg.

— Chiar acum, domnule, declară Jackson.

— Roagă-l să poftească aici.

— Da, domnule.

Jackson ieși.

— Luați un scaun, domnule, zise Fogg. Poftim arul, domnule. Tovarășul meu va fi într'o clipă aici vom putea discuta în privința chestiunii dum-eavoastră.

D. Pickwick luă un scaun și un ziar ; dar, în loc să tească, își îndreptă privirile pe deasupra gazetei spre l examina pe omul de afaceri. Acesta era o persoană arecum în vârstă, cu o față plină de coșuri, învede-ind că urmează un regim vegetarian; purta o haină eagră, pantaloni de culoare închisă și ghetre negre, ici. Făcea parcă parte esențială din biroul la care eria, având tot atâta minte și sensibilitate cât și esta.

După câteva minute de tăcere se ivi d. Dodson, un ărbat grăsuliu, chipeș, cu aerul sever și vocea sgomo-asă ; conversația începu.

— Dumnealui e domnul Pickwick, glăsui Fogg.

— Ah, domnule, dumneavoastră sunteți împricina-l în chestia Bardell și Pickwick ? ! exclamă Dodson.

— Eu sunt, domnule, răspunse d. Pickwick.

— Ei bine, domnule, întrebă d. Dodson, ce ne opuneți ?

— Intr'adevăr, zise Fogg vârîndu-și mâinile în

buzunarele pantalonilor şi lăsându-se cu putere p spătarul scaunului, ce ne propuneţi, domnule Pickwick

— Sst, Fogg ! îl opri Dodson. Lasă-mă să aud c vrea domnul Pickwick să spună.

— Am venit, domnilor, replică d. Pickwick privin pe asociaţi cu blândeţe, am venit aci să vă exprin mirarea cu care am primit scrisoarea dumneavoastră de deunăzi, şi să vă întreb ce motive de acţiune aţ putea să aveţi contra mea ?

— Ce motive ?! exclamă Fogg, . însă îl opri d Dodson.

— Domnule Fogg, zise Dodson, acum vorbesc eu

— Vă cer iertare, domnule Dodson ! rosti Fogg.

— In ce priveşte motivele de acţiune, domnule reluă d. Dodson cu un aer plin de superioritate morală veţi consulta propria dumneavoastră conştiinţă şi pro priile dumneavoastră simţăminte. Noi, domnule, no suntem în întregime călăuziţi de afirmaţiunile clien tului nostru. Aceste afirmaţiuni, domnule, pot să fi adevărate sau pot să fie false; ele pot fi de crezut sa nu ; dar dacă sunt adevărate şi dacă sunt de crezut nu şovăesc a spune, domnule, că motivele noastre d acţiune, domnule, sunt puternice şi de nesdruncinat Dumneavoastră, cine ştie, s'ar putea să fiţi un om năpăstuit, domnule, sau să fiţi un şiret ; dar dacă e aş fi chemat ca jurat, domnule, pentru a-mi exprima sub jurământ, domnule, , părerea asupra conduite dumneavoastră, n'aş şovăi să susţin că nu am decâ o singură părere asupra acestei chestiuni.

Aci, d. Dodson se ridică de pe scaun, cu aerul une virtuţi jignite şi-l privi pe Fogg, care îşi înfundă ma adânc mâinile în buzunare; adăugă plin de convingere clătinând cu înţelepciune din cap :

— Absolut sigur !

— Domnule, rosti d. Pickwick cu un aer foarte necă jit care i se citea pe faţă, daţi-mi voie să vă încredinţez că sunt omul cel mai năpăstuit, cel puţin în această afacere.

— Doresc să fie astfel, domnule, replică d. Dodson M'aş bucura să fie aşa. Dar dacă sunteţi într'adevă nevinovat de tot ce vi se pune în seamă, sunteţi ma

năpăstuit, îmi închipui, decât oricine de pe faţa pământului. Ce zici *dumneata,* domnule Fogg ?

— Spun întocmai ca dumneavoastră, răspunse Fogg c'un zâmbet îndoielnic.

— Citaţia pentru proces a fost trimisă în termen, urmă Dodson. Unde-i condica, domnule ?

— Poftim, spuse Fogg, înmânându-i un volum pătrat cu copertă de pergament.

— Iată înregistrarea, continuă Dodson. Middlesex, mandat : *Martha Bardell,* văduvă, *contra Samuel Pickwick.* Despăgubiri, 1500 lire sterline. Dodson şi Fogg pentru reclamant, 28 August 1827. Totul este în regulă, domnule, în perfectă regulă.

Dodson tuşi uitându-se la Fogg, care repetă : „Perfectă".

Pe urmă, amândoi se uitară la d. Pickwick.

— După câte înţeleg, spuse d. Pickwick, aveţi într'adevăr de gând să deschideţi procesul ?

— După câte înţelegeţi, domnule ? Da, nici vorbă ! răspunse Dodson cu o umbră de zâmbet, atâta cât îi îngăduia demnitatea lui.

— Şi că despăgubirile se ridică la o mie cinci sute de lire sterline, zise d. Pickwick.

— Puteţi adăuga asigurarea că dacă clienta noastră ne-ar fi urmat sfaturile, despăgubirile ar fi fost de trei ori mai mari, domnule, replică Dodson.

— Cred, totuşi, atrase luarea-aminte Fogg aruncând o ochire lui Dodson, cred că doamna Bardell l'ar accepta o lăţcaie mai puţin.

— Fără îndoială, întări Dodson cu seriozitate.

Procesul abia se deschidea, astfel că avocaţilor nu le convenea să-l încheie printr'un compromis, chiar dacă d. Pickwick ar fi fost de acord.

— Deoarece nu ne puneţi condiţii, domnule, continuă Dodson desfăcând cu mâna dreaptă o bucată de pergament şi apăsând stăruitor, cu stânga, o copie după acesta în mâna d-lui Pickwick, vă oferim o copie după actul al cărui original este aici.

— Foarte bine, domnilor, foarte bine ! zise d. Pickwick ridicându-se în picioare, cu o scăpărare de mânie în ochi ; veţi avea veşti dela mine prin avocatul meu.

— Vom fi foarte încântaţi, spuse Fogg frecându-ş mâinile.

— Foarte încântaţi, rosti Dodson deschizând uşa.

— Şi, înainte de a pleca, domnilor, reluă d. Pickwick iritat, întorcându-se spre ei, daţi-mi voie să vă spun că dintre toate ruşinoasele şi mârşavele manevre.

— Un moment, domnule, un moment, interveni Dodson cu multă politeţă. Domnule Jackson ! Domnule Wicks !

— Da, domnule, răspunseră cei doi secretari ivindu-se în josul scării.

— Voiam doar să ascultaţi ce spune acest domn replică Dodson. Vă rog, continuaţi, domnule. Vorbeaţi îmi pare, de nişte manevre ruşinoase şi mârşave.

— Da, domnule, exclamă d. Pickwick întărâtat la culme ; spuneam, domnule, că dintre toate manevrele ruşinoase şi mârşave pe care le-am pomenit vreodată aceasta le întrece pe toate. Repet, domnule !

— Auzi, domnule Wicks ? strigă Dodson.

— N'ai să uiţi cuvintele astea, domnule Jackson ! adăugă Fogg.

— Domnule, reluă Dodson, poate că aţi prefera să ne numiţi escroci ? Vă rog, domnule, dacă simţiţi că vă face plăcere, spuneţi.

— Da ! strigă d. Pickwick. Da, *sunteţi* nişte escroci

— Foarte bine, glăsui Dodson. Nădăjduesc că poţi să auzi de acolo, domnule Wicks.

— O, da, domnule ! declară Wicks.

— Dacă nu auziţi, ar fi bine să mai urcaţi o treaptă două, adăugă d. Fogg.

— Continuaţi, domnule, vă rog, continuaţi. Aţi fi făcut mai bine să ne numiţi pungaşi, domnule; sau poate că aţi avea plăcere să tăbărîţi pe vreunul din noi, domnule. Vă rog, nu staţi pe gânduri, domnule dacă vă face plăcere; nu vă vom opune nici cea mai mică împotrivire. Hai, domnule, vă rog !

Deoarece Fogg se aşeză cât se poate de îmbietor în dreptul pumnului d-lui Pickwick, este foarte probabil că d. Pickwick ar fi cedat rugăminţilor stăruitoare ale d-lui Fogg dacă nu l-ar fi împiedicat Sam, care

auzind gâlceava, ieşise din birou, urcase scara şi îl apucase de braţ.

— Haide, dom'le, veniţi încoace, îi spuse d. Weller. Jocul cu rachetele şi mingea mi-ar plăcea dacă dumneavoastră n'aţi fi mingea şi dacă rachetele n'ar fi oamenii ăştia ai legii. Aşa — prea e aţâţător ca să mai simt plăcere. Veniţi încoace, dom'le. Dacă vreţi să vă uşuraţi inima bruftuind pe careva, poftiţi în curte şi bruftuiţi-mă pe mine. Altmintrelea, o să vă coste prea scump.

Şi, fără alte marafeturi, d. Weller îşi trase stăpânul pe scară şi prin curte, depunându-l apoi în Cornhill, la loc sigur ; se trase după aceea în urma lui, gata să-l urmeze oriunde.

D. Pickwick porni mai departe, îngândurat, trecu pe lângă Mansion House [1] şi-şi îndreptă paşii spre Cheapside. Sam începea să se întrebe încotro mergeau, când stăpânul său se înturnă, vorbindu-i :

— Sam, vreau să mă duc îndată la domnul Perker.

— Chiar că acolo ar fi trebuit să vă duceţi aseară, dom'le, replică d. Weller.

— Da, da, aşa cred şi eu, Sam, rosti d. Pickwick.

— Eu sunt *sigur,* dom'le, spuse d. Weller.

— Bine, bine, Sam, declară d. Pickwick, vom merge numaidecât acolo, dar mai întâi, pentrucă m'au scos din fire, aş vrea să iau un pahar de brandy cald cu apă. Unde aş putea să-l beau, Sam ?

Intrucât cunoştea Londra foarte bine şi în amănunt, d. Weller răspunse fără o clipă de şovăire :

— Curtea doua pe dreapta, dom'le ; nu casa dela fund, ci aia de lângă ea, pe dreapta; să v'aşezaţi la masa de lângă întâiul cămin, că n'are picior la mijloc ca alelalte, aşa că o să puteţi să staţi la ea în voie.

D. Pickwick ascultă cu luare-aminte lămuririle servitorului şi, spunându-i să-l însoţească, intră fără întârziere în cârciuma pe care i-o arătase, unde li se puse dinainte numaidecât brandy fierbinte şi apă ; d. Weller se aşeză la distanţa cuvenită, deşi la aceeaşi masă cu stăpânul său, şi fu servit cu o halbă de bere.

---

[1] Locuinţa primarului din Londra *(n. tr.).*

Incăperea în care se găseau era foarte simplă ş
părea să fie sub patronajul special al surugiilor d
diligenţe ; căci mai mulţi domni care făceau impre
sia că aparţin acestei savante profesiuni, fumau ş
beau la mese. Atenţia d-lui Pickwick fu atrasă de u
grăsun roşcovan, de o anumită vârstă, care stătea l
o masă din faţa sa. Grăsunul fuma aprig dar, dup
fiecare jumătate de duzină de pufăituri, îşi scotea pip
din gură şi-l examina, mai întâi pe d. Weller, apoi p
d. Pickwick. Pe urmă, îşi îngropa obrajii dolofani î
stacana de bere, atâta cât îi îngăduiau dimensiunil
ei ; şi iar îşi îndrepta ochii spre Sam şi d. Pickwick
Din nou, de vreo şase ori pufăi din lulea, cufundat î
gânduri, şi iarăşi îi privi. In cele din urmă, punân
du-şi picioarele pe un scaun şi rezemându-şi spatele d
zid, dolofanul se porni să pufăe de zor, aţintindu-i prin
fum, pe cei doi noi veniţi, cu hotărîrea, parcă, să
pătrundă până în adâncul lor.

D. Weller nu observase la început mişcările grăsu
nului, dar, treptat, văzând că privirile d-lui Pickwick
se îndreptau din când în când spre el, se apucă să se
uite în aceeaşi direcţie. Işi pusese mâna streaşină la
ochi, ca şi cum, recunoscându-l într'o anume măsură
pe cel din faţa lui, dorea să-l identifice. Indoielile î
fură însă înlăturate numaidecât, căci grăsunul, suflând
din pipă o trâmbă grea de fum, scoase de sub şalul
voluminos ce-i înfăşura gâtul şi pieptul, o voce răgu-
şită, asemănătoare unei ciudate încercări de ventrilo-
gism, şi rosti tărăgănat cuvintele :

— Hei, tu eşti, Sammy ?

— Cine e dânsul, Sam ? întrebă d. Pickwick.

— Dom'le, nu mi-aş fi închipuit, răspunse d. Weller
holbând ochii. Bătrânul !

— Bătrânul ? întrebă d. Pickwick ; care bătrân ?

— Tata, dom'le, răspunse d. Weller. Ce-i, bătrâne,
cu dumneata ?

Şi, cu această mişcătoare izbucnire de dragoste de
fiu, d. Weller făcu loc pe scaunul de alături grăsunu-
lui care, cu pipa în gură şi cu cana în mână, venea
să-i dea bineţe.

— Oh, Sammy, nu te-am mai văzut de doi ani şi mai bine ! zise părintele.

— Cam aşa ceva, moşulică, recunoscu feciorul. Ce face mama vitregă ?

— Păi, să vezi, Sammy, glăsui d. Weller-senior făcând mişcări solemne ; văduvă mai frumoasă ca femeia asta a mea de-a doua, nu s'a mai pomenit; boboc de muieruşcă, Sammy, şi tot ce poci acu pentru a spune este că tocmai fiindcă era o văduvă cu tim-perament, păcat că şi-a schimbat starea. Nu-i bună de nevastă.

— D. Weller-junior exclamă :

— Zău !

Bătrânul domn Weller clătină din cap, urmând cu un oftat :

— M'am cam fript a doua oară, Sammy, m'am cam fript. Ia pildă, băiete, dela taică-tu, şi păzeşte-ţi pielea de văduve câte zile-oi fi şi-oi mai trăi, şi mai dihai dacă auzi c'a fost şi crâşmăriţă, Sammy.

Dând drumul cu năduf acestei poveţe părinteşti, d. Weller-senior îşi umplu iarăşi pipa dintr'o cutie de tablă pe care o purta în buzunar ; şi, aprinzându-şi-o din scrumul pipei de mai înainte, se apucă din nou să pufăe cu sârg.

După o pauză îndelungă, se adresă d-lui Pickwick, revenind asupra aceluiaş subiect :

— Vă rog, să mă iertaţi, dom'le, pe dumneavoastră nu vă priveşte chestia, nu-i aşa ? Cred că nu v'aţi încurcat şi dumneavoastră cu o văduvă ?

— Nu, nu ! răspunse d. Pickwick râzând şi, în timp ce d. Pickwick râdea, Sam îşi informă părintele în şoaptă despre raporturile ce existau între el şi gent-leman.

— Vă cer iertare, dom'le, zise d. Weller-senior sco-ţându-şi pălăria ; nădăjduesc că n'aveţi a vă plânge de Sammy.

— Câtuşi de puţin, îl încredinţă d. Pickwick.

— Mă bucur foarte mult că auz asta, dom'le ! vorbi mai departe bătrânul. Mi-am dat multă osteneală până să-l cresc. L-am lăsat să se tăvălească pe străzi, de

mic, dom'le, ca să ştie să se descurce singur; asta e singura cale ca să-l faci pe un flăcău, isteţ.

— Cred că mai degrabă e o metodă periculoasă, observă d. Pickwick zâmbind.

— Şi nici măcar nu e sigură, obiectă d. Weller-junior; uite că deunăzi am fost tras pe sfoară în lege.

— Ce spui! exclamă părintele.

— Da, da! întări fiul.

Şi se apucă să istorisească, pe cât cu putinţă mai scurt, cum l-a păcălit vicleşugul lui Job Trotter.

D. Weller-senior ascultă cu cea mai adâncă luare-aminte istorisirea şi spuse la sfârşit:

— N'a fost cumva un neisprăvit de lungan costeliv, cu chică mare, şi care trăncăneşte ca o moară hodorogită?

D. Pickwick nu înţelese bine ultima parte a descrierii, dar înţelegând-o pe prima, spuse la întâmplare: „Da".

— Şi încă un neisprăvit cu chică neagră, cu livrea de culoare ca duda şi cu o căpăţână cât baniţa?

— Da, da! strigară cu însufleţire d. Pickwick şi Sam.

— Atunci, ascultaţi-mă pe mine, ştiu unde-şi fac veleatul, declară d. Weller-senior; sunt la Ipswich, sănătoşi, teferi.

— Nu mai spune! zise d. Pickwick.

— Cum te văz şi mă vezi, zise d. Weller, şi uite de unde ştiu asta. Eu lucrez din când în când pe diligenţa de Ipswich, pentru'un pretin de-al meu. Am dat bice cailor chiar a doua zi după ce v'a prins reumatizu până la *Harapu* din Chelmsford, taman unde vrea ei să tragă şi i-am ştramportat de-acolo drept la Ipswich, unde servitorul ca duda mi-a spus că are să rămâie multă vreme.

— Îl voi urmări, declară d. Pickwick, putem să vizităm Ipswichul tot aşa de bine ca şi alt loc. Îl voi urmări.

— Eşti sigur, că era ei, jupâne? întrebă d. Weller-junior.

— Negreşit, Sammy, negreşit, replică părintele, căci mutra lor e cât se poate de fistichie. Chiar că mă

miram să văz un nobel purtându-se aşa de familist cu sluga. Şi unde mai pui că i-am auzit când şedea chiar în spatele meu, râzând şi vorbind cum i-a tras clapa lui burtă-verde.

— Cum ? întrebă d. Pickwick.

— Burtă-verde, dom'le ; drept care, înţeleg acu că de dumneavoastră era vorba.

La urma urmelor nu e nimic înjositor sau crud în denumirea de „burtă-verde" ; ea nu este însă deloc respectuoasă sau măgulitoare. Amintirea tuturor necazurilor îndurate din pricina lui Jingle năvălise în cugetul d-lui Pickwick din clipa când d. Weller-senior începuse a vorbi; nu lipsea decât un fulg pentru ca balanţa să se încline, şi cuvântul „burtă-verde" o înclină.

— Il voi urmări ! strigă d. Pickwick trântind din răsputeri cu pumnul în masă.

— Poimâine mă călătoresc spre Ipswich, dom'le, glăsui d. Weller-bătrânul ; trăsura pleacă dela *Taurul* din Whitechapel; şi, dacă ţineţi într'adevăr să mergeţi, ar fi mai bine ca să mergeţi cu mine.

— Adevărat, zise d. Pickwick, foarte bună idee. Pot să scriu la Bury şi să spun prietenilor mei să mă caute la Ipswich. Mergem cu dumneata. Dar nu te grăbi cu plecatul, domnule Weller ; nu vrei să iei ceva ?

— Sunteţi tare detreabă, dom'le, răspunse d. Weller oprindu-se îndată. Poate că n'ar strica un păhăruţ de brandy, ca să-l beau în sănătatea dumneavoastră şi'n norocul lui Sammy.

— Sigur că n'ar strica, replică d. Pickwick. Un pahar de brandy ?

Fu adus brandy, şi d. Weller, după ce închină pentru d. Pickwick şi făcu un semn din cap spre Sam, îl svârli ca şi cum ar fi sorbit un degetar, pe gâtleju-i încăpător.

— Bravo, tată, exclamă Sam ; ia seama însă, bătrânule, să n'o păţeşti iar cu guta, meteahna ta cea veche !

— A, i-am găsit un leac fără pereche, Sammy, răspunse d. Weller, punându-şi paharul pe masă.

— Un leac pentru gută ? întrebă d. Pickwick scoţându-şi în grabă carnetul ; care ?

— Guta, dom'le, guta e o metealnă care se naşte din prea mult belşug şi trai bun. Dacă aţi fost vreodată atacat de gută, dom'le, păi, însuraţi-vă repede cu-o vădană care are o voce sdravănă şi ştie să se folosească de ea, şi n'o să mai ştiţi ce-i aia gută câte zile-oţi avea. E o reţetă straşnică, dom'le! Eu o înghit mereu-mereu şi pui rămăşag că alungă toate bolile pricinuite de trai prea bun.

După ce împărtăşi nepreţuita-i taină, d. Weller-senior goli din nou paharul, clipi cu înţeles din ochi, oftă adânc şi se retrase cu pas tărăgănat.

— Ei, Sam, ce părere ai despre spusele tatălui tău? întrebă d. Pickwick zâmbind.

— Eu crez, dom'le, replică d. Weller, crez că e victima matrimonialului, cum zicea duhovnicul lui Barbă Albastră vărsând lacrimi când l-a îngropat.

Nu se putea răspunde nimic încheierii lui Sam; deaceea, după ce făcu plata, d. Pickwick porni din nou la drum spre hanul Gray. Sunaseră ceasurile opt când ajunse în crângurile acelea izolate, şi valul necurmat al bărbaţilor cu încălţămintea plină de glod, cu pălării albe, soioase, cu veşminte ca vai de lume, care se scurgea pretutindeni, îl înştiinţă că majoritatea birourilor erau zăvorîte în ziua aceea.

După ce urcă două etaje cu scările murdare şi pieptişe, d. Pickwick înţelese că presupunerile sale erau întemeiate. Uşa din-afară a d-lui Perker era închisă; tăcerea mormântală care însoţi bătăile repetate ale lui Sam le arăta cât se poate de lămurit că funcţionarii plecaseră.

— Bine am nimerit-o, Sam! glăsui d. Pickwick; dar nu mă las, trebue să dau de el. Sunt sigur că n'am să pot să închid ochii înainte de a încredinţa afacerea unui om priceput.

— Dom'le, uite, urcă scările o bătrână, îl înştiinţă d. Weller; poate c'o fi ştiind unde să găsim pe cineva. Hei, cocoană, unde e oamenii domnului Perker?

— Oamenii domnului Perker, zise o femeie bătrână, slăbănoagă şi amărîtă, oprindu-se să-şi tragă răsuflarea după ce urcase scările; oamenii domnului Perker e plecaţi; eu mă duc să fac curat în canţelarie.

— Dumneata eşti servitoarea domnului Perker ? o întrebă d. Pickwick.

— Sunt spălătoreasa dumnealui, îi răspunse bătrâna.

— Curios lucru, Sam, glăsui d. Pickwick, în hanurile astea bătrânele sunt numite spălătorese. Nu înţeleg dece.

— Imi închipui, dom'le, că din cauză că le este o silă de moarte ca să spele ceva.

— Nu m'ar mira, rosti d. Pickwick privind-o pe bătrână, a cărei înfăţişare, ca şi înfăţişarea biroului pe care-l deschisese în vremea asta, arătau o vrăjmăşie îndărătnică împotriva folosirii săpunului şi-a apei. Nu ştii cumva, buna mea femeie, unde l-am putea găsi pe domnul Perker ?

— Nu, habar n'am, răspunse cu ton acru bătrâna; lipseşte din oraş.

— Ce nenorocire ! Şi unde e secretarul lui, nu ştii ?

— Da, ştiu, însă nu mi-ar mulţumi dacă v'aş spune, lămuri ea.

— Am chestiuni foarte importante cu el, stărui d. Pickwick.

— Nu se poate lăsa pe mâine dimineaţă ? întrebă femeia.

— Nu prea, răspunse d. Pickwick.

— Ei bine, se'nduplecă bătrâna, dacă e vorba de ceva foarte însemnat, ar trebui să vă spui unde este. Imi dau cu ideea că nu fac niciun rău dacă spui. Uite, dacă vă duceţi la *Butucul şi Coţofana,* şi întrebaţi la tejghea de domnul Lowten, o să fiţi dus la dânsul ; dânsul e secretarul domnului Perker.

Cu aceste informaţii, şi după ce aflară deasemenea că numita locantă se găsea într'o curte din vecinătatea pieţii Clare, cam în spatele Hanului Nou, d. Pickwick şi Sam coborîră cu bine scara dărăpănată pornind să vadă unde e *Butucul şi Coţofana.*

Taverna aceasta, consacrată orgiilor nocturne ale d-lui Lowten şi ale prietenilor săi, era exact ceeace oamenii în general numesc o cârciumă. Că proprietarul ei era un om iscusit în afaceri o dovedea îndeajuns faptul că magherniţa de sub fereastra cârciumii,

de mărimea şi forma unei litiere, fusese subînchiriată unui cizmar cârpaci ; totodată protecţia arătată unui plăcintar, care îşi striga necurmat bunătăţile chiar în pragul uşii, demonstra în chip evident filantropicul spirit al acestui proprietar. Două-trei pancarte tipărite, recomandând cidrul de Devonshire şi berea de Dantzig, spânzurau sub ferestrele împodobite cu perdele de culoarea şofranului, în timp ce un panou negru vestea, cu slove albe, luminatului public, că în beciurile casei se aflau cinci sute de mii de butoaie cu bere tare, silindu-l să-şi pună întrebări cătuşi de puţin neplăcute, cu privire la locul exact al adâncurilor pământului în care se bănuia că s'ar întinde peştera cea imensă. Vom da o imagine îndestulătoare a exteriorului clădirii, adăugând că firma bătută de vreme purta figura pe jumătate ştearsă a unei coţofane uitându-se cu luare-aminte la o linie întortochiată, cafenie, pe care vecinii se deprinseseră din copilărie s'o asemuiască cu un butuc de viţă.

Când d. Pickwick se înfăţişă la tejghea, îl întâmpină o femeie în vârstă, ivită de după un paravan.

— Doamnă, e aici domnul Lowten ? o întrebă d. Pickwick.

— Da, domnule, este, răspunse crâşmăriţa. Charley, du pe domnul la domnul Lowten.

— Domnul nu poate pentru ca să intre acu, declară băiatul de prăvălie, roşcovan, clătinându-se pe picioare. Domnu Lowten tocmai cântă un cântec straşnic şi l-ar încurca. Nu ţine mult, dom'le.

N'apucă să tacă roşcovanul, şi clinchetul paharelor şi tunetul unanim al bătăilor în masă vestiră isprăvitul cântării. D. Pickwick îl sfătui pe Sam să-şi aline focul în cârciumă, şi se lăsă condus la d. Lowten.

La cuvintele : „Dom'le, vrea să vă vorbească un domn", un tânăr buhăit, care umplea jilţul dela capătul mesei, privi oarecum cu mirare în partea de unde se auzise vocea, şi mirarea sa nu scăzu deloc când ochii-i zăboviră asupra unei figuri întru totul necunoscută.

— Vă rog să mă iertaţi, domnule, zise d. Pickwick, şi-mi pare foarte rău că-i deranjez pe dumnealor, dar viu pentru o afacere importantă ; iar dacă mi-aţi da

voie să vă reţin cinci minute în ungherul acestei încăperi, v'aş fi foarte îndatorat.

Tânărul puhav se ridică şi, trăgând un scaun într'un ungher întunecat al sălii, lângă d. Pickwick, ascultă cu atenţie istorisirea necazurilor lui.

— Aha, spuse el după ce d. Pickwick încheie, Dodson şi Fogg — oameni foarte destoinici — straşnici oameni de afaceri, domnule, aceşti Dodson şi Fogg !

D. Pickwick recunoscu destoinicia lui Dodson şi a lui Fogg, în timp ce d. Lowten adăugă :

— Perker nu-i în oraş şi, până la sfârşitul săptămânii viitoare, nu se înapoiază ; dar dacă vreţi să vă apere în proces, lăsaţi-mi mie copia şi până la înapoierea lui am să fac tot ce trebue.

— Tocmai deaceea am venit aici, replică d. Pickwick, întinzând documentul. Dacă se întâmplă ceva deosebit, puteţi să-mi scrieţi poste-restante, la Ipswich.

— Prea bine, răspunse secretarul d-lui Perker şi, văzând că privirile d-lui Pickwick se îndreptau pline de curiozitate spre masă, adăugă : Vreţi să rămâneţi cu noi o jumătate de oră ? Avem astăseară o societate straşnică. E aici primul secretar al lui Samkin şi Green şi toată cancelaria lui Smithers şi Price, şi pe urmă Pimkin şi Thomas... cântă un cântec straşnic ; şi Jack Bamber şi mulţi alţii. Imi închipui că veniţi dela ţară ; vreţi să rămâneţi cu noi ?

D. Pickwick nu se putea împotrivi unui atât de ispititor prilej de a studia natura omenească. Se lăsă călăuzit spre masă, unde, după ce fu prezentat ceremonios adunării, luă un scaun lângă prezident şi ceru un pahar cu băutura sa favorită.

Urmă o tăcere profundă, cu totul contrarie aşteptărilor d-lui Pickwick.

— Nădăjduesc că nu vă deranjez, domnule, spuse cu ţigara în gură vecinul său din dreapta, un gentleman care avea nasturi de mozaic la o cămaşă cu pătrăţele.

— Câtuşi de puţin, replică d. Pickwick, îmi place foarte mult, măcar că nu fumez.

— Mi-ar părea foarte rău dacă şi eu aş spune că nu fumez, glăsui alt domn din partea potrivnică a mesei. Pipa e pentru mine masa şi locuinţa.

D. Pickwick îl examină pe cel care vorbea astfel, şi se gândi că totul ar fi fost cât se poate de bine dacă pipa ar fi însemnat pentru vorbitor şi spălatul.

Urmă altă pauză. D. Pickwick era un străin, şi sosirea lui tăiase o parte din dispoziţia celor prezenţi.

— Domnul Grundy va desfăta societatea cu un cântec, declară prezidentul.

— Nu, n'o va desfăta, răspunse d. Grundy.

— Dece nu ? întrebă prezidentul.

— Pentrucă nu poate, susţinu d. Grundy.

— Zi mai bine că nu vrei, replică prezidentul.

— Ei da, pentrucă nu vrea, i-o întoarse d. Grundy.

Refuzul categoric al d-lui Grundy de a desfăta societatea pricinui alt moment de tăcere.

— Nu ne distrează nimeni ? întrebă desnădăjduit prezidentul.

— Dece nu ne distrezi dumneata, domnule prezident ? glăsui din capătul mesei un tânăr gentleman cu favoriţi, cu un ochi şaşiu, cu gulerul cămăşii descheiat şi murdar.

— S'auzim ! s'auzim ! strigă fumătorul cu podoabe de mozaic.

— Pentrucă ştiu un singur cântec şi l-am cântat, şi pentrucă acela care cântă de două ori într'o seară acelaş cântec, trebue să plătească încă un rând, replică prezidentul.

Nu se putea răspunde acestei replici, astfel că tăcerea se aşternu din nou.

— Domnilor, intră d. Pickwick în vorbă, dornic de a găsi un subiect pe care toată lumea să-l poată discuta, am fost astăseară într'un loc pe care fără îndoială că-l ştiţi perfect de bine, dar unde eu nu călcasem de ani de zile şi pe care îl cunosc foarte puţin. Mă refer la Gray's Inn, domnilor. Hanurile astea vechi sunt nişte cotloane curioase într'un oraş mare cum este Londra.

— Pe Jupiter, şopti prezidentul peste masă d-lui Pickwick, aţi nimerit un subiect care îl va face pe unul dintre noi cel puţin, să nu se mai oprească vorbind.

Aţi dat apă la moara bătrânului Jack Bamber ; nu l-a auzit nimeni vorbind vreodată despre altceva în afară de hanurile astea ; a trăit multă vreme în ele, aşa că s'a scrântit la cap pe jumătate.

Individul despre care amintea d. Lowten era un omuleţ gălbejit, cu umeri ridicaţi, care avea obiceiul să se plece înainte când tăcea şi pe care, pentru acest motiv, d. Pickwick nu-l observase. Dar când bătrânul îşi înălţă chipul sbârcit, aţintindu-şi asupra lui ochii cenuşii, strălucitori, cu o căutătură iscoditoare, d. Pickwick se miră că trăsături aşa de neobişnuite putuseră să scape o clipă luării sale aminte. Un zâmbet mâhnit schimonosea neîncetat figura bătrânului ; îşi sprijinea bărbia într'o mână mare, numai piele şi oase, cu unghii foarte lungi ; iar când îşi înclina capul într'o parte, privind scrutător pe sub sprâncenele-i stufoase şi cărunte, înfăţişarea sa avea o expresie ciudată, sălbatică, vicleană şi întru totul respingătoare.

Aşa arăta omul care se înălţă deodată, dând drumul unei năvale de cuvinte înflăcărate. Deoarece însă acest capitol este şi aşa destul de lung, iar bătrânul e un personaj însemnat, din respect faţă de el şi pentru uşurarea noastră e mai bine să-l lăsăm să vorbească în capitolul următor.

CAPITOLUL XXI

In care bătrânul dă drumul temei sale favorite şi povesteşte o istorie în legătură cu un client ciudat.

— Aha ! zise bătrânul a cărui înfăţişare şi-al cărui fel de a fi le-am descris pe scurt la sfârşitul trecutului capitol ; aha, cine vorbeşte despre Gray's Inn ?

— Eu, domnule, răspunse d. Pickwick. Făceam constatarea ce locuri vechi şi ciudate sunt ele...

— *Dumneata ?* declară dispreţuitor bătrânul. Ce poţi să ştii *dumneata* de vremuri când tinerii se închideau în odăile acelea singuratice, şi citeau, ceas cu ceas, noapte cu noapte, până li se zdruncina mintea de studiile din ceasurile nopţii, până li se istoveau forţele

spiritului, până nu le mai aducea lumina dimineţii nici înviorare, nici sănătate; şi îşi închinau în chip nefiresc energiile tinere unor hârţoage vechi şi aride? Dumneata care ai venit mai târziu, într'o vreme cu totul alta, ce poţi să ştii dumneata despre această sleire treptată prin oftică, sau despre pustiirile repezi ale febrei, rezultat al desfrâului „vieţii" — pe care le-au îndurat oamenii în acele odăi? Câţi crezi că, după ce au implorat zadarnic ajutor, s'au dus, cu inima sdrobită, dela biroul avocaţilor, să-şi găsească odihna în Tamisa ori un refugiu în închisoare? Acestea nu sunt case ca toate celelalte. Nu există o bucată din vechile tapete de lemn care, dacă ar fi înzestrată cu puterea vorbirii şi ar avea memorie, să nu iasă din perete şi să istorisească îngrozitoarea poezie a vieţii. Oricât de banale pot să vi se pară hanurile astea acum, spun că ele sunt locuri vechi şi ciudate şi aş prefera să aud multe legende cu titluri oribile decât povestea adevărată a uneia din aceste odăi străvechi.

Energia subită a bătrânului şi subiectul care o stârnise aveau ceva aşa de ciudat, că d. Pickwick nu găsi cuvinte să-i răspundă; domolindu-şi pornirea şi reluându-şi aerul scormonitor pe care îl pierduse în aprinderea de până atunci, bătrânul urmă astfel:

— Priveşte-le sub o altă lumină; sunt mai banale şi mai puţin romantice: ce locuri admirabile de tortură înceată! Gândeşte-te la bietul om care şi-a cheltuit întregul avut, care a ajuns cerşetor, care şi-a chinuit prietenii, pentru a intra într'o meserie unde nu va câştiga niciodată o bucată de pâine. Aşteptarea, speranţa, desamăgirea, teama, mizeria, sărăcia, nedejdile nimicite şi sfârşitul carierei — sinuciderea poate, sau beţia în sdrenţe, în papuci rupţi — iată ce se găseşte în locuinţele acelea mohorîte. Nu e adevărat ce spun?

Bătrânul îşi frecă mâinile rânjind, ca şi cum ar fi fost încântat că a găsit alt punct de vedere din care să privească subiectul.

D. Pickwick îl cercetă pe bătrân, plin de curiozitate; ceilalţi zâmbeau şi priveau în tăcere.

— Vorbiţi despre universităţile voastre germane, continuă bătrânul; hehe! E destulă poezie aci la noi

ca să mai fie nevoie să ne depărtăm măcar cu o jumătate de milă ; numai că nu se gândeşte nimeni la ea.

— Intr'adevăr, recunoscu d. Pickwick râzând, nu m'am gândit până acum niciodată la poezia acestor locuri.

— Fără îndoială, nu te-ai gândit, glăsui bătrânelul ; firește. Aşa îmi spunea deseori un prieten al meu : „Ce e deosebit în casele astea ?" „Locuri ciudate şi vechi", răspundeam eu. „Deloc", declara el. „Singuratice", stăruiam eu. „Ba câtuşi de puţin", spunea el. Intr'o dimineaţă, pe când se pregătea să deschidă uşa să iasă, muri lovit de dambla. A căzut şi s'a lovit cu capul în cutia lui de scrisori ; a rămas acolo un an şi jumătate. Lumea îl credea plecat din oraş.

— Şi în cele din urmă cum l-au găsit ? întrebă d. Pickwick.

— Deoarece nu-şi plătise chiria doi ani de zile, avocaţii hotărîră să spargă uşa. Zis şi făcut ; broasca fu deschisă cu forţa, şi un schelet prăfuit, în frac albastru, cu pantaloni negri, cu ciorapii de mătase, căzu în braţele portărelului care deschise uşa. E hazliu, nu ? S'ar putea spune că-i destul de hazliu.

Şi bătrânelul îşi înclină şi mai mult capul pe umăr, frecându-şi palmele cu nespusă plăcere.

— Ştiu o altă întâmplare de acelaş soi, urmă el după ce se mai domoli din chicotit. S'a petrecut în Clifford's Inn. Un chiriaş dela mansardă, cu faimă rea, se închide în dulapul din perete al odăii de dormit şi ia o doză de arsenic. Intendentul crede că şi-a luat tălpăşiţa, descuie uşa şi pune un anunţ. Sosește alt om, închiriază camera, aduce mobila, vrând să locuiască acolo. Dar, într'un fel sau altul, nu putea să doarmă, se svârcolea mereu, nu se simţea la largu-i. „Ciudat, îşi zise el. O să-mi fac odaia de culcare în cealaltă încăpere, iar din asta o să fac salon." Face schimbarea şi doarme foarte bine noaptea, dar deodată nu mai e în stare să citească, seara ; se simte nervos, neliniştit, şi nu poate să facă altceva decât să potrivească mucul lumânării sau să privească în juru-i. „Nu pricep nimic", îşi zise când se înapoie într'o noapte dela teatru şi bău un pahar cu grog rece, rezemat de perete

ca să nu-şi poată închipui că are pe cineva la spate. „Nu pricep nimic", îşi zise el, şi tocmai atunci ochii i se opriră asupra dulăpiorului care era încuiat pe dinăuntru. Il apucă un fior din creştet până'n tălpi. „Am mai avut senzaţia asta ciudată, gândi el. Nu mă pot împiedica să-mi imaginez că în dulap, aici, e un mister." Face o sforţare, îşi adună tot curajul, dintr'o lovitură sfărâmă cu vătraiul broasca, deschide uşa şi acolo, vai ! descoperă, într'un colţ, ţeapăn, în picioare, pe ultimul chiriaş, cu o sticluţă în mâna crispată şi cu figura... vai !

După ce isprăvi, bătrânul îşi trecu privirea peste chipurile încordate, uimite, ale ascultătorilor, şi un zâmbet de cumplită încântare i se întipări pe faţă.

— Povesteşti lucruri foarte ciudate ! exclamă d. Pickwick, observând cu multă luare-aminte, prin ochelari, trăsăturile bătrânului.

— Ciudate ? spuse bătrânul. Prostii ; ţi se par ciudate pentrucă nu ştii despre ele nimic. Sunt hazlii, dar nu nemaipomenite.

— Hazlii ? strigă d. Pickwick fără să vrea.

— Da, hazlii ! Nu e adevărat ? replică bătrânelul uitându-se la el chiorîş, cu o privire satanică ; apoi, fără să aştepte un răspuns, continuă : Am cunoscut pe cineva — stai să-mi aduc aminte — sunt patruzeci de ani de atunci — care a închiriat, într'unul dintre cele mai străvechi hanuri, un apartament vechi, umed, mucegăit, rămas de ani şi ani de zile neînchiriat şi închis. Umblau o sumedenie de istorii cu stafii, povestite de babe, pe seama locuinţei aceleia, şi de bună seamă că ea era departe de a fi veselă ; omul era sărac şi locuinţa destul de ieftină ; motiv foarte puternic, chiar dacă odăile acelea ar fi fost de zece ori mai rele decât erau. Fu obligat să preia şi câteva mobile dărăpănate, lăsate acolo, între altele un dulap încăpător de hârtii, care se înfăţişa ca vai de lume, cu uşi mari de sticlă, cu perdele verzi pe dinăuntru. Era o mobilă cu totul de prisos pentru el, căci nu avea hârtii de ţinut într'însa, iar în ce priveşte veştmintele, le purta întruna pe el, fără să osteneaască, ci dimpotrivă. Bun ; îşi aduse, deci, toate lucrurile cu care nu se putea umple

nici măcar o roabă, şi le împrăştie prin cameră; pentru ca, pe cât cu putinţă, încăperea să nu arate goală, iar seara se aşează la gura sobei, bând întâiul pahar dintr'o damigeana de whisky cumpărată pe datorie. Pe când bea, întrebându-se dacă o s'o poată plăti vreodată — iar în cazul că da — după câţi ani? — ochii îi căzură asupra uşilor de sticlă ale dulapului de lemn. „Ah, îşi zise el, de n'ar fi trebuit să iau mobila asta afurisită la preţul bătrânului telal, aş fi putut să am pentru banii mei, ceva mai acătării. Să-ţi spun pe şleau, ghiuj bătrân — adăugă, adresându-se cu glas tare dulapului, căci nu avea cu cine să vorbească — dacă osteneala de a te sfărâma n'ar fi mai mare decât folosul, te-aş băga pe foc, fără să mai stau pe gânduri." Abia rostise cuvintele acestea, că un sunet, ca o tânguire slabă, ieşi, ai fi zis, din dulap. Bietul om se înfricoşe la început, dar, după o clipă de chibzuială, îşi spuse că sgomotul era produs poate de vreun vecin gălăgios care, înapoindu-se acasă după cina luată în oraş, se apucase să scormonească în sobă cu vătraiul ca să aţâţe focul. Dar sgomotul se repetă, una din uşile de sticlă se deschise încetişor şi arătă figura palidă, descompusă, a unui bărbat îmbrăcat în veşminte rupte, murdare; stătea în dulap, în picioare. Era înalt de statură şi slab; pe chipul lui se putea citi îngrijorare, şi era în culoarea obrazului, în întreaga-i făptură scheletică, un aer nefiresc, ceva ce nu aparţinea niciunei fiinţe de pe faţa pământului. „Cine eşti dumneata? îngăimă noul chiriaş, îngălbenindu-se şi bălăbănind totodată în mână vătraiul, vrând să ţintească bine arătarea aceea. Cine eşti dumneata?" „Nu svârli cu vătraiul! răspunse arătarea. Oricât ai să ocheşti, el va trece prin mine fără împotrivire; îţi cheltueşti puterile numai ca să izbeşti în lemn. Eu sunt spirit." „Şi ce vrei cu mine, rogu-te?" întrebă chiriaşul cu voce tremurândă. „In odaia asta, răspunse arătarea, s'a desăvârşit ruina mea pământească; aici am ajuns la sapă de lemn, eu şi copiii mei. In dulapul ăsta s'au grămădit, an după an, hârtiile unui lung şi nesfârşit proces. In odaia asta, când murii de mâhnire, de cumplită disperare, doi vampiri violeni îşi împărţiră bunu-

rile pentru care trudisem în răstimpul unei mizerabile existenţe, nelăsând nici măcar o lăţcaie bieţilor mei copii. I-am înfricoşat aşa de tare, că şi-au luat drumul din locurile astea ; şi, de atunci, ca să mai văd teatrul îndelungilor mele suferinţe, mă înapoiez aci în fiecare noapte, singurele ceasuri când pot încă să vizitez pământul. Apartamentul e al meu. Lasă-mi l !" „Dacă ţii să te înapoiezi în încăperea asta, răspunse chiriaşul care avusese răgaz să se reculeagă în decursul amarei povestiri a spiritului, ţi-o voi lăsa-o cu cea mai mare plăcere ; dar, dacă îmi dai voie, aş dori să-ţi pun o întrebare." „Vorbeşte !" spuse cu voce severă arătarea. „Uite, glăsui chiriaşul, nu vreau să-ţi adresez personal observaţia mea, deoarece ea e cunoscută mai tuturor spiritelor despre care am auzit în viaţă, dar mi se pare cam nepotrivit să te întorci mereu tocmai în locurile unde ai fost mai nefericit, când poţi să vizitezi cele mai frumoase ţinuturi ale pământului, de vreme ce spaţiul nu înseamnă nimic pentru dumneata." „Da, e adevărat, nu m'am gândit niciodată la asta !" replică strigoiul. „Domnule, dumneata vezi bine, urmă chiriaşul, că odaia asta e foarte puţin confortabilă. După înfăţişarea dulapului, aş îndrăzni să spun că nu duce lipsă de ploşniţe ; şi, într'adevăr, îmi închipui că ai putea să găseşti o locuinţă mult mai confortabilă, fără să mai vorbesc de climatul Londrei, care e nespus de neplăcut." „Ai toată dreptatea, domnule, răspunse cu politeţă spiritul. Nu mă gândisem la asta câtuşi de puţin. Am să încerc să schimb îndată aerul." Intr'adevăr, în timp ce vorbea, începu să se mistue ; picioarele îi dispăruseră cu totul. „Şi dacă, domnule, strigă după el chiriaşul, dacă ai avea bunătatea să dai de înţeles altor doamne şi domni care se îndeletnicesc să cutreiere prin casele vechi, că ar putea să se simtă mult mai bine aiurea, ai face societăţii un mare bine." „N'am să uit, îi răspunse strigoiul. Nici vorbă că suntem proşti, foarte proşti ; nu-mi pot închipui cum de e cu putinţă să fim aşa de înguşti la minte." Cu aceste cuvinte strigoiul pieri, şi, ceeace-i mai surprinzător, adăugă bătrânelul aruncând o privire iscoditoare în jurul mesei, e că el nu mai reveni niciodată.

— Nu-i rău ce spui, dacă-i adevărat! încuviinţă omul cu nasturi de mozaic, şi din nou aprinse o ţigară.

— *Dacă!* exclamă bătrânul cu o privire nespus de dispreţuitoare. Vezi dumneata, continuă el întorcându-se spre Lowten, nu m'aş mira să spună, în cele din urmă, că nu e adevărată nici povestea clientului ciudat pe care îl avusesem eu pe când lucram într'un birou avocăţesc.

— Nu m'aş încumeta să spun nimic, căci n'am auzit-o niciodată, răspunse insul cu podoabe de mozaic.

— Domnule, nădăjduesc că ne-o veţi povesti şi nouă, zise d. Pickwick.

— O, da! adăugă Lowten. Nimeni, afară de mine, n'a auzit-o, şi aproape c'am uitat-o şi eu.

Bătrânul privi în jurul mesei, chiorîndu-se mai oribil decât până atunci; avea un aer parcă triumfător, remarcând atenţia zugrăvită pe toate chipurile. Apoi, frecându-şi bărbia cu mâna şi contemplând tavanul, ca pentru a-şi reîmprospăta memoria, începu după cum urmează:

POVESTEA BĂTRÂNULUI DESPRE CLIENTUL CEL CIUDAT

— Puţin interesează, declară bătrânul, de unde şi cum am cules istorioara asta. Dacă aş urma firul ei, după felul cum am aflat-o, aş începe dela jumătate, iar când aş ajunge la sfârşit, m'aş înapoia să-i caut începutul. E deajuns să vă spun că unele din întâmplările acestea s'au petrecut în faţa ochilor mei. Despre altele ştiu doar din auzite, iar câteva persoane încă în viaţă îşi amintesc foarte bine de ele.

In Borough High Street din Londra, în apropiere de biserica Sfântul Gheorghe, şi pe aceeaşi parte a străzii, se găseşte, după cum ştie aproape toată lumea, o mică închisoare pentru datorii, numită Marshalsea. Deşi, în vremea din urmă, ea nu mai seamănă deloc cu infama cloacă de altădată, totuşi, ameliorată cum e, nu oferă încă prea multă atracţie pentru indivizii extravaganţi, şi nici prea mare mângâiere pentru cei lipsiţi de simţul prevederii. Asasinul condamnat se bucură, în New Gate, de o curte mai întinsă şi mai

aerisită decât aceea din închisoarea Marshalsea care e pentru datornicul neplatnic.

O fi o părere, sau pentrucă nu pot alunga amintirile de odinioară legate de acest loc, fapt este că partea aceasta a Londrei mi-e nesuferită. Strada e largă; prăvăliile sunt spaţioase; sgomotul vehiculelor care mişună pretutindeni, sgomotul paşilor, stârnit de puhoiul neîntrerupt al oamenilor, vuetul circulaţiei, răsună aici de dimineaţă până la miezul nopţii; dar străzile din împrejurimi sunt înguste şi prăpădite; sărăcia, desfrâul colcăe în puzderia de oameni a ulicioarelor, nenorocirea şi nevoia se înghesue în strâmta puşcărie; un aer de tristeţe, de dezolare pare, aşa am eu impresia cel puţin, că pluteşte peste împrejurimi, dându-le o nuanţă bolnăvicioasă, desgustătoare.

Mulţi oameni ai căror ochi s'au închis apoi în mormânt cine ştie când, au contemplat la început, cu destulă uşurinţă, scena aceasta, trecând pentru întâia oară poarta vechii închisori Marshalsea; căci arareori desnădejdea vine odată cu prima lovitură crâncenă a nenorocirii. Omul are încredere în prietenii pe care nu i-a pus încă la încercare, îşi aduce aminte de numeroasele servicii pe care tovarăşii lui de petrecere s'ar fi oferit să i le facă atunci când nu avea trebuinţă de ele; speră — în inexperienţa lui fericită, speră — şi, oricât s'ar încovoia sub prima lovitură, speranţa răsare în pieptul său şi înfloreşte o clipă doar, până ce înţelege şi cade sub povara desamăgirilor şi a uitării. Şi cât de repede ochii acestor oameni se afundă în orbite, ochi ce privesc sălbatic pe chipuri pustiite de foame, ofilite din pricina închisorii. Pe atunci nu era o figură de stil când se spunea că datornicii putrezeau în temniţă, fără nicio nădejde de a mai scăpa vreodată, de a mai deveni liberi! Asemenea cruzime nu mai există astăzi în acelaş grad, însă au rămas destule încă pentru a zămisli întâmplări care-ţi însângerează inima.

Acum douăzeci de ani, caldarâmul acela a fost bătut de paşii unei femei cu copilul său; zi de zi, ea veni la poarta închisorii, nelipsind niciodată, aşa cum soarele nu lipseşte să răsară în toate dimineţile; deseori, după

o noapte de gânduri chinuitoare, fără odihnă, femeia sosea la poartă mai devreme cu un ceas şi atunci, înapoindu-se blândă şi resemnată, îşi ducea copilul pe podul vechi, îl ridica în braţe şi-i arăta apa Tamisei, scânteietoare în bătaia soarelui dimineţii, însufleţită de toate pregătirile pentru muncă şi bucurie pe care fluviul le înfăţişează ochiului, în zori; se străduia să trezească interesul copilului pentru tot ce vedea. Curând după aceea, aşeza din nou copilul pe pământ şi, ascunzându-şi capul în şal, dădea frâu liber lacrimilor care o podideau, căci nicio expresie de plăcere sau interes nu luminase chipul slăbit, bolnăvicios, al pruncului. Amintirile lui, şi aşa destul de puţine, erau de un singur fel — legate de sărăcia şi mizeria părinţilor. Ceasuri în şir, el rămânea pe genunchii mamei, privind cu înduioşare copilărească lacrimile prelinse pe obrajii ei, apoi se târa tăcut într'un ungher mohorît şi adormea într'un plâns cu sughiţuri. Realităţile dureroase ale lumii, cu cele mai aspre lipsuri ale ei — foamea, setea, frigul, toate nevoile — erau cuibărite în căminul lui dela întâiele licăriri ale inteligenţei sale; măcar că păstra încă aparenţele copilăriei, nu mai avea nici inima uşoară, nici râsul voios şi nici ochii strălucitori.

Tatăl şi mama vedeau toate schimbările acestea, şi privirile lor se întâlneau cu gânduri de disperare pe care nu cutezau s'o arate prin vorbe. Bărbatul, sănătos, vânjos, care ar fi putut să îndure toate oboselile unei vieţi active, se mistuia în lunga întemniţare, în atmosfera nesănătoasă a unei închisori înţesate. Femeia, slăbuţă şi delicată, se topea în suferinţele minţii şi ale trupului. Inima copilului era sdrobită.

Veni iarna şi, odată cu ea, veniră săptămâni întregi de ploi reci şi triste. Biata femeie se mutase într'o odaie jalnică, foarte aproape de locul întemniţării soţului; şi, cu toate că sărăcia lor crescândă pricinuise schimbarea locuinţei, se simţea mai fericită căci era mai aproape de el. Timp de două luni, ea şi micuţul ei însoţitor aşteptară ca de obicei desferecarea porţii. Într'o dimineaţă, pentru întâia oară, ea nu veni; într'altă dimineaţă veni singură. Copilul îi murise.

Ştiu prea puţin cei care vorbesc cu nepăsare despre pierderile săracului, ca despre o fericită curmare a durerilor pentru cel ce-a plecat, ca despre o economie providenţială pentru cel ce-a rămas ; prea puţin ştiu ei, firește, despre agonia pe care o pricinuesc pierderile acestea. O privire tăcută de afecţiune şi atenţie, când toate celelalte priviri se întorc în lături cu răceală, simţământul că posedăm simpatia unei făpturi omeneşti, când toate celelalte ne-au părăsit, sunt un ajutor, un sprijin, o mângâiere în marea suferinţă pe care o încercăm ; nicio bogăţie nu le poate cumpăra, nicio putere nu le poate da. Copilul stătuse ceasuri întregi, la picioarele părinţilor, cu mânuţele împreunate cuminte, cu figura-i slabă şi palidă înălţată spre ei. Il văzuseră stingându-se zi cu zi ; dar, deşi scurta lui existenţă fusese lipsită de orice bucurie, deşi el se odihnea acum în pacea aceea pe care, copil fiind, nu o cunoscuse în lumea aceasta niciodată, ei erau părinţii săi şi pierderea lui pătrunse adânc în inima lor.

Era limpede pentru cei care priveau figura istovită a mamei, că moartea va veni curând să pună capăt suferinţei şi strădaniilor ei. Tovarăşii de închisoare ai soţului se fereau să turbure atâtea dureri şi mizerii, astfel că-l lăsară singur în odăiţa pe care la început o împărţea cu alţi doi deţinuţi. Tânăra femeie trăia cu el acolo ; ea zăcea fără chinuri, dar şi fără speranţe, iar viaţa i se mistuia încet.

Intr'o seară leşinase în braţele bărbatului, şi el o duse la fereastra deschisă ca s'o învioreze aerul. Lumina lunii, căzând pe figura ei palidă, îi arătă o schimbare în trăsăturile femeii, care îl făcu să se clatine pe picioare, ca un copil slab, sub povara trupului ei.

— Aşează-te, George, spuse ea cu o voce stinsă.

El se supuse şi, luând loc lângă ea, îşi acoperi fruntea cu mâinile şi izbucni în lacrimi.

— Mi-e tare greu să te părăsesc, George ; însă aşa vrea dumnezeu şi, de hatârul meu, trebue să înduri. O, cât îi mulţumesc că ne-a luat copilul ! El e fericit ; e în cer acum. Ce-ar fi ajuns aici, fără de mama lui ?

— N'ai să mori, Mary ! Nu, n'ai să mori ! strigă soţul sărind în picioare.

Făcu grăbit ocolul camerei, izbindu-şi fruntea cu pumnii strânşi; apoi, aşezându-se iarăşi lângă femeia lui şi ţinând-o în braţe, adăugă ceva mai domolit:

— Revino-ţi în fire, copilă dragă, te rog. Ai să mai trăieşti.

— Nu, George, nu, spuse femeia în agonie. Să fiu aşezată acum lângă bietul meu copil; însă făgăduieşte-mi că, dacă scapi vreodată din lăcaşul acesta groaznic, dacă te îmbogăţeşti, ne vei strămuta într'un cimitir liniştit de ţară, departe, foarte departe de aici, ca să ne putem odihni în pace. Imi făgăduieşti, dragă George?

— Da, da, zise el aruncându-se în genunchi dinaintea ei. Răspunde-mi, Mary! încă un cuvânt! o privire! una singură!

Se opri, căci braţul care îi strângea gâtul era ţeapăn şi greu. Un suspin adânc ieşi din pieptul pustiit al tinerei femei, buzele ei se mişcară, un zâmbet îi licări pe faţă, însă, buzele-i erau albe; zâmbetul se pierdu într'o privire îngheţată şi groaznică. El rămăsese acum singur pe lume!

In noaptea aceea, în tăcerea şi pustiul odăii lugubre, nenorocitul soţ îngenunchie lângă corpul neînsufleţit al femeii lui, şi-l luă pe dumnezeu martor al jurământului năpraznic pe care îl făcu: anume că, din clipa aceea, îşi închina existenţa pentru a răzbuna moartea femeii şi a copilului; că, până la sfârşitul vieţii, va face totul întru îndeplinirea acestui scop; că ura îi va fi veşnică, nestinsă; şi că va urmări în lumea întreagă făptura care alcătuia obiectul urii sale.

Cea mai adâncă desnădejde, o furie aproape inumană, îi pustiiseră aşa de groaznic faţa, într'o singură noapte, că, tovarăşii lui se trăgeau cu spaimă înapoi când trecea pe aproape de ei. Ochii săi erau grei şi însângeraţi, chipul cadaveric, trupul gârbovit parcă de vârstă. In violenţa frământărilor, îşi muşcase buza de jos, iar sângele, curgând din rană, se prelingea pe bărbie şi-i pătase cravata şi cămaşa. Nu scoase nicio lacrimă, nu se tângui câtuşi de puţin; dar privirile-i rătăcite, graba buimacă cu care păşea încoace şi încolo prin curte, trădau înfrigurarea care îl mistuia lăuntric.

Trupul femeii trebuia să fie ridicat din închisoare fără întârziere. El se supuse fără împotrivire, cu liniște deplină. Aproape toți arestații se adunaseră să asiste la transportarea rămășițelor pământești; se dădură în lături la ivirea lui George; el înaintă cu pași zoriți, se așeză într'un spațiu mic, zăbrelit, lângă poarta de unde mulțimea se retrase dintr'un simțământ instinctiv de delicateță. Coșciugul grosolan era purtat domol pe umerii oamenilor. O liniște mormântală stăpânea gloata, liniște întreruptă numai de bocetul femeilor și de târșâitul pe lespezi al pașilor celor care duceau sicriul. Ajunseră la locul unde se afla soțul abătut, și se opriră. El puse mâna pe cosciug și, potrivind în neștire postavul care îl acoperea, le făcu semn să meargă mai departe. Sub boltă, gardienii se descoperiră la trecerea cosciugului ; după o clipă, poarta greoaie fu încuiată. George privi rătăcit mulțimea în juru-i și se năruì la pământ.

Cu toate că mai multe săptămâni a avut nevoie, zi și noapte, de îngrijiri, stăpânit fiind de cele mai violente sbuciumări ale febrei, nu uită o clipă nici pierderea pe care o suferise, nici jurământul pe care îl făcuse. Locuri, scene, întâmplări felurite se perindau pe dinaintea ochilor săi cu repeziciunea încâlcită a delirului ; și toate erau legate într'un fel de subiectul cumplit care îi stăpânea cugetul. Plutea pe o mare fără țărmuri. Cerul părea însângerat, valurile furioase svâcneau, clocotind și învârtejindu-se din toate părțile. Un alt vas tăia anevoie talazurile purtate de furtună ; pânzele lui rupte fâlfâiau pe catarguri ca niște panglici ; puntea era înțesată de chipuri omenești pe care, în orice clipă, le loveau valuri monstruoase, aruncând uneori o ființă nevinovată în marea spumegândă. Vasul pe care se afla el înainta cu o forță și o viteză, nestăvilită, printre apele ce mugeau. Lovind nava cealaltă în pupă, o sdrobi. In vârtejul imens de apă, stârnit de epava care se scufunda, se deslănțui strigătul puternic și ascuțit al temerii de moarte scos de o sută de nenorociți în pericol să se înnece ; strigătele se contopiră într'un vaier înspăimântător, acoperind cu totul huetul războinic al elementelor, necontenit mai tare până ce, parcă,

străpunse văzduhul, cerul şi oceanul. Dar ce e asta? Ce-i cu omul bătrân, cărunt, care se înalţă deasupra apei şi, luptând cu valurile, strigă în agonie după ajutor? O singură ochire, şi George s'a aruncat de pe vapor în mare; cu vigoare înnoată spre bătrân; se apropie; da, sunt într'adevăr trăsăturile *lui*: Bătrânul îl vede venind şi se străduieşte zadarnic să scape. George îl apucă, îl strânge, îl târăşte cu el sub apă. La fund, la fund cu el, la cincizeci de stânjeni sub apă! Sforţările bătrânului sunt tot mai slabe; în curând nu mai mişcă. E mort; l-a ucis; şi-a ţinut jurământul.

Străbătea singur şi descult nisipurile mistuitoare ale unui pustiu imens. Nisipul îl înnăbuşea, îl orbea. Grăunţele mărunte pătrundeau în fiecare por al pielii şi-l iritau, aproape să-i ia minţile. Trâmbe uriaşe de nisip, alungate de vânturi şi luminate de soarele în vâlvătăi, goneau în zare ca nişte stâlpi de foc viu. Osemintele oamenilor care pieriseră în pustiurile înfricoşetoare, zăceau risipite la picioarele lui; o lumină cumplită cădea pretutindeni jur-împrejur; şi, cât vedea cu ochii, numai năluciri oribile care-l cutremurau! Se strădui zadarnic să scoată un strigăt plin de spaimă; limba îi era lipită de cerul gurii. Se năpusti disperat înainte. Innotă cu o forţă supraomenească, prin nisipuri, până când, sleit de oboseală şi sete, căzu în nesimţire. Ce răcoare îmbătătoare îl înviora! De unde venea susuratul acela? Apă! Era un izvor; pârâul limpede şi răcoros curgea la picioarele lui. Bău cu nesaţ şi, odihnindu-şi pe ţărm mădularele îndurerate, căzu într'un somn plin de vrajă. Il deşteptă sgomotul unor paşi care se apropiau. Un bătrân cu cap cărunt înainta, clătinându-se pe picioare, vrând să-şi aline setea mistuitoare. Era tot *el*! Işi încleştă braţele pe după mijlocul bătrânului şi-l împinse într'o parte. Bătrânul se sbătea şi ţipa după apă — un strop de apă numai ca să-şi salveze viaţa! Il ţinea pe bătrân sdravăn şi-l fulgera cu ochi lacomi de răzbunare; iar când omul căzu fără viaţă pe pieptu-i, dădu drumul cadavrului şi-l îndepărtă cu piciorul.

Când frigurile îl lăsară, când îşi reveni în fire, se pomeni liber şi bogat; află că părintele care ar fi fost

în stare să-l lase să moară în închisoare, care-i lăsase pe cei ce-i fuseseră mai scumpi decât propria-i existență, să piară de mizerie și de acea tristețe a inimii pe care niciun medic n'o poate lecui, fusese găsit mort în culcușu-i de puf. Ar fi avut cruzimea să-și vadă fiul cerșetor, dar, simțindu-se cu trufie sănătos și puternic, amânase să-și facă testamentul până când fusese prea târziu : putea acum să scrâșnească din dinți pe lumea cealaltă, gândind la bogățiile care, din neglijența lui, trecuseră asupra fiului său !

Își reveni în fire, însă numai atâta. Își reveni ca să-și amintească de scopul pentru care trăia, să-și aducă aminte că dușmanul era chiar părintele soției lui — omul care-l aruncase în închisoare și care, când fiica și copilașul ei îl imploraseră în genunchi să se îndure de dânșii, i-a alungat dela ușa lui. O, cât își blestema starea de slăbiciune care-l împiedica să se scoale și să-și înfăptuiască planul de răzbunare !

Ceru să fie transportat departe de locurile unde pierduse ființele dragi și unde îndurase mizeria ; se retrase pe țărmul mării, într'o casă tihnită, nu cu nădejdea de a-și recăpăta fericirea sau măcar liniștea, căci și una și alta fugiseră pentru deapururi, ci pentru a-și reface puterea vlăguită și a chibzui asupra proiectului la care ținea atât de mult. Și, aici, un duh rău, desigur, îi oferi prilejul întâiei și celei mai cumplite răzbunări.

Era vară ; cufundat în gândurile-i mohorîte, ieșea pe înserate din locuința singuratică, înainta pe o potecă îngustă, la poalele țărmului stâncos, spre locul sălbatic și pustiu care-l atrăgea în chip deosebit cu prilejul hoinărelilor sale ; se așeza pe câte un colț de strâncă sfărâmată și, îngropându-și fața în palme, rămânea acolo ceasuri întregi, uneori până când cădea noaptea, până când umbrele prelungi ale stâncilor sumbre de deasupra capului său, învăluiau totul din jur într'un zăbranic des de întuneric.

Intr'o seară calmă se afla acolo, ca deobicei, înălțând din când în când capul pentru a urmări sborul unui pescăruș, sau pentru a-și purta privirile dealungul

dârei splendide de lumină care, începând din mijlocul oceanului, se prelungea parcă până la punctul ultim al orizontului, unde apunea soarele ; deodată liniştea adâncă fu străpunsă de un strigăt puternic de ajutor ; ascultă, neştiind la început dacă nu l-a înşelat auzul, apoi strigătul repetându-se şi mai sfâşietor, se ridică şi se grăbi să alerge în direcţia dinspre care pornea.

Pricepu îndată ce anume se întâmplase. Pe plajă erau împrăştiate nişte veşminte ; un cap de om abia se mai zărea deasupra valurilor, la oarecare distanţă de mal, şi un bătrân, frângându-şi mâinile cu desnădejde, alerga de colo până colo, strigând după ajutor. Convalescentul ale cărui puteri erau atunci reîntremate, îşi smulse haina şi se năpusti spre valuri cu gândul să se arunce în apă şi să-l tragă pe înnecat la mal.

— Grăbiţi-vă, domnule, pentru numele lui dumnezeu ! salvaţi-l, fie-vă milă ! E fiul meu, domnule, singurul meu fiu ! zise bătrânul apropiindu-se şi tremurând de emoţie. E singurul meu fiu, domnule, şi moare acolo, sub ochii părintelui său.

De cum îi ajunseră în urechi întâiele cuvinte rostite de bătrân, străinul se opri din fugă şi, încrucişându-şi braţele pe piept, rămase nemişcat.

— Dumnezeule mare ! strigă bătrânul dându-se înapoi : Heyling !

Străinul zâmbi şi tăcu.

— Heyling ! urmă bătrânul buimăcit ; e fiul meu, Heyling, copilul meu drag ! Uite... Uite...

Şi, cu respiraţia tăiată, nefericitul părinte arătă locul unde tânărul se sbătea între viaţă şi moarte.

— Ascultă ! continuă bătrânul, a strigat iarăşi ! E încă în viaţă ! Heyling ! Salvează-l ! salvează-l !

Străinul zâmbi din nou şi rămase neclintit ca o statue.

— Te-am nedreptăţit ! strigă bătrânul căzând în genunchi, cu mâinile împreunate. Răzbună-te ! ia-mi tot avutul ! Ia-mi viaţa ! Aruncă-mă în apă la picioarele tale şi, dacă firea omenească se poate înfrâna, am să mor fără împotrivire ! Fă tot ce vrei cu mine, Heyling, dar scapă-mi fiul ! El e aşa de tânăr ! aşa de tânăr, Heyling ,aşa de tânăr ca să moară !

— Ascultă, zise străinul apucând cu putere mâna bătrânului, vreau viaţă pentru viaţă ; şi aici am una ! Copilul *meu* a murit sub ochii părintelui său ; a murit într'o agonie mult mai groaznică decât acest tânăr ponegritor al surorii lui. Ai râs atunci, ai râs în faţa fiicei dumitale pe care moartea îşi pusese pecetea, de chinurile noastre. Ce zici acum ? Priveşte, priveşte !

Vorbind, străinul arăta oceanul. Un ţipăt slab se pierdu departe, pe întinderea apei : svârcolirile cumplite ale celui înnecat turburară un timp valurile clipocitoare. Şi locul unde tânărul se mistuise într'un mormânt pretimpuriu, nu se mai deosebi în noianul de apă.

Se scurseră trei ani, când un domn coborî dintr'o trăsură de casă la uşa unui avocat din Londra, bine cunoscut ca om nu prea cinstit în treburile profesionale, şi ceru o întrevedere într'o afacere importantă. Deşi era vădit că nu trecuse de floarea vârstei, prezentatorul avea o figură palidă, rătăcită, abătută, şi nu era nevoie de prea multă agerime din partea avocatului ca să-şi dea seama dintr'o privire că bolile sau suferinţa îi schimbaseră înfăţişarea mai mult decât ar fi putut să i-o schimbe, în mod normal, mâna timpului într'un îndoit număr de ani.

— Doresc să vă însărcinez cu o cauză, spuse străinul.

Avocatul se înclină slugarnic şi aruncă o privire pachetului pe care domnul îl ţinea în mână. Vizitatorul îi observă privirea şi urmă :

— Nu e o afacere obişnuită, spuse el ; hârtiile acestea n'au ajuns în mâna mea fără osteneli îndelungi şi fără cheltueli mari.

Avocatul privi pachetul cu şi mai multă curiozitate iar clientul, deslegând panglica cu care era legat obiectul, îi arătă o sumedenie de poliţe, dimpreună cu câteva copii de acte şi alte documente.

— După cum vedeţi, zise clientul, omul al cărui nume figurează aci, a împrumutat în ultimii ani sume foarte mari pe aceste hârtii. Era o înţelegere tacită între el şi oamenii către care se îndrepta deobicei şi dela

care am cumpărat treptat totul plătind întreit şi împătrit valoarea lor, că scadenţele vor fi reînnoite din când în când, până la o anumită epocă. Dar înţelegerea nu e specificată nicăieri. A suferit de curând mari pierderi, astfel că obligaţiile acestea venind peste capul lui deodată, l-ar aduce în sapă de lemn.

— Totalul sumei e de câteva mii de lire sterline, glăsui avocatul cercetând hârtiile.

— Da, răspunse clientul.

— Ei bine, ce trebue să facem? întrebă omul de afaceri.

— Ce trebue să faceţi? replică clientul cu o vehemenţă subită. Puneţi în funcţiune toate resorturile legii în vigoare, toate chiţibuşurile vicleniei şi toate pungăşiile; mijloace cinstite şi necinstite; opresiunea deschisă a legii, ajutată de întreaga măiestrie a celor mai ingenioşi practicanţi. Vreau să moară de o moarte chinuitoare şi prelungită. Ruinaţi-l! Confiscaţi-i şi vindeţi-i moşiile şi bunurile, alungaţi-l din locuinţa, din căminul lui şi împingeţi-l să cerşească la bătrâneţe şi să se stingă în închisoare pentru datorii!

— Dar cheltuelile, dragă domnule, cheltuelile întregului proces? atrase atenţia avocatul după ce-şi reveni din întâia uimire. Dacă pârîtul e un om de nimic, cine va plăti cheltuelile?

— Fixaţi orice sumă, exclamă străinul, şi mâna-i tremura aşa de tare, că abia putu să ţină condeiul pe care-l apucase în timp ce vorbea; fixaţi o sumă oarecare, şi va fi a dumneavoastră. Nu vă fie teamă să cereţi! Nimic nu mi se va părea prea scump, numai să vă atingeţi ţinta!

Avocatul fixă la întâmplare o sumă însemnată ca avans pe care l-ar fi cerut ca să se asigure în cazul unei pierderi; dar mai mult pentru a-şi da seama până unde putea merge, într'adevăr, clientul său, neînchipuindu-şi că el va fi de acord cu suma ce-i va cere. Străinul scrise un cec adresat bancherului său, pentru suma întreagă şi plecă.

Semnătura fu onorată în deplină regulă, şi avocatul, văzând că putea să se bizue pe ciudatul client, se apucă serios de lucru. Timp de mai bine de doi ani,

d. Heyling veni zile în şir la birou unde, aplecat asupra hârtiilor care se grămădeau, citea, citea mereu cu ochii scânteietori de bucurie, scrisorile mustrătoare, cererile pentru o cât de mică amânare ; din ele se înfăţişa ruina sigură pe care partea cealaltă avea s'o sufere, prin urmărire după urmărire, proces după proces. La toate rugăminţile pentru puţină îngăduinţă, nu exista decât un răspuns : banii trebuiau achitaţi. Pământurile, casele, mobilele fură luate rând pe rând prin confiscările care avură loc, şi bătrânul ar fi fost întemniţat dacă n'ar fi izbutit să fugă, înşelând vigilenţa paznicilor.

Departe de a-l domoli succesul persecuţiei, vrăjmăşia neînduplecată a lui Heyling părea că sporeşte în măsura ruinei pe care o pricinuia. Furia lui fu nemărginită aflând despre fuga bătrânului. Scrâşnea cu turbare din dinţi, îşi smulgea părul din cap şi-i blestema cumplit pe cei cărora le încredinţase executarea arestării. In sfârşit, nu-l liniştiră, întrucâtva, decât încredinţările repetate că fugarul va fi cu siguranţă descoperit. Fură trimişi oameni în toate părţile, se recurse la toate stratagemele cu putinţă de închipuit pentru dibuirea ascunzătoarei ; zadarnic însă ; trecură şase luni fără ca bătrânul să poată fi găsit.

Intr'o seară, la o oră târzie, Heyling, despre care nu se mai auzise nimic de câteva săptămâni, veni la locuinţa particulară a avocatului şi-l înştiinţă că vrea să-i vorbească numaidecât. Dar înainte ca avocatul, care-i recunoscuse din capul scării vocea, să fi putut da ordinul de primire, Heyling urcase treptele şi intrase, palid, gâfâind, în salon. După ce închise uşa, căzu pe un scaun şi declară în şoaptă :

— L-am găsit, în sfârşit !

— Aha ! exclamă avocatul. Foarte bine, domnule, foarte bine !

— Stă ascuns într'o locuinţă jalnică, la Camdentown, spuse Heyling. Poate am făcut bine că l-am pierdut din vedere, căci a trăit acolo, toată vremea singur, în cea mai cumplită mizerie. E sărac, sărac lipit.

— Foarte bine, încuviinţă avocatul. Mâine veţi lua desigur măsuri pentru arestarea lui.

— Da, spuse Heyling. Staţi ! Nu, peste încă o zi. Vă miraţi că doresc să amân, adăugă el cu un zâmbet groaznic ; dar uitasem. Poimâine e o aniversare în viaţa lui ; rămâne aşa dar pe poimâine.

— Foarte bine, glăsui avocatul. Vreţi să scrieţi instrucţiunile pentru gardian ?

— Nu ; să mă ia de aici la opt seara, şi-l voi însoţi eu însumi.

Se întâlniră într'adevăr la ora convenită şi, închiriind o trăsură de piaţă, spuseră vizitiului să oprească la colţul vechii şosele Pancras, lângă azilul parohici. Când ajunseră acolo, se înnoptase deabinelea ; şi, pornind dealungul zidului sumbru al spitalului veterinar, intrară pe-o străduţă lăturalnică ; e numită, sau mai bine zis era numită odinioară strada Micului Colegiu, şi, oricum s'ar prezenta astăzi, era pe vremuri un loc destul de pustiu, înconjurat de şanţuri şi câmpii.

După ce-şi înfundă pălăria pe ochi şi se înfăşură în manta, Heyling se opri dinaintea celei mai amărîte case de pe uliţă şi bătu încetişor în uşă. Ea fu deschisă îndată de o bătrână, care îl salută în semn că-l recunoaşte. Şoptindu-i să-l aştepte jos, Heyling urcă tiptil scara, deschise uşa unei odăi şi se năpusti înăuntru.

Obiectul cercetărilor şi al vrăjmăşiei sale neînduplecate, bătrânul decăzut acum, stătea lângă o masă pe care nu se afla decât o biată lumânare. El tresări la intrarea străinului şi se ridică anevoie în picioare.

— Ce mai e ? Ce mai e ? întrebă bătrânul. Ce nouă mizerie este asta ? Ce doriţi ?

— Un cuvânt cu *dumneata,* răspunse Heyling.

După rostirea acestor cuvinte, se aşeză la capătul celălalt al mesei şi, aruncând mantaua şi pălăria, îşi desvălui chipul.

Bătrânului îi pierise parcă deodată glasul. Recăzu pe scaun şi, strângându-şi mâinile, privi ţintă, cu ochi plini de groază şi de teamă, vedenia.

— Se împlinesc astăzi şase ani, spuse Heyling, de când am reclamat dela dumneata viaţa pe care o datorai copilului meu. Bătrâne, am jurat lângă cadavrul fiicei dumitale să trăiesc o viaţă de răzbunare. De atunci nu m'am abătut o secundă dela jurământul

pe care l-am făcut ; chiar dacă aş fi fost în stare să mă abat, amintirea unei singure priviri chinuite, dar răbdătoare, a ei, când se stingea în tăcere sub ochii mei, sau amintirea chipului lihnit al nevinovatului nostru copil, m'ar fi întărit în îndeplinirea datoriei mele. Iţi aduci aminte bine de întâia mea răzbunare ; aceasta-i cea din urmă.

Bătrânul se cutremură ; mâinile lui căzură fără putere în lături.

— Mâine părăsesc Anglia, urmă Heyling după o pauză de-o clipă. In noaptea asta te sortesc morţii vii la care mă osândiseşi dumneata — o închisoare fără speranţă.

Işi ridică ochii asupra bătrânului ; se opri. Apropie lumina de chipul lui, o aşează uşurel pe masă, şi ieşi din odaie.

— Ar fi mai bine să te duci la bătrân, spuse el femeii deschizând uşa şi făcând semn gardianului să-l urmeze în stradă ; cred că e bolnav.

Femeia închise uşa, urcă repede scara şi-l găsi mort!

Sub lespedea unui mormânt simplu, într'unul din cimitirele cele mai liniştite şi mai singuratice din ţinutul Kent, unde florile sălbatice cresc deavalma cu iarba, într'o priveliştе plăcută, cel mai frumos loc din grădina Angliei, se odihnesc osemintele tinerei mame şi ale plăpândului ei copil. Dar cenuşa tatălui nu e amestecată cu a lor ; şi, din seara aceea, avocatul n'a mai aflat absolut nimic în legătură cu ciudatul său client.

După ce mântui povestirea, bătrânul se apropie de un cuier care se găsea într'un ungher şi, luându-şi pălăria şi redingota, şi le puse cu multă linişte, apoi, fără să adauge un singur cuvânt, se depărtă domol. Domnul cu nasturi de mozaic adormise, iar cei mai mulţi făceau haz picurându-i stropi de seu în grog. D. Pickwick se strecură în taină şi, plătind consumaţia sa şi a lui Sam, ieşi, împreună cu bătrânul, de sub bolta hanului *La Butucul şi Coţofana.*

CAPITOLUL XXII

D. Pickwick călătorește la Ipswich și are o aventură romantică cu o femeie între două vârste, cu moațe galbene de hârtie în păr.

— Sammy, ăsta e bagajul jupânului tău? întrebă d. Weller-senior pe iubitoru-i fiu, când acesta intră, cu un sac de voiaj și cu un geamantan mic, în curtea hanului *Taurul* din Whitechapel.

— Ai brodit-o, bătrâne; întocmai și la fel, replică d. Weller cel tânăr, lăsând jos în curte povara și așezându-se apoi deasupra ei. Vine și jupânu îndată.

— Imi închipui că vine cu cabrioleta, își dădu cu părerea părintele.

— Da, că n'o să-și primejduiască ciolanele pentru o iconomie de opt penny, umblând două mile pe jos. Ce face mămițica vitregă în dimineața asta?

— Să te crucești, Sammy, să te crucești, nu alta, răspunse d. Weller-senior cu o gravitate impunătoare. I-a trăsnit prin cap, nu demult, să se vâre în secta metodiștilor [1] și unde mai pui că e evlavioasă foc. O criatură prea bună pentru mine, Sammy; simt că n'o merit.

— Eh, glăsui d. Samuel, nu te mai încondeia așa!

— Mă încondeiez, reluă cu un oftat părintele. S'a luat după nu știu ce scornitură a unuia care zice că omu mai poate să se nască odată pe lume, Sammy; rinaștere mi se pare că-i zice ei. Tare aș vrea s'o văz pe maică-ta vitregă născându-se încă odată. Aș da-o cât ai zice pește, la doică! Știi ce a făcut muierile alea deunăzi? continuă d. Weller după o scurtă pauză, în răstimpul căreia izbise de vreo șase ori cu degetul arătător peste nas, în chip foarte semnificativ.

— Nu știu, mărturisi Sam; ce?

— Pune la cale să se întâlnească să bea ceai pentru unu care ele îi zice păstorul lor, lămuri d. Weller. M'am oprit la o prăvălie cu poze, în piața de trăsuri, când văz un anunț la geam: „Bilete, jumătate de

---

[1] Sectă anglicană cu principii foarte severe, întemeiată în secolul XVIII *(n. tr.)*.

coroană. Pentru informaţii a se adresa comitetului. Doamna Weller, secretară". Şi acasă intru, şi ce văz ? Comitetul şedea în odaia noastră din fund. Paisprezece muieri ! Să le fi auzit Sammy ! Luau hotărîri, votau taxe noi, tot soiul de drăcovenii. Bun. Şi ce m'a mai bătut la cap maică-ta vitregă să merg şi eu, şi m'am gândit : ia, hai să văz şi eu ce-i în stare să facă muierile; ma înscriu şi eu pentru un bilet; vineri seara la şase, mă fac ghighel, pornesc cu baba mea, şi urc la întâiul etaj unde ce văz : masă mare şi marafeturi de ceai puse pentru treizeci de inşi, şi o liotă de muieri, care începe să şuşotească între ele şi se uită la mine, de parcă nu mai văzuse de când lumea un domn chipeş de cincizeci şi opt ani. Nu trece mult, şi se aude o hărmălaie pe scară, şi uite că unu deşirat, cu nas roşu şi cravată albă, se năpusteşte sus pe scări, şi cântă: „Uite păstorul ce vine să-şi vadă turma credincioasă!"; atunci vine unu rotofei, îmbrăcat în negru, cu o faţă albă, mare, zâmbind mereu în dreapta şi în stânga de parcă svâcnea dintr'un resort. Uite-aşa, Sammy ! — „Sărutul păcii", zice păstorul, şi atunci le sărută pe muieri, rând pe rând; după el, le ia la rând omul cu nasul roşu. Tocmai mă gândeam dacă nu este bine să încep şi eu să le sărut, mai ales că era o coconiţă foarte drăgălaşă lângă mine — când, hop, vine ceaiul cu maică-ta vitregă, care rămăsese jos să păzească ceainicul la fiert. Şi cu toatele se repede ca muşcate de şarpe. Iar până să se toarne ceaiul, ce mai imn au tras, Sammy ; ce mai de rugăciuni şi ce mai înfulecau şi beau. Să-l fi văzut pe păstor cum da iama în şuncă şi'n franzeluţele cu unt, Sammy ; nu mi-a fost dat să mai văz vreodată pe careva să mănânce şi să bea aşa ; nu ! Nici ăla cu nasul roşu nu era omul care să aştepte să-i dai cu porţia, însă pe lângă păstor era nimic. Bun. După ce dă gata ceaiul, îi trage alt imn, şi pe urmă păstorul începe să predice ; şi-i trăgea bine, dacă te gândeşti că putea să-i cază greu la stomac franzeluţele cu unt. Deodată se opreşte, şi se-apucă să facă ca un broscoi : „Unde e păcătosul ? Unde e mezerabelul păcătos ?" La care toate muierile se uită la mine şi începe să se vaite de parcă îşi dădea sufletul ! Eu îmi dădeam cu ideea că

spictacolu era cam aiurit — da nu ziceam nimic. El se opreşte iar şi se uită ţintă la mine, şi zice : „Unde e păcătosul ? Unde e mezerabelul păcătos ?“ Şi din nou muierile se vaită, ba acu de zece ori mai tare. Mie îmi cam sare ţandăra atunci, aşa că fac vreo doi paşi înainte, şi : „Prietene, îi zic, mie îmi zici aşa ?“ In loc să-mi ceară scuze, după cum se cade să facă un gentelmen, el începe să fie mai mojic. Mă face vas, Sammy, vas al mâniei [1], şi mai mă face şi altfel. Pentrucă sângele fierbea în mine, îi arz vreo trei scatoalce lui şi vreo trei ăluia cu nasul roşu, şi-o şterg. Să le fi auzit pe muieri ţipând, Sammy, când l-a adunatără pe păstor de sub masă... — Hehe! uite-l pe jupân'-tău, în carne şi oase !

In timp ce d. Weller spunea acestea, d. Pickwick cobora din cabrioletă şi intra în curte.

— Frumoasă dimineaţă, dom'le ! îl întâmpină d. Weller-senior.

— Intr'adevăr frumoasă ! încuviinţă d. Pickwick.

— Intr'adevăr frumoasă, repetă un roşcovan, cu nas iscoditor şi ochelari albaştri, coborînd şi el dintr'o cabrioletă odată cu d. Pickwick. Mergeţi la Ipswich, domnule ?

— Da, domnule, răspunse d. Pickwick.

— Ce coincidenţă extraordinară ! Ca şi mine.

D. Pickwick se înclină.

— Călătoriţi afară ? întrebă roşcovanul.

D. Pickwick se înclină din nou.

— Nemaipomenit ! Ia te uită ! Şi eu călătoresc afară, se miră roşcovanul ; în cazul acesta, firește, vom merge împreună !

Şi roşcovanul cu nasul ascuţit — îşi dădea aere pline de importanţă şi vorbea enigmatic, svârlindu-şi ca o pasăre capul pe spate când spunea ceva — zâmbi, de parcă ar fi făcut cea mai uimitoare descoperire din câte înţelepciunea omenească a cunoscut vreodată.

— Domnule, sunt fericit, că voi fi în tovărăşia dumneavoastră, zise d. Pickwick.

— Oh, declară noul venit, împrejurarea e nimerită

---

1 Expresie folosită în Noul Testament, a noua epistolă a lui Paul către romani, par. 22. *(n. tr.)*.

pentru amândoi, nu-i aşa ? Tovărăşia, vedeţi dumnea voastră, tovărăşia... se... se... deosebeşte cu totul de singurătate, nu-i aşa ?

— Intocmai şi la fel, interveni Sam cu un zâmbe prietenos, intrând în vorbă. Eu numesc asta cevaşi lea care se'nţelege dela sine, cum zicea casapul de câin fetei din casă, când ea îl beştelea că nu e gentelmen

— Mda ! spuse roşcovanul, măsurându-l pe Sam cu trufie, din cap până'n picioare. Prietenul dumnea voastră, domnule ?

— Nu tocmai prieten, replică d. Pickwick cu o voce scăzută. E de fapt servitorul meu ; îi permit însă multe libertăţi, căci, între noi fie zis, mă simt măgulit, fiindcă e un om original, şi mă mândresc oarecum cu el.

— Mda ! bombăni roşcovanul ; vedeţi, asta e chestie de gust ! Mie, originalitatea nu-mi place câtuşi de puţin ; nu-mi convine ; nu văd dece ar fi necesară. Cum vă numiţi, domnule ?

— Poftim carta mea de vizită, domnule, răspunse d. Pickwick, foarte amuzat de modul repezit în care fusese întrebat şi de felul ciudat de a fi al străinului

— Aha ! exclamă roşcovanul, băgând carta de vizită în carneţelul lui. Pickwick ! Foarte bine ! Imi place să ştiu numele oamenilor. In felul ăsta eşti scutit de multe neplăceri. Poftim, carta mea de vizită, domnule. Mag nus. Precum vedeţi, domnule, mă numesc Magnus Cred că e un nume destul de frumos ; nu-i aşa domnule ?

— Foarte frumos nume, într'adevăr, replică d. Pick wick fără să-şi poată stăpâni un zâmbet.

— Da, cred, urmă d. Magnus. Iar înaintea lui e un nume tot aşa de frumos, după cum veţi vedea. Permi teţi-mi, domnule. Ţinând carta de vizită puţin înclinată, uite aşa, numele devine vizibil ; poftim : Peter Magnus. Sună plăcut, domnule, nu ?

— Foarte plăcut, zise d. Pickwick.

— Curioasă e semnificaţia iniţialelor, domnule, precum vedeţi : P.M. — post meridian. In biletele scrise în grabă către cunoştinţele mele intime semnez câteodată „După amiază". Lucrul îi înveseleşte mult pe prietenii mei, domnule Pickwick.

— Firește, îmi închipui că le procură cea mai vie mulțumire, rosti d. Pickwick invidiind în gând ușurința cu care prietenii d-lui Magnus se înveseleau.

— Domnilor, le comunică un rândaș, diligența este gata, vă rog.

— Bagajul meu e înăuntru ? întrebă d. Magnus.

— Totul e în regulă, domnule.

— Sacul roșu e înăuntru ?

— Totul e în regulă, domnule.

— Și sacul vărgat ?

— In lada din față, domnule.

— Și pachetul învelit în hârtie cafenie ?

— Sub capră, domnule.

— Și cutia de piele cu pălării ?

— Totul e înăuntru, domnule.

— Acum vreți să urcați ? întrebă d. Pickwick.

— Scuzați-mă, răspunse Magnus rămânând pe roată. Scuzați, domnule Pickwick. Nu pot consimți să urc în condițiile astea de nesiguranță. Din felul cum omul a răspuns, sunt convins că cutia de piele cu pălării *nu* este înăuntru.

Protestările solemne ale rândașului fiind întru totul zadarnice, fu nevoie să se cotrobăiască în străfundurile lăzii pentru a-l liniști că într'adevăr cutia de piele cu pălării fusese pusă în siguranță. După ce se încredință în privința aceasta, d. Magnus avu presimțiri certe, mai întâi că sacul roșu a fost pus cine știe unde, apoi că cineva a șterpelit sacul vărgat, pe urmă că pachetul învelit în hârtie cafenie „s'a desfăcut". In sfârșit, după ce se convinse cu proprii lui ochi de netemeinicia fiecărei bănueli, acceptă să se urce pe imperiala diligenței, declarând că spiritul îi era ușurat de orice neliniște și că se simțea acum bine și fericit.

— Vă inervați repede, dom'le, nu-i așa ? întrebă d. Weller-senior, urcându-se pe capră și uitându-se la străin cu ochi piezișI.

— Da, fleacurile astea mă cam scot din sărite, recunoscu străinul, însă acum sunt liniștit, pe deplin liniștit.

— Eh, atunci e în regulă, rosti d. Weller. Sammy, ajută-l pe stăpânul tău să urce. Piciorul ălălalt, dom'le.

Aşa. Daţi-ne mâna, dom'le. Haida, sus ! Eraţi mai uşurel, dom'le, când eraţi flăcăiandru.

— Se prea poate, domnule Weller, răspunse d. Pickwick, bine dispus, gâfâind, luând loc pe capră alături de el.

— Sue sus în faţă, Sammy, zise d. Weller. Acum, Willam, dă bici cailor ! Aveţi grijă la boltă, domnilor. Păzea capul ! cum zicea plăcintarul. Aşa, Willam, lasă-i la pas.

Diligenţa luă drumul prin Whitechapel, spre admiraţia mulţimii din cartierul acela foarte populat.

— Dom'le, nu prea e frumos prin părţile astea, glăsui Sam făcând cu pălăria mişcarea care preceda totdeauna intrarea în vorbă cu stăpânul.

— Adevărat, Sam, declară d. Pickwick examinând străzile pe unde treceau, murdare şi înţesate.

— E o chestie ciudată, dom'le, urmă Sam, că sărăcia şi stridiile merge totdeauna împreună.

— Nu te înţeleg, Sam, zise d. Pickwick.

— Să vedeţi ce vreau să spui, dom'le ; cu cât un loc e mai amărît, cu atâta se mănâncă acolo mai multe stridii. Uitaţi-vă aici, dom'le ; pe aici, cam la a şasea casă e câte o dughiană de stridii ; străzile e pline de ele. Să mă ierte dumnezeu dacă eu nu crez că oamenii tare nevoiaşi iese din bârlogul lor ca să mănânce la disperare stridii.

— Să ştii că aşa este, observă d. Weller-senior ; şi la fel e şi cu somonul marinat.

— Iată două fapte foarte însemnate, pe care nu le remarcasem niciodată, declară d. Pickwick ; am să le notez, desigur, la întâiul popas.

Ajunseră în răstimp la bariera din Mile End ; se aşternu o linişte adâncă până ce, după două-trei mile, d. Weller-senior, întorcându-se brusc spre d. Pickwick, spuse :

— Curioasă e şi viaţa ălora ce ţine bariera, dom'le.

— A cui ? întrebă d. Pickwick.

— A ălora de ţine bariera.

— Ce înţelegi prin a ţine bariera ? întrebă d. Peter Magnus.

— Bătrânul vorbeşte de vameşii dela bariere, dom'le, explică Sam.

— A, înţeleg ! glăsui d. Pickwick. Da, o viaţă foarte curioasă, foarte neplăcută.

— Toţi sunt oameni care a avut necazuri în viaţă, spuse d. Weller-bătrânul.

— Aha ! exclamă d. Pickwick.

— Da. Deaceea se retrage din lume şi se închide aici, parte ca să fie singuri, parte ca să se răzbune pe omenire, şi-i ia vamă.

— Intr'adevăr ! spuse d. Pickwick ; n'am ştiut asta.

— Chiar aşa, dom'le. Dacă ar fi gentelmeni, le-aţi zice mezantropi. După cum se vede, ei se apucă să încaseze vamă.

Conversând astfel, având darul nepreţuit de a uni utilul cu plăcutul, d. Weller-senior înlătură, o bună parte din zi, plictiseala călătoriei. Subiectele nu lipseau; iar când se întâmpla ca limbuţia d-lui Weller să se întrerupă uneori, d. Peter Magnus umplea cu îmbelşugare golul prin curiozitatea pe care o arăta de-a afla totul despre istoria personală a tovarăşilor de călătorie şi prin neliniştea exprimată cu glas tare, la fiecè popas, în privinţa siguranţei şi bunei stări a sacilor săi, a cutiei de piele cu pălării şi a pachetului învelit în hârtie cafenie.

La stânga, pe strada principală a Ipswichului, la scurtă distanţă după ce treci pe lângă locul viran din faţa primăriei, se găseşte hanul cunoscut pretutindeni sub numele *La Marele Cal Bălan.* Deasupra porţii principale — ceeace face hanul şi mai frumos — se înalţă o statue de piatră, reprezentând un animal în plin salt, cu coada şi coama în vânt, şi care seamănă întrucâtva cu un cal de povară lovit de streche. Hanul *La Marele Cal Bălan* e renumit prin partea locului, cum ar fi un bou premiat, un porc greoi, un nap dat la ziarul ţinutului — adică pentru mărimea sa uriaşă. Niciodată, sub niciun acoperământ, nu se văd atari labirinturi de coridoare fără covoare, asemenea îngrămădeală de odăi igrasioase şi prost luminate, în sfârşit atâtea bârloguri mici pentru mâncare sau pentru dor-

mit, ca acelea strânse între cei patru pereţi ai *Marel Cal Bălan* din Ipswich.

La uşa colosalei taverne se opreşte în fiecare sear la aceeaşi oră, diligenţa de Londra ; şi din diligenţa Londra coborîră în seara la care se referă acest cap tol al istoriei noastre, d. Pickwick, Sam Weller şi Peter Magnus.

— Poposiţi aici, domnule? întrebă d. Peter Magnu după ce sacul vărgat, sacul roşu, cutia de piele c pălării şi pachetul înfăşurat în hârtie cafenie fu toate depuse pe culoar. Poposiţi aici, domnule ?

— Da, răspunse d. Pickwick.

— Nemaipomenit, exclamă d. Magnus, nu mi s întâmplat o aşa de extraordinară coincidenţă! Şi e poposesc tot aici ! Sper că vom lua masa împreună.

— Cu plăcere, declară d. Pickwick. Cu toate aste nu ştiu sigur dacă n'au sosit aici nişte prieteni ai me Chelner, nu cumva se află aici un domn cu nume de Tupman ?

Un om vânjos, care avea sub braţ un şervet neschim bat de vreo două săptămâni, iar în picioare cioraj cam de aceeaşi vechime, renunţă molatic să se mai uit în stradă, când auzi întrebarea pusă de d. Pickwick şi, după ce examină meticulos, dela vârful pălări până la ultimul nasture al ghetrelor, înfăţişarea clien tului, răspunse cu tărie :

— Nu !

— Nici un domn cu numele de Snodgrass ? urm d. Pickwick.

— Nu !

— Nici Winkle ?

— Nu.

— Prietenii mei n'au sosit astăzi, domnule, spus d. Pickwick, aşa că vom lua masa singuri. Chelne dă-ne o odaie specială.

Pe temeiul acestei cereri, omul corpolent binevoi s pomenească servitorului să aducă înăuntru bagajel domnilor şi, conducându-i printr'un gang lung, întu necos, îi introduse într'o cameră mare, mobilată sărăcă cios cu un cămin murdar unde un foc pâlpâitor s străduia zadarnic să fie voios, gata-gata să-şi dea

sufletul sub influenţa posacă a încăperii. După un ceas li se servi călătorilor puţin peşte şi un cotlet, iar după ce se strânse masa, d. Pickwick şi d. Peter Magnus, trăgându-şi scaunele mai aproape de foc, cerură o sticlă de Porto care era cât se poate de prost, la un preţ cât se poate de mare, spre folosul casei, astfel că băură cu mulţumire brandy cu apă.

D. Peter Magnus era, firește, într'o dispoziţie foarte comunicativă, iar grogul avu asupră-i o influenţă minunată pentru a da în vileag tainele cele mai ascunse ale inimii sale. După multe amănunte în legătură cu el, cu familia sa, cunoscuţii şi prietenii săi, în legătură cu glumele, afacerile şi fraţii lui (mai toţi palavragiii au multe de spus cu privire la fraţi), d. Peter Magnus îl contemplă câteva minute pe d. Pickwick prin ochelarii săi albaştri, şi spuse apoi cu modestie :

— Şi dece crezi, *dece* crezi, domnule Pickwick, că am venit aici ?

— Pe cuvântul meu, răspunse Pickwick, că mi-e absolut imposibil să ghicesc ; pentru afaceri poate...

— Pe jumătate ai dreptate, domnule, dar totodată pe jumătate nu. Mai încearcă, domnule Pickwick.

— Nu zău, spuse d. Pickwick, trebue să recurg la bunăvoinţa dumitale, indiferent dacă îmi vei spune sau nu ; altfel n'aş izbuti să ghicesc, chiar de m'aş trudi toată noaptea.

— Ei bine, ascultă... he ! he ! he ! glăsui d. Peter Magnus chicotind uşor. Ce ai zice, domnule Pickwick, dacă ţi-aş spune că am venit aici pentru o cerere în căsătorie ? Hei, domnule ? He ! he ! he !

— Ce aş zice ? Că, desigur, vei reuşi, răspunse d. Pickwick cu cel mai radios zâmbet.

— A, crezi într'adevăr, domnule Pickwick ? Serios, crezi ?

— Firește, susţinu d. Pickwick.

— Nu glumeşti, nu-i aşa ?

— Nu, nu glumesc.

— In cazul acesta, rosti d. Magnus, îţi voi destăinui un mic secret : şi eu cred tot aşa. Ba îţi voi declara, domnule Pickwick, deşi din fire sunt groaznic, înspăimântător de gelos, că femeia se găseşte în casa asta.

Rostind ultimele cuvinte, d. Magnus îşi scoase oche larii pentru a clipi din ochi, apoi îi puse iarăşi la lo

— Vasăzică, întrebă d. Pickwick cu înţeles, deacee ieşeai mereu din cameră înainte de a ne aşeza la masă

— Sst ! da, ai dreptate ; deaceea. Cu toate astea, n eram nebun ca să dau ochii cu ea.

— Nu ?

— Nu ; vezi dumneata n'ar fi fost bine, îndată dup o călătorie. Aştept până mâine, domnule ; atunci şan sele se dublează, domnule Pickwick. Domnule, în sacu ăsta e un costum de haine şi în cutia aceea o pălări care, sper, după efectul pe care îl vor produce, că vo fi de un folos nepreţuit pentru mine.

— Intr'adevăr, aprobă d. Pickwick.

— Da ; vei fi observat neliniştea mea astăzi cu pri vire la ele. Nu cred că se mai poate cumpăra un al costum şi o altă pălărie care să fie ca acestea.

D. Pickwick îl felicită pe norocosul posesor al ire zistibilului veşmânt pe care şi-l procurase, iar d. Pete Magnus rămase câtva timp adâncit parcă în gânduri

— E o fiinţă frumoasă, rosti d. Magnus.

— Este într'adevăr ?

— Foarte, foarte frumoasă, zise d. Magnus. Locu este la vreo douăzeci de mile de aici, domnule Pickwick Am aflat că va fi la han astă seară şi toată dimineaţa de mâine, şi am alergat să prind ocazia. Imi închipu că un han e un loc foarte prielnic pentru a cere în căsătorie o femeie care e singură. Când călătoreşte îşi simte mai mult singurătatea decât poate la ea acasă. Ce părere ai, domnule Pickwick ?

— Tot ce-i posibil, replică acest gentleman.

— Iartă-mă, domnule Pickwick ; însă eu sunt can curios din fire. Cu ce ocazie eşti *dumneata* aici ?

— Pentru un scop cu mult mai puţin plăcut domnule, răspunse d. Pickwick, şi roşeaţa i se urcă în obraz aducându-şi aminte. Viu aci, domnule, să desvăluesc perfidia şi mârşăvia unui individ în a căru sinceritate şi onoare mă încrezusem fără şovăială.

— Dumnezeule, exclamă d. Peter Magnus, ce neplă cut ! E vorba de o femeie, nu-i aşa ? Hehe, ce mai calea-valea, sunt isteţ, domnule Pickwick, sunt isteţ

Eh, domnule Pickwick, n'aş vrea pentru nimic în lume să-ţi rănesc sentimentele. Subiectele acestea sunt penibile, domnule, foarte penibile. Nu te sinchisi de mine, domnule Pickwick, dacă vrei să-ţi uşurezi sufletul. Ştiu ce înseamnă să fii înşelat, domnule ; mi s'a întâmplat în trei-patru rânduri şi mie.

— Iţi mulţumesc foarte mult pentru participarea dumitale la ceeace presupui că e pricina necazului meu, glăsui d. Pickwick întorcându-şi ceasul şi punându-l pe masă ; dar...

— Nu, nu ! îl întrerupse d. Peter Magnus ; niciun cuvânt mai mult ; e un subiect penibil ; văd, văd. Cât e ceasul, domnule Pickwick ?

— Douăsprezece şi ceva.

— Dumnezeule ! E vremea să mergem la culcare ! N'are rost să mai rămân ! Mâine am să fiu palid, domnule Pickwick.

Numai la gândul unei atari nenorociri, d. Peter Magnus trase clopoţelul, chemând camerista ; şi după ce sacul vărgat, sacul roşu, cutia de piele cu pălării, pachetul învelit în hârtie cafenie fură transportate în odaia sa de culcare, el se retrase cu un sfeşnic lăcuit, într'una din aripile casei, în vreme ce d. Pickwick, cu alt sfeşnic lăcuit, era condus într'o altă aripă, printr'o sumedenie de coridoare întortochiate.

— Iată odaia dumneavoastră, domnule, îl vesti camerista.

— Foarte bine, răspunse d. Pickwick privind în juru-i.

O încăpere destul de mare, cu două paturi, în care ardea focul în sobă ; în genere era mai confortabilă decât se putea aştepta d. Pickwick, după scurta experienţă pe care o avusese descinzând la *Marele Cal Bălan.*

— Bineînţeles că nu doarme nimeni în patul celălalt, spuse d. Pickwick.

— O, nu, domnule !

— Foarte bine. Spune-i servitorului meu că nu mai am nevoie de el astă seară, şi să-mi aducă apă caldă mâine dimineaţă la opt şi jumătate.

— Da, domnule.

Urându-i d-lui Pickwick noapte bună, camerista retrase şi-l lăsă singur.

D. Pickwick se aşează într'un jilţ lângă foc şi lăsă în voia unui lung şir de gânduri hoinare. Se gân mai întâi la prietenii săi şi se întrebă când vor so Apoi cugetul i se înturnă spre d-na Martha Bardell dela ea, printr'un proces firesc, ajunse la biroul infe al d-lor Dodson şi Fogg. Dela Dodson şi Fogg sbu tangenţial în chiar miezul istoriei despre clientul c ciudat; reveni la hanul *Marele Cal Bălan* din Ipswic cu destulă luciditate pentru ca d. Pickwick să se co vingă că pica de somn. Se ridică şi începu să se de brace, când îşi aduse aminte că-şi lăsase ceasul masă, în sala de jos. Ceasul era unul din bunurile care ţinea d. Pickwick, el fiind purtat pretutindeni, umbrz vestei sale, un număr mult mai mare de a decât ne-am putea îngădui să arătăm aici. Nu- închipuia cum s'ar fi putut duce la culcare fără să audă tic-tacul molcom sub pernă sau în port-ceasorr cul dela căpătâiul patului. Deoarece era târziu şi voia la ora aceasta din noapte să sune clopoţelul, puse haina pe care tocmai o desbrăcase şi, luând sfe nicul lăcuit, coborî liniştit scările.

Dar, cu cât d. Pickwick păşea din treaptă în treap mai jos, cu atât mai mult i se părea că mai are coborît ; şi, de mai multe ori, după ce ajungea într'u coridor îngust, felicitându-se că ajunsese în sfârşit parter, d. Pickwick vedea că ochilor săi uimiţi se-arăt altă scară. In cele din urmă se trezi într'o sală lespezi, pe care îşi reaminti că a văzut-o când a intr în han. Exploră coridor după coridor ; întredeschi uşă după uşă şi, în sfârşit, când era gata să renun desnădăjduit la cercetări, deschise tocmai uşa camer unde îşi petrecuse seara ; zări pe masă avutul să care-i lipsea atât de mult.

Cu un aer triumfător, d. Pickwick apucă ceasul apoi, îşi îndreptă paşii spre camera sa de culcar Dacă drumul la coborîre fusese întovărăşit de greută şi incertitudini, călătoria de înapoiere fu anevoioa la culme. Pretutindeni, se ramificau şiruri de uşi avâr dinaintea lor perechi de încălţăminte, diferite pr

formă, fabricaţie şi mărime. De peste zece ori d. Pickwick apăsase încetişor pe clanţa uşii vreunei odăi care semăna cu a sa, dar un glas morocănos dinăuntru: „Cine dracu-i acolo?“ sau „Ce cauţi aici?“ îl silea să se retragă tiptil, cu o iuţeală miraculoasă. Disperarea începuse să pună stăpânire pe el, când o uşă întredeschisă îi atrase atenţia. Vârî capul şi privi înăuntru; în sfârşit, îi veni inima la loc. Cele două paturi erau acolo, în poziţia pe care şi-o amintea perfect, iar focul ardea încă. Lumânarea sa, care nu era prea lungă când o primise, tot pâlpâind în curenţii de aer se topi în sfeşnic tocmai când închidea uşa după sine. „Nu e nimic, gândi d. Pickwick; pot să mă desbrac tot aşa de bine şi la lumina focului.“

Cele două paturi se aflau în dreapta şi în stânga uşii; între fiecare din ele şi perete era un spaţiu, terminat printr'un scaun de trestie, deajuns de larg ca să te urci sau să cobori în partea dinspre perete, dacă voiai. După ce trase perdelele patului dinspre partea camerei, d. Pickwick se aşeză pe scaunul de trestie şi se descotorosi alene de ghetre şi pantofi. Apoi îşi scoase şi-şi păturі haina, vesta, cravata, şi, trăgându-şi domol din buzunar scufa de noapte, împodobită cu ciucuri, o fixă bine pe cap, legându-şi sub bărbie băierile pe care le avea totdeauna prinse de acest obiect de îmbrăcăminte.

Tocmai atunci absurditatea recentei sale încurcături îi veni deodată în minte şi, răsturnându-se în scaunul de trestie, se porni cu atâta poftă pe râs de unul singur, că ar fi fost o adevărată încântare pentru orice om cuminte, dacă i-ar fi fost dat să observe zâmbetul deschis care-i lumina trăsăturile feţei sub scufa de noapte.

„E cel mai hazliu lucru, îşi zise d. Pickwick râzând aşa de tare, că băierile scufei erau aproape să plesnească; e cel mai hazliu lucru din câte am auzit vreodată, să mă văd aşa pierdut prin locurile astea, bâjbâind pe toate scările. Hazliu, hazliu, foarte hazliu!“

Zâmbind din nou, un zâmbet mai larg decât înainte, d. Pickwick se pregătea, în cea mai bună dispoziţie, să continue desbrăcatul, când îl opri deodată intrarea

neașteptată a unei persoane cu o lumânare în mână ș care, după ce încuie ușa, înaintă până la măsuța d toaletă unde puse lumina.

Zâmbetul care juca pe chipul d-lui Pickwick se top brusc în expresia celei mai cumplite uimiri și buimăceli Persoana, oricare ar fi fost, venise cu totul pe neașteptate, fără să facă sgomot, astfel că d. Pickwick n'avu sese timp nici să strige, nici să se împotrivească intrări ei. Cine putea să fie? Un hoț? Vreun răufăcător car l-a văzut, poate, urcând scara cu un ceas frumos î mână? Ce trebuia să facă?

Singurul mijloc pentru d. Picwick de a-l observ pe misteriosul musafir, fără cel mai mic pericol de fi văzut, era să se furișeze în pat și să se uite cu coad ochiului în odaie, prin întredeschizătura perdelelor Recurse deci la acest procedeau și, ținând perdelele c grijă, astfel încât să nu-i treacă prin ele decât capul ș scufa de noapte, își puse ochelarii pe nas, își adun tot curajul și privi.

D. Pickwick leșină aproape de groază și turburare In picioare, dinaintea oglinzii, se afla o femeie într două vârste, înzorzonată cu moațe galbene de hârtie periindu-și de zor cosițele, cum le numesc femeile. Ori cât de neștiutoare venise în cameră femeia, era vădit după aeru-i liniștit și natural, că avea de gând s rămână peste noapte acolo; își adusese cu sine o lăm piță cu un suport și, cu lăudabilă prevedere împotriv primejdiei de a lua casa foc, o pusese într'un lighian pe podea, unde clipea ca un far gigantic pe-un och de apă.

„Doamne-dumnezeule, gândi d. Pickwick. Ce gro zăvie!"

„Hm!" făcu femeia, și îndată capul d-lui Pickwic se trase cu o repeziciune de automat dinapoia per delelor.

„De când sunt, nu mi s'a întâmplat așa ceva! C îngrozitor! își zise bietul d. Pickwick. Niciodată Groaznic!"

Picături de sudoare rece i se prelingeau pe sul scufă.

Cu neputință să se împotrivească dorinței nestăvilit

de a vedea ce se petrece. Deaceea, scoase iar capul printre perdele.

Situaţia era din ce în ce mai grea. Femeia între două vârste, isprăvind cu aranjarea părului, îl strânsese într'o scufă de dantelă împodobită cu o mică garnitură plisată, şi-şi aţintise ochii spre foc, dusă pe gânduri.

„Chestia devine alarmantă, judecă d. Pickwick. Nu pot lăsa ca lucrurile să meargă mai departe. E limpede pentru mine, după liniştea acestei doamne, că am greşit camera. Dacă spun ceva, va ridica în picioare casa ; dar dacă rămân aici, consecinţele au să fie şi mai groaznice.

De prisos să mai spunem că d. Pickwick era unul dintre cei mai modeşti şi mai delicaţi muritori. Numai ideea de a se arăta cu scufa de noapte, în faţa unei doamne, îl copleşea. Dar făcuse un nod la blestematele de băieri şi, oricât se trudea, nu izbutea să le desfacă. Trebuia să iasă până la urmă din încurcătură. Şi nu exista decât o singură cale. Se ascunse după perdele şi tuşi tare :

— Hm ! Hm !

Firește că, auzind neaşteptatul sgomot, femeia tresări şi se împiedică de lămpiţă ; îşi dădu seama că i se păruse numai c'a auzit ceva, iar d. Pickwick, crezând că leşinase, se încumetă, încremenit de spaimă, să tragă din nou cu ochiul prin perdele ; femeia, însă, privea focul, dusă pe gânduri, ca şi până atunci.

„Femeia asta e nemaipomenită ! gândi d. Pickwick retrăgându-şi capul. Hm ! Hm !“

Sunetele — aidoma acelora prin care, ne spun legendele, cumplitul căpcăun Blunderbore [1] avea obiceiul să spună că e timpul să se întindă masa — erau pronunţate prea desluşit ca să mai poată fi socotite închipuire.

— Dumnezeule mare, exclamă femeia ; ce-i asta ?

— Este... este numai un gentleman, doamnă, spuse d. Pickwick de după perdea.

— Un gentleman ! repetă femeia cu un strigăt de groază.

---

1 Un uriaş din basmul „Jack omoară uriaşul“ *(n. tr.)*.

„Totul e zadarnic", gândi d. Pickwick.

— Un bărbat străin ! ţipă femeia.

Incă o clipă şi toată casa avea să fie în picioare. Rochia îi foşni în timp ce se năpustea spre uşă.

— Doamnă, imploră d. Pickwick scoţând capul, desnădăjduit la culme; doamnă...

Deşi d. Pickwick n'avea un scop anume când îşi arătă capul prin perdele, totuşi faptul produse o impresie bună. Femeia, cum am spus, se afla lângă uşă. Se pregătea să treacă pragul pentru a ajunge pe scară, şi l-ar fi trecut desigur dacă apariţia subită a scufei de noapte a d-lui Pickwick nu ar fi silit-o să se retragă în ungherul cel mai depărtat al camerei, unde rămase, privindu-l speriată pe d. Pickwick care, la rându-i, o privea şi el speriat.

— Mizerabile ! spuse femeia acoperindu-şi ochii cu mâinile ; ce cauţi aici ?

— Nimic, doamnă... absolut nimic, doamnă... răspunse d. Pickwick cu gravitate.

— Nimic ? repetă femeia ridicându-şi ochii.

— Nimic, doamnă, pe onoarea mea, reluă d. Pickwick scuturându-şi capul cu atâta energie, că moţul scufei se clătină puternic. Imi vine să intru în pământ de ruşine, doamnă, fiind nevoit să mă adresez cu scufa de noapte pe cap unei doamne (în momentul acesta doamna şi-o smulse pe-a sa) ; dar nu pot s'o scot, doamnă. (Rostind cuvintele acestea, d. Pickwick îşi sgâlţâi scufa, ca dovadă a temeiului spuselor sale). Acum, doamnă, e vădit pentru mine că m'am înşelat asupra camerei de dormit, crezând că aceasta e a mea. Nu mă găseam aci nici de cinci minute când aţi intrat.

— Dacă povestea asta ciudată este adevărată, domnule, replică doamna plângând în hohote, vei părăsi camera numaidecât.

— Da, doamnă, cu cea mai mare plăcere, rosti d. Pickwick.

— Numaidecât, domnule !

— Desigur, doamnă, răspunse d. Pickwick cu mare grabă. Desigur, doamnă, îmi... îmi pare foarte rău, doamnă, continuă d. Pickwick făcându-şi apariţia la piciorul patului ; îmi pare foarte rău că am fost pricina

inocentă a acestei alarmări şi-a acestei emoţii; adânc mâhnit, doamnă...

Femeia arătă uşa. In împrejurarea aceasta aşa de grea, una din excelentele calităţi ale d-lui Pickwick se desfăşură admirabil. Măcar că-şi pusese repede pălăria peste scufă, în felul paznicilor de noapte de odinioară; măcar că-şi ţinea pantofii şi ghetrele în mâini, iar haina şi vesta pe braţ, nimic nu putu să-i sdruncine politeţea firească.

— Imi pare nespus de rău, doamnă, glăsui el salutând până la pământ.

— Dacă e aşa, domnule, ai să părăseşti camera numaidecât.

— Imediat, doamnă. Indată, doamnă, zise d. Pickwick deschizând uşa şi scăpând pantofii din mână cu mare tămbălău. Cred, doamnă, reluă el adunându-şi încălţămintea şi întorcându-se spre a saluta din nou, cred că firea mea neprihănită şi respectul plin de evlavie ce nutresc sexului dumneavoastră, vă vor adresa o scuză umilă pentru cele întâmplate.

Dar, mai înainte ca d. Pickwick să fi putut încheia fraza, femeia îl împinsese în coridor, închizând şi zăvorind uşa după el.

Desigur, oricâtă mulţumire simţi d. Pickwick că scăpase aşa de lesne din înspăimântătoarea aventură, situaţia lui prezentă nu era câtuşi de puţin plăcută. Se afla singur, îmbrăcat pe jumătate, într'un coridor descoperit, într'o casă necunoscută, în toiul nopţii. Nu se putea presupune că va găsi, în beznă, drumul spre odaia pe care n'o putuse descoperi ajutorat de lumină, iar dacă ar fi făcut sgomotul cel mai mic în încercarea-i zadarnică de a se descurca, ar fi avut toate şansele să fie împuşcat şi poate ucis de vreun călător speriat din somn. Nu-i rămânea deci altă cale decât să stea unde era, până în zorii zilei. Astfel, după ce bâjbâi câţiva paşi în coridor, împiedicându-se, spre marea lui spaimă, de câteva perechi de cizme, d. Pickwick se ghemui într'un ungher al zidului, aşteptând cât mai filosofic cu putinţă ivirea dimineţii.

Nu-i era, totuşi, dat să treacă acest nou examen de răbdare, căci nu trecuse mult dela cuibărirea sa în

ungher, când, spre groaza-i de negrăit, un bărbat cu o lumină în mână se arătă la capătul coridorului. Dar groaza-i se schimbă deodată în bucurie când recunoscu figura credinciosului său servitor. Era, într'adevăr, d. Samuel Weller care se ducea la culcare după ce tăifăsuise până atunci cu servitorul care aştepta diligenţa.

— Sam! zise d. Pickwick răsărind în faţa lui; unde e odaia mea de culcare?

D. Weller holbă uluit ochii la stăpânul său; şi abia după ce i se repetă de trei ori aceeaşi întrebare, servitorul se răsuci pe călcâie şi-l conduse pe d. Pickwick la odaia atât de mult căutată.

— Sam, glăsui d. Pickwick, urcându-se în pat, am făcut în noaptea asta una dintre cele mai gogonate boroboaţe din câte s'au pomenit vreodată.

— Tot ce se poate, dom'le, răspunse scurt d. Weller.

— Dar sunt sigur, Sam, spuse d. Pickwick, că n'aş mai încerca să mă descurc singur în casa asta chiar dacă ar fi să rămân şi şase luni în ea.

— Asta e cea mai cuminte hotărîre pe care aţi putea s'o luaţi. Vă trebue totdeauna cineva care să se ţie după dumneavoastră când vă pierdeţi capul.

— Ce vrei să spui cu asta, Sam? întrebă d. Pickwick.

Se ridică în capul oaselor şi întinse mâna de parcă ar fi vrut să mai adauge ceva, dar, stăpânindu-se brusc, se întoarse pe-o parte şi îi spuse valetului: „Noapte bună".

— Noapte bună, dom'le, răspunse d. Weller.

Se opri după ce închise uşa în urma lui, clătină din cap, făcu câţiva paşi, se opri, curăţă mucul lumânării, clătină iar din cap şi, în sfârşit, porni agale spre odaia lui, cufundat parcă în cea mai adâncă meditaţie.

CAPITOLUL XXIII

In care d. Samuel Weller caută în chip energic să-şi ia revanşa asupra d-lui Trotter.

In zorii care se revărsară după aventura d-lui Pickwick cu femeia între două vârste, cu moaţe galbene de hârtie, d. Weller-senior se pregătea, într'o odăiţă de

lângă grajduri, pentru drumul la Londra. Ţinuta lui era atât de pitorească, încât merită a fi zugrăvită.

Profilul său avusese, pare-se, cândva, linii îndrăzneţe şi accentuate puternic. Graţie bunului trai şi unei deosebite nepăsări în viaţă, curbele cărnoase ale obrajilor se întinseseră mult dincolo de limitele pe care natura le statornicise la început; aşa că, dacă îl priveai din faţă, era greu să distingi pe chipul lui altceva decât vârful unui nas rubicond. Aceeaşi cauză dăduse bărbiei forma gravă şi impunătoare care e descrisă deobicei precedând cu epitetul de „dublă" numele acestei trăsături expresive; tenul prezenta acea îmbinare aparte de culori cu vinişoare care nu sunt întâlnite decât la gentlemenii de meseria lui, sau la o friptură în sânge. Purta pe după gât un şal cărămiziu care se potrivea aşa de bine cu bărbia, că era greu să deosebeşti cutele lor; peste şal punea o vestă lungă, cu dungi late, trandafirii, şi, peste vestă, o livrea cu pulpane imense, verde, împodobită cu nasturi mari de alamă; iar nasturii care îi strângeau mijlocul erau atât de depărtaţi unul de altul, că niciun muritor nu văzuse vreodată doi în acelaş timp. Părul îi era scurt, lins, negru, şi abia se zărea de sub borurile gigantice ale unei pălării cafenii, cu forma joasă. Picioarele-i erau strânse în nişte nădragi de catifea până la genunchi şi în cisme răsfrânte; în sfârşit, un mare lanţ de ceas, din aramă, cu o cheie la capăt şi cu un breloc din acelaş metal, se bălăbănea în voie pe betelia uriaşă a pantalonilor.

Am spus că d. Weller făcea pregătirile pentru înapoierea la Londra; deaceea îşi aduna provizii. Pe masă, în faţa lui, era o cană cu bere blondă, o halcă de friptură rece şi o pâine de dimensiuni foarte respectabile, fiecăreia dăruindu-i pe rând favorurile sale în chipul cel mai imparţial. Tocmai tăiase o felie sdravănă de pâine, când sgomotul paşilor cuiva care intra în odaie îl sili să-şi ridice privirile; în faţa lui se afla fecioru-său.

— 'neaţa, Sammy! zise părintele.

Fiul se apropie de cana cu bere blondă şi, dând cu înţeles din cap, trase o duşcă bună.

— Bine-i mai tragi la măsea, Sammy, glăsui d. Weller-bătrânul, privind înlăuntrul cănii după ce primul său născut o depuse pe masă, goală pe jumătate; ai fi fost o lipitoare straşnică, Sammy, dacă te năşteai lipitoare.

— Da, cred că aş fi dus-o bine, replică Sam înfulecând pe rupte din friptura rece.

— Imi pare foarte rău, Sammy, reluă d. Weller-bătrânul, clătinând berea şi pregătindu-se să bea, îmi pare foarte rău, Sammy, că trebue să aud din gura ta că te-ai lăsat păcălit de ăl cu hainele ca duda. Credeam până deunăzi că vorbele Weller şi păcăleală se bate cap în cap, Sammy... şi când colo...

— Afară doar dacă e vorba de o văduvă se'nţelege, glăşui Sam.

— Văduvele, replică d. Weller cam schimbându-se la faţă, văduvele este escepţii dela toate regulile, Sammy. *Am* auzit spunându-se din câte femei de rând se face o văduvă. Iţi stă mintea'n loc. Mi se pare că din douăzeci şi cinci, Sammy; dar nu ştiu dacă nu şi din mai multe.

— Hm, şi-atâta e destul, rosti Sam.

— Dealtminteri, urmă d. Weller fără să ia seama la întrerupere, chestia e cu totul alta. Ştii ce zicea avocatul gentelmanului ăla care-şi bătea femeia cu vătraiul? „La urma urmelor, dom'le preşedinte, zice, asta nu e decât o sempatică slăbiciune.“ La fel zic şi eu despre vădane, Sammy; şi tot aşa o să zici şi tu la vâstra mea.

— Ar fi trebuit să ştiu mai multe! spuse Sam.

— Ar fi trebuit să ştii mai multe! repetă d.Weller izbind cu pumnul în masă; ar fi trebuit să ştii mai multe. Cunosc pe un mucos care n'a căpătat nici pe sfert ieducaţia ta, n'a umblat nici şase luni creanga prin târguri mici... şi care i-ar fi fost ruşine să se lase dus de nas, în halul ăsta; da, i-ar fi fost ruşine, Sammy!

Din cauza frământării pe care i-o trezi reflecţia aceasta amară, d.Weller-senior sună clopoţelul şi mai ceru o halbă.

— Eh, ce rost are să vorbim despre asta acum? observă Sam. Ce-a fost a fost, basta, cum zicea turcii când a tăiat capul unuia din greşeală, şi gândul ăsta trebue să ne mângâie. Acu, jupâne, mi-a venit şi mie apa la moară, şi, dacă îl înhaţ pe Trotter, o să mă ţie minte.

— Trag nădejde, Sammy, trag nădejde, răspunse d. Weller. In sănătatea ta, Sammy, şi-ţi urez să ştergi curând pata cu care ai feştelit numele neamului nostru.

Inchinând, d.Weller sorbi dintr'o înghiţitură cel puţin două treimi din halba nou adusă; apoi o întinse fiului său ca să se înfrupte din ce mai rămăsese, ceeace el făcu pe dată.

— Şi acum, Sammy, reluă d.Weller cercetând pataca enormă de argint cu două capace, care atârna la capătul lanţului de aramă, e vremea să mă duc la canţelarie ca să-mi iau foaia de drum şi să încarc diligenţa; căci diligenţele, Sammy, e ca puştile: trebue să le încarci cu multă băgare de seamă pân' să le slobozeşti.

D.Weller-junior primi cu un zâmbet filial gluma aceasta paternă şi profesională. Respectabilul său părinte urmă cu ton solemn:

— Te las, Samivel, băiete, şi cine ştie când ne-om mai vedea! Poate că mama ta vitregă o să-mi facă de petrecanie... Câte nu se poate întâmpla până să primeşti vreo veste dela faimosul domnu Weller dela *Sălbăticuţa*. Onoarea familiei e în mâinile tale, Samivel, şi nădăjduesc că n'ai s'o terfeleşti. Cât despre rest, ştiu că poci să mă încrez în tine ca şi'n mine. Deaceea n'am decât un mic sfat să-ţi dau. Dacă vreodată ai să treci de cincizeci de ani şi ţi-o veni pofta să te însori cu cineva — treaba ta cu cine — închide-te numaidecât în odaie, de s'o întâmpla să ai una, şi înghite repede un hap. Spânzurătoarea e ceva ordiner, şi crez că şi tu zici tot aşa. Inghite un hap, băiete, înghite un hap, şi o să-ţi pară bine.

D. Weller se uita în ochii fiului său rostind drăgăstoasele vorbe, apoi, răsucindu-se domol pe călcâie, pieri din faţa lui.

Cuvintele din urmă ale bătrânului treziră în min-

tea d-lui Samuel Weller o mulţime de gânduri; ieşi dela *Marele Cal Bălan* îndată după plecarea tatălui său, îşi îndreptă paşii spre biserica Sf. Clement şi încercă să-şi alunge melancolia plimbându-se prin străvechile dependinţe ale edificiului. Hoinări pe acolo o bucată de vreme, şi se pomeni într'un loc singuratic, un fel de curte cu înfăţişare venerabilă, şi care, după câte îşi dădu seama, nu avea ca ieşire decât coridorul prin care pătrunsese. Se pregătea să se înapoieze, când îl pironi locului o arătare neaşteptată. Cum şi în ce fel s'au petrecut lucrurile, vă vom istorisi îndată.

D.Samuel Weller privea cu luare-aminte casele vechi de cărămidă roşie şi, din vreme în vreme, măcar că dus pe gânduri, svârlea o ochiadă slujnicelor sdravene care ridicau storurile sau deschideau vreo fereastră a odăilor de dormit — când poarta verde a unei grădini din fundul unei curţi se deschise. Un bărbat care se ivi de acolo, închise poarta verde, cu grijă, după el, şi se îndreptă sprinten spre locul unde se găsea d. Weller.

Dar dacă luăm faptul acesta în mod izolat, fără să ţinem seama de ansamblul împrejurărilor, el nu prezintă nimic deosebit în sine, căci în multe locuri din lume un bărbat poate să iasă dintr'o grădină şi să închidă o poartă verde în urma lui, poate chiar să meargă cu sprinteneală fără să atragă, pentru asta, luarea-aminte specială asupra sa. Deaceea e limpede că, pentru a trezi interesul lui Sam, omul acela trebuia să aibă ceva deosebit în felu-i de a fi, sau în gesturi, sau şi una şi alta. Dacă e aşa sau nu, va hotărî cititorul după ce vom fi descris cu precizie conduita acelui individ.

Inchizând poarta verde în urma lui, el înainta sprinten, aşa cum am mai spus în două rânduri până acum; dar, de îndată ce dădu cu ochii de d. Weller, se opri încurcat şi păru, o clipă, că nu ştie încotro s'o apuce. Cu toate astea, cum altă ieşire afară de aceea din faţă nu era — închisese poarta verde în urma lui — înţelese repede că, pentru a ieşi din încurcătură, trebuia neapărat să treacă pe dinaintea d-lui Samuel Weller. Porni deci din nou, cu pas sprinten, şi înaintă, privind

drept în față. Din cale afară de caraghios la omul acesta era felul hidos în care își strâmba chipul făcând schimonositurile cele mai uimitoare și mai groaznice ce s'au văzut vreodată. Nicicând opera naturii n'a fost deghizată mai artistic decât a izbutit el să facă într'o clipă din mutra lui.

„Ei, nu! își spuse Sam văzându-l că se apropie; hazliu lucru; aș fi jurat că-i el!"

Omul înainta și, pe măsură ce se apropia, mutra lui se descompunea tot mai îngrozitor.

„Aș putea să jur în ce privește părul negru și haina de culoarea dudelor, spuse d. Weller, însă nu'ncape vorbă că văz întâia oară figzonomia asta."

In timp ce d.Weller își spunea pentru sine cuvintele acestea, trăsăturile străinului căpătau un aspect nefiresc și deadreptul respingător. Totuși fu obligat să treacă foarte aproape de Sam, și o privire scrutătoare a acestuia îi îngădui să descopere, sub masca de oribile schimonoseli, ceva ce semăna prea mult cu ochii mici ai d-lui Job Trotter, ca să mai poată să se înșele.

— Hei, domnu! răcni Sam cu o voce sălbatică.

Străinul se opri.

— Hei! repetă Sam cu o voce și mai cruntă.

Omul cu figură oribilă privi uimit la culme spre fundul curții, spre intrarea curții, spre ferestrele caselor, în sfârșit pretutindeni, numai spre Sam Weller, nu; apoi făcu încă un pas înainte, dar un nou urlet al lui Sam îl opri.

— Hei, domnu! strigă Sam pentru a treia oară.

Nu-i mai era cu putință străinului să pretindă că nu știa dincotro venea vocea, astfel că, neavând încotro, îl privi pe Sam, până la urmă, direct în față.

— Degeaba, Job Trotter, haide, lasă prostiile! îi spuse Sam. Nu ești atât de chipeș ca să-ți îngădui să te scălâmbăiezi așa. Ia fă bine și pune-ți ochișorii la locul lor, că, de nu, ți-i scot eu din cap. M'auzi?

Deoarece d.Weller părea foarte hotărît să procedeze în sensul vorbirii sale, d. Trotter permise, puțin câte puțin, chipului său, să-și recapete expresia obișnuită; apoi, prefăcându-se că tresare de bucurie, exclamă:

— Ce văd? domnul Walker!

— Aha, glăsui Sam, te bucuri tare mult că mă întâlneşti, nu-i aşa ?

— Că mă bucur ? strigă Job Trotter. O, domnule Walker, dacă ai şti cât am dorit întâlnirea aceasta ! Dar e prea mult, domnule Walker ; nu pot să-mi stăpânesc bucuria ; serios că nu pot !

Şi d. Trotter se porni să verse un potop de lacrimi ; aruncându-şi braţele în jurul acelora ale d-lui Weller, îl îmbrăţişă strâns, în culmea bucuriei.

— Hai, isprăveşte ! strigă Sam, indignat adânc de această purtare şi căutând zadarnic să se sustragă îmbrăţişărilor entuziastei sale cunoştinţe. Hai, isprăveşte, îţi spun. Dece mă boceşti aşa, tulumbă de stins focul ce eşti ?

— Pentrucă sunt tare bucuros că te văd, declară Job Trotter slăbindu-l pe d. Weller, pe măsură ce simptomele încăierării scădeau. Ah, domnule Walker, asta-i prea mult !

— Prea mult ! cred şi eu ! Hei, ce mai ai de spus ?

D.Trotter nu răspunse, căci batista lui mică, trandafirie, era în plină activitate.

— Ce mai ai de spus până să-ţi sparg capul ? repetă Sam ameninţător.

— Cum ? întrebă d. Trotter cu ton de candidă uimire.

— Ce mai ai de spus ?

— Eu, domnule Walker ?

— Nu-mi spune Walker ; numele meu e Weller, ştii bine. Ce mai ai de spus ?

— Dumnezeu să te binecuvânteze, domnule Walker, — vreau să zic Weller — multe lucruri, dacă binevoieşti să vii undeva unde am putea vorbi în voie. Dacă ai şti cum te-am căutat, domnule Weller !

— Imi închipui că te-ai rupt căutându-mă, declară Sam în silă.

— O, da, domnule, într'adevăr ! afirmă d. Trotter fără să se vadă mişcându-se un muşchi pe chipul său. Dă-mi mâna, domnule Weller.

Sam îl examină câteva secunde ; apoi, ca împins de-o pornire subită, îi întinse mâna.

— Ce face scumpul dumitale stăpân? întrebă Job pe Sam mergând împreună cu el. A, e un gentleman vrednic, domnule Weller. Nădăjduesc că n'a răcit în noaptea aceea înspăimântătoare.

Spunând acestea, o expresie de viclenie scânteia în ochii lui Job Trotter, ceeace-l făcu pe d. Weller să simtă o mâncărime violentă în pumnu-i strâns şi o arzătoare pornire să-i care câteva lovituri în coaste. Dar Sam se stăpâni şi răspunse simplu că stăpânul său se simţea foarte bine.

— O, cât mă bucur! Este aci?

— Dar al dumitale? întrebă Sam drept răspuns.

— O, da, e aci. Dar îmi vine foarte greu să spun, domnule Weller, se poartă mai urît decât oricând.

— Aha! exclamă Sam.

— O! ce face e scandalos! E groaznic!

— Intr'un internat?

— Nu, nu! Nu într'un internat, răspunse Job Trotter cu aceeaşi uitătură vicleană pe care Sam o mai remarcase; nu într'un internat.

— In casa cu poartă verde? întrebă Sam privindu-l cu atenţie.

— Nu, nu! Nu acolo! răspunse Job cu o însufleţire neobişnuită. Nu acolo!

— Ce făceai dumneata acolo? reluă Sam străpungându-l cu ochii. Ai intrat cumva întâmplător pe poartă?

— Domnule Weller, vezi dumneata, nu mă sfiesc să-ţi destăinuesc micile mele taine, deoarece, după cum ştii, am simţit o mare înclinare unul pentru celălalt când ne-am întâlnit prima oară. Ţi-aduci aminte dimineaţa admirabilă pe care am petrecut-o împreună?

— Ei da, răspunse Sam, mi-aduc aminte. Şi?

— Şi, urmă Job vorbind cu mare precizie şi cu tonul scăzut al omului care comunică un secret important, în casa cu poartă verde sunt o droaie de servitori, domnule Weller; mulţi servitori.

— Crez şi eu, se vede cât de colo, îl întrerupse Sam.

— Da, şi e o bucătăreasă care a economisit ceva, domnule Weller, şi doreşte să-şi facă un rost în viaţă deschizând o băcănie, vezi dumneata.

— 'mda !

— Da, domnule Weller. Ei bine, domnule, am întâlnit-o într'o capelă mică unde mergeam şi eu. O capelă drăguţă din oraşul acesta, domnule Weller, unde se cântă culegerea aceea de imnuri pe care o am deobicei cu mine, o cărticică pe care poate că dumneata ai văzut-o în mâna mea, şi am făcut cunoştinţă cu ea, domnule Weller ; pe urmă, s'a legat o mică intimitate între noi şi mă pot încumeta a spune că sper să devin băcan.

— Aha, şi ai să fii un băcan simpatic, replică Sam măsurându-l pe Job, plin de silă, cu privirea piezişe.

— Marele avantaj, domnule Weller, continuă Job, ai cărui ochi se umpleau de lacrimi, e că am să pot părăsi serviciul înjositor pe care-l fac la omul acesta rău, devotându-mă cu totul unei vieţi mai bune, mai virtuoase, o viaţă mai potrivită cu felul în care am fost crescut, domnule Weller.

— Se vede că eşti bine crescut, mormăi Sam.

— O, foarte bine, domnule Weller ; foarte bine, îl încredinţă Job ; şi, amintindu-şi de neprihănirea copilăriei sale, d. Trotter scoase iarăşi batista trandafirie şi plânse din belşug.

— Sunt sigur că ai fost la şcoală un băiat din cale afară de cuminte, zise Sam.

— Da, da, aşa eram, domnule, declară Job cu un oftat adânc. Eram idolul şcoalei.

— Aha, nu mă mir ă ! Erai o mare mângâiere pentru binecuvântata dumitale mamă !

Auzind cuvintele acestea, d. Job Trotter vârî un capăt al batistei trandafirii, pe rând, în colţul fiecărui ochi, şi se porni din nou pe lacrimi.

— Ce naiba mai ai ? ! exclamă Sam. Tulumba de stins focul nu e nimic pe lângă el ! Ce te smiorcăi aşa? Te gândeşti la ticăloşia pe care ai făcut-o ?

— Nu mai pot să-mi stăpânesc simţămintele, domnule Weller, urmă Job după o scurtă pauză. Când mă gândesc că stăpânul meu a bănuit conversaţia pe care

o avusesem cu al dumitale, şi că m'a luat cu trăsura şi, după ce o învăţase pe tânăra domnişoară, drăgălaşa aceea, să spună că habar n'avea cine-i el, după ce a câştigat-o de partea sa pe directoarea internatului şi a pus-o să facă la fel, a părăsit-o pentru un chilipir mai gras. Ah, domnule Weller, când mi-aduc aminte, mă înfior !

— Aha, aşa s'au petrecut lucrurile ?

— Intocmai ! garantă Job.

— Bine, spuse Sam când ajunseră lângă han, aş vrea să mai stau puţintel de vorbă cu dumneata, Job ; dacă nu eşti ocupat în mod particoler, aş vrea să te văz la *Marele Cal Bălan* astă seară, aşa, cam pe la opt.

— Nici vorbă c'o să viu, spuse Job.

— Şi bine ai să faci, declară Sam privindu-l cu un anume tâlc. Altfel, aş putea să mă interesez de dumneata acolo unde e poarta verde ; şi atunci s'ar putea să-ţi pricinuesc vreun rău.

— Viu negreşit, repetă Job, şi se depărtă după ce strânse călduros mâna lui Sam.

— Ia seama, Job Trotter, ia seama ; de nu, îţi viu de hac.

După ce termină monologul şi-l urmări pe Job până-l pierdu din ochi, Sam se duse întins la camera stăpânului.

— Treaba merge pe roate, dom'le, îi zise el.

— Ce merge pe roate, Sam ? întrebă d. Pickwick.

— Am pus mâna pe el, dom'le, lămuri Sam.

— Pe cine ?

— Pe muşteriul dumneavoastră şi pe plângăreţul cu părul negru.

— Nu se poate, Sam ! exclamă d. Pickwick cu tărie. Unde sunt, Sam ? Unde sunt ?

— Sst ! Sst ! repetă d. Weller şi, ajutându-l pe d. Pickwick să se îmbrace, îi istorisi amănunţit planul de luptă pe care-l ticluise.

— Dar când ai s'o faci, Sam ? întrebă d. Pickwick.

— La momentul potrivit, dom'le, replică Sam.

Dacă momentul a fost într'adevăr potrivit, sau nu, se va vedea mai apoi.

CAPITOLUL XXIV

In care d. Peter Magnus devine gelos, iar femeia între două vârste, fricoasă, ceeace îi aruncă pe pickwickieni în ghiarele justiţiei.

Când d. Pickwick coborî în încăperea unde petrecuse în seara din ajun, îl găsi pe d. Peter Magnus împodobit, ca să fie cât mai arătos, cu aproape întregul conţinut al sacilor, al cutiei cu pălării şi al pachetului învelit în hârtie cafenie ; d. Magnus umbla în sus şi în jos prin cameră, nespus de enervat şi de nerăbdător.

— Bună dimineaţa, domnule, spuse d. Peter Magnus. Cum ţi se pare, domnule ?

— Pe drept cuvânt că de mare efect, răspunse d. Pickwick examinând cu un zâmbet binevoitor costumul d-lui Peter Magnus.

— Da, aşa cred şi eu, domnule Pickwick ; domnule, i-am trimis carta mea de vizită.

— Serios ?

— Da, şi servitorul a venit să-mi spună că ea mă va primi la unsprezece. La orele unsprezece, domnule ; nu mai e decât un sfert de ceas până atunci.

— Destul de curând.

— Da, e cam devreme. Cam prea devreme, poate, ca să fie plăcut. Ce zici, domnule Pickwick ?

— Increderea în sine e mare lucru în împrejurări ca acestea.

— Cred, domnule. Am multă incredere în mine. La drept vorbind, domnule Pickwick, nu văd dece un bărbat ar simţi cea mai mică teamă într'o astfel de împrejurare. Şi, în definitiv, domnule, nu e nimic ruşinos ; o afacere de convenienţă reciprocă, şi nimic altceva. Soţul de o parte, soţia de alta. Asta e opinia mea în această chestiune, domnule Pickwick.

— Şi e o opinie foarte filosofică. Dar ne-aşteaptă dejunul, domnule Magnus ; să mergem !

Se aşezară să dejuneze ; totuşi, în ciuda lăudăroşeniilor d-lui Peter Magnus, era vădit că el se găsea sub stăpânirea unei mari turburări, având, ca principale simptome, încercări lugubre de glumă, pierderea poftei

de mâncare, o înclinare de a răsturna ceştile şi ceainicul şi îndemnul irezistibil de a se uita din două în două secunde la pendulă.

— Hehehe! chicoti d. Magnus, prefăcându-se plin de voioşie, însă cu respiraţia tăiată de neastâmpăr; nu mai sunt decât două minute, domnule Pickwick. Sunt palid, domnule?

— Nu prea, îl încredinţă d. Pickwick.

Urmă o scurtă pauză.

— Imi cer iertare, domnule Pickwick. Ai făcut vreodată, pe vremea dumitale, aşa ceva?

— Vrei să spui, o cerere în căsătorie?

— Da.

— Niciodată, răspunse d. Pickwick foarte energic. Niciodată!

— Atunci nu ştii cum trebue procedat.

— Mi-am format şi eu, poate, unele idei în această privinţă, rosti d. Pickwick, dar deoarece îmi lipseşte experienţa, căci nu le-am pus niciodată în practică, mi-ar părea rău dacă le-ai lua ca îndreptar şi te-ai servi de ele.

— Cu toate astea, domnule, glăsui d. Magnus uitându-se din nou la ceas (acul arăta unsprezece şi cinci), ţi-aş fi tare îndatorat de mi-ai da o povaţă.

— Ei bine, domnule, răspunse d. Pickwick cu solemnitatea profundă cu care marele om putea, când voia, să-şi facă observaţiile atât de convingătoare, eu aş începe, domnule, prin a plăti un tribut frumuseţii şi excelentelor calităţi ale doamnei. După aceea, domnule, aş trece la propria mea nevrednicie.

— Foarte bine! exclamă d. Magnus.

— Nevrednicie, domnule, numai faţă de *ea*. Ia bine seama, la asta, urmă d. Pickwick, căci, pentru a arăta că nu sunt absolut nevrednic, aş face o scurtă trecere în revistă a vieţii mele trecute şi a situaţiei mele prezente; aş stabili, prin analogie, că sunt un obiect foarte atrăgător pentru orice altă persoană. Apoi aş stărui asupra căldurii dragostei mele şi asupra adâncimii devotamentului meu. Poate că atunci m'aş simţi ispitit să-i iau mâna.

— Da, văd. Ar fi ceva.

— Apoi, continuă d. Pickwick aprinzându-se p măsură ce subiectul se prezenta dinaintea ochilor s în culori mai strălucitoare ; apoi aş ajunge la întrebare simplă şi deschisă : Mă vrei ? Cred că pot presupun atunci că doamna va întoarce capul...

— Şi crezi că în mod sigur aşa o să se întâmple întrebă d. Magnus. Pentrucă, înţelegi, dacă în momen tul acela n'ar întoarce capul, situaţia ar deveni stânj nitoare.

— Eu aşa cred, domnule ; şi atunci aş strânge-o ta de mână, şi cred, *cred,* domnule Magnus, că dup aceea, presupunând că nu s'ar împotrivi deloc, i-a trage uşurel batista pe care, după slaba cunoaştere p care o am asupra firii omeneşti, sunt îndreptăţit s cred că doamna o va duce la ochi în clipa aceea, şi i-a fura un sărut respectuos ; da, îmi închipui că aş săr ta-o, domnule Magnus, şi atunci sunt convins că, dac doamna ar fi hotărîtă să mă ia, îmi va şopti, ruşinat la ureche, o consimţire.

D. Magnus tresări ; privi câtva timp, atent, tăcu chipul inteligent al d-lui Pickwick, apoi (minutar arăta şi zece), strângându-i călduros mâna, se năpus ca un disperat afară.

D. Pickwick făcu, în sus şi'n jos, câţiva paşi pr odaie şi, urmându-i exemplul, acul mic al pendul ajunsese la figura care indica jumătatea de oră, căr uşa se deschise deodată. Se înturnă să-l întâmpine p d. Peter Magnus, dar întâlni chipul voios al d-lui Tu man, figura senină a d-lui Winkle şi trăsăturile intele tuale ale d-lui Snodgrass.

In timp ce d. Pickwick le adresa cuvinte de bu venit, d. Peter Magnus intră buzna în cameră.

— Dragii mei, iată pe domnul despre care vă vo beam, domnul Magnus, spuse d. Pickwick.

— Sluga dumneavoastră, domnilor, declară d. Ma nus care se afla într'o stare de vădită turburare. Don nule Pickwick, îngădue-mi să-ţi vorbesc un momen domnule.

Rostind cuvintele acestea, d. Magnus îşi vârî arăt torul în cheotoarea d-lui Pickwick şi, trăgându-l într'u ungher de lângă fereastră, îi spuse :

— Felicită-mă, domnule Pickwick ; ți-am urmat sfatul întocmai.

— A fost bun ? întrebă d. Pickwick.

— Da, domnule, nici că se putea mai bun, replică d. Magnus ; e-a mea, domnule Pickwick.

— Te felicit din toată inima ! exclamă d. Pickwick scuturând călduros mâna noului său prieten.

— Trebue s'o vezi, domnule, glăsui d. Magnus ; pe-aci, te rog. Scuzați-ne o clipă, domnilor.

Plin de zor, îl scoase pe d. Pickwick din cameră, se opri la ușa alăturată din coridor și bătu încet.

— Intră ! zise o voce de femeie.

Și intrară.

— Domnișoară Witherfield, spuse d. Magnus, permiteți-mi să vă prezint pe unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, domnul Pickwick. Domule Pickwick, te rog să faci cunoștință cu domnișoara Witherfield.

Femeia se afla în capătul celălalt al camerei. Când d. Pickwick se înclină s'o salute, își scoase ochelarii din buzunar și-i potrivi pe nas ; dar abia îi pusese, că dădu drumul unei exclamații de uimire și se trase înapoi câțiva pași. La rândul ei, femeia scoase un strigăt pe jumătate înnăbușit, își ascunse fața în mâini și căzu pe un scaun ; din care pricină d. Peter Magnus, care încremenise locului, se uita când la el, când la ea, cu o înfățișare schimonosită, exprimând culmea uimirii și a groazei.

După toate aparențele, atitudinea lor era inexplicabilă ; fapt este, însă, că de îndată ce-și pusese ochelarii, d. Pickwick recunoscuse în viitoarea doamnă Magnus pe femeia la care se introdusese așa de bicisnic azi noapte ; ochelarii abia încălecaseră nasul d-lui Pickwick, și femeia observă identitatea fizionomiei lui cu aceea pe care o văzuse înconjurată de toate grozăviile unei scufe de noapte. Deaceea, ea strigă și d. Pickwick tresări.

— Domnule Pickwick, exclamă d. Magnus plin de uimire, ce înseamnă asta, domnule ? Spune-mi, ce însemnează asta, domnule ? adăugă d. Magnus cu tonul ridicat.

— Domnule, refuz să răspund întrebării, replică d. Pickwick oarecum indignat de tonul subit poruncitor al d-lui Magnus.

— Refuzi, domnule ?

— Da, domnule. Nu voi consimți, fără aprobarea doamnei, să spun ceva care ar putea s'o compromită sau să trezească în pieptul dumisale amintiri neplăcute.

— Domnișoară Witherfield, întrebă d. Peter Magnus, cunoașteți persoana aceasta ?

— Dacă o cunosc ? repetă șovăielnică doamna între două vârste.

— Da, dacă o cunoașteți ! Intreb dacă o cunoașteți ? replică d. Magnus cu o pornire sălbatică.

— Am mai văzut-o, îngăimă doamna între două vârste.

— Unde ? întrebă d. Magnus ; unde ?

— Lucrul acesta, glăsui doamna între două vârste ridicându-se de pe scaun și întorcând capul, lucrul acesta n'am să-l destăinuesc pentru nimic în lume.

— Vă înțeleg, doamnă, spuse d. Pickwick, și respect delicatețea dumneavoastră. Nici *eu* n'am să-l divulg vreodată. Puteți fi sigură.

— Pe cuvântul meu, doamnă, glăsui d. Magnus, având în vedere situația în care mă găsesc, vă purtați cu mine cu destul sânge rece ; cu destul sânge rece, doamnă !

— Ești crud, domnule Magnus ! îngăimă doamna între două vârste și se porni pe-un plâns amarnic.

— Adresează-mi mie observațiile dumitale, domnule, interveni d. Pickwick. Dacă e cineva de osândit aici, numai eu sunt acela.

— Aha, numai dumneata ești de osândit, domnule ? ! exclamă d. Magnus ; acum încep să înțeleg, domnule. Îți pare rău de hotărîrea dumitale, nu-i așa ?

— Hotărîrea mea ! repetă d. Pickwick.

— Hotărîrea dumitale, domnule. Oh, nu mă privi așa, domnule ! strigă d. Magnus. Mi-amintesc de cuvintele dumitale de aseară, domnule. Ai venit aci, domnule, să desvălueşti perfidia și mârșăvia unui individ în a cărui sinceritate și onoare te bizuiseși fără șovăială.

D. Peter Magnus se lăsă în voia unui rânjet prelungit, apoi, scoţându-şi ochelarii verzi pe care, în accesul de gelozie ce-l cuprinsese, îi socoti probabil de prisos, se apucă să-şi rotească ochii mici într'un mod înfricoşetor.

— Ehei, zise el repetând rânjetul cu un efect sporit, ai să-mi dai socoteală, domnule!

— Ce socoteală? întrebă d. Pickwick.

— Nu-i nimic, domnule! vociferă d. Magnus măsurând camera, nu-i nimic!

De bună seamă că aceste cuvinte: „Nu-i nimic", au o semnificaţie foarte întinsă, căci nu ne amintim să fi asistat vreodată la o gâlceavă pe stradă, la teatru, în vreun local public sau aiurea, în care ele să nu fi fost răspunsul obişnuit dat tuturor întrebărilor belicoase. „Crezi că te pot numi un gentleman, domnule?" „Nu-i nimic, domnule!" „Am spus eu ceva tinerei femei, domnule?" „Nu-i nimic, domnule!" „Vrei să-ţi lipesc creierii de zidul ăsta, domnule?" Totodată trebue remarcat că pare a fi o provocare ascunsă în acest universal „nu-i nimic", şi că el trezeşte o mai puternică indignare în pieptul indivizilor cărora li se adresează decât ar pricinui un noian de ocări.

Nu susţinem, totuşi, că această scurtă expresie adresată d-lui Pickwick, i-a umplut sufletul de indignarea pe care ar fi stârnit-o cu siguranţă într'un suflet de rând. Menţionăm numai faptul că, auzind cuvintele, d. Pickwick deschise uşa camerei şi strigă brusc:

— Tupman, vino încoa!

D. Tupman sosi imediat, cu un aer de neţărmurită uimire.

— Tupman, zise d. Pickwick, un secret oarecum delicat, şi care o priveşte pe doamna, este cauza unei neînţelegeri ce s'a iscat între mine şi dumnealui. Il asigur, însă, în faţa dumitale, că secretul acesta n'are nicio legătură cu el, nimic cu afacerile sale. Nu-i nevoie să-ţi atrag atenţia că, dacă mai continuă a se îndoi, se va îndoi totodată de temeinicia spuselor mele şi că aş considera aceasta drept o gravă insultă.

După rostirea acestei declaraţii, d. Pickwick îi asvârli

d-lui Peter Magnus o privire care conţinea în ea o enciclopedie întreagă.

Purtarea onorabil-calmă a d-lui Pickwick, alăturată energiei limbajului, ar fi convins orice spirit cu judecată ; din nefericire însă, în momentul acela, spiritul d-lui Peter Magnus nu se afla câtuşi de puţin în stare să judece. In loc, deci, să primească precum se cuvenea explicaţia d-lui Pickwick, el se întărâta singur, căzând într'o furie mistuitoare, vorbind cu înversunare de ceeace datora sensibilităţii sale, şi câte şi mai câte, umblând prin cameră, de colo până colo, şi smulgându-şi părul pentru a da tărie declamaţiei sale — distracţie pe care o întrerupea uneori pentru a-şi flutura pumnul sub nasul filantropic al d-lui Pickwick.

Totuşi, tare pe corectitudinea şi nevinovăţia sa, înciudat că a implicat-o şi pe doamna între două vârste într'o afacere aşa de neplăcută, d. Pickwick se găsea, la rându-i, într'o dispoziţie mai puţin paşnică decât deobicei. Vorbele schimbate deveniră năvalnice, glasurile mai înflăcărate ; la urmă, d. Magnus îi spuse d-lui Pickwick că se vor mai întâlni. Cu o politeţă vrednică de laudă, d. Pickwick răspunse : cu cât se vor întâlni mai repede, cu-atât va fi mai bine. La auzul acestor cuvinte, doamna între două vârste se năpusti îngrozită din încăperea de unde d. Tupman îl târî pe d. Pickwick, lăsându-l pe d. Peter Magnus singur şi copleşit de gânduri.

Dacă doamna între două vârste ar fi trăit în societate, sau dacă ar fi cunoscut cât de puţin obiceiurile şi manierele celor ce fac legile şi stabilesc modele, ar fi ştiut că ferocităţile de acest soi sunt lucrul cel mai nevinovat din lume. Dar cum ea trăise mai mult la ţară şi nu citise desbaterile parlamentare, era foarte puţin expertă, cu deosebire în aceste rafinamente ale lumii civilizate. Deaceea, îndată ce ajunse în odaia ei de dormit şi zăvori cu grijă uşa, începu să mediteze asupra scenelor la care asistase. Se perindau pe dinaintea ochilor ei icoane de masacru şi prăbuşire, printre care cel mai puţin sângeros era tabloul d-lui Peter Magnus în mărime naturală, purtat de patru oameni ; şi, în partea stângă, un butoi de gloanţe era alăturat

imaginii. Cu cât doamna între două vârste medita, cu atât înfricoşarea punea stăpânire pe ea ; în cele din urmă, se hotărî să-l caute pe principalul dregător al oraşului, rugându-l să-i înşface pe d-nii Pickwick şi Tupman fără întârziere.

Numeroase consideraţii o împinseseră pe doamna între două vârste să ia hotărîrea aceasta ; cea mai de seamă, însă, pornea din devotamentul de netăgăduit ce-l purta d-lui Peter Magnus şi din grija pentru salvarea persoanei lui. Cunoştea prea bine gelozia temperamentului lui pentru a se încumeta să facă cea mai uşoară aluzie la pricina reală a turburării sale, aşa că se bizuia pe influenţa şi pe mijloacele ei de convingere spre a potoli apriga pornire a omuleţului, cu condiţia ca d. Pickwick să fie îndepărtat şi să nu se mai stârnească alte certuri. Năpădită de aceste gânduri, doamna între două vârste îşi potrivi pălăria şi şalul, după care porni întins către locuinţa primarului.

George Nupkins, esquire — după cum am mai spus, principalul dregător al oraşului — era un personaj aşa de mare, că drumeţul cel mai iute de picior cu greu ar putea să întâlnească altul la fel în răstimpul dintre răsăritul şi apusul soarelui, în ziua de 21 Iunie care, conform calendarului, este cea mai lungă din an şi care, în mod firesc, i-ar oferi cele mai multe şanse de căutare. In dimineaţa amintită, d. Nupkins era extrem de turburat şi amărît, căci o rebeliune avusese loc în oraş. Externii şcolii principale conspiraseră să spargă geamurile unei vânzătoare de mere care nu le era pe plac ; îl huiduiseră pe aprod ; svârliseră cu pietre în poliţai — un domn bătrâior cu cizme răsfrânte, care fusese însărcinat să înnăbuşe răzmeriţa şi care îndeplinea această funcţie de cel puţin o jumătate de veac. D. Nupkins şedea, ca atare, în jilţul său, cu sprâncenele maiestos încruntate şi clocotind de furie, când fu anunţată o doamnă într'o chestiune urgentă, importantă, particulară. Luând un aer cumplit de calm, d. Nupkins porunci ca doamna să fie introdusă, iar porunca fiind executată ca toate poruncile dregătorilor, împăraţilor şi altor pământene puteri, d-şoara Witherfield, a cărei turburare era vădită, fu poftită să intre.

— Muzzle! strigă dregătorul.

Muzzle era un servitor pipernicit, lung la trup şi cu picioare scurte.

— Muzzle!

— Da, înălţimea voastră.

— Adu un fotoliu şi părăseşte camera.

— Da, înălţimea voastră.

— Acum, doamnă, vă rog să expuneţi chestiunea dumneavoastră, glăsui dregătorul.

— Ea e de natură foarte penibilă, domnule, rosti d-şoara Witherfield.

— Tot ce se poate, declară dregătorul. Liniştiţi-vă, doamnă.

Aci, d. Nupkins luă un aer blajin.

— Şi spuneţi-mi ce chestiune legală vă aduce la mine, doamnă.

Aci, dregătorul triumfa asupra omului, astfel că d. Nupkins luă un aer sever.

— Domnule, îmi vine foarte greu să fac denunţul, mărturisi d-şoara Witherfield. Mă tem să nu iasă însă un duel, aci.

— Aci, doamnă? întrebă dregătorul. Unde anume, doamnă?

— In Ipswich.

— In Ipswich, doamnă? Un duel în Ipswich?! exclamă dregătorul pe care numai gândul acesta îl băgase în spaime. Cu neputinţă, doamnă! Aşa ceva nu se poate întâmpla în oraşul nostru; sunt convins. Oh, doamnă, cunoaşteţi activitatea poliţiei locale? N'aţi auzit cumva, doamnă, că la 4 Mai, urmat numai de şaizeci de poliţişti aleşi, m'am năpustit între doi boxeuri şi că, riscând să cad jertfă patimei furioase a unei mulţimi întărâtate, am împiedicat o întâlnire pugilistică între campionul Dumpling din Middlesex şi Bentam din Suffolk? Un duel în Ipswich, doamnă! Nu cred. Nu, nu cred! declară dregătorul neputând concepe că doi muritori ar avea cutezanţa să uneltească împotriva tihnei oraşului.

— Din nefericire, informaţia pe care v'o aduc este cât se poate de adevărată, îl asigură doamna între două vârste. Eram de faţă când cearta s'a produs.

— Acesta e lucrul cel mai extraordinar ! exclamă dregătorul uimit. Muzzle !

— Da, înălţimea voastră.

— Trimite-l numaidecât pe domnul Jinks, la mine.

— Da, înălţimea voastră.

Muzzle se retrase şi reveni cu un slujbaş palid la faţă, de vârstă mijlocie, cu nasul ascuţit ; slujbaşul arăta prost hrănit şi era îmbrăcat ponosit.

— Domnule Jinks, zise dregătorul, domnule Jinks !

— Da, domnule, răspunse d. Jinks.

— Domnule Jinks, doamna a venit să ne informeze despre un duel care urmează să aibă loc la noi.

Neştiind ce anume să spună, d. Jinks schiţă un zâmbet subaltern.

— Dece râzi, domnule Jinks ? întrebă dregătorul.

D. Jinks luă pe dată un aer serios.

— Domnule Jinks, urmă dregătorul, eşti într'o doagă domnule !

D. Jinks se uită cu obidă la marele om şi muşcă între dinţi coada condeiului.

— Poţi să vezi ceva foarte comic în această informaţie, domnule, dar îţi voi spune, domnule Jinks, că ai foarte puţine motive de a râde.

Cu aeru-i lihnit, Jinks oftă; era convins şi el că avea într'adevăr foarte puţine motive să fie vesel. Apoi, primind poruncă să noteze informaţia doamnei, îşi târî paşii până la scaun şi se apucă să scrie.

— După câte înţeleg, acest Pickwick este vinovatul principal, zise dregătorul când declaraţia fu gata.

— Da, domnule, răspunse doamna între două vârste.

— Dar recalcitrantul celălalt ? Cum îl chiamă, domnule Jinks ?

— Tupman, domnule.

— Tupman e martor, doamnă ?

— Da.

— Spuneţi că celălalt combatant a şters-o ?

— Da, răspunse d-şoara Witherfield tuşind uşor.

— Foarte bine, spuse dregătorul. Avem de a face cu doi tâlhari din Londra, care au venit aci să nimicească populaţia majestăţii sale, gândind că la această distanţă de capitală braţul legii e slab şi paralizat. Dar

vom da un exemplu cu ei. Domnule Jinks, întocmeşte mandatul de arestare. Muzzle !

— Da, înălţimea voastră.

— Grummer e jos ?

— Da, înălţimea voastră.

— Trimite-mi-l aici !

Supusul Muzzle se retrase şi reveni aproape imediat cu domnul bătrâior, în cizme răsfrânte, care se remarca îndeosebi prin nasul său roşu, prin vocea-i răguşită, prin haina cafenie şi prin privirea-i rătăcitoare.

— Grummer ! strigă dregătorul.

— Da, 'n'ţimea voastră !

— Oraşul e liniştit acum ?

— Da, 'n'ţimea voastră, răspunse Grummer. Mulţimea s-s'a potolit, fin'că b-băieţii s'a dus c-care'ncotro, la cricket.

— Grummer, urmă dregătorul cu aer hotărît, în vremurile astea numai măsurile viguroase pot să reuşească. Dacă se disprețuieşte autoritatea ofiţerilor regelui, trebue să se dea citire riot-actului [1]. Grummer, dacă puterea civilă nu poate să ocrotească ferestrele, se impune ca militarul să ocrotească puterea civilă precum şi ferestrele. Cred că asta e o maximă din constituţie, domnule Jinks.

— Desigur, domnule, zise Jinks.

— Foarte bine, zise dregătorul semnând mandatul de arestare. Grummer, vei aduce persoanele acestea la mine, după amiază ; le vei găsi la *Marele Cal Bălan.* Ţi-aminteşti cazul Dumpling din Middlesex şi Bentam din Suffolk, Grummer ?

D. Grummer exprimă printr'o scuturătură din cap că nu-l va uita niciodată ; ceeace, într'adevăr, nu se va întâmpla câtă vreme afacerea va continua să-i fie amintită în fiecare zi.

— Aceasta, continuă dregătorul, e poate şi mai neconstituţională. Ea înseamnă o mai mare încălcare a păcii ; o mai gravă violare a prerogativelor majestăţii sale. Cred că duelul e unul dintre privilegiile cele mai de netăgăduit ale majestăţii sale, domnule Jinks.

---

[1] Somaţie pentru împrăştierea mulţimii *(n. tr.)*.

— Prevăzut special în Magna Charta, domnule! exclamă d. Jinks.

— Una dintre cele mai frumoase bijuterii ale coroanei britanice, smulsă majestăţii sale de baroni; nu-i aşa, domnule Jinks?

— Intocmai, domnule.

— Foarte bine! continuă dregătorul îndreptându-se din şale cu orgoliu. Prerogativa aceasta regală nu va fi violată în această porţiune a domeniilor majestăţii sale. Grummer, ia-ţi ajutoare, şi execută mandatele în termenul cel mai scurt cu putinţă. Muzzle!

— Da, înălţimea voastră.

— Condu pe doamna.

D-şoara Witherfield se retrase, profund impresionată de ştiinţa şi autoritatea dregătorului. D. Nupkins se retrase să ia dejunul. D. Jinks se retrase în sine — singurul loc unde putea să se retragă, dacă exceptăm patul-sofa din salonaşul ocupat ziua de familia gazdei — iar d. Grummer se retrase să spele, prin felul cum va executa prezenta însărcinare, insulta ce căzuse, în timpul dimineţii, peste el şi peste celălalt reprezentant al majestăţii sale, aprodul.

In vreme ce pregătiri aşa de hotărîte şi înverşunate erau făcute spre a apăra pacea regelui, d. Pickwick şi prietenii săi, absolut neştiutori de extraordinarele evenimente ce se puneau la cale, stăteau tihniţi la masă. Aveau chef de vorbă şi erau în bună dispoziţie. D. Pickwick tocmai istorisea, spre marea înveselire a discipolilor şi în special a d-lui Tupman, aventurile sale din noaptea trecută, când uşa se deschise lăsând să se vadă o faţă destul de respingătoare. Ochii respingătoarei figuri se aţintiră câteva secunde cu luare-aminte asupra d-lui Pickwick, şi fură, pesemne, satisfăcuţi de investigaţia lor, căci corpul căruia aparţinea fizionomia respingătoare se introduse în încăpere, încetişor, sub forma unui individ bătrâior cu cizmele răsfrânte. Pe scurt, ca să nu-l mai ţinem pe cititor în încordare, ochii aceia erau rătăcitorii ochi ai d-lui Grummer, şi corpul era al lui.

Felul de a proceda al d-lui Grummer era legal, dar original. Primul său act fu zăvorirea uşii pe dinăuntru;

al doilea, ştergerea foarte atentă a capului şi obrazului cu o batistă de bumbac ; al treilea, aşezarea batistei de bumbac în pălărie şi a pălăriei pe scaunul cel mai apropiat ; iar al patrulea, scoaterea din buzunarul dela piept a unui bastonaş, având la capăt o cunună de aramă, cu care făcu un grav şi fantomatic semn d-lui Pickwick.

D. Snodgrass rupse cel dintâi tăcerea uluitoare care domnea în cameră. Se uită câteva minute ţintă la d. Grummer, şi spuse pe urmă cu tărie :

— Asta e o cameră particulară, domnule ! o cameră particulară.

D. Grummer clătină din cap şi răspunse :

— Nu se egsistă camere particulare pentru majestatea sa, după ce uşa dela stradă a fost trecută ; asta e legea. Zice unii că locuinţa unui englez e castelul lui ; astea e fleacuri !

Pickwickienii schimbară între dânşii priviri uimite.

— Care e domnul Tupman ? întrebă d. Grummer.

Il recunoscuse pe d. Pickwick printr'o intuiţie fulgerătoare, dela prima ochire.

— Numele meu e Tupman, glăsui gentlemanul.

— Numele meu e legea, declară d. Grummer.

— Cum? întrebă d. Tupman.

— Legea, replică d. Grummer. Legea, puterea ţivilă şi iegzecutivă e titlurile mele, şi uite legetimaţia mea. „Tupman (numele de botez în alb) ; Pickwick (idem) ; contra liniştii stăpânului nostru regele, având în vedere şi luând în considerare statutele şi regulamentele... Am văzut, am constatat la faţa locului..." Totu-i în regulă. Ii arestez pe susnumiţii Pickwick şi Tupman.

— Ce'nseamnă obrăznicia asta ? ! exclamă d. Tupman sărind în sus. Părăseşte camera !

— Hei, Dubbley ! strigă d. Grummer retrăgându-se repede spre uşă şi întredeschizând-o.

— Aci ! spuse o voce joasă în coridor.

— Vino'ncoa, Dubbley ! porunci Grummer.

La această poruncă, un bărbat, cam murdar la faţă, înalt de vreo şase picioare şi ceva, şi gros în aceeaşi proporţie, se vârî prin uşa întredeschisă şi intră în odaie cu sforţări care îi înroşiră chipul.

— Dubbley, întrebă d. Grummer, e afară poliţiştii ăilalţi ?

Ca unul care vorbea puţin, d. Dubbley nu răspunse decât c'un moţăit.

— Să intre divizia de sub ordinele dumitale, Dubbley ! rosti d. Grummer.

D. Dubbley se supuse şi şase inşi, fiecare cu câte un baston scurt, cu măciulie de alamă, se îmbulziră în cameră. D. Grummer îşi băgă în buzunar bastonul, şi-l privi pe d. Dubbley ; d. Dubbley băgă în buzunar bastonul său şi îşi privi divizia ; iar oamenii diviziei băgară în buzunar bastoanele lor privindu-i pe d-nii Tupman şi Pickwick.

D. Pickwick şi discipolii săi se ridicară ca un singur om.

— Ce înseamnă această violare sălbatică a domiciliului meu ? strigă d. Pickwick.

— Cine va îndrăzni să mă aresteze ? întrebă d. Tupman.

— Ce căutaţi aci, puşlamalelor ? glăsui d. Snodgrass.

D. Winkle nu zise nimic, dar îşi aţinti ochii asupra lui Grummer cu o privire care i-ar fi străpuns creierul, dacă Grummer n'ar fi fost aşa de nesimţitor. După cum se pare, privirea lui n'avu niciun efect.

Când reprezentanţii puterii executive observară că d. Pickwick şi prietenii săi erau dispuşi să se împotrivească autorităţii legii, îşi suflecară mânecile într'un mod foarte semnificativ : ţineau să arate delicvenţilor că, pentru a-i doborî şi a-i înşfăca apoi, era deajuns să vrea. Demonstraţia nu-i scăpă d-lui Pickwick. El se sfătui deoparte, câteva clipe, cu d. Tupman, şi declară pe urmă că era gata să meargă la reşedinţa primarului, rugându-i doar pe cei prezenţi să fie martorii hotărîrii sale dârze de a pedepsi de îndată ce va fi iarăşi liber monstruoasa încălcare a privilegiilor unui englez. La care, oamenii legii izbucniră în hohote de râs, afară numai de d. Grummer care considera, pare-se, ca o fărădelege intolerabilă cea mai neînsemnată ştirbire adusă dreptului divin al dregătorilor.

Dar dupa ce d. Pickwick declară că e gata să se supună legilor țării, și tocmai când servitorii, rândașii, servitoarele, surugiii, care se așteptaseră să ia parte la o încântătoare încăierare, pricinuită de încăpățânarea lui, începeau a se retrage desamăgiți și necăjiți, se ivi o altă dificultate neprevăzută. In ciuda sentimentelor sale de veneraţie pentru autoritățile constituite, d. Pickwick refuză categoric să se arate în stradă, împresurat de slujitorii justiției ca un criminal ordinar. In starea nesigură a opiniei publice (căci școlarii erau liberi în după amiaza aceea și nu se duseseră încă pe la casele lor), d. Grummer refuză tot așa de categoric să pornească pe partea cealaltă a străzii și să ia în seamă vorbele d-lui Pickwick că vor merge direct la dregător. D. Pickwick și d. Tupman se împotriviră cu tărie să cheltuiască pentru o caleașcă, singurul mijloc de transport respectabil pe care și l-ar fi putut procura. Sfada se înteți, încurcătura se prelungi ; puterea executivă era tocmai pe punctul înlănțuirii obiecțiilor d-lui Pickwick de-a ajunge la dregător, luându-l foarte simplu pe sus, când cineva își aminti că în curtea hanului se afla o trăsurică de mână pe care și-o construise pe vremuri un rentier ce suferea de gută și în care d-nii Pickwick și Tupman ar fi putut să stea cel puțin tot așa de comod ca într'o cabrioletă modernă. Trăsurica fu deci închiriată și adusă în sala de jos. D. Pickwick și d. Tupman se căzniră să-și facă loc în ea și coborîră storurile ; doi hamali fură lesne găsiți, astfel că procesiunea porni în cea mai mare ordine. Polițiștii înconjurau trăsura ; d. Grummer și d. Dubbley înaintau triumfători în frunte ; d. Snodgrass și d. Winkle mergeau la braț în urmă, iar nespălații din Ipswich formau ariergarda.

Negustorii orașului, măcar că n'aveau decât o idee foarte nelămurită despre natura jignirii, se declarau totuși lămuriți pe deplin și se bucurau de spectacol. Ei recunoșteau brațul năpraznic al legii care coborîse cu forța a douăzeci cai putere peste vinovații din metropolă. Puternica mașină, pusă în mișcare de dregătorul lor și dirijată de slujitorii lor, înghesuise pe cei doi răufăcători în cuprinsul strâmt al unei droșculițe. Nume-

roase expresii de ataşament şi admiraţie îl salutară pe d. Grummer în timp ce, cu bastonul în mână, el conducea cortegiul; sgomotoase şi prelungite erau aclamaţiile nespălaţilor; iar procesiunea înainta, domol şi maiestos în mijlocul aprobării obşteşti.

Imbrăcat cu jacheta de dimineaţă şi cu mânecile de americă neagră, d. Weller, se înapoia destul de prost dispus, căci examinase zadarnic casa misterioasă cu poartă verde, când, ridicându-şi ochii, zări un val de lume tălăzuind pe stradă în jurul unui obiect care aducea foarte mult cu o trăsurică de mână. Vrând să-şi abată gândurile dela isprava care nu-i reuşise, se trase la o parte pentru a vedea mai bine mulţimea care aplauda plină de voioşie. Ca să-i treacă amarul, se apucă şi el îndată să aclame din răsputeri.

D. Grummer trecu, trecu şi d. Dubbley, trecu şi droşculiţa, trecură păzitorii; Sam continua să ţină hangul strigărilor entuziaste ale gloatei, fluturând pălăria deasupra capului, cuprins parcă de bucuria cea mai năvalnică, măcar că, bineînţeles, nu avea habar de întreaga poveste, când se opri, dând deodată cu ochii de d-nii Winkle şi Snodgrass.

— Ce e tămbălăul ăsta, dom'lor? întrebă Sam. Pe cine au înhăţatără în dric?

Prietenii răspunseră amândoi în acelaş timp, însă cuvintele lor se pierdură în hărmălaie.

— Cine e înăuntru? strigă Sam din nou.

I se răspunse a doua oară şi, cu toate că nu putu desluşi vorbele, înţelese după mişcarea celor două perechi de buze că ele rostiseră cuvântul magic: „Pickwick".

Ii ajungea; cât ai clipi, d. Weller îşi croi drum prin mulţime, îi opri pe hamali, şi veni să-l înfrunte pe ţanţoşul Grummer.

— Hei, bătrâne gentelmen, îi zise, pe cine ai vârît în cuşca asta?

— La o parte! strigă d. Grummer care, asemeni altor mulţi oameni mari, răsfăţaţi de popularitate, îşi simţea demnitatea mult sporită.

— Dă-i la moacă, dacă n'ascultă! strigă d. Dubbley.

— Iţi rămân foarte îndatorat, bătrâne gentelmen,

replică Sam, că-ţi baţi capul cu mine şi sunt şi mai îndatorat ăluilalt gentelmen care a scăpat dintr'o caravană de uriaşi, pentru sfatul lui cumsecade, dar aş vrea să-mi răspunzi la ce te-am întrebat. Cum vă simţiţi, dom'le ?

Ultimele cuvinte erau adresate, cu aer protector, d-lui Pickwick, care îşi furişase privirile prin ferestruica din faţă.

D. Grummer amuţise de indignare ; scoase din buzunar bastonul, împodobit cu coroniţa de alamă, şi-l flutură pe dinaintea ochilor lui Sam.

— Aha, foarte drăguţ ! zise Sam ; mai cu seamă coroana care aduce cu una adevărată.

— La o parte ! răcni ofensat Grummer.

Şi, pentru a da tărie mai multă poruncii sale, repezi cu o mână bastonul, împodobit la capăt cu emblema din alamă a regalităţii, în cravata lui Sam, iar cu cealaltă mână îl apucă de guler ; atenţiune la care d. Weller răspunse trântindu-l, cât ai bate din palme, la pământ, după ce, mai înainte, cu cea mai profundă consideraţie, îl răsturnase pe un hamal, ca să-i poată servi lui Grummer de covor.

Dacă d. Winkle fu cuprins de criza vremelnică a acelei sminteli care provine din sentimentul unei injurii, sau dacă îl îmboldise cutezanţa d-lui Weller — sigur nu ştim. Fapt este însă că abia îl văzu pe d. Grummer la pământ, că se şi năpusti asupra unui băieţaş care se găsea lângă el. Incălzit de acest exemplu, d. Snodgrass, într'un spirit cu adevărat creştinesc, şi ca să nu ia pe nimeni fără veste, anunţă cu glas tare că începe şi el bătaia : se apucă, prin urmare, să-şi scoată haina cu cea mai mare grijă, dar fu împresurat şi pus în neputinţă de-a se mai mişca. Dealtminteri, spre a fi drepţi cu el ca şi cu d. Winkle, se cuvine să declarăm că nu făcuseră nici cea mai uşoară încercare să se apere şi nici să-l ajute pe d. Weller care, după cea mai înverşunată împotrivire, fusese până la urmă copleşit de mulţime şi luat prizonier. Procesiunea se alcătui deci din nou, hamalii se aşezară la posturile lor, marşul reîncepu.

Cât ţinuseră aceste operaţii, indignarea d-lui Pick-

wick nu cunoscuse margini. El vedea cum Sam îi dădea peste cap pe poliţişti şi cum se năpustea în stânga şi în dreapta ; dar era tot ce putea să vadă, căci uşa trăsuricii refuza să se deschidă, iar storurile nu voiau să se ridice. Cu ajutorul d-lui Tupman, izbuti în sfârşit să răzbească prin acoperiş, se urcă pe banchetă şi, ţinându-şi cumpănirea ca vai de lume, sprijinindu-se pe umerii d-lui Tupman, începu să vorbească gloatei. Stărui asupra nedreptăţii ce i s'a făcut, atrăgând luarea-aminte asupra faptului că servitorul său fusese atacat mai întâi. Ajunseră la casa dregătorului : hamalii tropăind, prizonierii în urma lor, d. Pickwick cuvântând şi mulţimea urlând.

CAPITOLUL XXV

Arătând, printr'o sumedenie de întâmplări plăcute, cât de impunător şi de imparţial era d. Nupkins şi cum d. Weller i-a plătit d-lui Job Trotter cu vârf şi îndesat. Dimpreună cu o altă întâmplare care va fi găsită la locul cuvenit.

Indignarea d-lui Pickwick, în timp ce-l duceau, nu cunoştea margini ; el făcea numeroase aluzii la înfăţişarea şi la felul de a se purta al d-lui Grummer şi al tovarăşilor săi, şi dădea drumul nemulţumirii sale prin curajoase provocări adresate fiecăruia dintre cei şase domni prezenţi. D. Snodgrass şi d. Winkle ascultau, cu un sumbru respect, torentul de elocinţă care curgea de pe buzele mentorului lor — ieşit prin partea de sus a trăsuricii — şi pe care nu-l puteau zăgăzui, o clipă măcar, nici mişcarea repezită a trăsuricii, nici implorările stăruitoare ale d-lui Tupman de-a coborî capacul. Furia făcu loc îndată curiozităţii d-lui Weller când alaiul intră chiar în curtea unde îl întâlnise pe fugarul Job Trotter ; şi curiozitatea fu înlocuită de simţământul celei mai voioase uimiri, când d. Grummer, care făcea pe grozavul, porunci purtătorilor trăsuricii să se oprească, apoi înaintă cu pasul grav şi ţanţoş tocmai către poarta verde de unde ieşise Job Trotter. La sunetul clopoţelului pe care el îl sună cu tărie,

alergă o servitoare tânără, foarte drăguță și gătită, care, după ce-și ridică mâinile, plină de uluire, văzând înfățișarea răzvrătită a prizonierilor și auzind limbajul înflăcărat al d-lui Pickwick, chemă pe d. Muzzle. D. Muzzle deschise poarta mare pe jumătate pentru a primi droșculița, pe captivi și pe polițiști; pe urmă, o trânti în nasul gloatei. Indignată de o atare excludere, și foarte doritoare să vadă ce se va mai întâmpla, mulțimea își descărcă necazul izbind în poartă și sunând, apoi, clopoțelul vreo două ceasuri. La distracție luară parte pe rând, cu toții, afară de trei sau patru inși ce avură norocul să descopere în poartă o ferestruică zăbrelită prin care nu se zărea nimic. Ei se sgâiau printr'însa cu stăruința neobosită a acelor oameni care își turtesc nasul de geamurile casei unui felcer când un bețiv trântit de un docar e supus operației chirurgicale în odaia din fund.

Trăsurica de mână se opri dinaintea unei scări ce ducea la ușa locuinței și care era străjuită, de o parte și de alta, de câte o agavă împlântată într'un hârdău verde; d. Pickwick și prietenii săi fură duși apoi în sala principală, iar de acolo, după ce fură mai întâi anunțați de Muzzle, și după ce d. Nupkins le porunci să intre, se găsiră în prezența onorabilă a acestui slujbaș însuflețit de spirit patriotic.

Scena era impresionantă, bine chibzuită pentru a băga spaima în vinovați și a le da o idee adevărată despre severa măreție a legilor. Dinaintea unui dulap enorm, într'un jilț enorm, la o masă enormă, și în fața unui volum enorm, stătea d. Nupkins care părea cu mult mai mare decât oricare dintre celelalte obiecte, oricât de enorme erau ele. Masa era împodobită cu teancuri de hârtii de după care se iveau capul și umerii d-lui Jinks, strașnic ocupat să pară cât mai ocupat cu putință. După ce intrară cu toții, Muzzle închise cu grijă ușa și se așeză dinapoia jiltului stăpânului său, așteptându-i poruncile, în vreme ce d. Nupkins, lăsându-se pe spate cu o solemnitate înfiorătoare, scruta chipurile musafirilor săi aduși fără de voie.

— Grummer, cine e individul ăsta? întrebă d. Nupkins arătându-l cu degetul pe d. Pickwick, care, vor-

bind în numele prietenilor săi, stătea în picioare, cu pălăria în mână şi saluta cu politeţa cea mai respectuoasă.

— Asta e Pickwick, 'n'ţimea voastră, răspunse Grummer.

— Haide-haide, gealatule, ajunge ! îl întrerupse d. Weller, deschizându-şi drum cu coatele până în primul rând. Să-mi fie cu iertare, dom'le, dar slujbaşul ăsta cu ciubote răsfrânte, n'o să-şi poată câştiga niciodată un trai cumsecade ca maestru de ceremonii. Uite, dom'le, urmă d. Weller împingându-l înlături pe Grummer şi adresându-se dregătorului într'un chip plăcut familiar ; uite, aici este Pickwick, esquire ; aici, domnul Tupman ; aici domnul Snodgrass ; şi mai încolo, lângă el, în partea ailaltă, domnul Winkle ; toţi gentelmani simpatici, dom'le, cu care o s'aveţi plăcerea să faceţi cunoştinţă. De-aia, cu cât o să-i băgaţi mai repede pe gealaţii ăştia, pe o lună, două, la răcoare, cu atâta mai repede o să ne înţelegem. Afacerile mai întâi, plăcerile pe urmă, cum zicea regele Richard al treilea când îl înjunghia în turn pe regele ălălalt, înainte să-i înnăbuşe ţâncii.

După aceste spuse, d. Weller se apucă să-şi lustruiască pălăria cu cotul drept, clătinând blajin din cap spre d. Jinks care îl ascultase dela început până când isprăvise cu o spaimă de negrăit.

— Grummer, cine e omul ăsta ? bolborosi dregătorul.

— O afurisită naţie de om, 'n'ţimea voastră, lămuri Grummer. A cercat să-i facă scăpaţi pe arestanţi şi i-a atacat pe slujitorii legii. Aşa că l-am umflat şi pe el şi l-am adus aici.

— Bine ai făcut ! aprobă dregătorul. Se vede că e un afurisit de coate goale.

— Este servitorul meu, domnule ! declară d. Pickwick plin de jignire.

— A, servitorul dumitale ! se miră d. Nupkins. Conspiraţie pentru a opri mersul justiţiei şi a-i asasina ofiţerii. Servitorul lui Pickwick. Scrie asta, domnule Jinks.

D. Jinks scrise.

— Cum te chiamă, capsomanule? întrebă dregătorul în continuare.

— Weller, răspunse Sam.

— Admirabil nume pentru anuarul puşcăriaşilor din New Gate! observă d. Nupkins.

Era o glumă; deaceea, Jinks, Grummer, Dubbley, toţi poliţiştii precum şi Muzzle izbucniră într'un râs cu hohote ce ţinu cinci minute.

— Scrie-i numele, domnule Jinks, reluă dregătorul.

— Pune doi de *l*, bătrâne, glăsui Sam.

Aci, un nenorocit de poliţist se porni iar pe râs, şi dregătorul îl ameninţă că-l înşfacă. In asemenea împrejurări este periculos să râzi dacă momentul nu-i potrivit.

— Unde trăieşti? întrebă dregătorul.

— Unde poci şi eu, răspunse Sam.

— Notează asta, domnule Jinks! strigă dregătorul care se înfuria tot mai mult.

— Şi trage o linie dedesubt, urmă Sam.

— E un vagabond, domnule Jinks, declară dregătorul. După propria-i mărturisire, este un vagabond. Nu-i aşa, domnule Jinks?

— Desigur, domnule.

— Aşa că am să-l arestez; pentru asta, am să-l arestez! decretă d. Nupkins.

— Dreptate ca pe-aici, mai zic şi eu! replică Sam. Unde naiba s'a mai pomenit un dregător care să calce'n strâchini de două ori până să bage la răcoare pe-un individ?

La auzul acestei ieşiri, alt poliţist se porni pe râs, luând apoi un aer grav aşa de nefiresc, încât d. Nupkins îl dibui fără întârziere.

— Grummer! strigă el înroşindu-se de furie, cum de îndrăzneşti să alegi ca poliţist special o fiinţă aşa de netrebnică şi de neobrăzată? Cum de îndrăzneşti, domnule?

— Imi pare foarte rău, 'n'ţimea voastră, îngăimă Grummer.

— Imi pare foarte rău! repetă cu aprindere dregătorul. Am să te'nvăţ eu să-ţi neglijezi datoria în halul ăsta, domnule Grummer! Am să dau un exemplu cu

dumneata. Ia bastonul ticălosului ccla. E beat. Eşti beat, păcătosule.

— Nu sunt beat, înălţimea voastră, se-apără omul.

— Eşti beat ! declară dregătorul. Cum de cutezi să spui că nu eşti beat, domnule, când eu îţi spun că eşti ? Nu miroase a alcool, Grummer ?

— Groaznic miroase, 'n'ţimea voastră, răspunse d. Grummer care simţise adierea unui miros de rom.

— Eram sigur, reluă d. Nupkins. Când a intrat în cameră, am văzut după ochii lui aprinşi că era beat. Ai observat ochii lui aprinşi, domnule Jinks ?

— Desigur, domnule.

— N'am gustat astăzi niciun strop de alcool, protestă omul care era cât se poate de treaz.

— Cum de îndrăzneşti să mă minţi ? Nu e beat în clipa asta, domnule Jinks ?

— Desigur, domnule.

— Domnule Jinks, urmă dregătorul, am să-l trimit la închisoare pentru că a insultat Curtea. Scrie-i mandatul de arestare, domnule Jinks.

Şi poliţistul ar fi fost arestat, dacă Jinks, care era sfetnicul d-lui Nupkins şi căpătase o educaţie legală, căci stătuse trei ani în serviciul unui avocat de provincie, nu ar fi şoptit la ureche dregătorului că lucrul nu era cu putinţă. Dregătorul ţinu, deci, un discurs, declarând că, din consideraţie pentru familia poliţistului, se mulţumea să-l dojenească şi să-l concedieze. Ca atare, nefericitul vinovat fu bruftuit cu violenţă, timp de un sfert de oră, şi pe urmă trimis la treburile lui ; iar Grummer, Dubbley, Muzzle şi ceilalţi poliţişti îşi murmurară admiraţia pentru mărinimia dregătorului lor.

— Acum, domnule Jinks, reluă dregătorul, ia jurământul lui Grummer.

Grummer jură îndată, dar deoarece se împleticea în depoziţie, şi pentrucă masa d-lui Nupkins urma să fie pe curând gata, dregătorul, ca să reteze scurt, începu să-i pună lui Grummer întrebări importante, iar Grummer îi răspunse pe cât cu putinţă afirmativ, astfel că instrucţia merse foarte repede şi uşor. Se dovedi că d. Weller încercase să atace autoritatea în

două rânduri, d. Winkle încercase s'o ameninţe odată, d. Snodgrass i se împotrivise ; iar după ce toate aceste acuzaţii fură formulate spre mulţumirea dregătorului, dregătorul şi d. Jinks se sfătuiră în şoaptă.

După sfătuirea care dură vreo zece minute, d. Jinks se retrase la capătul celălalt al mesei, iar dregătorul, tuşind în chip de introducere, se ridică în jilţu-i şi era gata să rostească un discurs, când d. Pickwick interveni.

— Domnule, spuse el, iertaţi-mă că vă întrerup ; dar, înainte ca dumneavoastră să exprimaţi opinia pe care vă veţi fi format-o poate în legătura cu declaraţiile făcute aici, şi înainte de a proceda în consecinţă, sunt dator să reclam dreptul meu de a fi ascultat, cel puţin în ce mă priveşte personal.

— Ţine-ţi gura, domnule ! strigă dregătorul cu ton poruncitor.

— Sunt nevoit să mă supun autorităţii dumneavoastră, domnule, răspunse d. Pickwick.

— Ţine-ţi gura, domnule ! repetă dregătorul ; altminteri, dau ordin unui poliţist să te ridice.

— Puteţi să ordonaţi poliţiştilor dumneavostră să facă ce poftiţi, domnule ; iar după supunerea pe care am văzut-o la ei, n'am cea mai mică îndoială că vor executa tot ce le veţi porunci ; îmi voi lua, însă, libertatea, domnule, de a reclama dreptul să m'ascultaţi înainte de a mă ridica.

— Pickwick are prinţipuri ! strigă d. Weller cu o voce sonoră.

— Sam, linişteşte-te ! îi spuse d. Pickwick.

— Am să fiu mut ca o tobă dogită, îl încredinţă Sam.

D. Nupkins aruncă d-lui Pickwick o privire uluită, când îi înţelese curajul ; şi se pregătea să-i dea un răspuns mâniat, dar d. Jinks îl trase de mânecă şi-i şopti la ureche. Dregătorul îi răspunse ceva ce abia se-auzi, pe urmă şuşotitul se repetă. Era vădit că d. Jinks îl dăscălea.

In cele din urmă, lipsindu-se cu mult parapon să-l mai asculte, se întoarse spre d. Pickwick şi-l întrebă răstit :

— Ce ai de spus ?

— Mai întâi, răspunse d. Pickwick svârlind prin ochelari o privire care până şi pe Nupkins îl băgă în răcori ; mai întâi, doresc să ştiu dece eu şi prietenul meu am fost aduşi aici ?

— Sunt dator să-i răspund ? îl întrebă murmurat dregătorul pe Jinks.

— Cred că ar fi mai bine, domnule, murmură Jinks dregătorului.

— S'a făcut în faţa mea, sub prestare de jurământ, răspunse dregătorul, reclamaţia că voiai să te baţi în duel ; şi că omul cestălalt, Tupman, ar fi fost instigatorul şi complicele dumitale. Deaceea... e drept, domnule Jinks ?

— Desigur, domnule.

— Deaceea vă cer la amândoi să... Imi închipui că aşa se procedează, domnule Jinks.

— Desigur, domnule.

— Vă cer să... să... să... ce să le cer, domnule Jinks ? întrebă dregătorul cu supărare.

— Să-şi aducă oameni care să-i ia pe garanţie, domnule.

— Da, deaceea vă cer la amândoi, cum era să spun când m'a întrerupt funcţionarul meu, să v'aduceţi garanţi.

— Garanţi cu greutate, şopti d. Jinks.

— Voi cere garanţi cu greutate, declară dregătorul.

— Burghezi din oraş, şopti Jinks.

— Care să fie burghezi din oraş, urmă dregătorul.

— Să depună fiecare cincizeci de lire şi să fie proprietari, se înţelege, murmură Jinks.

— Şi mai pretind ca garanţii, pe lângă că vor depune câte cincizeci de lire de fiecare, spuse dregătorul cu glas puternic, plin de demnitate, să fie şi proprietari, se înţelege.

— Dar, domnule, rosti d. Pickwick care, ca şi d. Tupman, era copleşit de uimire şi indignare, dar, domnule, noi suntem cu totul străini de oraş şi cunosc tot atâţia proprietari câtă poftă mi-este să mă bat cu cineva în duel.

— Da, da, se vede, zise dregătorul, se vede... Nu-i aşa, domnule Jinks ?

— Desigur, domnule.

— Mai ai ceva de adăugat? întrebă dregătorul.

D. Pickwick *avea* multe de adăugat, şi le-ar fi spus fără îndoială, cu tot atâta puţin folos pentru sine, sau mulţumire pentru dregător, dacă în momentul când acesta încheiase, d. Weller nu l-ar fi tras pe d. Pickwick de mânecă; pe dată se înfiripă între ei, o conversaţie aşa de interesantă, încât întrebarea dregătorului rămase cu totul neluată în seamă. D. Nupkins nu era omul care să pună de două ori o astfel de întrebare. Tuşi, deci, din nou, în mod preparator, şi-şi rosti hotărîrea în mijlocul tăcerii admirative şi respectuoase a poliţiştilor.

Weller era amendat la două lire sterline pentru primul atac şi la trei lire pentru al doilea; Winkle era amendat la două lire, iar Snodgrass la o liră; şi le cerea, pe deasupra, asigurarea că vor respecta pacea tuturor supuşilor majestăţii sale şi în special a servitorului său, Daniel Grummer; lui Pickwick şi lui Tupman le ceruse cauţiuni.

De îndată ce dregătorul tăcu, d. Pickwick, al cărui chip era din nou însufleţit de un zâmbet bine dispus, înaintă un pas şi rosti:

— Rog pe dregător să binevoiască a-mi acorda câteva minute de conversaţie în particular, într'o afacere de mare importanţă pentru sine.

— Cum?! exclamă d. Nupkins.

D. Pickwick repetă cererea.

— O cerere extraordinară! glăsui dregătorul; o întrevedere particulară!

— O întrevedere particulară, repetă d. Pickwick cu tărie. Deoarece, însă, am aflat dela servitorul meu o parte din ceeace am a vă comunica, aş dori ca el să fie de faţă.

Dregătorul îl privi pe d. Jinks, d. Jinks îl privi pe dregător, iar poliţiştii se uitară cu uimire unul la altul. Deodată d. Nupkins deveni palid. Poate că, într'un moment de remuşcare, acest Weller destăinuise vreun complot pus la cale ca să-l asasineze. Oribil gând! D. Nupkins era un om politic; deveni şi mai palid amintindu-şi de Iuliu Cezar şi de d. Perceval.

Se uită din nou la d. Pickwick şi-i făcu semn d-lui Jinks.

— Ce gândeşti despre cererea asta, domnule Jinks ? murmură d. Nupkins.

D. Jinks, care nu prea ştia ce să gândească şi pentrucă îi era teamă să nu-l jignească, zâmbi uşor, într'un mod echivoc ; apoi, strângându-şi colţurile gurii, clătină domol capul.

— Domnule Jinks, glăsui dregătorul cu gravitate, eşti un măgar.

Auzind această mică expresie familiară, d. Jinks zâmbi iarăşi, poate mai uşor decât întâia oară, şi se retrase treptat în colţul său.

Câteva secunde d. Nupkins desbătu chestiunea în mintea sa. Apoi se ridică de pe scaun, invită pe d. Pickwick şi pe Sam să-l urmeze, şi-i conduse într'o cămăruţă ce dădea spre sala de judecată. Acolo, spunându-i d-lui Pickwick să meargă la capătul celălalt al cămăruţei şi rămânând cu mâna pe uşa întredeschisă, ca să-şi poată scăpa pielea mai lesne, în cazul când ar fi observat cea mai uşoară manifestare de ostilitate, d. Nupkins declară că era gata să asculte comunicările, oricare ar fi fost.

— Domnule, zise d. Pickwick, voi veni la fapt numaidecât, căci e vorba de un lucru care atinge foarte mult persoana şi onoarea dumneavoastră. Am toate motivele să cred, domnule, că primiţi în casa dumneavoastră un impostor infam !

— Doi, întrerupse Sam ; mai e unul în culoarea dudelor şi care altul ca el nu se egzistă pe întreaga faţă a pământului, cu toate lacrimile şi mişeliile lui.

— Sam, zise d. Pickwick, pentru ca domnul să mă poată înţelege, sunt nevoit să te rog a te stăpâni.

— Imi pare foarte rău, dom'le, replică Sam ; dar când mă gândesc la Job ăsta, nu mă pot opri să deschiz puţintel subapa de siguranţă ; altfel aş exploda.

— Intr'un cuvânt, domnule, reluă d. Pickwick, servitorul meu are motive să presupună că un anume căpitan Fitz Marshall vă vizitează deseori. Dacă, adăugă d. Pickwick văzând că d. Nupkins era pe punctul să-l

întrerupă cu indignare, dacă vă vizitează într'adevăr, trebue să ştiţi că acest individ e un...

— Sst ! Ssst ! sâsâi d. Nupkins închizând uşa. Ştii ceva despre el, domnule ?

— E un aventurier fără scrupule, un caracter necinstit, un om care trăieşte de pe urma acelora pe care-i jecmăneşte ; care îşi recrutează victimele dintre oamenii naivi, domnule, victime absurde, nenorocite, ridicole, domnule ! exclamă d. Pickwick cu aprindere.

— Dumnezeule ! glăsui d. Nupkins roşind până în vârful urechilor şi schimbându-şi îndată felul de-a fi. Dumnezeule ! Domnule...

— Pickwick, suflă Sam.

— Pickwick, repetă dregătorul. Dumnezeule, domnule Pickwick, luaţi loc, vă rog. Ce vreţi să spuneţi ? Căpitanul Fitz Marshall !

— Nu-l mai numiţi căpitan, spuse Sam ; şi nici Fitz Marshall, care el nu e nici una, nici alta. E un aftor ambulant pe care-l chiamă Jingle ; dar dacă vreodată a egzistat un lup în haine de culoarea dudelor, atunci ăsta e Job Trotter.

— Foarte adevărat, domnule, întări d. Pickwick ca răspuns la privirea uimită a dregătorului ; iar singura mea afacere în oraşul acesta este să-l demasc pe individul despre care vorbim.

D. Pickwick se porni să toarne în urechea înspăimântată a d-lui Nupkins istoria prescurtată a tuturor grozăviilor d-lui Jingle. Povesti cum făcuseră cunoştinţă ; cum Jingle fugise cu d-şoara Wardle ; cum renunţase bucuros la domnişoară pentru o sumă de bani ; cum îl ademenise pe el să intre, la miezul nopţii, într'un pension de fete şi cum el (d. Pickwick) socotea ca o datorie să desvăluc d-lui Nupkins ultima înşelătorie săvârşită de Jingle, punându-i în joc numele şi rangul.

Pe măsură ce istorisea, tot sângele cald din corpul d-lui Nupkins se urca, clocotind, până în vârful urechilor. El îl întâlnise pe căpitan la nişte alergări de cai din vecinătate. D-na şi d-şoara Nupkins, încântate de lunga listă a cunoştinţelor aristocratice ale căpitanului Fitz Marshall, de călătoriile lui prin locuri depărtate,

de ţinuta-i elegantă, se arătaseră în lume cu Fitz Marshall, pomeniseră mereu de el, şi îi tot bătuseră la cap pe cei care făceau parte din cercul select al cunoştinţelor lor, până când prietenii lor intimi, d-na Porkenham, d-şoarele Porkenham şi d. Sidney Porkenham, erau cât pe aci să crape de gelozie şi disperare. Iar acum se făcea dovada că e un biet aventurier, un actor ambulant şi, dacă nu un escroc, cel puţin ceva ce semăna aşa de mult c'un escroc, încât era greu să faci deosebirea ! Cerule ! ce au să spună Porkenhamii ? Cum va mai triumfa d. Sidney Porkenham văzând pentru cine fusese jertfită cererea lui de căsătorie ! Cum o să mai dea ochii cu Porkenham bătrânul la trimestrialele şedinţe ale *Curţii cu Juri !* Şi ce pleaşcă pentru tabăra opoziţionistă din magistratură, dacă istoria va fi dată în vileag...

Urmă o lungă pauză.

— Dar, la urma urmei, spuse d. Nupkins înseninându-se o clipă, la urma urmei nu e decât o simplă aserţiune. Căpitanul Fitz Marshall are maniere foarte atrăgătoare, şi îndrăznesc a spune că are mulţi duşmani. Ce dovezi aveţi în sprijinul acuzaţiei dumneavoastră ?

— Puneţi-mă faţă în faţă cu el, zise d. Pickwick, iată tot ce vă cer, iată tot ce pretind. Puneţi-l faţă în faţă cu mine şi prietenii mei ; şi nu veţi mai avea nevoie de nicio altă dovadă.

— Hm, spuse d. Nupkins, ar fi foarte uşor, căci deseară vine aici ; nu e nevoie însă ca afacerea să devină publică, tocmai în... tocmai în... interesul tânărului. In primă instanţă aş vrea s'o consult şi pe doamna Nupkins dacă e bine să fac pasul acesta. În orice caz, domnule Pickwick, se impune să rezolvăm legal chestiunea noastră înainte de a trece la altceva. Vă rog să treceţi înapoi, în camera de alături.

Trecură în camera de alături.

— Grummer ! răcni dregătorul, cu o voce tunătoare.

— Da, 'n'ţimea voastră, răspunse Grummer cu un zâmbet linguşitor.

— Haide-hai, domnule, spuse dregătorul, sever ; mai isprăveşte cu prostiile dumitale. Nu e cazul ; şi

te asigur că ai foarte puţine motive de a zâmbi. Comunicarea pe care mi-ai făcut-o adineaori, era întru totul adevărată ? Ia seama, domnule !

— 'n'ţimea voastră, îngăimă Grummer, eu...

— Aha, vasăzică te fâstâceşti ! Domnule Jinks, observi că se fâstâceşte ?

— Desigur, domnule, răspunse Jinks.

— Ei bine, zise dregătorul, repetă depoziţia, Grummer ; şi te previn din nou să bagi de seamă. Domnule Jinks, pune pe hârtie cuvânt cu cuvânt.

Nefericitul Grummer începu deci să repete învinuirea, dar câtă deosebire între ceeace punea d. Jinks pe hârtie şi felul cum lua dregătorul cuvintele lui Grummer ! Inclinarea firească a lui Grummer de a bate câmpii şi cumplita lui fâstâceală îl făcură ca, în mai puţin de trei minute, să se încurce în atâtea contradicţii, încât d. Nupkins declară pe dată că nu-l crede. Amenzile fură deci anulate ; d. Jinks găsi cât ai bate din palme doi garanţi şi, după ce toate aceste operaţii solemne se terminară în chip mulţumitor, d. Grummer fu făcut cu ou şi cu oţet şi dat pe uşă afară. Cumplit exemplu al nestatorniciei măririlor umane şi cât de nesigură este durata favorurilor venite din partea celor mari !

D-na Nupkins era un munte de femeiee, cu turban de voal rozaliu şi cu peruca de culoare castanie deschisă. D-şoara Nupkins poseda toată trufia mamei, minus turbanul şi hachiţele ei, minus peruca ; şi, oridecâteori exercitarea acestor simpatice calităţi le punea pe mamă şi pe fiică în vreo dilemă neplăcută, lucru care se întâmpla destul de des, ele cădeau de acord să arunce ponosul pe umerii d-lui Nupkins. Astfel, când d. Nupkins veni la d-na Nupkins şi-i împărtăşi amănunţit cele spuse de d. Pickwick, d-na Nupkins îşi aminti deodată că ea se aşteptase la asta ; că întotdeauna spusese că aşa se va întâmpla ; că sfatul ei nu fusese ascultat niciodată ; şi, la drept vorbind, ce-şi închipuia d. Nupkins ? Cine era el ? Şi câte şi mai câte.

— Când mă gândesc că individul şi-a bătut joc de mine în halul ăsta ! exclamă d-şoara Nupkins, storcându-şi din colţul fiecărui ochi câte o mică lacrimă ; când mă gândesc...

— Ah ! Poţi să-i mulţumeşti tatalui tău, draga mea, zise d-na Nupkins ; cât l-am rugat, cât l-am implorat să se informeze cu privire la familia căpitanului ! Cât l-am îndemnat cu lacrimi în ochi, să facă un pas hotărît ! Sunt sigură ca nimeni n'o să vrea să creadă aşa ceva ; sunt absolut sigură.

— Dar, draga mea... îi atrase d. Nupkins luarea-aminte.

— Taci din gură, încurcă-lume ! rosti d-na Nupkins.

— Odorul meu, ţineai atâta la căpitanul Fitz Marshall ; îl învitai mereu aici, draga mea, şi nu pierdeai nicio ocazie să-l prezinţi tuturora.

— Nu ţi-am spus eu, Henrietta ? se tângui d-na Nupkins, apelând cu aerul unei femei greu jignite, la fiica sa ; nu ţi-am spus ca tatal tău se va spăla pe mâini aruncând totul în capul meu ? Nu ţi-am spus ?

Aci, d-na Nupkins izbucni în hohote de plâns.

— Vai, papa ! glăsui d-şoara Nupkins cu ton dojenitor ; şi se porni şi ea pe plâns.

— Nu e deajuns că s'a abătut asupra noastră o asemenea ruşine şi batjocură ; îmi mai scoate ochii şi *mie,* că eu sunt vinovată ! exclamă d-na Nupkins.

— Cum o să ne mai putem arăta vreodată în societate ? murmură d-şoara Nupkins.

— Cum o să mai putem da ochi cu Porkenhamii ? întrebă d-na Nupkins.

— Sau cu Griggii ? adăugi d-şoara Nupkins.

— Sau cu Slommintowkenii ? rosti d-na Nupkins. Dar ce-i pasă lui papa ? Ce-i pasă *lui* de asta ?

Nespus de mâhnită la gândul ăsta groaznic, d-na Nupkins izbucni iar în lacrimi şi d-şoara Nupkins îi ţinu hangul.

Lacrimile d-nei Nupkins continuară să ţâşnească cu mare iuţeală şi, după ce chibzui un timp, luă în sineşi hotărîrea că lucrul cel mai bun ce avea de făcut era de-a invita pe d. Pickwick şi pe prietenii lui să rămână până la sosirea căpitanului, oferindu-i astfel d-lui Pickwick prilejul atât de mult dorit. Dacă se va dovedi că d. Pickwick a spus adevărul, căpitanul va putea să fie alungat din casă fără prea mare tămbălău, şi ei i-ar motiva faţă de Porkenhami dispariţia, spunând că a

fost numit, grație influenței familiei sale, la Curte sau guvernator general, fie la Sierra Leone, fie la Sangur, fie într'altul din acele ținuturi cu un climat prielnic, de care europenii rămân atât de încântați, încât, după ce ajung acolo, cu greu se mai îndeplecă să se înapoieze.

După ce d-na Nupkins își șterse lacrimile, d-șoara Nupkins și le șterse și ea pe ale *sale*, iar d. Nupkins se socoti foarte fericit să soluționeze afacerea așa cum propusese d-na Nupkins. Ca atare, d. Pickwick și prietenii săi, după ce spălară toate urmele ultimelor întâlniri, fură prezentați doamnelor și, ceva mai târziu, rugați să poftească la masă. D. Weller pe care, cu pătrunderea-i deosebită, dregătorul îl consideră într'o jumătate de oră ca fiind cel mai de ispravă băiat din lume, fu încredințat atențiilor ospitaliere ale d-lui Muzzle, cu ordinul special de a-l duce jos și de-a avea cea mai mare grijă de el.

— Cum merge, dom'le? îl întrebă Muzzle pe d. Weller conducându-l pe scări, la bucătărie.

— Păi, nu e cine știe ce schimbare de când te-am văzut, adineaori, cum ședeai țeapăn la spatele stăpânului dumitale, în sală.

— Îți cer scuze că nu ți-am dat mai multă atenție, rosti Muzzle. Vezi, stăpânu-meu încă nu ne prezentase atunci unul altuia. Doamne, ce mult ține la dumneata, domn'le Weller!

— Da, recunoscu Sam, e un om cumsecade!

— Nu-i așa?

— Și vesel!

— Și cum mai vorbește! Ce curgătoare e ideile lui, nu?

— Strașnic! Vine șuvoi și se lovește între ele cap la cap, de-ți ia auzul, și nu mai știi despre ce chestie e vorba, nu-i așa?

— Asta e meritul ăl mai mare al vorbirii lui... Ia seama la treapta de jos, dom'le Weller. Nu vrei să te speli pe mâini, înainte de-a veni la cocoane? Uite un lighian cu apă și un ștergar curat agățat după ușă.

— N'ar strica să mă pot clăti un pic, aprobă d. Weller punând mult săpun galben pe prosop și fre-

cându-se până ce faţa începu să-i lucească. Câte cocoane sunt ?

— Numai două în bucătăria noastră, rosti Muzzle ; bucătăreasa şi servitoarea. Mai avem un băiat pentru treburile de rând şi-o fată ; dar ei mănâncă în spălătorie.

— Aha, mănâncă în spălătorie ?

— Da, replică d. Muzzle ; am încercat să-i lăsăm să mănânce cu noi când a venit, însă n'am putut să-i ţinem ; manierile fetii e oribel de vulgare şi băiatul suflă aşa de tare când mestecă că n'am putut să stăm cu el la masă.

— Ca un pui de balenă ! exclamă d. Weller.

— Oh, groaznic ! De-asta e rău să faci serviciul în provincie, dom'le Weller ; tinerii e totdeauna aşa de prost crescuţi... Pe-aici, dom'le, te rog, pe-aici.

Şi, mergând cu cea mai distinsă politeţă înaintea d-lui Weller, d. Muzzle îl conduse în bucătărie.

— Mary, zise el servitoarei drăguţe, dumnealui e domnu Weller, un gentelmen pe care stăpânul nostru l-a trimes jos ca să se simtă cât mai bine.

— Şi stăpânul dumitale ştie ce spune. M'a trimes la loc bun, adăugă d. Weller aruncând spre Mary o privire admirativă. Dacă eu aş fi stăpânul casei, m'aş simţi totdeauna bine acolo unde-i Mary.

— Vai, domnule Weller ! spuse Mary, roşind.

— Ia te uită la ea cum se fandoseşte ! strigă bucătăreasa.

— A, bucătăreaso, pe tine te uitasem, îşi aduse d. Muzzle aminte. Dom'le Weller, dă-mi voie să te recomand.

— Ce mai faceţi, doamnă ? o întrebă d. Weller. Sunt foarte încântat că vă văd, şi sper că cunoştinţa noastră o să ţie mult, cum zicea gentelmenul bagnotei de cinci guinee.

După ceremoniile prezentării, bucătăreasa şi Mary se retraseră într'un colţ al bucătăriei ; chicotiră puţin, pe urmă reveniră şi, continuând a pufni în râs şi a se îmbujora, se aşezară la masă.

Purtările foarte fireşti ale d-lui Weller şi darul lui de a duce o discuţie, avură efecte aşa de irezistibile

asupra noilor săi prieteni, că, nici nu ajunseseră bine la jumătatea cinei, şi se şi aflau cu el pe picior de intimitate desăvârşită, iar după o relatare amănunţită, se lămuriră asupra perfidiilor lui Job Trotter.

— N'am putut să-l înghit niciodată, declară Mary.

— Şi nici nu trebuia, draga mea, replică d. Weller.

— Dece nu ? întrebă Mary.

— Fiindcă urîţenia şi escrocheria nu e cumetre bune cu eleganţa şi vertutea, îi spuse d. Weller. Dom'le Muzzle, nu e adevărat ?

— Ba bine că nu ! aprobă Muzzle.

La auzul acestor cuvinte, Mary pufni în râs şi zise că bucătăreasa a făcut-o să râdă ; bucătăreasa tăgădui, se porni şi ea pe râs.

— Poftim, eu n'am pahar ! glăsui Mary.

— Bea cu mine, dragă, o pofti d Weller ; pune buzele aici pe pahar, şi atunci am să te pot săruta prin procură.

— E ruşine, domnule Weller ! îl mustră Mary.

— Dece ruşine, dragă ?

— Dacă vorbeşti aşa !

— Fleacuri ! Ce rău vezi tu aici ? E firesc. Bucătăreaso, nu e adevărat ?

— Ce mă întrebi pe mine, neobrăzatule ? îl repezi bucătăreasa în culmea încântării.

Atunci, bucătăreasa şi Mary se porniră iarăşi pe râs, până ce hohotirile şi berea şi friptura, amestecându-se, fură cât pe ce să o facă pe Mary să se înnece — încurcătură îngrijorătoare din care nu scăpă decât după ce d. Samuel Weller îi dădu câteva lovituri uşoare şi după ce alte necesare atenţiuni îi fură administrate cât se poate de delicat.

In aprinderea voioşiei lor se auzi sunând tare clopoţelul dela poarta grădinii, şi tânărul gentelmen care lua masa în spălătorie se duse îndată să deschidă. D. Weller era în toiul galanteriilor pe care le adresa drăgălaşei servante ; d. Muzzle se îndeletnicea cu onorurile mesei, iar bucătăreasa tocmai se oprise din râs, ca să ducă la gură o îmbucătură enormă, când uşa bucătăriei se deschise şi d. Job Trotter păşi înăuntru.

Am spus : d. Job Trotter păşi înăuntru, însă expresia aceasta nu se distinge prin precizia noastră obişnuită şi atent cântărită. Uşa se deschise şi se arătă d. Trotter. *Ar fi* intrat, şi chiar era gata să intre, când, zărindu-l pe d. Weller, se trase fără voie vreo doi paşi îndărăt şi rămase holbat, înmărmurit de uimire şi groază în faţa acestei scene neaşteptate.

— Uite-l ! strigă Sam ridicându-se plin de bucurie. Hei, tocmai vorbeam în momentul ăsta de dumneata ! Ce faci ? Unde-ai fost ? Intră.

D. Weller îl apucă pe Job de gulerul în culoarea dudelor şi-l aduse înăuntru fără ca acesta să se împotrivească ; încuind uşa, îi înmână cheia d-lui Muzzle care o bägă cu nepăsare într'un buzunar dintr'o parte şi pe care apoi îl încheie.

— Hehe, asta e bună ! exclamă Sam. Inchipue-ţi că stăpânu meu are plăcerea să-l întâlnească pe-al dumitale sus, iar eu am plăcerea să te întâlnesc jos. Cum îţi mai merge ? Şi cum stă afacerea aia cu băcănia ? Nu zău, cât mă bucur că te văz ! Eşti tare vesel ! O adevărată plăcere este să se uite omul la dumneata. Nu-i adevărat, dom'le Muzzle ?

— Adevărat ! întări d. Muzzle.

— Este aşa de vesel ! repetă Sam.

— In toane foarte bune, glăsui Muzzle.

— Tare bucuros e că *ne* vede ! Noi ne simţim şi mai bucuroşi decât el. Ia loc, ia loc !

D. Trotter îngădui să fie împins într'un scaun în faţa focului. Işi îndreptă ochii mici, mai întâi spre d. Weller, apoi spre d. Muzzle ; însă tăcu.

— Ei, şi acum, urmă Sam, ţiu cu totdinadinsul să te'ntreb în faţa doamnelor, aşa, de curiozitate, dacă nu te crezi cumva un gentelmen drăguţ, bine crescut, ca pe vremea când întrebuinţai batista aia pătrată rozalie şi cărticica de rugăciuni numărul patru ?

— Şi care, gata-gata, vrea să se însoare cu o bucătăreasă, strigă indignată bucătăreasa. Ce golan !

— S'a dat pe brazdă ca să se apuce de băcănie ! adăugă servanta.

— Ehei, băiete, să-ţi spui eu cum stă cheslia, rosti d. Muzzle solemn, înfuriat de ultimele două aluzii.

Cocoana asta (arătând-o pe bucătăreasă) este pretena mea. Când îndrăznești să spui că o să ții cu ea o băcănie, mă jignești, dom'le, la partea cea mai delicată unde un bărbat poate să-l jignească pe altul. Mă'nțelegi, dom'le?

Aci, d. Muzzle care, ca și stăpânul său pe care-l imita, avea o înaltă idee despre elocința sa, tăcu în așteptarea unui răspuns.

Insă d. Trotter nu-i răspunse nimic, așa că d. Muzzle continuă solemn:

— Nici vorbă, dom'le, că un timp n'o să fie nevoie sus de dumneata, fiindcă stăpânul *meu* chiar acum e foarte ocupat să-l ia în răspăr pe-al *dumitale,* dom'le; așa că o să ai răgaz, dom'le, să stai puțintel de vorbă cu mine între patru ochi, dom'le. Mă'nțelegi?

D. Muzzle tăcu iarăși, așteptând un răspuns; d. Trotter însă îl desamăgi din nou.

— In cazul ăsta, spuse el, îmi pare foarte rău că trebue să mă iesplic de față cu cocoanele, dar necesitatea cazului mă scuză. Odăița din fund e goală, dom'le; dacă vrei să treci acolo, dom'le, domnul Weller are să fie martor, și o să avem și unul și altul o mulțumire până când o suna clopoțelul. Urmează-mă, dom'le.

D. Muzzle înaintă spre ușă vreo doi pași și, ca să nu piardă vreme, începu a-și desbrăca haina.

Indată ce auzi ultimele cuvinte ale provocării și văzând că d. Muzzle se pregătea să treacă la fapte, bucătăreasa, cu un strigăt sfâșietor, se năpusti asupra d-lui Job Trotter care se ridică îndată în picioare de pe scaun; îl lovi cu palmele, îi sgârie chipul lățăreț și turtit, punând o energie caracteristică femeilor când își ies din sărite, și-și înfipse mâinile în părul lui lung și negru din care smulse atâta cât să-și poată face cinci sau șase duzini de inele de doliu. După ce săvârși isprava aceasta, cu ardoarea stârnită de iubirea devotată pe care i-o purta d-lui Muzzle, ea se împletici și căzu sub bufet leșinată, fiind în fond o femeie dăruită cu simțăminte foarte gingașe și duioase.

In clipa aceea sună clopoțelul.

— E pentru dumneata, Job Trotter, lămuri Sam, și,

înainte ca Trotter să se poată împotrivi sau să răspundă ceva, înainte chiar de a-şi fi oprit sângele ce-i curgea din rănile pricinuite de doamna care-şi pierduse cunoştinţa, Sam îl luă de un braţ, d. Muzzle de altul, şi — primul trăgându-l, al doilea împingându-l — îl conduseră pe scări sus, şi-l băgară în salon.

Impresionant era să-l vezi acolo pe Alfred Jingle, esquire, alias căpitanul Fitz Marshall, stând în picioare lângă uşă, cu pălăria în mână, zâmbind întru totul nepăsător de situaţia lui atât de neplăcută. Dinaintea lui se găsea d. Pickwick care, evident, îi ţinuse o lecţie de înaltă morală, căci mâna stângă era ascunsă sub pulpanele hainei, iar dreapta îi era întinsă în aer, cum avea obiceiul când rostea un discurs destinat să producă impresie. La oarecare distanţă se afla d. Tupman, clocotind de indignare, dar reţinut cu grijă de tinerii săi prieteni; la capătul celălalt al camerei erau d. Nupkins, d-na Nupkins şi d-şoara Nupkins, toţi cu aer semeţ şi sumbru şi foarte mânioşi.

— Cine mă împiedică, întreba d. Nupkins cu o demnitate magistrală, cine mă împiedică să-i arestez pe aceşti indivizi ca pe nişte mişei şi impostori? Cine mă împiedică? Ar fi o prostie să-i iert.

— Orgoliul, bătrâne camarade, orgoliul! replică Jingle care părea desăvârşit de calm. Nu se face — nu merge — înhaţi un căpitan! Haha! — prea bine — ce mai soţ pentru fiică — dinte pentru dinte — dau în vileag — cum te văd şi mă vezi — iese prost — foarte prost.

— Mizerabile! strigă d-na Nupkins; dispreţuim josnicele dumitale insinuări.

— Totdeauna l-am urît, adăugă Henrietta.

— O, negreşit! rosti Jingle. Tânăr înalt — vechi adorator — Sidney Porkenham — bogat — drăguţ băiat — nu cât căpitanul de bogat — cu toate astea... eh! Alungaţi-l — afară cu el — căpitanul — nu s'a mai pomenit unul ca el — toate fetele nebune după el. Nu-i aşa, Job; nu?

D. Jingle se porni în clipa aceea pe-un râs din toată inima; iar Job, frecându-şi mâinile cu încântare, scoase întâiul sunet pe care şi-l îngădui de când intrase

în casă ; un chicotit înfundat, care părea să indice că prea mare îi era bucuria ca s'o poată exprima prin cuvinte.

— Domnule Nupkins, spuse doamna mai vârstnică, nu se cade ca servitorii să asculte conversaţia noastră. Indepărtează-i pe aceşti mizerabili.

— Desigur, draga mea, rosti d. Nupkins. Muzzle !

— Da, înălţimea voastră.

— Deschide uşa din faţă.

— Da, înălţimea voastră.

— Părăseşte casa ! strigă d. Nupkins însoţindu-şi porunca de-o mişcare energică a mâinii.

Jingle zâmbi şi se îndreptă spre uşă.

— Stai ! spuse d. Pickwick.

Jingle se opri.

— Aş fi putut, continuă d. Pickwick, aş fi putut să mă răzbun mai mult pentru tratamentul pe care m'ai făcut să-l îndur în înţelegere cu prietenul dumitale, fătarnicul...

Job Trotter salută cu cea mai mare politeţă, punând mâna pe inimă.

— Zic, urmă d. Pickwick devenind din ce în ce mai mânios, că aş fi putut să mă răzbun mai mult ; dar mă mulţumesc să te dau pe faţă, deoarece consider aceasta o datorie faţă de societate. Nădăjduesc, domnule, că-ţi vei aduce aminte de îngăduinţa mea.

Job Trotter duse în momentul acesta mâna la ureche cu o gravitate batjocoritoare, ca pentru a nu pierde o silabă din vorbirea d-lui Pickwick.

— Nu mai am decât un lucru de adăugat, zise d. Pickwick în culmea furiei : că te consider un mişel şi... o puşlama... şi... şi cel mai netrebnic din toţi cei pe care i-am întâlnit vreodată, afară de derbedeul acesta foarte smerit şi evlavios cu livrea de culoarea dudelor.

— Ha ! ha ! rânji Jingle. Bun băiat Pickwick — inimă bună — sdravăn vlăjgan — dar nu trebue să te înfurii — prost lucru — foarte prost — pa, pa ! Ne mai vedem cândva — nu-ţi pierde capul — haide, Job — să ne luăm tălpăşiţa !

După rostirea acestor cuvinte, d. Jingle îşi înfundă pălăria, potrivit vechiului său obicei, şi se depărtă

cu paşii măsuraţi. Job Trotter se opri, se uită în juru-i, zâmbi ; apoi, adresând d-lui Pickwick, cu o seriozitate batjocoritoare, un salut şi făcând cu ochiul d-lui Weller, într'un mod nespus de îndrăzneţ şi viclean, porni pe urmele preţuitului său stăpân.

— Sam ! zise d. Pickwick văzând că servitorul său apuca acelaş drum.

— Da, domnule.

— Rămâi aci !

D. Weller păru încurcat.

— Rămâi aci ! repetă d. Pickwick.

— Să nu-l tăvălesc niţeluş în grădină pe Job Trotter ?

— Nu, nu !

— Să nu-i trag câteva picioare în spate şi să-l dau pe poartă afară, dom'le ?

— Nu, nici în ruptul capului !

Un moment, pentru întâia oară dela angajarea lui, d. Weller avu aerul abătut şi nefericit. Dar ţinuta lui se lumină îndată ; şiretul domn Muzzle, ascunzându-se în dreptul porţii dela stradă şi năpustindu-se la timpul potrivit, izbutise cu multă iscusinţă să-i arunce, pe Jingle şi pe valetul său, bâldâbâc pe scări până în tufele de agave ale grădinii.

— Acum, după ce mi-am îndeplint datoria, domnule, spuse d. Pickwick d-lui Nupkins, aş vrea ca, împreună cu prietenii mei, să ne luăm rămas bun dela dumneavoastră şi, mulţumindu-vă pentru ospitalitatea pe care am primit-o, să-mi permiteţi a vă asigura, în numele tuturora, că nu am fi acceptat-o şi n'am fi consimţit să ieşim astfel din încurcătura în care ne găseam, dacă nu ne-ar fi mânat un puternic simţământ al datorici. Ne înapoiem mâine la Londra ; secretul dumneavoastră este prin noi, la adăpost.

Protestând astfel în contra felului în care fuseseră trataţi în cursul dimineţii, d. Pickwick adresă o plecăciune adâncă doamnelor şi, în ciuda rugăminţilor familiei, părăsi camera împreună cu prietenii săi.

— Ia-ţi pălăria, Sam, spuse d. Pickwick.

— E jos, dom'le, replică Sam şi se duse în goană după ea.

In bucătărie nu era nimeni afară de drăguța servitoare și, deoarece pălăria i se rătăcise, Sam trebui s'o caute; drăguța servitoare care se afla acolo, îi făcu lumină. Erau nevoiți să cotrobăiască pretutindeni. In râvna ei de-a găsi pălăria, Mary se așeză în genunchi și răscoli toate lucrurile grămădite într'un colțișor, după ușă. Era un colțișor foarte nepotrivit. Nu puteai să pătrunzi acolo fără a închide mai întâi ușa.

— Uite-o, zise în sfârșit drăguța servitoare. Asta e; nu-i asta?

— Să vedem, glăsui Sam.

Mary pusese lumânarea pe podea și, întrucât lumânarea dădea o lumină foarte turbure, Sam fu îndatorat să se așeze și *el* în genunchi ca să vadă dacă *era* într'adevăr pălăria lui, sau nu. Ungherul era nespus de mic, astfel că — fără să fie cineva de vină, afară de cel care clădise locuința — Sam și nostima servantă trebuiră să se apropie foarte mult unul de altul.

— Da, asta e, declară Sam; cu bine!

— Cu bine! răspunse drăgălașa servantă.

— Cu bine! repetă Sam și, spunând acestea, dădu drumul pălăriei pe care o găsise cu atâta trudă.

— Ce ne'ndemânatic ești! îl mustră Mary. Ai s'o pierzi iar, dacă nu bagi de seamă.

Și, ca să n'o mai piardă, i-o puse ea pe cap.

Chipul drăgălașei servante părea și mai drăguț, înălțat astfel în apropierea lui Sam; și, fie din pricina aceasta, fie ca o simplă urmare a faptului că erau așa de apropiați unul de altul — lucru până astăzi nelămurit — Sam o sărută.

— Nădăjduesc că n'ai făcut-o într'adins! exclamă ea roșind.

— Nu, draga mea, dar acum am s'o fac!

Și-o sărută din nou.

— Sam! strigă d. Pickwick peste balustradă.

— Viu, dom'le, răspunse Sam urcând în goană treptele.

— Dece ai zăbovit atâta? întrebă d. Pickwick.

— Era ceva după ușă, dom'le, care toată vremea ne-a împiedicat s'o deschidem.

Acesta fu primul capitol al iubirilor lui Sam.

CAPITOLUL XXVI

Care conţine o scurtă istorisire a desfăşurării acţiunii „Bardell contra Pickwick".

După ce realiză principalul obiect al călătoriei sale, dând pe faţă ticăloşia lui Jingle, d. Pickwick hotărî să se înapoieze numaidecât la Londra pentru a afla ce măsuri luaseră contra lui, în răstimp, d-nii Dodson şi Fogg. Executând hotărîrea aceasta cu toată energia şi preciziunea caracterului său, ocupă locul din spate al primei trăsuri care părăsi Ipswichul, în dimineaţa următoare celei când s'au petrecut memorabilele evenimente povestite în cele două capitole anterioare; şi ajunse în aceeaşi seară în metropolă, perfect sănătos şi teafăr, însoţit de cei trei prieteni şi de d. Samuel Weller.

Aci, prietenii se despărţiră pentru puţină vreme. D-nii Tupman, Winkle şi Snodgrass plecară pe la casele lor în vederea pregătirilor necesare apropiatei călătorii la Dingley Dell; d. Pickwick şi Sam traseră la un hotel foarte bun, de modă veche şi confortabil, anume la cârciuma *George şi Vulturul,* George Yard, Lombard Street.

D. Pickwick cinase şi golise a doua cană cu un vin special; îşi pusese batista de mătase pe cap şi, aşezându-şi picioarele în cenuşar, se răsturnase într'un jilţ — când intrarea d-lui Weller, aducând geamantanul, îl smulse din calma-i meditaţie.

— Sam, zise d. Pickwick.

— Da, dom'le...

— Tocmai mă gândeam, Sam, că am lăsat multe lucruri la doamna Bardell, în strada Goswell, şi că va trebui să am grijă să le iau înainte de a părăsi din nou oraşul.

— Prea bine, dom'le.

— Aş putea să le trimit deocamdată la domnul Tupman, Sam, urmă d. Pickwick; înainte de a le ridica, ar trebui să ne uităm bine la ele şi să le rânduim. Aş dori să te duci până în strada Goswell şi să aranjezi totul, Sam.

— Numaidecât, dom'le? întrebă d. Weller.

— Numaidecât... şi... stai, Sam, adăugă d. Pickwick scoţând punga. Mai e ceva de plătit din chirie. Ar trebui plătită abia la Crăciun, însă vei da banii acum ca să se termine odată. Anunţând cu o lună înainte, încetez de-a mai fi chiriaş în acea locuinţă. Uite, e scris aici totul. Dă hârtia aceasta doamnei Bardell şi să pună, când va socoti de cuviinţă, bilet de închiriat.

— Prea bine, dom'le. Alta nimic ?

— Nimic, Sam.

Sam se îndreaptă cu paşi mărunţi spre uşă ca şi cum ar fi aşteptat ceva. Deschise uşa incetişor şi, ieşind domol, n'o închisese bine, când d. Pickwick îl strigă :

— Sam !

— Da, dom'le, răspunse d. Weller înapoindu-se repede şi închizând uşa după el.

— Sam, nu am nimic împotrivă dacă vei căuta să afli ce plănueşte doamna Bardell cu privire la mine şi dacă într'adevăr procesul acela infam, fără temei, va fi dus până la capăt. Spun că n'am nimic împotrivă dacă vei încerca să descoperi asta, în cazul când doreşti, Sam.

Sam făcu un semn uşor de înţelegere şi părăsi camera. D. Pickwick îşi potrivi din nou batista de mătase pe cap şi se aşează să tragă un somn ; d. Weller îşi văzu de drum pentru a duce la îndeplinire dispoziţiile pe care le primise.

Orele erau aproape nouă când ajunse în strada Goswell. In salonaşul din faţă ardeau două lumânări şi umbrele a două bonete se distingeau pe jaluzea. D-na Bardell avea musafiri.

D. Weller bătu la uşă. După o bună bucată de timp — în decursul căreia cel de afară fluieră o melodie, iar cei dinăuntru se trudeau să convingă un muc de lumânare îndărătnică să se lase aprins — nişte ciuboţele se auziră pe covor şi d-şorul Bardell se înfăţişă.

— Hei, puştiule, întreabă Sam, ce face mama ?

— Bine, şi eu la fel.

— Ei, bravo, mă bucur ! Spune-i că vreau să-i vorbesc, copil finominal !

Indemnat astfel, d-şorul Bardell puse mucul de lumâ-

nare îndărătnic, pe întâia treaptă a scării, şi dispăru să ducă vestea în salonaşul din faţă.

Bonetele desenate pe jaluzea aparţineau celor mai intime cunoştinţe ale d-nei Bardell, care tocmai veniseră să ia o ceaşcă cu ceai, în tihnă, şi o mică gustare caldă alcătuită din picioare de purcel şi din brânză prăjită la tigaie; şi pe când brânza sfârâia rumenindu-se ademenitor într'o sobiţă olandeză, aşezată în faţa căminului, iar picioarele de purcel se perpeleau delicios într'o crăticioară de pe grătar, iar d-na Bardell şi cele două prietene ale sale se perpeleau tare plăcut vorbind, nestânjenite, mai ales despre prietenii şi cunoştinţele lor, d-şorul Bardell intră aducând vestea pe care i-o încredinţase d. Samuel Weller.

— Servitorul domnului Pickwick! exclamă d-na Bardell îngălbenindu-se.

— Dumnezeule mare! glăsui d-na Cluppins.

— Ei nu, aşa ceva n'aş fi crezut niciodată, de n'aş fi fost de faţă! declară d-na Sanders.

D-na Cluppins era o femeiuşcă sprintenă şi iute în mişcări, iar d-na Sanders, o matahală de femeie grasă. Amândouă erau musafirele d-nei Bardell.

D-na Bardell socoti de cuviinţă să se irite, şi cum niciuna din cele trei prietene nu ştia dacă, în împrejurările actuale, era bine ca d-na Bardell să aibă legături cu servitorul d-lui Pickwick altfel decât prin mijlocirea lui Dodson şi Fogg, se găseau în încurcătură. In nehotărîrea în care se aflau, primul lucru ce se cuvenea să fie făcut era, evident, să-l bată pe băieţaş că l-a găsit pe d. Weller la uşă. Aşa dar, mama îl burduşi bine, iar el se porni să urle foarte melodios.

— Drac împeliţat, tacă-ţi fleoanca! îi spuse d-na Bardell.

— N'o necăji pe biata ta măicuţă! strigă d-na Sanders.

— Are ea şi aşa destule necazuri pe cap şi-acum mai vii şi tu, Tommy, s'o superi, adăugă d-na Cluppins cu o resemnare plină de simpatie.

— O, ce ghinion, sărmănuţa de ea! se înduioşă d-na Sanders.

In decurgerea acestor reflecţii morale, d-şorul Bardell urla din ce în ce mai tare.

— Şi acum, spuneţi-mi ce să fac ? o întrebă d-na Bardell pe d-na Cluppins.

— Cred că ar trebui să dai ochii cu el, răspunse d-na Cluppins, însă nici în ruptul capului fără martor.

— Eu cred că prezenţa a doi martori ar fi mai legală, observă d-na Sanders care, ca şi prietena ei, crăpa de curiozitate.

— Poate că ar fi mai bine să-l aduc aici, reluă d-na Bardell.

— Adevărat, declară d-na Cluppins, aprobând cu aviditate ideea ; intră, tinere, şi închide mai întâi uşa dela stradă, te rog.

D. Weller se conformă numaidecât poftirii şi, arătându-se în salon, expuse precum urmează însărcinarea sa d-nei Bardell :

— Imi pare foarte rău, că vă deranjez, doamnă — cum zicea bătrânei cocoane spărgătorul, băgând-o în boli de spaimă ; da cum tocmai am venit în oraş cu jupânu meu, care iar o să plece, n'am încotro, după cum vedeţi.

— La drept vorbind, ce vină are tânărul pentru greşelile stăpânului său ? spuse d-na Cluppins, impresionată de înfăţişarea şi de vorbele d-lui Weller.

— Nu, desigur, aprobă d-na Sanders, aruncând crăticioarei uitături pofticioase şi chibzuind în minte dacă picioarele de purcel vor ajunge tuturora în cazul când Sam va fi poftit la masă.

— Aşa că, iată dece-am venit aici, urmă Sam, fără să remarce întreruperea ; mai întâi să v'anunţ că jupânul nu mai are nevoie de odaie ; p'ormă, să plătesc chiria ; o plătesc ; a treia chestie, să vă spun să-i puneţi toate lucrurile la o parte în regulă şi să le daţi cui o să trimetem să le ia ; a patra, că puteţi să puneţi bilet de închiriat cât mai repede o să vreţi ! şi gata.

— Cu toate cele ce s'au întâmplat, rosti d-na Bardell, am spus mereu şi-am să spun mereu că, în toate privinţele, afară de una, domnul Pickwick s'a purtat

totdeauna ca un gentleman desăvârşit. Banii lui veneau totdeauna la timp ca dela bancă ; totdeauna.

Spunând aceasta, d-na Bardell duse batista la ochi... şi ieşi din cameră ca să scrie chitanţa.

Sam ştia bine că nu trebuia decât să stea liniştit şi că, fără doar şi poate, femeile au să deschidă vorba ; deaceea se mulţumi să privească pe rând crăticioara, brânza rumenită, peretele, tavanul, păstrând cea mai adâncă tăcere.

— Biata femeie ! exclamă d-na Cluppins.

— Biata făptură ! îi ţinu isonul d-na Sanders.

Sam nu zise nimic. Văzu că ele ajungeau la subiect.

— Zău, nu mă pot stăpâni, declară d-na Cluppins, când mă gândesc la trădarea bătrânului. Nu vreau să zic nimic care să nu-ţi convină, tinere, însă stăpânul dumitale e o brută bătrână, şi-mi pare rău că nu e aici, să i-o spun dela obraz.

— Şi mie-mi pare rău, răspunse Sam.

— E grozav s'o vezi cum se stinge, cum tânjeşte şi cum nu simte plăcere de nimic, afară de ocaziile când vin prietenele ei din milostenie să stea cu ea şi s'o mai aline, reluă d-na Cluppins aruncând o ochire crăticioarei şi cuptorului olandez ; e jignitor.

— Barbar ! adăugă d-na Sanders.

— Şi stăpânul dumitale, tinere, om cu bani, care n'ar simţi cheltuiala unei neveste — pentru el ar fi o nimica toată — n'are nici cea mai mică scuză, continuă d-na Cluppins cu înflăcărare. Dece n'o ia de nevastă ?

— Eh, adevărat, zise Sam ; asta e întrebarea.

— Da, reluă d-na Cluppins ; ea ar trebui să-i puie întrebarea asta, dacă ar avea curajul meu. Dar, slavă domnului, mai egxistă şi legi pentru noi femeile, fiinţe amărîte, cum ar vrea să ne facă bărbatul dacă-ar putea ; şi stăpânul dumitale, o să le simtă pe pielea lui până în şase luni.

După aceste delicate reflecţii, d-na Cluppins dădu capul pe spate şi zâmbi d-nei Sanders care şi ea zâmbi.

„Afacerea merge înainte fără greș", gândi Sam când d-na Bardell se înapoie cu chitanța.

— Poftim chitanța, domnule Weller, glăsui d-na Bardell ; aici e restul. Nădăjduesc că o să bei ceva ca să nu te ia frigul, măcar de hatârul vechii noastre cunoștințe.

Sam văzu folosul pe care îl putea trage, și încuviință îndată. D-na Bardell scoase dintr'un dulăpior o sticlă neagră c'un pahar de vin ; și era așa de cufundată în mâhnirea ei profundă încât, după ce umplu paharul d-lui Weller, scoase alte trei pahare și le umplu deasemeni.

— Vai, doamnă Bardell, spuse d-na Cluppins, uite ce ai ajuns să faci !

— Ei nu, asta-i bună ! sări și d-na Sanders.

— Oh, unde mi-e capul ! glăsui d-na Bardell cu un zâmbet firav.

Sam, de bună seamă, pricepu. Deaceea se grăbi să spună că nu bea niciodată înainte de masă, afară de cazul când o doamnă ar bea cu el. Se porniră toate pe râs și, în sfârșit, d-na Sanders binevoi să-i facă pe plac, astfel că sorbi o picătură din paharul ei. Atunci Sam zise că ar trebui să bea toate, și femeile sorbiră câte un strop. Pe urmă, micuța doamnă Cluppins ridică paharul și închină : „Succes doamnei Bardell împotriva lui Pickwick" ; și femeile goliră paharele în cinstea acestei urări, după care deveniră numaidecât foarte guralive.

— Imi închipui, spuse d-na Bardell, că ai aflat care e situația, domnule Weller ?

— Am auzit ceva, răspunse Sam.

— E îngrozitor, domnule Weller, să fii târîtă așa în fața lumii ; văd însă acum că aceasta e singura cale care-mi rămâne, iar avocații mei, domnii Dodson și Fogg, îmi zice că nu se poate, cu dovezile pe care le am, să nu câștig procesul. Dacă nu, nu știu ce-am să mai fac.

Numai gândul de-a o vedea pe d-na Bardell pierzând procesul o mâlni așa de adânc pe d-na Sanders, că fu nevoită să-și umple și să-și golească imediat paharul, simțind, cum spunea mai apoi, că dacă

nu avea prezența de spirit să procedeze astfel, s'ar fi năruit la pământ.

— Când credeți c'o să fie procesul? întrebă Sam.

— In Februarie sau în Martie, răspunse d-na Bardell.

— Ce de martori au să mai fie! spuse d-na Cluppins.

— Și încă cum! adăugi d-na Sanders.

— Ce s'ar mai înfuria d-nii Dodson și Fogg dac'ar pierde procesul, spuse d-na Cluppins, ei care nu vrea decât să profiteze!

— A, da! rosti d-na Sanders.

— Insă reclamanta trebue să câștige, reluă d-na Cluppins.

— Trag nădejdea, zise d-na Bardell.

— Nu încape nicio îndoială, replică d-na Sanders.

— Ei bine, declară Sam ridicându-se și punând paharul pe masă, tot ce poci pentru a spune e că doresc să-l câștigați.

— Mulțumesc, domnule Weller! exclamă d-na Bardell, mișcată.

— Iar cât privește pe Dodson și Fogg, care face chestiile astea ca să profiteze, urmă d. Weller, și cât privește pe bunii și generoșii indivizi din tagma lor care bagă oamenii la apă pe degeaba, și-și pune contopiștii la treabă să găsească mici gâlceve la vecinii și cunoscuții lor ca să aibă apoi cât mai multe proceste, tot ce poci a spune despre ei e că le doresc răsplata pe care le-aș da-o eu.

— O, eu le doresc răsplata pe care toate inimile generoase și compătimitoare ar fi gata să le-o dăruiască, spuse cu recunoștință d-na Bardell.

— Amin! răspunse Sam. Și pe deasupra ar duce o viață veselă și s'ar îngrășa. Vă doresc noapte bună, cocoanelor!

Spre marea ușurare a d-nei Sanders i se îngădui lui Sam să plece fără ca amfitrioana să facă vreo aluzie la picioarele de purcel sau la brânza friptă; curând apoi, cu asistența juvenilă care se putea aștepta dela d-șorul Bardell, doamnele făcură cele mai

largi onoruri bucatelor ce dispărură cu totul în urma curajoaselor lor sforțări.

D Weller luă drumul înapoi spre *George și Vulturul;* ajuns acolo, el povesti stăpânului său toate amănuntele cu privire la iscusința lui Dodson și Fogg, amănunte pe care se străduise să le culeagă cu prilejul vizitei făcută d-nei Bardell. A doua zi întâlnirea cu d. Perker întări spusele d-lui Weller; și d. Pickwick trebui să se pregătească pentru vizita de Crăciun la Dingley Dell, din păcate, cu perspectiva plăcută de a fi judecat public, la Curtea Civilă, peste două-trei luni, din pricina unei acțiuni intentată împotriva sa pentru călcarea unei făgăduieli de căsătorie; reclamanta avea toate șansele inerente proceselor de acest gen, rezultate nu numai prin forța împrejurărilor, dar pe deasupra și prin iscusința d-lor Dodson și Fogg.

CAPITOLUL XXVII

Samuel Weller face un pelerinaj la Dorking și o vede pe mama lui vitregă.

Deoarece mai erau două zile până la plecarea pickwickienilor la Dingley Dell, d. Weller, după ce mâncă devreme, se așeză în odaia din fund, la *George și Vulturul,* chibzuind cum să-și întrebuințeze timpul mai bine. Era o zi deosebit de frumoasă — și Samuel nu meditase nici zece minute, când simți deodată că naște într'însul un afectuos simțământ filial. Nevoia de a merge să-și vadă părintele și de a prezenta cele cuvenite mamei sale vitrege îi veni așa de puternic în minte, încât îl cuprinse mirarea că nu se gândise până atunci la această obligație morală. Nerăbdător să îndrepte cât mai repede greșelile trecutului, urcă treptele scării la d. Pickwick și-i ceru un concediu ca să îndeplinească lăudabilul scop.

— Desigur, Sam, desigur, încuviință d. Pickwick ai cărui ochi străluceau de bucurie la manifestarea bunelor simțăminte ale servitorului său; desigur, Sam.

D. Weller se înclină plin de recunoştinţă.

— Sunt încântat văzând că-ţi înţelegi aşa de bine îndatoririle de fiu, Sam ! rosti d. Pickwick.

— Le-am înţeles totdeauna, dom'le, replică d. Weller.

— Reflecţia e foarte mângâietoare, Sam, spuse d. Pickwick aprobator.

— Foarte, dom'le ! Când voiam ceva dela tata, îi ceream într'un chip foarte respectuos şi îndatoritor ; dacă nu-mi dădea, îmi luam singur, de teamă să nu fac ceva rău în cazul când nu căpătam ; aşa că l-am scutit de o sumedenie de încurcături, dom'le.

— Nu chiar aşa înţelegeam eu, Sam, glăsui d. Pickwick clătinând din cap cu un zâmbet abia schiţat.

— Am făcut asta dintr'un simţământ bun, dom'le, cu cele mai bune gânduri din lume, cum zicea gentelmenul care şi-a părăsit muierea fiindcă ea părea că-i nenorocită cu el... răspunse d. Weller.

— Poţi să te duci, Sam, rosti d. Pickwick.

— Vă mulţumesc, dom'le, replică d. Weller.

Şi, după ce făcu cea mai frumoasă plecăciune şi-şi îmbrăcă cele mai frumoase haine, Sam se căţără pe imperiala diligenţei de Arundel şi plecă mai departe spre Dorking.

Marchizul de Granby servea, pe vremea d-nei Weller, drept model celor mai bune hanuri dela marginea şoselei ; destul de mare ca să te simţi bine într'însul şi destul de mic ca să te crezi acasă. Pe partea cealaltă a drumului, un stâlp înalt ţinea o firmă mare pe care vedeai capul şi umerii unui gentleman înzestrat cu o figură apoplectică. Fracul lui roşu avea revere albastre închis, iar o pată din aceeaşi culoare albastră se afla deasupra tricornului, ca să întruchipeze cerul. Mai sus, se vedea o pereche de drapele, iar sub ultimul nasture dela frac — două tunuri. Totul înfăţişa, de netăgăduit, un portret izbitor al marchizului de Granby de glorioasă memorie. Ferestrele prăvăliei arătau o colecţie aleasă de muşcate şi un şir de sticle bine şterse de praf, pline cu băuturi spirtoase. Obloanele deschise prezentau, în litere de aur, o sumedenie de anunţuri lăudând paturile

bunc şi vinurile rare; în sfârşit, grupul distins de ţărani şi surugii care tălălăiau pe lângă uşile grajdului şi pe lângă iesle oferea din plin dovada că în cârciuma aceea se vindea bere şi alte băuturi alcoolice de o excelentă calitate. Coborînd din diligenţă, Sam Weller se opri să privească cu ochii unui călător experimentat toate aceste mici indicaţii ale unui comerţ înfloritor; păşi apoi înăuntru, foarte mulţumit de rezultatul observaţiilor pe care le făcuse.

— Hei, cine-i? întrebă o voce piţigăiată de femeie, în clipa când Sam băgă capul pe uşă. Ce poftesti flăcăule?

Sam privi spre locul de unde venea vocea. Ea aparţinea unei femei destul de grasă, plăcută la figură, aşezată dinaintea focului lângă tejghea şi suflând în foc pentru a încălzi apa de ceai. Femeia nu era singură, căci în partea cealaltă a căminului, ţeapăn într'un jilţ cu spătarul înalt, stătea un bărbat îmbrăcat într'un costum negru, uzat, al cărui spate era aproape la fel de lung şi aproape tot aşa de rigid ca al jilţului; bărbatul îi atrase lui Sam luarea aminte, pe dată, într'un chip special. Avea un nas roşu, faţa prelungă, slăbănoagă, cu o expresie afectată, şi nişte ochi care semănau foarte mult cu ai unui şarpe cu clopoţei — iscoditori, şi fără de îndoială, răi. Purta pe el pantaloni foarte scurţi şi ciorapi negri de bumbac care, ca şi restul costumului, erau tare răpănoşi. Avea un aer scrobit, însă fularul alb, ale cărui capete lungi spânzurau mototolite într'un chip neplăcut şi foarte puţin pitoresc, peste vesta încheiată până sub bărbie, nu arăta la fel. Pe un scaun, lângă el, erau aşezate o pereche de mănuşi de castor, vechi şi tocite, o pălărie cu boruri largi, o umbrelă de un verde veşted, prin care se vedeau o mulţime de balene, ca pentru a înlocui lipsa unui mâner la capăt; obiectele erau însă rânduite cu multă grijă, ceeace arăta că omul cu nas roşu, oricine ar fi fost, nu avea de gând să plece aşa de repede.

Să recunoaştem că, nutrind într'adevăr intenţia aceasta, omul cu nas roşu ar fi dat dovadă de prea puţină deşteptăciune; căci, judecând dupa aparenţe, ar fi tre-

buit să aibă un foarte atrăgător cerc de cunoştinţe spre a putea nădăjdui să se simtă mai bine într'altă parte. Focul duduia voios sub influenţa foalelor, iar ceainicul cânta vesel sub influenţa amândoruma. Pe masă era o tăviţă cu un serviciu de ceai; o farfurie cu pâine prăjită unsă cu unt se rumenea domol dinaintea căminului, iar omul cu nas roşu, înarmat cu o furculiţă lungă de alamă, se îndeletnicea sârguitor să prăjească o altă felie mare de pâine. Lângă el se afla un pahar cu apă şi rom fierbinte, amestecat cu ananas, în care înnota o felie de lămâie; şi, de câteori omul cu nas roşu se pleca să ducă felia de pâine la ochi, ca să-şi dea seama cum se prăjea, sorbea o picătură, două, din grog, după care, zâmbea uitându-se la femeia vânjoasă care sufla în foc.

Sam era atât de absorbit în contemplarea plăcutei scene, că nu dădu atenţie primelor întrebări ale gazdei; şi abia după ce femeia le repetă de două ori pe un ton şi mai piţigăiat, el băgă de seamă nepoliteţa purtării sale.

— E aici jupânul? întrebă Sam în chip de răspuns.

— Nu, nu este, replică d-na Weller, căci femeia grăsulie nu era alta decât fosta văduvă şi unica executoare testamentară a răposatului domn Clarke. Nu, nu este şi, la urma urmei, nici nu-l aştept.

— E cumva cu deligenţa, azi? puse Sam o nouă întrebare.

— Poate că da, poate că nu, răspunse d-na Weller ungând cu unt felia de pâine pe care omul cu nas roşu o prăjise tocmai atunci. Habar n'am şi nu-mi pasă. Binecuvântează masa, domnule Stiggins.

Omul cu nas roşu se execută şi, cu o lăcomie sălbatică, atacă îndată o felie prăjită.

Dela prima ochire, înfăţişarea lui îl îndreptăţise pe Sam să bănuiască într'însul, aproape sigur, pe ajutorul pastorului despre care îi vorbise preţuitul său tată. Deîndată ce-l văzu mâncând, toate îndoielile în această privinţă se risipiră şi pricepu în acelaş timp că, dacă voia să se adăpostească vremelnic în casă, trebuia să pună piciorul în prag fără să mai aştepte. Deaceea, cu

sânge rece, începu prin a trage zăvorul dela portiţa tejghelei, înaintând domol.

— Ce mai faci, mamă ?

— A, mi se pare că e un Weller ! exclamă d-na Weller ridicând ochii spre faţa lui Sam, dar fără să pară prea bucuroasă.

— Cam aşa ceva ! declară neturburatul Sam ; şi nădăjduesc, mamă, că domnul părinte mă va scuza dacă spun că tare mult aş vrea să fiu eu Wellerul căruia-i aparţii.

Complimentul era cu două tăişuri, lăsând a înţelege că d-na Weller era o femeie foarte simpatică, şi în acelaş timp că d. Stiggins arăta a fi preot. El produse într'adevăr, pe dată, un efect vădit, şi Sam continuă ofensiva sărutându-şi mama vitregă.

— Isprăveşte odată ! exclamă d-na Weller împingându-l într'o parte.

— Nu ţi-e ruşine, tinere ? întrebă domnul cu nas roşu.

— Fără supărare domnule, fără supărare, replică Sam. Cu toate astea, ai dreptate. Nu se cade când mama vitregă e tânără şi drăguţă ; nu-i aşa. domnule ?

— Toate acestea sunt deşertăciuni, observă d. Stiggins.

— O, într'adevăr ! spuse d-na Weller potrivindu-şi boneta.

Sam gândi la fel, însă îşi ţinu gura.

Ajutorul pastorului nu părea deloc mulţumit de sosirea lui Sam, iar după ce primul val de complimente trecu, d-na Weller luă şi ea un aer care parcă spunea că s'ar fi lipsit de vizita lui fără niciun regret. Cu toate acestea, cum Sam era prezent şi cum nu-l puteau da afară, se aşezară tustrei la ceai.

— Ce face tata ? întrebă Sam.

La auzul acestei întrebări, d-na Weller înălţă mâinile şi-şi îndreptă ochii spre tavan, ca şi cum subiectul era prea dureros ca să se încumete a vorbi despre el.

D. Stiggins gemu.

— Ce are domnul ? întrebă Sam.

— E supărat de purtarea tatălui dumitale, răspunse d-na Weller.

— Zău, e supărat?

— Şi are cât se poate de multă dreptate, adăugă d-na Weller cu aer grav.

D. Stiggins mai luă o felie prăjită şi gemu greoi.

— E un blestemat fără pereche, urmă d-na Weller.

— Un vas de mânie! exclamă d. Stiggins muşcând o halcă semicirculară din pâinea prăjită, şi gemând iarăşi.

Sam simţi o pornire năvalnică să-i dea o palmă cuviosului domn Stiggins, ca să aibă pentruce geme, dar se înfrână şi întrebă simplu:

— Ce-o fi cu bătrânul?

— Ce-o fi, da! zise d-na Weller. Are o inimă de piatră. Seară de seară, omul acesta admirabil — nu te posomorî, domnule Stiggins, vreau să spun că dumneata eşti un om admirabil — seară de seară vine şi stăm ore întregi, şi Weller nici nu se sinchiseşte.

— Hm, ciudat! glăsui Sam. Eu m'aş sinchisi, dacă aş fi în locul lui. Sunt sigur.

— Tinere prietene, spuse d. Stiggins cu solemnitate, fapt este că e o fire îndărătnică. O, tinere prietene, care altul ar fi putut să se împotrivească rugăminţilor stăruitoare a şaisprezece dintre cele mai frumoase surori ale noastre, refuzând apelurile lor de a subscrie la nobila noastră societate spre a dărui copiilor negri, din Indiile apusene, flanele şi batiste morale?

— Ce e aia batistă morală? întrebă Sam. N'am văzut de când maica m'a făcut o astfel de mobilă.

— O batistă care îmbină distracţia cu învăţătura, tinere prietene, răspunse d. Stiggins; istorii alese, ilustrate prin gravuri în lemn.

— Bun, ştiu, declară Sam; de-alea care atârnă în galantarele prăvăliilor, cu tot felul de cerşetorii şi alte chestii de-astea, nu-i aşa?

D. Stiggins încuviinţă şi începu a treia felie prăjită.

— Şi nu s'a lăsat dus de cocoane, nu-i aşa? întrebă Sam.

— S'a așezat, a început să pufăe din lulea, și a spus că chestia cu copiii negri e o... Ce-a zis că-i chestia aia? întrebă d-na Weller.

— O șarlatanie întreagă, spuse d. Stiggins mâhnit până în adâncul sufletului.

— A spus că chestia cu copiii negri e o șarlatanie întreagă! repetă d-na Weller; după care, ea și cucernicul reîncepură să se tânguiască de purtarea cumplită a bătrânului Weller.

Ar mai fi putut să înșire multe alte răutăți de aceeași natură, însă pentrucă mâncase toate feliile prăjite, pentrucă ceaiul devenise foarte sălciu, și deoarece Sam nu dădea semne că ar vrea să plece, d. Stiggins își aminti subit că avea o întâlnire foarte urgentă cu pastorul, astfel că plecă.

D-na Weller abia ridicase tava cu serviciul de ceai și abia măturase în fața căminului, când diligența de Londra îl aduse pe d. Weller-senior până la ușă, picioarele îl aduseră în prăvălie, iar ochii i-l arătară pe fiul său.

— Ia uite-l pe Sammy! exclamă părintele.

— Ia uite-l pe bătrânul! strigă fiul; și își strânseră sdravăn mâna.

— Mă bucur că te văz, Sammy, zise d. Weller-bătrânul. Cum dracu ai scos-o la capăt cu maică-ta vitregă? Mă crucesc, nu alta. Aș vrea să-mi dai rețeta. Atâta vreau.

— Ssst! șopti Sam. E în casă, bătrâne.

— N'are cum să m'auză, îl liniști d. Weller; ea se duce totdeauna și hodorogește pe jos, câte-un ceas, după ceai. De-aia o să putem trage și noi o dușcă, Sammy.

Vorbind astfel, d. Weller amestecă două pahare cu grog și scoase două lulele. Părintele și fiul se așezară unul în fața altuia, Sam într'o parte a focului, în jilțul cu spătarul înalt, d. Weller-senior în cealaltă, într'unul asemănător, simțindu-se cum nu se putea mai bine la largul lor.

— A fost cineva pe-aici, Sammy? întrebă laconic d. Weller-senior după o lungă tăcere.

Sam încuviință cu înțeles din cap.

— Unul cu nasul roşu ? întrebă d. Weller.

Sam încuviinţă iarăşi.

— Tare detreabă om, Sammy ! glăsui d. Weller fumând vârtos.

— Aşa pare, observă Sam.

— Şi straşnic în socoteli, rosti d. Weller.

— Crezi ? ! se miră Sam.

— Luni împrumută optsprezece penny ; marţi cere un shilling ca să completeze jumătatea de coroană ; miercuri împrumută altă jumătate de coroană ca să facă o socoteală rotundă de cinci shillingi, şi merge aşa, dublând, până ajunge, în doi timpi şi trei mişcări, să înşface o hârtie de cinci lire. Asta seamănă ca socoteala din cartea de armetică, cu piroanele din potcoavă, Sammy.

Sam indică dând din cap că-şi amintea de problema la care se referea părintele său.

— Vasăzică, n'ai vrut să subscrii pentru flanele ? întrebă Sam după o altă pauză, în care timp fumă.

— Bine'nţeles că nu, replică d. Weller. La ce pot sluji puilor de negri, flanelele, acolo la ei ? Dar am să-ţi spui eu cum stă chestia, Sammy, adăugă d. Weller coborînd vocea şi plecându-se spre cămin ; aş da o sumă frumuşică pentru nişte cămăşi de forţă ca să le cumpere la unii de pe-aici.

După ce exprimă opinia aceasta, d. Weller îşi reluă încet poziţia de mai înainte şi clipi din ochi cu înţeles către primul său născut.

— Ce idee trăsnită să te-apuci să trimeţi batiste la nişte oameni care nu ştie ce să facă cu ele ! observă Sam.

— Ei sunt totdeauna gata să facă prostii d'astea, Sammy, lămuri tatăl său. Duminica trecută mergeam pe drum ; când, pe cine văz la uşa unei capele ? Pe maică-ta vitregă, în mână cu o farfurie adâncă, albastră. Şi gologani într'însa, berechet, Sammy ! Când oamenii treceau pe lângă ea, lăsau să le cază banii ca grindina, că-ţi puneai mâinile în cap de cât putea să intre într'o farfurie. Şi pentruce crezi că era tot bănetul ăsta, Sammy ?

— Ca să dea, poate, încă un ceai! spuse Sam.

— Da de unde! răspunse tatăl său; ca să plătească taxa de apă a păstorului.

— Taxa de apă a păstorului?

— Ehei, era dator pe trei tremestre şi nu plătise o lăţcaie măcar. Nu voia pesemne să plătească, pentrucă nu avea nevoie de apă, căci bea prea puţin dela cişmea, Sammy; oleacă doar, şi ştie un şmecherlâc care face de zece ori mai mult ca apa. Ce mai turavura, nu plătise şi pace, şi de-aia i-a tăiat apa. Păstorul a dat atunci fuguţa la capelă, a făcut-o pe sfântul persecutat şi a zis că să-l izbăvească domnul pe ăla care i-a tăiat apa şi să-l aducă pe calea cea bună, dar că tare i-e teamă c'o să-l aştepte o ispăşire grea. Auzind aşa, muierile face o adunare, dă drumul repede la un imn, o alege pe mă-ta vitregă preşedinte, se hotărăşte să strângă o colectă de bună voie în duminica viitoare şi înmânează păstorului tot ce adună. Şi dacă n'a adunatără ele, Sammy, atâta parale cât să-i ajungă să plătească apă toată viaţa, pân'o da ortul popii, zise d. Weller în încheiere, să nu-mi spuie mie pe nume! Uite-aşa.

D. Weller fumă câteva minute în tăcere, apoi adăugă:

— Nenorocirea cea mai mare cu păstorii ăştia, băiete, e că ei sucește capul muierilor tinere de pe-aici. Dumnezeu să le binecuvânteze inimioarele! îşi închipue că totul e miere, şi altceva nu ştie. Dar ele e victimile unui şarlatan, Sammy; victimile unui şarlatan.

— Aşa mi se pare şi mie, glăsui Sam.

— Nici mai mult, nici mai puţin, continuă d. Weller clătinând din cap cu gravitate; iar ce mă scoate din sărite mai mult, Samivel, e că le văz cum îşi pierde timpul şi se trudeşte să facă veşminte pentru oameni arămii care n'are trebuinţă, şi nu le pasă de creştin ca noi care ar avea nevoie de ele. Dacă ar fi după mine, Samivel, i-aş pune pe câţiva din trântorii ăştia de păstori la o roabă încărcată bine şi i-aş fugări în sus şi'n jos, toată ziulica, pe-o scândură îngustă. Dacă nici aşa nu le-or ieşi gărgăunii din cap, atunci să ştii că nu-i mai locuieşte nimic.

După ce, cu multă tărie şi multe gesturi şi schimonosiri ale feţei, împărtăşi reţeta aceasta delicată, d. Weller goli paharul dintr'o înghiţitură şi aruncă scrumul din pipă cu o demnitate înnăscută.

Nu sfârşise încă ultima operaţie, când o voce piţigăiată se auzi în coridor.

— Iat'o pe scumpa ta rubedenie, Sammy! spuse el, şi d-na W. intră zorită în încăpere.

— A, te-ai şi înapoiat! exclamă ea.

— Da, draga mea, răspunse d. Weller îndopându-şi pipa din nou.

— A venit îndărăt domnul Stiggins? întrebă d-na Weller.

— Nu, draga mea, n'a venit, răspunse d. Weller aprinzându-şi pipa în chip ingenios cu un cărbune aprins pe care îl luă din foc cu cleştele; şi închipue-ţi, draga mea, că n'am să mor de dorul lui, dacă n'o mai călca pe-aici.

— Uf, nepricopsitule! exclamă d-na Weller.

— Mulţumesc, draga mea, glăsui d. Weller.

— Haide, hai, tată, îi atrase luarea-aminte Sam; lăsaţi drăgălăşeniile astea de faţă cu străinii. Uite-l pe cuviosul gentelman că se întoarce.

D-na Weller îşi şterse atunci, repede, lacrimile pe care tocmai se trudea să le verse, iar d. W. îşi trase, mâhnit, jilţul în colţul căminului.

D. Stiggins nu se lăsă mult rugat să ia un alt pahar din grogul de ananas; apoi al doilea, al treilea, pe urmă consimţi să guste ceva, pentru ca după aceea să înceapă din nou. Stătea lângă d. Weller-senior; iar când d. Weller îşi închipuia că nevastă-sa nu poate să-l vadă, arăta fiului imboldurile tainice ale sufletului lui scuturând pumnul peste capul păstorului, fapt care procura feciorului său o mulţumire şi o încântare desăvârşită, cu atât mai mult cu cât d. Stiggins continua să-şi soarbă tihnit romul, nebănuind nimic.

Conversaţia fu, în cea mai mare parte, susţinută de d-na Weller şi de cuviosul domn Stiggins, principalele subiecte atacate fiind virtuţile păstorului, meritele turmei sale şi crimele groaznice, păcatele nesuferite ale restului lumii — disertaţie pe care d. Weller-bătrâ-

nul o întrerupea din când în când prin aluzii indirecte cu privire la un oarecare domn cu numele de Walker [1] şi diferite alte comentarii de acelaş fel.

In cele din urmă, d. Stiggins care, judecând după unele simptome neîndoielnice, înmagazinase atâta grog cât putea să înghită fără a se simţi prea stânjenit, îşi luă pălăria şi rămas bun. Imediat apoi, Sam fu condus de părintele său într'o odaie de dormit. Strângându-i călduros mâna, respectabilul gentleman părea că vrea să-i adreseze fiului său câteva observaţii; dar o auzi urcând pe d-na Weller, şi, lăsându-se pe dată păgubaş, ii spuse scurt bunăseara.

A doua zi, Sam se sculă devreme. După ce dejună în grabă, se pregăti să se înapoieze la Londra, şi tocmai ieşea, când părintele său se ivi înainte-i.

— Pleci, Sammy? întrebă d. Weller.

— Chiar acum, replică Sam.

— Tare aş vrea să te văz că-l faci balot pe Stiggins ăsta şi că-l iei cu tine, rosti d. Weller.

— Mi-e ruşine că-mi eşti tată, spuse Sam cu ton dojenitor; dece-l laşi să-şi arate nasul stacojiu la *Marchizul de Granby?*

D. Weller aţinti asupra fiului o privire severă şi răspunse:

— Pentrucă sunt un om însurat, Samivel, pentrucă sunt un om însurat. Când o să fii însurat şi tu, Samivel, ai să înţelegi multe lucruri pe care acum nu le înţelegi. Dar merită oare să duci atâtea zile fripte ca să'nveţi aşa de puţin? cum zicea băieţaşul dela orfelinat când a ajuns să ştie alfabetul; e chestie de gust. Insă dinspre partea mea, eu sunt gata să răspunz: Nu!

— Bine, glăsui Sam, la revedere!

— Bună ziua, Sammy, bună ziua!

— Nu mai am decât o vorbă să-ţi spui, reluă Sam oprindu-se deodată: Dacă *eu* aş fi stăpân la *Marchizul de Granby,* şi Stiggins ar veni să prăjească felii de pâine în cârciuma *mea,* i-aş...

— Ce-ai face? îl întrerupse d. Weller cu încordare; ce-ai face?

[1] Personaj ridicol, neserios — moftangiu *(n. tr.)*.

— I-aş otrăvi grogul, zise Sam.

— Adevărat! exclamă d. Weller strângând cu însufleţire mâna fiului său; ai face tu asta, Sammy? Ai face asta?

— Aş face-o, spuse Sam. La început n'aş vrea să mă arăt prea crud cu el, aşa că mai întâi l-aş băga în bute cu apă şi aş lăsa capacul; dar dacă aş vedea că n'o scot la capăt cu binele, l-aş convinge altfel.

D. Weller-senior aruncă fiului său o privire de nespusă admiraţie şi, după ce-i strânse mâna din nou, se depărtă domol, frământând în minte gândurile numeroase stârnite de această povaţă.

Sam îl urmări din ochi până când bătrânul trecu de colţul drumului, şi-şi îndreptă paşii apoi spre Londra. Cugetă la început asupra urmărilor probabile ale sfatului său şi asupra şanselor sau neşanselor de a-l vedea pe tată-său adoptându-l. Pe urmă, alungă din minte subiectul, cu reflecţia mângâietoare că numai timpul poate aduce deslegarea — şi tocmai aceasta e reflecţia pe care vrem s'o întipărim şi noi în mintea cititorului.

CAPITOLUL XXVIII

Un capitol vesel al sărbătorilor de Crăciun, cuprinzând descrierea unei nunţi şi a altor câteva distracţii care sunt, în genul lor, obiceiuri tot aşa de bune ca şi căsătoria, însă care nu se mai respectă cu atâta evlavie în vremurile acestea de declin.

Sprinteni ca albinele, dacă nu chiar uşori ca nişte zâne, cei patru pickwickieni se adunară în dimineaţa de 22 Decembrie a anului de graţie în care aventurile lor, istorisite aici cu fidelitate, au început şi s'au conturat. Crăciunul bătea la uşă, cu toată voioşia şi bunătatea; era vremea ospitalităţii, a veseliei şi-a împăcării. Anul vechi se pregătea, ca un filosof al antichităţii, să-şi strângă prietenii în juru-i, şi să moară senin şi liniştit în mijlocul serbărilor şi petrecerilor. Voioşia şi desfătarea pluteau în aer; şi cu adevărat

pline de voioşie şi desfătare erau cel puţin patru dintre numeroasele inimi care se bucurau de venirea Crăciunului.

Şi numeroase, într'adevăr, sunt inimile cărora Crăciunul le aduce un scurt popas de veselie şi fericire! Câte familii ai căror membri, plecaţi hăt departe şi împrăştiaţi în toate unghiurile lumii de luptele necurmate cu viaţa, nu se adună atunci, întâlnindu-se iarăşi în acea fericită dispoziţie de familiaritate şi bunăvoinţă reciprocă, izvor al atâtor încântări pure, neturburate, şi aşa de nepotrivită cu grijile şi necazurile vieţii, încât credinţa religioasă a celor mai civilizate popoare, precum şi tradiţiile crude ale celor mai sălbatice noroade, fac din ea, deopotrivă, una dintre primele bucurii hărăzite aleşilor în lăcaşul fericirii eterne. Câte amintiri aţipite, câte vechi simpatii nu se trezesc în zilele Crăciunului!

Noi scriem cuvintele acestea la multe leghe de locul unde, ani în şir, am trăit în ajunul Crăciunului, într'un cerc plăcut şi voios. Multe inimi care svâcneau cândva atât de vesel, au încetat să mai bată; şi câte priviri, care străluceau atât de viu atunci, nu s'au stins! Mâinile pe care odată le strângeam, au înmărmurit; ochii pe care îi căutam, şi-au ascuns lumina în mormânt; şi totuşi casa aceea veche, odaia mare, glumele, râsetele, glasurile vesele şi figurile zâmbitoare, întâmplările cele mai mărunte şi mai neînsemnate legate de întâlnirile fericite de odinioară, ne năpădesc mintea la fiecare revenire a acestor zile, de parcă abia ieri ne-am fi adunat ultima dată! Fericit, fericit Crăciun care din nou ne subjugi iluziilor copilăriei noastre, care readuci în amintirea bătrânului plăcerile tinereţii şi-l porţi pe marinar, pe călător aflat la depărtare de mii de leghe, înapoi spre vatra din casa lui tihnită.

Dar ne-am lăsat amăgiţi, duşi de bunele însuşiri ale acestui sfânt Crăciun care, în treacăt fie zis, este un nobil de ţară de modă veche, şi-i lăsăm pe d. Pickwick şi pe prietenii săi să aştepte în frig, afară, în diligenţa de Muggleton unde chiar acum s'au suit, bine înfofoliţi în şaluri, în redingote lungi şi fulare groase de lână. Valizele, geamantanele au şi fost urcate. D. Weller se

străduește cu vizitiul să vâre în lada din față un morun enorm, de câteva ori mai mare decât ea, împachetat cu grijă într'un coș lung, cafeniu — cu un strat de paie deasupra — care fusese lăsat la urmă pentru a fi așezat în siguranță pe niște butoiașe cu stridii, vreo șase la număr, rânduite cu grijă în locul special rezervat bagajelor, toate aparținând d-lui Pickwick. Chipul lui exprimă cel mai viu interes, în timp ce d. Weller și vizitiul se trudesc să vâre peștele în ladă, mai întâi cu capul înainte, pe urmă cu coada înainte, pe urmă cu fundul coșului în sus, pe urmă cu partea de deasupra, apoi într'o latură, apoi în lung. Dar neînduplecatul pește rezistă cu îndărătnicie tuturor vicleniilor. In cele din urmă, însă, vizitiul, izbind din întâmplare în mijlocul coșului, peștele dispare subit în ladă, și cu el capul și umerii omului care, luat prin surprindere de neașteptata cumințenie a morunului, e smucit deodată înăuntru spre hazul nestăvilit al celor de față. D. Pickwick zâmbește cu multă voioșie și, scoțând un shilling din vestă, îl roagă pe vizitiul care izbutește să se strecoare din ladă să bea în sănătatea lui un pahar de grog fierbinte ; atunci zâmbește și vizitiul, iar d-nii Snodgrass, Winkle și Tupman zâmbesc și ei. Vizitiul și d. Weller dispar cinci minute, probabil ca să dea peste cap grogul, căci la înapoiere duhnesc a brandy. Vizitiul se urcă după aceea pe capră, d. Weller sare dinapoi, pickwickienii își trag redingotele peste picioare și șalurile peste nas, rândașii ridică păturile de pe cai, surugiul strigă vesel : „Gata !“ și pornesc.

Străbat străzi, sunt sgâlțâiți pe caldarâm, iar în cele din urmă ies la câmp. Roțile alunecă pe terenul tare și înghețat. La plesnetul biciului, caii gonesc în trap mărunt, ca și cum povara din urma lor — diligență, călători, morun, butoiașe cu stridii și celelalte — ar fi fost ușoară ca un fulg. Coboară o pantă lină și ajung pe un șes lung de două mile, uscat, compact ca un bloc de marmoră. Un alt pocnet de bici, și se năpustesc în galop mare, scuturându-și capul și zornăind harnașamentul, uluiți parcă de iureșul mișcării, în vreme ce vizitiul, ținând biciul și hățurile într'o mână, își ia pălăria de pe cap cu cealaltă, o pune pe genunchi, își

scoate apoi batista şi-şi şterge fruntea ; în parte, pentrucă aşa are obiceiul să facă, şi în parte ca să arate călătorilor de cât sânge rece dă dovadă şi ce uşor e să mâni patru cai cu o mână când eşti meşter ca el. După ce face treaba aceasta cu multă linişte (căci altminteri efectul ar scădea simţitor), pune la loc batista, îşi îndeasă pălăria pe cap, îşi potriveşte mânuşile, dă coatele în lături, pocneşte iar din bici şi — înainte, ca vântul care suflă şi mai voios !

Câteva căsuţe presărate pe laturile drumului vestesc intrarea într'un oraş sau sat. Goarna vizitiului împrăştie în aerul curat şi rece note înviorătoare, care trezesc pe bătrânul gentleman din trăsură. El coboară geamul pe jumătate, se uită o clipă afară să-şi dea seama unde au ajuns şi, ridicând cu grijă geamul la loc, informează pe celălalt călător că animalele urmează să fie schimbate numaidecât. Aflând această veste, celălalt călător se trezeşte şi el cu hotărîrea să-şi amâne moţăitul până după popas. Goarna răsună din nou, veselă, stârnind femeia şi copiii gospodarului care privesc prin uşa căsuţei lor cum diligenţa trece colţul, apoi se cocoloşesc în jurul vetrei şi mai aruncă un butuc de lemn în foc pentru când se va înapoia tata. In răstimp, tatăl, la o milă de acolo, a schimbat un semn prietenos din cap şi s'a întors să se uite îndelung după trăsura care trecea într'o goană nebună.

Iar acum, în vreme ce roţile hurue pe străzile prost pavate ale unui oraş de provincie, goarna intonează un cântec săltăreţ, şi vizitiul, desfăcând catarama care împreunează hăţurile, se pregăteşte să le arunce în momentul când va opri. D. Pickwick scoate capul din gulerul redingotei şi priveşte cu multă curiozitate în juru-i ; vizitiul, văzându-l, îi comunică numele oraşului şi-i spune că ieri a fost o zi de târg ; informaţii pe care d. Pickwick se grăbeşte să le împărtăşească tovarăşilor de călătorie ; drept care, îşi scot şi ei capetele din gulerul redingotei ca să privească în jurul lor. D. Winkle, care stă tocmai la capătul diligenţei, cu un picior bălăbănind în aer, e aproape aruncat în stradă când trăsura coteşte deodată colţul unde se găseşte o brânzărie, spre a intra în piaţă ; şi, mai înainte ca d.

Snodgrass, care se află lângă el, să-şi fi revenit din spaimă, diligenţa trage în curtea hanului unde caii odihniţi, cu păturile pe ei, sunt în aşteptare. Vizitiul aruncă hăţurile şi se dă jos şi el; călătorii de afară coboară deasemenea, afară de cei care nu au mare încredere în dibăcia lor de a urca din nou. Ei rămân cu nasurile înroşite de frig, acolo unde se găsesc, bat din picioare în trăsură să şi le încălzească, privesc cu ochii lacomi focul ce sclipeşte în cârciumă şi crenguţele de ilic cu bobiţe roşii care împodobesc ferestrele hanului.

In vremea aceasta,conducătorul a depus la dughiana negustorului de cereale, pachetul de hârtie cafenie pe care l-a scos din taşca mică atârnată de după umăr cu o curea. A examinat cu luare-aminte caii de schimb; a aruncat jos şeaua adusă din Londra, pe imperială; a asistat la conferinţa dintre vizitiu şi rândaş cu privire la iapa sură care s'a rănit la piciorul din faţă marţea trecută, şi s'a urcat din nou la spatele trăsurii cu d. Weller; vizitiul s'a cocoţat pe capră; bătrânul gentleman dinăuntru, care ţinuse tot timpul geamul coborît de două degete, l-a ridicat; păturile de pe cai sunt luate, şi totul e gata pentru plecare, afară de „cei doi domni burduhănoşi" de care vizitiul se interesează cu oarecare nerăbdare. Pe urmă vizitiul şi conducătorul, şi Sam Weller şi d. Winkle, şi d. Snodgrass, şi toţi rândaşii, şi toţi gură-cască, mai numeroşi decât toţi ceilalţi la un loc, se pornesc să strige cât îi ţin puterile după domnii care lipseau. Un răspuns îndepărtat se aude din curte: d. Pickwick şi d. Tupman o străbat în goană, cu suflarea tăiată, căci au băut fiecare câte un pahar de bere blondă, iar degetele d-lui Pickwick sunt aşa de reci încât i-au trebuit cinci minute ca să poată scoate şase penny şi să plătească. Vizitiul strigă mustrător: „Haideţi odată, dom'lor!" Conductorul repetă acelaş strigăt; bătrânul gentleman dinăuntru se miră nespus că oamenii aceştia se apucă să coboare când ştiu că nu mai au timp; d. Pickwick se trudeşte să se caţăre într'o parte, d. Tupman într'alta; d. Winkle strigă: „Gata", şi au pornit. Şalurile sunt puse din nou, gulerele hainelor sunt iarăşi ridicate, caldarâmul încetează, casele dispar, şi călătorii noştri se năpus-

tesc din nou la drum deschis, iar aerul proaspăt şi curat le biciue obrajii, făcându-i să se bucure până'n adâncul inimii.

Astfel decurgea călătoria d-lui Pickwick şi a prietenilor săi în *Telegraful* de Muggleton, pe şoseaua spre Dingley Dell. La orele trei după amiază ei au ajuns cu bine, teferi, sănătoşi, voinici şi bine dispuşi, pe treptele *Leului Albastru,* după ce luaseră în drum destulă bere şi brandy ca să sfideze gerul care fereca pământul în cătuşe de fier şi ţesea un văl frumos peste tufişuri şi copaci.

Numărarea butoiaşelor cu stridii şi supravegherea deshumării morunului îl absorbi serios pe d. Pickwick ; deodată el se simţi tras uşurel de pulpana hainei. Când se întoarse îşi dădu seama că persoana care folosise acest mod pentru a-i atrage atenţia, nu era altcineva decât pajul favorit al d-lui Wardle, bine cunoscut cititorilor acestei povestiri simple sub denumirea semnificativă de *grăsunul.*

— Ha ! ha ! exclamă d. Pickwick.

— Ha ! ha ! exclamă grăsunul chicotind vesel şi împărţindu-şi privirea între morun şi butoiaşele cu stridii.

Era mai gras decât oricând.

— Hei, arăţi destul de îmbujorat, tinere prieten ! glăsui d. Pickwick.

— Am dormit în crâşmă, chiar lângă foc, răspunse grăsunul căruia un ceas de moţăiala îi dăduse culoarea unui horn nou zidit. M'a trimes stăpânul cu căruţa să vă duc bagajul acasă. Ar fi trimes şi nişte cai de călărie, dar s'a gândit că-i cam frig, şi de-aia o să veniţi mai degrabă pe jos.

— Da ! Da ! spuse repede d. Pickwick amintindu-şi călătoria pe care o mai făcuse cândva, cu alt prilej, pe drumul acela. Da, mergem mai degrabă pe jos. Ascultă, Sam !

— Da, domnule ! răspunse d. Weller.

— Ajută-i servitorului lui Wardle să pună pachetele în căruţă şi urcă-te cu el ; noi o luăm pe jos, înainte.

După ce dădu aceste instrucţiuni şi încheie socoteala cu vizitiul, d. Pickwick şi cei trei prieteni ai săi porniră

pe cărăruia care străbătea câmpul ; cu paşi sprinteni se depărtară, lăsându-l în urmă pe d. Weller care se afla pentru întâia oară faţă în faţă cu grăsunul. Sam se uită la el cu ochi miraţi, fără să spună o vorbă, şi începu să aşeze repede lucrurile în căruţă, în vreme ce grăsunul stătea liniştit la o parte părând a-şi spune că e un lucru interesant să-l vezi pe d. Weller muncind de unul singur.

— Totul e gata ! glăsui Sam aruncând ultimul geamantan în căruţă.

— Da, spuse grăsunul cu satisfacţie, totul e gata.

— Ei, minunea minunilor, rosti Sam ; nu zău, tu ai fi bun să iei premiu la marele concurs !

— Mulţumesc, spuse grăsunul.

— Oare n'o fi nimic pe lumea asta care să-ţi dea bătăi de cap ?

— Nu, nu cred, răspunse grăsunul.

— Cât pe-aci să-mi închipui, uitându-mă la tine, că te roade cine ştie ce dragoste nefericită pentru vreo fetişcană.

Grăsunul clătină a tăgadă din cap.

— Dacă e aşa, urmă Sam, îmi pare bine ! Vrei să bei ceva ?

— Imi place mai mult să mănânc, declară băiatul.

— Aha, trebuia să bănuesc una ca asta ! Eu te întrebasem însă dacă n'ai vrea să iei o picătură de ceva care să te încălzească. Dar mi se pare că nu te-a trecut niciodată frigul prin căptuşeala ta de osânză tremurătoare.

— Câteodată ; mie-mi place să beau ceva bun dacă beau.

— Ei, nu ! Haide atunci încoa.

Intrară repede în cârciumioara *Leului Albastru* şi grăsunul trase peste cap, fără să clipească, un pahar cu rachiu, ispravă care-l înălţă considerabil în buna opinie a d-lui Weller. După ce d. Weller făcu şi el la fel, se urcară în căruţă.

— Ştii să mâni ? întrebă grăsunul.

— Aşa mi se pare şi mie, replică Sam.

— Na atunci, glăsui grăsunul punând hăţurile în

mâna lui Sam şi arătându-i o uliţă. N'ai decât sa mergi drept şi nu te rătăceşti.

După ce rosti cuvintele acestea, se culcă plin de jind lângă morun şi, punând un butoiaş de stridii sub cap, în chip de pernă, adormi la minut.

— Ei, gândi Sam, dintre toţi nepăsătorii pe care mi-a fost dat să-i întâlnesc vreodată, flăcăiaşul ăsta e cel mai prima. Hai, scoală, somnorilă !

Dar pentrucă somnorilă nu arăta niciun semn de viaţă, Sam Weller smuci hăţurile, îmboldind calul care porni într'un trap vioi ; Sam mergea înaintea căruţei, pe jos.

In răstimp, d. Pickwick şi prietenii săi, după ce îşi puseseră sângele în mişcare, continuară cu voioşie drumul. Potecile erau întărite, iarba acoperită cu promoroacă ; aerul rece şi uscat îi înviora, iar apropierea grăbită a amurgului cenuşiu (culoarea de ardezie ar fi expresia mai potrivită pe vreme de îngheţ) le ducea cu plăcere gândul la bunătăţile ce-i aşteptau în casa amfitrionului lor ospitalier. Era tocmai acel soi de după amiază care, pe un câmp singuratic, ar putea îndemna o pereche de gentlemeni în vârstă să-şi scoată haina şi să joace, săltăreţi şi plini de voioşie, capra. Deaceea suntem cu tărie încredinţaţi că, dacă în clipa aceea, d. Tupman ar fi stat „capră", d. Pickwick ar fi acceptat propunerea cu cea mai mare poftă.

In orice caz, d. Tupman nu se gândise la aşa ceva, deoarece prietenii noştri continuară să meargă conversând cu multă voie bună. Când ajunseră într'o uliţă pe care trebuiau s'o străbată, un sgomot nelămurit de glasuri le izbi urechile, şi, înainte de a fi avut timpul să facă vreo deducţie asupra oamenilor cărora le aparţineau vocile, se pomeniră în mijlocul unei societăţi numeroase care-i aştepta. Ceeace auziră pickwickienii mai întâi fu strigătul de ura, care porni de pe buzele bătrânului Wardle în clipa când îşi făcură apariţia.

Bătrânul Wardle părea, dacă s'ar putea spune, mai vesel ca oricând ; era de faţă şi Bella cu credinciosul Trundle ; şi, în sfârşit, Emily cu alte opt sau zece tinere domnişoare ce veniseră la nunta de a doua zi, toate fericite şi pătrunse de importanţa lor, fapt care se întâmplă

deobicei cu fetele tinere în asemenea împrejurări deosebite. Câmpiile şi uliţele răsunau până departe de hohotele şi veselia lor.

Cum era şi cazul, ceremoniile prezentării se terminară curând, sau, mai bine zis, prezentările se făcură curând fără nicio ceremonie. După două minute, d. Pickwick, bine dispus şi nestânjenit, ca şi cum de când lumea le cunoscuse pe tinerele domnişoare, glumea cu acelea care nu voiau să treacă peste o piatră de hotar atunci când privea el, sau care, având picioare frumoase, fără cusur, căutau să rămână sus timp de cinci sau şase minute, declarând că le era tare frică să se mai mişte. Vrednic de remarcat e că d. Snodgrass oferi Emilyei mult mai mult sprijin decât păreau să ceară emoţiile pricinuite de trecerea peste piatră (deşi piatra era înaltă de vreo trei picioare şi avea numai doi bolovani ce ţineau loc de trepte), iar când o tânără domnişoară, cu ochi negri şi încălţată în nişte ciuboţele frumoase căptuşite cu blană, începu să ţipe tare, d. Winkle îi oferi mâna spre a o ajuta să coboare.

Ce plăcut şi vesel era totul !

După ce, cu chiu cu vai, trecură peste piatră şi se regăsiră iarăşi pe teren neted, d. Wardle îl informă pe d. Pickwick că au fost cu toţii şi au văzut mobilierul şi felul cum e aranjată casa unde tânăra pereche va locui după sărbătorile Crăciunului. La auzul acestei comunicări, Bella şi Trundle se îmbujorară amândoi, devenind roşii ca grăsunul după somnul în faţa focului din cârciumioară. Tânăra domnişoară cu ochi negri şi cu ciuboţele îmblănite şopti ceva la urechea Emilyei, uitându-se şăgalnic la d. Snodgrass, iar Emily îi răspunse că e o zăpăcită ; cu toate astea, roşi ca para focului ; iar d. Snodgrass, modest cum sunt deobicei toate marile genii, simţi că roşeaţa îl năpădeşte până'n creştetul capului şi dori cu evlavie, în adâncul inimii, ca tânăra domnişoară în chestiune, ochii ei negri, căutătura şăgalnică şi ciuboţelele îmblănite să se găsească în linişte undeva, în ţinutul vecin.

Dacă pickwickienii fuseseră întâmpinaţi binevoitor şi prietenos înafara casei, cu ce căldură şi cordialitate fură ei primiţi când ajunseră la fermă ! Până şi servi-

torii începură a se schimonosi de plăcere văzându-l pe d. Pickwick ; iar Emma, camerista, recunoscându-l pe d. Tupman, îi aruncă o privire aşa de drăgălaşă, întrucâtva sfioasă dar şi îndrăzneaţă, încât până şi statuia lui Bonaparte din vestibul şi-ar fi desfăcut braţele s'o cuprindă.

Bătrâna doamnă stătea în salonul din faţă, cu măreţia-i obişnuită, dar nu se simţea în apele ei şi era, ca atare, deosebit de surdă. Ea nu ieşea niciodată şi, asemenea altor multe bătrâne de felul ei, când alţii făceau ce nu putea să facă dânsa, credea că săvârşesc un act de înaltă trădare casnică. Deaceea — domnul aibe-o în paza lui ! — se ţinea pe cât îi era cu putinţă, dreaptă, în jilţu-i mare, cu o căutătură severă, dar cu toate astea binevoitoare.

— Mamă, spuse Wardle, domnul Pickwick. Iţi aminteşti de el.

— Bine ! bine ! replică bătrâna cu demnitate. Nu-l sâcâi pe domnul Pickwick pentru o fiinţă bătrână ca mine. Nimănuia nu-i pasă de mine acum, şi e foarte firesc să fie aşa.

Rostind cuvintele acestea, ea clătina din cap, netezind cu o mână tremurândă cutele rochiei de mătase care avea culoarea levănţicăi.

— Haide, haide, doamnă, zise d. Pickwick, nu respingeţi astfel pe-un vechi prieten. Am venit într'adins să stau îndelung de vorbă cu dumneavoastră şi să mai facem o partidă de whist. Vom arăta, pe urmă, băieţilor şi fetelor acestora cum să danseze un menuet înainte de-a ajunge mai bătrâni cu patruzeci şi opt de ore.

Bătrâna doamnă se îmbună repede, însă nu-i plăcea să aibă aerul că cedează dintrodată, aşa că se mărgini să spună :

— Ah, nu pot să-l aud !

— Vai, mamă, ce copilărie ! glăsui Wardle ; lasă, nu mai fi aşa de îmbufnată ; gândeşte-te la Bella, biata copilă ; trebue să-i dai curaj.

Buna bătrână auzi cuvintele lui, căci buzele îi tremurară în timp ce fiul ei vorbea. Dar vârsta are micile sale slăbiciuni sufleteşti, astfel că nu era încă pe deplin potolită. Reîncepu deci să-şi netezească rochia

de culoarea levănticăi şi, întorcându-se spre d. Pickwick, spuse :

— O, domnule Pickwick, tinerii erau cu totul altfel pe vremea când eu eram fată !

— Fără îndoială, doamnă, şi deaceea îmi plac atâta cei care păstrează urme de viţă veche.

Rostind cuvintele acestea, d. Pickwick o atrase încetişor pe Isabella şi, depunând o sărutare pe fruntea ei, o aşeză la picioarele bunicii, pe-un scăunel. Atunci, fie că expresia chipului fetei, înălţat spre ea, îi evocă bătrânei amintiri de demult, fie că o mişcase binevoitoarea voioşie a d-lui Pickwick, indiferent din ce cauză, bătrâna se îmbună complet ; îşi aruncă braţele pe după gâtul nepoatei, şi uşoara indispoziţie se evaporă într'un potop de lacrimi molcome.

A fost o seară fericită. Whistul, pe care d. Pickwick şi bătrâna lady îl jucau împreună, era grav şi solemn, în vreme ce veselia mesei rotunde era gălăgioasă. Mult timp, după ce doamnele se retraseră, vinul vechi, fiert, bine preparat cu brandy şi mirodenii, făcu în mai multe rânduri ocolul mesei ; somnul fu adânc, iar visele plăcute. Un fapt remarcabil e că acelea ale d-lui Snodgrass se refereau mereu la Emily Wardle, şi că principala figură a vedeniilor d-lui Winkle era o tânără domnişoară cu ochi negri, cu un zâmbet şăgalnic şi cu ciuboţele îmblănite, neasemuit de frumoase.

Pe d. Pickwick îl trezi a doua zi, disdedimineaţă, un murmur de voci şi un sgomot de paşi care l-ar fi putut smulge până şi pe grăsun din somnul lui greoi. Se ridică în capul oaselor şi ascultă. Servitoarele, domnişoarele şi oaspeţii alergau mereu de colo până colo ; şi erau atât de multe şi de stăruitoare cereri de apă caldă, atâtea rugăminţi repetate pentru ace şi aţă, atâtea : „Oh, vino de-mi prinde rochia, fii drăguţă !“ încât, în nevinovăţia lui, d. Pickwick începu să-şi închipue că s'a întâmplat o nenorocire ; dar când se mai desmetici puţin, îşi aminti că era ziua nunţii. Prilejul fiind important, el se îmbrăcă cu o grijă deosebită şi coborî în camera unde urma să aibă loc dejunul.

Toate servitoarele casei, ca scoase din cutie, în rochii de muselină rozalie, purtând pe cap boneţele cu funde

albe, goneau pretutindeni, într'un hal de agitaţie şi nelinişte cu neputinţă a fi descris. Bătrâna doamnă era gătită cu o rochie de brocart care de douăzeci de ani nu văzuse lumina, afară doar de momentele când vreo rază neobrăzată se furişase prin crăpăturile cufărului unde stătuse toată vremea închisă. D. Trundle scânteia de mulţumire, dar se vedea că e puţin nervos. Indatoritorul amfitrion se străduia să pară nepăsător şi voios, însă nu izbutea. Afară de două-trei favorite, rămase sus şi onorate de mireasă şi de domnişoarele de onoare cu o atenţie deosebită, celelalte tinere făpturi erau în lacrimi şi rochii albe de muselină. Pickwickienii se prezentau într'o ţinută impecabilă ; dinaintea casei, pe iarbă, bărbaţii, flăcăii şi toată puştimea din jurul fermei, fiecare cu câte o rozetă la butonieră, făceau un tărăboi de-ţi puneai mâinile în cap, întărâtaţi de d. Samuel Weller care-i îndemna şi le ţinea isonul ; el izbutise să se facă foarte popular şi se simţea acolo aşa de la largul său de parcă s'ar fi născut la ţară.

Nunta e un subiect asupra căruia pot să se facă glume ; şi la urma urmelor prea mult de glumit nu e (vorbim doar de ceremonie) şi vă rugăm să aveţi toată încrederea că nu vrem să facem cumva haz într'ascuns în legătură cu viaţa conjugală. In plăcerile, în bucuria pe care o aduce căsătoria se amestecă regretul de a părăsi casa, lacrimile de despărţire între părinţi şi copii, conştiinţa că părăseşti prietenii dragi şi buni ai celei mai fericite părţi din viaţă, pentru a înfrunta grijile cu o persoană pe care n'ai pus-o încă la încercare şi pe care o cunoşti puţin — sentimente firesti cu care nu vrem să întristăm capitolul descriindu-le, şi am regreta şi mai mult dacă s'ar crede că le luăm în râs.

Vom spune deci, pe scurt, că bătrânul pastor a oficiat cununia în biserica parohială din Dingley Dell ; şi că numele d-lui Pickwick este înscris în condica păstrată până astăzi în sacristie ; că tânăra domnişoară cu ochi negri şi-a semnat numele cu o mână nesigură, tremurătoare ; că semnătura Emilyei şi a celeilalte domnişoare de onoare sunt aproape necitibile ; că, dealtminteri, totul s'a desfăşurat cât se poate de bine ; că tinerele domnişoare, îndeobşte, găsiră că ceremonia era mai

puţin îngrozitoare decât şi-o imaginaseră ; şi că dacă proprietara ochilor negri şi a zâmbetului şăgalnic socoti de cuviinţă să-l informeze pe d. Winkle că, desigur, n'o să se poată supune niciodată unui lucru aşa de groaznic, avem cele mai bune motive să presupunem că ea se înşela. Mai putem adăuga, la cele de până acum, că d. Pickwick a fost cel dintâi care a sărutat-o pe mireasă şi că, în acelaş timp, i-a aruncat pe după gât un lanţ scump de aur cu un ceas din acelaş metal, care nu fuseseră văzute până atunci de ochii niciunui muritor, afară de ai giuvaergiului. In sfârşit, clopotele bătrânei biserici sunară cât se putea de voios şi toată lumea se înapoie la masă.

— Unde ducem plăcintele alea cu carne, tinere mâncător de opium ? întrebă d. Weller pe grăsun, ajutându-l să pună pe masă articolele de consumaţie ce nu fuseseră aranjate de cu seara.

Joe indică destinaţia plăcintelor.

— Foarte bine ! glăsui Sam. Pune înăuntru o crenguţă de brad. Farfuria aia, colo ! Aşa ! acum mai zic şi eu : halal ! cum zice părintele când taie capul ţâncului ca să-l vindece să se mai uite c'un ochi la slănină şi altul la făină.

După ce făcu această comparaţie, d. Weller se trase în urmă vreo doi paşi ca să cuprindă mai bine cu privirile, masa. Urmări apoi din ochi, pregătirile cu cea mai vie satisfacţie.

— Wardle, spuse d. Pickwick de îndată ce luară loc; un pahar cu vin în cinstea fericitei ocazii !

— Cu plăcere, dragul meu, replică d. Wardle. Joe... afurisitul a adormit iar.

— Nu, dom'le, nu dorm, răspunse grăsunul ieşind dintr'un ungher retras al camerei unde, ca şi nemuritorul Jack Horner [1], patronul dolofanilor, devora o plăcintă, fără să aibă sângele rece şi hotărîrea ce caracterizau isprăvile acelui tânăr personaj.

— Umple paharul domnului Pickwick !

— Da, dom'le.

Grăsunul umplu paharul d-lui Pickwick şi se retrase

---

1 Personaj hazliu din cărţile pentru copii *(n. tr.)*.

dinapoia scaunului stăpânului său de unde urmări, cu o bucurie amară, jocul furculiţelor şi cuţitelor şi drumul bucatelor din farfurii în gura comesenilor.

— Dragă prietene, domnul să te binecuvânteze! spuse d. Pickwick.

— Asemenea, dragă! replică Wardle şi ciocniră cu toată dragostea.

— Doamnă Wardle, reluă d. Pickwick, noi bătrânii trebue să bem un pahar cu vin împreună, în cinstea fericitului eveniment.

Bătrâna doamnă era tare mândră, căci stătea în capul mesei, în rochia ei de brocart, având pe nepoţica, mireasa, într'o parte a mesei şi în cealaltă pe d. Pickwick, care desfăcea friptura. D. Pickwick nu vorbise prea tare, însă ea îl auzi îndată, astfel că bău un pahar cu vin, în întregime, în sănătatea şi fericirea lui. După aceea, venerabila doamnă se porni să istorisească despre propria-i căsătorie, însoţită de o disertaţie cu privire la moda tocurilor înalte şi despre câteva ciudăţenii asupra vieţii şi aventurilor fermecătoarei lady Tollimglower ; bătrâna doamnă râdea din toată inima, iar tinerele făceau la fel, minunându-se de câte mai ştia mam'mare, iar când tinerele râdeau, bătrâna hohotea de zece ori mai tare şi le mărturisea că istoriile astea au fost totdeauna foarte apreciate, ceeace stârnea din nou râsul tuturora, prilejuind bătrânei doamne dispoziţia cea mai bună.

Prăjitura de nuntă fu apoi tăiată şi împărţită fiecăruia. Tinerele domnişoare păstrau bucăţi să le pună sub pernă şi să-şi viseze viitorul soţ, ceeace le făcea să roşească, stârnind astfel o mare veselie.

— Domnule Miller, un pahar de vin! spuse d. Pickwick vechei sale cunoştinţe, domnul cel prostănac.

— Cu multă plăcere, domnule Pickwick! răspunse prostănacul, solemn.

— Imi veţi permite să ciocnesc şi eu? întrebă cu blândeţă bătrânul pastor.

— Şi mie? interveni nevasta lui.

— Şi mie, şi mie! repetară din capătul celălalt al mesei două rude sărace care băuseră şi mâncaseră cu sârg, râzând la tot ce se spunea.

Plin de bunăvoinţă şi plăcere, d. Pickwick îşi [illegible] luia mulţumirea intimă la fiecare [illegible] ochii îi străluceau.

— Doamnelor şi domnilor! [illegible] icându-se brusc.

— S'auzim! s'auzim! s'auzim! s'auzim! s'auzim! s'auzim! strigă d. Weller plin de entuziasm.

— Să vină toţi servitorii! spuse bătrânul Wardle, intervenind spre a preîntâmpina o dojană în public, pe care d. Weller ar fi căpătat-o aproape fără cea mai mică îndoială dela stăpânul său; şi daţi fiecăruia câte un pahar cu vin ca să închine; acum, Pickwick...

In liniştea societăţii, în şuşotitul servitoarelor şi în sfiala temătoare a servitorilor, d. Pickwick începu:

— Doamnelor şi domnilor... nu... nu vă voi spune doamne şi domni, vă voi spune prieteni, prieteni dragi, dacă doamnele îmi îngăduie o aşa de mare libertate...

Aci, d. Pickwick fu întrerupt de aplauzele frenetice ale femeilor, repetate de bărbaţi şi în decursul cărora proprietara ochilor negri fu auzită declarând desluşit că-i vine să-l sărute pe acest adorabil domn Pickwick; Winkle întrebă galant dacă lucrul nu s'ar putea face prin procură, dar tânăra lady cu ochi negri îi replică: „Ei, aşi!" însoţind răspunsul cu o ochiadă care spunea limpede: „Să ai să iei!"

— Dragi prieteni, reluă d. Pickwick, ţin să urez sănătate miresei şi mirelui — dumnezeu să-i binecuvânteze! (Lacrimi şi aplauze.) Tânărul meu prieten Trundle este, după cum cred, un om admirabil şi de ispravă; şi ştiu că soţia lui e o fată foarte simpatică, încântătoare, în stare să strămute, într'o altă sferă de acţiune fericirea pe care a răspândit-o în jurul ei, în casa părintească, douăzeci de ani. (Aci, grăsunul începu să bocească tare, iar d. Weller, luându-l de guler, îl scoase din încăpere.) Aş vrea, urmă d. Pickwick, aş vrea să fiu îndeajuns de tânăr ca să devin soţul surorii ei. (Aplauze.) Dar aceasta neputându-se, sunt fericit că am ajuns la o vârstă destul de înaintată pentru a-i fi tată, ca să nu mă bănuiască nimeni că nutresc cine ştie ce planuri ascunse dacă spun că le admir, că le stimez şi că le iubesc pe amândouă.

(Aplauze şi suspine.) Tatăl miresei, bunul nostru prieten aci de faţă, e un caracter nobil şi sunt mândru că-l cunosc. (Mare tumult.) E un om bun, adminabil, un spirit independent, o inimă aleasă, un om darnic, cu vederi largi. (Strigăte entuziaste din partea rudelor sărace la fiecare cuvânt, şi în special la ultimele.) Fie ca fiica lui să se bucure de toată fericirea pe care ea însăşi şi-o poate dori, să găsească în contemplarea acestei fericiri toată mulţumirea inimii şi cugetului, pe care o merită aşa de mult. Iată, sunt sigur, urările fiecăruia dintre noi. Să bem, deci, în sănătatea lor, dorindu-le o viaţă lungă şi toate fericirile!

D. Pickwick sfârşi în mijlocul unei furtuni de aplauze. Plămânii servitorilor, sub comanda d-lui Weller, erau în plină activitate. Apoi d. Wardle închină în sănătatea d-lui Pickwick, iar d. Pickwick în sănătatea bătrânei doamne. D. Snodgrass închină pentru d. Wardle, d. Wardle pentru d. Snodgrass. Una din rudele sărace închină pentru d. Tupman, cealaltă rudă săracă pentru d. Winkle şi petrecerea decurse într'o atmosferă de fericire şi sărbătoare până în clipa când dispariţia misterioasă a celor două rude sărace, sub masă, înştiinţă societatea că era timpul să se despartă.

La cină, se întâlniră din nou, după ce, în urma recomandării d-lui Wardle, partea masculină a societăţii întreprinse o plimbare de douăzeci şi cinci de leghe pentru a scăpa de efectul vinului pe care-l băuse la dejun. Numai rudele sărace zăboviră în pat toată ziua, căutând să obţină acelaş rezultat fericit; însă neizbutind, fură nevoite să rămână acolo. D. Weller întreţinea servitorii într'o stare de ilaritate continuă, iar grăsunul îşi trecea vremea, mâncând şi dormind rând pe rând.

Cu excepţia lacrimilor, cina a fost la fel de însufleţită ca şi dejunul, şi tot aşa de sgomotoasă; veni pe urmă rândul desertului şi al altor toasturi, apoi ceaiul, cafeaua şi după ele, balul.

Cel mai bun salon al conacului era o încăpere lungă, căptuşită cu placaj, cu un cămin aşa de înalt şi de cuprinzător, încât ai fi putut conduce înlăuntru-i, în voie, o trăsură din vremurile noastre. La capătul came-

rei, sub un boschet umbros format din ilice şi urechelniţă, erau doi viorişti, cei mai buni, şi singura harpă din tot Muggletonul. In toate ungherele se aflau tot felul de suporturi şi etajere, luceau sfeşnice vechi cu câte patru braţe, fiecare din argint masiv. Covorul fusese luat, lumânările luminau puternic, focul scăpăra şi trosnea în cămin ; voci vesele, hohote de râs din toată inima răsunau în încăpere. Dacă vreunul dintre vechii ţărani liberi englezi s'ar fi prefăcut după moarte în spiriduş, aci şi-ar fi ales locul să facă o serbare. Dacă ceva putea să sporească interesul plăcutei ceremonii, era faptul remarcabil că d. Pickwick se înfăţişă fără ghetre — pentru prima oară în viaţa sa, după câte îşi amintesc prietenii lui cei mai vechi.

— Ai de gând să dansezi ? îl întrebă Wardle.

— Firește, nu vezi că sunt îmbrăcat special ? răspunse d. Pickwick atrăgând atenţia asupra ciorapilor săi pestriţi de mătase şi a pantofilor uşori, cu o tăietură frumoasă.

— Dumneata cu ciorapi de mătase ! exclamă d. Tupman ironic.

— Şi dece nu, domnule, dece nu ? ripostă d. Pickwick întorcându-se cu aprindere spre prietenul său.

— O, într'adevăr ! răspunse d. Tupman. Nu e niciun motiv să nu-i porţi.

— Cred şi eu, domnule, cred şi eu ! declară d. Pickwick cu tonul categoric.

D. Tupman stătea gata-gata să râdă, însă îşi dădea seama că subiectul era serios. Luă deci un aer grav şi declară că ciorapii aveau un model drăguţ.

— Nădăjduesc, reluă d. Pickwick aţintindu-şi prietenul. Imi închipui, domnule, că nu vezi nimic extraordinar la ciorapii aceştia...

— Nu, nu, desigur. O, desigur că nu ! se grăbi d. Tupman să răspundă.

Se depărtă, şi ţinuta d-lui Pickwick îşi recăpătă expresia binevoitoare de totdeauna.

— Suntem gata, spuse d. Pickwick care se aşezase cu bătrâna lady în fruntea dansului şi făcuse trei porniri greşite în nerăbdarea-i excesivă de a începe.

— Haidem, strigă d. Wardle, acuma !

Subit, răsunară cele două viori şi harpa, şi îndată d. Pickwick porni cu mâinile încrucişate; dar îl întrerupseră bătăi generale din palme şi strigăte: „Opreşte! Opreşte!“

— Ce e? întrebă d. Pickwick care nu putuse fi readus la locu-i decât după ce viorile şi harpa tăcură, şi pe care nu l-ar fi reţinut nicio altă putere pământească, chiar dacă i-ar fi luat casa foc.

— Unde e Arabella Allen? strigară vreo douăsprezece voci.

— Şi Winkle? adăugă d. Tupman.

— Aici suntem! strigă d. Winkle ieşind cu simpatica-i tovarăşă dintr'un ungher.

Ar fi fost greu să se spună care dintre amândoi era mai îmbujorat la faţă: el sau tânăra domnişoară cu ochi negri?

— Winkle, cred că nu s'a întâmplat ceva extraordinar ca să nu poţi să-ţi ocupi locul până acum! exclamă d. Pickwick cam abătut.

— De loc! replică d. Winkle.

— O, ai dreptate! declară d. Pickwick odihnindu-şi ochii cu un zâmbet foarte expresiv pe chipul Arabellei. Ai dreptate! Nu văd la urma urmelor dece ar fi fost ceva extraordinar.

In orice caz, nu avură timpul să cugete mai mult la cele întâmplate căci viorile şi harpa începură deabinelea. D. Pickwick îşi luă avânt îndată, cu mâinile încrucişate, din centrul camerei până la capătul ei, apoi până la cămin şi de acolo, înapoindu-se, până la uşă. Aplecaţi-vă la dreapta, la stânga şi'n toate părţile — bateţi tare podeaua — schimbaţi perechile — iarăşi — repetaţi figurile — bateţi cu picioarele tactul — altă pereche, alta, alta din nou! La sfârşitul dansului, după ce patrusprezece perechi se retraseră în urma doamnei bătrâne care se simţea istovită, iar soţia pastorului o înlocuise, d. Pickwick, deşi nu mai avea niciun motiv să depună sforţări, continua să danseze, în ritmul muzicii, zâmbind mereu partenerei lui cu o blândeţă care zădărniceşte orice descriere.

Cu mult înainte ca d. Pickwick să fi ostenit să dan-

seze, noii căsătoriţi ieşiră din scenă. Avu loc totuşi, la parter, un straşnic supeu, după care rămaseră cu toţii acolo îndelung. Când se trezi, târziu a doua zi, d. Pickwick abia îşi mai amintea că invitase în repetate rânduri şi confidenţial vreo patruzeci şi cinci de persoane să ia masa cu el, la *George şi Vulturul,* cu prima ocazie când vor veni la Londra, ceeace, cum gândi cu temei, arăta aproape sigur că, în noaptea trecută, nu se mulţumise numai cu dansul.

— Ascultă, draga mea, întrebă Sam pe Emma, voi jucaţi deseară în bucătărie jocuri de societate?

— Da, domnule Weller, răspunse Emma. Aşa se face totdeauna în ajunul Crăciunului; nici în ruptul capului stăpânul nostru n'ar da uitării vechile obiceiuri.

— Se vede, draga mea, că stăpânul dumitale ţine foarte mult la obiceiurile astea. N'am întâlnit, de când sunt, un om ca el, un aşa de adevărat gentelman.

— O, ai dreptate! zise grăsunul, intrând în vorbă. Nu îngraşă el porci frumoşi?

O scânteie semicanibalică sclipi în ochii flăcăului dolofan la amintirea sosului şi a picioarelor rumenite.

— Aha, te-ai deşteptat însfârşit? îi spuse Sam.

Grăsunul încuviinţă din cap.

— Ei bine, am să-ţi spun ceva, tinere boa constructor, reluă Sam cu tărie; dacă nu dormi ceva mai puţin, şi dacă nu faci mai multă mişcare, să ştii că atunci când o să fii mare, ai să păţeşti ce-a păţit domnul ăla bătrân cu codiţă.

— Ce-a păţit? întrebă grăsunul cu glas tremurător.

— Uite, să-ţi spui, replică d. Weller. El era cel mai mare exemplar care s'a pomenit vreodată; un om aşa de gras că nu-şi mai văzuse de patruzeci şi cinci de ani ciubotele în picioare.

— Dumnezeule mare! exclamă Emma.

— Da, dragul meu, nu s'a mai pomenit, rosti d. Weller, iar dacă ai fi pus în faţa lui un model de picioare ca ale lui pe masa unde mânca, n'ar fi ştiut ale cui sunt. Ei, el mergea totdeauna la birou cu un lanţ foarte frumos de aur care atârna bălăbănindu-se, cam vreun picior şi-un sfert în jos, şi cu un ceas de

aur în buzunărel, care preţuia... mi-e frică să spui cât... dar atâta cât poate să facă un ceas mare, greu, rotund, şi tot atâta de mătăhălos pentru un ceas, pe cât de mătăhălos era el ca om, şi cu un cadran pe măsură. „Ai face mai bine să nu porţi ceasul ăsta aici, îi spuneau prietenii gentelmenului ; o să ţi-l şterpelească vreunul.“ „Credeţi ?“ zice el. „Da, zice ei, o să ţi-l şterpelească.“ „Bine, zice el, aş vrea să văz hoţul care să poată scoate ceasul, căci să mă bată dumnezeu dacă poci să-l scot eu ; e aşa de strâns în buzunar că, zice el, când vreau să ştiu cât e ora, trebue să mă sgâiesc în dugheana brutarului“, zice el. Ei, şi se porneşte pe un râs de credeai c'o să plesnească şi plecă mai departe, aşa cum era el, cu capul pudrat şi cu codiţă, bălăbănindu-se pe strada Strand, cu lanţul care-i atârna şi mai mult, cu ceasul rotund gata-gata să-i crape nădragii cenuşii. Nu era pungaş de buzunare în Londra care să nu fi tras de lanţ ; însă lanţul nu voia să se rupă şi ceasul nu voia să iasă. Aşa că le era lehamite să se tot ţie după un elefant bătrân ca ăsta ; şi el se ducea acasă şi râdea până când codiţa i se bălăbănea ca un pendul dela ceasurile cu cuc. Şi, după cum vă spui, într'o zi se plimba liniştit, când dă cu ochii de-un pungaş de buzunare pe care-l ştia din vedere, la braţ cu un coţcar cu capul cât o baniţă. „Ia uite-te la ei, îşi zice, gentelmenul ; vrea să-mi facă festa, dar, n'o să le meargă !“ Aşa că începe să chicotească plin de veselie, când deodată coţcarul se desface de braţul pungaşului ălălalt şi se năpusteşte cu capul drept în burta bătrânului gentelmen, aşa de tare că îl frânge în două de durere. „Aoleu, mă omoară !“ strigă gentelmenul. „S'a făcut, dom'le“, îi zice pungaşul de buzunare, în şoaptă, la ureche. Şi, când se îndreaptă iar din şale, ceasul şi lanţul, ia-le de unde nu e şi, ce e mai rău, burta bătrânului gentelmen a mers rău după aia, cât a trăit. Aşa că bagă de seamă, flăcăule, să nu te'ngraşi prea mult.

După ce d. Weller încheie istorioara lui morală, de care grăsunul păru foarte impresionat, se duseră tustrei la bucătărie, o încăpere vastă unde se găsea adunată întreaga familie, potrivit obiceiului respectat în fiecare

an în ajunul Crăciunului din timpuri imemoriale de strămoşii d-lui Wardle.

El atârnase cu propriile-i mâini, în mijlocul tavanului, o creangă enormă de vâsc care dădu îndată naştere unei fermecătoare scene de lupte şi învălmăşeală, în mijlocul căreia d. Pickwick, cu o galanterie care ar fi făcut onoare unui descedent al ladyei Tollimglower, o luă pe bătrâna doamnă de mână, o conduse sub creanga mistică şi o sărută cu toată reverenţa cuvenită. Bătrâna doamnă se supuse acestui act de politeţă, cu demnitatea ce se cădea s'o aibă cu ocazia unei solemnităţi aşa de importante şi serioase; dar tinerele domnişoare, nefiind pătrunse prea adânc de o superstiţioasă veneraţie pentru obiceiul acesta, închipuindu-şi că farmecul unei sărutări sporeşte mult când o capeţi cu oarecare trudă, ţipau şi se sbăteau, alergând în toate ungherele, ameninţau şi dojeneau, şi câte şi mai câte, însă nu părăseau încăperea şi se împotriveau până în clipa când domnii mai puţin cutezători păreau gata să se lase în pagubă. Atunci, deodată, ele băgau de seamă că este de prisos să se mai opună, şi se lăsau de bună voie să fie sărutate. D. Winkle o sărută pe tânăra domnişoară cu ochi negri; d. Snodgrass o sărută pe Emily; d. Weller, nevăzând trebuinţa de-a sta sub vâsc, le săruta pe Emma şi pe celelalte servitoare când putea să le prindă. Rudele sărace sărutau pe toată lumea, neexceptând nici pe cele mai urîte tinere domnişoare care, în culmea turburării, se năpusteau fără să-şi dea seama, exact sub vâsc.

In vremea aceasta, d. Wardle stătea lângă cămin, cu spatele la foc, urmărind scena cu cea mai mare mulţumire, pe când grăsunul profita de ocazie să înfulece repede o admirabilă plăcintă cu carne pusă grijuliu deoparte pentru altcineva.

In sfârşit, strigătele se potoliră, figurile erau îmbujorate, zulufii atârnau ciufuliţi, iar d. Pickwick, după ce o sărutase pe bătrâna doamna, precum am spus mai sus, rămăsese sub vâsc, privind foarte bine dispus scenele din jurul său. Deodată, după câteva şuşotiri cu celelalte tinere, tânăra domnişoară cu ochi negri se repezi spre d. Pickwick, îşi aruncă braţele pe după gâtul lui şi-l

sărută drăgăstos pe obrazul stâng, şi până ce d. Pickwick să se desmeticească bine, celelalte fete îl înconjurară şi îl sărutară pe rând.

Era plăcut să-l vezi pe d. Pickwick în mijlocul grupului, tras când dintr'o parte, când din cealaltă, sărutat mai întâi pe bărbie, apoi pe nas, apoi pe ochelari, şi să auzi hohotele de râs ce izbucneau de pretutindeni. Dar era şi mai plăcut să-l vezi pe d. Pickwick, curând după aceea, cu ochii acoperiţi de o batistă de mătasă, lovindu-se de pereţi, bâjbâind prin unghere şi trecând prin toate tainele „babei oarbe" până în momentul când înhaţă, făcând mult haz, pe una din rudele sărace ; la rându-i, atunci, căută să se ferească de „baba oarbă", achitându-se de acest rol cu o dibăcie şi o sprinteneală care atraseră admiraţia şi aplauzele celor de faţă. Rudele sărace prindeau exact pe aceia cărora presupuneau că le este plăcut, şi se lăsau prinse întâmplător când jocul tânjea.

După ce toată lumea se săturăde „baba oarba", aprinseră un mare *snap-dragon* [1], iar când îşi fripseră îndeajuns degetele scoţând stafidele, se aşezară lângă un foc mare de buturugi cuprinse de vâlvătăi, şi în jurul unei mese îmbelşugate în mijlocul căreia se afla o cupă uriaşă de *wasseil* [2] — ceva mai mică decât un cazan de aramă — în care merele fierbinţi sfârâiau şi clocoteau atât de ademenitor ochiului şi auzului, încât era peste putinţă să le rezişti.

— Asta e o adevărată mângâiere, zise d. Pickwick, privind în jur.

— Aşa e tradiţia noastră neschimbată, răspunse d. Wardle. Toată lumea se aşează la masa noastră în ajunul Crăciunului, după cum vezi, slugi şi stăpâni. Stăm aci povestind întâmplări vechi până când sună miezul nopţii şi ne anunţă venirea lui Moş Crăciun. Trundle, băiatule, înteţeşte focul !

---

1 O farfurie cu puţin alcool aprins, în care sunt cufundate stafide pe care trebue să le scoţi cu mâna *(n. tr.)*.

2 O băutură care se bea de Crăciun, făcută din bere blondă, vin, zahăr şi tot felul de fructe *(n. tr.)*.

Buturugile răscolite stârniră miriade de scântei strălucitoare care scăpărară în aer, flacăra roşie se înălţă răspândind o lumină caldă care ajungea în cele mai îndepărtate unghere ale încăperii, împrăştiind raze jucăuşe pe toate chipurile.

— Haidem, spuse Wardle, un cântec: un cântec de Crăciun. In lipsă de ceva mai bun, am să vă cânt eu unul.

— Bravo! strigă d. Pickwick.

— Umpleţi paharele, reluă d. Wardle, au să treacă cel puţin două ceasuri până să vedeţi fundul cupei, prin wasseilul aşa de închis la culoare. Umpleţi-le toţi; şi acum, cântecul.

Voiosul bătrân intonă atunci fără să se mai lase rugat, cu glas puternic şi clar, un:

Cântec de crăciun

Nu mă înfioară nicio primăvară
Cu potopul ei de flori:
Ziua le înfoaie c'un şuvoi de ploaie
Şi le scutură'n zori.
Zână schimbăcioasă, de nimic nu-i pasă,
Totul pentru ea e joc:
C'un surâs pe gură face-o strâmbătură
Şi-ofileşte un boboc.

Soarele de vară poate să dispară,
N'am să-mi fac inimă rea;
Şi când nori de ploaie sting a lui văpaie
Râd cu hohote de ea!
Căci dogoarea-i vie naşte nebunie,
Iar iubirea-i orişicui,
Prea înflăcărată, nu e de durată,
Cum s'au lămurit destui.

Nopţile cu lună dintr'o toamnă bună
Ce te'ndeamnă să visezi,
Mai mult mă îmbie decât raza vie
A sfruntatelor nămiezi.
Dar când frunza pică, sunt cuprins de frică
Şi m'apasă jalea grea.
Iar de-ar fi să pară oricât de sprinţară,
Toamna tot nu mi-ar plăcea.

Deci a mea cântare e o închinare
Către vajnicul Crăciun
Şi, slăvindu-i harul, îmi golesc paharul
Pentru moşul ăsta bun.
Clinchet de potire îl va lua'n primire
Când la noi va poposi,
Şi va sta la masă cu toţi cei din casă,
Şi apoi ne-om despărţi.

Fără de sfială el dă la iveală
Aprigele-i viscoliri;
Nu este-o ocară, căci pot să ne-apară
Chiar şi nouă în priviri.
Deci să sune tare calda mea cântare,
Astă-seară mai dihai,
Pentru bunul frate cu porniri curate,
Peste anotimpuri crai!

Cântecul fu primit cu aplauze furtunoase, căci prietenii şi servitorii sunt un public excelent. Rudele sărace, mai cu seamă, căzură deadreptul în extaz.

Alte buturugi fură puse pe foc şi din nou paharele fură umplute cu wasseil.

— Cum ninge! şopti careva încetişor.

— Ce? ninge? întrebă Wardle.

— Aspră, rece noapte, dom'le, replică întrebatul; şi s'a stârnit şi un vânt care spulberă zăpada în vârtejuri pe câmp.

— Ce spune Jem? întrebă doamna bătrână; s'a întâmplat ceva?

— Nu, nu, mamă, o linişti Wardle; zice că-s troiene de zăpadă şi că e un vânt rece care te pătrunde la oase; poţi să-ţi dai seama de asta după felul cum vueşte vântul în horn.

— Hm, îşi aminti bătrâna doamnă, tot aşa era un vânt ca ăsta şi ningea acum mulţi ani... Stai, să-mi aduc aminte... chiar cu cinci ani înainte de moartea bietului tău părinte. Era tot în ajun de Crăciun şi-mi amintesc că el ne-a povestit întâmplarea cu bătrânul Gabriel Grub pe care l-au răpit vârcolacii.

— Intâmplarea cu cine? întrebă d. Pickwick.

— Ei, nimic, nimic! răspunse d. Wardle. Intâmplarea cu un bătrân gropar despre care lumea de pe aci presupune că a fost răpit de vârcolaci.

— Presupune! exclamă bătrâna doamnă. Are cineva curajul să se îndoiască? Presupune! N'ai auzit spunându-se mereu de când erai copil că l-au luat vârcolacii, şi nu ştii că aşa s'a întâmplat?

— Foarte bine, mamă, replică d. Wardle râzând, a fost luat, dacă vrei. A fost luat de vârcolaci, Pickwick, şi gata.

— Nu, nu, te-asigur că nu e gata, glăsui d. Pickwick. Trebue să aflu cum l-au răpit, şi dece, şi toate celelalte.

D. Wardle zâmbi, văzând că toate capetele se apleacă să asculte. Şi, turnând din nou cu o mână darnică, wasseil în pahare, dădu din cap în sănătatea d-lui Pickwick şi începu precum urmează...

Dar, binecuvântată fie mintea noastră de editor. Uite, pe câte pagini ne-am lăsat furaţi! Declarăm solemn că uitasem cu totul de acele mici oprelişti care se numesc capitole. Insă aşa se cade: să dăm vârcolacilor un început frumos, într'un capitol nou. Scena şi aşa e liberă; nu facem nicidecum o favoare vârcolacilor; doamnelor şi domnilor, dacă ne îngăduiţi...

SFARŞITUL VOLUMULUI INTAI

CUPRINSUL

Pag.

Cap. I Pickwickienii. 9

„ II Prima zi de călătorie şi prima seară de aventuri, cu urmările lor. 17

„ III O nouă cunoştinţă. Povestea unui comediant ambulant. O întrerupere supărătoare şi o întâlnire neplăcută. 48

„ IV O zi de manevră şi bivuac. Alţi noi prieteni şi-o poftire la ţară. 63

„ V Un capitol scurt arătând, între altele, cum d. Pickwick s'a apucat să mâne caii, iar d. Winkle să călărească; şi cum au scos-o la capăt. 77

„ VI O partidă de cărţi ca pe vremuri. Versurile pastorului. Povestirea despre întoarcerea ocnaşului. 90

„ VII Cum d. Winkle, în loc să tragă în porumbel şi să ucidă cioara, a tras în cioară şi a rănit porumbelul; cum Clubul de cricket din Dingley Dell a jucat cu cei din All Muggleton şi cum cei din All Muggleton s'au ospătat pe cheltuiala celor din Dingley Dell; şi alte subiecte instructive şi interesante. 106

„ VIII Care dovedeşte în chip temeinic că drumul adevăratei iubiri nu e o cale ferată. 123

Pag.

Cap. IX O descoperire şi-o urmărire. 138

„ X Care risipeşte orice îndoială (dacă a existat cumva) asupra desinteresării d-lui Jingle. 149

„ XI Care cuprinde o altă călătorie şi o descoperire arheologică, dă în vileag hotărîrea d-lui Pickwick de a fi de faţă la o alegere — şi are un manuscris adus de bătrânul pastor. 168

„ XII Care descrie o foarte însemnată ispravă a d-lui Pickwick, epocală în viaţa lui şi nu mai puţin epocală în această povestire. 188

„ XIII Câteva date despre Eatanswill, despre situaţia partidelor locale şi despre alegerea unui membru în Parlament care să apere interesele acestui burg vechi, loial şi patriotic. 196

„ XIV Cuprinzând o scurtă descriere a societăţii adunată la Păunul şi o poveste istorisită de un voiajor comercial. 217

„ XV In care găsim prezentarea fidelă a două persoane distinse, şi descrierea exactă a unui ospăţ ce a avut loc în casa şi pe domeniul lor, ospăţ care prilejueşte întâlnirea cu o veche cunoştinţă şi începutul altui capitol. 236

„ XVI Prea plin de aventuri ca să poată fi istorisit pe scurt. 253

„ XVII In care se arată că un atac de reumatism acţionează, în unele împrejurări, ca stimulent pentru un geniu inventiv. 277

„ XVIII Care dă în vileag, pe scurt, două lucruri: în primul rând puterea nevricalelor şi, în al doilea rând, tăria împrejurărilor. 286

„ XIX O zi plăcută, neplăcut încheiată. 298

Pag.

Cap. XX In care se vede că Dodson şi Fogg erau oameni de afaceri, iar secretarii lor, oameni de viaţă ; şi cum o întrevedere mişcătoare a avut loc între d. Weller şi tatăl lui pe care îl pierduse demult ; în care se vede, în sfârşit, ce spirite alese se adunau la *Butucul şi Coţofana* şi ce admirabil capitol va fi următorul. 316

„ **XXI** In care bătrânul dă drumul temei sale favorite şi povesteşte o istorie în legătură cu un client ciudat. 335

„ **XXII** D. Pickwick călătoreşte la Ipswich şi are o aventură romantică cu o femeie între două vârste, cu moaţe galbene de hârtie în păr. 355

„ **XXIII** In care d. Samuel Weller caută în chip energic să-şi ia revanşa asupra d-lui Trotter. 374

„ **XXIV** In care d. Peter Magnus devine gelos, iar femeia între două vârste, fricoasă, ceeace îi aruncă pe pickwickieni în ghiarele justiţiei. 384

„ **XXV** Arătând, printr'o sumedenie de întâmplări plăcute, cât de impunător şi de imparţial era d. Nupkins şi cum d. Weller i-a plătit d-lui Job Trotter cu vârf şi îndesat. Dimpreună cu o altă întâmplare care va fi găsită la locul cuvenit. 401

„ **XXVI** Care conţine o scurtă istorisire a desfăşurării acţiunii „Bardell contra Pickwick". 423

„ **XXVII** Samuel Weller face un pelerinaj la Dorking şi o vede pe mama lui vitregă. 430

„ **XXVIII** Un capitol vesel al sărbătorilor de Crăciun, cuprinzând descrierea unei nunţi şi a altor câteva distracţii care sunt, în genul lor, obiceiuri tot aşa de bune ca şi căsătoria, însă care nu se mai respectă cu atâta evlavie în vremurile acestea de declin. 441

Responsabil de carte : C. Toiu.
Tehnoredactor : G. Strominger.
Corector : E. Şoldea.

Dat la cules 10.11.953. Bun de tipar 12.03.54. Tiraj 14.500+5150+500 ex. Hârtie ediţii tip B. de 60 gr. m. p. Ft. 840×1080/32. Coli ed. 24,61. Coli de tipar 14,75. Preţul unui exemplar broşat 8,05 — legat 11,80 — 1/1 legat 13,70 lei. Ediţia I. Comanda 21. Planşe tipar offset 1. A. nr. 05013. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A = R.

Tiparul executat sub com. nr. 9611 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti
— R. P. R. —